PROTOCOLLON

ANNO 1724

IV

Zebrał

Eligi Korwin Piotrowski

Prezes Sądu Głównego Wołyńskiego

w Motowidłówce.

Własność córki Stanisławy

z Piotrowskich Malinowskiej.

N. Inv. 6261

1

1420.

Zebrał

Eligi Korwin Piotrowski

Prezes Sądu Głównego Wołyńskiego

w Motowidłówce.

Własność córki Stanisławy

z Piotrowskich Malinowskiej.

Pozwalamy drukować pod warunkiem
złożenia w Komitecie Cenzury, po wy-
drukowaniu, prawem przepisanych Exem-
plarzy. Kijów dnia 19 Kwietnia
1861 roku. Cenzor Dr. Nowicki

N 281.
Kopf.

18 Januarÿ 1860.

Protocollon Anno Nionypolerano. Anni 1724.

1.) Od JMPana Kanclerza St: Koronnego do JM Pana Marszałka St: Koron. z Kupisk ię 2. Januar. 1724. —

Posłany mi List od JE: Kr. Mci Pana Mgo Mitt: do Cara JMci w materyi jako annexa Copia informabit expediowany, żem odebrał bez wyrażenia woli pańskiey względem należytego adressu, przeto żądaiąc mi go ordynować do Rąk WMPana upraszaiąc, abyś za powrotem pańskim raczył mieć exploratam mentem principis, czyli go każe oddać w Warszawie Xciu JMci Dolhorukiemu czyli też ordynować do Swego Ministra przy Boku Cara JMci znaydującegoś; oraz abyś tę Wolę pańską jaka in praemissis declarabitur raczył do Skutku przyprowadzić, ile kiedy mnie podobno tak prędko nieprzyydzie stanąć w Warszawie abym miał anticipare przyjazd JKrMci. To iv rzetelney poufałości wyraziwszy zostaw się bydź zawsze ... P. S. Racz WMPan kommunikować tey Expedycyi JMPanu podskarbiemu W: K: M: nieżyczę jednak Kopii wydawać, aż wprzód List oddany i posłany będzie. Ten zaś List do Xcia JMci Kurlandzkiego racz WMPan z rąk własnych oddać JMP. Reynie do przestania do Gdańska. —.

2.) Od JE: Kr. Mści do Cara JMci z Drezna ię 14. Mca Decēb. 1723. —.

P. S.

Już od niemałego czasu różne i ustawiczne odbieramy przestrogi o pewnych sekretnych z Xciem Kurlandzkim względem sukcessyi w Kurlandyi in casu zeyścia tegoż Xcia bezpotomnie negocyacyach, w które y że się Rossyyscy ludzie poddani W: Carsk: Wiel: podobno bez wiadomości y rozkazu W: Carsk: Wiel: nieszacuią w tychże przestrogach Nam dokładaią. My zaś pamiętni będąc, iżeśmy sobie przyrzekli ostrzegać się wzaiemnie o tym wszystkim cobysię zobopolnych Interessów Naszych tykać miało, lubo niechcemy dać wiary pomienionym relacyom z jedney strony zasadzaiąc się na dawnych y ostatnich traktatach zobopolnych oraz y na tak wielu obietnicach y asekuracyach W: Carsk: Wieliczestwa in commodum et emolumentum Rzpltey deklarowanych, z drugiey zaś fundując się in antiquis Diplomatibus Incorporationis et Subjectionis integrae absque ulla clausula exceptiva aut reservativa, niemniey na konstytucyach Seymowych y innych jawnych y nieobitych prawach Rzpltey, altum, directum, utile, et ex omni parte plenissimum Dominium cum absoluta et independenti całey prowincyi dispositione et ordinatione interveniente caducitate przyznawaiących, y positive ac incontestabiliter determinuiących, vigore których ani sam Xiąże Kurlandzki ani Obywatele tameczni tanquam Vasalli et Subditi Reipublicae bez woli y wiadomości Onej nietylko w żadne traktaty z kimkolwiek ratione Sukcessyi przyszłey licite et legitime wdawać się po

pod którymkolwiek pretextem albo tytułem ale y pomyślić o tym nawet niemogą absque periculo incursus in poenam Feloniae, y mając pro comperto że takowe Actus invito et inscio directo Domino nulliter attentati pro irritis et inanibus poczytane byłyby. Jednak z obligacyi powinney czułości y Starania Naszego o całość y konserwacyą państw Rzpltey, tudzież według trybu y zwyczaju między Monarchami zkoligowanemi przyzwoitego, ponfale, y po przyjacielsku rzetelne y doskonałe pragniemy mieć od M.ci Carsk.ci Wiel.ci Objaśnienie w tym Interessie, żebyśmy za pośpiechem uprzedzeniem naszym do Królestwa polskiego mogli Stany Rzpltey należycie informować, a naybardziey żebyśmy wczesnie przed Seymem przez remonstracyą sprawiedliwą Intencyi W.ci Carsk.ci Wiel.ci w Instrukcyi na Seymiki przedseymowe Województwa tym ogłosem y rozruchem skandalizowane y pomieszane illuminowali y zupełnie uspokoili. przytym długoletniego zdrowia y pomyślnego powodzenia od pana Boga W.ci Carsk.ci Wiel.ci życzemy. Dan ut supra. ——.

3.) Od Króla Jmci do Xcia Kurlandzkiego

die ut supra.

Illustrissime Princeps grate nobis dilecte! Ultimis Responsorialibus Illustritatis Vestrae inhaerentes noluimus quidquam credere mutto minus statuere ex rumoribus nuper divulgatis quasi ratione alicujus clandestinae Transactionis de Successione futura Ducatus Curlandiae. Ast cum in dies validior insurgat non solum fama verum etiam plurium constans undequaque assertio, continuationem hujusmodi negotiationis non cessare imo ulterius progredi, in praejudicium Jurium Majestatis Nostrae et Ripliae, ad Solicitudinem nostram Regiam pertinere censuimus Ser.mum Czarum specialiter super eo Literis interpellare, prout Illustritas Vra melius ex Copiis Earundem sensum Nostrum intelliget, mensurasque tales exinde capiet, ne Nos et Respublica aliquod detrimentum in Juribus Nostris respectu Dominii directi et Devolutionis in casu Caducitatis patiamur; et ne Illustritas Vestra loco meliorandae conditionis suae deteriorem faciat; aut vana spe partem cupiens per intempestiva remedia salvare totum amittat; Segue una cum Terrigenis Ducatus Curlandiae in discrimen majus ac difficultates inextricabiles conjiciat. Quantum attinet allegatas Jurium Illustritatis Vestrae laesiones caeteraque gravamina quasi a Nobilitate Curlandiae seu a quopiam causata, tum alias praetensiones pro securitate et indemnitate Sui Reiminis ex parte nostra accommodandas tam in Comitiis Regni Generalibus proxime incidentibus quam in Judiciis Nostris Ordinariis ac extrajudicialiter omnimodam Satisfactionem et assistentiam Eidem pollicemur, minime dubitantes quin Illustritas Vestra vicissim perenne decus illibatae hucusque fidei Suae ac praedecessorum Suorum immutabili perseverantia sit observatura. De caetero omnem prosperitatem ac bonam valetudinem Illustritati Vestrae a Deo precamur. Dabantur etc.

4.) Literae Responsoriae ab Illmo Duce Curlandiae
ad Sm Regiam Majestatem Gedani d. 16. Januarij
1724. datarum Germanico idiomate. ——.

S.e R.e Mjstis Vrae Mandati Literas humillimo debitoque cum respectu resigillavi, et ex ijsdem summe contentus percepi id quod Eadem hac in parte ad me expediri dignata est. Quoniam vero integra fide et debito cum respectu hoc idem suscipere me obligatum video, eidemque conformari tam debeo quam volo, idcirco demisse suplico Majestati Vestrae, quatenus interim per Severum Rescriptum Suum Regium meis Supremis Consiliariis contra me obstantibus tum Equestri Ordini in gratia quam expedientissime demandare dignetur, ut hoc quod inter se concluserunt ultra quam Conventus concessus in ore habuerit illisque consenserit pro nullo habeatur et cassetur; Illique se etiam conforment ad omnia anteriora Rescripta, plenariam debitam mihi praestent obtemperantiam et eisdem non sint contrarii, omnes proventus mihi abstractos resarciant et cum reditus Ducillares s: vulgo licent würdacies grfällr:/ cedere nolint sed ipsi met Libavienses per duos nobiles Curlandicos ad hoc destinatos ad me traxi in hucusque possedi, minitantur de facto eosdem recipere, viginti et ultra homines Guardiae meae quoniam nullum sustentamentum habere potuerunt demittere debui, et Consiliarii Supremi maluerunt eos in extraneorum manus cedere, totos etiam protervos se demonstrantes impune regimen sibi tantummodo vendicando et pro beneplacito suo agendo, de meis mihi nullatenus aliquid innotescendo nec minimam mihi de eisdem notitiam dando quam longe autem Illis placuerit, S.e R.e Mjsti Vestrae deferendo et tales formando querelas quae e diametro Rescriptis S.e R.e Mjtis Vestrae sunt contrariae. Cum milites absq stipendio in hucusque detentos ordinaverim ad inequitandum meos a S. R. Mjte Vestra collatos Capitaneatus quos Castellanus Grotthausen de facto acceptis ad hoc militibus Lithvanici exercitus oppugnavit, Ille nihilominus, quamvis hocce negotium ad Judicium Assessoriale S.e R.e Mjtis Vrae vit delatum et totaliter ei annexum eosdem recipere conatur. Quapropter etiam demississimas et humillimas fundo preces, hac in parte gratiosum S.a R.a Mjtas Vra exhibere dignetur mandatum, quo praedictus Grotthausen a devastatione Capitaneatuum Kobolniki et polangen desistat, eosdemque evacuet, exitum Regiorum judiciorum expectet, mei quoque Consiliarii Supremi mihi infensi ab authoritate sibi vendicata desistant ad decisionem causae, Regium mandatum eo in passu gratiosum impertiri velit, alias in profundum venient, et ex una alteram formabunt confusionem. Insuper minati sunt externis potentiis. Sicut ergo me Protectioni S.e R.e Mjtis Vrae et meam justissimam causam recommendo singulari, indesinenti, debito ac humillimo cum respectu, ita vivo immutabiliter —. —.

5.)

5.) Od JMPana Dembowskiego Sekretarza do JmPana Kanclerza W. Kor. z Drezna d. 29. Xbris 1723. —. —. —. —.

P. S. Posyłam WMMPanu Dobrodziejowi in adjunctis Extrakt ostatniego Dekretu Trybunalskiego Condescensionis do Dóbr Leszczyńskich który tu dla Informacyi Dworu przysłano. Ale non patet z niego że Rydzyna y Leszno /: jako upewniał Listami swemi JmP. Wojewoda Kijowski są excypowane od Condescensyi, czemuśmy tu dziwują jeżeli in Authentico Instrumento non continetur —.

Przyszła także y Informacya qua methodo postępuje taż Condescensya nieslu-chając ani Listów Królewskich /: na które niejaki P. Gostyński Pisarz z da mię Kaliski miał mówić że takich dostanie zawsze za talar bity, a P. Miączkowski podwędeo Wschowski powiedział że milszy mi prawi papier z podpisem Alexander Mycielski niż takowe Listy :/ ani oppozycyi Interessatorum z mieysca na mieysce procedit pretendując czerwonego złotego od tysiąca za pracę, a tak gdy na ośm millionów długów y z okładem pokazałoś ex concursu Creditorum /: lubo ani Lehman z swoyimi 800m, ani Slązcy Dłużnicy y tak wielu innych jeszcze się nie odezwali :/ Parowie Condescendentes niebędą szkodni y fatygi nieuniknią —.

Że skończywszy w Dobrach Dziedzicznych chcą iść do Królewczyzn signanter do Starostwa Nowodworskiego. —.

Że Creditorowie porozumiawszy tantum chaos, sami się między sobą mieszać poczynają; że y ci co mordicatus promowowali tę Condescensyą, radziby się Jey już zbrygowali, między innym JMCP. Mycielski Chorąży Nadw. Koron. starają się pokombinować cum Administratoribus Leszna y Rydzyny byle Dług Jego przejęto, dawszy im satisfactionem adequatam y niekontent z Condescensyi —.

Że P. Koniuszy Poniński ma plenipotencyą ad hunc actum od Stanisława cu pleno titulo Regio którey postaremu non producit, ale miasto plenipotenta sam Creditorem agit produkując niemałe zapisy y obligacye sobie należące. Za co P. Radomski zadaje mu falsificationem Obligacyi że mając blankiety od Stanisława popisał sobie co chciał na nich etc ... et alia similia etc. —.

Że relacye sprawiły novas curas. przysłano przy nich pewne punkta którychmi JmPan Feldmarszałek kazał komunikować żądając abym na nie powiedział Sensum meum. Z Niemieckiego tedy tłumaczone in summa były te:

1.o/ Żeby J.e Kr. Mość wyprawił od Siebie expressum nuncium na Reassumpcyą Trybunału Koron. z Remonstracyami pro manutentione Constitucyy Traktatowych życząc zażyć na tę funkcyą JPana Chorążego Płockiego —.

na ten punkt reposui, że to non est hujus loci przeciw zwyczajowi y powadze Panskiey, że satius za powrotem J.e Kr. Mości starać się aby postom Trybunalskim adequate ad hoc desiderium był dany Respons ponieważ mają się w tym Panu justyfikować. Może będź że y Senatus-Consilium uzna będź za punkt należący do Deliberacyi Swojey, toby tym gruntowniey było —.

2.o/

2do/ Jeżeli non expedit wydać mandaty na owe Sądy które są postanowione Traktatem ponieważ przeciw Traktatowi wykraczają, z Stanisławem korrespondują, y teraz non verentur przy Condescensyi przyymować tegorocznych Obligacyy Jego cum pleno titulo Regio —.

= Ad 2dum reponi że Sądy Traktatowe stricte biorąc są postanowione contra crimina Status notoria, y że propria Authoritate Dworu resolvi nie mogą że wyrżawszy w opisanie ich trzebaśię należycie porozumieć, quibus, cur, quomodo, quando, z dowodami rzetelnemi bo to res majoris momenti która brzmieć dobrze ale wyciągać niebespieczno. —.

3tio/ Co czynić jeżeli Condescensya pójdzie do Rydzyny y do Leszna?

= Ad 3um reponi, że gdyby chciano słuchać Recessu toby się nim układać należało: albo jeżeliśię znajduje w Dekrecie/: tak jako upewniał listownie JMP. Wojewoda Kijowski :/ że te majętności są excypowane tośię y tą excepcyą bronić; sin secus, to od Jurisłów zasięgnąć Consilium albo in defectuositate Actûs, co do nas nienależy.

4to/ Co czynić jeżeli taż Condescensio pójdzie do Dóbr Królewskich, ex quo zapieniądze od Dłużników zaciągnione są kupione?

= Ad 4tum: Jako Dobra Królewskie privatis oneribus podlegać niepowinny y długi na nich żadne praetendi niemogą, tak rozumiałbym że ta sama racya circa oppositionem juridicam y protestacyi zaniesiona wstrącićby powinna ejusmodi Actus Condescensoriales którym niepodlegają Królewczyzny etc. —

Że tedy y tym podobne były rozmowy moje z JMP. Oberszter Lentnantem Vnrugiem, które tu ad scriptum reduxi dla Informacyi WMPana Dobrodzieja —. &

po napisaniu tego quæ supra był u mnie JMP. Vnrug od JMP. Feldmarszałka donosząc o nowych Condescensionis przegróżkach że chcą iść do Leszna y Rydzyny, mówiąc, że eo non obstante iż niemasz o nich wzmianki w Dekrecie Condescensya jednak chcę Ich adcitare aby wiedzieć integram Massam Długów .. y dla tego zlecił mi JMP. Feldmarszałek upraszać WMPana Dobrodzieja abyś podał sposób do zabieżenia temu zamachowi Condescensionis który non aliter interpretatur tylko na wywrócenie pedetentim Traktatu całego. czyby non expediret założyć mandat na Sejm samymże Grodom y Ziemstwom gdyby miały fundare Condescensionem w Rydzynie y Lesznie który to mandat trzebaby rozumnie napisać —.

przeszłą pocztą posłałem WMPanu Dobr. Copias Listów JMP. Kasztelana Wojnickiego tak do JMP. Feldmarszałka jako y do mnie pisanych przeciwko miastu Krakowu — . —. JMPan Feldmarsz. kazał mi sobie dać Informacyą ce qui en étoit, et ce qu'il y auroit à repondre, abym się z Sekretarzem Jego zniósł: a tak oddałem naypryod des remarques JMPanu Feldmarszałkowi, jako miasto Krakow praevenit Supliką swoją Króla JMci de gravaminibus które ponosi przez przetadowanie czopowego y przez uciemiężenie exekucyi exaktorow, przeciw którym supplikowało o Glejt y otrzymało go od JKMci Kr. Mości jeszcze in Octobri. potym coby miał za Respons informować Sekretarz JMP. Woynickiemu pro informatione napisałem Mu sequentia non involvendo w niczym WMPanu Dobrodzieja —.

à Mr de Suhm

pour repondre à Mr Dembinski Castelan de Woynicz il me semble qu'il faudroit Lui faire connoitre, que bien que Sa demande est venue tard, on est toutefois persuadé que rien n'est point sortit qu'il blessà la justice. Car quoique la Ville de Cracovie en s'adressant au Roi pour soulager la surcharge de l'impôt sur la boisson /: en latin Contributio Ducillaris et solidaria :/ ent obtenue le sauf-conduit au mois d'Octobre, S.M. n'a pas crû de pouvoir lui refuser cette protection, d'autant moins qu'Elle sait bien que les Saufs-conduits ne s'opposent point aux loix mais aux abus et desordres qui peuvent s'y glisser: et c'est pour cela que les Saufs-conduits sont appellés Remedia Juris et justitiæ —.

Niewiem tedy jeżeli ad huna Sensum zdać się będzie JMP. Feldmarszałkowi Respons do pomienionego JMPana Woynickiego; mój będzie krótszy, bo się nieddając w racyocynacye rzecz samę donioszę że już ciasto odniosło o co supplikowało. — etc.

Znowu tu przyszła nowa Supplika od owego Dawidsona któremu JMP. Wojewoda Chełmiński chce odebrać Schenfeldt, y przyszła nowy pozew in crastino Sc. Catharinæ wydany supplikując Jo Kr. Mci o protekcyą etc. ale gdym ten pozew zaczął examinować, znalazłem że niebył prawdziwy y tylko tylko pruskim zapieczętowany, znać że JMP. Wojewoda straszy go tylko aby co wystraszył.

Kazano mi tu pisać do Trybunału Koron. za JP. Unrugiem Stolnikiem Wschowskim o Zbor Kargowski, a zatym napisałem in Eum Sensum jakoś się przydaje Copia:

JMPa Schiverina conveni znowu respektem uwolnienia Ridella którymś tym tylko exkuzował że Responsu jeszcze nieodebrał, że się znowu odezwie y do samego Króla Swego pisać będzie przyobiecał. Interim upraszał aby Memoryał de raptu który novissime przesłałem WMPanu Dobrodziejowi był mu zlecony. a że hac occasione począł się uskarżać że Pan Jego żadney od Rzpltey niedbiera Satysfakcyi prosiłem go wzajemnie aby pomiarkował w czym też y Rzpltey satisfactum od Principała Jego? A tak gdy nic niemógł znaleść skończony Diskurs —.

Gdy to piszę, przyszłał mi JMP. Gr: Manteufel Copiam traductam Listu Króla pruskiego /: bo oryginał przyszedł po niemiecku :/ respektem Blankienberkou do przestania Oneyże WMPanu Dobrod — —.

6.) Do Jego Król. Mości do Trybunału Koronnego za Ur. Unrugiem Stolnikiem Wschowskim o Zbor Kargowski d. 24. 8bris 1723. z Drezna

dany — . — . — . — . — .

August Wtóry etc.

Wielebni, Wielmożni, Urodzeni, uprzeymie y Wiernie Nam mili! Przełożono Nam jest nomine et pro parte Ur. Unrugi Stolnika Wschowskiego, jako w sprawie Duchowney o Zbor Kargowski i którey ani w Konsystorzu loci Ordinarii ani in ullo foro Spirituali cognitio non praecessit do Trybunału Koron. jest pociągniony — Co że przeciwko prawom Szlacheckim w których pomieniony Stolnik Wschowski niewykroczył dziejeżby, obszernymi Nam dowodzono reprezentacyami, a oraz supplikowano abyśmy Uprzeymościom y Wiernościom Waszym w tey y tym podobnych Sprawach justam ac debitam attendentiam usilnie zalecili

zalecili, abyście Jch Uprzeymości y Wierności Wasze jako extra forum legitimum evocatorie pociągnionych ad judicium Suum nieprzepuszczali y niesądzili. Którą Supplikę do Nas wniesioną gdyśmy z wszelką słusznością zgadzającą znaydujemy, Oneyże annuendo, żądamy usilnie, abyście Uprzeymości y Wierności Wasze wspomnionego Ur. Stolnika Wschowskiego ab impetitione et processu ejusmodi uwolnili. Co pro aequitate zalecając dobrego od Pana Boga Uprzeymościom y Wiernościom Waszym życzemy zdrowia —.

Dan w Dreznie ut supra. —.

7.) Literae Regis Prussiae ad S^m R^m Majestatem in negotio Blankienbourg fratrum Berolini d. 27. Novembr. 1723. — . — . — .

P. S.

Relatum accepi, duobus fratribus Balthasaro Friderico et Dyonisio Georgio de Blankienbourg, quorum alter in legione Mea Moscovitica centurionis munere fungitur, a Clero Romano-Catholico in Polonia haud exiguam molestiam creari, eorumque res in tantum discrimen esse deductas ut Illis aut fidei Suae Sacra deserenda, et reluctante Conscientia Religio Romano-Catholica amplectenda, aut gravissima mala et pericula obeunda sint; quamvis, quod sane mirandum, tam dirae persecutionis nulla ratio exhiberi possit, nisi quod Pater Eorum quondam Romanae Ecclesiae partes fuerit secutus.

= Fere incredibile mihi visum est, inclytam Poloniae Gentem, quae aliàs tam singulare et eximium justitiae rectaeque rationis studium praeseferre consuevit, eò adductam esse ut Religionem quam profitetur Suam violentis mediis propagandam esse censeat, cum id consilii uti satis supergue notum nec ad hunc finem consequendum aptum, nec Sua natura Divino Numini gratum aut acceptum esse possit. Cui accedit, si Romano-Catholici in Polonia Sibi licitum esse putent contra illos quos dissidentes in Religione Christiana vocant tali modo procedere, quod Principibus Evangelicorum multominus vitio verti debeat, ubi Sibi quoque tandem aliquando jus paria paribus referendi, et erga Subditos Suos Romano-Catholicos eadem potestate utendi licentiam vindicaverint: Verum cum longe satius sit ad evitanda varia quae exinde facile oriri possunt incommoda ejusmodi, via facti et violentiae ab utragque parte abstinere, a Majste Vestra fraterne ac summopere efflagito; velit Suis ad quos haec res pertinet serio et cum omni effectu injungere, ut praedicti duo fratres de Blankenbourg, secundum hoc sanioris politices praeceptum in Polonia habeantur, et Ipsis libera facultas concedatur Religionem Suam quam veram esse agnoscunt, quamque rectam salutis viam monstrare persuasi sunt, placide et quiete exercendi: omnia vero quae in eorum detrimentum moliantur, prorsus et in totum vistantur —.

Nullus dubito, quin Majstas Vestra, qui Ipsius est recti bonique amor et candidus erga me affectus, huic meo desiderio omni justitia et aequitate innitenti, locum sit datura, qua etiam spe fretus Majestati Vestrae felicia quaevis et prosperam valetudinem ex animo apprecor. Dabantur ut supra —. — . — . — .

8.)

8./ Do JMPana Kanclerza W. Kor. do JMPana Dembowskiego Sekretarza z Kupisk d. 8. Januarij 1724. — . — . — . — . —

List WMPana obszerny cum annexis sub d. 29. Xbris Anni elapsi Nro 97. pisany odebrałem tą pocztą. Dziękuję WMPanu za punktualną kontynuacyą miłey korrespondencyi. Że zaś moje Listy nie tak punktualnie WMPana dochodzą, przyczyna tego jest Cursoria poczty Litewskiey, przecież przynaymniey w tym non culpanda że pomienione Listy niepoginęły. JMPanu Schwerinowi chciey WMPan przełożyć to co ad contenta Listu Pryncypała Jego JMP. podskarbi W. Kor. reposuit JMPanu Metrykantowi Cichockiemu względem mniemanej depaktacyi Kupców pruskich we Mławie na Jarmarku jako in annexis sub litera A. patebit —.

Względem zabrania giwattownego Dawida Leuhtarta ze Wsi Diden do Starostwa Georgenberg, in supposito że to do Starostwa Jurborskiego w Litwie, mogą bydź expedyowane Listy do JMPana Wojewody Wileńskiego od JKMości aby rem investiget, et pro aequitate discernat ac determinet tak jakośię też expedyowały in similibus do JMPa Generała Wielkopolskiego —.

Coś tycze Listu względem Blankienburgów pisanego, ponieważ się w nim doczytać niemożna w którey Dyecezyi ci ciężka znajdują się od których mają mieć impetycye, tedy potrzebnieysza jest rzetelnieysza informacya aby się uczyniła należyta diligencya ad rei veritatem et aequitatem investigandam —.

Obszerna relacya de Actis per Condescensiorem in Bonis Leszczynianis czytałem: nierozumiem aby ta Kondescensya miała do Leszna y Rydzyny procedere, ile kiedy te Dobra były Dekretem Anni 1723. proxime praeteriti w poście ferowanym od niey per expressum excypowane; w przysłanym zaś teraz ostatniego Dekretu Extrakcie jest dołożono, necessariam esse iteratam Condescensionem in fundum Bonorum omnium Leszczynianorum Decreto anteriori latam specificatorum. Coć nad Dekret Kondescensya nic sobie pozwalać niepowinna. Jeżeliby zaś miała co w Lesznie y Rydzynie chcieć attentare, to Listem Oryginalnym JMPa Wojewody Kijowskiego et praemissa ratione mógłby Actus impugnari et impediri. Nietrzeba też dawać Wiary wszystkim Relacyom bo mogą bydź takie przez któreby chcieli privati Dwór wmieszać y takim sposobem swoim Interessom dogodzić —. List do Trybunału względem Boru Kargowskiego trzeba było aby był w innych Terminach expedyowany. etc —.

9./ Literae Regis Prussiae ad Suam Regiam Majestatem Berolini d. 7. Xbris 1723. — . — . — . — .

S. P.

Non possumus, nor, quin Mjsti Vrae hisce Literis fraterne exponamus, nuperrime ex Prussia ad nos perlatum esse nuntium, quod a Subditis Nostris qui comercii causa fora poloniae frequentari solent, ibidemque varia eaque inusitata exigantur vectigalia et speciatim in nundinis haud ita pridem in Urbe Mlava habitis a nonnullis mercatoribus e Civitate Nostra Neydenburgensi postulatum fuisse ut de certis florenis

pro panno vendito acceptis decem florenos, octo vero si alia mercium genera usque ad Summam centum florenorum vendidissent, exsolverent —.

Cum autem haec res pactis quae Nobis cum inclyta poloniae Republica intercedunt omnino sit contraria, quippe quae tales exactiones diserlis verbis prohibent; tantum abest ut credamus haec Jussu Majestatis Vestrae esse peracta, ut potius certo persuasi simus omnia illa inscia Majestate Vestra suscepta esse; praeserlim cum in Prussia Nostra Mjstis Vrae Subditis qui nundinas ibidem visitare consuevelrunt praeter usitata nulla unquam onera sint imposita.

Haec etiam est causa, quamobrem speramus et confidimus Mjstem Vram pro insigni Sua animi aequitate, seria et omni cum effectu conjuncta mandata daturam esse ut ejusmodi nova vectigalia pro futuro prorsus aboleantur, subditique Nostri ab omni novo et supra memoratis pactis contrario onere liberi maneant et immunes.

Quod ut ita fiat, Mjstem Vram etiam atque etiam rogamus: Eidemque de caetero prosperam valetudinem et ad invidiam usque feliciter fluentem fortunam ex animo apprecamur. Dabantur ut supra —.

10.) Od JmPana Cichockiego Metrykanta do JP. Kanclerza W. Kor. z Warszawy d. 5. Januarij 1724. r.

Odebrawszy z należytym Respektem List WmmPana y Dobrodzieja komunikowałem indilate JmPu podskarbiemu W. Kor. List Króla pruskiego. JmPan podskarbi W. Kor. przy oddaniu winney uniżoności WmPanu kazał mi donieść WmPanu, że już w tym Interessie Fechterkę tu odprawił z Sekretarzem Brandeburskim który z Kupcami Brandeburskiemi był u niego, y gdy provocabat ad pacta obligował go JmPan podskarbi żeby one pokazał y w nich punkt uwalniający Onych a solutione Telloniorum które wszyscy Kupcy Gdańscy, Thoruńscy, polscy y inni prowadzące towary ad Regni et ex Regno usitata od dawnych lat methodo płacić muszą, a consequenter y Brandeburscy Kupcy od płacenia tegoż Cła wolni bydź niemogą. Do tego, ci Quarulantes nie zwyczayną drogą ale in fraudem Skarbu manowcami na Jarmarki jeżdżą, których ludzie Skarbowi zaskoczywszy kilka postawow Sukna in vim Konfiskaty Onym zabrali; które JmP. podskarbi W. K. per Generositatem Suam oddać Jm kazał, ale zarax wydał Universały których Kopija, posłał Temuż Sekretarzowi Brandeburskiemu, że in futurum jeżeliby który Kupiec minąwszy komory y niezapłaciwszy Cła od Rzpltey postanowionego ważył się manowcami na Jarmarki jeździć, tedy wszystkie towary Jego na Skarb irremissibiliter konfiskowane będą. Jak tedy przerzeczony Interess uspokoił JP. podskarbi W. K. cete.

11.) Od JMPana Kanclerza W. Kor. do JMP. Kasztelana Woynickiego z Kupisk 2. Januarij 1724. —.

Pisałem antecedenter do WmPana Instancyalny List, motus płaczliwym rekursem Miasta Jo Kr. Mości Stołecznego Krakowa szukającego omni meliori modo uwolnienia od podatku Szelężnego na Seymiku proszowskim novissime uchwalonego. Teraz zaś już

już nie ad Instantiam Miasta ale motu proprio z obligacyi moiey ku prześwietnemu Woiewodztwu ponawiam moią pierwszą prośbę do WMPana jako pierwszy kredyt mającego spodziewaiącsię skutku iey doskonałego y donosząc to in omni confidentia WMPanu że wielu Jchmciów pierwszych in ordine Senatorów tak do Jego Król. Mci Pana mego Miłego jakoteż ad meum Ministerium odezwaliśię in limitionem jurium pomienionego Miasta, allegując, że Jm jakakolwiek ante novellam Legem praxis płacenia Szelężnego /: przeciw czemu zawsze miasto potest reclamare :/ praejudicare niepowinna: y że w prześwietnym Woiewodztwie znayduiesię wiele takowych Jmciów pp. Obywatelów którzy tey ostatniey uchwały nie approbuią. Żeby tedy w tey okoliczności rzeczy ad extrema remedia nieprzychodziły, y tak Jkr Mć jako y moie Ministerium do nich Rada, Senatu non obligetur, w wszelkiey szczerey poufałości insinuare WMPanu nieomieszkuię pragnąc zawsze zabiegać iakimkolwiek niepomyślnym konsekwencyom y piszącsię vero cultu — „ — . — .

12.) Od JcMPana Kanclerza W. K. do JMPana Woiewody Mazowieckiego z Kupisk 15. Januar 1724. —

Jak ex impulsu nieustanney obligacyi moiey jakoteż ex motivo Listu Jeymć Panny Matki Naszey Lubelskiey, primas lineas korrespondencyi w tym roku nowozaczętym rysuiąc, niech będzie auspicatissimum ich exordium a votis któremi w nieskończoney życzliwości prosperitatem WMPaństwa prosequi dozgonnie nieprzestanę. — Względem nabycia placu Alonowskiego to moie było y jest zdanie aby przez otrzymanie cessyi od Sukcessorów do niego należących wziąć czym prędzey Intromissyą y już actu z tymi Sukcessorami zaczęto w Krakowie Imieniem moiem kontraktować kiedy jednak zdałosię pretium plus justum, y JMx. Officyał Lubelski miał a divenire medium aby ten plac mógł cedere JchMP. Wizytkom levioribus impensis et breviori via, zdałosię kontraktu zaczętego niedeterminować y rzeczy in statu quo zostawić do dalszey dyspozycyi. potym, ponieważ Konsens ad cedendum daty JchMPanny Brigitki dla WMPaństwa, zdanie moie było y jest aby czym prędzey et omni meliori modo nabydź tego placu y w possessyą oddać JchMP. Wizytkom. A zatem racz WMPan czylitoż przez dokończenie kontraktu dotąd zaczętego na co przeszłą poczta postatem Listy potrzebne do JeymPanny Matki Lubelskiey, czylitez przez jaki inny skuteczny y niedwłoczny sposob rem determinare, aby mogły JchmPanny Wizytki gaudere possessione tegoż placu. Listu mego do Cesarzowey Jeymći Amalis Wdowy jako WMPanu kommunikował JmPan Marszałek WK. tak ja kommunikuię Kopią Responsu piszącsię constantissimo et vero cultu —. — „ — . — . — . — . —.

13.) S. E. Mgr le Grand Chancelier de la Couronne à S. E. le Feltmarschal Fleming à Kupiski 16. Janvier 1724. — „ — . — . — . —

Votre Excellence verra dans l'Extrait joint ce que j'avois ecrit à Mr Demboruski dans l'affaire des Biens de Leszno. En attendant le plaisir de parler s'il plait à Dieu avec V. E. sur ce sujet, je La puis assurer, que Son grand Nom est un grand soutien de l'interet en faveur duquel Elle l'a bien voulu preter, et il est pour moi un motif

motif d'agir comme je fais même par cette ordinaire pour le maintenir dans l'Etat présent jusqu'à la Diète prochaine. Je m'expliquerais plus amplement sur cela de bouche étant avec tout le respect... — . — . — . — . — . — .

14.) Do JMPana Kanclerza WW. Koron. do JMPana Wojewody Kijowskiego z Kupisk 16. Januar. 1724. r.

Wiedząc dobrze że JMP. Marszałek W. Kor. M. M. pan za Compulsem do nas wszystkich ministrów do J.o Kr. Mci Pana mego Miłego danym względem Sprawy Dóbr Leszczyńskich y względem Recessu o tychże Dobrach, do blisko przyszłego Seymu obszernie pisać do WMMPana; dla tego z tym nierozwodząc się krótko w pewności wszelkiey namieniam, iż Ja pisałem do Dworu jako nierozumiałem i nierozumiem tego aby Kondescensya miała do Dóbr Leszna y Rydzyny procedere, ile kiedy te Dobra były Dekretem Anni 1723. proxime praeteriti w posesią Jerowanym od niey per expressum excypowane, w ostatnim zaś pod laską WMMPana Dekrecie jest dołożono: necessariam esse iteratam condescensionem in fundum Bonorum omnium Leszczyniano rum Decreto anteriori latam specificatorum: Toć nad Dekret Kondescensya nic sobie pozwalać nie miała, ile że y List WMMPana do Dworu pisany wyraźnie enunciat, iż w Lesznie ani w Rydzynie sprawy żadney niema nieć pomieniona Kondescensya. Ot zatym referując się do remonstracyi y insynuacyi JMP. Marszałka W.o K.o MMPana jestem pewien, że Authoritas et prudentia WMMPana potrafi dogodzić wszystkiemu, w czym oczykiwając pożądanego WMMPana Responsu jestem etc. — . — . — . — .

15.) A Rege Prussiae ad S. R. Mjstem in negotio Dissidentium Berolini 22. Januar. 1724.

P. S.

Quanquam non sine acerba animi aegritudine id quod libere fatemur advertamus, cunctas, quas apud Majestatem Vram hucusque interposuimus pro nostris in polonia communis fidei dotatibus dura persecutione et oppressione vexatis, iteratas toties commendationes, adeo parum praesidii et tutelae adversus inimicos et persecutores Illis attulisse, ut magis etiam eorum calamitas exasperaretur et persecutiones in eum cumulum exsurgerent unde universae rei Evangelicorum in polonia haud dubius interitus propius quam antehac nunquam prospiciatur! non tamen ideo omittendum duximus pro eadem causa Mjtem Vram denuo interpellare concepta fiducia subnixi tandem impetrandi, ut quidquid per Constitutiones Regni poloniae pariter atque per pacta Mjtis Vrae cum Rpca conventa et solennissime confirmata, in favorem eorum quos Dissidentes vocant sancitum habetur, Ipsis utpote integra semper in Mjtem Vram et Rempublicam fide subditis reapse praestetur, quaeque pro Illis Jus fasque postulant caeteris quibuscunque considerationibus potiora habeantur.

= Enimvero hoc ipsum praesens exigit necessitas, quando Dissidentes in polonia nunc denuo recentibus vexationibus adeo premuntur et urgentur ut nisi Deus O. M. opem ostendat et animum Mjtis Vrae in auxilium miserorum flectat et inclinet, actum de Illis esse et inevitabili quodam fato extremum exitium impendere videatur.

videatur. Luculentum rei argumentum praebet, quod paucis abhinc diebus in templa Dissidentium apud Piaski et Wengrow attentatum est, quodque Mjstem Vram latere non potest: Nimirum, ut Decreti a Tribunali Lublinensi 13. Decemb. Anni nuperi publicati instauratio Templorum in Piaski inhibetur quae jam perfecta et reparata essent intra septimum diem destrui jubentur, exercitium cultus Divini publicum severissime interdicitur, et Patrono loci $\frac{2H}{m}$ flor. mulctae nomine imponuntur; nec multo post Templum Evangelicorum Wengroviense, quamvis antiquae Radzivilianae fundationis, et in hunc diem è Neoburgicis quo nomine nunc appellantur Bonis sustentationem recipiant, ab Episcopo Luceoriensi Dissidentibus non alio nisi hoc deridendo vane obtentu quod campanae hujus Templi grandiores essent illis quas in suo Templo Catholici habeant ereptum est; praetereaque in ultimis verbi Divini Eidem Templo servientes captivatio decreta; Eos cum uxoribus et liberis tristi exilio solum vertere coegit; sicque hoc etiam loco ut in aliis compluribus Dissidentibus cultus sui et conscientiae libertas reclamantibus Divinis humanisque legibus, supressa et penitus est sublata –.

Fierine possit, ut hi infortunati, qui omnibus retro tam prosperis quam adversis temporibus Mjstis Vrae Ejusdemque in Regno Antecessoribus immo universae Reipublicae tot eximia integerrimae fidei et pro salute patriae zeli documenta supra millenos alios reipsa exhibuerunt a Mjste Vra opis et auxilii vacui relinquantur? et qui sub nomine Dissidentium comprehenduntur fideles Vrae Mjtis Subditi inimicorum invidorum et persecutorum Suorum injuriis ad internecionem permittantur? ab Excelso Mjstis Vrae animo longe alienum esse augurari licet. – Nos vero non ad Hunc adeo quam ad ipsam unam justitiam respicimus, quam coram Deo et propria conscientia omnibus Sibi Subjectis sine discrimine aequaliter administrare Vra Mjstas obligatur; perque Eã instantissime et fraternè rogamus, ut ne ultra differat, iniquas illas modo recensitas persecutiones serio et severe cohibere et Dissidentes ab omnibus Suis praepotentibus inimicis et persecutionibus defendere, jura Eorum publico usu et legibus comprobata tueri, imprimis autem Regio mandato praecipere, ut supradicta Evangelicorum templa in Piaski et Wengrow sine mora restituantur, possessores Eorum in legitima possessione ultra ne turbentur, patronus memoratus ab imposita mulcta liberetur, aliaque praeterea gravamina quae Sibi illata Dissidentes in Polonia juste quaeruntur quaeque vel omissa hic eorum mentione Mjsti Vrae abunde cognita sunt prorsus abolearntur. Nihil est quod magis gratum acceptumque Mjstas Vra praestare Nobis possit, et curabimus vicissim ut Ejus Sensus in Nostros etiam Catholicae Religioni adductos Subditos redundet, qui sic etiam tantam benignitatem praesertim in terris Nostris Prussiae experiantur, ut inde vehementius Nobis doleat nostros in Polonia fidei Consortes tanta duritia haberi, sed vel ideo non imputandum Nobis fore contendimus si post exhaustam patientiam de

mediis reddendae vicis et gentium jure paria referendi dispiciamus. De caetero etc. — Dabantur ut supra —. —. —. —. —. —. —.

16.) Memoriale Secretarii Brandeburgici ad Sm Regiam Mjstem. — „ —. —.

Serenissime ac Potentissime Rex

Domine Clementissime!

Non latet Sm Regiam Mjstem Vram, paulo ante discessum Ejus nuperrimum in Saxoniam, causam Magistratus Elbingensis cum Lanionibus ejusdem civitatis in puncto pascui litigiosi germanice Din Stinkschwein dicti, in Judiciis Assessorialibus ventilatam, ab iisdem interlocutorio prolato ad Judicia Relationum Sae Rae Mjstis Vrae devolutam esse. —. Cum autem Sermi Borussiae Regis Domini Mei Clmi interesse respectu oppignorationis Territorii Elbingensis ab inclyta poloniarum Republica Sibi factae maximopere ea in re vertetur, jussus sum eo quo par est devotissimo respectu orare Sac. Regm Mtm Vram, ut Judicio Relationum reposito, res ista ad Regni Generalia Comitia deferatur vel saltem pleno Senatus Consilio examinanda detur; quo amplior Elbingensibus enascatur occasio, justitiam causae suae supradictae exponendi et plurium disquisitioni subjecta prolixius de ea cognosci atque per sententiam definitivam componi possit —. Quibus obtentis submississimo cultu permaneo —.

Sacrae Regiae Majestatis Vestrae

Varsaviae
d. 28. Januar.
1724. —

Simus atque obedientissimus Servus.
C. G. Hoffmann. —

17.) Aliud Memoriale ejusdem Secretarii ad Sm Rm Mjstem sub eadem die porrectum —. —. —. —.

Inter alia quae Srmo Borussiae Regi Domino meo Clementissimo cum Inclyta poloniarum Republica intercedunt, non immerito primum obtinet locum finium utriusque Regni et provinciarum coeterarum solida compositio, cujus in hoc usque tempus facta dilatione non aliter evenire potuit quin variis collisionibus et excessibus communium limitum accolis frequentissimam praeberet occasionem. Cumque Sermus Rex Borussiae seriam Suam faciat applicationem omnia radicitus evellendi impedimenta quae mutuo vicinitatis studio vel apparenter tantummodo nociva esse possunt, ita spem concepit suavissimam Sac. Rgm Mjstem Vram eodem boni publici amore inductam, spontaneo motu optimae huic intentioni obviaturam atque conjunctis viribus communem utilitatem promoturam.

Jubeor itaque infranominandus ego novam proponere finium regundorum Commissionem in primo a Sac. Reg. Mjste Vra habendo Senatus-Consilio decernendam, quae potius reassumenda dici possit, cum jam Constitutione quadam Regni poloniae stabilita, saepius iterata vice, praesertim temporibus lib. Baronis à Löllhöffel incepta, per fata temporum autem vel alia obstacula iterum intermissa sit. Qua benignissime impe

trata

trata, superfluam petitionem meam esse censeo, ut nempe Sac. Reg. Mjstas Vra viros cordatiores et pacis studiosissimos denominare clementissime dignetur, qui cum Commissariis a Sermo Borussiæ Rege eligendis itidem viris probis et aequitati studentibus constituendo bono publico firmandoque, salutarem Suam operam navent.

Nihil igitur superest, nisi ut promptissimam resolutionem Domino Suo Clementissimo citissimo nuntio a se referendam expetat in sempiternum submississimo atque devotissimo cultu permansurus —. — . — . — . — . — .

18.) Rapport de Mr. Le Fort au sujet du Duché de Courlande de St. peterbourg le 26. Fevrier 1724. — . — . — . — . —

Je reçu dernierement ordre de remettre de la part de V. Mte une Lettre à Sa Mte Czarienne qui est datée du 14. Xbre passé, ce que j'ay aussi executé en son tems.

Sur ce sujet, Sire, je fus appellé avant hier au College des affaires Etrangeres. Je m'y rendis, où je trouvay Mr. le Conseiller privé Osterman et Mr. Stepanof Conseiller privé de la Chancellerie.

Mr. Osterman me porta la parole et me dit, qu'il avoit eu l'honneur de faire son tres. humble Rapport à S. M. Czarne du contenu de la Lettre de V. Majesté, et que S. M. Cze. avoit ordonné de me faire la Reponse suivante.

Je l'interrompis en cet endroit et lui dit, que comme je n'avois nul ordre speciel d'entrer dans le sujet de la dite Lettre, et n'ayant pas l'honneur d'etre chargé positivement des affaires de la Republique, j'avois esperé que S. Mte Cze. auroit bien voulu me faire remettre une Reponse par ecrit, ce qui me paroissoit plus convenable.

Il me repliqua: que l'intention de S. M. Cze. etoit bien d'ecrire à V. Mte. mais que comme S. M. devoit partir dans trois jours qu'on etoit dans les fetes du Carneval, et que d'ailleurs leurs Ecrivains polonois avoient deja prit les devants pour Moscou, S. M. Cze. avoit ordonnée de me faire ad interim une Reponse verbale qui contenoit:

Que S. M. Cze. avoit parû fort etonnée des bruits qui s'etoient repandûs comme si ses sujets eussent voulu tramer quelque intrigue en Courlande au sujet de la Succession de ce Duché, supposé que le Duc vient à mourir sans enfants. Qu'elle l'ignoroit entierement, et que s'il s'etoit passé quelque chose, c'etoit à son insçû. Que S. M. Cze. n'avoit pas oubliée les Traités formels qui s'etoient faits entre les deux Couronnes et qui devoient etre observés. inviolablement. Que S. M. Cze. avoit diverses raisons qui ne permittoient pas qu'Elle se melasse des affaires du Duché de Courlande sans agir de concert avec V. M. et la Republique de pologne.

1mo Que c'etoit agir contre les Traités mutuels, et

2do Contre les derniers asurances faites à Mr. le palatin de Masovie.

3tio Qu'il étoit de l'interêt de S. Mte Czarienne que le Duché de Courland restat dans l'etat où il est, et sous la Domination de la Republique, et qu'etant Voisin de deux frontiers il ne convenoit pas à S. M. Cze. de rien alterer à leur Domination.

Qu'enfin je devois asurer V. M. que de Sa part il ne se passera aucune negociation

sans

sans aller de concert avec V. M. et la Republique, d'autant plus que S. M. Cze faisoit tout son possible pour renforcer la bonne intelligence et eviter toutes les occasions pour l'alterer.

Mr Osterman m'a chargé d'en faire rapport à V. Altle pour que les Sujets de Votre Majesté puissent etre detrompés de faux bruits qui se sont repandus et qui doivent etre sans fondement —. — „ — „ — „ Jean le Fort — . —.

19.) de S. E. Mgr le Grand Chancelier de la Couronne à S. A. Le prince de Sultzbach de Varsovie le 9. du Fevrier 1724. —.

Monseigneur !

C'est avec d'autant plus grande confiance dans la Grace de Votre Altesse Serenissime, que je prends la liberté, en l'asurant de mes tres-humbles respects, de recommender mon neveu à Sa protection, que mon empressement Sincere pour le Service de Votre Altesse Serenissime et de Son Altesse Madame la Princesse Son Epouse sera deja connu à Votre Altesse Serenissime par la Relation des Ministres que S. A. Mgr S. Electeur palatin avoit employés dans les affaires des Biens en Lithuanie appartenants à S. A. Madame la princesse. Je suis entierement persuadé que Mon Neveu ne manquera de s'appliquer à pouvoir meriter les faveurs de votre Altesse Serenissime; et pour moi je tacheray de les reconnoitre dans toutes les occasions, étant avec toute la soumission — . — . — . — . — . —.

Jnscription.

A Son Altesse Serenissime

Monseigneur le Comte Palatin du Rhin, Prince Hereditaire de Sultzbach, Duc de Baviére, Juliers, Cleve et Berg, Chevalier de la Toison d'or et de l'ordre de St. Hubert, General Major et Colonel d'un Regiment des Cuirassiers de Sa Majesté Jmperiale et Catholique.

Addres.

à Monsieur

Monsieur Jrzebinski Major dans le Regiment de S. A. Serenissime Mgr le Prince de Sultzbach —. — . — . — . — . —.

20.) Requisitoriales ad Residentem Sæ Cæsareæ Regiæque Majestatis in negotio Abbatis Paradiensis —. — . — . — . —.

Cum Sa Regia Majestas Dnus Noster Clementissimus non volum ex relatione certorum Consiliariorum Regni sed etiam ex Supplicibus Litteris Venerabilis Josephi Gorczyński Abbatis paridisiensis ex Nominatione Ejusdem Sæ Ræ Mjstis Electi et Authoritate S. Sedis Apostolicæ confirmati et consecrati percipere et intelligere dignata est: Quomodo Magnificus de Nimcz Capitaneus Glogoviensis contra Eundem Vrblem Abatem et Religiosos Monachos non tantum inhibitionem dederit, ne Idem Venerabilis Abbas tanquam nominatus Regius suscipiatur ex eo; quod contra alternatam quandam ex

Statuto

Statuto Sigismundi primi obsoleto et posterioribus Regni Legibus subiato pretensam inter polonos et Germanos nunquam practicatam, Nominatio Ejusdem Abbatis facta esset, verum etiam Decretum Sequestrationis Bonorum Abbatialium in Ducatu Silesiæ consistentium protulerit, et de facto eadem bona sequestraverit, utque eligatur novus Abbas institerit ad homagium reddendum s: quod ratione horum Bonorum praetenditur :/ Commissarium Venerabilis Abbatis hujus non admiserit, jura et privilegia Monasterii sibi exhibere, de Argenteria Ecclesiastica paradisiensi conservata coram se respondere Monachis mandaverit de Susceptione et admissione Germanorum s: quæ nunquam denegabatur et est licita ad idem Monasterium :/ deque obedientia Eorum et poena claustrali quasdam Ordinationes fecerit. —. Quæ praemissa et alia per Josum attentata nec unquam practicata, cum Juribus S^ae R^ae Mjstis Dñi Nri Clemsmi et Reipublica summopere derogent ac praejudicent, itaque ut ea S^ae Cæsareæ Regiæque Majestati Magnificus Franciscus Liber Baro de Martels Residens deferre, et pro omnibus his amovendis attentatis factis ac in futurum avertendis similibus conservandaque pace, tranquillitate et mutua amicitia, instare velit, hisce requiritur. Datum Varsaviae die 11. Mensis Martij Anno Domini MDCCXXIV^to —. —. —. —.

21.) Respons na Instrukcya Posłom Ziemi Wieluńskiey Urodzonym Idzemu z Osin Wężykowi y Józefowi Kuropatnickiemu Dany z Kancellaryi Koronney w Warszawie Dnia XIV. Miesiąca Lutego, MDCCXIV Paniskiego Roku —. —. —.

Miłe są Jego Król. Mości Panu Naszemu Miłościwemu podjęte około dobra pospolitego fatygi, nieprzykrzą się vigiles curae które Regiam J^o Kr. Mci p. N. Milt^e bez przestanku exercent mentem, kiedy nietylko prosperrimi onych sukcessus universalne kontentują vota, ale też dulcis w Serdcach Civium recordatio z powinną przed Majestatem pańskim popisującą się wdzięcznością, którą że y zacna Ziemia Wieluńska niezamierza y owszem diserto godnych posłow Swoich ogłasza eloquio; przyymuje to Jt. Kr. Mość P. N. Milły pro summa mercede laborum. Jako zaś na przeszłych infausto eventu odprawionych Seymach nil intentatum reliquit J. Kr. Mść P. N. Milt^y chcąc do pożądanego Obrady publiczne doprowadzić termini, tak do szczęśliwey blisko następującey konkluzyi usilnego dołoży starania et tempestiva media dobrotliwie disponit. O czym gdy chce mieć persuasam Zacną Ziemię Wieluńską Pańską Swoję Łaskę tak całey tey zacney Ziemi jako in particulari Godnym Oney posłom pro bene gesta poselstwa swojego provincia ofiarować raczy. —. —.

22.) de M^r le Baron Duchet à S. E. M^sgr le Grand Chancelier de la Couronne de Rome

le 5. Fevrier 1724. — . — . — . –

Comme j'eus l'honneur d'ecrire à votre Excellence la semaine passée, que j'avois avec toutte la circonspection representé à son Eminence le Cardinal Albani ce qu'il vous avoit plû monseigneur m'ordonner par la votre du 28 Xbre, j'auray presentement celui de Lui dire que j'avois preventivement disposé mon discour d'une maniere à faire connoitre à son Eminence que ce que V. E. m'avoit ecrit à son egard provenoit de la sincere amitié, que vous lui professiez, et du deplaisir que vous aviez de voir que plusieurs des Seigneurs polonais murmuroient de ce que vous sa protection il arrivoit à la pologne des prejudices sur tout presentement du coté du Chapitre de Varmie, et que V. E. craignoit beaucoup que la derniere ecriture presentée depuis peu par l'Agent et au nom du chapitre ne causa des nouvelles plaintes et quelques resentimens publiques. Je m'apperçus que S. E. ecoutoit mon discour avec quelque chagrin et emotion, et Elle resta pensif pendant quelque tems, puis me repondit, „e que devo fare pui di quelle que ho fatto e faciero se pois non mi riesce che colpa ne ho jo? jo non posso sforzare ne il papa ne li Ministri, et V. S. che è in loco loci e vede e sa le miei pasate e presenti operazioni meglio di nessun altro potra pro veritate rendermi giustizia in tanto la prego di rangraziar molto Sua Excellenza il Sgr Grand Canceliere dell'alto confidenziale, che ha usato meco me ne prevalere per non dare occasione alli proceri di Polonia a fare qualque alto prejudiciale al decoro et honor mio." —. Ce sont Monseigneur! à peu près les paroles de son Eminence –. Au sujet de quoi j'espere que V. E. ne prendra point en mauvaise part que j'ai la liberté de lui humilier mes sentiments qui sont: que ce n'est pas la connivence ni facilité ni credulité de S. E. qui est cause des nouveautés survenus sous le tems de sa protection pour ce qui regarde l'affaire des Religieux à se soustraire de la Jurisdiction des Commendataires. –. premierement la contrarieté au sujet des Abbayes est depuis fort long tems entre cette Cour et celle de pologne et puis pour ce qui regarde la jurisdiction ce fut le pere Mirecki qui par son Exemple et persuasions fomenta les autres Religieux, qui trouvant un accés libre auprés du Pape defunt qui etoit fort facile à donner audience surtout aux Religieux qu'il consideroit comme le soutien et appuis de la Religion, ils eurent les moyens de poursuivre leurs tentatifs; ma conscience mon Seigneur m'oblige à rendre cette justice à S. E. le Cardinal Albani, qu'il a été fort contrair à ces Religieux, et a fait tout ce qu'il a pû même par authorité pour les obliger au silence jusqu'à les menacer de les faire chasser de Rome: ceci monseigneur est une pure verité, et je me suis trouvé present quand les dits Religieux ne pouvant plus etre admis à l'audience du pape à cause que le dit Cardinal la leurs empechoit, ils attendirent le Pape sur l'escalier du palais un jour que Sa Saintcté sorti et se plaignirent de la violence et menace que le Cardinal Albani leurs faisoit; de quoy le Pape se facha tellement qu'il fit une publique reprimende au Cardinal Albani qui Le suivoit, ordonnant qu'à l'avenir on enfse à les admettre à Son audience preferablement à tous les autres. Voila monseigneur! les incidents qui donnerent lieu aux entreprises des Religieux au sujet

au sujet de la jurisdiction. —.

pour ce qui est de la nouveauté vuivie dans l'expedition de Varmie et des pretenfions de ce Chapitre, on ne peut absolument pas dire que cette nouveauté a eu commencement depuis que le Cardinal Albani est protecteur; elle commença dés l'année 1698 sous le pontificat d'Innocent XII. et la protection du Cardinal Barbarini, lorsque l'Eveché de Varmie fut conferée à Msgr Zaluski: il est bien vrai, que cette nouvauté fut confirmée et en quelque maniere etendue à l'occasion du paſsage à cette Eveché de Msgr Potocki prévent primat sous la protection de S. E.; et c'est en quoi il y a à considerer que S. E. etant depuis peu protecteur etoit nouvaux des matieres de Pologne. Il proposa ainsi l'Eglise de Varmie de la maniere que le pere Salaroli qui avoit la conduite de cette expedition, lui presenta le formulaire établi à l'instance et pour suite du Chanoine Fantoni au nom du Chapitre en vertu des motifs et documents qu'il avoit produit dés l'année 1698. et renouvellés à l'occasion du paſsé de Mgr Potocki, je vais cela de certaine science pour m'en etre informé depuis que je suis resté seul ici pour y veuiller aux interets de Sa Majesté et de la Republique; et comme j'ay eu l'honneur de representer par le paſsé à V. E. que ces sortes des nouvautés prejudiciables sont arrivées à cause que touttes les expeditions Regie Nominationis ne paſsent pas par les mains de celui qui est chargé des affaires de la Republique, ainsi pourrons encore survenir si V. E. n'a la bonté de faire en sorte par un Decret de la Diete d'etablir ce point, et ce qui doit excuser monsieur Vincenti Vliſses si de son tems cette nouvauté a eu lieu comme il n'avoit point le soin de l'Expedition; il ne pouvoit pas ainsi ni savoir ni prevoir ce que le chapitre de Varmie agiſsoit par le moyen de son agent; et le R. pere Salaroli qui a eu le soyen de toutes les deux Expeditions de Mgr Zaluski et Potocki, n'en a jamais donné la moindre connoiſsance —.

Au sujet de ce que V. E. a encore la bonté de m'ecrire; que si Elle n'a pas au plutôt aliquid ad opponendum aux zeleés pro juribus Majestatis et Reipublicæ, qu'elle craint quelque reſsentiment publique et prejudiciable à la personne du Cardinal protecteur, Je dois aſsurer V. E. sur ma conscience et honneur, que depuis que Mr Fantoni a produit son ecrit imprimé, que S. E. le Cardinal Albani a fait au dela de ce que nous pouvions esperer de lui; il a été le premier qui a vû et lût cette ecriture, et l'ayant trouvé temerair et impertinent, il m'en a d'abord averti, il en a parlé avec vigueur au pape et ses ministres, il a fait tout son poſsible pour faire caſser le nihil transeat opposé par Mr Fantoni au nom du chapitre, il a taché de persuader le meme Fantoni et ne pouvant le flechir il a fait ses efforts pour persuader Mgr l'Auditeur du pape et le Cardinal Ste Agnes, mais ceci vont excusé de ne pouvoir pas n'admettre les instances du chapitre qui avoit toutes les raisons en vertu du Concordat etabli entre les Rois de Pologne et ce Chapitre dont les paroles sont: „ Cum autem dicti prælati et Canonici sicut præfertur, unum ex iisdem quat

quatuor nominatis elegerint, intimare debebunt Nobis et Successoribus Nostris novum Electum et cum Eo supplicare ut Illum Nostris Literis Sedi Apostolicae et SSmo Domino Nostro recommendemus, ut Electionem de Eo factam cum gratia confirmare dignetur." – C'est sur ces paroles, Monseigneur! que Sa Sainteté et ses Ministres pretendent, que le Chapitre a raisons de s'opposer à la prosecution de l'expedition de l'Eveché, avant que les dites conditions ne soyent executées, et encore qu'ils confessent eux memes que l'election du Chapitre ne soit qu'une formalité ils soutiennent neanmoins qu'elle doit preceder la Nomination de Sa Majesté. Non obstante tout cela S. E. le Cardinal Albani se sert vigoureusement des raisons politiques que Mr l'Abbé Accoramboni nous a envoyés, et de celles que l'Avocat a ecrit in Jure, que j'auray l'honneur d'envoyer à V. E. lorsque le tout sera digeré et mis en execution et conclu, ce qui ne tardera point, comme j'espere –.

Pour ce qui est d'un Comprotecteur; V. E. doit croire certainement qu'aucun Cardinal ne l'accepteroit sans le consentement du Cardinal Albani, qui est considerè en cette Cour et le sera pour long tems comme le premier et le plus puissant du Sacrée College etant pour etre neveux de Clement XI., dont on venere beaucoup la memoire, que comme Cammerlingue et particulierement comme Chef d'un tres grand nombre des Cardinaux: et le dit Cardinal renoncera plutot à la protection que de souffrir une telle tache à son honneur, et je suis sur, qu'à la moindre insinuation il le feroit sans hesiter: mais V. E. me permettera de lui dire avec toute la respectueuse sincerité, que le Service de Sa Majesté de la Republique et celui de la tres Illustre maison de V. E. en souffriroit, vû qu'aucun autre Cardinal n'est et ne sera pas capable de pouvoir faire ce que le dit Cardinal peut faire, et en ce qu'il ne peut reussir certainement un autre beaucoup moins reussiroit, outre que ce Cardinal est en etat non seulement presentement de rendre des Services considerables mais le sera de longue main et comme il est tres zelé pour la Sacrée personne de Sa Majesté et fort amij de V. E. il le sera certainement toute sa vie y etant porté par inclination et genie, ce que j'ay experimenté en plusieurs rencontres et particulierement par l'Acte qu'il fit il y a quelque tems de refuser d'accepter la protection du Royaume de portugal, qui lui auroit apporté des grandes avantages pour la profusion des depenses que ce Roy fait faire en cette Cour à ses Ministres; de quoi depuis long tems j'aurois informé V. E. si il ne m'avoit obligé par serment de n'en rien écrire, lorsque je lui en parlois aprés en avoir eu la connoissance crainte que cela ne se divulgua et ne fit croire aux portugais qu'il s'en vantoit ou les meprisoit –

Je puis aussi jurer sur ma conscience que V. E. n'a pas un plus grand Ami ni plus partial que lui; c'est une pure verité Monseigneur! et si le Bon Dieu m'accorde la Consolation de venerer ici V. E. cette prochaine année Sainte elle en sera certainement convaincu – J'espere que V. E. prendra en bonne part ce que j'ay l'honneur de lui ecrire, et m'honorera de ces ordres que je puisse avec plus de contentement com-

muniq

communiquer à la dite Eminence –. Je suis cetc.

23./ Od JMPana Kanclerza W. Ko. do JMPa Barona Pucheta z Kupisk 5. Martij 1724. –.

Doszedł mię tu list WMMPana sub d. 5. Febr. pisany który tym bardziey rad odebratem kiedy actualiter maturando powrót moy do Warszawy mogę się z niego informować o insynuacyach względem JMxa Kardynała protektora potrzebnych do zabieganiatym o których antecedenter w wszelkiey życzliwey poufałości namieniłem resentimentó, y upewniam że tychże Insynuacyy będę miał usum bonum do utrzymania honoru y kredytu JMxa Kardynała protektora, lubo się z drugiey strony obawiam żeby novitates attentatæ przez Xa Tantoniego nigdy a seculis niesłychanym temerarii ausus przykładem w założonym Nil transeat, y do woli swojey, ponieważ Elekcya chociaż w przedłużonym terminie stanęła, utrzymanym, y w Skrypcie contra Jura majestatica et Reipublicae wydrukowanym łoż założone nil transeat popierającym, nieczyniły mi w Exekucyi szczerże życzliwej applikacyi mojey difficultate, ile kiedy, jako to WMMPanu bardzo dobrże constat, w wolney Rzpltey in consiliis godzisię każdemu sensu suo abundare y Nam et Ministris Status improperare, że tak ex vi ministeriorum vestrorum juratorum jakoteż ex obligatione novellae Legis obowiązani jesteśmy ad manutenenda jura patronatus –. Że zaś niemałe patiuntur praejudicium tak in collationibus Abbatiarum jakoteż y w tey circumstancyi Biskupstwa Warmińskiego jest rzecz oczywista nietylko z tych racyy które Jx. Accoramboni wyraził politycznych ale też y z tych de Jure Canonici o których WMMPan namieniasz iż per Advocatum były ad Scripturam redactae. Ani powinno Concordatum z Kapitułą Warmińską mieć in urbe tantam Authoritatem et apprehensionem, bo to jest per usum alium immemorabilem abolitum et obsoletum, y całe inszy był Status Prus, natenczas cały Kray tamten był in fide Catholica pod Mistrzami Ordinis Teutonici sub dependentia a Sancta Sede et a Republica, teraz zaś całe inszy, expost usus był należyty, bo cujus est condere ejusdem et interpretari. Król dał przywiley, Król expost sine ulla Capituli injuria executionem Jego czynił per Status continuos prope centenarie possessionis. Konsekwencye jakie za sobą pociągają y napotym pociągnąć mogą, te novitates, każdy rzeczy wiadomy ex moderno Statu Sedis vacantis perspicere może y WMMPan ex annexis informować się poniekąd będziesz. Naylepieyby tedy Oyciec Swięty uczynił, gdyby jako się pisało wydał Expedycyą na to Biskupstwo motu proprio de plenitudine potestatis, salvis talibus qualibus juribus Capituli. Jeżeli idzie o Context pomienionego przywileju Kapitule danego, takowe albo też inferioribus magis favorabilibus znalazłyby inne in Regno Kapituły które pewnie hoc attentato Warmińskiey Kapituły mogą scandalizari. Niech Kardynał JMx będzie persuasus plene, że ja uczynił omnem diligentiam aby niewynikło nic przeciwnego honorowi

Jego

Jego: jestem prawdziwy Jego Sługa; y com pisał bona intentione et in omni confidentia pisałem dla zabieżenia wszelkim opacznym impressyom, y jestem pewien że przy dalszey Kardynała Jmci applikacyi ad manutentionem Jurium Majestatis et Reipublicae wszystko obróci się ad gloriam Kardynała Jmci —. To wyraziwszy &c.

24.) Respons na Instrukcyą Urodzonych, Michała Miękińskiego Sędziego Surrogatora Ostrzeszowskiego y Bartłomieja Głembockiego Stolnika Inowrocławskiego Sędziego Brzeskiego Kujawskiego, Posłów od Trybunału Skarbowego Radomskiego dany z Kancellaryi Koronney Dnia XII. Miesiąca Marca Roku Pańskiego MDCCXXIV. — . — . — . —.

Niemógł droższego i milszego ingeniosus amor Civium powracającemu ad solum et Solium Suum Panu wymyślić prezentu, nad tę która, zacny Trybunał Skarbowy przez godnych posłow popisuje się Wierności y życzliwości Swojey ku Majestatowi pańskiemu demonstracyą, przez wdzięczną, Dobrodzieystw pańskich in publicum recognicyą, et longaevae incolumitatis apprekacyą. Szacuje to Jo Kr. Mość P. N. Miłz supra omnes thesauros; przyymuje benigno animo za naywiększą rzeczy stających tam intra quam extra Regnum około Dobra pospolitego prac y Wigilancyi Swojey rekompensę, ciesząc się że przy wyrobianym in vultu Vultus Regii pokoju quos beatos fecit gratos videt: waży oraz justo pondere na sprawiedliwey Wielkiego rozsądku pańskiego wadze znakomite ku Majestatowi Swemu y Rzeczypospolitey zasługi Wielebnego w Bogu Xiędza Rupniewskiego Biskupa Łuckiego prezydenta y Urodzonego potockiego Starosty Halickiego Direktora Trybunału Skarbowego, które in hoc Subsellio w przykładney Legis novellae enituerint exekucyi: A jako justus meritorum judex niezechce non præmiatam onych relinquere virtutem, y owszem Łask y munificencyi Swojey augere pragnie incrementa.

Podobnąż Pańskich Swoich respektów przychylności y dobrotliwą in distributiva gratia pamięć, godnym posłom Zacnego Trybunału Skarbowego pro optime gesta poselstwa Swego, prowincia, Jego Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy ofiarować raczy. — .

25.) Do Jego Królewskiey Mości do Wielmożnego Wojewody Kijowskiego z Warszawy d. Marca 1724. — . — . — . —.

Wielmożny uprzeymie nam miły! Doniesiono Nam jest przez Panów Rad naszych iż uprzeymość Wasza ordynowawszy Instygatora Swego do Lublina zlecitéś mu rozpisać Gospody dla Trybunału Koronnego; który to Instygator stanąwszy tam niemając podobno perfectam notitiam Constitucyi Koronnych Annorum 1565. 1598. titulo o Gospodach et 1685

et 1685. titulo indemnitas Miasta Lublina, odstąpiwszy oraz continuam w tym praxim, w dalsz Sam w rospisywanie y rozdawanie Starcyi non sine praejudicio Ziemstwa tameczn[ego], które według prawa mając Stallum Suum w Trybunale powinno też mieć gospody Swoje. Więc, że e Supremo gradu Nostro prawa, et in fundamento Onych postanowione bracia nasze, nie aliquam vim patiantur fieri et manutenere powinniśmy, wiedząc dobrze iż Urodzonemu Staroście Naszemu Lubelskiemu y Jego Grodzkiemu Urzędowi vigore pomienionych Constitucyy directe ta dispozycya gospod należy: tedy rekwirujemy praesentibus Uprzeymość Waszę, ażebyś Instygatorowi Swemu niekazał się ad praemissa mieszać y żadney nieczynił przeszkody prerogatywie Starościńskiey in executione legis, będąc pewien że acta w tey mierze Uprzeymości Waszey pomienionych Konstitucyy observantia pomnoży nieśmiertelną Imienia Jego Sławę, Pańskie oraz Nasze provocabit respekta z którymi się y na ten czas Uprzeymości Waszey oświadczając, dobrego Onemuż od Pana Boga życzemy zdrowia —. Dan ut supra —. —. —.

26.) Od JMPana Kanclerza 88°. K°. do Jegoż JMPana Wojewody Kijowskiego —.

Po wyjeździe WMPana z Warszawy, jaka tu nastąpiła u Jo. król. Mci P°. M°. Mdo. reprezentacya ratione dispozycyi Gospod w Lublinie dla Trybunału Koronnego z listu pańskiego Jusius WMPanu patebit. Ja do tego Listu Jo. Kr. Mci P°. M°. Mdo. to z partykularnego mego ku WMPanu affektu y obowiązku przydaję votum, abyś WMPan tamtę interweniencyą wielkim rozsądkiem et interpositione powagi Swojey pomiarkować y zupełnie uspokoić raczył ad gloriam Wielkiego Imienia Swojego et ad satisfactionem Jo. Kr. Mci p. M. M., a oraz y do partykularnego ukontentowania y obligowania życzliwych Sług Swoich, osobliwie też y mnie samego, który radbym z duszy widział wszelkie prosperitates Prześw. Domu Jego accumulatas, a oraz wszelkie trudności y przykrości odwrócone. — Jestem &c. —.

27.) Od Jegoż JMPana Kanclerza 88°. K°. do JchM PP. Deputatów Trybunału Koronnego — . — . — . — .

Wszyscy to ingenue przyznać powinniśmy, czego rzecz sama doświadczamy, że zgoda, konfidencya y dobra harmonia, nietylko na walnych zjazdach y w publicznych Subselliach ale też et in particulari między Synami tey Oyczyzny jest zawsze Narodowi Naszemu tam gloriosa quam et fructuosa; dla czego opera pretium bydź rozumiem, aby każdy z nas kogo pan Bóg et propria virtus na jakie elevat funkcye, o tośmy naybardziey starał, ażeby te salutaria inter lives wzajemney miłości vincula coraz bardziey stabiliri mogły. A że z okazyi processu prawnego przyszło między JMPanem Starostą Grabowieckim Deputatem Trybunału Koronnego y JMP. podsędkiem Ziemskim Lubelskim ex officio suo ad subsellium illud należącym ad aliquas differentias, które dotąd niebędąc zupełnie umorzone mogłyby w Sądzie Prześwietnego Trybunału Koronnego przynieść jakie zatrudnienie, a oraz między zacnemi Jmionami

niechęci

niechęci y kłótnie, tedy proszę uniżenie WMPana, abyś z mieysca Swego przez wszelkie srzodki i sposoby raczył skutecznie operari et perficere amicam między Jchmściami reconciliationē. Jaż Differencya data okazyą, że y gospodę JmPanu podwodkowi, która tak dawno ma ex legitima dispositione Constitutionibus firmata, / jako to J:K:Mość P. M. MMW: w Liście Swoim obszerniey wyraża do JmPana Wojewody Kijowskiego MMPaw: / y znacznym kosztem Swoim tęż Kamienicę konserwuje, na JmPana Starostę Grabowieckiego chcą odebrać z czego byłoby majus incentivum dalszych między Jchmściami collizyi —. Więc abyś WMPan y temu, interpositione powagi Swojey zabieżeć raczył, instantissime upraszam. Swiadczoną w tey mierze Laskę y applikacyą w każdey okazyi zasługować będę. Jnterea Zostawam (Cee.

28.) Do Tegoż JMPana Kanclerza W:K: do JmPa. Laszcza Starosty Grabowieckiego —. —.

Konserwując zawsze memoriam przyjaźni którą miałem z nieboszczykiem S. P. JmPanem Wojewodą Bełzskim Godnym WMPana Rodzicem, zaraz przy pierwszym widzeniu się z WMPanem oświadczyłem Mu się z życzliwą moją do przysługi Jego ochotą, y teraz tęż samę ponawiam. Jako zaś cieszę się bardzo że WMPan vestigiis magni parentis postępując, applikujesz się ad usus publicos, tak całym sercem życzę, abyś te chwalebne początki cum augmento meritorum et honorum kontynuował, w czym wszelką moję życzliwą WMPanu deklaruję pomoc. Żeby zaś tym lepsza y skuteczniejsza hoc in passu mogła bydź WmPanu moja przysługa, niemogę tylko życzyć WMPanu, abyś do tych srzodków y sposobów chwalebnych usługi publiczney, a pozyskania Respektów pańskich y affektów Braterskich y estymacyi uniwersalney zabierając się, unikał tych okazyi któreby mogły te media mieszać, merita tłumić, y promocyą życzliwych zatrudniać. Dla tego tedy w wszelkiey powołności z szczerego ku WMPanu affektu życzę i proszę wielce WMPana, abyś się z Jmścią P. podsędkiem Lubelskim przez Jnterpozycyą przyjacielską pomiarkować y reconciliować raczył. Sedet to pervie ad gloriam WMPanu u wszystkich, y ia będę particulariter WMPanu obligowany za Skutek życzliwey y powołatey moiey Jnsinuacyi. Czekając respons jestem.

29.) Jnnotescentiae Jchm. PP. Kommissarzów J:K:Mości, Sukcessorom Boiszonowskim do Dworu na Gruncie W:W. Panien Brygitek w Lublinie leżącego Interessującym się dane —. —. —.

My Jan Zarło Wojewoda Lubelski, Chryzostom Zaruski Starosta Lubelski, Michał de la Mars Nominat Suffragan Chełmski Archidyakon y Officyał, Janowski Dziekan, Felicyan Gałęzowski podsędek Ziemski y podstarości Grodzki, Sussczyński pisarz Ziemski, Maciey Suchodolski pisarz Grodzki Lubelscy, Michał Suski Łowczy Łomżyński JK:Mci pan N:o Mitt:o Kommissarze ad Jnfrascripta naznaczeni!

Urodzonym y Szlachetnym possessorom Sukcessorom y prawo jakiekolwiek mieć pretendującym do Dworu Stawetnych niegdy Boissonow Małżonkow Mieszczan Lubelskich na gruncie Wielebnych panien Zakonnych Św. Brygitty Klasztoru Lubelskiego zbudowanego, w Lublinie leżącego, do wiadomości podajemy: Jż J. Kr. Mość Pan N. Mł. maiąc w osobliwey protekcyi Klasztor y Zgromadzenie pomienionych Wielebnych panien Zakonnych; gdy One cząstkę gruntu swego pewnego na którym pomieniony Dwór stoi Jw. Stanisławowi Chomentowskiemu Woiewodzie Mazowieckiemu, Radomskiemu, Drohobydzkiemu, Motoryyskiemu, Zwolenskiemu &c Staroście na nową fundacyą 1888. pp. Zakonnych Nawiedzenia Nayświętszey panny Maryi udzielili, y Konsens swóy do skupienia tego Dworu Boysonowskiego na nim stojącego przez Stawetnych niegdy Boissonow Małżonkow Dissidentow przeciwko prawom Kościelnym zasiadłego, teraz opustoszałego y nie Temu Klasztorowi niepożytkującego daty: aby ta pobożna Intencya y fundacya jakonayprędzey bez prawnych zawodów kłotni y processu skutek swóy otrzymać mogła, Zlecić nam Miłościwie raczył, Sprawę tę Wykupna tego Dworu Boysonowskiego rozsądzić. Więc powagą Naszą Kommissarską Jo. Kr. Mći P.a N.ro Mł.o obwieszczamy temi Innotescencyami Naszemi wszystkich do Tego Dworu Interessantow y Onym roskazujemy abyście na Instancyą Jaśnie Wielmożnego Jmci Pana Woiewody Mazowieckiego przed Nami Commissarzami osobiście albo przez plenipotentów Swoich na dzień czwarty Miesiąca Kwietnia Roku niniejszego Stawali, prawa Swoje jakie do Tego Dworu mieć pretendujecie pokazali, Summę pieniężną, jaka się z taxy tego Dworu pokaże odebrali y z niego ustąpili, upewniając że lubo staniecie lubo nie, my jednak non obstante contumacia po zafundowanej Jurisdykcyi do tego co mamy w zleceniu od Jć.o Kr. Mći P.a N.ro Mł.ci Sądownie przystąpiemy y exekwować będziemy. Stawcie się tedy na tym Terminie jako Roku Zawitym. Dan w Rezydencyach Naszych dnia XV. Miesiąca Marca Roku pańskiego MDCCXXIV. —.

30.) Od Jć.o Kr. Mści do Wielmożnego Woiewody Wołhyńskiego z Warszawy dnia 27. Marca 1725. —. —. —. —.

Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Lubo wiemy dobrże że ipsa sibi pretiu Virtus, y że znakomita uprzeymości Waszey ku Majestatowi Naszemu Wierność y życzliwość, ku Oyczyznie miłość, w wielu okazyach y Sprawach publicznych elucescens, kontentuje się sola rectefactorum gloria; przecież oświadczając distinctam insignium meritorum Uprzeymości Waszey estimationem, et prisco more Nayiaśnieyszych Antecessorów Naszych Staropolską, Uprzeymości Waszey Cnotę praemiare pragnąc, wakujące Woiewodztwo Wołhyńskie konferowawszy w Dóm posyłamy Uprzeymości Waszey, tey będąc nadziei, że tę Laskę Naszą vota uprzeymości Waszey poprzedzająca grato przyjąwszy animo, jakoś in Equestri Ordine żarliwym zawsze

Dostojeńst

Dostojeństwa Naszego, praw y Swobod oyczystych pokazowat się Assertorem, tak y w Senacie pari zelo zbawienna Nam y Rzpltey assistere zechcesz Radą. A teraz przy ofiarowaniu dalszych Naszych Respektów dobrego Uprzeymości Waszey od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan ut supra -. —. —. —. —. —. —. —.

31.) Literae ad Regem Prussiae a Sacra Regia Majestate .— „ —. —. -

Literae Majestatis Vestrae die 22. Januarij Anno praesenti ad Nos datae in favorem Dissidentium a religione Subditorum Nostrorum, cum acerbioribus animi Majestatis Vestrae sensus expressionibus, eò majorem Nobis et praesenti Senatui dederunt occasionem admirationis, quod commendationes Mjstis Vrae quascunque habuimus, semper curavimus, quantum per Nos fieri potuit, ut essent efficaces; prout id lucentius Mjstas Vra etiam in Responsoriis Nostris ad Suas Literas, tum ad memorialia Ministrorum Suorum ad Aulam Nostram Residentium videre potuit indeque colligere quae illico in rem Eorundem Dissidentium egimus. Quando vero Idem Dissidentes coram Tribunali Regni causas pendentes habent, cum semel desuper decrevit et determinavit ejus Decreta nonnisi Comitia Regni relaxare valent: equidem ad praesens Nobis potius subesset justa ratio reponendi graviore animi Nostri praesentisque Senatus aegritudinem, quod recommendationes Nrae pro Ecclesia Livnoviensi toties innovatae tum et aliae plures representationes hucusque desideratum, licet per exigentiam justitiae et per omnes rationes expectatum non sint consecutae effectum! In fiducia tamen obtinendae tandem satisfactionis, non intermittimus moderne quoque Interpositioni Mjstis Vrae correspondere, expediendo Literas Nostras ad Ad. Rndum in Christo patrem Epum Cracoviensem in cujus Dioecesi Bona Biaski, tum ad Rndum in Xto patrem Epum Luceoriensem in cujus Dioecesi Bona Wengrow consistunt, Eosque requirendo; ne dictos Dissidentes gravari permittant, contenti debita Illorum intra Jurium Regni continentia. — plenissime autem persuasam esse volumus Mjstem Vram, id Nos praestare non propter adjunctam ad finem dictarum Mjstis Vrae Literarum comminationem, confidimus enim nunquam in animum Mjstis Vestrae inductum iri ut privatorum Subditorum nostrorum querelae valeant aliquando derogare et praejudicium inferre Libertati Exercitii Incolis Romano-Catholicam Religionem profitentibus in Prussia, ubi haecce Libertas et Securitas vigore stipulatorum pactorum perpetuorum illis incontestabiliter debetur; sed propter evidentiorem etiam hac occasione significationem, quanta animi benevolentia ac promptitudine ad manutenenda semper bona vicinia et amicitiae vincula feramur. De caetero Mjsti Vrae bonam a Deo valetudinem intra prosperos foederum successus precamur -. Datae Varsaviae die XXIV. Mensis Martij Anno Domini MDCCXXIV. —. Regni vero Nostri XXVII. Anno . — „ —. —. —. —.

32/ Respons na Instrukcya Urodzonym Xięciu Mikołajowi Woronieckiemu Staroście Srzedzkiemu y Kasprowi Modlibowskiemu Posłom Województw Poznańskiego y Kaliskiego z Seymiku Srzedzkiego Relationis, dany z Kancelaryi W.o Koronney Dnia XXIV. Miesiąca Marca Roku Pańskiego MDCCXXIV. —. —.

Jako cała Rzplta y zacne Województwa Poznańskie y Kaliskie pożądana J.K.o Mci P.a N.o Mść.o cieszą się prezencya, tak Majestat Jego pański stąd concipit solatia, gdy toż państwo swoje sobie desuper powierzone w nienaruszonym stanie tranquillitatis publica Boska opatrzność przy Oycowskim J.K.o Mci staraniu utrzymuje.

A że to jest część Satysfakcyi wyznanie Dobrodzieystw, ubywa przykrości, przybywa ochoty Sercu Jego pańskiemu do nieustającey in publicum applikacyi, niemniey do ułatwienia wszelkich przyszłego Seymu trudności, gdy pomienione Województwa przez wyraźną godnych posłow swoich Legacyą, Sprawiedliwą Jatyg y starań Oycowskich pro Republica toto tractu przeszłego Seymowania podjętych Majestatowi Pańskiemu przynoszą Recognicyą. —

Między Łaskami J.K.o Mci P.a N.o Mść.o pierwsze ma mieysce Sprawiedliwość, nie bez należytey praw opisanych animadversyi: dla tego przexorny rozsądek Majestatu pańskiego, jako in praeteritum z ukontentowaniem tychże Województw wakujące honory między godnych i zasłużonych Jchże patriotów distribuować raczył, tak et infuturum idem librarem justitiæ servare deklaruje —.

Zasługi Jchmpp. Radomickich in patriam y wypróbowana wierność erga Mjsterz znayduią w Sercu pańskiem żywą reminiscencyą: przeto, jako względem Starostwa Międzyrzeckiego należyty zaszedł akkomodament, tak y w innych okkurrencyach dalszy Respekt Swey Dobroczynności J.K. M. Onym pollicetur —.

Wszelkie Commercia jako są Regnorum Sustentacula, tak utrzymując J.K. M. P.N. Miłościwy panowania Swego powagę, Rzpltey wygodę et quævis communia emolumenta, z postronnemi Dworami, o manutenencyą Compactatorum, satisfakcyą injuriatorum, y wolną łamecznych Województw Rzeką Wartą navigacyą, omni meliori modo pańskiey Swojey powagi interponere nieomieszka za dostateczniejszą per omnes circumstantias tych należytych exakcyi y impetycyi Relacyą —. —

Desiderium zacnych Województw do Klasztoru Trzebnickiego regulującego się, jako było in antecessum curæ et cordi Mjts, y Interpozycya J.K.M.ci do Cesarza Jmci po wielekroć była ponowiona et cum effectu, tak y daley nieustającą pańską Swoią Aplikacyą ad vota zacnych Województw w tym Interessie J.o Królska Mość deklarować raczy. —.

A jako ex distributiva justitia et gratia każdego pragnie widzieć J.o Kr. Mość P.N. Miłościwy participem y ukontentowanego; tak in particulari rekommendowanych

Xięży

xięży Prałatów ludzież godnych zacnych Województw posłow z których suum cuique decus suum adest meritum Dobroczynności pańskiey skutecznymi dowodami praemiare życzy. —.

na własne Jo królew. Mći. P. N. Mitto.

Rozkazanie —. —.

33.) Respons na Instrukcya Urodzon. Macieja Grabowskiego Podczaszego Kijowskiego Commissarza Dup Solnych Jt. Kr. Mći. y Adama Szamockiego Posłow Ziemi Warszawskiey, dan z Kancellaryi W. K. w Warszawie dnia Miesiąca Marca Roku Pańskiego MDCCXXIV. —. —. —.

Maią czym zaszczycać zacna Ziemia Warszawska, kiedy nietylko panów in solo suo wolnemi Electoris populi głosami obranych dźwiga solia, ale też będąc proxima solis y Nayiaśnieyszego planety polskiego irradiata obtutu, pokazowała zawsze chwalebna życzliwości y wierności ku Majestatom pańskim miłosci ku Oyczyznie et recte sentientium civium fertilitatem. – Y słusznie niexardzości innym absconditos w bogatych mineratach thesauros, gdy to co ma świat polski naydroższego, piastuje et germinat virtutes. przynosi i teraz ta zacna Ziemia przez godnych posłow swoich suaves Jo Kr. Mći P. N. Mitt. fructus wierney subjectii y powinney Łask pańskich in publicum świadczonych recognicyi; które Jkmć. P. N. Mitwy expanso vinu dobrotliwie przyymować raczy, et alta mente reponit, oraz annuendo postulatis tey zacney Ziemi, Uniwersał na Seymik z Kancellaryi wydać rozkazał. – Jako zaś in antecessum starał się Jo Kr. Mość P. N. Mitwy omni possibili conatu o pomyslny Obrad publicznych Sukcess, tak y na następuiącym Seymie ad prosperum onego eventum sollicitam impendet operam. –

Że zacna Ziemia Warszawska prowentom Czopowego y Szelężnego secundum praescriptum Legis et consuetudinem fruitur, takową Jkmć. P. N. Mitt. w tym punkcie ma relacyą.

Wniesiona zaś za Ur. Sobolewskim pisarzem Ziemskim Warszawskim interpretacya jako jest pamiętna Jo Kr. Mći P. M. Mitt., tak referuiąc się do dawniey danego z Kancellaryi W. Koronney Responsu, słuszną mieć będzie Jkr Mść P. N. Mitt. na zasługi Jego et super infelicem casum w podaiących okkazyach respekt y reflexya. – podobnąż y zaleconyg sobie od zacney Ziemi Urodzonych Dobrogosta Skulskiego Czesnika Warszawskiego y Michała Wyszyńskiego Miecznika Malborskiego dignari zechce pamięcią y dobroczynnością, ktorą in particulari dignis et disertis desideriorum tey Ziemi Interpretibus Urodzonym posłom Łaskawie ofiarować raczy. —. —. —. —. —. —. —. —.

34.) Respons na Instrukcya Urodzonym Xięd zu Kurdwanowskiemu Pisarziowi Koronnemu y Józefowi Sołtykowi Podczaszemu Podolskiemu Deputatom Trybunału Koronnego dany z Kancellaryi W. Koronney w Warszawie dnia XXV. Mca Marca Ro. Pjo MDCCXXIV. —. —.

Niemoże

Nie może nic bardziey kontentować wspaniałego Serca J.o Kr. Mći P.a N.o Młdt. jako kiedy za szczęśliwego panowania Jego justitia et pax osculantur invicem, y gdy ta która niegdyś terras Astrea reliquit nie tylko Thronu Jego pańskiego pilnuje ale et in subalterno Majestatowi subsellio chwalebnie kwitnie y zasiada. Widzi przykładną oney obserwancyą J.o Kr. Mśc P. N. Miłościwy w zacnym Trybunale Koronnym, gdy pragnącym Sprawiedliwości sprawiedliwość, Majestatowi zaś Jego pańskiemu powinną przez godne poselstwo pro exantlatis około dobra pospolitego laboribus tribuit wdzięczność y recognicyą: którey oświadczenie tak w Instrukcyi wyrażone jako et diserto godnego posła eloquio uczynione przyymuje effuso Dobroci pańskiey sinu J.Kr. Mśc P. N. Młdt.; tym się niemniey ciesząc że Regium Judicium które zawsze sprawiedliwą w dystrybucie honorow trzymać zwykło wagę, znalazło universalem całego Swiatu polskiego plausum z konferowaney primacyalney godności Jemu, który magnitudinem oney meritis et virtutibus aequat, encomia superat, zna dobrze pretium znakomitych w tey Rzpltey zasług y Wielmożnego Woiewody Kijowskiego których y teraz w godney y chwalebney zacnego Trybunału Directyi widzi incrementa y one pańską Swoją pensare pragnie munificencyą, ne langueat vine praemio virtus. —.

Wspamiętnym mieć będzie Respekcie y Wielebnych Trzcińskiego Archydyakona Gnieznińskiego Prezydenta, y Wodzickiego Kanonika y Officyała Krakowskiego eximias dotes, et parem probitati capacitatem: a że nic bardziey niezyczy rada to aby Suum cuique tribuat Decus et praemium, więc y godnych posłow virtutes et merita pańskiemi Swoiemi distinguere żąda favorami. — . — . — . — . — . — . — . — .

35. Uniwersał Jego Królewskiey Mości przeciwko Werbunkom postronnym. —

August Wtory &c.

Wszem w obec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy mianowicie Wielmożny, Urodzonym, Senatorom, Dignitarzom, Starostom, Urzędnikom, y wszystkim Stanu Rycerskgo, osobliwie pogranicznych Woiewodztw Obywatelom uprzeymie y wiernie Nam miłym, tudzież Miastom, Miasteczkom y innym wszelkiey kondycyi ludziom do wiadomości podajemy. Iż gdy nas z różnych mieysc dochodzą relacye, że się znaydują tacy ludzie którzy przeciwko wszelkim prawom y Konstitucyom Koronnym dawnieyszym y poźnieyszym, y ostatniey Seymu pacificationis w państwach naszych, po Miastach, Miasteczkach y Wsiach ludzi poddanych naszych zaciągaią, werbuią, kupuią, y gwałtem wpadaiąc onych zabieraią y za granicę wyprowadzaią; tedy zabiegaiąc takowey licencyi, a stosuiąc się do wszelkich praw w tey mierze opisanych, takich wszystkich ludzi którzyby do państw naszych zkądkolwiek wpadali y ludzi naszych poddanych zaciągali, albo gwałtem brali lub skupowali y za granicę wyprowadzali, wszędzie gdziekolwiek się w państwach naszych pokazali, łapać, imać, wiązać, y do pobliższych grodow lub mieyskich Magistratow oddawać, y tam praeviis Inquisitionibus na gardle karać takowych rozkazuiemy. A gdyby do poimania onych siły większey potrzeba było, tedy tam gdzie znaydować się będą pobliżsi sąsiedzi

na zatunek

na ratunek wezwani pomagać do tapania ich powinni będą. Oraz Wielmożnych Hetmanow obuyga Narodow obligujemy in fundamento prawa et Senatus-Consilii po Seymie in Anno 1720. expediti, aby werbować, zaciągać, y wyprowadzać za granice poddanych Naszych bronili y temisię ex officio suo opponowali. — Insuper in casum necessitatis na Instancya Woiewodztw, Ziem y powiatow pogranicznych, Wici na pospolite Ruszenie pro securitate et defensione communi wydać rozkazemy. Gdyby zaś który około imania y werbowania z tych Werbownikow był zabity, tedy o takowe zabóystwo do żadnego Sądu y prawa niema nikt bydź pociągniony, y podług prawa Koronnego invindicabile caput takowego zabitego bydź deklarujemy. Który to Uniwersał Nasz aby wszędzie po Grodach, parafiach, mianowicie pogranicznych był publikowany Urzędom Naszym Grodzkim rozkazujemy. Na co dla lepszey wiary Rękę swą własną podpisaliśmy y pieczęć Koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXV. Miesiąca Marca Roku pańskiego MDCCXXIV. panowania Naszego XXVII. R.

36.) Od Xięcia JMci Mężyka do JMPana Kanclerza W. Koron. z Peterzburga d. 16. Januarij 1724. — . — . — .

Z jawney Listowney Moiey Expressyi expedyowaney do WMPana w Interessie moim o Starostwo Orszańskie y Dobra moje oddzielone od Ekonomii Mohilowskiey poleykiewicze, wiem że WMPan dobrze jest informatus. Które Starostwo y Dobra poleykiewickie za dobre usługi moje Nayiaśnieyszy Król JMć Pan móy Miłościwy y cała Rzplta po szczęśliwie zakończoney Kaliskiey Batalii mnie konferował y przywilejem danym konfirmował —. Teraz niewiem za jakim pretextem JW JMPan Kryszpin Kasztelan Żmudzki zajechał Starostwo moje Orszańskie y Dobra poleykiewickie zamyśla odbierać. Miałbym y Ja z tak wielu potencyi dać Represalia et simili certare modo, ale się jeszcze zatrzymam, zważając że ten zajazd stanie się licencyose a nie za Wola Nayiaśnieyo Pana Mtt, gdyż jawny representatur dokument kiedy w nadgrodę tego Starostwa Nayias. Król JMć equivalentem dał Kasztelanią Żmudzką JMci mmPanu. Upraszam tedy WMPana jako dawnego przyjaciela mego aby doniosł Nayiaśnieyszemu Panu Mtt za co takie cierpię postpozycye na com nigdy niezasłużył. O co wielce upraszając eviternam sponsionem zabieram do zasłużenia, pisząc się &c.

37.) Respons od JMP. Kanclerza W. Koro. do Tegoż Xięcia JMci Mężyka z Warszawy d. 31. Martij 1724. — . — . — . —.

Z należytym respektem odebrałem List WXMci w Interessach Jego pisany. Lubo zaś przełożone w nim Interessa należą ad Ministerium W. X. Litewskiego, przecież z życzliwey mojey do przysługi Waszey Xcey Mci ochoty, w wszelkiey rzetelności donoszę W. X. M.; że prawa Nasze tak dysponują, aby każdy cujuscunque Status et conditionis wszelkiey krzywdy Swojey prawnym postępkiem in foro competenti dochodził. A zatym niemogę bydź innego zdania tylko tego, abyś y W. X. Mść zważywszy wszystkie okoliczności tychże Interessow Swoich, y wziąwszy Radę od biegłych w prawie, tymże sposobem dochodził

pretensyi

pretensyi swojey: gdyż y Nayiaśnieyszy Król Jmć Pan mój clitt według praw Naszych każdemu ukrzywdzonemu nieinaczey tylko przez prawo y Sąd Sprawiedliwość zwykł czynić. Co gdy szczerże namieniam, znam się, bydź oraz nieustanna obligacya --

38.) Do JchMPana Kanclerza WW. Kor.: do JchMPana Woiewody podlaskiego Hetmana Polnego Koronnego z Kupisk d. 17. Aprilis 1724 --.

Przy oświadczeniu życzliwey mojey WmmPanu Unizoności, czynię poufały rekurs do doświadczoney WmmPana ku dobru pospolitemu żarliwości, a oraz zwykłey ku mnie łasce, komunikuiąc in omni confidentia et pro scientia samego WmmPana --. naprzod, projektu punktu do przyszłey Jnstrukcyi antecomicyalney sub Nro 1. względem tych materyi które się zdały tamować consilia publica, upraszaiąc o wielkie Jego zdanie --. Secundario donoszę WmmPanu, że kiedym mówił z JmPanem Koniuszym Litewskim MMPanem z strony tey Kommendy Woyska Cudzoziemskiego upewnił mnie, że gotow w tey mierze wszystko uczynić cokolwiek od niego desiderabitur, byle się rzeczy działy cum bona gratia secundum resultatum ostatniey konferencyi, które in casum żebyś go WmmPan niemiał anr to sub Nro 2.: --. powiedał mi Jenże JmP. Koniuszy Litewski że się deklarował był listownie JmPanu Krakowskiemu złożyć tę Kommendę y przed Terminem gdyby był tego życzył, ale że niemiał na to żadney Rezolucyi od niego; zkąd ja infero, że JmP. Krakowski odłożył ten Interess aż do umowionego Terminu, chcąc się naówczas porozumieć in hoc negotio z WmmPanem y z drugiemi Jchm. pp. Kollegami. Dla tego rozumiem, że in hoc interstitio czasu expediret przecież aby JmPan Koniuszy Litewski pisał do JmPana Krakowskiego MM pana według tego projektu który inkludnję sub Nro 3.:, y żeby JmPan Krakowski odpisał JmPanu Koniuszemu Litewskiemu według projektu który annecto sub Nro 4. --. przez ten sposob dogodziłobysię moim zdaniem expectationi publicae, y ta interwenienc̃ya uprzątnętabyśię cum bona gratia z obu stron z utrzymaniem partykularney y aktualney przyiaźni między JmPanem Krakowskim y JmPanem Koniuszym Litewskim. Znaydziesz WmmPan w tych projektach obudwóch listow expressye które exkuzuią niejako zatrudnienie przeszłych Seymow, imputando je raczey nieporozumieniuśię należytemu et falso zelo, bona fide, a nizeli jakiemu Interessowi partykularnemu albo alicui negligentiæ, co niepowinno mieć mieysca w traktowaniu Interessow publicznych. Co w wszelkiey poufałości wypisawszy wszystko subjicio Summo judicio WmmPana, supplikuiąc instantissime WmmPana; 1.:) Abyś po przeczytaniu Listu tego et annexorum wielkie swoje zdanie wyrazić mi raczył super contentis. 2.:) Abyś WmPan projekt punktu do Jnstrukcyi Antecomicyalney y projekt Listu któryby miał niedwłocznie pisać JmPan Koniuszy Litt.: do JmPana Krakowskiego poprawiony secundum magnum sensum Suum indilate dostać mi raczył ad expediendum. 3.:) Abyś WmPan hoc supposito że JmPan Koniuszy Litt. taki List napisze do JP. Krakowskiego, wczesnie disponował animum Jegoż JmPana Krakowskiego przez swoje kanały i sposoby volita et magna Sua

dexter

dexteritate; żeby za odebraniem takowego Listu od JmPana Koniuszego Litt= takowy dat Respons, insynuując niby z siebie dispositive et praeventive contenta tego projektu do formowania Responsu ex parte JmP. Krakowskiego za odebraniem Listu od JmPana Koniuszego Litewskiego. Dla tego umyślnego posyłam do WMm pana z tą expedycyą aby tym prędzey i pewniey doszła, y żebym ia także tym prędzey i pewniey mógł odebrać Respons od WmPana, y według niego potrzebną y nieodwłoczną uczynić insynuacyą JmPu Koniuszemu Litt= który po Świętach excurret do Saxonii, alecz Ja przez umyślnego Stafetę ordynować do niego będę insinuata dWmPana. – Wyglądając zatym cum impatientia pożądanego Responsu WmPana zostawam &c.

39.) Od JM Xiędza Biskupa Łuckiego do Jego Król. Mości z Janowa 19. April. 1724. –

Wyznaję ze Rozkazy Waszey Król: Mci pana M= M= exequi non interpretari powinienem: kiedy jednak Dissidentes pretensarum Legum volumine jak tarczą zasłaniają się, muszę y ia sepultam veritatem in adversam aciem wyprowadzić. Konfederacya Warszawska y inne które in favorem Dissidentow allegari mogą Konstitucye są prejudicantes Legibus antiquis graviter obligantibus y tak wielu prawom osobliwie ab Anno 1413. usque ad Annum 1572. stawającym przeciwne, a zatym subsequentibus Constitutionibus zniesione, et novella Lege za szczęśliwego panowania W. K. Mci P. M= M= złamane valide et gloriose –. Insuper na ten czas kiedy te Komenty Sereryi wychodziły in lucem częścią Acephala była y rozerwana Rzplta, częścią Duchowieństwo y wiele Województw Articulos de Dissidentibus zawsze protestacyami gruzowali, mając po sobie jus vetandi które jest anima libertatis, tum per nullas Leges hi Articuli ratihabiti, y od samych Dissidentow Konstytucye któremi się zaszczycają violatae; frangenti zaś fidem fides frangitur eidem. Nie chcę Ja cum rationabilibus rozwodzić się causis, dla których niepowinniby hi sentes et offensionis lapides tolerari: nieprzywodzę exempla jako są pacis et tranquillitatis turbatores, et effectus tolerantiae ich sunt tumultus et crudelitates in corpora et animas: nieszerzę się z dowodami jako gratis et ex sola clementia tolerantur; y o tym fuse mówić niechcę, jako juramenta Nayiaśnieyszych Królow panow naszych de pace inter Dissidentes tuenda ktora plus solidi periculi quam optatae quietis habet niemogą żadną miarą Im suffragari, bo są vel conditionata vel repugnantia utilitati Ecclesiae Legibus antiquis, ac proinde non obligant; albo też severitatem tylko Executionis Constitucyi 1424. y Konfederacyi Korczyńskiey, to jest żeby Ich pro infamibus et proscriptis niemiano suspendentia, tak jednak aby Leges antiquae contra Illos in suo robore zostawały. Rozkaz szczególny W= Kr. Mci mając pro Lege suprema schylam kark in adorationem et susceptionem Mandatorum W. Kr. Mci P. M= M=, supplikuję tylko ażeby w otworzeniu Zboru Węgrowskiego, który ex magnis motivis: że ważyli się dwie córki Luby mieszczanina tameczneg Katolika in suam Sectam pertrahere y jedną z nich recentissime przed teraźnieyszemi Wielkanocnemi Świętami oddawszy drugą aż do Prus Brandeburskich wywiezli; że post conflagrationem Zbor ten de novo wystawili, prawa za jakim

siedzą

siedzą pokazać niechcieli; Lutheranum ministrum ad exercitium Luterskiego Nabożeństwa do tegoż Zboru Kalwińskiego propria authoritate admiserunt; y z innych przyczyn o które za Antecessorów jeszcze moich Proces w Trybunale Koronnym jest na nich usque ad ultimaria fortem executionem przewiedziony; zapieczętować kazałem; mogłem mieć od Waszey Kr. Mci P.e M.e Mil.e concessam moram póki w pretensyach moich satisfakcyi nieodbiorę, ile idzie mi niegodnemu Pasterzowi o Owieczkę inter haedos zawieruszoną, która w jakiey estymie bydź powinna pokazał to Chrystus Pan y nauczył Nas gdy dziewięćdziesiąt dziewięć innych opuściwszy jedney straconey solicite szukał. Blizki już jestem wynalezienia gdy mi przywrócić Ja, ad Ovile meum Dissidentes przyobiecali: dotego też snadno postronnym dać replikę możemy że wzajemnie Kościoł Lisnowski Katholikom w prusach Brandeburskich odebrany, lubo podczas przeszłego Seymu Interpozycya Ss.e Kr. Mci y przytomnego Senatu do Ministra Pruskiego o to zachodziła, dotąd Naszym przywrócony niejest: a w innych Dissidenckich państwach dawno od Katolickich Dzwonow powrozy odwiązano, et pro libitu Suo nad niewinnymi Katolikami tylko do samego Boga udającemi się saeviunt. Poddani zaś Ss.ey Kr. Mci P.a M.i Mil.e Dissidentes in hoc Regno zostający, jaką powadze, sprawiedliwości y dobroci Ss. K. M. P.a M.o M.ę czynią krzywdę, extraneas szukają protectiones Pana Swego mający, palam est. Quemadmodum niesłusznie ciż Dissidentes że pro obligatione Nostra tuemur Jus plenum Religionis Catholicae w państwie Katholickim: niechay też i mnie godzi się uskarżyć na nich przed Waszą Kr. Mcią P.M.M.ą, że noviter post constitutionem w Diecezyi mojey trzy Zbory przeciwko prawu erygowali; supplikuję w tym protekcyi Ss.ey Kr. Mci Pana mego Miłgo aby zniesione bydź mogły, gdyż naybardziey wtenczas ożywiają się y tchną herezye gdy im inspirant spiraculum mortis, Zbory y zgraja Ministellorum rzezwość czyni, a zwyczaynie gdy kto chce szkodliwe odstraszyć ptastwo gniazda rozrzuca. - Rzucam ja to wszystko y Siebie Samego omni cum reverentia pod Stopy Pańskie cum submisso osculo Dzielni ręki Ss.ey Kr. Mci P.a M.i Mil.e, cum apprecatione quam dulcissimi fausti Regiminis o które pana Boga proszę, oraz z tym upewnieniem iż krwią moją zapisywać się gotowem żem jest ad nutus &c.

40.) De S. E. Mr Le Nonce à S. E. Mgr le Grand Chancelier de la Couronne de 19 et de 22. d'Avril 1724. — . —.

Je suis obligé d'avoir recours à la bonté de Votre Excellence contre les insolences que vient de faire aux colleges Apostoliques de Leopol le Bourguemaitre president de la meme ville nommé Charles Smeling; lequel ayant fait mettre en prison un homme de la Jurisdiction des colleges, malgré tout ce que le R. p. Redenaski prefect des coleges lui a dit et fait dire, l'a gardé et maltraitté au dernier point pendant une semaine entiere, à peine après avoit-il retaché celui-cy à l'Intercession de Madame le palatine de Belz, il y en a mis un autre qui y etoit encore au tems que le R. p. prefect m'a ecrit pour la meme raison que le premier, c'est-à-dire pour une dette pas plus grande

de quatre florins. Les reponses qu'il a données aux remonstrances que le prefect Lui a fait faire ont été encore plus insolentes que l'action meme: c'est pourquoi je supplie tres-humblement V. E. De me faire la grace de chatier cet homme-là d'une maniere exemplaire, et qui puisse garantir à l'avenir les Colleges des pareils insultes. — Le terrain où est fondée cette jurisdiction à été donnée aux Colleges par S. A. R. le prince Constantin à qui il etoit echu en partage, parcequ'e Roy Jean III. de gloi. me. s'en etoit mis en posseſsion pour se payer d'une grosse somme qui Lui etoit due par un Armenien nommé Bogdan qui etoit mort insolvable, et sa Majesté l'avoit declaré exempt de toute Jurisdiction de la ville. — C'est avec la meme prerogative que S. A. R. l'a transporté aux Colleges de sorte, que quand meme on ne voudroit pas le considerer comme un Bien qui jouit de l'immunité Ecclesiastique ce qui seroit d'ailleurs tres-juste, j'espere qu'au moins on ne voudra pas que le S. Siege à qui les Colleges appartiennent n'a pas moins de droit sur ses biens qu'un simple gentil-homme polonois. J'espere que la bonté dont V. E. m'honore me pardonnera la liberté que je prens, m'accordera la justice que je lui demande, et c'est avec le plus grand et profond respect que j'ay l'honneur de me dire &c. — — — — — — — —.

L'affaire dont V. E. me fit l'honneur de me parler par ordre de Sa Majesté est finie de la maniere que nous souhaittions. — Mr. le Comte de Manteuffel m'ayant dit que Mr. l'Abbé de Sicciechow son cousin seroit venu lui-meme me rendre la reponce que je lui demandois. Mr. l'Abbé vint avant-hier au matin me trouver, et puisque dans une assez longue visite qu'il me rendoit il ne faisoit aucun semblant de vouloir s'expliquer avec moi sur l'affaire de Mr. Weisbach, je fus le premier à entrer en matiere, et à la fin il me reussit de le persuader à s'en desister entierement, comme il me dit formellement qu'il faisoit, laissant meme là le Decret contumacial qu'il avoit obtenu au G. Tribunal contre Mr. Weisbach. — Le meme soir etant chez Mr. le Feltmareschal à une Noce qui fut meme honorée de la presence du Roy, je priay Son Excellence d'en vouloir bien dire un mot à Sa Majesté ne voulant pas prendre cette liberté moi-meme ce que je me flatte qu'il aura deja fait, et par consequent l'affaire est tout-à-fait enterrée. —.

Maintenant je prie V. E. de me permettre de lui communiquer une pensée qui m'est venüe dans l'esprit au sujet de la nouvelle que j'espere de recevoir bientot de l'Election d'un Souverain pontife. — C'est plutot pour me conformer au genie et à la volonté de Sa Majesté, qu'en suivant à la Lettre les Instructions de Rome que je me suis contenté jusqu'à cette heure de l'honneur que Sa Majesté m'a fait en m'admettant de tems en tems à son audience en particulier et sans aucune forme de Ceremonie. Cependant, comme mes Superieurs m'ont ordonné plusieurs fois de procurer l'honneur d'etre reçu de Sa Majesté en ceremonie, et entre autres raisons afin que la maniere de cette reception dont on convint icy entre Mgr le Cardinal Spinola et Mr le Grand Mareschal Bielinski ne soit oubliée avec le tems, croit-Elle V. E. que ce seroit une

ure occasion fort-à-propòs pour celà celle que j'auray de remettre à Sa Majesté le Bref du nouveau pape? Mon plan seroit auſsitot, que la nouvelle de l'Election sera icy de me donner l'honneur de l'apporter au Roy de la maniere dont j'ai été introduit jusqu'à cette heure à Son audience, et meme en habit court si par hazard Sa Majesté se trouvera au jardin. Dans le meme tems j'auray soins d'entendre le jour et l'heure à laquelle Sa Majesté voudra me recevoir en ceremonie pour lui remettre le Bref, et à cette fin je ne manqueray pas d'en parler à Mõr le G. Mareschal à la premiere occasion que j'aurai de le voir. En attendant je prens la liberté d'envoyer ci-jointe à V. E. Copie de la Convention icy-deſsus mentionnée afin de V. E. ait la bonté de lui donner un moment de Son loisir pour le considerer, et j'ai l'honneur d'etre avec un veritable et profond respect &c. — · — · — · — · — · — · —.

41.) De S. E. Mgr le Grand Chancelier à S. E. Le Nonce en Reponce de Kupisk d. 26. d'Avril 1724. — · — · — · — · —.

C'est par la poste de Lithuanie que j'ay receu en meme tems les deux Lettres que V. E. m'a fait la grace de m'ecrire du 19 et du 22. du mois present.

Je suis tres obligé à V. E. pour la Communication de la resolution de Mr. l'Abbé de Sieciechow dans l'affaire avec Mr. Weisbach. L'entremise de l'Authorité de V. E. devoit produit neceſsairement cet effect: mais afin que l'affaire soit tout à fait enterrée selon le souhait de Sa Majesté et selon les intentions et les soins de V. E., il ne suffit pas ce que Mr. l'Abbé a dit à V. E. ni qu'il ait laiſsoit le Decret Contumacial entre Ses Mains, puisqu'il reste dans les Actes du Tribunal; il faut bien quelque autre chose pour la sureté dudit Mr. Weisbach; sur quoy je me remets à ce que Mr. le Secretaire Dembowski aura l'honneur de representer à V. E. —. puisque Sa Majesté m'avoit donné la Commiſsion de recommender cette affaire à V. E., et que V. E. ait reconnu avec sa grande Sageſse et justice que Mr. l'Abbé se devoit s'en desister entierement, il est neceſsaire non seulement pour les parties mais pour l'authorité de V. E. que la resolution de Mr. l'Abbé soit effectuée, comme il faut selon nos Loix et coutumes. —.

Pour ce qui regarde l'Audience de V. E. en Ceremonie, je crois, que l'occasion et le plan que V. E. m'a fait l'honneur de me communiquer est fort à propos pour cela; et je suis persuadé que S. E. Msgr le Grand Mareschal de la Couronne contentera en cela l'attente de V. E. —.

Pour ce qui concerne l'affaire de Smeling, en attendant qu'il soit cité et jugé j'ecris au Magistrat de Leopol, et j'y joins cette lettre étant avec tout l'empreſsement poſsible et tres sincère pour l'accompliſsement de Ses Ordres et avec tout le respect —.

42.) Od JMPana Kanclerza 88. Koronnego do Magistratu Lwowskiego. —.

Przetozone Querelae JMX. Prefekta Collegiorum Apostolicorum Lwowskiego contra nobilem Smeling Proconsulem o zabranie dwóch ludzi z Jurisdykcyi eorundem Collegiorum nietylko immu-

nitate

nitate Ecclesiastica ale y exempcya przez S.p. Króla Jmci Jana Trzeciego zaszczycającejsię; tudzież o niesłuszne dla małey rzeczy onychże więzienie y inne in verbis et factis exorbitancye, jako były powodem Jmci Xcu Nuncyuszowi WMMPanu że mi to wszystko kommunikować raczył exposcendo justitiam, tak y mnie stimulują ad conveniendum Nobiles et Spectabiles Dominatnes Vras ażebyście nieodwłocznie pomienione attentata według Sprawiedliwości purgare należytą Satisfakcyą starali się pilnie tego przestrzegając żeby wszelkie okazye zawsze mogły amoveri któreby podobnemi querelami Sąd Jtis Kr. Mości Pa Mo Mtis teraz y na potym ad administrandam justitiam obligować miały. Co gdy jako nayusilniey zalecam orax zostawam &c. — . — . — . — . — . — . — . — .

43.) Literae a Rege Magnae Britanniae ad Sacram Regiam Majestatem.

Georgius DEi gratia Magnae Britanniae Franciae et Hiberniae Rex etc. Serenissimo et potentissimo Principi Domino Augusto Secundo Eadem Gratia Regi polon. etc. Fratri Consanguineo et Amico Nostro Charissimo Salutem. Serenissime et potentissime princeps Frater, Consanguinee et amice Charissime! Cum saepe saepius Nobis renuntiatum fuerit, Incolas Poloniae, Provinciarumque Eidem Coronae annexarum, quibus Ejusdem nobiscum Religionis communio est quique vulgo Dissidentium nomine appellitantur, solo Divini sui cultus obtentu, Juribus et privilegiis Suis antiquis exui, variis iniquisque vexationibus exagitari et contra Leges receptas per vim violentiamque adversariorum calamitosos reddi: Nos sane fraterna miseratione commoti hominum aliàs innocentium et conscientiae tantummodo causa male injustequae habitorum haud diutius intermittere potuimus, quin Majestatem Vram in gratiam oppressorum per Literas adiremus. Persuasissimum habemus, Eam esse Majstis Vrae benignitatem, Eam animi moderationem, ut Subditos Suos fideles alioquin et dicto semper audientes, nullogue alio quam fidei diversae nomine in crimen vocatos, contra jus fasque Libertatibus a tempore diuturno concessis spoliari nollet. Et cùm res ea in Comitiis Regni Solennibus et gravius et aptius tractentur, Majestatem Vestram majorem in modum rogamus, ut velit clementer Authoritatem Suam interponere in ijs quae proxime habenda sunt, quò Fratribus Nostris Religioni protestanti addictis sive Dissidentibus ut nominantur, Jura Sua omnia antiqua, sarta tecta, conserventur, et privilegia olim concessa denuò confirmentur, hominesque innocui et de patria bene merentes imposterum et fortunarum et conscientiae libertate, sine omni vexatione intemerate fruantur. Quo pacto et rem aequitate ac Clementia Vestra Regia Dignissimam faciet Majestas Vestra et principibus omnibus protestantibus gratissimam, imprimisque Nos tanquam Singulari quodam Beneficio collato Sibi plurimum devinciet. Quod reliquum est, Majestatem Vestram Divini Numinis Tutelae ex animo commendamus. Dabantur in palatio Nostro Divi Jacobi 24. die Mensis Januarij Anno Domini 1722¾ Regni Nostri Decimo — . — . — . — .

44.)

44.) Literae Responsi. a Sac. Reg. Majestate ad Eundem Regem Angliae —. —.

Recurrentibus Subditis Nostris in Religione Dissidentibus super quocunque gravamine particulariter illato, s: contra generalem enim ac si solo Divini Sui cultus obtentu vexationem nunquam realiter conqueri possunt: s semper Ipsis juxta Leges et Consuetudines Regni Nri desideratam protectionem impertiri non intermisimus; et Majestatis Vestre in favorem Illorum facta interpositio nunquam suo caruit effectu; ac adpraesens quoque id ipsum ex occasione intervenientis certi cum nonnullis eorundem processûs judiciarij testati sumus. Cum autem Nos ex parte nostra omnia possibilia per respectum officiorum Majestatis Vestre in favorem Eorundem a Religione Dissidentium Subditorum Nostrorum libenter praestemus, sempergue praestare parati sumus; ideo majori cum fiducia Incolas Dominiorum Majestatis Vestre quibus unius ejusdemque Religionis Catholicae Nobiscum est communio, protectioni et Gratiae Majestatis Vestre recommendamus, cujus efficacia Documenta Nobis fore gratissima cum singulari obligatione spondemus. De cætero bonâ a Deo valetudinem intra prosperos rerum Successus Mysti Vre apprecamur. Dabantur Varsaviae die XXII. mensis Aprilis Anno Domini 1724. Regni vero Nri XXVII. Anno —.

45.) Do JMPana Wojewody Kijowskiego od JMPana Kanclerza W. K. w Warszawie 5. April. 1724. r.

Jako antecedenter życzyłem WMPanu solo impulsu dobra pospolitego y prawdziwego ku Wielkiemu Jego Jmieniowi affektu, aby zachodzące prawne differencye z JMPanem Krakowskim MMPanem mogły bydź amicabili adinventione determinowane; tak y teraz toż samo votum y desiderium ponawiam tym usilniey i gorącey po miłym widzeniu się na tym mieyscu z JMPanem Wojewodą Potockim mmpanem. Jestem albowiem pewien że Jenże JMPan Wojewoda Potocki MMPan do prześwietnego Domu WMMPanu dawną Kolligacyą, do JMPana Krakowskiego MMPana novo vinculo tak ściśle należący y szczerze pragnie y skutecznie potrafi applikować się do tego aby pomienione differencye z ukontentowaniem Stron akkomodowane były. Upraszam zatym instantissime iterum atque iterum WMMPanu, abyś Ię moję Insinuacyą z obowiązanej mojej partykularnej życzliwości et ex rationibus boni publici pochodzącą łaskawie przyjąć raczył, y przez ponfate w wszelkiey konfidencyi porozumieniesię z WJMPanem Wojewodą Potockim MMPanem, przez przyjacielską Kombinacyą ten Interess z JMP. Krakowskim mmPanem zakończył: boć wiele na tym dobru pospolitemu należy aby jako naydoskonalszą między tak Wielkiemi Jmionami mogła bydź cointelligentia y harmonia. In expectatione pomyślnych WMMPana, bono publico pożytecznej a Wielkiemu Jmieniowi Jego chwalebnej rezolucyi zostawam na zawsze &c.

46.) A Sac. Caesarea Majestate ad Sacram Regiam Majestatem Poloniae —.

P. F.

Benedic

Benedicente Deo, Nobis, ex Dilectissimæ Augustæ Nostræ Majestate et Dilectione, sub mensis Aprilis Diei quintæ horam octavam vespertinam, Serenissima Archidux Infans Hispaniae nata, atque Christiano ritu aquis Lustralibus renata, et Maria, Amalia, Carolina Ludovica, Ludmilla, Anna dicta est. Prospera ambæ et Genitrix et Genita valetudine sospitantur. De quo felici simul ac jucundo partu Serenitatem Vram certiorem reddendam duximus, persuasum habentes; omnia quæcunque Nobis laeta et prospera eveniunt, Eidem pro mutuis amicitiæ Nostræ Officiis certo lætitiæ argumento fore. Quod superest, Serenitati Vræ qualecunque felicitatis incrementum ex animo desideramus. Datum in Civitate Nostra Vienna die 6. Aprilis 1724. Regnorum Nostrorum Romani 13. Hispanicorum 21. Hungarici et Bohemici pariter 13. —. —. —.

Serenitatis Vestrae

Bonus Consanguineus
Frater et Vicinus
Carolus mp

Vl. fle. de Schonborn
P— de Georgenthal.

47.) A Serñsmo Palatino Rheni ad
Illstrm Supremum Regni Cancellarium
Manheim d. 10. Aprilis 1724. —.

C'est avec d'autant plus de plaisir que j'ay receu celle que Votre Excellence m'a fait l'honneur d'ecrire du 19. Fevrier passé, que j'etois aise de pouvoir m'acquerir la connoissance d'une personne dont les merites et la grande reputation m'avoit été proné par tous ceux qui de ces pays-ci ont eu l'avantage de jouir de Sa connoissance —. V. E. se persuadera aisement que si je puis etre utile en quelque chose à Mr Son Neveu, je m'en feray un plaisir tres particulier pour lui faire connoitre en quelque maniere la reconnoissance que je conſéveray toujours pour les bontes et les soins qu'Elle a eu pour mon Epouse et pour moy à l'occasion de Nos biens en Lithuanie, j'espere qu'Elle y ajouterat encore celle de conserver ces sentiments et de me faire la justice de vouloir etre persuade de la parfaite consideration avec laquelle je suis.
Monsieur De Votre Excellence tres-obligé Ami. Joseph Charles P. Palatin du Rhin.

48.) Od JMXa Szuffragana Krakowskiego do
JMpana Kanclerza Mr Kor. z Krakowa
iż. 9. Aprilis 1724. —, —. —.

Ventura Solennia triumfującego z Smierci Zbawiciela Swiata winszuję jako nayuniżeńszym affektem WMpanu Dobrodziejowi życząc aby Resurgentis Christi triumphus sit in augurium dalszych przy wesołym zawsze powodzeniu fortunnych progressów. — A jako toto vitæ meæ cursu staratem się zawsze o to, aby akcye swoje disponere ad eum finem z któregoby większa wyniknąć mogła przysługa nietylko Panu Bogu ale y Domowi, kiedy Dobroć Boska Dom Nasz innumeris cumulavit benedictionibus in Capite WMpana jako in primo angulari lapide, fundamentum wszelkiey fortuny y honorow teraźnieyszych założywszy, seriam cogitationem do tego applikować umyśliłem; jakoby quæsitus meritis

meritis et virtutibus WMPana Dobrod: comparatus honor simul cum fortuna ad posteritatem był konserwowany. Więc prospiciendo futuris, zdało mi się o niektórych Intencyach moich poufałą Insinuacyą uczynić. Bardzoby mię to cieszyło, gdyby Stupowska maiętność cum elocatione Jeympanny Stolnikowney Koronney Synowicy Naszey w cudzy niewyniosła się Dom: życzył= bym żebyś WMPan Dobrod. Oneyże hereditario iure cieszył się, sic permittente lege, aby principaliora Bona patronimica którymi się szczyci cała familia mogły bydź exempli- bilia ex aliena possessione jakom z Ust Samego WMPana Dob. przed tym słyszał: bo lubo ia Summę moię generalnym przyznaną deklarowałem rezygnować Jmpanu podko- morzemu Krakowskiemu widząc jako pro dignitate Nominis Sui na urzędzie takim w Woiewodztwie sustinet multos labores et expensas nad fortunkę swoję, przytym mając prolem numerosam, jest to w oczach wszystkich że per Dei gratiam dość dobrą edukacyą daje zkąd wielka nadzieja że non degenerabunt a virtutibus paternis kontentując om- nium expectationem qualitatibus Suis et exemplis; jednak aby hereditas et possessio Stu- powa niekomu inszemu cedat tylko WMPanu Dobr reposition similis Summie albo Jnscri- ption na którychkolwiek własnych Dobrach WMPana Dobr., kontentować się obligowałem go przez Kartę ad eum effectum Ręką Jego własną podpisaną, co gotow zawsze uczynić, o którego wszelkiey cokolwiek się tycze interessu tego indifferencyi y submissyi racz WMPan Dobr. firmissime bydź persuasus: gdyż ia go sam proprio motu z tym ultro potkałem niespo- dziewającego się tego faworu odemnie. Wielkaby to Consolacya moja była, gdyby stante jeszcze hac brevitate dierum meorum, przy częstey przypadającey słabości, doczekałem się aby sub Auspiciis, quà publice, quà privatim Wielkiego Jmienia WMPana Dobrod. pomienionę Maiętność Stupowską do Jego Dziedziczney possessyi redire mogła: w czym oczekiwając Rezolucyi zostaję = Ille.

P. S. Dla czego zaś w oświadczeniu faworu tego poltorem non judicavi Jmpanu Staro- sty Lelowskiego nad Jmpana podkomorzego Krakowskiego trudnie tego listownie powierzyć chyba potym ustnie opowiesię —. — . — . — . — . — . —

49.) Od JMPana Kanclerza WK. Kor. do Jmci Xiędza Szuffragana Krakowskiego Respons z Ku- pisk d. 16. Aprilis 1724. r. — . — . —

Znam wielką Obligacyą WMPanu, że mię ad recursum paschalium gaudiorum Laska- wym powinszowaniem et effusione votorum raczyłeś convenire. przy należytym podzię- kowaniu paria vota in rem et prosperitatem WMPana repono, supplikując tryumfującemu z śmierci Authori vitæ aby zdrowie zupełnie doskonałe WMPana y wszelkie pożą- dane Sukcessy Wszechmocna Swoją protekcyą zaszczycać raczył długoletnie. —

Dziękuję uniżenie y za tę Konfidencyą, w którey mi WMPan kommunikować raczysz deklaracyi Swoiey danej Jmp: podkomorzemu Krakowskiemu MMPanu względem rezy- gnacyi Summy na Stupowie z działu przyznaney; y całym sercem winszuję Jmci tey tak wielkiey Laski którą ex meritis et dignis qualitatibus Suis znalazł in oculis WMPana.

Czynię

Czyniąc zaś zadosyć Rekwizycyi Jego exprimo sensum meum, że to pewna, iż skorom z cudzych Krajów powrócił życzyłem tego aby się Stupow zostat przy s.p. Jmp.ci Kasztelanie Wojnickim jako Starszym Bracie, y którego szczerey ad usus publicos przy wielkich Kosztach applikacyi po s.p. Oycu Naszym, cały Dom Nasz, haec decora które mamy oraz et meritis gratitudinem jure merito powinien. Iż samo prawdziwie szczere votum moje było, aby przy dziatach mógł bydź ad praemissa respectus, y Sukcessorowi Jego Jmp.ci Staroście Lelowskiemu haec sors obtingeret, nawet żeby Mu się było y Starostwo Bieckie dostało, a Jmpan Stolnik Koronny żeby się był Lelowskim kontentował; kiedy jednak inaczey się zdało Jchmciom Braci, życzyłem, aby przynaymniey expost Stupowa haereditatem mógł adire, in hac fiducia, że P. Bóg potens excitare de lapidibus filios Abrahae y z niego może dać dignos Stirpe sua Successores; ile kiedy dotąd ani mnie ani Jmp.ci Stolnikowi Koronnemu nieraczył dać Malcutam prolem. nie tylko zaś do zapłacenia Jchmpanny Stolnikowney Koronney ale ani do zapisu rezignowaney Summy Jmp.ci podkomorzemu Krakowskiemu na innych Dobrach nieznayduje się in Statu: y jeśli dalsza Laska WMPana nienastąpi abyś dopomogł Jmp.ci podkomorzemu do dostąpienia integrae hereditatis Stupowa, pewnie przyszły Mąż Jmci panny Stolnikowny będzie się starał zpłacić mniey Jmci. Co z wszelką do Woli WMpana Rezygnacyą namieniwszy znam się bydź indesinenti cultu. — —.

P. S. Doświadczywszy przez Experiencyą, że niemasz mądrości, rostropności y rady przeciwko Woli y Radzie Boskiey, pana Bogę proszę, aby wszelkie WMMPana dispozycye kierował y sekundował na większą swoją chwałę y na WMpana samego zupełne ukontentowanie w czasie y wieczności, supplikując przecież instantissime WMpana abyś raczył bydź Laskaw y na Jmp.a Starostę Lelowskiego — · — · — · — —.

50.) Od JMPana Kanclerza W.o Koronnego
do JMPana Woiewody Podlaskiego Hetmana Poln.e Koron. z Kupisk iż 24. Maj
1724. — · — · — · — · — · —

Szczerze życząc y sollicite myśląc, jakoby od przyszłych Seymikow przedseymowych, do których pożądanego zakończenia pomyślne Seymu przyszłego zawisły auspicia, odwrócić się mogło wszystko to cokolwiekby je zatrudnić mogło, posyłam znowu umyślnego moiego do WMpana, przy uniżonym moim Uktonie, z niektóremi reflexyami y obserwacyami względem annotacyi WMMPana w dwóch punktach postanych antecedenter WMMPanu projektów, to jest: = W pierwszym punkcie Instrukcyi JE.o Kr.ckiej anteconvicyalney, kiedybysię miało zamienić praesens tempus in futurum, że Komenda Woyska cudzoziemskiego będzie ad satisfactionem W.ci Radzy Hetmanskiey disponowana y uspokojona -. W drugim także reformowanym punkcie ad finem projektu Responsu któryby miał bydź dany od Jmp.a Krakowskiego na list Jmp.a Koniuszego Litt.e kiedyby miała bydź wyrażona ta apprehensio fortis, żebyś się przyszły Seym nierozbił in eodem scopulo jako przeszłe. Takowe expressye niemógłbyś tylko dać

okazyą

okazyą Woiewodztwom, Ziemiom y powiatom ad vimilia jako przedtym na Seymikach y potym na Seymie certamina z wielkim zawodem publicznym et cum discrimine Seymu, do którego zdaniem wielu y wielkich ludzi ten Interess Woyskowy niemiał był cale należeć. A przez takowe ex= pressye znowu jak na nowe zdałobysię to negotium ad decisionem Rzpltey na Seymie remitti, przeciwko Intencyi Woiewodztw, Ziem y powiatow, które uspokoienie tey materyi Kommedy Woyska cudzoziemskiego zaleciły y oddały curae Jt. Kr. Mci p. M.ci Mtis. y Samychże WMPanō: y to staranie pańskie y WMMpanów wzięło już pożądany skutek per Resultatum Konferencyy Warszawskich. które kiedy WMMpan a oraz postane projekta Listow y to co ia pisałem zważysz, będziesz raczył uznać że to negotium jest ułatwione, y na tym funda= mencie wszystko nasze studium powinno bydź teraz aby tak Instrukcya od JKr Mci p.M.= na Seymiki jako y Listy do Jmci Pa Krakowskiego które będą publiczne w takowych wycho- dziły terminach y expressyach któreby expectationem publicam ukontentować y wszelkie przeciwne in antecessum poczynione impressiones et apprehensiones sanare et dissipare mogły —. —. Co do sposobów, jakiemiby salvo honore et integra amicitia Jmci Pa Koniu= szego Litt.= mógł ten Interess zakończony, ja jestem non dubius spei że WMPanowie którzyście na Konferencyi Warszawskiey in hoc justo voto et sensu byli, znaydziecie te media circa magnam prudentiam y zawsze magnis negotiis suffecturam samego WMPa- na, y byleśię rzeczy bona fide et intentione /: o czym niewątpię :/ traktowały, Pan Bóg pobłogosławi et suggeret modos za dalszym porozumieniem się z Jmci Pem Koniuszym Li= tewskim —. Że tedy Reflexye w zwykłey poufałości kommunikując WMMpanu upew- niam o Sekrecie tak z strony Jmci Pa Koniuszego Litt.= wielką ufność w godności y przyjaź- ni WMpana mającego jako y z moiey, będąc securi ex parte WMPana o wzajemnym, wiedząc jako in fide amicitiae et in modo tractandi wszystko zawisło y jako po= winien bydź bonus usus non abusus innocentis confidentiae y dobro pospolite za cel mającey; będąc do tego tristi experientia edocti, że często czyste intencye y uczy- nione wczesnie ad bonum finem insymacye na inszy koniec obracano, sekretnemi informacyami posowano et sinistris interpretationibus in suspicionem były tez nay- lepsze cogitata podawano cum summo praejudicio interessów publicznych nietylko, ale y ludzkiey podeiwości, honoru y kredytu —. Ja zaraz po Swiątkach da P. Bóg wyjeż= dzam ztąd do Warszawy dla expedycyi Seymowey y tam spodziewać się będę powrotu tego Umyślnego mojego z Responsem WMMpana. Niewątpię że y Jm Pan Koniuszy Litewski maturabit także powrót swóy do Warszawy. Interea zostawam &c.

51.) Od Xcia Jmci Prymasa do Jm Pana Kancle- rza W. K. z Błonia d. 10. Maij 1724. — —.

Zda mi się że już odezwał się WMMpanu Jm X Opat paradyyski w krzywdach swoich w które ni fallor własny Jego Interess zelum excitat, aby to co mu ademptum jak nayprędzey było przywró-

cone

adfructum. Et mavult præsentia quàm futura periculosa wchodząc w Traktaty które in iis quae sunt in commune nienależą particularibus a tym bardziey Religiosis. Ale co ctu odpisuję comunico WMPanu jako Wielkiemu Ministrowi Status. Rozumiem że dość będzie na tym, doniesie żarliwemu pro Juribus Regiis et patriis to co bydź może ad iniquiorem y Rzpltey in-gloriam consequentiam. Sam będąc do wszelkich okazyy animo et cultu &c.

52.) Copia Listu Jm X.a Opata Paradyyskiego
do Xcia Jmci Prymasa d. 19. Aprilis 1724. pisanego.

Gdy nieustaje w swojey imprezie niezyczliwa vicinitas Regencyi Ślązkiey, y już nietylko Sacram Sedem y Rzpltą inquietuje wdzieraniem się nullo jure w Rządy cudzego państwa, usurpując sobie Alternatę Opactwa paradyyskiego a fundatione nieprakt[y]kowaną, ale też y Cesarza Jmci do dalszey nietaski y sekwestracyi niemiłosierney rok już trwającey; powaziam się iterum atque iterum praemissa omni ac profundissima veneratione W.ey X.cey Mci Dobrodziejowi supplikować ad innatam Magni Nominis Ejus clementiam, ażeby tak ciężka krzywda Kościoła Bożego przez rozerwanie fundacyi y oddalenie robocizn które do polski należą w zapomnienie nieposzło, gdyż już znacznie dobra w polszcze będące deteriorantur, ponieważ samych pługów tygodniowych czterdziesci przeszło odebrano które zawsze w polszcze rabiały, a cóż insze ręczne robocizny, snadny dowód ruiny tey fundacyi, y inne inconvenientia zaszły nie bez ciężkiey Obrazy Boskiey gdyż w Heretyckich ręku y dispozycyi te Dobra są, y do tego czasu Sequestratorowi robią. Zabronił roku przeszłego publicam processionem infra Octavam Corporis Christi; pewnie y tego roku tak będzie; zkąd wielka pociecha Lutrom, hańba zaś y żal nieznośny Katholikom. – Spodziewam się przecie post porrectum Memoriale z Kancellaryi Koronney pocieszonego Responsu, aleby był skuteczniejszy gdyby też Dobra panien Głogowskich in sequestrum wzięte były albo by prędzey na kommutacyą pozwolili, co day Boże, aby więcey podobnych violencyi od P.a Starosty Głogowskiego Rzpltą y Kościoł Boży nieponosił. Co zaś in hac materia pisze Reverendissimus procurator Ordinis przesyłam W.ey X.cey Mości, że-
57
brząc o dalszą protekcyą y konsolacyą w tym prześladowaniu znając się bydź æviterna obligatione et profundissima veneratione —.

P. S. Jeżeli potrzebować będzie Dwór Wiedeński Informacyi choćby samych praw, Opactwo paradyyskie niemiało; dosyć na tym że w Diecezyi poznańskiey fundowane, a ta Diecezya a seculis nienależała do Ślązka; per consequens y Opactwo; y owszem Ślązk do polski należał; alternaty nigdy niebyło; ale choć tylko naypierwsze ratione Abbatiarum in libro Herburthi przeczyta Jm Pan Rezydent dispozycye y prawo, będzie satisfactus y przyznać musi że niesłuszna vexa, konfuzya y prześladowanie zaszło ex suggestione Jm Pana Starosty Głogowskiego y niewiernych Niemców, których y teraz żywić muszę na Chlebie polskim; a Dobra wzięte już rok, y do znaczney przychodzą ruiny przez zabranie pługów y robocizn w Ślązku do polski należących; jaka przytym Obraza Boża, dissolutio plurimorum pisać się niegodzi —.

53.)

53.) Copia Literarum a Rndo Procuratore Roma ad Rndmum Abbatem Landensem 4. Martij 1724. —. —. —. ——.

Ad porrectam usque de Mense Aprilis ultimis meis instantiis ac precibus favorabilem relationem per Emmum Dnum Cardinalem Cenfuegos Ministrum Imperialem, et per Dnum Residentem Caesareum Augustissimo Imperatori pro parte Rndmi Dni Gorczynski Abbatis paradisiensis, regressus praga Viennam Caesar nuper respondit undecima Januarij: = Se ex praefata informatione plene comprehendisse legitimam provisionem Apostolicam factam in personam Rndmi Gorczyński pro Abbatia paradisiensi, adeoque velle Eum conservare in Ejusdem possessione et removere apositum Bonis Sequestrum in Silesia, dummodo provideant justae praetensioni ac juri Monachorum paradisiensium nationis Germanicae quoad alternativam in Abbatia; vellet propterea exmunc capitulariter iniri concordiam inter utramque Nationem qua stabiliatur, quod deinceps Abas paradisiensis una vice eligatur ex Monachis Germanis alia vero ex polonis, ut sic omnia futuris temporibus sint in religiosa pace, solitae controversiae omnino componantur, Juri Germanorum non aliter prejudicetur, et Caesar Ipse liberam investituram ac possessionem novo Abbati paradisiensi dare possit. postquam Concordiam promittit Imperator, se indilate remoturum praedictum Sequestrum et Jura paradisii conservaturum: in casu contrario et constanti deliberatione, prout scribit ad Emmum Cenfuegos, nunquam Sequestrum relaxandi —. Ego quidem nescio an hujusmodi dispositiones proveniant ex insinuatione monachorum aut potius ex suggestione Officialium Imperialium, qui dictum memoratum Sequestrum pro Eorum emolumento retinere pereuperent. Haec igitur omnia ad notitiam Rndmae D.V. praesentibus deduco, utpote interesse habentis in hac parte pro D. Gorczyński, quatenus saniori judicio hocce negotium trutinet et resolvet cum Rndmo Dño Commissario Generali cui fuso calamo scribo, et cum Dño Gorczyński cui etiam etsi brevem notitiam porrigo fusius informando per Rndmam D. Vram. — In casu itaque quo opportunam judicaverint praedictam Concordiam pro pace Religiosorum paradisienfium, et pro obsequendo voluntati Imperatoris in profectum paradisi; bonum esset si fiat capitulariter cum omnium consensu, et statim mittatur una Copia juxta vota Imperialia: quo facto omnes Controversiae componentur et sequestrum omnino auferetur. — In casu autem contrario praestolor Responsum tam Rmae D. Vrae quam etiam Rmi Dni Commissarii ac Dni Gorczyński, ut illud illico suggeram Emmo Dño Cardinali Cenfuegos, qui pro modo Caesari rescripsit Se Ejus Literas et voluntatem mihi communicare, meque Ei appromisisse cuncta scripturum in poloniam et responsa sibi denonciaturum. Ipsi interea supplicavi, ut Imperatori paradisum commendaret, ne ulteriores turbationes et vexas idem patiatur. Fuimus in tractatu cum Dño Residente Cæsareo, ut si fiat saepedicta concordia pro prima vice post fata Dni Gorczyński mittantur modo sortes cui

natiou

Nationi contingere debet Abbatia: cum Eodem Dño Residente concepimus subjectam introductionem ponendam iisdem aut similibus terminis Instrumento expressæ concordiæ. Quibus insinuatis &c. Alexander Magnus S. J. D. procurator Generalis S. O. C. —.

P. S. Quando hoc negotium scilicet Concordia esset contraria Juribus Regni quod nescio, deberet Serenissimus Rex poloniae tueri jura Monasterii paradisien' apud Augustissimum Imperatorem vel accipere alia media pro hoc negotio bene terminando, ne diutius Bona Monasterii sint sub Sequestro. —. —. —. —. —.

54.) Copia Listu X^cia JMci Prymasa do Jm.X.
Opata Paradyskiego w Błoniu 20. Maji 1724.

Na List WMPana de data 19. Aprilis dla Zabaw moich przetrzymany troche Respons Daję teraz relative ad expressam dawniey mentem meam: iż non sufficit pisać y skarżyćsię na mieyscu siedząc, ale expedit do Dworu jechać, y u niego Successus urgere Suos przytomnie, reproductione praw Swoich y przywilejów; probatione niebywałych takich nigdy przykładow przez jakie chce potentia in se justitiam trahens wnieść y ustanowić rzecz nową nieodmienną od posteros; expressione Żalow y krzywd, bo vivae in dolore voci plus creditur a nizeli temu co WMPan na kartach y postskriptach zdaleka przysyłasz. A wówczas y ja praesentes conatus gdy tego potrzeba będzie powaga moja apposite poprę —. Niech się jeszcze nieprzykrza te Sekwestra WMPanu, przez które mu są odcięte pługi y robocizny, bo altius haec sapit sententia quam quae terrae sunt, y lepsza do czasu cierpliwość bez pożytkow niż dla pospiechu ich zła Tranzakcya na zawsze. Conferencye colloquii z obcym Dworem y dispozycye do Traktatów prywatne cale nikomu z WMpanow non conveniunt, bo powinnisćie tylko jussa segui, parata amplecti: y wyciągałbyś WMPan na siebie censuras Legum dispensując się na to co do całey Rzpltey należy y w czym całość Jurium Patronatus Regii vertitur. — Już WMPanom od tych którzy tego Sekwestru curam mają proponitur aby circa concordiam na alternatę Opatow raz ex nostra drugi raz ex vicina gente była Investitura niemca ad Abbatiam przy Cesarzach in posterum w Królestwie polskim. — Coby było to za vulnus y pravom y swobodom tey Rzpltey? co za krzywda y inconvenientia Majestatowi cudze w państwie Swoim pati dispozycye! cum nec cælum duos patiatur Soles! Nietrzeba explikować WMPanu beneintelligenti; et ut melius intelligas co za takowe attentatum czekać by mogło subditum a Suo principe, Civem a Republica —. Kończę zatym Zostając &c. —. —

55.) Od JMPana Kanclerza WXLo. do X^cia
Jmci prymasa z Kupisk 14. Maji 1724. —.

Z tym większym ukontentowaniem czytałem Respons Waszey Xiążęcey Mci dany prawdziwie ab Oraculo przezorności prymacyalney powagi Jm.X.Opatowi Paradyskiemu, im pomyślniey dostatoś mi w nim consummatissimos venerari Sensus W.X.Mci, roburet vim dodające moim do tegoż Jm.X.Opata uczynionym antecedenter podobnym insinuacyom i

prekur

prekustodycyom. Jako tedy wyrażam należyte W:M:ci podziękowanie za Łaskawą tey korrespondencyi kommunikacyą, tak wzajemnie jaki się pasus in hoc negotio od Jkr. Mci p. M. Mitt. uczynił u JMPa Rezydenta Cesarza Jmci in annexo folio kommunikując piszę się profundo et vero cultu &c. — . — . — . — . — . — . — . — .

56.) Od JM Pana Kanclerza 88. K. do Commissarza na Trybunał Skarbowy Radomski z Kupisk 14. Maij — . —.

Już od lat ośmnastu mając z Łaski JKr. Mci P. M. Mitt. in possessione Starostwo tuteysze Łowzyńskie y Kampinoskie y punktualnie etiam pro annis hostilitatis kwarty wypłacając, w tym Roku dopiero upomina mię kwarty jakoby przed lat dwudziestą przez ś.p. Jm Pana prażmowskiego zatrzymanej P. Kapitan Buchholtz, zdobywszy niewiedzieć zkąd Assygnacyą, bo wiem że nie ze Skarbu y za ten Rok w którym niebył w Służbie Rzpltey. - Jako tedy ta Impetycya nietylko mnie ale y wszystkim Jchciom possessorom Dóbr Królewskich może bydź summè praejudiciosa, tak przy Uktonie moim wielce upraszam WMPana, abyś raczył activitate qua polles in Illo subsellio tak pro aequitate prozbie mojey favere żeby na mnie praejudicatum wszystkim Starostom nie stanęło. Ci Jchmć którym attendentiam tego Interessu zalecitem uczynią obszernieyszą relacyą WMPanu de circumstantiis hujus negotii które ja particulariśime rekommenduję Łasce WMPanu circa justitiam; Jey in expectatione zostawam. —.

57.) Od JM Pana Kanclerza 88. K. do JM Pana Barona Pucketa z Kupisk 16. Maij 1724. —.

P. S.

proszę jako nayspilniey 88 M Pana abyś to insynuował Kardynałowi Jmci protektorowi przy uniżonym odemnie Uktonie, że przez wszystkie racye potrzeba tego aby wyjąwszy causam Juris cokolwiek tangit Statum politicum in negotio Varmiensi, było to wszystko in Urbe sub rosa traktowane y nie tak drukowano jako X. Fantoni non minus temere quam inconsulte uczynił. Bo Dwór Berliński może ztąd sobie różne formować ideas adveres novandas, y do profitowania z tych kollizyi z niebezpieczeństwem Kraju et Religionis. O czym 88 MPanu innuisse sufficiat. Expedit zaś aby JM X. Kardynał u przyszłego Oyca S. w tym quam dexterrimè bez dalszego ab utringue drukowania, y jako może bydź privatissime hoc negotium evincat pro Juribus Corone et Majestatis —. &c.

58.) Od JM Pana Kanclerza 88. K. do JM Pana Woiewody podlaskiego Hetmana poln. Koron. z Kupisk 26. Maij 1724. —.

po napisanym onegday liście do WMPana ex zelo in publicum et in fiducia Łaski WMPana ku mnie, przyszła mi reflexya, że w punkcie do Instrukcyi od JKrMci na Seymiki mogłobysię zamienić tempus praesens in futurum dołożywszy że ta materya Kommendy uspokojona będzie przed Seymem. 88 drugim zaś punkcie reformowanym

ad finem

ad finem projektu Responsu któryby miał bydź dany od Jmpana Krakowskiego na list JP. Koniuszego Lit^o., posyłam WMPanu in annexo folio jakoby ten punkt mógł bydź reformowany, boć te terminy podkryślone z wyrażonych w Liście pierwszym racyi Summo judicio WMP^a nie mogą bydź admissibiles —. Jestem &c. — . — . — .

59.) De S. E. Mgr le grand Chancelier de la Couronne, à S. E. Mgr le Feltmareschal Fleming de Kupisk 27. May 1724. — . —.

Votre Excellence verra dans les copies jointes ce que j'ay ecrit à Mgr le Palatin de podlachie apres avoir receu les lettres de votre Excell^ce du 18. et 19. du mois present: à l'egard du tems d'ecrire à Mgr le Castelan de Cracovie, V. E. le scaura bien prendre faisant reflexion /: 1 :/ au voyage de Msgr le Castelan de Cracovie aux eaux de Carles-bade, pour lequel Il a prié Sa Majesté de lui accorder Son consentement Royal et le passeport; et de dit Msgr le Castelan de Cracovie, avant que de partir, voudra concerter et faire ses depeches pour les dietines, et /: 2. :/ au tems de l'Expedition de la Chancellerie de Sa Majesté pour les Dietines, laquelle Expedition doit etre toute prête au comencement du Juillet; et de le moment que l'on commencera ecrire les exemplaires de l'Instruction de Sa Majesté, ce qu'il faudra faire vers la fin du Juin. Ses points peuvent venir d'abord à la connoissance de Msgr le castelan de Cracovie, et meme il faudroit les lui communiquer selon mon avis par avance pour le porter - afin qu'il forme ses Lettres aux palatinats conformement au contenu de l'Instruction du Roy. Je soumets mes pensées au grand jugement de V. E., et en attendant la Resolution je suis avec tout le respect &c. — . — . — . — . — . — .

60.) Od JE^o Kr. Mści do 88° Wojewody Kijowskiego Marszałka Trybunału Koronnego za Miastem Krakowem.

Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Mając politowanie nad Stołecznym Miastem Krakowem przez woynę powietrze y zamieszanie Rzpltey srodze zruynowanym, w którym commercia ustały, y tylko z samego prawie Szynku Obywatele Jego żywią się y z tego Kontrybucya, pogłownego, prowizye, wyderkaufy opłacają; a y ten ostatni sposób pożywienia przez włożone na nich Szelężne od Województwa Krakowskiego Onym adimitur; gdy Succollector Jego bez wszelkiego prawa y respektu na protekcyą Naszę Onemu dana Exekucye gwałtowne sprowadza, piwnice pieczętuje y inne violencye czyni jakoto obszernie w Supplice Swojey Nam podaney wyrazili, y otoż samo tak Sukkollektora jako y całe Województwo do Sądów Seymowych Naszych zapozwali, po którym na Seym zapozwaniu że pomieniony Succollector udał się do Trybunału Koronnego y tamto Miasto turbuje; tedy jakośmy to miasto w protekcyą Naszę wzięli pragnąc Onemu w tey ruinie suffragari, tak ne confundantur Jurisdictiones pilno tego po uprzeymości Waszey żądamy: aby Uprzeymość Wasza Sprawę Tę od Sukkollektora Województwa Krakowskiego Miast

Miastu intentowana Sądowi Seymowemu Naszemu w którym dependet zostawił, y toż Miasto a Foro Tribunalitio uwolnić starat się. Co że Uprzeymość Wasza uczyni, pewni jesteśmy. Życzemy zatym od Pana Boga dobrego Uprzeymości Waszey zdrowia. Dan w Warszawie dnia XXVI. Mśca Maja Roku pansk. MDCCXXIV. panow. Nasz. XXVII. Roku —.

61.) Od Jego Królewskiey Mości do Wielmożnego Wojewody Sieradzkiego Starosty Krakowskiego za tymże Miastem.

Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Lepiey podobno wiadomo bydź może Uprzeymości Waszey niżeli Nam doniesiona ruina Stołecznego Miasta Krakowa: w którym gdy commercia ustały, obywatele z samego prawie tylko szynku żyją, kontrybucyą pogłownego płacą, prowizye, wyderkaufy y inne onera civilia ponoszą, a y ten ostatni sposób Ich pożywienia przez włożone Szelężne od Województwa Krakowskiego Onym adimitur, y od Sukkollektora zprowadzonymi Exekucyami, niedbając nic na protekcyę Naszę y wydane mandaty do Seymowych Sądów, Onych aggrawuje, violenter Im piwnice sekwestruje, y inne bezprawia Jenże Sukkollektor czyni, jako Nam to w Supplice podaney wyrazili: Więc że się to przeciwko prawu dzieje, tedy mając politowanie nad tymże zrujnowanym Miastem żądamy pilno po Uprzeymości Waszey, aby to Miasto przy protekcyi Naszey i przy Litispendencyi Seymowey powagą swoją Starościńską utrzymywał; podobnych violencyi jakie im przerzeczony Sukkollektor do tych czas czynił, Onemu czynić niedopuszczał; póki się z tymże Województwem na przyszłym Seymie nierozsądzą. Co że Uprzeymość Wasza uczyni pewni jesteśmy. Dobrego zatym od Pana Boga Uprzeymości Waszey życzemy zdrowia. Dan w Warszawie ut supra.

62.) De Mr le Castelan de Cracovie à Sa Majesté de Leopole le 10. Maij 1724. — — — —.

C'est avec toute soumission et veneration, que j'ay l'honneur de faire part à Votre Mté, que dans l'esperance que le changement d'air contribuera au retablissement de ma santé, et pour faire quelques dispositions et entendre les sentimens des Medecins touchant mon etat; je me suis fait transporter à Leopole ayant employé cinque jours pour faire avec beaucoup de peine ce voyage de dix lieux. – Mais comme je vois, qu'aprés avoir eprouver tant de remedes, le moyen le plus efficace pour parvenir à ce retablissement selon le conseil de Mr Gayer de Mr Bonfigli et de plusieurs autres, est d'aller aux eaux minerales d'Allemagne. Je prens la liberté d'en demander la permission, à Votre Majesté: je l'aurais aussi demandé à la Republique si Elle avoit été assemblée; mais la conjoncture et le tems ne le permettent point par rapport à la necessité de profiter de la saison. Je suis avec un tres profond respect. &c.

63.) Od JEgo Krole. Mci do JWo Kasztelana Krakowskiego Hetm. Wo Koronnego. — —.

Jaśnie Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Jako wszelkie relacye o słabym zdrowiu Uprzeymości Waszey y wytrzymanych w tym Roku paroxyzmach były nam zawsze przykre y niemiłe, tak gdy dobroć Boska eluctari z nich Uprzeymości Waszey pozwala per media starania y Rady Medyków cieszemy się wielce; oraz przyymuiąc wdzięcznym sercem wniesioną do Nas Uprzeymości Waszey prozbę, abyśmy Mu do Wod y cieplic zagranicznych ex consilio medicorum na tę Wiosnę nieodbycie uradzonych pozwolili, niechcemy bynaymniey ex consideratione tak potrzebnego in publicum zdrowia Uprzeymości Waszey żadney do tego poratowania czynić przeszkody; ale owszem idąc za zdaniem panów Rad przy Boku Naszym znayduiących się o takowey która moram non patitur potrzebie chętnie y niemieszkanie affensum Nostrum Regiu praebemus niniejszym Listem Naszym; Życząc Uprzeymości Waszey zupełney jako nayprędzey konwalescencyi, oraz żądając usilnie abyś Uprz° W^ci post peracta cura thermalem powracać ad Stationem Suam nieomieszkał, a interim abyś Uprz. V^ci tam in civilibus quam et in militaribus punktualną legum et constitutionum patriarum obseruancyą, tudzież et tranquillitatis publicae curam Subalternis Officialibus zalecił; w czym perspecta ostrożność Jego y wiadoma Władzy Hetmańskiey potrafi—. My zaś przydaiąc Votum Nasze na szczęśliwą podroż dobrego od Pana Boga Uprzeymości Waszey życzemy zdrowia. Dan w Warszawie dnia XXIX Miesiąca Maja Roku pańskiego MDCCXXIV. panowania Naszego XXVII. Roku.

Ad. J. Od JmXa Szuffragana Krakowskiego
do JmPana Kanclerza St. K. z Krakowa
d. 23. Maij 1724. — . — . — . —

Dilationem Responsu causavit absentia JmPana podkomorzego Krakowskiego MPana, który rozporządzeniem Interessow Dobr Swoich w Xięstwie Zatorskim y różnymi podkomorzkiemi funkcyami tymi czasy był rozerwany, że mię dnia wczorayszego dopiero przyszło z nim widzieć w Rezydencyi mojey, wespół y zemną in summa admiratione beneficentissimi affectus et favoris WMPana Dobrodzieja ku osobie Swojey zostaje. Dotąd jeszcze jest res integra: rezygnacyi żadney Summy mojey nie uczyniłem: iterum atque iterum pulsando ad ostium zelantissimi pectoris WMPana Dob. jako primi validissimi promotoris et conservatoris Honoru całego Domu, żebyś bonam voluntatem et sinceram devotionem erga Nomen Suum repudiare nieraczył. A że WMPan Dobr. niektadzieszsię in eo statu żebyś się mógł zdobyć na pomienioną Summę, podaię według lichego rozumu mego inszy sposob, aby przywilejem na Lętkowice in personam JmPana podkomorzego Krakowskiego uproszonym rekompensę uczynić; ja zaś in instanti gotowem zexnać WMPanu Dobrod. sine ulla conditione et praetensione et reservatione, bo inaczey Stupow nigdy non redibit ad haereditatem pristinam Domus, jeżeli powaga y protekcya WMPa Do. non accedet ad vindicanda haec Bona de manibus extraneorum. Za odemnie intimata JmPu Staroście Lelowskiemu futura dispositio bynaymniey non contristavit animum Ipsius, bo niech się Siostry miłosiernie circa haereditatem Miroszowa utrzymaią: ja mu gotowem podobną Summę na wykupienie podgaia wyliczyć; z którey deklaracyi wielce kontent został a po pierożkiedy Mu

Laskę

Laska y affekt WmPa Dobr. asistit; tym ochotniey gotowem to uczynić cobym miał na kupno jakiey inszey Wioski na fundacyą Szpitala mego łożyć tobysię to Jemu dostało; ale to ante omnia requiritur żeby pomieniona fundacya moja na Miroszowie doskonale przez Konstytucyą utwierdzona była cosię bez osobliwey asistencyi WmPa Dobr. stać niemoże. A że WmPan Dobr pro consummata prudentia et bonitate Sua gloriam Dei et utilitatem boni pública mając zawsze pro primo et principali objecto rad ad eum finem vposobisz subjecta, które pro naturali capacitate Sua et generositate animi non ad otium et torporem sed ad laborem magis inclinant, aby ex asu Swego ad usum Reiplicæ et Ecclesiæ valére mogły czego nie w jednej Osobie vivum Swiatu polskiemu pokazałeś documentum; tak gdy nieszukając extra w własnym Domu Naszym mogą się znaleść cum iis qualitatibus non degeneres ab indole et virtute paterna filii, tym bardziey ardens amore et sollicitam Suorum domesticorum curam habens animus WMPa D. accendi musi, ut non vinas eorum ingenia sterilescere et obscurari in angulis solitudinis. Xiąże Jmć Biskup Krakowski od którego byłem przy powitaniu gratiosissime susceptus, Jm Xa Kanonika Warmińskgo a Syna JmPa podkomorzego Krakowskiego bardzo mile y łaskawie przedemną sponinał, któremu nihil deest tylko żeby był in continuo exercitio virtutis et activitatis Suæ, a gdzież lepiey bespieczniey może ją nabydź tylko na varney aktualney Usłudze ad latus WmPana Dobr. przez niejaki czas—. Seym blisko następuje; supplikuję za Nim pokornie WmPanu D. żebyś go ad praeclaros et uberrimos fructus resultantes ex desideratissimo obsequio Dobrodzieja Swego admittere raczył. Adimplebit we wszystkim nutus et beneplacita, y starać się będzie żeby się pokazał non imparem huic oneri ad quodcunque, według zdolności Jego, perspicacissimum judicium WmPana Dob. Jego destinabit—. Ja powtaremu nie mam pro repulsa prioris postulati mei, które multiplicatis vicibus hmlme repeto, do WmPa Dobr., bo inaczey pupilla oculi Nostri extinguetur hacreditas Stupowa jeżeli WmPan Dobro. aspernaberis intentionem meam, tak trzymam, że y w oczach Boskich acceptabilem, non ex aliquo partiali affectu erga personam JmPa podkomorzego Krakowskiego ale ex puro candore et amore Domus resultantem. Znam się ja do tey Obligacyi pro tot gratiis et beneficiis które odebrałem od WmPa Dob., że choć tantillum et modicum powinienbym ultro nihil requirendo ustąpić: lecz gdy tenuitatem Substancyi et numerosam prolem optime instituam JmPana podkomorzego uważam, chciałbym aliquam portiunculam adjicere ad augendam fortunam Jego. I to donoszę WmPu Dobr. in ea confidentia która rozumiem że mi nienaruszy Laski Jego, że niektórzy z przednieyszych Jmion y niższey kondycyi Obywatelow Województwa tego przedemną niby jakąś z podziwieniem condolencyą wyrażali ex occasione odebranych Łętkowic. Ja i potrzecie jak nayuniżeniey Supplikuję, żebyś Stupow in antiquam et pristinam hacreditatem Domus aserere raczył. Zostając &c. — . — . — . — . — . — .

65.)

65.) Od JmPana Kanclerza WP. K: do JMXa Szuffragana Krakowskiego Respons z Kupisk 3. Junij 1724. —. —. —. —.

Dziękuję uniżenie WMcPanu za kontinuacyą poufatey intencyi swoich w dispozycyach domowych kommunikacyi, et pro voto doyścia przezemnie haereditatis Stupowa. JmPanu podkomorziemu Krakowskiemu MPanu za Jego affekt ku Sobie y z estymacyi godnych przymiotow życzyłem zawsze y życzę dobrże: y miarkując rzeczy z przeszłych dowodów, teraźnieysze w Liście do WmPana wyrażone życzliwości mojey ku Jmci mmPanu testimonium niepowinno było bydź in admiratione. Z całego serca życzę aby favorabiles ompa in rem Jmci mmPa intentiones były in executione y dziękować za to będę WmmPanu. — Co do mnie, że uczynioney względem nabycia insinuatis mediis Stupowa propozycyi niepodobna jest akceptacya, sam WmPan będziesz raczył przyznać, kiedy zważysz że Lętkowie na których ma Żona moja jus communicativum, cessyi, jakom uczynił Boronic, z tych racyi uczynić niemogę: = 1.) Że uważając tenuitatem prowentow moich, więcey się Intraty z Lętkowic spodziewać mogę, a nizeli prowizya od Summy z Stupowa importowała —. 2.) Że na spłacenie Jeymci panny Stolnikowney z tegoż Stupowa jakoteraz niemam, tak in futurum niewidzę u siebie sposobu. 3.) Że w tym niewidzę żadnego całe á całe własnego awantażu. — A zatym moim zdaniem, naylepieyby podobno było, żebyś WmPan concernes Jeymci pannę Stolnikownę oddał Jey, a sam zostawszy haeres tey majętności natenczas nią disponował jako się zdać będzie: y ta Summa destinowana na wykupno podgaja, lepieyby się meo Sensu y pożyteczniey y bespieczniey na Stupow obrócita, y łatwieybysię potym JmP. Starosta Lelowski z JmPrą podkomorzyną Krakowskim mając na Stupowie z Laski WmPana po pięćdziesiąt tysięcy, między sobą przy dalszey protekcyi y woli WmPana o Dziedzictwo y spłacenie jeden drugiego komportowali y pomiarkowali: a tym sposobem Stupow jużby został w Domu z wielką od wszystkich WmPanu Obligacyą ktorą ia wyznaję partykularną WmPanu, ześ Łaskaw y na JmPana Starostę Lelowskiego który tym bardziey wyznawać powinien że WmPan jesteś Jego patronus et pater. Dla Jchmc Panien Łakonyś od WmPa pobożnie y potrzebnie bardzo fundowanych, życzyłbym nieodwłocznie pod innym życzliwym Imieniem y wziąwszy należyte praecautiones kupić co blizko Krakowa takim sposobem jak dla Jchmc panien Wizytek JmP. Stolnik Koronny nabył Trajedyna, bo to jest pewna że Approbacya na Seymie nietylko dla niedochodzących Seymow ale też dla wielkich na fundacye akklamacyi musi pójść w odwłokę, y do tego gdyby można nietrzebaby odrywać Miroszowa od Stupowa. — Smiem zaś o to instantissime supplikować WmPanu ex zelo ku Chwale Bożey et ex vero affektu ku WmPanu, abyś tę fundacyą swoję jako naylepiey nieodkładając ugruntować raczył; pan Bóg prosperabit y dalsze dispozycye —. Względem applikowania JmXa Kanonika Warmińskiego mówiłem JmX. Dziekanem Warmińskim jakim się sposobem ma stać, aby da Bóg na Seymie następującym

był w Warszawie. Nietrzeba go było osadzać w Warmii. co się stało przeciwko zdaniu mojemu. Wyrażona z podziwieniem kondolencya ex occasione Łotkowic w dalszą dzierżawę niepuszczonych musiała od tych Jmciów processisse którym niewiadome są słuszne ex indispensabili necessitate racye, dla których stać się to musiało sine ullo praejudicio affektu do Jmci podkomorzego. — To w wszelkiey rzetelności in virtute pozwoloney konfidencyi wyraziwszy, zostawam &c. — . — . — . — . — . —

66. Respons na Instrukcya. Urodzonym Michałowi Czackiemu Stolnikowi Wołyńskiemu Rotmistrzowi Wóysk JK. Kr. Mci y Rzpltey, Jerzemu Wiśniowieckiemu Kasztelanicowi Wołyńskiemu Rotmistrzowi Wóysk JK. Kr. Mci y Rzeczypospolitey, Stanisławowi Czaplicowi Stolnikowi Owruckiemu, Piotrowi Pepłowskiemu podczaszemu Kijowskiemu, Michałowi Wiśniowieckiemu Mieczn[ikowi] Wołyńskiemu, Kazmierzowi Iwanickiemu Podstolemu Czerniechowskiemu, Posłom Koła Rycerskiego, dany z Kancellaryi JM. Koronney Dnia VIII. Miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1724. — . — . — . — . —

Wie dobrze JK. Kr. Mść pan Nasz Miłościwy że Nayiaśnieysze polskich Monarchow Prorogatywy non sic excubiis non circumstantia pila, quam tutatur amor, y dla tego słusznie się z tym cum invidia innych Narodow polscy zaszczycaią Regnanci, że na każdego poddanego Łonie bespieczny mają spoczynek: y tać to poddanych kusząm, pana ku poddanym miłość y zobopolna konfidencya jako jest firmum nie tylko Majestatow pańskich ale y Państw Samych praesidium, tak nieomylne trwałego szczęścia publicznego augurium; z którey Kontestacya, gdy zacne Województwo Wołyńskie facundo godnych posłow Swoich ore do JK. Kr. Mci P. N. Mitt. odzywaiąc, et dicta factis probat, pomnaża w dobrotliwym JK. Kr. Mci P. N. M. Sercu Oycowskiego ku Wiernym Synom affektu y Łaski pańskiey incrementa, których y teraz widzi jasny dowod Zacne Województwo Wołyńskie kiedy prona ad premia dextra JKr Mci P. N. M. poprzedzita munificencyą Swoią vota tego Zacnego Województwa w konferowaniu wakuiącego post dolenda magni Civis fata pierwszego w tym Województwie krzesła, w żarliwości ku dostoieństwu pańskiemu, prawom y Swobodom Oyczystym nemini secundo meritis et virtutibus clarissimo Wielmożnemu Leduchowskiemu teraźnieyszemu Wojewodzie Wołyńskiemu: któremu tym większą znakomitych w Rzpltey zasług Jego pokazał

JK Mść

JE: Kr. Msc distinkcya, im ochotnieysza emeritam purpuram oddat dobroczynnością nolitque rogari — . Jest y będzie w pamięci y respekcie Jo: kr. Mci P: N: Mitt: dobrze zasłużony iuxta ago et toga civis Urodzony Olszański Chorąży Wołynski oraz wniesiona za nim Zacnego Woiewodztwa Instancya. — Jako zaś nieprzebranego distributivae gratiae zrzodła każdego widzieć pragnie participem JKcM. p. N. M. tak in particulari godnych Jego Zacnego Woiewodztwa posłow, z których Suum cuique decus Suum adest meritum obfitą dobroczynności pańskiey profluencyą satiare zyczy — . — . — . — . — . — . — .

67.) Respons na Instrukcyą Urodzonym Jakubowi Narzymskiemu podkomorzemu Nurskiemu y Józefowi Jeżewskiemu Podkomorzycowi Płockiemu Posłom do Trybunału Skarbowego Koronnego dany z Kancellaryi W. K. w Warszawie Dnia XII. Mśca Czerwca Roku Pańskiego 1724: — . — . — . —.

Sprawiedliwym amoris et gratitudinis ku JE: Kr. Mci p. N. M: Dekretem naznaczone y expedyowane godne do Zacnego Trybunału Skarbowego Kor. poselstwo, z oddaniem Winnego prawdziwey życzliwości y należytey recognicyi y submissyi trybutu, mile przyjąć raczył J: Kr. Mość P. N. Mitt: —. Złożył gratum hunc censum JKcM P N Mitt in thesauro gratiarum w pamiętnym y pełnym wdzięczności sercu Swoim, upewniając, że Z niego, jako Wielebny w Bogu Biskup Lucki prezydent, Wielmożni Woiewoda Chełmiński Marszałek y Kasztelan Płocki, rekommendowani w Instrukcyi tak y inni w tymże zacnym Trybunale zasiadający, chwalebnie dla dobra pospolitego pracujący, y sami urodzeni posłowie, wszystkim bowiem Suum cuique decus Suum adest meritum, pożądane ex justitia distributiva JE: Kr. Mści swego czasu mieć będą łask y Respektów pańskich emerita documenta, które pewnie evincet oświadczony pro lege novella, diurna nocturnaque contentione excubans zelus. — . — " — " — " — " — .

68.) Copia Literarum Regis Daniae ad S: R: Mjstem datarum Aacken d. 14. Junij 1724. ex Germanico transsumptarum — . — . — . — . —

S: R: Majestas Dignetur amice fraterneque in mentem revocare, qualiter diversis vicibus Intercessionales meas ratione oppressorum Evangelicorum in Regno Poloniae degentium ad Eandem direxerim, ut tandem pro Sua in toto Orbe laudabili æquanimitate tam ingentibus oppressionibus, Evangelicis per Romano-Catholicos attentatis, viam ulteriorem praecludere velit, et Illos imposterum sibi competentibus Libertatibus et Juribus inviolabiliter gaudere permittat. Ecquidem sperabam de Ejusdem contimo

testif

testificato amore pro justitia ejusmodi Intercessionales meas votivum sortitas fore effectum: Sed cum situatio negotii Religionis in Regno poloniae magis et magis deterioresca t, et Clerus Romano-Catholicus unam post alteram occasionem exquirat quò Evangelicos oppri-mat ac Illos eorum templis et legitime acquisitis, fundamentalibusque Legibus Regni poloniae confirmatis Libertatibus et privilegiis sub pretextibus omnimode praejudi-ciosis privet; s: sicuti illis ante breve tempus tres Ecclesiæ nempe duae in Piaski et una in Wengrow ademptae et occlusae sunt: s et interim hicce durus processus non solum mihi magnum excitaverit dolorem, verum etiam insuper in magnum totius rei Evange-licae in Europa praejudicium vergat; et omnibus huic Religioni addictis potentiis necessario sensibile esse debet, quòd Ejusmodi membrum Ecclesiae Suae non postremum contra ipsamet jura Regni poloniae et Transactionem Anno 1585. inter gloriosæ de-functos duos Praedecessores Nostros nempe Fridericum Secundum Regem Daniae et Ste-phanum Bathorium Regem Poloniae confectam, tam magno fervore persequi imo totaliter supprimi vident: proinde inditate degue conscientia necessarium duxi, ite-rato pro miseris meis in fide Sociis, in Eorum afflictionibus Intercessionem meam repræsentationibus aliarum Evangelicarum potentiarum adjungendam, atque Majesta-tem Vestram amice fraterneque ac instantissime requirendam esse, ut Eadem dignetur, pro Magno Posse Suo rem eò deducere quo in hucusque continuatae oppressiones Evangelicorum in Regno poloniae sistantur; Ecclesiæ eorum securitate fruantur; illae quae post Tractatum pacis Olivensis ademptae sunt restituantur; et Exercitium Religio-nis cum annexis liberum Illis permittatur; ut in posterum tam vi naturalis Liberta-tis Reipublicae et jure possessionis, quam etiam per manifesta jura fundamentalia Regni poloniae ratione exercitii Religionis Illis competentibus Libertatibus et privi-legiis, pacifice et inviolabiliter gaudere possint. — Quemadmodum ergo S.a R.a Mtas hoc in passu signum inhabitantis animo Suo æquitatis in lucem proditura est, ita asecuro, me quoque, hanc intuitu miserorum et afflictorum Sociorum Meorum in fide demonstratam ~~dio~~benevolentiam cum omnimoda gratiarum acceptione recogniturum, reciprocisque quibusvis Officiis ad complacendum curaturum, et semper omni cum pro-pensione permansurum fore —. Datæ — . — . — . — . — . — . — .

Odp. JMPana Kanclerza WK. do JmPa
Barona Pucheta z Warszawy
21. Junij 1724. — . — . — . —

Że Nam Pan Bóg tak godnego y Swiątobliwego raczył dać papieża, niewymowną tu jesteśmy wszyscy napełnieni radością. Scieńdum zaś WMPanu że przed trzema Niedzielami już tu rozgłoszono było voce populi o doszłey Elekcyi Jegoż Oyca S.o, y w sam dzień Elekcyi deter-minowaney Gwardya JE.o Kr. Mci miała parol Benedictus: zkąd infertur że operante Spiritus Sancti

Sancti gratia to Dzieto się stało. A zatym tak J: Kr. Mość Pan M. Mitt: jako y my wszyscy wiele Sobie dobrego a justitia et pietate Tegoż Oyca S. dla Królestwa polskiego obiecujemy —. Dzisieyszą pocztą ma expediri List od JKr Mci do Jmx: Kardynała protektora, usilnie instando aby zawczasu pro Juribus patronatus certare nieomieszkał, ile kiedy zachodzi informacya, że in Mense Aprili proterito miał Sobie asekurować Coadjutoria Opactwa Jędrzejowskiego X. Laszewski professus Klasztoru Oliwskiego, y że circa Expeditionem Bullarum Jmx: Veslowi na Biskupstwo Inflantskie ma y ta Coadjutoria expediri. Co że oczywiście Dziejesię in Convulsionem Juriuw patronatus JKr Mci, chciey WMPan Jx: Kardynałowi deferre et solicitare, aby omni meliori modo efficiat, żeby te malimina Monachorum więcey do skutku nieprzychodziły, ale owszem za teraźnieyszego Oyca S: raczył się Kardynał Jmć starać o akkomodowanie ad vota Rzpltey negotii Juris patronatus: do czego miał mieć Jmx. Nuncyusz od s.p. Oyca S. zlecenie y projekt sformowany tego akkomodowania którego ja niewidziałem —. Co tylko wiem, że sub obtentu traktowania ejusdem negotii, tak Sulejowskie jako y Koprzywnickie Opactwo in prejudicium Juriuw Corone w Rzymie disponowano, y teraz jeszcze Jędrzejowskie bez wszelkiey racyi i potrzeby disponować usiłują. Trzeba zaś koniecznie krzątać się, aby te przez pomienioną dispozycyą Opactw inflicta vulnera Juribus Coronae mogły sanari wczesnie unikając kollizyi dla którychby Rzplta przyyść musiała, utrzymując prawa swoje moribus antiquis per processum de facto. Co gdy wyrażam, spodziewając się tak w tym Interessie jako y o expedycyi Warmińskiey pożądanej wiadomości zostawam &c. — . —

70.) De S. E. Msgr le Grand Chancelier de la Couronne, à S. E. Mgr le Comte Lagnasco —. —. —. —.

Je suis tres obligé à V. E. pour la nouvelle qu'Elle a bien voulu me donner de l'Elevation du nouveau pontife, avec des expressions fort edifiantes et consolantes. Je puis asseurer V. E. que Sa Sainteté avoit deja été proclamé icy avant trois semaines, et cette voi du peuple venant d'etre confirmée, on la croit avoir été repandue par un instinct du Seigneur, puisque en contant les jours tandis que l'on commencoit à songer dans le Conclave à cette Election, elle a ete predite et divulguée icy —. Comme elle est par l'Inspiration du Saint Esprit, ainsi il faut s'attendre que le pontificat present sera des plus saints, glorieux et heureux pour toutte la Chretienté, et que Sa Majesté le Roy notre Maitre par tant des raisons et ses Sujets à cause de lui recevreront des effets d'une grace distinguée et particuliere d'un aussi saint et grand pape que celui d'aujourd'hui —. Au reste je me remets au rapport de Mr. Duchet, et en me recommendant aux bonnes graces de V. E. je suis veritablement —.

71.) Respons J: Kr. Mci P: N: Mitt: na Instrukcya Powiatu Orszańskiego Urodzonym

Michał

Michałowi Antoniowiczowi Staroście Bolnickiemu y Michałowi Piotrowskiemu Skarbnikowi y Pisarzowi Grodzkiemu Orszańskiemu, Posłom Tegoż Powiatu z Seymiku Gromnicznego w Roku teraźnieyszym odprawionego wyprawionym dany w niebytności Kancellaryi Ss.o Xstiva Litewskiego z Kancellaryi Koronney w Warszawie d. 22. Czerwca Roku 1724.

Jak właśnie należało wspaniałym Zacnego powiatu Orszańskiego Geniuszom, honor swóy vindicare a lapsu, szukając clemencyi J.o Kr. Mci P.e N.e Mil.e Sercem pełnym ufności, jako przeciwko Oycu, pełnym Reverencyi jako przeciwko panu, u którego tyle jest Łaskawości y Dobroci ile nieporownanych Nayiaśnieyszego Domu swojego a w nim tak wiele Cesarskich y Królewskich Koron ozdob. – Jakoż przyymuje J.o K. Mość pan N. Mil.e Łaskawie wspaniałym umysłem teraźnieysze poselstwo, zezwala na przywrócenie Activitatis in Subseliis Oyczyzny Zacnemu powiatowi Orszańskiemu, jednak w tey nadziei, że się Assekuracyi przez Urodzonych posłow nomine publico Skarbowi J.o Kr. Mci podpisaney stanie zadosyć; że immunitas Dóbr Stołowych więcey laesa a tym bardziey violata niebędzie; y że ta łatwość y Oycowskie J.o Kr. Mci P.e N.e mil.e przeyrzenie pociągnie cunctos do prawdziwey gratorum animorum Recognicyi –. A teraz wszystkim w obec y każdemu z osobna J.o Kr. Mość P. N. Miłościwy Łaski y Respekta swoje abunde ofiaruje —. — . — . — . —.

72.) De S. E. Msgnr le grand Chancelier de la Couronne à S. E. Msgr le Feldmareschal Flemming de Varsovie le 24. du Juin 1724.

J'envoye à V. E. l'Extrait de la lettre de Mgr le palatin de podlachie, qui j'ay receu par la derniere post; quand mon Exprès sera de retour avec relation plus ample que le dit Msgr le palatin me promet, je ne mangueray pas de la communiquer à V. Excellce. Je pense presentement à la maniere d'adresser la lettre de V. E. à Msgr le Castellan de Cracovie que je viens de recevoir avec la lettre obligeante de V. E. du 14. de ce mois etant avec tout le respect. —.

73.) Copia Listu Jm.P. Koniuszego Litt.e do Jm.P. Kasztelana Krakowskiego Hetmana W.K.e z Francuskiego przetłumaczonego A.e 1724. —.

Wiadomo naylepiey Jamemu Wmpanu że nieinaczey akceptowałem kommendę Woyska Cudzoziemskiego J.K.Mci y Rzpltey tylko za Konsensem y Roskazem Wmmpana, do którey podjęciasię szczególna do usługi Oyczyzny żarliwość y ochota tudzież ku Wmpanu partykularna propensya a nie żadna inna pasya przywiodła mię: albowiem z Generała Komendanta naywyższą nad Woyskami Saskiemi J.K.Mci Zwierzchność mającego statemsię subalternus Wmmpana konformując mię do woli y Roskazu Jego. – Nieprofitowałem i Szelągu

z tey

z tey Kommendy; y kontentowanie którem sobie zakładał w posłuszeństwie ordynansom WMPana zalterowałoś się y w gorżkość odmieniło, przez tę turbacyą którzy WMPanu byli okazyą ci którzy publico wypersuadować usiłowali jakobym się miał wyłamać z pod ordynansow Jego. A jakoż uczynić mogłem, bo nazbytbym długo kommendował żebym się nauczyć niemiał bydź posłusznym? pokazałem to publicznie tak przez ordynanse od WMPana odebrane jakoteż y odemnie do Regimentów wydane żem się konformował ad Mandata Jego; y nietylko żebym miał w czym praejudicare Władzy Hetmańskiey, ale owszem drugim dawałem przykład z Siebie powinnego Oneyże ze wszelkim Respektem posłuszeństwa y obserwancyi. pojąć się zaś niemogłem, jako, y dla czego, ten Interess który między nami mógł terminari stał się publicznym: pamiętna albowiem WMPanu żem powielekroć tak Samemu WMPanu jako y przyjaciołom Jego reprezentował, y że naturalnie między nami Samemi uspokoić się to było powinno y że snadno do tego wynaleść się mogły sposoby sine praejudicio Władzy y powagi WMPana y bez krzywdy moiey! Ale takowi ludzie znaleźli się którzy niezważywszy profundius rzeczy obwinili mię y oskarżyli in publico: musiałem naturaliter bronić się na oddalenie opacznych o mnie impressyi: iakoż nietrudno mi to było kiedy z jedney strony cała Oyczyzna żem Jey wiernie służył wyznawała kiedym Woysko cudzoziemskie do dobrego przyprowadził porządku et in militari utrzymywał disciplina, że żadnego więcey tak Oyczyznie Swojey jako et privatis inferre niemogło ciężaru y uprzykrzenia —. Sameś Mi WMPan, z wrodzoney Sprawiedliwości Swojey dał Approbacyą, et tribuisti justitiam nawet w niebytności mojey. Z drugiey strony prawa nasze raż danej Szarży y honoru wydzierać poczciwie służącemu niepozwalają. Z tym wszystkim, gdy idzie o Dobro pospolite y ułatwienie tey która publiczne obrady tamowała trudności, w tak zawiłych jakobyły na przeszłym Seymie konjunkturach, mam Sobie pro gloria zakrificować się dla przysługi Rzpltey: y to mi powodem było, że z prawdziwey boni civis ku Oyczyznie miłości sam oddaliłem hunc lapidem offensionis, upraszając Jo Kr. Mci o pozwolenie abym mógł ustąpić Kommendy, które otrzymawszy tego zaraz momentu deklarowałem na Konferencyi która z WMciPanem y Jnnemi Jchmci Pany Hetmanami w tey materyi była, żem chciał ustąpić z dobrą maniera pomienioney Kommendy jakoto się obszerniey pokazuje in resultato przerzeczoney Konferencyi. Powtorzyłem WMPanu tak ustnie jako scriptotenus tęż moję deklaracyą; a nawet przed terminem chciałem oddać Kommendę conformiter ad resultatum sine ullius praejudicio. Spodziewam się zaś że WMPan ex praemissis wątpić niebędziesz, żebym niemiał y w naznaczonym terminie stosować się do wspomnionego Resultatum: Roskazy albowiem WMPana tak na akceptacyą i kontymacyą jakoteż y na ustąpienie tey Kommendy są y będą u mnie zawsze za prawo —. Czekam ich tedy nietylko in virtute Resultati namienioney Konferencyi ale oraz w tey nadziei, że Summa justitia et aequitas WMci Pana suggeret one sine praejudicio mei: przez co, coraz to bardziey ugruntuje się wemnie wielka estymacya y respekt którą mam y całe życie mieć będę ku Osobie WMPana — . — . — . — . — . — . — . — .

JH.)

74.) Od JMPana Kanclerza WW. K. do JMPana Kasztelana Krakowskiego Hetmana WW. K. z Warszawy d. 24. Junij 1724. — . — . — . — . —

Jak prędko mnie doszedł po expedyowaney immediate przeszłey poczcie do WmPana inkludowany List od JmPana Koniuszego WW. X. Litt. MMPana przez Sztafetę ordynowany; tak go zaraz przy oświadczeniu życzliwey mojey uniżoności oddyłam WMmPanu — In expectatione pożądanego Responsu circa continua vota desiderati successus teraźnieyszego używania wód najako nayczerstwieysze y naydłuższe zdrowie WmPana. Zostawam &c. — . — . — . — .

75.) Od JmPana Kanclerza do JmPana Wojewody Podlaskiego Hetmana polnego Koronego z Warszawy 24. Junij 1724. r. — . — . — .

Lubo mój umyślny jeszcze niepowrócił z przyobiecaną od WmPana relacyą odprawionych Jmć panem Krakowskim WMmPanem konferencyi; jednak mając na pamięci magnum sensum et votum WmPana aby List od JmPana Koniuszego Litt. MmPana mógł bydź nieodwłocznie expedyowany, tedy jak prędko mię przez Sztafetę, tenże List według projektu kommunikowanego y od WMm pana approbowanego napisany doszedł, tak zaraz go posyłam do Rąk Jego uniżenie upraszając, abyś WmPan według zdania Swego raczył tam ex propinquo akkomodować oddanie Jego kiedy y jakoś się będzie zdało WMpanu naylepiey y naypożyteczniey —. Dla czego piszę y Ja List do JmP. Krakowskiego MMPana przy Liście JmPana Koniuszego Litt. aby tenże mój umyślny z tym moim Listem y przy nim z pomienionym Listem JmP. Koniuszego Litt. jechał do JmPana Krakowskiego niby directe do niego ordynowany nie niewspominając że był u WmPana jeśli tak videbitur WmPanu —. Piszę y drugi List do samego WMpana in forma ostensibili, abyś WmPan raczył czy to przez Swój adress czy też przez tegoż umyślnego mego z listem moim ordynować tę Expedycyą do JmP. Krakowskiego —. W czym się całe spuszczam na WMPana subjiciendo całe to negotium Summæ prudentiæ et dexteritati Jego, tey oraz będąc niepłonney nadziei, że WmPan in hac confidentia zostający teraz z JmPanem Krakowskim o którey w ostatnim liście z wielkim ukontentowaniem czytałem, tak będziesz disponował animum JmPana Krakowskiego, aby Respons w terminach kommunikowanych WMmPanu in antecessum był dany JmP. Koniuszemu Litt. MMP. ad satisfactionem Onegoż, ile że tak godne y obligującedistu Jego expressye jure-merito satisfactorium Responsum mieć powinny. In expectatione zatym pożądanego skutku partykularney circa promissa applikacyi WmPana in publicum potrzebney et in privatum miłey, piszę się &c. — . — „ — „ — „ — „ — . — „ — .

76.) Respons od J. Kr. Mci Pa N. Mił. na Instrukcyą Urodzonym Jerzemu Olszańskiemu Chorążemu Owruckiemu, Janowi Olizarowi Podkomorzycowi Kijowskiemu, Maryanowi Czaplicowi Łowczemu Żytomirskiemu, Janowi Pruszyńskiemu Staroście Nosowskiemu, Józefowi Potockiemu Regentowi Ziemskiemu

Kijow

Kijowskiemu, Michałowi Zwierzchowskiemu Czesnikowi Brzeskiemu Kujawskiemu, Posłom Województwa Kijowskiego Dany z Kancellaryi W. K. w Warszawie dnia XXVII. Miesiąca Czerwca Roku Pańskiego MDCCXXIV. —.

Jeżeli czyje, dopierożOycowskie Jego Kr. Mci P. N. Mitt. Serce, diligentes se, umie y pragnie diligere. Szacuje ten dobry Pan y Laskawy Ociec nie z okoliczności mieysca lub czasu, ale ex Zelo stateczney ku Majestatowi Swemu życzliwości Synowskich affektow dowody: y dlatego oświadczenie ich od zacnego Województwa Kijowskiego mile przyymować raczy —.

Wewnętrzne uspokojenie jako in manutentione novellæ Legis naybardziey Zawisło, tak o to Jeg. J. Kr. Mć. P. N. Mtwy ex parte sua wszelkim usiłowaniem starat y starać daley nieomieszkuje aby tenże fundament szczęścia publicznego nieporuszony zostawał bynaymniey niewątpiąc że y zacne Województwo Kijowskie chwalebnie exemplari Suo zelo in fuitione et observatione sanctorum persistendo, takową tariffę pretio aequalitatis płacenia podatków uformowało któraby na blizko następującym Seymie universalem zgromadzoney Rzpltey mieć mogła approbationem —.

Super jacturam Obrad publicznych na przeszłych Seymach wielce ubolewał Jg. Kr. Mci Pan Nasz Mtwy; a jako przedtym tak y teraz pro paterna Sua solicitudine nihil intentatum relinquit do ułatwienia y akkomodowania wszelkich trudności któreby cursum consiliorum remorari mogły —.

Zachodzące pograniczne z Państwami Nayiasnieyszego Cara Jmci differencye, nayskuteczniey y naygruntowniey practicata methodo przez naznaczenie Kommissyi /: o którą także Car Jmć instat :/ na przyszłym da Bóg Seymie uspokoić się mogą. Interea J. Kr. Mść Pan N. Mtwy z Wielmożnym Xięciem Dolhorukim przy Dworze Jg. Kr. Mci rezydującym ex-postulować każe, aby ludzie Cara Jmci desistant od wszelkich wiolencyi y żeby regulirentibus administretur justitia przez postanowienie pro interim Sędziego pogranicznego, póki Commissya z Seymu przyszłego nienastąpi. Nieomieszka oraz Jg. Kr. Mść P. N. Mtwy requirere Jegoż Wielmożnego Xięcia Dolhorukiego ratione oddania Xiąg Województwa Kijowskiego aby w tym punkcie deklaracyom y Obietnicom Cara Jmci jako nayprędzey dosyć uczyniono.

Commissye ad dislimitanda Bona Terrestria a Regalibus jakoteraz expedientur, tak gdy o nie hæredes Bonorum Terrestrium według prawa instabunt, wydać każe J. Kr. Mść P. N. Mtw. z Kancellaryi Koronney Recurrentibus: Wielebnemu zaś Archymandrycie Owruckiemu gotow J. K. Mść świadczyć Łaskę Swoję w inney okurrencyi ponieważ na te Dobra których Sobie życzy, komu innemu prawo służy —.

Rewizya Dobr Krolewskich lege publica na Seymie postanowiona bydź powinna; cognitio zaś Terrestreitatis Bonorum do Sądow Seymowych należy —.

In reliquo, Łaskę Swoję Pańską y pamiętną adpremianda merita Munificencyą, tak całemu Zacnemu Województwu Kijowskiemu jako y in particulari Urodzonym Jerzemu Olszańskiemu Chorążemu Owruckiemu y Janowi Olizarowi Podkomorzycowi Kijowskiemu pro optimes

gesta, y za Kollegow Swoich nieprzytomnych poselstwa, provincia, J:o Kr. Mci p. N. milt: ofiarować raczy.

77.) Od JMPana Kanclerza W: Kor. do JMPana Kasztelana Krakowskiego Hetmana W: Kor. z Warszawy d. 6. Julij — . — . — . —.

Żalić się y mnie przychodzi super incertitudinem et impunctualitatem poczty WMPana inculpatam; bo nietylko doniosłem przy oświadczeniu życzliwości y uktonu mego o dosztym tu starym consensie ad cedendum Starostwa Lwowskiego y wyraziłem szczere zdanie moje abyś WMPan raczył pro impetranda nova gratia Listem Swoim odezwać się do J:o Kr. Mci pana N:ro Mł:o, alem też oraz kommunikował WMPanu w wszelkiey poufałości projektu sformowaney na Seymiki antecomicyalne instrukcyi, pragnąc mieć zdanie Jego wielkie sobie przed tą expedycyą kommunikowane —. Że zaś czas upływa do wyprawienia tychże Instrukcyi, więc in fiducia approbacyi WMPana pomienionego projektu już tak jako się kommunikował do Województw y Ziem Instrukcye wychodzić muszą —. Co gdy in candore wszelkiey rzetelności wyrażam piszęsię &c.

78.) Od JMPana Kasztelana Krakowskiego do JMPana Kanclerza W: K: ze Lwowa 1. Julij —

Lubo komplementowa w pisaniu teraźnieyszym podaje mi się materya gdy przywieść umyśliłem ad completum Matrimonii statum sponsalitia z JMPanem Wojewodą potockim Hetmanem polnym W: X:a Litt: jedynej córki maiey; niezazywam jednak apparatum verborum ani przybranych wykrzttattowanemi konceptami Stylow, bardziey rzetelnym cordis loquentis wyrażeniem exaro plenas cultu WMPana tabulas, którego jako nie ceremonialney doznawałem zawsze łaski y przyjaźni, tak fiducialiter upraszam abyś raczył Akt weselny na dzień trzydziesty miesiąca Lipca we Lwowie determinowany bytnością Swoją condecorare —. przydasz WMPan mnie redivivo po tak ciężkiey chorobie magna solatia et multiplicabis genimina obowiązkow moich w zasługowaniu sobie z któremi zostawam nieustanie.

79.) Od JMPana Kanclerza W: K: do JMPana Kasztelana Krakowskiego Hetmana W: Kor. z Warszawy 17. Julij 1724. — . — . —

Prawdziwie niekomplementowaną do usługi WMPana znając się bydź obowiązanym propensya, radbym miał szczęście y honor asistować weselnemu Aktowi na który mię osobliwa Laska Jego invitat, a oraz cieszył się desideratissima visione WMPana. pewien jednak jestem, iż Samego prawie teraz przy Boku J:o Kr. Mci P:a M: Mł: zostającego, y jeszcze rozesłaniu Expedycyi na Seymiki antecomicyalne intentum, dobrotliwa przezorność WMPa będzie mnie w tym miała za wymówionego —. przecież adesse votis Aktowi Temu nie omieszkuję supplikując, aby Opatrzność Boska tak godną tę parę obfitością Swego kontentować raczyła błogosławieństwa, żebyście WMMPaństwo długowiecznie widzieli z niey filios filiorum in circuitu Mensae Suae na osobliwę Swoję Konsolacyą y wszystkich WMPaństwu życzliwych, między którymi jako jestem nemini Secundus tak piszęsię infinito

voto et vero cultu —. etc. etc. — 80.) Od Xcia Jmci Prymasa do JmPana Kanclerza 88. K. w Lyszkowicach 14. Julij —. —.

Otrzymany z Laski WmPana y zapieczętowany Consens na Starostwo Guzowskie odebratem dnia dzisieyszego, za którego expedyowanie jak nayuniżeniey dziękuję —. Będziemy zażywali oba z Bratem moim Starostwa tego ad recognitionem tak dawnych ale niezastarzałych w pamięci jako y nowowyciśnionych na sercu Laski y Guzow niebędzie Nam nodus Gordius któregobyśmy in Obligationes debitas solvere y Siebie samych z nich exvinculare niepotrafili —.

Ordynowanie Expedycyi na Seymik Wielkopolski in rem et personam JmXcia Kotludzkiego proboszcza mego Gnieznińskiego ponieważ się niczda WmPanu lubens acquiesco: ex veneratae debili et morbida mógłby bydź zawod: togae curis militent juvenes profocis stare decertet —. A że mię wczorayszą pocztą zaszedł List JmPa Krakowskiego M MPana uskarzający się nad niespokojoną materyą Kommendy; tędy amicum consilium exposco WmPana czyli sam weźmiesz Onus promovendi u Króla Jmci negotij, czyli radzić będziesz abym się y Ja przyłożył expostulacyą moją ad amovendam Scyllam o którą się kilka Seymów rozbiły onerariae —. Przymam, że Samego Jego multum valebit remonstracya przy honorze pańskim który w utrzymaniu przyszłego Seymu non modicum zawisł, że entia Instancyi multiplicare necesse niebędzie —. Jeślibyś jednak WmPan radził tak, gotowem instare pro amovendo obice posyłając in Originali List tenże JP. Krakowskiego y o odesłanie Jego eadem cursoria proszę et ad solitam clausulam Listu to przydaję że sine clausula jestem &c. w Lyszkowicach —. „ —. —. —. —. —. —.

81.) Od JMPana Kanclerza 88. Kor. do Xcia Jmci Prymasa z Warszawy 15. Julij 1724. —.

Do skutecznego wykonywania powziętych rozkazow 88ey Xcey Mci particularnie obligowana ochota y rzetelna applikacya moja bierze Stimulum ad usus et commoda Wielkiego Jmcia W. Xcey Mci, z tak Laskawey W. Xcey Mci dowodów Jey akceptacyi. Za rezolucya względem ordynowania Expedycyi na Seymik Wielkopolski dziękuję uniżenie W. Xcey Mci: tą pocztą ordynuję zaraz do Rąk JmPana Wojewody Inowroclawskiego Generała Wielkopolskiego. Jakom zaś za żywota S. p. Xcia Jmci prymasa Brata y Dobrodzieja moiego zwykł był expedycyą do zacnego Województwa Ruskiego addressować na Ręce y dispozycya Onegoż, tak y teraz śmiem supplikować W. Xcey Mci abyś raczył kazać należycie disponować do tegoż Województwa podobną Expedycyą, którą adjungo.

Od JmPana Krakowskiego M MPana przez pocztę immediate przeszłą miałem y Ja podobną Insinuacyą, jaką Mi W. Xcia Mść do Siebie uczynioney względem materyi Kommendy Laskawie kommunikować raczysz —. Com Jmci M MPanu odpisał in hoc puncto y względem Artyllerzyi annexum informabit folium —. posyłam y Resultatum Conferencyi po przeszłym Seymie odprawioney, tudzież Kopią Listu JmPana Koniuszego Litt. który nie

dawne

dawno pisał do JmPana Krakowskiego: et in hac zostawam fiducia że za porozumieniem się dalszym Jeść panów Hetmanów z tymże JmPanem Koniuszym de modo executionis Resultati pomienionej Konferencyi, nastąpi przed Seymem cum adminiculo przymacyalney WXcey Mci applikacyi pożądane uspokojenie —. Jestem &c. —.

82.) Supplex Memoriale Conventus Olivensis ad Sacram Regiam Mjstem contra Civitatem Gedanensem porrectum Varsaviae d. 14. Julij 1724. —. —. —.

Ad Eam, quam omnes in Srnmæ Mjtis Vestrae protectione fiduciam ponentes Clementiam experiuntur, Nos quoque infimi Ejusdem subditi humillima cum reverentia et submissione recurrimus —. /praenobilis Magistratus Gedanensis/: omittimus anteriora gravamina ne prolixiori eorundem narrativa oculis Sae Rae Majestatis Dni nri Clmi molesti simus:/ in praesenti ante aliquot Septimanas posuit excubias militares in fundo Territorii Nostri ad Canalem pro statione Navium marinarum accommodatum sub pretextu quasi Telonia Serme Mjstis Vrae et Reipublicae defraudarentur, cujus nullum nisi forte ultro quesitum idque inter suos duntaxat habet documentum, jam vero pro parte nostra plus quam aperte in magnum detrimentum vergentes. —. Si enim a tot seculis quibus stat portus Gedanensis nullum illatum est Damnum promontorio Serme Mjstis Vestrae nunc certe inani colore praetenditur —. Cum ergo positae excubiae novitatem sapiant, magnum jam nunc Nobis inferentes praejudicium majus vero paulo post causaturae damnum; humillime prostrati ad plantas Serme Mjstis Vrae supplicamus, ut Serma Mjstas Vra pro paterna Sua solicitudine qua unumquemque circa jus Suum conservare dignatur, nos quoque infimos Exoratores circa partam a Sermis Antecessoribus Suis haereditatem protegere velit, ac dare Mandatum ad praefatum Magistratum quatenus praedictas Excubias è Territorio nostro tollat ac revocet: multominus vero Receptaculum alias Cordigardam pro eorundem commoditate prout jam defacto jactavit, ibidem erigere praesumat; quin potius Nos in quiete Deo famulari permittat; qui eo liberius atque ferventius Devotiones Nostras impendemus ad implorandum Divinum Numen pro felicissimis Sae Rae Mjstis Vrae totiusque Sermae Domus Suae Successibus, cujus pedum vestigia reverentissime exosculamur —. Indigni coram Deo Exoratores et humillimi Subditi: Franciscus Nicolaus Zaleski Abbas, Fr. Dorotheus prior Olivae cum toto Conventu —. —. —. —.

83.) A Sac. Reg. Majestate ad Magistratum Gedanensem pro parte Conventus Olivensis Varsaviae 21. Mensis Julij —. —.

Nobiles et Spectabiles fideliter Nobis Dilecti! Intelleximus ex Supplicibus Literis

Veney

Venerabilis Abbatis et totius Monasterii Olivensis, tum et ex relatione certorum Consiliariorum Nostrorum: ac si Fidelitates Vestrae ante aliquot Septimanas Excubias Militares in fundo Territorii Abbatiae Olivensis ad Canalem pro Statione Navium marinarum accommodatum, eo quasi sub praetextu ne Telonia Nostra et Reipublicae defraudarentur, posuerint; et Receptaculum aliàs Cordigardam pro Militibus ibidem extruere intendant; unde Venerabilis Abbas Sibi Monasterioque Suo et juribus ac fundis Ejus magnum praejudicium illatum esse praetendit -. Cum autem pro Jure patronatus Nostri, quod super Abbatiam hanc uti et alias Nobis competit, indemnitatibus et immunitatibus Earum prospicere, juraque Earum protectione Nostra fueri Nobis incumbat et Novitas haec pro avertenda ac si defraudatione Telonei Nostri et Reipublicae hoc in fundo per Fidelitates Vestras adinventa prorsus non necessaria esse dignoscitur: Ideo, mandamus Fidelitatibus Vestris quatenus easdem Excubias Militares ex praefato fundo Abbatiae Olivensis amoveant, neque in eo receptaculum vulgo Cordigardam aliquam invito Abbate et Monasterio extruant, ad fundumque Eundem uti alienum nullo modo interessare praesumant -. De cætero Fidelitates Vestras bene valere cupimus. Dabantur ut supra.

84.) Opisanie burzenia y rabowania Collegium Thoruńskiego Soc. Jesu 17 Lipc. 1724.

Jak to jadowita y nigdy nieugaszona przeciwko S. Wierze Katholickiey a zatym y przeciwko Katholikom Heretycy wszyscy prawda, ale osobliwie Lutrzy nienawiści maią pokazała to Lutera Thorunska d. 17. currentis na OO. Jezuitach Thoruńskich y ich Collegium które ledwie nie z fundamentu oraz z Szkołami zrunynować chciała a to z tey okazyi: że podczas processyi która się cum Venerabili po Cmentarzu Kościoła panien Zakonnych w Niedzielę przeszłą odprawowała, postrzegłszy Student Jezuicki Lutra przypatrującegosię irreverenter processyi z głową nakrytą, zelo ductus Kapelusz mu zdjął z głowy; tak to zdjęcie Lutrow urazilo że Studenta na Cmentarzu Kościoła panien Zakonnych poprocessyi pogdkami ubili, uwłoczyli, y za Consensem pana Prezydenta bez wiadomości Wielebnego Xiędza Rektora Jezuickiego do Wartbudy mieyskiey wsadzili -. O czym dowiedziawszyśię Studenci Jezuiccy expostulowali z panami prezydentem y Burgrabią: na tę expostulacyą nic nieuczynili, tylko tę odpowiedź od pana Burgrabiego usłyszeli, że kto go kazał wsadzać do Wartbudy ten go niech każe wypuscić: trzymaiąc się tey odpowiedzi Studenci Jezuiccy szli do Mieszczanina tego który Wartę sprowadził y wziąć kazał Studenta; a gdy Mu zaś mówili, że jakoś Waszeć kazał wsadzić do Wartbudy Naszego Studenta tak go Waść każ wypuscić, ta jest Wola pana Burgrabiego; Mieszczanin fingendo Scenam jakoby miał Strugę postać do żołnierzy o wypuszczenie Więźnia sprowadził żołnierzy y jednego z proszących o uwolnienie Więźnia kazał bez wszelkiey przyczyny niewinnie wziąć do Wartbudy. — Tą akcyą rozżarzeni Studenci Jezuiccy powtórnie szli

do P.a prezydenta chcąc Mu donieść cośię stało, jako miasto uwolnienia jednego jeszcze drugiego wzięto do Warbudy, ale Jch Studzy nieprzypuścili do niego żadnych pokazawszy. Jak tedy niemogąc sprawy dojść Studenci Jezuiccy, niemogąc też znieść tak ciężkiey swojey konfuzyi, a chcąc koniecznie więźniow windykować, tego sposobu zażyli, to jest: bez Konsensu W.o X.a Rektora y X.a prefekta Szkoł złapali Studenta Luterskiego y do Szkoł Jezuickich zaprowadzili -. Tu się tedy P. Burgrabia, prezydent y Magistrat Thorunski oczywiście pokazali bydź pierwszymi motorami buntu y tumultu, którzy dozwolając wziąć drugiego Studenta Jezuickiego nievinnie bez wszelkiey przyczyny do więzienia, y podwielą Talerow strofą nakazali zgromadzenieśię pospólstwa -. To zgromadzenie uderzyć na Szkoły Studentow Jezuickich umyslito; co zrozumiawszy Studenci Jezuiccy wzieliśię na ostrożności, y gdy obaczyli że się Lutrzy kupią y na nich uderzyć chcą, bronilisię przed Szkołami y Collegium stojących, to cegłami to kamieniami rzucali: czego niemogąc Studenci Jezuiccy scierpieć uderzyli na nich, y pewnieby ich byli rozpędzili gdyby im był Kapitan Mieyski z Żołnierzami na Sukkurs nieprzyszedł który kazał ognia z flint dać do Studentow -. co postrzegłszy Oycowie Jezuici dla uchronieniasię wielkiego tumultu do Collegium Studentow swoich wegnali, y na rekwizycyą P.a prezydenta Studenta Luterskiego zabranego P.u Widemajorowi w Ręce oddali; y rozumieli OO. Jezuici że za oddaniem tego Studenta Luterskiego miałsię tumult uspokoić, alesię inaczey stało; gdyż większym wrzaskiem y hałasem do Szkoł Jezuickich y do nich drzwi gwałtem wyłamawszy, z pochodniami Smolanemi, z flintami, z rapirami, z siekierami, z berdyszami, pistoletami, kiymi, drągami wpadli, y wpadszy do wszystkich Szkoł drzwi powybijali; w Szkołach kathedry, ławki, stołki, tablice Szkolne porąbali y połamali; okna z ramami y krzyżami powycinali; piece we wszystkich także Szkołach poobalali; y Kongregacyom Studenckim nieprzepuszczając, bo naprzod w Kongregacyi mnieyszey Ołtarz nowy Snycerską robotą wyrobiony pozłocisty porąbali; toż y w Kongregacyi większey Ołtarziowi uczyniono gdy go tak zrujnowano że ledwie znaki Ołtarza zostały. Dopiero na Obrazy które były lub to w Kongregacyach lub w Szkołach jad Heretycki wywarły: bo naprzod Obraz Nayświętszey panny Niepokalanego poczęcia posiekany; drugi Obraz Matki Bolesney obuchem potłuczony. w Jrfimie Obraz Błogosławionego Regisa posiekany na kawałki; Obraz B. V. Mariae Annunciatae porąbany y podeptany; Obraz w poetyce S.o Józefa podarty: a co nayżałośniey-sza insze Obrazy jakoto, Obrazy Nayświętszey panny, Xawiera S.o y S.o Kazimierza ogień na Ulicy nanieciwszy popalone; a paląc przez ogień złośliwie skakali y skacząc te słowa błuźnierskie szczekali: terazześię ratuy Dziewczko, wszak powiadają papistowie ze Jch Sy ratujesz, ratuyżesię teraz sama: Jnni wołali, Vivat Maria!!! Jak Szkoły ad intra

zrwynowawszy wybili drźwi na ganek do Kollegium Jezuickiego. także y drugie dwoje drźwi do Izby pierwszey Kollegiackiey, w którą wpadszy stół wielki potamali Okna wszystkie powycinali. panu Jezusowi ukrzyżowanemu na Obrazie Bok Szpadą przebili; Obraz nayświętszey Matki w niwecz podarli y porąbali; Obraz drugi pana Jezusa ukrzyżowanego dwá razy Szpadą przebili –. W tym gwardya Jo Kr. Mci na Sukkurs Collegium Jezuickiemu przyszła, a to w tę nadzieję że Kapitan Mieyski z Swojemi ludźmi miał bronić forty Kollegiackiey, ale się inaczey stało: niewiedzieć z czyjego Ordynansu jeden z Rayców Thorunskich jak tylko Kapitanowi do ucha poszepnął, tak zaraz żołnierze mieyscy wziąwszy flinty pod pachy do Collegium odstąpili, a to dlatego, żeby zajuszona Luterya tym bespieczniey na Collegium y Jezuitów uderzyć mogła. Jakoż tak się stało: bo jak tylko garnizon Jo Kr. Mci Luterya z Izby Kommunalney Collegiackiey na Ulice forti manu et violenter wyparował, tak zaraz Luterya rozjuszona barbarzyńskiey wszystek impet obrócita na Kollegium y rzuciła się naprzód do forty Kollegiackiey, gdzie niezastawszy żadnego z Żołnierzów mieyskich odważyli się szturmem Kollegium dobywać y uczynili to. naprzód zewsząd oblegszy, jedni z flint y z pistoletow do Kollegium strzelali, inni Kamieniami, cegłami, pociskami, przez okna do Izb rzucali tak gęsto, że się żaden z OO. Jezuitow w Izbie swojey zostać niemógł, bo kamienie do nich y cegły jako grad leciały –. Dla tego też żadne Okno które było na Ulicy in integro niezostało; inni osobliwie cieśle z siekierami, Rzeźnicy z toporami; kowale z młotami rzucili się do fórty Collegiackiey y w jey przysionku wszystko co tylko mogli, jakoto, Okna, kraty, drźwi sztukaterya, sadzone porwynowali, a drudzy drźwi do Collegium z siekierami wyrąbywali, ale że były potężne Dębowe, dali im pokóy –. raczey rozwiązwszy Drągow Żelaznych niemi mur gdzie Zapada zamek od drźwi wybili; y tak fórtę wytamawszy ad Collegium wpadli po godzinie Dziesiątey w noc –. gdzie począwszy od Izby która jest przy fórcie gościnna wszystkie inne Izby na dolnym Kurytarzu porwynowali, bowszystkie okna y piece w nich potłukli; stoły y stołki y łużka potamali, porąbali; drźwi także do wszystkich tamże Izb powybijali; co w nich zastali między się rozszarpali; naybardziey się jednak w Westiarni w znaki dali bo ją wniwecz zrabowali, tak że ledwie na raz jeden Chust białych w niey zostało; co tylko było Obrazow na tym Kurytarzu dolnym nad każdym się gorzey niżli poganie pastwili: bo naprzód Obraz wielki w Ramach Ukrzyżowanego Chrystusa cztery razy znacznie przeciąty; Obraz So Ignacego y Xawiery z Po Jezusem trzy razy pchnięty y od ramow oderty; Obraz Wielki Nayświętszey panny wcale na Sztuki pozdzierany; Obraz Wielki pana Jezusa Ukrzyżowanego y nayś. panny Bolesney z Męczennikami podarty; Obraz Naś. panny z Po Jezusem y z So Katarzyną podarty y porąbany –. Obraz S. Xawierego przebity Szpadą –; Jegoż So drugi Obraz trzy razy przebity;

Obraz wielki S^o Franciszka Borgiasza podarty; Obraz Błogosławionego Aloizego Gonzagi wniwecz podarty; insze zaś pomnieysze obrazy jako S^o Jana Chrzciciela, S. Dorothy, S^o Józefa, S^o Ignacego, SS. Doktorów y wszystkie obrazy papirowe podarli i podeptali –. To szczęście że się do Refektarza niedobyli, a to dla tego że Jm obraz wielki S^o Ignacego który z sciany odcięty spadł y drzwi Refektarskie y oczy Luterskie zastowił, a tak za protekcyą S. Ignacego Refektarz w całości został. Tym czasem Guarnizon JKM^ci spuszczając się na Żołnierzy mieyskich, ze szalejących Kanalij wescia do Kollegium bronić mieli, ubespieczony, Szkół żeby przez nie znowu niewesztа do Collegium Luterya pilnował; ale kiedy wziął przestrogę, że Kanalia Luterska nietylko się do Collegium dobyła, ale też wszystkie dolne Izby poruynowawszy, porabowawszy, na górny Kurytarz Impet swóy gotowała, chciał iść na odsiecz Collegio; ale się niemógł determinować którędy iść czy przez ulicę, czy przez Szkoły: tymczasem Kanalia heretycka na górny Kurytarz wpadszy naprzód na Swiątynię Pańską, tojest na Kaplicę Domową, wktorey zostawało Venerabile złość Swoję heretycką wywarła; kratę Snycerską, robotą do teyże Kaplice y drzwi dwojakie porąbała; do Kaplicy wszedszy Obraz S^o Józefa szpadami przebijała; okna w teyże Kaplicy potłukła –. Co widząc jeden z Braci Zakonnych wziął się o honor Swiątyni pańskiey strofuiąc Ich o ten dishonor który czynili Bogu przytomnemu w Nayśw. Sakramencie w Cyborium: na ię persuazyą przepuścili Ciż Rabuszowie Ołtarzowi y Venerabili że go na Ulicę Oknem ś: jako niektórzy chcieli: / niewyrzucili, ale Owemu Bratu Zakonnemu nieprzepuścili, bo go bez miłosierdzia pobili y potłukli –. Z Kaplicy udałaśię taż piekielna Kanalia do pierwszey Izby Zakonney do którey drzwi wybiwszy na łakiż rabunek jako y do innych weszła –. W tym Guarnizon JKMci na odsiecz Jezuitom przyszedł, y przyszedłszy na rabujących Owę Izbę uderzył; opierali się z razu, ale kiedy się oprzeć niemogli musieli się z wielkim hałasem bluźniąc Boga y Swiętych Jego przed samą fortę Collegii reiterować –. Sami zciągnąwszy się z zostającą Kanalią około Collegium uderzyli na Guarnizon J^o Kr. Mci, chcąc go przełamać, y przełamawszy na dokończenie Collegium ruiny przez fórtę wnisć, ale Guarnizon mocno się opierał; dla tego też w tym opieraniu jeden z guardyi wzpadał przebity a drudzy poranieni, wszyscy z tą rezolucyą odważnie stawali że za Wiarę Katholicką y za honor Boga y Nayświętszey Matki Jego krew lać y ginąć gotowi –. Widząc Luterska Kanalia tę Katholikow odwagę y rezolucyą, poprzestali się opierać Guarnizonowi, ale tylko tego żądali żeby Jm pozwolić Rewizyi całego Collegium, a to na szukanie niby to zabranego Studenta drugiego; czego kiedy Jm. pozwolono, a Oni po Rewizyi uznali swoję nieslusznąpretensyą, deklarowali tak OO. Jezuitom jako P^u Kapitanowi Guarnizonu J^o Kr. Mci że mieli już tumult poskromić y od Collegium odstąpić –. Niedufając jednak deklaracyi Ich OO. Jezuici, uprosili to u Kapitana że Guarnizonu przez całą noc z Collegium niesprowadził: jakoż że OO. Jezuici wszyscy z Collegium swoim niezginęli, y że całe Collegium in ruinam y Supellex Jego in

direptionem nieposzła temu iż to Gwarnizonowi JKr Mci przypisuią: mianowicie że Luterya Thoruńska miała osobliwy jad y zawziętość przeciwko całemu wprawdzie Collegium ale naybardziey przeciwko Wielebnemu X: Rektorowi tegoż Collegium y X: prefektowi Szkół, a jeszcze bardziey przeciwko X: Marczewskiemu: y rostropnie OO. Jezuici uczynili, że się tey zajuszonej Kanalii na oczy nie narażali, bo pewnieby konfuzyi ba y śmierci nieuszli byli: y w tym rostropnie OO. Jezuici sobie postąpili że Studentow w Kollegium swoim przed zawziętością Luterską tak dobrze utaili że żadnego z nich naymnieyszy Szwank niepotkał. Na ostatek zajuszona Luterya odważyła się na ruinę całego Miasta, bo na kilku mieyscach ogień chcąc Collegium spalić pozakładała; ale Mieszczanie sami obawiając się zguby całego Miasta ogień gasić kazali —. Że zaś nietylko na Jezuitow ale na wszystkich zgoła Katholikow tęż miała Luterya nienawiść y zawziętość, ato z tey jako ona powiada okazyi, że Jm Katholicy Miasto wiarą swoją Katholicką zapaskudzili, y żeby się nazbyt w Thoruniu rozkrzewili; dla tego myślili teyże okazyi na wyplemienie Ich zażyć: y pewnieby przyszło do tego, bo się już na kamienice trzech osobliwych Katholikow JmPa Vernera Commissarza Cet Arpltey, JmPa Rubinkowskiego pocztmaystra JKrMci y JmPa Maryańskiego zmawiali; ale Jm przeszkodził do tego Gwarnizon JKrMci, który przez całą noc w paradzie przy forcie Collegiackiey stał. — Trwał ten tumult nieszczęsny Heretycki od połgodziny na siodmą wieczorną aż do połnocy. Nazaiutrz ponieważ Luterya jeszcze okazyi szukała do wznowienia tumultu skarżąc się choc niesłusznie na Studentów Jezuickich że na Lutrow kamieniami rzucali, Rabusiami nazywali, dla tego za persuazyą przytomnych natenczas in Collegio tak Duchownych prałatow jako y Swieckich Urzędnikow, Wielebny X. Rektor deklarował Sekretarzowi od Magistratu nato zesłanemu Studentow przed czasem rozpuścić, naprzod dla tego że Szkoły zrunynowano, a druga żeby Luterya nieniała żadney pretensyi y okazyi do wznowienia tumultu: vicissim Magistrat kazał na rynku obwołać y przykazać y toż zakazanie pisane na Bramach poprzybijać, żeby żaden z Mieszczan nikomu osobliwie Studentom y Katholikom do zwadek a dopiero do tumultu niedawał okazyi a to pod utratą głowy. A że w tym tumulcie naywięcey było pisarkow, Chłopcow, Woznic Luterskich, dla tego na Rekwizycyą OO. Jezuitow żadnego z pisarkow, Chłopcow y Woznic z miasta niepuszczaią do tychczas. Co się daley dziać będzie czas pokaże. — — — — — — — —.

85.) Od JMPana Kanclerza W: K: do JmPana Sołohuba Łowczego Litewskiego. w Warszawie 19. Julij 1724. — — — —

Z wielkim Żalem przyjechał tu JmP. Chorąży z Towarzystwem Chorągwi Lekkiey Króla Jmci pana M: Mitt: chcąc podać Supplikę J: Kr. Mci uskarżaiącą się na WmmPana o to, jakoby się miał tą Chorągiew w mieście gostynińie bez dania okazyi najechać, y bezbronnego Tegoż JmPana

Cho

Chorążego pobić y Towarzystwo Tey Chorągwi pokonfundować, y jednego z nich ranić: bacząc tedy iż ta Supplika mogłaby exacerbare Jo Kr Mśc p: m: Mitt: y dalszą łaskę praecludere Wmpanu, zdało mi się zatrzymać tychże Jchmciow Towarzystwo, aby się jeszcze w tey swey krzywdzie do Króla Jmci nieudawali, ale wprzod przyjacielsko convenire Wmpana -. Jakoż nieremonstrując tey krzywdy lepiey Wmpanu wiadomey, życzę Wmpanu pomienionych Jchmciow Towarzystwo przyjacielsko zagodzić y uspokoić, aby niemieli okazyi supplikowania JKr. Mći; którym pewnie Król Jmć jako dobrze zasłużonym musiałby dać protekcyą do popierania prawem takowego progressu: zkąd jakie incommoda, nieukontentowania y w łasce pańskiey ubliżenia subsequi mogą, gdy to Wmpan zważysz, rozumiem, że wszelkim sposobem uspokoić Jchmciow starać się Wmpan będziesz -. Czego powtórnie życząc Zostaję &c.

86.) Od JEo Krol. Mści do Urodzonego Starosty Gostyńskiego. — . —.

Urodzony Wiernie Nam miły! Zachodzą tu częste Skargi y Supliki od Towarzystwa Chorągwi Naszey Lekkiey w Gostyninie Consistencyą mającey przeciwko Urodzonemu Alexandrowi Czaykowskiemu Komornikowi y Regentowi Grodzkiemu Gostyńskiemu, który Onych różnemi sposobami prześladuje; grunta Jch przez tradycyą urzędowem za przewodem prawnym dla niezapłaconego podatku pogłownego we wsi Szalki posiadłe sobie uzurpuje, zasiewa; łąki ich kosi i wypasza; w zasiewki ich y zboża bydło wgania y coraz do grodu gostyńskiego Onyś pod pretextem wykupienia zapozywa y niesądząc się z nimi pod Regestrem trzyma; Kancelarystów y inne osoby aby to Towarzystwo inkwietowali naprawuje, krzyski po gospodach rozpisane maże y do nich wprowadzać się Cancellarzystom każe; Towarzystwo z Swych gospod. - ruguje; nagrobki albo mogiły ich z tymiż Cancellarzystami rozrzuca, y inne violencye Onym czyni: co że się przeciwko prawu y wszelkiey słuszności dzieje, tedy po wierności Waszey tego żądamy i mieć chcemy abyś dla zatrzymania pokoju pospolitego i zabiegając dalszey Kollizyi y violencyi między Towarzystwem y Kancellarzystami przerzeczonego Urodzonego Alexandra Czaykowskiego rectifikował aby tego Towarzystwa persequitować zaniechał; albo jeżeliby zdał się być w tym incorrigibilis od Regencyi y od Kancellaryi Grodzkiey Gostyńskiey oddalił; y Cancellarzystow uskromił y surowo napomniał żeby prześladować tego Towarzystwa Chorągwi Naszey poprzestali; violencyi ani krzywdy żadney y contemptow Onym nieczynili, ale żebysię skromnie przy Cancellaryi zachowali: jeżeliby zaś Towarzystwo pomienione krzywdy Swojey prawem dochodzić y zapozywać tych którzy Jm violencye poczynili chcieli, tedy aby wierność Wasza inditate Sprawy onych sądzit, pilno zalecamy. Co że Wierność Wasza uczyni bynaymniey niewątpiemy: dobrego zatym od Pa Boga Wierności Waszey życzemy zdrowia. Dan w Warszawie dnia Lipca 1724. —.

87.) Od JMPana Kanclerza 88o Kor. do JmPana Kasztelana Krakowskiego Hetmana W: Kor. z Warszawy 20. Julij 1724. — . — . — . — . —.

Dziękuję uniżenie WMPanu za wiadomość o odebraniu Listu JmPana Koniuszego Litt. M. Mpana odemnie postanego, którego contenta z wszelką powolnością y łatwością utożone, nie wątpię że jako znalazły akceptacyą in summo judicio WMPana tak otrzymają a magna et amica mente Onegoż rezolucyą w Responsie korrespondującą, expressyom Jegoż Listu JmPa Koniuszego Littewskiego, y że ta materya dobrą intencyą i maniera traktowana uspokoiję według punktu Instrukcyi Jkr. Kr. Mci przed Seymem z ukontentowaniem publicznym i prywatnym za dalszym jakom w przeszłym Liście namienił porozumieniem się WMPanów.. Ja pro modulo meo gotowem dopomodz z prawdziwey ad obsequium publicum et privatum ochoty —.

88.) Od JMPana Kanclerza W. Kor. do JmPana podskarbiego Wielkiego Littewskiego z Warszawy d. 27. Julij 1724. — . — . —.

Przez śpieszącego JmPana Kasztelana Mscisławskiego do Grodna na wjazd Xcia Jmci Kasztelana Wileńskiego MMPana, odzywam się WMPanu z moim uniżonym Uktonem, y oświadczeniem nieustanney życzliwości upraszając, abyś WMPan raczył bydź favens desideriis pomienionego JmPana Kasztelana Mscisławskiego MMPana: et in hoc voto zostając abyś WMPan rebus confectis do ukontentowania Swego w tamtym Kraju, tu ad Regiam szczęśliwie przybywszy dał Nam honor desiderate visionis Suae -. ponieważ nieprzyszło WMPanu ani Xciu Jmci przed odjazdem Swym ztąd deszcze Jkr. Mci Rezultatum Naszey Konferencyi względem powtornych Seymikow; ia po odjeździe Panu tego donieść nieomieszkałem: ale Jkr. Mci visum est aby praestolari eventum pierwszych ordynaryynych Seymikow, a dopiero potym to wydawanie Seymikow resolvere za doniesieniem zdania JmPana Hetmana Wielkiego Xstwa Litt. . Niewątpię zatym, że albo listowna Insinuacya albo przytomna Xcia Jmci prosperabit to negotium -. Tymi dniami pisałem do JmP. Sołohuba Łowczego W. Xstwa Litt. in certo praegnanti negotio, jako WMPanu ex annexa copia patebit, ale że Jmc odjechał na pomieniony Wjazd do Grodna, więc podobno jeszcze go ten List moy niedoszedł -. Jako tedy przez Łaskawą promocyą WMPana Interessa et vota Jegoż JmPa Łowczego swoim wzięty prosperitatem tak śmiem upraszać WMPana abyś Jmci raczył do tego inducere żeby querulantes należycie uspokoił y tym samym ab ulteriori recursu do Jkr. Mci P. M. Mill. odwrócił Jch -. Czego gdy się po Łasce WMPana zapewnie spodziewam, oraz piszęsię infinito et vero cultu . —.

89.) Od JmPana Kanclerza W. K. do JMPana Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. Koronn.

z Warszawy d. 27. Julij 1724. — . — . —.

Jako Jkr. Mci Pan mój Mill. zlecił Kancellaryi upewnić w Instrukcyach Swoich Województwa na fundamencie Resultati Konferencyi, że materya Kommendy uspokojona będzie przed Seymem; tak in eodem voto et spe zostaję że to przed Seymem effectuabitur przy Łasce

Boskiey. Jakoż expediret uprzedzić primordia Seymu pomyślnym ad vota publica et ad satisfactionē privatam tego Interessu uspokojeniem –. Relacya de enormissimo attentato w Toruniu która, in annexis posyłam WMPanu, jak prędko tu doszła J: Kr. Mci wraz z Listem Jmć: Biskupa Chełmińskiego urgentissime instantis o zmocnienie presidii w tymże Mieście ad avertendos ulteriores tumultus, ludziez Relacya przytomnego tu JmPana Dąmbskiego pisarza Ziemskiego Inowrocławskiego, jako in vicinis territoriis mieszkająca Nobilitas armata manu intendebat vindicare tantum actus; tak zaraz obligowała przezorność et pium Zelum principis, że in hoc funesto incidenti moram a zatym praeventivam z WMPanem communicationem non admittente, z tuteyszey gwardyi Swey kazał kommenderować tamże do Thorunia ludzi na utrzymanie securitatis debitae –. Co samo JKr. Mci Listem Swoim donosi WMPanu –. Ja zaś w wszelkiey punktualności to wyraziwszy piszę się infinito et vero cultu &c – –. —. —. —. —. —. —. —.

90.) Od Jego Król. Mci do Jegoż Jaśnie Wielmoznego Kasztelana Krakowskiego Hetmana W: Kor.

Die ut Supra —. —. —. —. —. —.

Jaśnie Wielmożny uprzeymie Nam miły! Jak prędko doszła Nas rzetelna relacya o tumulcie w Mieście Naszym Toruniu nietylko przez ustną Informacyą W. Dąmbskiego pisarza Ziemskiego Inowrocławskiego ale też przez Listowną, a usilną bardzo Wielebnego w Bogu Biskupa Chełmińskiego jako loci Ordinarij Instancya, żeby niezwłocznie securitatis causa praesidium w pomienionym mieście Naszym augeatur; tak zaraz zleciliśmy z Gwardyi od Boku Naszego wyprawić ludzi Wistą na zmocnienie tamże w Toruniu zostającego Guarnizonu, y na zabieżenie in tempore dalszym niepomyślnym konsekwencyom. – O czym gdy Uprzeymości Waszey donosiemy, a oraz na obszernieyszą kommunikacya Wielmożnego Kanclerza W. K. referujemy się, dobrego Onemuż od Pana Boga życzemy Zdrowia –. Dan ut supra –. —. —. —. —. —. —.

91.) Supplex Memoriale Secretarii Gedanensis ad Sacram Regiam Majestatem –.

Detulit haud ita pridem in sinum paternum Sac. Re. Mjtis Vrae Civitas Gedanensis humillimo quo Sermae Mjsti Vrae obstringitur Subjectionis cultu illa, quae a Serenissimo Rege in prussia ad Eandem pervenerunt desiderata, tam summis Sue Reg. Mjtis Vrae unici in Terris Dni sui Clemtmi quam Civitatis Ipsius Juribus prejudiciosissima. — Res agebatur de certo quodam juvene Michael Bantzer dicto, minorenni, ac in servitiis pro addiscenda mercatura constituto; qui tutorice correctionis impatiens in protectionem Sermi Regis in prussia se recepit; ac impetrata ibidem aetatis venia titulum Consiliarii Comerciorum adeptus, ut prodigalitati magis ac per aetatem ipsi licuit servire ac de bonis Suis, quorum partem non exiguam, pro obtento titulo, militari

tari Cassae promisisse dicitur, liberius disponere posset. – Qua de re cum ad S^m R^n Mjstem Vram Civitas humillime recurrisset ac pro devotionis Suae nexu debite remonstrasset, Supremam S^ae Reg. Mtis Vre Jurisdictionem nec non jura Ipsius Civitatis quin omnium gentium jura utpote, quae Impuberibus nec velle nec nolle tribuunt multo minus per concessionem veniae aetatis et characteris licentiae juvenili patrocinantur, non leviter inde convelli –: Sacra Regia Mjstas Vra pro innato Suo tuendi sibi Subditos zelo, apud Serñmum Regem in prussia eam Civitatis Gedanensis /: quod omnes in illa devinctissimis venerantur pectoribus :/ habuit rationem, ut sub Alis S^ae R^ae Mjstis Vre Eadem tuta juribus suis frui et ab impetitionibus similibus secura esse posset. – At, quod summopere dolendum, justissimis juxta ac gratiosissimis remonstrationibus S^ae R^ae Mjtis Vre speratum nondum respondisse effectum. Rescriptum novissimum Serñmi Regis in prussia, quo Civitas ad extraditionem Bonorum immorigero minorenni juveni in fundamento Susceptae protectionis et impetratae veniae aetatis, additis in speciem exhortationis comminationibus, sine ulla prolatione denuo faciendam, denuo stringi vult, comprobat. —.

Simile quod ex parte Serñmi Regis in prussia Civitatem afficit, est postulatum durissimo pariter Rescripto insinuatum, de solvenda incontinenti Subditis Brandeburgicis Civitatis Creditoribus Summa secundum transmissam designationem 219500. flor. bon. mon., nec non pretensa declaratio qua ratione et quibus in terminis solutio plenaria residui debitarum Summarum segui debeat.

Recordabitur benignissime Sacra Reg. Mjstas Vra, quae ante annos non multos a Serñmo Rege in prussia ad Civitatem ideo pervenerunt Similis duritiei et vix non poenalia Rescripta, Civitati non aliunde quam a Sacra Reg. Mjste Dño Suo clemtmo expectanda, quorum tamen effectus ob paternam Sac. Reg. Mjstis Vrae protectionem is tandem, ut Serenissimus Rex in prussia ad mitiora erga Civitatem flexus, moram Solutionis convenientem acceptaverit, et Civitas e contrario Mandatis Sacrae Reg. Mjstis Vre externorum debitorum Solutionem ante omnia injungentibus Subjectissimi Obsequii cultu satisfaciens, ex eo tempore in hodiernum usque diem Subditis Brandeburgicis Creditoribus Suis aliquot centena millia flor. bon. mon. actu et realiter exsolverit —.

Quae cum ita sese habeant, denuo ad S^m Reg. Mtem Vram humillime confugit Civitas Gedanensis supplicans; dignetur S^a R. Mtas Vra eas cum Serñmo Rege prussiae inire rationes, ut quoad primum punctum exemptio Illa minorennis Bantzeri tangua Supremam Jurisdictionem Sac. Reg. Mtis Vrae Civitatisque jura convellens pro nulla declaretur, similesque Exemptionis modi sive fiant per assumptionem Characteris sive per receptionem protectionis aut quemcunque alium titulum a Serñmo Rege in prussia in labefactationem jurium S^ae R^ae Mjstis Vre et eversionem judiciorum quae per Dei gratiam Authoritate S^ae R^ae Mjstis Vrae salva et intacta hactenus exercuit Civitas Gedanensis, sinistre petenti

petentibus minime indulgeantur aut concedantur —.

Quod exolutionem Summarum Subditis Brandeburgicis debitarum concernit, Civitas Gedanensis humillime confidit fore ut ad gratiosissimam Interpositionem Sacrae Re. M. V. Sermus Rex in Prussia habito etiam respectu promptitudinis qua Civitas Solutionem earundem per tot annos vicibus haud interruptis continuat, moram Civitati indulgeat non eum in finem acsi intra certum tempus nihil solvere muttominus oneri solvendi plane se eximere intendat, sed ne tanta Summa una ac simul idque sub comminationibus gravissimis et Rescriptis durissimis exigatur —.

Venerabitur iterum hoc gratiae et beneficentiae Sibi a Sac. Reg. Mjste Vra Dno Suo Clementissimo conferendae monumentum subjectissimis Obsequiorum studiis Civitas Gedanensis, DEumque ter Optimum terque Maximum precibus ardentissimis implorare non desinet ut Solium Regium diutissime firmum et Sacrosanctam Majestatis Vestrae personam in seros Nepotes Salvam et incolumem Gratia Sua Divina servet conservetque —. —.

Sacrae Regiae Majestatis Vestrae humillimae Subjectionis cultu devotissimus,
= Reinhold Rudolph Behne, Civit. Gedan. Secretarius —.

92.) Od Xięcia JMci Prymasa na Seymiki Antecomicyalne. —.

Wychodzi biennalis Interstitii czas y nadchodzi dies Salutis publicae kiedy WMPanowie jako gorliwi tey Oyczyzny Synowie sollicitam koło dobra pospolitego exonerare mentem y niejako manum operi zbawiennych Obrad admovere zechcecie —. przychodzi y mnie czas tot votis pożądany, abym niekontentując się tym co fama publica donieść mogła, z partykularney mojey erga Singulos et universos doniosł propensyi, iż Laska Boska y Pańska eò mię loci posuit gdzie w pierwszey godności ta Oyczyzna primas curas et prima decora nierozdzielną złożyła y złączyła jednością —. Wystawiony tak in prima primae dignitatis specula, uważam potrzeby tey Oyczyzny, miarkuję siły własne, zapatruję się na tak godnych molis publicae Atlantow, y wyznaję że quidam ex his pavere quidam meliora sperare każą. Do nierównych tanto oneri sił, ufam że zdolne y zgodne tantorum nominum concurrent fulcra, y jeżeli jeszcze co solari może, to jest, że Ten który pierwszego zdomu obrawszy in sacrorū Ministerium gdy go wywyższył ad eum dostoyności gradum doda pomocy ne titubet sed stet velut murus pro Domo Israel —. Jak oddawszy się wprzod Panu Panów a potym Oyczyznie mojey in victimam et holocaustum, nieliczę przodkow moich Zasług ani Etymologiey deduco Jmienia —, dość namienić, że przy wierze świętey przeciw nieprzyjaciołom Krzyża Sc hoynie płynąca Jch Krew łatwo oboje to wywiedzie —. Spada na mnie Sukcessya szczerych Jch y krwią dobrze skropionych krwią pro publico zasług abym y Ja in primatiali purpura własnym usiłowaniem et immolatione Mei verus sanguinis et meritorum Jch pokazał się haeres. Schodzić niebędzie in conatibus cokolwiek WMPanowie in rem jurium et decorum Majestatis laudabile, conservationi immunitatum et

Libert

Libertatum ac saluti communi congruum et utile na Starszego Brata włożycie –. Będzie zawsze memor muneris et characteris, quicunque voluerit inter vos primus fieri sit sicut vester minister –. Teraz gdy paterna Solicitudo JKo Kr. Mci P.a M.e mitt.e et provida mens Wielkiego Ministra y pieczętarza necessarijssima instrukcyom przedseymowym inservit, Ja o to upraszam abyście wmpanowie amore tey Oyczyzny et Religionis takich na przyszły da Bóg Seym posłow e medio sui destynowali którzyby nietylko prawa y Swobody Oyczyste aserere ale też antiquum zelum fidei pokazać, y nietylko redivivum Ardorem wziętey od przodków tych Wiary którzy cum primævo fervore Religionis Szerokie w żelaznych Stupach Państwu Semu bili granice, monstrare et excitare mogli.

Accedit y to w Instrukcyach Jchmpanom posłom na przyszły Seym vallandum et firmandum, aby in methodo et antiqua Seymowania praxi Legibus et consuetudine firmata, mianowicie Łączenia się Izby poselskiey z Senatem non vertantur, sapienter od przodkow Naszych reperta semel placita et semper observata –. Niebespieczne we wszystkich rzeczach osobliwie pospolitych mutationes. Taż sama vocis libertas w Senacie co y Izbie poselskiey, y przodkowie Nasi cum Rempublicam in Ordines dividerent, Libertatem in communi posuere –. Stare zasługi tak się insinuant przyszłym Obradom że nie tylko do Serc ale y do sumienia zdadzą się kołatać –. Nieidzie wymówka że pomarli ci którzy zdrowiem y fortunami hołdowali: Żyją Wielkich Wodzow mitych wspomnienia y odważnych Generałow Successorowie Jchmpanowie Jabłonowscy, potoccy, Kątscy y inni tak wielu recessami przeszłych Seymow wspomnieni których Oycowie niedlatego na Szaniec obrony tey Oyczyzny wydali fortuny aby Synowie Jch egerent. A zatym osychające w samych nadziejach rekompensy merita, jeżeli nie debita mercede Laborum et virtutis, przynaymniey powinna łożonych za Oyczyznę Substancyy restitucya cieszyć się mogły, 'enixe przyszłym Obradom commendandum upraszam –.

Jęczące sub externo Dominio że nie rzekę jugo Territorium Elbląskie boję się żeby Nam niewymawiało niedbałych Synów Socordiam. Co Oycowie nasi tak drogo bo krwią obficie wylaną nabyli, my zastawiamy, tracimy; acquirendo patrimonio segnes, conservando incurii –. Życzę Eliberacyi portionis tego Kraju Rzpltey instantissime Jchmpanom posłom ad invenienda in commune zalecić media –. Ad compescendos ausus antiquiores et recentem Miast pruskich in Religionem Dominantem, że Rzecz pospolita utetur jure Suo, gdy Wmpanowie zelantibus pro Religione et potestate Suprema e medio sui delegandis, zalecicie, jako nieważpię tak z mieysca mego Speciali puncto Instrukcyi consignandum upraszam –.

Quod superest, jako pierwszy Kapłan y pierwszy Senator felicissimum Consi-

lior

liorum życzę eventum, y Sam przy zaleceniu mię Singulis et universis zostawam. w Skiernie-
wicach d. 1. Augusti 1724. —.

93) Od JM Pana Kasztelana Krakowskiego
Hetmana WP. K. do JM Pana Kanclerza
WP. K. ze Lwowa 3. Augusti 1724. —. —.

Kogożby taka Relacya prawowiernego Katolika de enormissimo attentato w Thoruniu, non commoveret do żalu y zemsty o krzywdę Boską! Znalazła justum Zelum w Sercach nas wszystkich bezbożna Dissidentów Transakcya! dla czego upraszałem JK. Kr. Mci aby ra-czył motivo pietatis Suae extendere manum na ukaranie z wiekopomnym przykła-dem tych Obrazoboyców in recenti crimine deprehensos: gdzie lubo OO. Jezuici w swoich relacyach niektądy bydź winnym Kapitana Wattera Kommendanta tamecznego także Acatholicum y owszem przyznaią ettu że Jch salwował; ale z inszey ręki mam de suspe-cta fide Jego pewną wiadomość że nieomylną miał mieć z Magistratem cointelligencyą ad perageńda nefanda, kiedy będąc Stróżem wszelkiego bespieczeństwa zaczętym y przez godzin kilka continuącym się niezabiegł exorbitancyom; aż dopiero gdy się bestyalskiey zadosyć stało złości, kazał uspokajać tumult niewziąwszy żadnego Dissidenta w se-kwestr —. Y tenci jest Rzpltey pożytek z tak wielu po Regimentach konserwujących się Officyerów heretykow ktorzy są infensi fidei orthodoxae! jakoż nam mają sprzyjać? Wiem że należało subsecuto casu tanto na zmocnienie garnizonu Toruńskiego ordynować więcey ludzi od Regimentu Gwardyi: ale jeżeli his gradibus powinno się było stać to komen-dorowanie ludzi bez mego ordynansu kiedy wprzod uczyniono a potym doniesiono! Gw WMPan już dwiema Listami Swemi upewniać mię raczysz Jmieniem JK. Kr. Mci o przywróce-niu y uspokojeniu Kommendy przed Seymem y wierzyć mi każesz mocno w to, a tandem prze-ciwne następują tey asekuracyi dispozycye: więc jeżeli tylko przy mnie Wiara bydź powinna bez uczynku tey rzeczy co jest muneris mei, toby była fides sine operibus mortua —. przeto racz WMPan przezorną Radą Swoją tak Wiarę tę ugruntować aby przyniosła Zba-wienie publicznemu żądaniu y prywatną uprzywilejowanej Władzy mojej satysfakcyą. Mała to wprawdzie ad sedandos motus do Torunia jest ordynowana Kommenda, trzeba tam większey partyi y niepodlutrem Kommendantem ejusdem farinae co y Toruńczanie; jeżeli się stusznie chcemy ująć za honor Boski y Swiątnic Jego Obserwancya (Ac-Ratione doniesienia na Seymiki o Artilleryi na Zbycie będącey miałem List po Fran cu-sku od JK. Królewskiey Mości —. Ja to uczynić gotowem, ale trzeba żeby ten punkt osobliwe JK. Kr. Mci pana Mego Miłościwego podparto staranie —. Wyżey namienio-ny proceder przymusi mię także do informowania Województw evincendo Credit moy in publico —.

94.) De S. A. le Castelan de Cracovie Grand
General de l'armée de la Couronne,

à S. E. le Feltmareschal Fleming Grand Ecuyer de Lithvanie. de Leopole le 3. d'Aoust —. — . — . — . — . — .

J'ay bien receu la Lettre que V. E. me fait l'honneur de m'ecrire du 13. du Juillet —. personne ne sait mieux qu'Elle comme je lui ay donné ce Commendement, et touchant l'estime et l'amitié que je porte à V. E. ; j'en ay donné des marques convainquantes! Mais comme la Republique est maitresse de ces dispositions, et que V. E. comme un bon Citoyen a voulu y temoigner Son zele; puisque la ditte republique n'accepte point cela et que l'on explique diversement cette disposition; je crois que V. E. se rendra à la volonté de la Republique, et à ce qui a ete conclu entre Nous dans la Conference tenue chez Mr le Tresorier de la Couronne en presence de Monseigneur le Primat et autres Ministres! Au reste je ne sais pas, quo fato le protocol de notre Conference et la Copie qu'Elle m'envoye jointe à Sa derniere ne s'accordent point; puisque dans le protocol le tems fixé pour l'Execution du Resultat de la Conference etoit avant les Dietines qui precedent la Diette et non pas simplement à la Diette, comme il est marqué dans la Conclusion de la Conference qu'Elle m'envoye jointe à Sa Lettre: je lui envoye l'un et l'autre pour qu'Elle y faise attention. Au reste j'attends tout de l'equanimité de V. E.; cependant je suis &c. —

95.) Extrait de la Conference avec les Generaux touchant le Commendement eüe à Varsovie le 5. Xbre 1722. — . —.

La conclusion de la Conference avec les Generaux etoit: que l'affaire du Commendement resteroit encore in statu quo: sçavoir, que le Grand Ecuyer de Lithvanie ne cederoit pas encore le Commendement, mais que S. A. le Grand General donneroit aussi Ses Ordres immediatement aux Regiments, excepté ceux aux Gardes qu'il donneroit au grand Ecuyer, en l'absence duquel le Grand General ne donneroit Ses Ordres à personne d'autre qu'immediatement aux Regiments: que le grand Ecuyer de Lithvanie, à qui on ne disputoit point le premier Generalat subalterne des troupes etrangeres, commenderoit dans une campagne les troupes etrangeres sous les Ordres et sous la dependence des Generaux: et quand il seroit alors absens ce seroit celui qui etoit les plus ancien aprés lui qui commenderoit les troupes etrangeres, ne voulant point faire tort à l'ancienneté: mais qu'avant les Diettines de la Diette future, ce seroit au grand Ecuyer de se defaire de ce commendement de la meilleure maniere, dont on aviseroit avec lui: ne doutant point que tout cecy n'otat le mesentendu

à l'egard

à l'egard du Roy, des Generaux et des affaires publiques, etant d'ailleurs tres conforme en tout aux droits des Generaux et ne faisant pas tort au grand Ecuyer de Lithvanie —.+

96.) Od JMPana Wojewody Podlaskiego Hetm. polnego Koronnego do JmPana Kanclerza 88. Koronnego ze Lwowa 6. Augusti 1724.

Przy pożegnaniu JMPana Krakowskiego post expedita Hymenalia obszerna była circa praesentiam JmP. Wojewody potockiego y Jmci pana Referendarza konferencya; Ratione Commendy y Expedycyi Listow na Seymiki przedseymowe; na ktorey tego praeprimis życzyłem ażeby po kilka rozesłych Seymach nietylko początku następujących Obrad w podobnej niewprowadzać niebespieczeństwa ale też poparciem y kredytem swoi ad initiandos et perficiendos dopomagać cursus —. Jeden zawsze odbieram Respons że deklarowane publico et privato consensu złożenie przed Seymem Kommendy powinno zostać in executione, y ten tak długi a fatalny Seymom utatwić Spor. — przecież skonypowane dawniey na Seymiki Listy mollius et temperantius z pomienioney Konferencyi są poprawione: ani spodziewam się ażeby similes dawnieyszym zaciętościom y rozruchom mogły accendere motus. Uczyni dostateczną relacyą a wprzod Listowną Expressyą wszystkiey Rozmowy JmPan Referendarz Koronny który cauta et prudenti persuasione życzył i dopomagał, ażeby wszystkie Seymu præliminaria dawnym y przez Konstitucyą opisanym zaczynały się porządkiem, offerendo spem pożądanego utatwienia tak długiey kłotni —. His expressis &c. — . — . — . — . — . — . —.

97.) Od JMPana Kasztelana Krakowskiego Hetmana 88. Ko. do JmPana Kanclerza 88. K. ze Lwowa 9. Aug. 1724. — . —.

Wiem dobrze że redintegratio zdrowia mego znayduje prawdziwą w Łasce WmPana życzliwość, y gdyby tak in suo esse była doskonała convalescencya na niczymby mi nieschodziło tylko inter continuas usługi WmmPana zostawać meditationes. — JmPana Koniuszego Listu List bardzo ambiguis terminis pisany potrzebował czasu ad respondendum niemałego; ale to gorzey że JO Kr. Mość przeciwko prawu y Zwyczajom niedosyć z gwardyi Swojey, ut ut est, kommenderować kazał, me inscio, ludzi od gwardyi do Torunia, ale z poznania podobnym sposobem od Regimentu Królewicza Jmci bez mego ordynansu ruszono ludzi: insuper już gazety publiczne donoszą że Kapitan Watter vocatur do Warszawy ad dandas rationes z Kommendy Toruńskiey mimo Sąd Hetmański do Sądu Marszałkowskiego! Y tegoż em Ja się za Szczere moje usługi doczekał, że mi przez gwałt honor wydzierają? muszę querulari przed Rzpltą na nieznośną krzywdę publiczną y moją, bo na Starość menażować niemam co! a przecie libertatem quam a Majo

Majoribus accepi non dimittam: y przed WMmPanem Samym się protestuję, abyś jako Custos Legum chciał obviare temu y moy słuszny żal donieść Jo Kr. Mci raczył, aby Ministerium moje circa jura et immunitates Laskawie zachował. A ja zostawam —.

98.) List JMPana Kasztelana Krakowskiego na Seymiki Artecomicyalne pisany we Lwowie 9. Aug. 1724. — . — . —.

poświęciwszy a teneris unguibus Usłudze publicznej Życie y fortunę Moję, niemogę mieć dulciorem pozwolonego jeszcze od Pana Boga zdrowia usuram, nadto kiedy pierwsza sit moich konwalescencya spólnym prześwietnej WMmPanow Ziemi dostoje chi się impendere obradom; y jako w wolnym narodzie communes hausimus auras tak za nayprincypalnieyszy sobie zakładam cel życia mego extremos Spiritus Oyczyźnie mojey sakryfikować: dla czego cum distincta WMmPanów wszystkich veneratione, nie ubliżając Zwyczajowi Memu a bardziey exolvendo należytey powinności obserwancya, jak nayponyślnieyszych z Kongressu WMmPanów życząc in publicum Sukcessów, Urzędu y mieysca mego Obligacye wypełnić chcę —. Jchociaż mię zeszłych steriliter kilka Seymow atrox deterret imago, kiedy jednak przypominam sobie że fati pertinaciam virorum frangit constantia, śmiem sobie po Laskawey Jo Kr. Mci pana mego Mtr. ad vota populi Condescensyi y po stateczney Stanów Rzpltey do Interessow Swoich explikacyi obiecywać, że uparta dotąd szczęścia pospolitego aleam constanti manutentione in melius convertet. — Niewspominam tu taedioса serie perimentes Rzpltey necessitates; bo się już po tak wielu inutiliter napisanych Instrukcyach, po tak silla inefficaciter formowanych projektach, prawie na pamięć Rzplta nauczyła, w czym praw dawnych derogacyi y nowych niebespieczeństw konsekwencyom powinno occurrere —. Dla czego nie chcąc już odiosam crambem repetere do insynuowanych przez kilka Seymikow prześwietney WMmpanow Ziemi longiori apparatu propozycyi moich; więcey niemam co przydać nadto że niezmienna rerum facies y w jednakowych okolicznościach zostające rzeczy jednostaynego y stateczego WMpanów potrzebuja starania y poparcia —.

Niedoskonały z Koroną Szwedzką pokóy powinien primas Rzpltey occupare mentes do zakończenia justis przez Traktat mediis —.

Upomnienie się u przyjaciół Naszych restitucyi avulsorum według Sojuszów, y nieinteressowanie się ad Ditiones JKr. Mci y Rzpltey Curlandicas, meretur także promptum consilium publicum —.

Materya Korrektury Trybunału Koron. a tot saeculis exoptata, traktowana już na przeszłych Seymach sprawiedliwey potrzebuje reflexyi Stanów Rzeczypospolitey.

Wyprowadzenie Woyska z Lokacyi Swoich na pogranicze, aby wiedziało quis sit armorum usus y było sposobne ad quosvis casus do usługi publiczney żeby tam zawsze inter exercitia et Martis meditationes zostawało dla cwiczenia Żołnierskiego y bespieczeństwa kraju tamecznego, jakom już przedtym obszernie wywodził rationes publico pro

ficuas

ficnas, effectuare życzę —.

Fortece podolskie y Artillerye in bello praesidium potrzebuią obmyślenia funduszu; tamte na reparacyą, ta na Erekcyą swoię: Którey to Artilleryi trafiaiąc tu intra Regnum część znaczna y piękna do nabycia, desideratur tylko sposób do zapłacenia Oney ex aerario Rzpltey — Ja zaś in declivio wieku mego zostaiąc, nie inszę sobie skołatanego obreguiis publicis zdrowia zakładam medelam, tylko ut bene sit patriae; y żebym przed zawarciem oczu moich mógł widzieć restitutam internam et externam tranquillitatem Rzpltey y jako naygruntowrieysze fundamenta szczęśliwego pokoiu którego dotąd umbram tylko non corpus vitale tenemus.

Co wszystko kiedy do generalney WmBanow kooperacyi należy, sortes tey Oyczyzny, Singulorum curae et dexteritati oddawszy Samego Siebie Lasce WmBanów rekommenduię, oraz zostawam inveterato cultu każdego —. —. —. —. —. —. —. —.

99.) List Tegoż JMPana Kasztelana Krakowskiego do JmPana Podkomorzego Warszawskiego we Lwowie ut supra —. —.

Ledwobysię to etiam Spartanae patientiae nieprzykrzyło że zatamowane tak silą razy acerbo exitu vota populorum w Obradach swoich non proficiunt: kiedy jednak prawdziwego statku pretium natym zawisło ażeby wszelkim Tey Oyczyzny przeciwnościom viriliter et constanter obluctari, rozumiem, że niesfatigowane WmBana około dobra pospolitego staranie, nietracąc do publiczney roboty serca beneceptorum, fidem nieprzełomanym statkiem do końca utrzymować będzie —. przeto nieodnawiaiąc infandum dolorem tych sytuacyi w ktorych się Rzplta znayduie, bo się te same clarissimae WmBana penetrationi prezentuią; to mi się tylko przypomnieć zdało, że jako in eodem statu y w jednych zawsze okolicznościach Interessa publiczne zostaią, takież je WmBan aequali et immutabili zelo do szczęśliwego skutku nie przestat promovere —. 88 tym bowiem nietylko Securitas y Szczęście Oyczyzny ale y samego WmBana zatożony jest honor kiedy fatorum vincet constantia Nostra rigorem, y nie pozwoli zazdrośnym sąsiadom z nieporządków Naszych daley profitować —. Co krótko plenissimis WMMBana considerationibus namieniwszy zostawam —. —.

100.) Od JmBana Kanclerza 88. Koron. do JmPa. Podkomorzego N. w Warszawie 12. Aug. 1724. —

Przyszły Seymik ante-Comicyalny blisko następuiący daie Mi okazyą odezwaniaśię WmBan. z życzliwym moim affektem y unizonym Uktonem —. Jako zaś życzę pożądanego tych Obrad prześwietnego Woiewodztwa zakończenia, tak do przezorney Oneyże in commune bonum żarliwości to tylko votum y zdanie moie w wszelkiey WmBanu kommunikuię poufałości: aby na Seymiku WmBanow punkta Instrukcyi JE. Król. Mci zalecone z godnemi sentymentami były utrzymowane, y aby Artykuły w Instrukcyi poselskiey konformowały się ad bonas Intentiones J. Król. Mci jako bonum publicum za cel maiące —. A ponieważ materye universale Bonum całey Oyczyzny concernentes naylepiey communi sensu et assensu Ordinum Regni roztrząśnione a zatym rezolwowane y determinowane na Seymie bydź mogą; = tedy

optandum, aby prześwietne województwo w podobnych materyach referowało Jchmcpanow posłow swoich ad communem sensum całey Rzpltey obligując Jchmciów aby przestrzegali ne quid detrimenti Respublica patiatur. Żeby zaś constet WmmPanu y z Laskawey Jego Kommunikacyi innym Jchmciom, jako ad tenorem Instrukcyi Jego Król. Mci, Materya Kommendy jest in actuali opere do uspokojenia przed Seymem, posytam Kopią Listu JmPa Koniuszego Litto do JmPana Krakowskiego MtoP. pisanego, spodziewając się pewnie szczęśliwey tego Interessu ad vota publica determinacyi, y zostając &c. — · — · — · — · —.

101.) Od JmPana Barona Puchetta do JmPana Kanclerza St: Kor. z Rzymu 12. Aug. 1724. — · —.

Nieśmiem już y stawać przed oczy Jw: WmPana Dobrodzieja widząc nieszczęśliwe jakieś fatum które zatrzymuje expeditionem Biskupstwa Warmińskiego. Adwokat jeszcze nieskończył Scripturę swoję y dopiero w przyszłym tygodniu ma ją wygotować —. Day Boże żeby zaraz y szczęśliwie Congregacya skończyła ten Interess. prawda że Konsystorza niebyło y niebędzie chyba primis Septembris y spodziewam się na nim ultimare Expeditionem; bo absolute starać się będę choć swego grosza dołożę, żeby sam Ociec Swięty proponował Ecclesiam y tak unico Consistorio et hebdomada skończyć expedycyą —.

Controwersya która się znayduje inter Eminentissimum protectorem y Jchmpp. prowizorów patebit JW: WmPanu Dobr. z Relacyi którąm Imieniem JmPa Grafa Lagnaszka pisał dla Króla Jmci —. Niemogę pochwalić nimium ardentem Zelum JmPw Sierakowskiego y Turskiego którzy lubo pro Juribus Ecclesiae et Nationis certowali, mogli jednak maturius zważyć, y pierwey cum tota natione, kiedy się niechcieli udawać pro Consilio do JmPana Graffa Lagnasca, conferre; i Jeyże Sentymenta słyszeć; niżeli poyść do Samego protektora, konfirmować Mu oretenus repulsam Wizyty którą już dniem przedtym dali byli Jego Kapelanowi —. Kardynał protektor był bardzo rozgniewany na tych dwóch, nie dlatego że się opponowali Jego Wizycie, ale że tak młodzi będąc tak improprie z Nim sobie postąpili: bodayby był Kardynał nieprzyszedł do jakiego ressentimentu przeciwko Nich gdybym był nie nadszedł do mitigowania gniewu Jego. — Kardynał Jmć zdał się na JmPa Grafa Lagnasca y rezolwował się czekać Roskazów JW WmPana Dobrodzieja, do Którego, prosił mię, abym veridice wszystkę rzecz opisał. — pewna rzecz jest, gdyby było można bez tey Jurisdyczney Wizyty, toby było lepiey: ale ponieważ, jak Kardynał protektor asekuruje, że nie może bydź, to zawsze lepiey ex duobus malis minus eligere: to jest, lepiey żeby On qua protector et Delegatus a Sacra Regia Mjste et Republica wizytował Kościoł Nacyonalny ad referendum, niż gdyby miała Wizyta Apostolska to uczynić —. posytam Excerpt Bulli na którey PP. prowizorowie fundują Suum jus despoticum et independens. —. Kościoł jest in Summa necessitate wizytowania —. WPan Dobrodziey chciey disponować. — " — · — · " — · — · — · —

102.) Information de Son Excl.ce M.r le Comte de Lagnasco faite au Roi au sujet de l'Eglise Nacionale de S. Stanislas de Rome le 12. Août 1724. —. —. —.

Sire!

Dès l'année passée le 26. Août S. E. Mgr le Grand Chancelier ecrivis une lettre au Cardinal Albani par laquelle il lui representoit; qu'ayant quelque avis que l'Eglise Nacionale de pologne avoit été mal gouverné, qu'il le prioit de vouloir bien prendre connoissance des interets de la dite Eglise; de l'avoir sous la protection; et de faire former un etat des revenus et depenses d'icelle; par lequel il se puisse voir en quoy l'argent envoyé de pologne et celui que les Administrateurs pro tempore de la dite Eglise avoient contracté pour rebatir les maisons des quelles Elle tire ses revenus; et en suite de daigner d'en informer la Cour de votre Majesté. – Le Cardinal Albani voulut d'abord satisfaire à l'instance de Monsieur le Grand Chancellier, et ne pouvant le faire sans le consentement du pape, il en parla au Cardinal St Agnes qui etoit Secretaire d'Etat; celui-ci quelques jours aprés lui repondit que le Pape ne vouloit point introduire cette coutume que les Protecteurs des Royaumes visitassent les Eglises nationalistes pretendant les faire visiter par Ses Subdelegués qu'on appelle la Sacre visite Apostolique à laquelle les Eglises nationalistes ne veulent point se soumettre ayant des Constitutions confirmés par les papes qui les exemptent de susdites Visites: mais comme les papes Regnants pretendent pouvoir abolir et faire changer ce que leurs Antecesseurs peuvent avoir etabli et accordé quand les raisons et la convenience de l'Autorité du Saint Siege le demande; .... cette dispute entre les Papes et les Eglises nationalistes dure depuis long tems, et c'est la raison pour laquelle le pape defunt ne voulu point permettre au Cardinal Albani de faire la visite de St Stanislas par rapport que cette visite du protecteur etoit comme un Acte qui authorisoit en quelque maniere l'independance de l'Eglise nacionalle –. Mais le pape d'aujourdhui qui n'est pas si scrupuleux, et le Cardinal paulucci plus amis du Cardinal Albani que ne l'etoit St Agnes accorderent facilement que le Cardinal Albani fit cette Visite, à laquelle outre la Commission que le dit Cardinal en avoit eut de Monsieur le Grand Chancelier, les proviseurs, qui gouvernent presentement l'Eglise de St Stanislas l'en avoient prié avant quelques jours. – Son Eminence ainsi pour les premieres connoissances de l'Etat de l'Eglise et de ses revenus, ayant subdelegué monsignor Gentili prelat distingué et accreditè se determina de faire au commencement de cette semaine la Visite –. A cette effet il envoya un des Ses aumoniers faire Scavoir aux proviseurs qu'ils devoient le lende

main

se trouver en etat de le recevoir avec toutes les ceremonies visités par les Eglises lorsqu'ils sont visités par les Ordinaires —. Cette Ambasade du protecteur surpris beaucop les provisaires, qui ne s'attendoint qu'à une visite du protecteur tout a fait privé et sans aucune formalité et extrajudicialiter en vertu de la Bulle de Gregoire XIII. qui les exempt de toutes sortes de semblables visites —. Ils refuserent ainsi de vouloir obeir à Son Eminence et convinret à la persuasion du Baron Puchet de representer leurs raisons au dit Cardinal; qui respondit, qu'il ne pouvoit point se dispenser de faire cette visite dans toutes les formes et comme Subdelegué du pape sans leguel aucune visite ne se pouvoit faire et par Commission qu'il en avoit de Mgr le Grand Chancelier —. Puchet alors supplia tres respectuesement Son Eminence au nom de toutte la Nation de vouloir bien suspendre toutte action jusqu'à ce qu'on en ay ecrit en Cour de Votre Majesté et receuse ordre, Son Eminence en fut contente —. Le Cardinal m'a ensuite parlé de cette affaire, me representant que l'engagement dans leguel il se trouvoit avec le Pape ne pouvoit plus le dispenser de cette visite dans les formes: et qu'il n'avoit pris cet engagement que dans la vue de preserver les Privileges des Eglises nacionalistes par rapport, qu'ayant apris que le Pape etoit sur le point de deputer le Cardinal Sfolli pour faire la Visite Apostolique generalement de toutes les Eglises de Rome; que St Stanislas n'auroit pu etre exemt de cette visite comme il arriva l'année 1627. que la dite Eglise fut visitée par la Visite Apostolique; qu'il etoit bien plus avantageux à l'Eglise Nationale d'etre visitée par Son protecteur sur tout le meme en ayant été chargé par la Cour, que d'etre simplement visité par la Visite Apostolique qui ne rend compte qu'au Pape —. Que cela avoit eté le motif pour leguel il avoit jugé d'engager le Pape à lui permettre cette visite; qu'il croyoit en cela avoir rendu Service à la Republique —. Je ne m'etend point sur les raisons que les proviseurs ont eu de s'opposer aux Desseins du Cardinal protecteur; Ils auront le soyen comme je leurs ay fait insinuer de le mander a Son Excellence Mgr le Grand Chancelier —. pour moi, comme je ne suis point authorisé par la Republique; je n'ay pas jugé d'enter en discussion de cette affaire: je me suis contenté d'approuver la moderation de Mgr le Cardinal sans trouver à rédire au procedé des proviseurs: quoique je m'apperçois fort bien, qu'il est bien plus convenable pour l'honneur de la Republique et la preservation des privileges de l'Eglise nationaliste que la Visite se faise par le Cardinal protecteur comme delegué à cela par la Cour de votre Majesté que de se voir visiter de gré ou de force par la visite Apostolique: outre que je sais fort bien que l'etat de l'Eglise de St Stanislas qui a été tres mal administré a un besoin tres presant d'etre visité et d'etre assisté par le Protecteur pour pouvoir reparer à sa perte à cause des dettes dont elle est surchargé sans moyen de pouvoir les payer sans une assistance toutte particuliere —.

Il est ainsi certainement beaucoup plus convenable que l'Eglise soit visité dans les formes par le Cardinal protecteur, qui informera fidelement la Republique de Son etat que par la visite Apostolique —.

L'ampliation de la dispense etiam ad Episcopatus en faveur de son Altesse Monseigneur le prince de Neustad est deja expedié; et l'Agent de Msgr le Cardinal de Saxe s'est chargé d'avoir le soin de la faire tenir à Son Altesse, n'ayant point voulu la remettre au B. Duchet qui aura le soin de faire expedier le Bref d'Eligibilité aux quatres Evechés specifiés par la dite Altesse, lorsqu'il aura receu les milles florins que Msgr le Cardinal de Saxe lui doit envoyer à cet effet.. Au reste Votre Majesté peut etre asuré, que sans presser cette Cour pour qu'on inserera dans le Bref de l'Eligibilité la condition, que Sa Saintete au cas de besoin changera un autre Eveché à la place d'un de celui qui sera specifié dans le Bref comme Son Altesse souhaitteroit, qu'on ne nous accorderoit pourtant point encore que Nous le demandions par rapport que c'est contre le stile usité de cette Cour en ces sortes des matieres: que chaque fois que S. Altesse Msgr le prince de Neustad aura l'esperance de pouvoir reussir dans la recherche de quelque autre Eveché, Elle n'a qu'à nous avertir par un Estafet, d'alors nous lui procurerons un autre Bref specifique pour le dit Eveché qu'il souhaittera, et nous lui ferons en meme tems avoir un Bref de recommendation au Chapitre qui vaudra bien plus que le Bref meme d'Eligibilité. — Je deja fait les demarches necessaires pour empecher que le pape n'accorde à l'Electeur de Cologne le Bref d'Eligibilité pour l'Eveché d'Osnabourg et il ne l'obtiendra point: mais il ne faut pas Sire! esperer que cette Cour fasse aupres du Chapitre d'Osnabroug le moindre pas pour faciliter le coadjutorie de cette Eveché au sidit prince de Neustad; par rapport que ne pouvant reconnoitre le present Evegue d'Osnabroug pour Evegue à cause qu'il est Acatholique, elle ne peut point non plus s'employer à lui faire avoir un Coadjuteur, et encore que le present Evegue et le Chapitre eussent choisi pour Coadjuteur le sudit prince de Neustad —: neanmoins le Pape ne l'approuvera jamais à cause de la sudite raison. Il seroit pourtant bien que Votre Majesté procura d'asurer cette Eveché au dit prince de Neustad pendant la vie de l'Evegue present, crainte qu'apres Sa mort le Chapitre n'en elu un autre —. pour cette cour, je suis sur, qu'Elle dissimulera et à son tems nous accordera les Bulles Je me suis fort bien servi aupres de Ministres de Sa Saintete des Instructions qui ont eté donnés par la Chancellerie de pologne pour les Diétines des palatinats, que S. E. Msgr le grand Chancellier a eu la borté de m'envoyer; pour leurs faire connoitre qu'il etoit dans l'erreur de croire que le Ministere de Votre Majesté ne vouloit point entendre parler de l'accord projetté au sujet des Abbayes en general: vû qu'il etoit evident

que le dit Ministere y songeoit serieusement puisqu'il en avoit formé un point essentiel de ce qui se devoit traitté à la Diette Generalle —.

A notre grand regret nous n'avons encore que l'esperance de reussir bientot dans l'affaire de l'Expedition de l'Eveché de Warmie par rapport que Notre Avocat n'a encore pût terminer son ecriture à cause que la recherche des documents a pris beaucoup de tems; vû qu'il a fallu feuilletter plusieurs registres depuis près de deux cents ans. nous esperons pourtant que dans la semaine qui vient la Congregation se pourra tenir, et nous ne manquerons pas ensuite de solliciter le plutot possible l'Expedition —.

P. S. Le Baron Puchet a oublié de joindre à la presente relation un point tres essentiel qui regarde la moderation du Cardinal protecteur au sujet de la visite qu'il vouloit faire de l'Eglise de St Stanislas qui est: qu'un des proviseurs nommé Sierakowski et le Recteur de l'Eglise nommé Turski etant en personnes allés fort imprudement trouver Son Eminence ils lui confirmerent tout net qu'ils ne pouvaient point recevoir Sa visite par rapport que l'entiere authorité du gouvernement de l'Eglise dependoit uniquement des proviseurs qui ne devoient rendre compte à qui que ce soit de leurs administration: Son Eminence leur repondit avec beaucoup de douceur, que comme j'etois icy Ministre du Roy qu'il s'en remettoit à moi, qu'ils devoient en faire autant: et prenant le pretexte de Son depart pour la Campagne vouloit vuspendre sa visite jusqu'à la reception des ordres de votre Majesté que je supplie tres-humblement vouloir m'envoyer —. ——.

103./ Prowizorowie y Rektor Kościoła Nacyonalnego S. Stanisława w Rzymie d. 12. Augusti 1724. r. do JM Pana Kanclerza Wielkiego Koronnego —. —.

Powinne JWWmPanu Dobrodziejowi od Nas naynizsze obsequium y obligacye muneris provisorialis którym in utroque Spirituali et temporali gubernio Kościoła y Szpitala S. Stanisława Nacyi naszey in urbe fungimur, czyniąc nam legem indispensabilem abyśmy JWWmPanu szczerą y przy wszelkiey Submissyi uczynili remonstracyą interessu, który cum Emñmo Dño Cardinali protektore korony polskiey in defensionem et manutentionem inviolabilium Jurium et privilegiorum quibus gaudet Kościoł Nacyi Naszey lubo inviti assumpsimus. —

Znaydując się ten nasz Nacyonalny S. Stanisława in urbe Kościoł dla ciężkich Expens erogowanych na fabrykę wielkiemi przyciśniony długami, do którym dosyćuczynienia Mularze y insi Rzemiesnicy Kredytorowie już zaczęli byli instancye judycyalne; zdało Nam się cum consilio całey Nacyi tu praesentis recurrere ad Eminentissimum protectorem, ut dignaretur authoritatem Suam apud Judices interponere ad effectum otrzymania wszelkich słusznych dilacyi in emolumentum Kościoła; y chcąc pokazać wszelką, estymacyą którą powagę Emñmi prosequimur, osądziliśmy słuszną rzecz supplikować nadto aby acceptaret in commodu

modum penitius indagandi angustum statum mizeryi w ktorych ex occasione długów ten Kościoł reperitur, et extremas ratowania Jego necessitates uważywszy y zmiarkowawszy, Stanom Nayjaśnieyszey Rzpltey repraesentaret, et pro congruis remediis ad extinguenda debita /: nieustając w tym y Nasza :/ powagę Swoję interponieret. – przyjął był cum multa benignitate Kardynał Jmć naszę Instancyę; deklarował promovere et procurare wszelkie emolumentum Kościoła; y swoję in persona bytność u S^o Stanisława dla informowania się de statu fabryki et de qualitate długów przyobiecał był. —. Wieczor dnia Osmego miesiąca tego kazał Kardynał Jmć nas prowizorow y Rektora Kościoła awizować, że miał był przyjść na Wizytę Kościoła y Szpitala –. Termin Wizyty dał nam nieco do pomyślenia y uczynił nam słuszną Suspicyą y zelozya, że meditabatur Wizyta formalna przeciwko Statutom y przywilejom /: o których chcemy wierzyć że Kardynał Jmć niebył plene informatus :/ nigdy niepraktykowana; y dla wzięcia Consilium między nami jako y dla formowania Rezolucyi na tę propozycyą złożyliśmy partykularna, Nas samych Kongregacyą —. Do tey przyszedł do Nas jeden podobno z Kapellanów Kardynała Jmći z intimacyą, aby na pomieniona Wizytę wszystko było tego dnia in ordine cum asistentia dwunastu księży /: niemając Kościoł fixos tylko dwóch :/ w kapie, w Komżach, ze swiecami, z Krzyżem, z wodą Swięcona, z kropidłem y żeby Dzwony Kościelne dzwoniły; formalitates, które tylko practicantur in Ecclesiis subjectis visitationibus Suorum Ordinariorum albo Delegatorum Apostolicorum, nie w Kosciołach Nacyonalnych ktore ob respectum principum albo Rerum publicarum a quibus protegunt ur są, ab isto onere wyjęte —. My tedy uważając że ten Akt Solenny poddawał Kościoł Nasz Wizycie formalney et consequenter przynosił praejudicium Statutom y przywilejom Naszym, dalismy Respons cum omni obsequio et veneratione, że Nasza Intencya nigdy niebyła prosić Kardynała Jmći aby Wizytę formalna, czynił /: gdyż uczynilibyśmy byli mniey rzecz chwalebną godną Censury y nieapprobowania od całey Nacyi naszey :/ ale raczey desiderium Nasze było przy powadze y protekcyi Kardynała Jmći sublevare Kościoł od ciężaru zaciągnionych Długów et invigilare observantia et defensioni przywilejow y Statutow Naszych ad quem finem wszystkie Kościoły nacyonalne szczycily się y szczycą honorem asistencyi protektorow Nacyi Swoich –. y ażebyśmy Emmo protectori zawsze więcey respectus et humilis venerationis oświadczyli, odpowiedzieliśmy Kapelanowi Jego, że Jmu Samemu in persona mieliśmy portare Nasze Obsequia y ratifikować respons który Suo Mandatario od Nas był Dany; jakoż w skutku samym tak było —. pierwey tedy niż mieliśmy honor kłaniania Kardynałowi Jmći ex beneplacito Ejus mówiliśmy z Audytorem Swoim miawszy z nim Dobry diskurs y niemałą nad punktem Wizyty alterkacyą: na ostatku przypuszczeni do Audyencyi: Kardynał

Jmć

Jmć mówił Nam in terminis : że ta Wizyta od Niego pretendowana była Jemu zlecona od Oyca Ś. y od Jego Król. Mci pana Naszego który miał mu był o tym pisać : y gdybyśmy jaką w tym chcieli uczynić resistencyą, deklarował się że in tali casu wziąłby facultates a SS^mo ad procedendum w tey Wizycie formalney jako Delegatus Apostolicus : et cum hac phrasi mówienia byliśmy licentiowani —. Rozumiemy że Kardynał Jmć protektor temi terminami z nami się rozmowił chcąc Nas podobno mieszać abyśmy zaczętego słusznie in defensionem praw Naszych przedsięwzięcia odstąpili; gdyż inaczey niezda Nam się aby tak godny purpurat darowany od Pana Boga wysokim talentem y doznaną rostropnością, chciał absque occasione et motivo rationabili ſ: z niemałą swoją cenzurą nietylko apud Curiam Romanam ale y u inszych Cudzoziemskich Dworów :/ mutare tak speciosum et gratum titulum ac Ministerium protektora Nacyi Naszey et assumere insze mniey przyjemne y szkodzące prawom Naszym Jmie SSWizytatora Apostolskiego; będąc te tytuły dwa y Ministeria incompatibilia abyśię, sine laesione reciproca mogły contemporaneè exercytować —. Z tym wszystkim gdzie idzie rzecz o Jurisdykcyą która jest zrzenica oka, y melius est intacta jura servare quam post vulneratam causam remedium quærere, niezaniedbywany aż dokońca invigilare.

Dnia wczorayszego rano mieliśmy Congregationem Generalem całey Nacyi : na którey po przeczytaniu praw, przywilejow y Konstitucyi Naszych cum plenitudine votorum stanęła rezolucya, aby zaczętą, in defensionem Juris konczyć Jmprezę; distinctam Relationem Dworowi Nayiaśnieyszey Rzpltey uczynić pro capienda Sua determinatione; a tymczasem iść procurando dilationem, ażeby Kościołowi Naszemu irreparabile et perpetuum ztąd praejudicium inszym Kościołom Nacyonalnym non causetur które miałyby słuszne motivum żalić się na Nas, o czym już Nam swoje uczyniły Deklaracye. — Wzięliśmy Consilium od Juris Consultow którzy są więcey akkredytowani u Jego Dworu: Wszyscy ci jednym zdaniem konkludują y approbują fundamenta racyi Naszych y utwierdzając Nas w przedsięwzięciu zaczętem y z racyą : ponieważ Bulla Apostolica Sanctae memoriae Gregorii XIII. papae publikowana 6. Xbris A^o 1578. która zawsze była in viridi observantia daje prowizorom Kościoła ſ: których tam sub nomine Administratorum, Rectorum et Gubernatorum zowie :/ tak ampla Privilegia że podobno żadney Nacyi w Rzymie Kościoły równey nieotrzymały : albowiem ta Bulla Gregoriana ſ: której Kopią z pieczęcią Kościoła y Szpitala Nacyi polskiey y z podpisem Naszym ex Archivo Ecclesiæ wyjętą Jlo. wmPanu posyłamy :/ concedit Nam plenariam facultatem et privativam Jurisdictionem in administratione Kościoła y Szpitala tam in Spiritualibus quam in temporalibus —.

Dociekł

Dociekamy że Emñmus protector pretendowania Wizyty Nam deklarowaney et cum his formalitatibus wziął motivum z Listu Jw:wmPana; ktory in supposito, podobno ad sinistram informationem, że Nasz Kościoł był despotice od Jm xa Kanonika Krajewskiego rządzony sine adjutorio inszych prowizorów, Komputysta y Exactor oddaleni, Congregacye Generalne przez Lat trzy niemiane, Gubernium tak Spirituale jak temporale źle prowadzone, y inne inconvenientia poczynione, pisateś był JWmPan przed lat podobno dwiema do Kardynata Jmci /: którego Listu Copią po Włosku tylko nam zdaleka czytano :/ aby ex illa ingenuitate, estimatione et amore któremi fertur przeciwko Jmieniowi Polskiemu weyrzał był in hoc supponowane malum gubernium, starającesię aby cum sua Authoritate bonus Ordo et Regimen per omnia remitteretur. – Lecz gdy suppositum JWoPo ex sinistra Jnformatione mające początek dzisiay non verificatur in facto: bo nie wspominając Rządów Jm xa Krajewskiego które nigdy niebyły tak despotice czynione jak udane, ponieważ fiebant cum consensu aliorum Comprovisorum y z intencyą ut in bonum Ecclesiæ redundarentur: ad confutandam malam relationem donosiemy JWmPanu; że jako na prowizorach y Gubernatorach Kościoła tego nigdy niezbywało et cum illorum Ministris, tak y my juxta Constitutiones ac solitam praxim Nacyi naszey, /: która corok prowizorow per Canonicam Electionem odmienia albo konfirmuje :/ tego Roku będąc obrani in provisores, zastaliśmy jak Rektora y Zakrystiana ad tenendum bonum ordinẽ Ecclesiae tak Komputystę y Exaktora do odbierania y notowania Jntrat y Expens Kościelnych, y mając a corde bonum regimen Kościoła, jednych Ministrow jakoto Komputistę którego widzieliśmy potrzebnego Ecclesiæ, confirmari, et alium jako Exactorem rejici et novum creari od całey Nacyi na Kongregacyi Generalney procuravimus –. Ministros zaś Ecclesiæ et Hospitalis Rectorem et Sacristianum którzy a libera dispositione prowizorow dependent judicando ztąd majus bonum et emolumentum ad corrigendos diversos abusus amovimus, creando na mieysce Jm X: Mulinowicza Rektorem Jm xa Kanonika Furskiego; et de Sacristiano uczyniliśmy tox samo, gdyż na mieysce Kleryka o ozdobie Kościoła y Zakrystyi niedbałego obraliśmy actu presbyterum kochającego cultum Dei et Decorem Ecclesiæ.

Zaczym, his stantibus, Kardynata Jmci protektora pretensya czynienia Wizyty justum niemając motivum nic więcey by nieprzyniosła, tylko non leve praejudicium juribus et privilegiis Nostris tak amplis jak Nam concedit praefata Bulla Gregoriana, et infringeret immemorabile exercitium które prowizorowie Kościoła Naszego mieli auctoritatis Suae cum plena Jurisdictione tam in Spiritualibus quam temporalibus czyniąc in utroque Constitucye y Statuta które inviolabiliter observantur –„ —.

Uczyniwszy tedy tę szczerą y rzetelną JWmPanu de statu w którymśmy znaydowiemy

Jnfo

Informacyą, supplikujemy cum omni profundissimo obsequio: abyś JWWMPan inito Consilio z tymi którym także cura et sollicitudo Nayiaśnieyszey Rzeczypospolitey incumbit, chciał providere de opportuno medio aby zawczasu his praejudiciis, któreby Nasz nietylko Sti Stanisława ale y inne Nacyonalne Kościoły mieć mogły, obviare –. Dla czego supplikujemy JWWMPanu abyś ad Emñmum Cardinalem protectorem in virtute Wielkiey powagi swojey pisał aby ab omni titulo praetensae visitationis teraz se abstineat jako Delegatus Apostolicus: niechay przynaymniey czeka jezeli insze Nationales Ecclesiæ tym sposobem będą traktowane abyśmy się juxta exemplum aliorum regulować mogli y to non se ingerat chyba in Spiritualibus –: jako protektor niechay przyydzie kiedy mu się podobać będzie uczyni Nacyi honor ale non ut Judex cum Actu Jurisdictionis a qua jesteśmy exempti, lecz jako persona grata Rzpltey cum privata authoritate, ad effectum uznania Expens uczynionych na fabrykę, potrzeb Subsidij w których znaydujesię nasz Kościoł et ad finem informowania o wszystkim Statu Rzpltey –. Prócz Copiam Bullae Gregoriane nadto JWWMPanu wyprzedce posłany testimonia innych Nacyonalnych Kościołow jako podobnych Wizyt niepraktykowaty: a jeżeli Delegatus Apostolicus Specialiter per Breve exercytował Jurisdykcyą nomine papæ extendebat se tylko ad Spiritualia –. Zelum w utrzymaniu praw y przywilejow Nacyi naszey, który jako kochający i posłuszni Synowie Oyczyzny JWWMPanu wyrażamy, łuszemy w Wielkości animuszu Jego że nam JWWMPan niezganiszy; y owszem przyjąwszy Nas y ten Interess w pańską swoję protekcyą approbować go będziesz –. O co pokornie supplikując protestujemysię nazawsze &c –.

104.) Bulla Gregorii XIII. Papae data super Ecclesiam Sti Stanislai Nationis polonae Romae sitam &c.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam Rei memoriam –. Ex superne dispositionis arbitrio, Universalis Ecclesiae Regimini gregique Dominico praesidentes, inter varias curas, quæ ex ministerio pastoralis officii nobis incumbunt; illam, per quam Hospitalia Nostra et alia pia loca et pauperum peregrinorum praesertim ad almam Urbem Nostram confluentium receptionem et sustentationem constitui possint, toto affectu amplectimur: Utque id commodius fieri possit desuper disponimus prout conspicimus in Domino Salubriter expedire –. Dudum siquidem omnia beneficia Ecclesiastica cum cura et sine cura apud Sedem Apostolicam tunc vacantia et in antea vacatura collationi et Dispositioni Nostrae reservavimus, decernentes extunc irritum et inane si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque postmodum Parochialis Ecclesia Salvatoris in pensulo regionis Sti Angeli de Urbe

post liberam Resignationem, dil. fil. Nicolai Menic nuper Ipsius Ecclesiae Rectoris de illaque tunc obtinebat, in manibus Nostris sponte factam et per Nos admissam, apud sedem Eandem vacaverit et vacat; ad praesensque nullus de Ea praeter Nos hac vice disponere potuerit sive possit reservatione et Dicto obsistentibus suptis; et sicut dilectus filius Stanislaus tituli Stae Mariae trans Tiberim presbyter Cardinalis Varmiensis nuncius major poenitentiarius Noster, et Nationis poloniae in dicta urbe degentis nomine nobis nuper opposuit: quod in dicta Urbe caetera fere omnes nationes quae nomine Christiano censentur, Ecclesiam et Hospitale propriae suae gentis usibus habeant destinata, poloni vero alias poloniae Regi subjecti quorum utriusque sexus fidelium copiosus numerus devotionis aut alia causa ad ipsam urbem confluere solet, tot emensis viarum periculis, totque peregrinationis superatis laboribus et remotissimis pedibus ad Eandem urbem communem totius Orbis terrarum patriam accedentes, non habeant ut defessos sistant pedes, qua de causa quam plurimi aut ab hujusmodi Sancta peregrinatione retrahuntur, aut ad Romanam curiam pro necessariis negotiis pertractandis accedere debentur deterrentur; si ad Eandem Ecclesiam Sancti Salvatoris animarum cura abdicaretur, eaque cum omnibus parochianis Ejusdem Ecclesiae ad Ecclesiam Stae Luciae ejusdem regionis illi contiguam seu viciniorem et ad id capacem et commodam transfereretur; dictaque Ecclesia S. Salvatoris sine cura effecta pte Nationi polonicae pro missis et aliis Divinis Officiis inibi celebrandis perpetuo concederetur; ac inter tot per Nos restaurata et etiam de novo erecta in dicta Urbe Collegia Hospitalia et Ecclesias pro diversis nationibus, Hospitale pro pauperibus peregrinis polonis aliisque Regi praedicto subjectis ad eandem urbem pro tempore accedentibus, Hospitale dictae Ecclesiae Si Salvatoris contiguum construeretur et erigeretur; ex hac profecto dictae Nationis poloniae peregrinationi et aliorum piorum consolationi non modicum consuleretur; ac circa curam animarum parochianorum ptorum non solum non quidpiam detraheretur sed potius et commoditati et diligentiae esset ob frequentem numerum pbrorum qui ad Ecclesiam Stae Luciae ptam ubi eorum societas canonice instituta, convenire solent -. Quare dictus Stanislaus Cardinalis, asserens fructus reditus et proventus dictae Ecclesiae Si Salvatoris, et illi annexorum sexaginta ducatorum auri de camera sec. com. est, valorem annuum non excedere, Nobis et Nomine pto humiliter supplicavit; ut presis annuere de benignitate Apostolica dignaremur. - Nos igitur, qui dudum inter alia volumus, quod petentes beneficia Ecclesiastica aliis uniri tenerentur exprimere verum annuum valorem secundum existimationem pblcam et beneficii cui aliud uniri pretenderetur /: aliòque unio non valeret et semper in Unionibus Comissio fieret; vocatis

quod

quorum interesset; Nationem ptam et Singulares Illius personas ab quibusvis Excommunicationis Suspensis et interdicti aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris et paenis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis si quibus quomodolibet innodatae existunt ad effectum petentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes :/ nec non verum annuum valorem fructuum, reddituum et proventuum dictae Ecclesiae Stae Luciae presentibus pro expresso habentes; hujusmodi Supplicationibus inclinati; in eadem Ecclesia S. Salvatoris ;/sive praemisso sive alio quovismodo, aut ex altis cujuscunque persona, sive per similem resignationem dicti Nicolai, vel cujusvis altis de illa in dta Curia, vel extra Eam etiam coram Notario publico et testibus, sponte factam, aut Constitutionem fel. recor. Joannis PP XXII. praedecessoris Nostri quae incipit „Execrabilis", vel assecutionem altioris Beneficii Ecclesiastici quavis authoritate collati, vacat; etiam si tanto tempore vacaverit quod Ejus collatio juxta Lateranensia Statuta Concilij ad Sedem Apostolicam legitime devoluta, ipsaque Ecclesia S. Salvatoris dispositioni Apostolicae specialiter vel aliàs generaliter reservata existat; et super ea interea inter aliquos lis cujus statum praesentibus haberi volumus pro expresso pendeat indecisa, dummodo Ejus dispositio ad Nos hac vice pertineat ;/titulum et denominationem Parochialis dilecti Filii Nostri Aloisij tituli S. Marci presbyteri Cardinalis Cornelij nuncti ad Quem rationem Ecclesiae S. Marci quae titi Sui Cardinalatus existit collatio, provisio et omnimoda alia dispositio dictae Ecclesiae S. Salvatoris asseritur pertinere, expresso ad hoc accedente Consensu, Auctoritate Apostolica tenore praesentium perpetuo supprimimus et extinguimus : ac curam animarum imminentem ab ea et perpetuo abdicamus et separamus : ipsaque animarum cura cum universis parochianis ptis, ac tam illis in ipsa Ecclesia S. Salvatoris quam ipsi Ecclesiae in illos competentibus, et invicem debitis ac prestari solitae Sepulturae et aliis juribus, ad dictam Ecclesiam Stae Luciae de Consensu D. F. Francisci Butticelle illius Rectoris transferimus. —. Itaque dicti Parochiani ad Eandem Ecclesiam Stae Luciae tanquam Eorum parochialem Ecclesiam pro Ecclesiasticis Sacramentis sumendis et aliis necessariis accedere, Illique ac praedto Francisco et Ejus in dicta Ecclesia Stae Luciae Successoribus de juribus et emolumentis parochialibus respondere, aliaque ad quae erga Ipsam Ecclesiam Stae Salvatoris tenebantur praestare, Franciscus vero et Successores pti ipsorum tanquam propriorum parochianorum et animarum Suarum curam gerere et exercere debeant : Ecclesiam autem S. Salvatoris hujusmodi sic sine cura effectam una cum Illius Sacristia, crucibus, calicibus, vestibus, ac aliis paramentis et pretiosis, nec non Domibus, structuris, aedificiis, juribus, obventionibus et emolumentis Suis universis Eidem Nationi polonie.

Itaque pro Illa liceat Eidem Stanislao Cardinali nomine dictae Nationis per se seu alios Corporalem possessionem Ipsius Ecclesiæ S. Salvatoris propria authoritate apprehendere et perpetuo retinere, nec non Illius fructus, redditus, proventus et alia premissa percipere, exigere et levare, ac in dicta Ecclesia S. Salvatoris et instituendi apud Eam hujusmodi hospitalis usus et utilitatem convertere, nec non Missas et alia Divina officia in eadem Ecclesia S. Salvatoris per unum seu plures Capellanos, ad Ejusdem Stanislai Cardinalis, seu Rectoris Administratorum vel Gubernatorum pro tempore existentium Ipsius hospitalis, nutum amovibiles, a Vicario Urbis approbandos, celebrari et in Eisdem Divinis deserviri facere; cujusvis licentia minime requisita -. Insuper, apud dictam Ecclesiam S.ti Salvatoris Hospitale polonorum in quo pauperes peregrini poloni et alii Eidem Regi subjecti ad urbem ptam pro tempore confluentes, juxta providam ordinationem Ipsius Stanislai Cardinalis Hospitio recipi possint ad Dei laudem et subsidium indigentium, Eisdem Authoritate et tenore sine alicujus praejudicio perpetuo erigimus et instituimus: acpto Stanislao Cardinali et pro tempore existentibus D.ti hospitalis Gubernatoribus seu Administratoribus et quecunque Statuta et administrationes felix regimen et prosperum Statum ac Gubernium dicti Hospitalis illiusque temporalium et spiritualium bonorum quomodolibet concernentia, licita tamen et honesta ac Sacris Canonibus et praesertim Concilii Tridentini Decretis non contraria, condere et facere; eaque postquam condita et facta fuerint quoties sibi videbitur, commutare, alterare, limitare, corrigere, declarare, modificare et in melius reformare; libere et licite valeant -. Quodque Ecclesia S. Salvatoris et Hospitale hujusmodi, illorumque res et bona quecunque perpetuo sub Stanislai Cardinalis de Gubernatorum, Rectorum seu aliorum Administratorum ptorum cura, gubernio et administratione perpetuo remanere debeant; nec esse ad cujusvis Instantiam quavis et Apostolica authoritate pta alicui conferri vel committi, aut cujusvis etiam pio loco uniri possint; concedimus et indulgemus: Decernentes, quascunque collationes, provisiones, uniones aut alias dispositiones de Illis quavis etiam Apostolica Authoritate pta de cætero faciendas nullas et invalidas exere; nullumque cui Jus titulum tribuere posse, nec causas propter quas praemissa concessa sunt coram quocunque seu quibuscunque Judicibus Ordinariis et tanctam dictæ Sedis Delegatis verificari debere; nec propterea aut etiam ex eoque interesse praetendentes vocati non fuerint per subreptionem obtent? præsumi, aut viribus carere; nec non propterea est irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis Authoritate scienter vel ignoranter attentatum fuerit, ¢hactenus vel imposterum contigerit attentari; non obstantibus priori Voluntate

nos

nostra ſta et Lateranen[ſ] Concilij noviſsime celebrati, Unione[ſ] perpetuas nisi in casibus a jure permiſsis. fieri prohibentibus; ac pie memoriae Bonifacii VIII. et prædeceſsoris Nostri aliisque Apostolicis Congregationibus, Consistoriis quibuscunque; aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis in d[tæ] Urbe speciales vel Generales dictae Sedis vel Legatorum Ejus Literas impetrarint; etiam si per Eas ad inhibitionem, reservationem et Decretum vel aliàs quomodolibet sit processum. Quas quidem Litteras et processus habitos per Easdem ac inde secuta quecunque, ad dictam Ecclesiam S. Salvatoris volumus non extendi; sed nullum per hoc Eis quoad æsecutione[ſ] Beneficiorum aliorum praejudicium generari; et quibuslibet aliis privilegiis, Indultis et Literis Apostolicis generalibus vel Specialibus quorumcunque tenorum existant, per quæ praesentibus non expreſsa vel totaliter non inserta, effectus Earum impediri valeat quomodolibet, vel differri: et de quibus eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in Nostris Literis mentio Specialis —. Nulli ergo omnimo hominum liceat hanc paginam Nostrae Absolutionis Suppreſsionis et extinctionis, abdicationis, separationis, translationis, erectionis, institutionis, conceſsionis, indulti, Decreti, et posterioris voluntatis infringere; vel Ei ausu temerario contraire: Si quis autè hoc attentare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum Ejus se noverit incursurum —. Datum Tusculi Anno Incarnationis Dominicae Millesimo quingentesimo Septuagesimo Octavo, Idibus Octobris —. Pontificatus Nostri Anno Septimo —. Ferd. Card[lis] de Medicis Summ[s] — C. Glorierius J. Bronhe B[ti] apud Cæsarem Secr[ius] —. —. —. —. —. —. —.

105.) Od J. M. Pana Kanclerza W. Koron. do
J. M. Pana Kasztelana Krakowskiego
Hetm[ā] W. Ko. z Warszawy 17. Aug. 1724.

Dwa listy WMpanu oddano mi z teraźnieyszey poczty. O ruszeniu ludzi z poznania y o sprowadzeniu Kapitana Hattera do Sądow Marszałkowskich całe opaczna WMPanu uczyniona była Relacya et aliena a veritate: bo ani ludzi z niskąd nieruszono oprócz tych dwóch chorągwi z gwardyi J. Kr. Mci ztąd ordynowanych, ani Kapitana Hattera wziętego w areszt tu niesprowadzono —. A zatym pewien jestem że przezorności WMPanu niedała Wiary variis rumoribus —. Że zaś WMpan raczysz providere aby praesidium Chorunskie jeszcze było zmocnione, chętnie na to J. Kr. Mci przypadać raczy z tą reflexyą: aby z Elbląga nieogałacać praesidium y tam bardzo potrzebnego z okazyi potencyi pogranicznej y interwencyi świeżey o którey jakom antecedenter kommunikował tak y teraz

komu

kommunikuję annexam Copiam -. Domiosłem insuper Panu et de Emissario od JmP. Bonaka, y czytałem Kopią przystaną Mi Listu Jegoż JmP. Bonaka -. Na to J:Kr. Mći P. M. Miłr: namienić Mi raczył, że należało aby ten Emissarius tu był ordynowany od WMPana, żeby za paszportem JE:Kr. Mći znayduiącegosię in Regno kontynuował był przez państwa Jego podróż przedsięwziętą. Co względem wiadomey materyi Kommendy jestem jako plenus voto rum tak non dubius spei że przy Łasce Boskiey y przy dalszey Jkr. Mći P:M:Miłr: applikacyi, za dalszym porozumieniem się WMPanow według dawnieyszych moich Listow uspokoiona będzie przed Seymem -. To w wszelkiey rzetelności y ochotney ad usus WMPana Applikacyi wyraziwszy znam się bydź — . — . —.

106.) Od JMPana Kanclerza W:Koronn.
do JmPana Starosty Ostrzeszowskie-
go z Warszawy d. 23. Augusti 1724. —.

Zaszła tu do Dworu JE: Kro. Mći P:Mego Miłosciwego Skarga od pocztmaystra W:Bartenberskiego z Slązka, że postylionа Jego z poczty do Wieruszowa jadącego P. podstaro-ści WmPana Wieruszowski pod pretextem szkody w zbożu nietylko enormiter pobił ale do tego y konie pocztowe zabrał, y dotąd z nich jednego oddać recusat: tym zaś swym nie należytym procederem cursum poczty punctualem zatamował -. przez co jakie mogą nastąpić konsekwencye snadno WmPan raczysz perpendere, y oraz aby należyta Satisfakcya ukrzywdzonym była obmyślona zawczasu providere, a tym samym dwór J:K. Mći od dalszych rekursow uwolnić -. In fiducia zatym Uczynności WmPana in praemissis przy oświadczeniu Życzliwości y Uktom Mego pisze się — . —.

107.) Do JmPana Kanclerza W:K. od JPana
Kasztelana Krakowskiego Het. W. K.
ze Lwowa d. 30. Augus. 1724. —. —.

List WmPana d. 17. pres. z Warszawy dissipavit wszelkie Opinie ex fama publica alterujące mię względem ruszenia ludzi z poznania y ewokacyi Kapitana Wattera ad forum incompetens: lepiey się, bowiem stało że non verificantur te relacye niżli gdyby miały tantum uczynić praejudicium Jurisdykcyi mojey: jakoż plenam fidem nie miały u mnie bo wiem że WMPan jesteś vigilantissimus Legum Custos: niedopuściłbyś takowey Convulsyi Ministeriorum pati -. Więc co należało do powinności Mojey uczyniłem to wszystko: wydałem Ordinanse do Regimentow Dragońskich żeby po Chorągwi jedney każdy z nich kommenderowali do Torunia y z Garnizonu poznańskiego s: niemyląc ruszyć Elbląskiego: s: że sto ludzi ordynować ka-

zale-

kazatem na zmocnienie Toruńskiego praesidium ex quo Commissyą od Jkr. Mci naznaczoną tam potrzebuje numerosam assistentiam et Securitatem Sui w tak ludnym mieście. Nim mię zaś jeszcze zaszła wiadomość o tey Commissyi wydałem Ordynans na uczynienie Inkwizycyi ratione Kommendy Kapitana Wattera y sądzenie go Kriegs-Rechtem —. —.

Dziękuję uniżenie WMPanu pro annexa Copia Listu J.o Kr. Mci ad Regnante Prussia pisanego w którym veneror tak żywe y dobre o krzywdę publiczną, wyrażenie y upomnienie się. Niech pan Bóg nadgradza za to długim Wiekiem J. Kr. Mci y szczęściem w panowaniu —. Należy Jegoż Błogosławieństwa Boskiego y obligacyi publicznej uczestnictwo Samemu WMPanu za przezorne in Ministerio Suo dicta et facta. Emissarinsza od Jmć. Bonaka chciałem do Warszawy nakierować, ale kiedy On żadną miarą niechciał tylko tym Traktem na Krakow citissimis passibus pobiegł trudno go było przy niewolić —. —. Słychać tu jakoby tam ktoś miał Sobie uprosić Kaduk po P. Bekierskim y Halickim y rekwirować u WMPana zapieczętowania; którego z Łaski Swojey denegowałeś jako mam relacyą —. Więc upraszam WMPana aby za Cooperacya Jego byli skassowane te Kaduki ponieważ ci ludzie lubo są cudzoziemcy ale nie handlem żadnym dorobiliśię fortun Swoich lecz krwią własną stawając zawsze mężnie na usłudze JKról. Mci y Rzpltey którzy merentur żeby Jm co jeszcze dano nie y to brano co całe życie Swoje Tusznie nabywali —. Których rekommendując zostawam &c. —.

108.) Do Jego Królewskiey Mości od JmPana Kasztelana Krakowskiego Hetmana

88.o Kor. ze Lwowa 30. Augusti 1724. —.

Nacz[illegible]tałem się w przedseymowych Uniwersałach, w danych do Woiewodztw Ziem y powiatow Instrukcyach, nawet w samychże do mnie pełnych dobroci W. Kr. Mci p. M. M. Listach, jako po tak wielu niedosztych Seymach, omylnych expectationis publicae nadziejach do pożądanego Obrad publicznych Skutku y oddalenia wszelkich impedymentow prawdziwie z Oycowską W.o Kr. Mci pan. M. Mtą claryguję się applikacyą —. pewien każdy będzie może szczęśliwego przyszłych Obrad sukcesu, kiedy Jm Łaskawa W. Kr. Mci p. M. M. clemencya podaje media w deklarowaniu przed Seymem uspokojenia Kommendy przez posłuszeństwo należyte cudzoziemskiego Woyska Ordynansom Uprzywilejowanej Władzy Naszey Hetmańskiey —. Niema nikt większey nademnie krzywdy, że z przyczyny choroby mojey niemogłem tak dawno frui beatifica visione W. Krol. Mci pana M.r Mitt.r, ani przy aktualnych Usługach Moich przypomnieć się Respektowi Jego pańskiemu: a żali teraz vocatus do Warszawy będę miał honor adorare Majestatem

W. Kr.

W. Kro. Mci pana Mc. Mc. jezeli skołatane chorobą, tak długą y jeszcze niedoskonale pozwoli zdrowie -. przecież quousque spiro będź nieprzestanę z wszelkim respektem - &a — . -

109.) Od Tegoż JMPana Krakowskiego do Jmci pana Kanclerza 88. Kor. ze Lwowa d. 30. Augusti 1724. —. —. —.

Dawno pragnący videre faciem Domini odebrałem tą pocztą Invitatorias do Warszawy na dwie niędzieli przed terminem blisko następującego Seymu: Jakoż na Rozkaz Jć. Krol. Mci p. M. M. byle zdrowie pozwoliło mam chęć wielką przybydź ad obsequium publicum y Samego WMpana usługi, lubo Doktorowie paryscy dali mi preskrypcye cały ten Miesiąc curae Salutis impendere, abym jednak był bliższy Warszawy po tey poczcie chcę wyjechać do Dzikowa wszędzie ampletendo Rozkazy Wmpana zostając &.

110.) Od JMPana Kanclerza 88. Kor. do JMPana Kasztelana Krakowskiego Hetmana 88. Kor. z Kupisk d. 3. Septemb. 1724. —. —.

Na tym tu mieyscu dokąd na krótki czas przyszło mi z Warszawy excurrere odebrałem z należytą, obserwancyą List WMpana sub d. 23. Augusti do mnie ordynowany. Jako zaś wszelkie poufałe rekwizycye Wmpana punktualnie zawsze exequi pragnę, tak jeśliby zaszła od kogokolwiek Instancya o zapieczętowanie Kaduków w Liście Wmpana specyfikowanych pamiętny będę uczynionej praecustodycyi y w Kancellaryi mojey aby obserwowana była injungam -. Niewątpię że Inwitatorie Jć. Kr. Mci P. M. Mtt. doszły dotąd Ręk Wmpana -. Życzę całym Sercem eum vigorem zdrowia et robur sit Wmpanu abyś commode mógł przybydź na czas od Jkmci determinowany, żeby materye trudniące consilia publica według Pańskiey deklaracyi przed Seymem były uspokojone -. Jeśliby zaś słabość zdrowia niepozwoliła tey podróży Wmpanu, życzyłbym abyś Wmpan obligować raczył Jmciów panów Hetmanow polnych Koronyc y Litt. aby chcieli maturare gressus Suos na tenże czas naznaczony; mając rozstawioną pocztę do Wmpana mogłybyśię prędko rzeczy skoncertować y zakończyć -. Ja lubobym rad miał dłuższy spoczynek y wytchnienie od fatyg publicznych punktualnie na czas zjadę do Warszawy gdzie jesli desiderata visione Wmpana frui nie będę miał szczęścia to przynaymniey poufałych Rozkazów Jego avidissime oczekiwać będę, pragnąc zawsze qua publice qua privatim demonstrare jako się znam bydź &.

111.) Od Tegoż JcMPana Kanclerza do Jmci Pana Woiewody Podlaskiego Hetmana pol. Ko. in postscripto sub data eadem —.

Nie wątpię bynaymniey że już WMpana doszły Inwitatoria JKr. Mći p. M. Mtt. zebyś WMpan raczył dwiema niedzielami przed zaczęciem Seymu stanąć w Warszawie — podobne Listy pańskie poszły y do Xcia Jmci Prymasa y do innych Jchmciów: bez prezencyi WMpanow Hetmanów na którey cardo vertitur rei, wszystkie quamvis egregia consilia byłyby invalida et inefficacia —. A zatym, jeżeliby WMpanu Krakowskiemu MMpanu słabość zdrowia niepozwoliła, WMpan racz pośpieszyć: wszakże cokolwiekbyśmy ułożyli rozsadzoną pocztą będzie mogło communicari JMpanu Krakowskiemu: y ta materya Komendy może bydź uspokojona wcześnie przed zaczęciem Seymu, byleś tylko WMpan stanął wcześnie przed terminem naznaczonym w Listach J. Kr. Mći p. M. M., żeby poczta była rozsadzona do P. Krakowskiego —

112.) Od Tegoż JmPana Kanclerza Koronnego do JmPana Barona Duchetla z Kupisk 3. Septemb. 1724. — . — . — .

Expedycyą Warmińską panu Bogu, dispozycyi S. Sedis Apostolicae y applikacyi WMPana oddawszy, żadnego w tym dla Domu mego niepretendowałem ani pretenduję favoru, ale tylko justitiam cum impatientia oczekiwam, aby Juribus Regiae Majestatis et Reipublicae jakiego nie było w tym praejudicium — . „ —. Traktat względem Opactw non tam facili negotio bydź może jakoś tam żda WMpanom —. Zwyczaynie zaś do każdego Traktatu należy wprzód super punctis porozumieć się, umówić y dopiero konkludować. Immediate prd wyjazdem Moim teraźnieyszym z Warszawy dał Mi JM X. Nuncyusz punkta do tegoż Traktatu: na przyszłym da Bóg Seymie nastąpi Deputacya ad hoc negotium. o czym da pan Bóg subsequenter —. A teraz piszę &c — . — . — . — . — .

113.) S. E. Msgr le Grand Chancelier de la couronne, à S. E. Msgr le Comte Fleming Feldmarechal, de Kupisk le 3. Septem. 1724.

Je suis tres redevable à Votre Excellence pour la communiquation de Ses Lettres obligeantes ecrittes à Msgr le primat et à Msgr le Castellan de Cracovie —.

pour ce qui regarde la reponse du Roy de Prusse, et l'ordre de Msgr le Castellan de Cracovie aux Regiments, dont Mr Dębowski m'a envoyé les Copies: =

Ad 1m/ Comme Sa Majesté le Roy N. M. lui avoit ecrit par l'avis du Senat présent alors à Varsovie, ainsi je crois qu'il faudra communiquer de meme cette Reponse à Msgr le primat et aux autres MM. les Senateurs et Ministres quand ils viendront à Varsovie au terme fixé dans les dernieres lettres de Sa Majesté, pour entendre leurs advis la dessus: en ce temps-là /: s'il plait a Dieu :/ j'auray l'honneur d'ecouter de meme les dignes sentiments de V. E. sur ce sujet —.

Ad 2m

Ad 2^m) L'ordre de Msgr le Castelan de Cracovie donné à l'occasion de l'incident bien fa-
cheux du tumulte à Thorn est conforme à l'intention de Sa Majesté; Laquelle en donant
l'ordre d'envoyer à Thorn les deux Compagnies du Regiment de ses gardes avoit jugé
alors, que ce n'etoit pas assez, et qu'il y falloit envoyer plus de monde pour renforcer
la garnizon –. Votre Excellence verra dans la jointe Copie ce que Msgr le Castellan de
Cracovie m'a ecrit la dessus –. Je suis avec tout le respect —. — ⁂ —.

114.) Instrukcya Wielm. Jchmć panóm Stanisławowi z Lu-
bratica Dąmbskiemu Kasztelanicowi Woynickiemu
y Hieronymowi Ankwiczowi Chorążemu Nowogrodz-
kiemu, posłom przedseymowym Woiewodztwa Sando-
mirskiego do Nayiaśnieyszego Majestatu Jego Król
Mći P. N. M. na Seymiku Opatowskim za Uniwersa-
łem Jego Król. Mći przed następuiącym Seymem d.
23. Sierpnia w Roku 1724. zgodnie obranym dana.

Idzie głośno na cały Swiat non sine invidia postronnych Narodow w Oyczyznie Naszey
Echo, że naprzod z prowidencyi Boskiey potym ex paterna Solicitudine Jć kr. Mći p. N.
M. w Koronie naszey pax ubique floresçit amica; to tylko naybardziey corda Civium
permovet, że szerzącey się okazyi do kilkuletniey nieszczęśliwości niedosćia Seymow
dać odporu niemożemy; tak dalece że Respublica Consulibus plena consiliis vacua
aut infelix: w tym zaś ab intra et ab extra Rzpltey Naszey uspokojeniu w Oycowskiey
J. K. M. p. N. M. Laskawości uczynionym Sym chyba zostawać się, niepodoba którym in
turbine messis. – Zabiegaiąc tedy futuris ex hac infelicitate consequentiis, Jchm panowie
posłowie Woiewodztwa Naszego na teraźnieyszym uproszeni Seymiku, przy doniesieniu po-
winnego homagium Nayiaśnieyszemu Majestatowi Jć kr. Mći pro paterna et exemplari
solicitudine około dobra pospolitego y za uczynioną deklaracyą w przystanej Instrukcyi
na teraźnieyszy Seymik ułatwienia Kommendy Woyska Cudzoziemskiego, należyte uczy-
nią podziękowanie: a na fundamencie pomienionej Deklaracyi pańskiey o to suppliciter
upraszać będą; ażeby tak Tatwy do uspokoienia przyszłych obrad Rzpltey sposob
Laskawie acceptować raczył, żeby pretendowaną od Jw: Imbana Fleminga Koniuszego
W. X. Litt. Feltmarszałka Woysk Saskich J. kr. Mći, nad Woyskiem J. kr. Mći y Rzpltey
cudzoziemskiego authoramentu cum Injuria Władzy Hetmańskiey Kommendę ułatwić,
do przyzwoitey Jchm panów Hetmanów Władzy przywrócić zlecił –.„ –. A że in recenti pa-
tratum Scelus przez Toruńczanow, wszystkich Serca Nasze permovet kiedy Oltarze, cruci

fixy.

fixy in contemptum rąbać, Obrazy Swiętych pańskich rozdzierać, deptać, Obraz Nayświętszey Królowey Królestwa Naszego palić blasphemas inter insultationes smieli; jako tedy Kardynalny punkt tykający się Religiey Swiętey Katolickiey która fundamentem jest wolności Naszey y wszystkich Swobod Oyczystych; z wrodzoney Staropolskiey pobożności obligujemy Jchmpanów posłow aby Supplikowali do J:kr.Mci P:N:M: żeby pro merito quam rigorosissime słuszna poena infligatur Koronczanom ---. Dispozycya zaś Ordynacyi Ostrogskiey jako ad resolutionem omnium Ordinum Rzpltey należąca, aby do przyszłego Seymu zatrzymać raczył: co Summae Dexteritati Jchmm panów posłow committitur — — — — — —

=Beniamin Skarbek na Barowy Borowski Cześnik y Marszałek koła Rycerskiego Województwa Sendomirskiego —

115./ Jchm pp. Posłowie Województwa Sendomirskiego do JmBana Kanclerza W. Koron. z Warszawy 2. Febr. 1724. — —.

Słusznie będąc informowane Województwo Nasze Sandomirskie przez Wielm: Jmć: posła J. Kr. Mci pana N:ego Mitt: de paterna Cura et Solicitudine około utrzymania blisko następującego Seymu, obligowało Nas e medio Sui abyśmy za Łaskawą Ojcowską pamięć nayniższe J:Kr. Mci p. N. Mitt: uczynili podziękowanie --. W czym satisfacieńdo woli Województwa Naszego stanęliśmy w Warszawie gdzie invidae to przypisać musiemy fortunae kiedy brachium J:Kr. Mci p:N: Mitt: niezastąpiony JW: N. W mści w. P: y Dobrodzieja. Więc przy doniesieniu unizoney nomine Województwa Naszego JWmpanu Dobr. veneracyi, upraszamy abyśmy przy wielowładney JW: Wmpanu Dobrod: promocyi, mogli donieść Nayjaśnieyszemu Majestatowi J:Kr. Mci postulata Województwa naszego w Instrukcyi Nam danej expressa /: ktorey Copią JW W mcpanu Dobr. posyłamy :/; na którą abyśmy remissa auxilium JWmp. Dobr. pomyślną od Jt: kr. Mci p: N. Mitt: odebrali deklaracyą supplikujemy. A cokolwiek JWm P. Dobrodziey wyświadczysz Nam Sługom Swoim, zabierze obligacyą tak Województwo Nasze jako y My partykularna do powinnego JWWmc. Dobrod. odsłużenia pisząc się y teraz bądź plenissimo cultu —, JW. Naszego W mPana Dobrodzieja uprzeymie życzliwemi y niskiemi Sługami: Stanisław z Lubrańca Dąmbski, Hiero. z Postawic Antkwicz-

116./ JM Pan Kanclerz W. Ko. do Jchm. p:posłow Województwa Sandomirskiego z Kupisk 4. Febr. 1724. —.

Tym bardziey mi jest ciężkie to umartwienie, że przez oddalenieśię moje na krótki czas od boku J:Kr. Mci p:M: M. dla nader potrzebnego na przyszłe prace Seymowe spoczynku zwątlonemu przeszłemi pracami zdrowiu mojemu, swiadczyć ad vota przysługi mojey niemogę, hic et nunc prześwietnemu Województwu Sandomirskiemu jakoteż samym W mpanom godnym Jego posłom, do których y przez Zacność Jch Osob et per reminiscentiam prawdziwey z S.p. Rodzicami Jch przyjaźni, part-

partykularny mam affekt. pewien jednak jestem, że y w moiey niebytności, z wrodzoney Jr. Kr. Mci Dobroci nie tylko Laskawą WMpanowie mieć będziecie Audyencyą, ale też pożądaną Expedycyą. Ja zaś inszych okazyi sposobnych praestolari nieprzestanę, w którychbym zawsze mógł skutecznie demonstrare jako się znam bydź distincta aestimatione &c. — . — . — .

117.) S.E. Msgr. le grand Chancelier de la Couronne
à S.E. Msgr le Feldmar. Flemming de Kupiski
d. 4. de Xbre 1724.r — " — . — " — .

Votre Excellence a jougé tres bien en couchant par ecrit Ses dignes pensées sur la reponse à faire aux MM.rs les Deputés du palatinat de Sendomir qu'il leur faut donner sans delay audience de la maniere accoutumée et la reponse par ecrit —. J'envoye à v.E. aussi bien la Copie de leur Instruction, que le projet de la reponse dans lequel v.E. trouvera Ses dignes Sentiments —. En le soumettant au grand jugement de votre Excellence je suis avec tout le respect —. &c. — . — " — " — " — " — " — " — " — .

118.) Respons od Jego Król. Mci P.a N.e Mill.e Urodzonym Stanisławowi z Lubrańca Dąmbskiemu Kasztelanicowi Woynickiemu, y Hieronymowi Ankwiczowi Chorążemu Nowogrodzkiemu, posłom Zacnego Województwa Sandomirskgo, dany z Kancellaryi Wielkiey Koronney w Warszawie dnia Msca Września Roku pańskgo MDCCXXIV. —.

Jako było curae et cordi Jr. Kr. Mci wewnętrzne państw od Boga y wolnych głosów Sobie powierzonych uspokojenie, a oraz przywrócenie antiquae formae Reipublicae przez powszechną, we trzech Stanach Rzpltey legitime zgromadzonych Obradę na Seymie, która nayskuteczniey i naygruntowniey wszystkie negotia publica traktować y determinować może; y jako do ustanowienia Tegoż pożądanego pokoju y utrzymania przeszłych Seymów, y Sam Jr. Król. Msc p. N. M. Oycowskim Swoim Staraniem wszelkie prokurował modos et media, y drugim przykładem Swoim do tegoż samego był powodem; tak cieszącsię dulcedine tranquillitatis internae razem z Wiernymi poddanemi Swojemi ubolewał pari z nimiż dolore nad nieszczęśliwością niedoyścia tychże przeszłych Seymów —. Instrukcye Antecomicyalne Jr. Kr. Mci y novissime wydana jawnym są y autentycznym dowodem dobrych Intencyi Jr. Kr. Mci P.a N.e Mił.e iż nieszukał y nieszuka własnego partykularnego Interessu Swego, ale tylko publicznego Tych Cnych Narodów, chętnie zawsze privata Sua commoda sakrifikując publicznemu tey Oyczyzny Dobru —. Słuszne zatym wyznanie zacnego Województwa Sendomirskiego paterne solicitudinis Jr. Kr. Mci około dobra pospolitego, y sprawiedliwe za nie podziękowanie mile Jr. Kr. Msc p. N. M. przyimując; ponawia Deklaracyą Swoią, pan

pańską w Instrukcyi antecomicyalney uczynioną względem uspokojenia Materyi Kommendy Woyska Cu-
dzoziemskiego przed Seymem –. Wktórey materyi po expedyowaney teyże przeszłey Instrukcyi ulte-
riores passus patebunt Zacnemu Województwu z Kopii Listu Urodzonego Koniuszego Litewskgo
do Jw. Kasztelana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego, a oraz et Invitatoriarum Jo.
Król. Mci do Nayprzewielebnieyszego w Bogu Jm Xa Arcy Biskupa Gnieźnińskiego Prymasa,
y do innych Wielebnych y Wielmożnych Senatorow Ministrow Status et Belli –. A zatym zwa-
żywszy zacne Województwo contenta tychże Listow, y chwalebne Ur. Koniuszego Litt. ex zelo
boni publici pochodzące oświadczenieysz, łatwo conjicere może: że teraz już nieidzie o to o co
zacne Województwo instat aby Jo Kr. Mć P. N. Miłościwy zlecił Ur. Koniuszemu Litt. ułatwie-
nie y przywrócenie tey Kommendy, ponieważ On się już z złożeniem Jey oświadczył; ale tylko
idzie de modo o którym porozumieniesz jest in Resultato ostatniey z WW. Hetmanami Ko-
ferencyi inserowane: y że tenże modus za przybyciem Nayprzewielebnieyszego w Bogu Ja
Prymasa i innych Invitatorum adinvenietur –. A ztąd zacne Województwo inferet niepłonną na
dzieję pewnego tey materyi uspokojenia –. a wszakże Urodzonym posłom na Seym przyszły od
Zacnego Województwa obranym costabit za przybyciem Jch ad primordia Tegoż Seymu fructus et
effectus applikacyi y tych deklaracyi Je Królewskiey Mości pana Naszego Miłościwego.

= Względem Tumultu Toruńskiego naznaczona jest z Sądu JKMci Comissya: tak godni Com-
missarze tak ex Senatorio quam Equestri Ordine deputowani nieomieszkają pewnie należytey
uczynić Inkwizycyi z którey Deducta crimina pewnie w Sądzie JKr. Mci nomanebunt impunita

= Względem Ordynacyi Ostrogskiey, kiedy zacne Województwo zważy tenorem punktu
tego w Instrukcyi JKr. Mci Antecomicyalney wyrażonego znaydzie toż samo czego żąda: że
ta materya chociaż przed Seymem optima intentione aby nietrudnita auspicia Seymu uła-
cilitowana, finaliter niemoże bydź zakończona tylko per Resolutionem omnium Ordinum
Rzeczypospolitey na przyszłym Seymie –. – In reliquo Łaskę swoję Królewską y pamiętną
ad praemianda merita munificencyą, tak całemu Zacnemu Województwu Sandomirskiemu,
jako in particulari Godnym Jego posłom pro optime gesta poselstwa prowincia Je Królewska
Mość pan Nasz Miłt. ofiarować raczy –. — . — . — . — . — . — .

119.) Xże Jmć Sanguszko Marszałek Nad-
worny W. X. Litt. do Króla Jmci z Lewa-
towic d. 3. Septembris 1724. — . –

Nieskończone Dobroci W. K. M. P. M. M. są Magnalia y znakomite curarum paternarum ku-
tey Oyczyznie dowody: że uwolniwszy Ją heroica felicitate a furore gradivi, usiłujesz W. Król
Mość P. M. Miłościwy firmam populo dare quietem przez uśmierzenie wczesne cunctarum
asperitatum któreby Obrady publiczne mogły scopulo allidere tristi. – Że zaś y Interess Ordy-
nacyi Ostrogskiey w dobrotliwey W. Kr. M. P. M. M. zostaje pamięci, jak nayglębsze do Nóg pań-
skich adwolwo podziękowanie, nieodwlyney będąc ufności, że powagą y protekcyą swoją, dobroczynn-

adveri-

adversam juri Naturali et Successivo będziesz raczył W. Kr. Mść p. M. Miłościwy cohibere charybdim; y Nas Successorow Domu Xiążąt Ostrogskich przy spokoynej miłościwie ugruntować possessyi. podług intimacyi tedy W. K. M. p. M. M. nieomieszkam wcześnie przed Seymem stawić się do Warszawy z zupełną do Woli y Roskazu W. K. M. p. M. Miłosciwego Rezygnacyą -. A teraz z powinną Submissyą Waleczną Waszey Królewskiey Mości P. M. Mił. całuiąc Rękę yjeste &c.

120.) Do Jaśnie Wielmożnego Kasztelana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego od Króla Jmci z Warszawy 7. Febris 1724. —.-

Jaśnie Wielmożny uprzeymie Nam miły! Doszło do wiadomości Naszey że Uprzeymość Wasza ad famam wznieconego w Toruniu tumultu Ordynans do wszystkich Regimentow Dragońskich wydałeś, aby z każdego Regimentu Kompania do Torunia maszerowała, ato dla zmocnienia garnizonu tameczney. Wczym zelum uprzeymości Waszey indesinenter ku Interessom Naszym y Królestwa Naszego uznajemy -. że zaś wspomnione Miasto Toruń z wszelką idzie subjectią, y że garnizon tameczny zostawszy zmocniony dwiema Chorągwiami od Regimentu gwardyi Naszey jest in statu utrzymania Miasta in obedientia; zdaiąc Nam za rzecz mniey potrzebną, abysię przerzeczone Kompanje Dragonskie dalszym Marszem fatygować miały: ile że to bez inkommodacyi Kraju osobliwie w okolicy Torunia bydźby niemogło. - Dla tego, dobrze uczynisz uprzeymość Wasza gdy powtórny wydasz Ordynans do Regimentów aby Kompanije swoje nazad cofnęli okrom Kompanii Regimentu przebendowskiego która się na przedmieściach Toruńskich postować może, dla assistowania Komissarzom oraz y Garnizonowi in casum necessitatis, luboć żadney niemasz apparencyi abysię czego takowego obawiać należało. Doniesiono Nam także y to że uprzeymość Wasza dates Ordynans Wielmożnemu Wojewodzie Chełmińskiemu aby Sąd Żołnierski vulgo Kriegsrecht trzymał przeciwko Kapitanowi gwardyi naszey Watterowi. - Wiadomo uprzeymości Waszey ze nim Kriegsrecht postanowiony bydź ma musi pierwey praecedere Jnquisitio in negotio de quo agitur. Jnkwizycya zaś prędzey bydź niemoże pokąd Commissya naznaczona nieweźmie y nieuczyni należytey Informacyi in negotio principali zkądby constare mogło jeżeli Krigsrecht albo judicium na Kapitana Wattera ma bydź mere militare vel mixtum -. Do tego, we wszystkich Regimentach jest ten ustanowiony zwyczay; że gdy idzie o Sąd na Kapitana albo na jakiego Officyera Subalternum, to z tegoż samego Regimentu z którego inculpatus będzie, Krigsrecht na takowego Officera złożony y trzymany bydź ma: y wtenczas tylko judicium generale z Officyerow od innych Regimentow componitur, gdy wyższego Officyera jako zowią Sztabowego sądzić przychodzi -. Jako tedy wszystkie inne Regimenty są in possessione tego prawa y przywileju tak byłoby z krzywdą Regimentu gwardyi Naszey gdyby miał privari hac praerogativa -. Więc ex consideratione allegatorum dasz niewątpiemy Uprzeymość Wasza contre-ordre do Wiel. Wojewo. Chełmińskiego

respektem wspomnionego Krigsrechtu –. Skoro zaś naznaczona Kommissya weźmie y uczyni Jnfor= = macya in negotio principali; na owczas łatwo porozumieć będzie de natura casus; oraz y Jnguizycya przeciwko Kapitanowi Watterowi a subsequenter y Krigsrecht z Regimentu giwardyi Naszey nastąpi –. Jesteśmy tedy zupełnie persuadowani de aequitate Uprzeymości Waszey, że niezechcesz wniczym praejudicare prerogativom Regimentu gwardyi Naszey: które jak sub praedecessoribus Nostris były mu zawsze zachowane, tak aby y pod nami niebyły alterowane dopuścic niemożemy –. Dobrego zatym Uprzeymości waszey od Pana Boga życzemy zdrowia –. Dan w Warszawie ut Supra – „ —. p. S. y to jeszcze considerandum evenit co y niektórzy z Komissarzow destynowanych uznają: że gdy simpliciter ad inquirendam rei veritatem tamże deputantur a nie ad decretandum, toc y asistentia tam fortis militaris zie bez znużenia ludzi y koni na tak nagły termin, jest mniey potrzebna —. —. —.

121.) Do Urodzonego podkomorzego Koroñego od Króla Jmci z Warszawy.

Urodzony uprzeymie Nam miły! Znaydującysię tu Sekretarz Toruński podał Nam Supplikę Jmieniem Tegoż Miasta załączegosię: żeś Uprzeymość Twoja przed zaczęciem Aktu Commissyi z Dekretu Sądow Naszych naznaczoney, klucze od Bram mieyskich kazał odebrać y zatrzymacum praejudicio praw miasta Tego które Samym Nam zwykło klucze oddawać y nazad jezaraz odbierać: ludzież ześ nakazał subsistencyą dla Ludzi Żołnierskich tam lokowanych cum magno Civitatis detrimento. – Nie mając zaś od Uprzeymości Twojey żadney de praemissis relacyi; lubo tego usilnie chcemy aby wszelkie crimina w przeszłym tumulcie tamże popełnione jakie się z Jnquizycyi pokażą, były surowo karane; przecież ponieważ jeszcze nie jest deductum aby Magistrat cały Toruński był in reatu pomienionego tumultu; chcąc mieć jura Miast sarta tectague; umyśliliśmy za zdaniem Rady przy Boku Naszym przytomney uwiadomić Uprzeymość Twoję o tey Supplice, żądając abyś Nas o tey interwenienciyi informował, oraz jeżeli niewidzisz Uprzeymość Twoja tego żadney przyczyny i potrzeby abyś kucze od Bram mieyskich nazad oddać roskazał; y do sustentamentu dla Chorągwi tam lokowanych od Rzpltey regularną płacą prowidowanego, ex ratione caristiey tamtego Kraju y długiego tych Chorągwi marszu, umoderował jak naylżeyszy sine notabili gravamine miasta: ile kiedy zachodzi w tym powszechny Interess fortun Szlacheckich y alimentacyi Klasztorów, których Summy Kapitalne w tymże Mieście haerent, a przez takowe exakcye musiałyby w należytych exakcyach frustrari. – pewni zatym będąc że Uprzeymość Twoja zechcesz tey Naszey zadosyć uczynić rekwizycyi, Onemuż dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia –. Dan

122.) Do Jaśnie Wielmożnego Kasztelana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego od Króla Jmci z Warszawy d Octobr. —. —. —

List

List Uprzeymości Waszey sub d. 21. Septembr. pisany, jest Nam in tempore prezentowany: którego content a wyrozumiawszy, tym bardziey persuadowani jesteśmy że Uprzeymość Wasza nie tylko w Torunskiey Sprawie ale y w wszelkich innych Okazyach to co jest Muneris czynisz y pełnisz. - Jakoż dobrże się stało że Uprzeymość Wasza Chorągwie Dragońskie które do Torunia iść miały, kiedy się bez tego obeyść mogło nazad rewokowałeś - . - . Wielkie zasługi Uprzeymości Waszey tam in toga quam in sago od niemałego czasu Oyczyznie swiadczone y rzeczy experyencya nie są nam tayne: ale jako my nic więcey niepretendujemy nad to co Antecessorowie Nasi mieli in militaribus, tak pewni jesteśmy że Uprzeymość Wasza in exercitio Władzy swojey czynić niezechcesz nad to co respekt super jura Majestatis et Reipublicae wyciąga y do czego dawnieysze et novella lex obliguje - . Alec ponieważ z Komissyi aktualnie w Toruniu dotąd agitującey się y już ad conclusionem vergentis, jak przyjdą do Sądu Naszego Assessorskiego wywiedzione o całey sprawie Inkwizycye, nayłepsza może się powziąć informacya względem Kapitana Wattera; tedy żądamy po Uprzeymości Waszey abyś formowanie Sądu Krigsrechtowego przeciwko Temuż Kapitanowi zatrzymać zechciał. - Jeżeli pan Bóg użyczy tyle sposobności zdrowia Uprzeymości Waszey że tu niezadługo będziesz mógł przybydź, o wszystkim natenczas zniesiemy się z Uprzeymością Waszą. Jeżeliby zaś miała do przybycia tu Uprzeymości Waszey dalsza słabość sił /: czego nie życzemy :/ obicem ponere, tedy przez Wielmo. Woiewodę podlaskiego Hetmana poln. Koronnego toż może nastąpić porozumienie się, nader potrzebne - . Dobrego interea od Pana Boga Uprzeymości Waszey przy Łasce Naszey życzemy zdrowia - . Dan Cce — . — . —

123.) JćMPan Baron Puchet do JmPana Kanclerza W: Kor. z Rzymu 21. 8br. 1724. — . —

Załącza się, onegdayszego dnia JmPan Graff Lagnarski że nie odbiera należyte responsa na te relacye które ia pod Jmieniem Jego pisuję do Króla Jmci: „Jam Jmci reprezentował że ta Relacya nie do Gabinetu powinna bydź postana ale recta do JWWmpana Dobrodz, ile że w Interessach concernentia negotia et jura Rzpltey jest pisana" odpowiedział, że ta Jego była i jest Intencya aby te relacye pierwey sub trutinam JWWmPana Dobr były dane a potym do Gabinetu były addressowane, y że dla tego sub volanti je posyła do X. Accorambonego aby On odebrawszy od JWWmpana Dobrodzieja roskazy mógł nam należycie odpisać na wszelkie relacyi Naszych punkta. - Ja replikuję, że kiedy była taka Jego intencya to było potrzeba rectâ do Rąk JWWmp. D. relacye posyłać: ale On reprezentowawszy mię, że dla oddalenia WmPana Dobrod. ode Dworu niemógł tego czynić, gdyż trzeba było żeby JKMść była instantanee co tydzień informowana de rebus currentibus; proponuie tedy Jmci, żeby na mnie zdał curam posyłania co tydzień rectâ do JWWmPana D. Copiam relacyi, abyś WmPan Dobrod. był już informowany y wiedział co za Roskazy trzeba Nam będzie iu Res

Responsum dać niżeli relacya z gabinetu do Rąk Jego przyjdzie: approbavit Jmć tym chętniey że prawdziwie uznaje że in negotiis concernentibus interesse Reipublicæ nikt inszy niemoże Nam dawać Roskazy y dirigere negocyacyą tylko Jw wm p. D. jako pierwszy Minister et Legum Custos. — Zaczynam tedy od dzisieyszey Relacyi którey kopiam annecto; y dla upewnienia jeśli regulate dochodzą, będę jednę po drugiey znaczył Solito Seguenti numero: jako teraz znaczę № 1. — Jezeli co będzie potrzebowało większego Sekretu to utar cyfra którą mam z Jw wmPanem Dobr. —„ —. Negotium teraznieyszey Relacyi o pretensyach Rzpltey w Neapolim jest według mego zdania bardzo zawikłe: ile że dzięże Neuburskie od tak wielu lat jest in pacifica possessione y różne z nim a Camerą Neapolitańską zaszły Transakcye: jednak gdyż agitur de negotio alicujus consequentiae nietrzebaby opuszczać tentare recuperationem tychże Summ, ile że to bez Kosztu Rzpltey bydź może, y że Jś Sam podeymuje JmPan Graff ten Interess sollicitować: może że żąda skarbić sobie Łaskę u Rzpltey. Negotium także postaraniaJś Jndultu do nominowania simpliciter na Biskupstwo Warmińskie bez Listów Compulsorialnych y insze formalitates, jest alicujus momenti: niemożemy wiedzieć de certo jezelibyśmy go tu mogli otrzymać: ale postaremu mamy wielką nadzieję osobliwie pod teraznieyszym Papieżem wielce życzliwym Królowi Jmci y całey Rzpltey et stante Ministerio Kardinała Paulucciego —. Ja z całym moim Domem do Nóg upadam Jw: wmpana Dobro. — — — — —

EXPEDYCYA PRZEDSEYMOWA.
in Anno 1724:

124.) Deliberatoriae Jego Królewskiey Mości wydane w Warsz. d. Maij 1724.

August Wtory etc.

Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Jak wiele Wszystkim państwom na przezornych y doskonałych zawisło deliberacyach, które że w naytrudnieyszych y nayniebespieczniejszych konjunkturach częściey y daleko więcey dokazować zwykły a niżeli mocne y liczne siły, poznał to Naród polski, gdy za nayspierwszy Swobód Swoich y szczęścia publicznego fundament y zaszczyt, Radę powszechną, z wszystkich Stanów legitime zgromadzoną, zatoczył: na którey cokolwiek ad conservationem Dobra pospolitego lub ad Salutem Singulorum et Universorum regulari powinno zgodnie zwykł stanowić, expedyować y determinować: praevia jednak pierwey dostojeństwa Naszego deliberatione z Senatem circa proponendas materias na Seymikach przedseymowych y potym na Seymie Walnym resolvendas. Przeto, konformując Jś ad instituta Majorum pro primo gradu usilney Applikacyi Naszey circa bonum

bonum publicum, singulare adminiculum Validi Consilij Uprzeymości Waszey zażyć umyśliliśmy, chcąc mieć communicationem Consumati Sensus Jego względem punktow y Interessów publicznych do formowania Instrukcyi Antecomicyalnych ex re et utilitate potrzebnych; którey oczekiwając dobrego interea odpana Boga Uprzeymości Waszey życzemy zdrowia. Dan ut Supra.

125.) Uniwersał na Seymiki Antecomicyalne

August Wtóry etc. wydany w Warszawie d. 7. Julij 1724. —. —.

Wszem wobec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy: = mianowicie, Wielmożnym Urodzonym Senatorom, Dignitarzom, Urzędnikom Ziemskim, Grodzkim y wszystkiemu Rycerstwu Woiewodztwa N. uprzeymie y wiernie Nam mitym przy ofiarowaniu Laski Naszey Królewskiey do wiadomości podajemy. Wielmożni Urodzeni uprzeymie y wiernie Nam mili! Jako Naywyższemu Panu Zastępow qui dat belligeris foedera gentibus pokorne oddajemy dzięki, że po zerwanym jednym a dwóch infructuoso exitu z ciężkim serca Naszego Żalem rozeszłych Seymach, pobłogosławił usilne prace y Starania Nasze do odwrócenia tych które ex jactura Obrad publicznych wynikać zwykły nieszczęśliwosci y utrzymania wyrobionego miłego pokoju; tak widząc e Speculo pańskiey przezorności Naszey y Oycowskiey około dobra pospolitego vigilancyi, że niemoże bydź perfecta tey Rzpltey felicitas jeżeli Jey Zbawienna y życzliwa zgromadzonych Stanow Rada y nierozerwana Sensuum et animorum unio mocno niegruntuje; y nieopuszczając nigdy ręku dum quid supereſt agendum, a oraz pokazując przykładną Legis obserwancyą, Seym Walny Ordynaryyny w determinowanym przez prawo czasie, to jest na dzień Wtory Miesiąca października Roku teraźnieyszego 1724. w Warszawie składamy: y Seymiki przed Seymowe na mieyscu zwyczaynym Uprzeymosciom y Wiernościom Waszym w N. na dzień dwudziesty pierwszy Miesiąca Sierpnia, Generał zaś na dzień jedenasty Miesiąca Września w N. N. naznaczamy: tey będąc nadziei, = że jako z Naszey Strony wszelkie które tylko practicari mogły dispossimus media do pożądanego Consiliorum Successu, za jedyny cel mając Salutem publicam która przez tak częste Seymow niedoyścia wątlec y słabieć musi y do swego coraz doskonalszego przyyść niemoże vigoru; tak z Nami Uprzeymości y Wierności Wasze metam tendetis ad unam; y Obrady swe stosować będziecie ad Objecta Seymu przyszłego w Instrukcyi Naszey proposita: a oraz semoto prywatnych Interessow Studio, takowych posłow e medio Sui obierzecie którym wyprobowana w Sprawach publicznych activitas et prudentia dobra pospolitego Zelus do tey funkcyi przyda Suffragium —. Do czego Uprzeymości y Wierności Wasze amore patriae obowiązując Onym dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia —. Który to Nasz Uniwersał aby do wszystkich wiadomości nieodwłocznie przyyść mógł po Grodach, parafiach y mieyscach Zwyczaynych publikować go zlecamy. Dan w Warszawie ut Supra

126.) Universale ad Conventum Generalem Terrarum prussiae sub d. 7. Julij 1724. emanatum.

Augustus II. Dei gratia Rex etc. —

Universis etc. prout Supremo Domino Exercituum qui dat belligeris foedera gentibus humillimas reddimus gratias, quod post disrupta una bina vero infructuoso exitu cum gravissimo cordis Nostri Dolore Dilapsa Generalia Comitia, benedixit impensis Conatibus et Laboribus Nostris ad avertendas eas quae ex jactura Consiliorum publicorum provenire solent infelicitates manutentionemque elaboratae dulcissimae pacis; ita videntes e Speculo Regiae Nostrae Sollicitudinis paternaeque circa bonum publicum vigilantiae non posse dari perfectam hujus Reipublicae felicitatem, si illam Salutaria ac Sincera Congregatorum Statuum Consilia et irrupta Sensuum et animorum Unio fortiter nō solidaverit: non Demittendo manus dum quid Supereſt agendum, ac simul monstrando exemplarem Legis observantiam, Comitia Generalia in determinato lege tempore scilicet in diem 11. Mensis Octobris anni currentis MDCCXXIV. Varsaviae indicimus; Conventum vero Generalem Terrarum prussiae pro die Mensis Anni ejusdem Mariaeburgi ex alterna vice assignamus Sinceritatibus et Fidelitatibus Vestris: pleni ejus Spei quod prout ex parte Nostra omnia quae tantum practicari poterant disposuimus media ad exoptatum Consiliorum Successum pro unica meta habentes salutem publicam quae per tot reiteratas Comitiorum jacturas labefactari et debilitari debet nec ad perfectiorem pervenire potest vigorem; ita Sinceritates et Fidelitates Vestrae metam tendetis ad unō consiliaque Sua dirigetis ad Objecta Comitiorum futurorum in Instructione Nostra proposita; ac simul semoto privatorum negotiorum studio, tales e medio Sui eligetis Nuntios, quibus probata in publicis Functionibus activitas et prudentia, publicique boni Zelus ad hanc Functionem addent suffragia —. Ad quod Sinceritates et Fidelitates Vestras amore patriae obstringendo Optimam Eisdem a Domino DEo precamur valetudinem. Quas praesentes Literas Universales Nostras ut èo citius omnibus innotescant, Easdem in locis consuetis publicari jubemus —. pro majori vero fide Manu Nostra subscriptas Sigillo Regni communiri jussimus — Datum Varsaviae ut supra —. — . — . —

127.) List Jego Krolew. Mći Circularny przedseymowy do Nayprzewielebnieyszego w Bogu Jmći Xiędza Prymasa y do Wielmoż. Hetmanów Obuyga Narodów wydany z Warszawy d. 7. Julij 1724 — . — . — . — . —

Nayprzewielebnieyszy w Bogu uprzeymie Nam miły! Złożywszy Seym Walny w czasie prawem opisanym, y pragnąc votivum Onegoż pro utilitate publica successum, nieomieszkujemy solicitam do tego pożądanego Końca impendere curam —. A jako pomyślne Sey

Seymikow przedSeymowych eventus wiele do tego contribuere mogą: tak abyteż Seymiki zgodnie y szczęśliwie odprawić się mogły, przezorney i skuteczney Uprzeymości Waszey wzywamy czułości y applikacyi usilnie żądając; abyś Uprzeymość Wasza powagą Swoją y skutecznemi Insinuacyami do tego rzeczy disponował, żeby na tychże Seymikach Antecomicyalnych Intencye Nasze w Instrukcyi in paterno candore od Nas danej wyrażone exoptatum pro bono publico otrzymały effectum -. Czego z doświadczoney ku Nam życzliwości uprzeymości Waszey y żarliwey ku Oyczyznie miłości pewni będąc; Onemuż przy ofiarowaniu dalszych Respektow Naszych dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia -. Dan w Warszawie ut supra -.

128.) List takiż do Wielmożnych Senatorow -.

sub data eadem -.

August Wtory &c.

Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Złożywszy Seym Walny w czasie prawem opisanym, y pragnąc votivum Onegoż pro utilitate publica Successum; nieomieszkujemy do tego pożądanego końca sollicitam impendere curam -. A jako pomyślne Seymikow przedSeymowych eventus wiele do tego contribuere mogą; tak aby też Seymiki zgodnie y szczęśliwie odprawić się mogły, przezorney y skuteczney Intermedii Ordinis wzywając czułości i Applikacyi, usilnie żądamy Uprzeymości Waszey: abyś na przyszłym Seymiku przedSeymowym do tego powagą swoją perswazyą y kredytem rzeczy prowadził, żeby Intencye Nasze w Instrukcyi in paterno candore od Nas danej wyrażone exoptatum pro bono publico otrzymały effectum -. Czego z obowiązanej ku Nam Życzliwości y ku Oyczyznie miłości Uprzeymości Waszey pewni będąc; Onemuż przy ofiarowaniu dalszych Laski naszey dowodow dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia -. Dan w Warszawie ut Supra -.

129.) List takiż ad Equestrem Ordinem

sub data ut supra -.

Urodzony Wiernie Nam miły! pragnąc złożonego przez Nas w czasie prawem opisanym Seymu Walnego votivum pro utilitate publica successum, nieomieszkujemy do tego pożądanego końca sollicitam impendere curam. A że pomyślne Seymikow przedSeymowych eventus wiele do tego contribuere mogą; tedy mając perspectam virtutem et dexteritatem Wierności Twojey usilnie żądamy: abyś wierność Twoja wielkim kredytem swoim inter Concives et omni studio do zgodnego y szczęśliwego przyszłego Seymiku Antecomicyalnego zakończenia dopomógł; y żeby punkta w Instrukcyi Naszey in paterno candore wyrażone exoptatum pro bono publico otrzymały effectum -. przez co Wierność Twoja nie tylko Oyczyznie Swojey powinney dasz dowód miłości, ale y Panskie Nasze ku sobie pociągniesz Laski y respekta: przy których ofiarowaniu dobrego interesa Wierności Twojey od pana Boga życzemy zdrowia -. Dan w Warszawie ut supra -. -. -.

130.) Copia Responsu Xiążęcia Jmci primasa na Deliberatorie

Jc.K.Król. Mci w Losiu d. 5. Junij 1724. r. -. -. -.

Ladzi

Ladziwiſię Swiat nietylko w tym Wieku ale w idących ad eternitatem czasach nadtym niepraktyko=
wanym nigdy przez Nayiaśnieyszych Antecesorow Waszey Królewskiey Mći pana Mego Miłosciwego
różnym przykładem Dobroci; że przeciwko naturze wszystkich Monarchow którzy rozumieją
esse Summam Imperii nullis teneri legibus, pierwszy W.K.M. p. M. M. et novus et rarus
phœnix w Królach panach rariſsimae moderationis, y od naywyższey prerogatywy mającego
ſię supra leges Majestatu varioris jeszcze ad vota populorum condescensionis, pozwoliteś
opisać ſię na punktualne w lat dwie zawsze składanie Seymow; y co było przedtym Regum
arbitrii uczynites Legum Obseguii —. Do Zwycięzkich Lawrow, do pysznych insignia coloſsow na których monumenta et trophea heroicznych dzieł Wa. Kr. Mći grata leget laetas posteritas, przydateś y to osobliwe nieprzyzwoitey drugim Monarchom owszem Stan Ich przenoszącey cnoty ornamentum, że Ipse Sui victor dateś ſię przezwyciężyć prożbom, potrzebom, y wygodom tey Rzeczypospolitey; Legum conditor Ipse et legum patiens —. póki to Królestwo w wolnosciach Swoich, póki w nich cursus Seymow durabit, póty w nich tanti gratia facti w ustach narodu Swobodnego brzmieć y słynąc nieprzestanie —. Ani ad non aboleńda antiquitate beneficia potrzeba będzie historyi, w którey Res Imperantium florentibus Ipsis częstokroć bywają z affektu przydane, postquam occiderant recentibus odijs ujęte —. Zostanie zawsze in volumine Legum pewnieysze y wiernieysze mieysce nieskończonym głosom o dobroci W. Kr. M., że tymże prawem które następujące po Nas oczy czytać będą, y którymes ſię sam dobrowolnie zobowiązał, zaraz zawiązates y zamowiteś Sobie Suaviſsimam panowania Swego apud posteros Memoriam, upewniteś longiſsimam Imieniowi Swemu apud Exteros gloriam. —. gdybym słuchał Inclinacyey moiey jak pragnie in abundantia cordis os loqui, długobym nie przestał chwalić W. K. M. y długo chwaląc jeszczebym znalazł w naybogatszych y nayobfitszych słowach, curtae quod desit rei adproportionem przewyższający omne genus laudis materyi Ale idę ad formalitatem serca y myśli mojey explicativam, jak nayuniżeniey dziękując W. K. M. za tę Laskę ze Seym następujący y według prawa plus quam religiose y według potrzeb Rzpltej plus quam opportune składać raczysz, życząc za to samo abyś wjak naypoźnieysze dni życia Swego szczęśliwie królując mógł dare jura Quiritibus —.

Wielką y nieodbitą potrzebę Seymowych Obrad już wyrazity nieraz na Seymiki Antecomitialne wychodzące Instrukcye: które lubo fatali kilku Seymow periculo do skutku nieprzyszły zostawają jednak integra et illæsa Encomia przezorney Kancellaryi: która gdy w nich co należeć mogło ad praesentiam necesarie, ad futura proinde ac subitanea consultiſsimè, nigdy nieopuściła; magno Jey et prudentiſsimo ministerio, choćbym milczał, same ustawiczne prace y ochotne paterna W. K. M. około Dobra Rzpltey solicitudinis exekucye, są et Confesiones et preconia —.

Teraz, lubobym niemiał do dawnieyszych co przydać, wiedząc że cobym nieprzydał samo Kancellarya pervigil omni fortuito w blizkich na Seymiki Expedycyach wyrazić non omitteret,

aco ex ratione Swieższych circumstancyy chcę tu namienić wtym pewnie mentem Meam proveniret vel impleret: jednakże mając honor Odpisywać ad Deliberatorias W. K. Mć, abym się niezdał bydź irresolutus deliberandi et Consultus Sterilis consulendi, Roskazowi W. K. M. obediens, primacyalnemu Urzędowi ettemu na którym mię Laska W. K. M. noviter osadzita respondens, tak zdanie moje explico: = Securitatem internam et externam wszystkich Królestw principaliores curas, ktoż nie przyzna esse duo brachia binosque Lacertos, na których się całość Oyczyzny, panujących Władza y Sława, poddanych Cichość y Domowa Szczęśliwość utrzymuje? hisque dari vires et fulmina bello divitias paci. – Jako zaś są w każdym Rządzie ajsentialia Constituwa politici Corporis; tak gdy jedno albo którekolwiek z nich rutat vel patitur, zaraz ex consensu cała languescit Cōplexio; vel ubi summa labant cætera turbantur –.

= Uczyniwszy zaś hanc circumscriptivam wnętrznego y Zewnętrznego bespieczeństwa definitionem, przez którą pokazuje się pathetice jak wiele Nam na dwóch fundamentach y filarach ad sustinendam fortunae Nostrae molem należy; według onychże punkta które teraz do Instrukcyi odnowienia mogą bydź potrzebne, in duas Classes podzielę. – Ad Securitatem internam należy intimius zupełna inter Status confidentia: y ta to inconsutilis vestis pożądanej inter Cives jedności, którą teraz studia in contraria scissae poprzły animositates. Jak zaś potrzebna Interessom W. K. M. P. M. miłościwego, abyś niepatrzał na dalszy Upadek Seymow które już po kilkakroć Składałeś cum sacrificio zdrowia y niewczasów Swoich ad peritura doleendo; nie trzeba tego objaśniać: przenikasz Sam WMK M. któremu Summum Dii dedere judicium. – „ – Do niey także aby była in securo aequalitas, sprawiedliwie refertur porządek domowy: którego sobie w podatku pogłownym Województwa y Ziemie mając związane lege Novella Ręce bez Seymu uczynić niemogą: a jedne aż nader taryffą Anni 1676. przetadowane gemunt sub onere opłacając deserta gdzie były quondā Coloniae; drugie zaś post hostilitates znowu z Laski pana Boga y Opatrznosci W. K. M. pracą vigent, napełnione ludźmi, y nowymi których przedtym Imienia niebyło zasadzone Wsiami; bardzo mało co contribuunt: bos portat muscam, molem formica revolvit. Co jako słuszności, Swobodom, y równości jest Contrarium, tak potrzebna nieodwłoczna Contribuentium coaequatio. –

= Iu się same insinuant krwawe nietylko za Oyczyznę ale za Wiarę S. zasług dawnych Rycerzów przeciwko nieprzyjacielowi Krzyża S. martiria; nadwerężone Wielkich Włodzow w erogowanych na wytrzymanie fortec pogranicznych y zapłatę Reymentow Summach Substancye, dotąd nietylko ullo premio virtutis ale nawet nulla restitutione łożonych in publicum expensow recreatae. – A zatym aby nikt nierozumiał że to cokolwiek z nowych Colonij contribuendum przyydzie obrócisię ad privati usus compendia, cēdat in mercedem dispendii Sanguinis et meritorum niezapomnionych pr merita Antecessorow w Successorach –.

= Narzekają także Województwa y Ziemie w świeżych swoich do mnie Legacyach na Jchmpp Posłow y Ministrow Cudzoziemskich: że przeciwko prawu y dawnym Zwyczajom Seymom adsunt; subtili tod Ręką activitate zgodne obrady tamują; y żebyśmy w niesforności y zamieszaniu Naszym zawsze

tylko sẽnice Eos zaczynali; niekończąc do Concluxyi Seymow, daleko większe adstruunt tajemne przeszkody niż jawne wolnych głosow niby o domowy Interess wzniecone certamina. Bądź zeto co podobno zgadywają w samey rzeczy bydź może, rozumiałbym y Ja nova et turbida cupientes amovendos Authores. Ma władzę Jmpan Marszałek Wiel. Kor. jako był postcomiciali Consilio requisitus: trzeba tylko zalecenia W. K. M. pana M. M. ut utatur jure suo obligując wcześnie Jchm pp. Ministrow Cudzoziemskich aby Rempublicam priscum morem retinentem uwolnili od tych niebywałych przed tym Swoich Assystencyi. Co samo Wdztwom significatum będzie gratissimum y dobru pospolitemu salutare; że sublata w cudzoziemcach suspicione, succedet między Swemi przynaymniey od bliskiey tentacyi uwolnionemi verecundia trudnienia albo zrywania Seymow –.

=porzuciwszy zaś sumpta vel sumenda obtentui; ze się kilka Seymow nominatim na Komenie dzie niby na prędzie lub haku jakim rozbito, jeszcze w publicznym mniemaniu y teraz quos Scopulos senserat icta timet navis –. Ja jednak lubo niewątpię, że już ta trudność zupełnie utaczniona według Convencyi która się po ostatnim Seymie stała, y którey prosper successus famâ miat jeszcze Antecomicyalne poprzedzić Seymiki; jeśliby co do niego desideratetur; Supplikuję W. K. M. P. M. M: per vice cepta, y day to solatium pragnącym poddanym z upewnieniem w Instrukcyach że więcey ta materya niebędzie nec ad motum przyszłemu Seymowi, y ze Conclusyi Jego szczerze W. K. M. chcesz ad confundendos inaczey rozumiejących –.

=Co się zaś tknie Securitatem externam; w tey, jakom powinien z obowiązkiem Duchownego Stanu, zaczynam ab Jove y od krzywd Kościoła Bożego które Onemu infert wymioste ad Supremtatem Sąsiedztwo Brandeburskie zabierając violenter y profanując Swiątnice Pańskie w Lisnowic Dyecezyi Chełmińskiey przeciwko paktom któremi obwarowana jest in Spiritualibus Kościoła Łamecznego independenter a principe immunitas et proprietas; tudzież y na Warmią ustawicznie czyniąc terriculamenta niby per pretextum Represaliorum za Dekreta Trybunalskie ferowane contra Dissidentes, którzy mieszkając w srzodku Królestwa bez żadney Excepcyi y żadney do państwa Brandeburskiego niemając relacyi, powinni sąd y prawo pod którym siedzą amplecti et pati. Łamach ten in Religionem verendum aby się niepoczytił in Regionem: dopiero gwałtowne z zagranicy najazdy, nieprzestanne explagiationes ludzi, nil vicinum, nil mite et amicum, wróżą! —. –

=Toż się dzieje et ab Aquilone; o Cerkwie do Syzmy na różnych mieyscach osobliwie w powiecie Comskim przywiedzione, o które tak jak w własnym państwie swoim recipitur y z przegrozkami zuchwałemi formatur praetensio –.

=Niewiele taskawiey, lubo przedtym zawsze łaskawe przeciwko nam flant venti occidui, zagarnąwszy w Arest dobra Opactwa paradyskiego, i gdy tą Sekwestracyą chcą wymusić Alternatę pro eligendo raz z polskiego drugi raz z Niemieckiego Narodu Abbate; admissa cogitatione aby przez to całość juris patronatus W. K. M. in se inalterabilis nieposzła w podział z cudzą, in fundo Rzpltey y na zanadanej fundacyi polskiey Jurisdykcyą: metuenda tych Zamysłow executio –!!!

=Dopiero od Wschodu chmi jeszcze silens quod detinet Eurus: Kamieniec z małym opatrzeniem mnieysze ma jeszcze ku Obronie praesidium. Chocim też przy nim przeciwko paktom u[illegible]

fortyfikowany mnostwem milicyi Tureckiey osadzony! Urbi Carthago Aemula! przychodzi
lu na myśl apposite Cieszko onym Rzymskim słodzom: Numantia quam si non avertisset
Roma, illa oppressisset Romam —.

= Colligacya Moskiewska dla którey dotychczas z ruin y popiołow wygrzebać się nie ta-
no, miasto utilitatis która Nam przynieść miała obraca się Nam bez żadney wdzięczności i
nadgrody in peritudinem Socialis belli: bo ani własney Kurlandyi asekurować Rzpltey niemo-
iemy, ani quod opere erat praetium Traktatow któremi nas wciągając in Societatem armoru
dwojowane avulsa Regno przywrócić deklarowano, Satisfakcyi żadney niewidzieny. —.
Interea dzięże Jmć Kurlandzki pisze do mnie sollicite prosząc o Skrócenie amaritudinum
Jego, które tym cłu są cięższe im już dawniey implorat justitiam; invocat legum auxi-
lia aby mógł bydź ad jura et proventus Xięstwa Kurlandzkiego przywrócony: Żeby zaś tak
Tugo exterris et exspes restitucyi Swojey, nieutracił nakoniec cierpliwości y nieuczynił z kim
jakiey o własne państwa Swoje, jako Je nazywa Allodialia, Transakcyi; jest nadczym Statibus
et Ordinibus pomyślić y wcześnie zabiedz temu coby mogło zatrudnić przynaymniey Rzpltą y
podać Jey Supremum Jus do Kurlandyi per questionem dubitationis integrum, per exceptionem
diminutionis —.

= Ale to wszystko co Nas może extrinsecus dolegać turbować y straszyć: lubo Oycowska
W. K. Mci Opatrzność y nieprzebrana w Radach Jego naysekretnieysze gabinety przenikających
bfitości, może zdaleka avertere et dissipare chmury które Nas grożą, nec dare tempus fulmi-
nibus, y tak ten Naród ubespieczyć jak kiedyś Rzymski pod Augustem Swoim bespieczny
o Nim inter Summa wyznawał Elogia, nulla in praesens nobis formido Dum Augustus ae-
tate validus segue et Domum et pacem intentaret: przecież aby Rzplta niezostawując te-
go całego Ciężaru Curae Deorum Sama też o Sobie radzita, wszystko to com wyraził monet et
novet jak Seym przyszły nader jest potrzebny evincit et probat: który aby mógł za wczesnym
uprzątnieniem eorum quae ad Oblcem szczęśliwie stanąć ad honorem intaminatum et perenne
Jmienia W. K. M., ad felicitatem Rzpltey, ad respectum vicinorum, którym zaraz pozą-
dana Jego w jedności animorum Konkluzyą staniemy się considerabiliores; partykularnym tym
zdaniem y proszeniem moim, publica bona voto. Sam zaś waleczną całując Rękę W. K. M.
y życząc w pożny wiek ut terreat Orbem arceatque mala pisze się &c.

131.) Copia Responsu Jm X. Biskupa Chełmińskiego na Deliberatorie J. K. Mci w Toruniu 17. Junij 1724. —

Pierwsze, postanowiony z Dobroczynney Łaski W. Kro. M. Pa. M. Miłości: na Urzędzie Senator-
skim odbierając deliberatorias, nayspierwey mi należy od nayniższego zaczynać podziękowa-
nia że mię godnym uczynił ferre consilia y że nieustaynie Oycowską piastuje państwo swoje
dozornością, nic niezostawując coby niebyło ad Conservationem Jego; należy większą a większą
zanosić professią prawdziwey Wierności ku Majestatowi Pańskiemu y Nayjaśnieyszemu Domowi-

= Cobym zaś miał punctuatim proponować na Seymiki przyszłe Antecomicyalne, de vili Sensu meo to widzę jawnie że dozorna W. K. Mci in bonum Opatrzność tak efficacissime providet y zabiega immensis gravaminosis od postronnych Insultibus kiedy niedawno jako do Cara Jmci kazał expedyować praecustoditiones z Strony Inflant y Kurlandyi tak do Jm Xcia Kurfistrza Brandeburskiego meri Vasalli W. K. Mci y Rzpltey circa insolitas Incursiones w państwo polskie y usurpativas exorbitationes odbierania Kościołow, jako dotąd odebrany jeden w Dyecezyi mojey detinet; oraz Elbiąga Miasta, które aby mogło bydź quam totius eliberowane media adequata adinvenire żeby większey do Nas nierościł sobie pretensyi: toć mniey co dodać należy tylko pokornie dziękować za pieczołowanie Ojcowskie y Jego wcale poddawać się Opiece. I to podaję Majestatowi W. K. Mci Pana Mego Mił: aby przy szczęśliwie już obranemu Oycu Swiętym niezapominać wcześnie Jus patronatus immere: ponieważ Sami Jchmpp. Abbates wcale niechcą recognoscere od W. K. M. podanych de jure Opatów, ale ci contra veniendo Sami się obierają y Rzymu aprobatione confirmantur: a tym samym upada Jus patronatus —. Co tak pro Munere meo Suprema Trutina W. K. Mci p. M. M. poddawszy, siebie Samego pod Nogi pańskie Scielę. „ — W K Mci Pana Mego Miłosciwego &c —.

132.) Copia Responsu Jm X.ca Biskupa Kamienieckiego na Deliberatorie J. Krolew. Mci

Die 1. Julij 1724. —. —. —.

Większa szczęśliwość bydź Nasza niemoże jak Czerstwość W. Kro Mci p. M. M. Zdrowia, które im bardziey atteritur pracami y co momentalnym circa bonum publicum Staraniem, tym większą obligacyą y zarliwszym affektem należy każdemu życzyć aby momenta pożądanego W. K. Mci panowania przy zdolnych jak naydłuższey Siłach cumulentur et mutentur in Annos. O co gdy nieustające do Nieba Rzymską ku Trajanowi niegdy expressyą suspiria fundo, non opes nor pacem Te poscimus Jupiter; unum simplexque votum et omnia complexum est, Salus principi Zmieysca mego Nayniższe W. Kr. Mci p. M. M: oddawszy dzięki pro Cura Dobra pospolitego y oraz pro Compellatione rady lubo lichey mojey ad Salutem Oyczyzny et media vitandi ingruentia Seymowi następującemu nocivas; które ze naprzod bydź mogą ex diuturna Controversiy z Stron Komendy Woyska Cudzoziemskiego; poważam się Supplikować żebyś Suprema Authoritate hunc produm W. K. M. solvere raczył: boć jeżeli quicunque Capharea saxa fugit, zawsze a naufragis vela retorquet agnis: toć y Obrad przyszłych Cymba, illum quo laesa videtur tylekroć razy słusznie horrebit y zdaję się obawiać adire locum —. Więc provide W. K. M. p. M. M. Twychciey clementissime obicem hunc planare aby niebył dalszy pretext zatamowania rectas Consiliorum Intentiones —.

= Niemniejsze od postronnych Monarchow imminet periculum dla różnych Interessow: bo Jchmpp. Ministrowie zrozumiawszy difficultates utrzymania przywyczajow Commissa zechcą per Subalterna Subjekta postow Naszych tamować rady. Zaczym gdyby można, żeby temu obvia

obviare y Jchm pp. według Konstytucyi Koronnych ob suspicionem praktyk przeciwnych natenczaś się z Warszawy praevia relatione funkcyi swojey alienowały. – Jakozaś pomnieysze ziązęta y grubych narodow geniusze naśladując politicam Status swoich przy Dworach externorum principum konserwują Residentow tak ex necessitate sądzitbym salubres abyśmy przynaymniey naszych Sąsiadow y innych benevolorum albo niechętnych wiedzieć Intencyą albo domyślić się mogli o tym quo vicinos animo Graecia Throjas habet? hic utilius, jako żeby od Rzpltey capaces hoc charactere insigniti destynowani byli pro cautela et informatione albo pro majori soliditate przyjaźni, albo żebyśmy gotowi byli jacere aut tela vitare –.

= Co zaś ad internam Securitatem od pogranicznej Barbaryi; krótko rzekę. – Kamieńca podolskiego antemurale Christianitatis nazwanego Spes nulla utrzymania: bo y ludzi niemasz do Obrony y ledwie na odmianę sufficiunt Warty: a coż sine praesidio y nayobronnieysze fortece? Ztądci y fortyfikacya w Okopach znacznie bez naprawy diminuitur et vergit in ruinam: bo jako Securitas sine milite tak miles sine stipendio subsistere nie może. – gotowa tego wszystkiego przyczyna, że pieniądze albo in tempore niedochodzą, albo znacznie per subtractionem diminuuntur; eo citra laesionem kogo honoru juxta visum et ex auditu W. K. Mci p. M. Mc reverentissime zdato mi się namienić aby securitati providere wcześnie. – W inszych okurrencyach referuję się do przyszłych z Kancellaryi W. K. M. p. M. Mc wydanych Instrukcyi: ile że Cor Majestatis et vigilans sufficiet occurrere malis ut eveniant bona: y jako niegdy o swoim Kondeuszu Anglia custodit Rempublicam tuetur favetque fortunam, sensus civium Majestati, Majestatisque providentiam omnibus explicare solitus –. Ja zaś wierny móy in deliberatoriis Sentyment Pańskiemu podawszy Roskazowi y woli sktaniam się cum demissimo poplite. Nayiaśnieyszemu Majestatowi Waszey Królewskiey Mości Pana mego Miłościwego &c

133.) Copia Responsu JWJmcx a Biskupa Kujawskiego na Deliberatorie JE. K. Mci w Gdańs. 20 Jun.

Całuję pokornie Rękę W. K. M. p. M. Miłści. w Liście Jego Pańskim do mnie wyrażoną. – Dziękuję jak nayuniżeniey za Ojcowskie Staranie około Dobra pospolitego y za punktualne utrzymywanie praw Oyczystych: w czym abyś y momentu nieomieszkał raczyłeś z dziedzicznych delicyi wcześnie do Nas pospieszyć y wszelkie preparatoria do przyszłego Seymu według dawnych zwyczajow należycie ordynować; a oraz zdania Wierney swojey Rady rekwirować niezapominaszż!

= Rozumiem że punkta Instructionis na blisko następujące Seymiki przedSeymowe sufficient te które praecesserunt na przeszłe te nieszczęśliwe zerwane y rozeszłe Seymy: zdałoby mi się jednak niektóre przydać: = 1mo) Jakoby zabieżeć częstym Rekursom privatarum personarum ad potentias extraneas po korrekturę praw y Dekretow Rzeczypltey; którzy nec erubescunt nieustraszonemu Sercu W. K. Mci armatas procurare Instantias, et novas per Represalia ad Ignominiam Królestwu imprimere Leges: właśnie jakbyto Królestwo

harazowe było; albo jakoby na Dzwierzchność y powagę W. K. Mci wolno było cudzym kiwać Orężem? —. Takowe preliminaria nietylko honorowi W. K. Mci y całey Rzpltey szkodzą, ale y dalszym y gorszym konsekwencyom bitą drogę torują! — „ — 2do Jakoby skuteczniey obmyśleć sposób, aby Miasto Gdańsk obserwowało Dekreta W. Kro. Mci et Decisiones Reipublicae: gdyż Fidelitatis suae terminos w tym naybardziey zapisuje co sobie mitego bydź rozumie; wszystkie zaś insze prawa y Konstytucye za nic niema; y ostatnią Constitucyą Seymu pacificationis in puncto Articuli 4ti absolute contemnit; y owszem auget Contemptum Religionis; et injurias nietylko mnie ale też in particulari recentissimè pannom Zakonnym S. Brygitty Konwentu gdańskiego inferre non erubescit, którym Wieś własną, Klasztorną, Szydlice chce aproprijare suo Dominio: był między nimi Kontrakt na lat 15., tego w wielu punktach Miasto niedotrzymało, wiele krzywdy narobiło y teraz już od półtora lat po skończonym Kontrakcie absolute do tych się Dóbr interessuje, Contribucye wybiera tak jako z Miasta; lubo ta Wieś jako insze Wsi Klasztorne publiczne Rzpltey podatki jakoto Hibernyą y insze czego Miasto niepłaci wypłacać musi —. Nomen Katolikow coraz in majorem positionem idzie; nietylko ad Magistratum, ad Scabinatum, Centumviratum, ale ani do Cechow nieprzyymuje, chyba do takich bez których się obeyść niemoże: a co naygorsza Dziatki po Rodzicach Katolikach pozostałe pervertit; na Opiekę alienae fidei Titulos daje; y czego nigdy niebywało już adultos ad Apostasiam przyymuje; Dusze ludzkie gubi przeciwko prawu Boskiemu y Oyczystemu —. „ — 3tio Ab expeditione Decreti in Deliberatione pendentis ratione Bonorum Episcopatus Curoviensis seu piltinensis multa dependentes w Kurlandyi dla uspokojenia zupełnego tamtego Kraju: kilku tylko Szlachty jest którzy te Dobra trzymają: ci ex commodo privato publicum negotium czynią; et periculis mutationis Religionis drugich straszą, aby mieli większą Assistencyą Supplicantium do Majestatu W. K. M., y żeby tu Nam przed Oczy niewiadomym rzucali Magnorum bellorum et periculorum; Instancye cudzych Monarchow procurant, które dantur ut petantur —. Interim przez przyjaciół swoich na koszta drugich przyprowadzają, o czym publicznie przeszłego Seymu na Sądach Relacyalnych zaszły Szlachty pilteńskiey querele. — Zaszedł y Ordynans W. K. M. abyll. Instygator Koronny wydał Mandat tym którzy publicas Legationes sine scitu Reipublicae z tey okazyi do Brunświku sobie wymyślali y odprawiali non obstantibus protestationibus drugiey Szlachty pilteńskiey którzy has legationes uznawali bydź nocivas Reipublicae; a przy tym że ta Legacya niebyła pro Interesse Communi ale tylko dla dwóch albo dla trzech którzy trzymają dobra Biskupie. Gdybyś W. K. M. Dekret juxta unanimia Senatorum vota expedio wać raczył, jakoż już Reskryptem swoim possessorow Bonorum przestrzegł, y Decretum Komissyi Seymowey w Piltynie Anno 1686. solenniter odprawionej approbował; tobyś W. K. M. uznał wielkie ukontentowanie tameczney Szlachty którzy się teraz z tym niefmieją, wyjawić oraz zabiegłbyś W. K. M. temu pomieszaniu które się tam znayduje; utwierdziłbyś W. K. M

pilnyczykow in hoc Statu jako teraz zostaią, przywróceni będąc ad suas Libertates antiquas per Constitutionem Seymu pacificationis: y wyznaią wielką w tym Łaskę W. K. Mci że już aequali razem z nami sine ulla dependentia cieszącsię libertate, o niczym bardziey niemyślą, jako de perpetua gratitudine W. K. Mci p. M. Mgo. – Insze punkta sam ustnie W. K. M. panu M. M. insinuare nieomieszkam: a teraz jak nayszczęśliwszych Successow wjak naydłuższe lata, przy zupełnym y czerstwym zdrowiu, przy obfitości Błogosławieństwa Boskiego z nay jaśnieyszym potomstwem in multas generationes uprzeymie życzę wyznaiąc z naywyższą submissyą żem jest W. Królewskiey Mości pana Mego Miłościwego — . — . — . —.

134.) Copia Responsu JW. Jmci X.a Arcy Biskupa Lwowskiego na Deliberatorie Jego Królewskiey Mości z Obrzerzyna Anno Dni 1724. –.

Niosąc Sacrificium cordis na Adoracyą nayniższą Majestatu W. K. Mci Summam beatitudinem całey Oyczyzny naszey profiteri et deprædicare powinienem: że prexencyą Swoią Wasza Król. Mość, miłością dobra pospolitego miłość civium plusquam vi magnetica ku sobie zniewalasz: że admiratione magnalium suorum, y wszelkim pilnym staraniem, vastissima coronata mente, publica desideria in communem salutem et conservationem całości praw, swobod Stanów Rzeczypospolitey praevenire et consolari raczysz –. Niech pan Bog za to Majestat W. K. M. p. Ms.a w jak naydłuższym Wieku per omnem prosperitatum Seriem do jak naywiększey wyprowadza sławy: niech przydaje W. K. Mości nienaruszoney nigdy czerstwosci zdrowia co de nostris superaddat annis; który integritatem Oyczyzny Naszey Delicium Swiata polskiego wielkiemi Dziełami, nieustaiącą czułością procreata pace jucunda, magnanimitate Regia, rządem szczęśliwy, augmento Desceren, efflorescenti Nam saeculo Wielkiego niegdy Rzymskiego Augusta przykładem reprezentujesz, y coraz bardziey cuncta bona desiderabilia efformare raczysz. – A lubo Majestatu W. K. Mci nieporównana przezorność, clarioribus lumine solis documentis, we wszystki dostateczną y naydoskonalszą upatruje commodis publicis satysfakcyą: przeciez gdy W. K. M. p. M. Miłosciwy przyznawać mnie raczysz dignum Roskazom Swoim, ad muneris mei concitatus officium, ante conspectum Majestatu W. K. M. potrzebne consilio publico otwieram y zasyłam ex sensu meo punkta: oraz przy ściśnieniu Stop W. K. Mci p. m. m. Łasce, Dobroci y Clemencyi się zalecam –. Nayiaśnieyszego Majestatu W. Krol. Mości pana Mego Miłosciwego &c.

135.) Copia Responsu JW.o Jmci Pana Krakowskiego na Deliberatorie JE.o Królewskiey Mości we Lwowie Dnia 14. Junij 1724. — . — . — . —.

Należy y to do wiekopomney W. K. Mci Sławy że nietylko victricibus armis waleczna Jego Ręka podczas Woyny Rzeczpospolitę zaszczycała; ale też intra otium pożądanego pokoju ex Instituto przedecessorow Swoich a bardziey ex speciali około dobra pospolitego providentia, całego Królestwa potrzeby salutaribus opatruje consiliis –. A lubo się iniquo Rzpltey fato taksita razy

rozpoczęta zbawiennych obrad robota zepsowata, przecież niespracowane W. K. Mci starание nic sobie przez to nieczyniąc wstrętu recentibus zawsze incumbit curis aby uspokojone Królestwo optimis ab intra legibus reflorescat. - Zkąd y Ja mam nieptaną nadzieję że za Dobrotliwym W. K. Mci powodem, y umowionym już ordynaryynych trudności ułatwieniem, rozpatrzywszyś w potrzebach Swoich zgromadzone Rzeczypospolitey Stany, przez te oraz nieszczęścia a przyszłe niebezpieczeństwa uważywszy, wczesnemi in omnem casum Securitatem Suam obwaruje środkami: ponieważ się zaś W. K. M. y mnie in Subsidium nieskończonych prac y fatyg Swoich per Deliberatorias invitare podobało; ze zwyczayney mojey ku Majestatowi W. K. M. wierności a z wrodzoney ku oyczyznie życzliwości Sensum meum aperio: =

= A naprzód ponieważ naygruntowniejszym pokoju y szczęścia pospolitego fundamentem Securitatis arma et virium opinio uznana bywa; obeyrzawszy się dotąd na niezawarty ze Szwecyą Traktat, et belli potius indicias quam finem uważywszy, fluxam Sąsiadków naszych fidem, incertam pretendujących Sąsiadow Naszych amicitiam; nic nad to potrzebniejszego niewidzę, jako żeby przez proporcyonalną tantis periculis Woyska Aukcyą a dopiero przez doskonalszy porządek et executionem Militaris Disciplinae w lepszey Sił Swoich posturze Rzplta stanąć mogła. Cóż że tanta punctualitate regularną płacą prowidujemy? kiedy po całey polszcze rozrzucone Chorągwie, et propriis Signis ignotus miles, Wodzow, pola, Szyku y broni własney nieznа! czemu wszystkiemu chyba generalnym Woyska ściągnieniem efficaciter obviari można: y pewnie obawiać byś się należało aby na obmyśleniu punktualnej Woysku płacy Rzplta ufundowana, tanem Sił Swoich y imprezy niezawiodła! bo jeżeli w Rzeczypospolitey Monarchij, quaestuosa Tribunis militibus desidiosa quies Romanum vigorem paulatim enervavit; pewnie u Nas nieexercytowany Żołnierz y zaraz authoramencie Swoim bez wszelkiey proby na consistencye rozrzucony, vitio próżniującego pokoju, in multis, porządku, gotowości y należytego Rynsztunku deficiet; w czym jeżeliby się kiedy uchoway Boże Rzplta zawieść miała niechcy na Hetmanow nieskłada Invidyi, którym niepodno in distanti agere y różnym zabiegać defektom w tak odległych Regimentach Znakach, et ut plurimum nieznajomych Wodzom Swoim Officierach. Na ostatku jakaś krzywda dzieje przy równey wszystkim płacy a nierównej ustrudze Woyska Koronnego, kiedy kilkanaście Chorągwi na granicach stojące ustawiczną Kampanją y Surwachtami, Siły, konie, y porządki Swoje atterunt: gdy interea drudzy indulgentia pacis inertes y prawie publiczney Usługi incapaces zostają! godziłoby się przynaymniey partitis podzielić Obseguiis; aby ci ad quietem po pracy inni zas ab ignavia wiecznych konsistencyi evocati, Sił y gotowości Swojey proby uczynili. - Zdrowiemskiego także Woyska non exacta Obedientia usitatam ab antiquo praxim mieszа: kiedy przez niepotrzebne subalternacye przechodzące Ordynanse wiele ex celeritate Sua omittunt y posłuszeństwa Woyskowego promptitudinem retardant -.

= pogranicznе Fortece Kamieniec, Opoki, Biała Cerkiew niedawno wstręt potencyi orientalney y zaszczyt granic polskich teraz tumulus jacentium ruderum: jeżeli munificа W. K. M. y Rzpltey wsparte niebędą dextera pewniejsze niebespieczeństwo niż Obronę przyniosą -. Ruskie, podolskie, kijowskie,

Woiewództwa Skąpe in Securitatem Suam chcą żeby Białocerkiewska forteca Samego pure Starostwa sumptibus reparowana była; nieważając tego że Universorum Salus w tych fortyfikacyach założona generale wszystkich Obywatelow Subsidium potrzebuje -. Altillerya także Koronna Vis ignea Martis y jednakowa belli ac triumphorum materies, w jakim niedostatku zostaje wyrazić niepodobno! która mogłaby jeszcze etiam intra regnum należyte znaleść materyały y insze ad instaurationem requisita, gdyby huic defectui Szczodrobliwa W. K. Mći Opatrzność y Rzpltey Staranie Speciali Sumptu provideret. - Stare zasługi po tak wielu deklaracyach ingrata oblivione pogrzebione W. K. Mci przypominam! Nienadadzą się tak długo od Rzeczypospolitey zatrzymane Summy quia pretium Sanguinis sunt: a do tego jeżeli tak Liberalis patria żeprożnojącemu nowego Komputu Woysku punktualną, obmyśliła płacę; niechayże będzie tak Sprawiedliwa, aby zapracowane tantis cladibus oddata Zasługi: wszak niepowinna bydź major fundendi quam effusi Sanguinis merces! Niechay Was. Kr. M. Clementia y całey Rzpltey Compassio ma wzgląd na zawiedzione publiczną usługą, Wielkich Jmion fortuny y na insze dla Woyska zaciągnione długami: które inaczey wypłacone bydź niemogą: y jakiey tak wielką cierpliwością przeczekana płaca zupełney zasłużonemu Woysku nieprzyniesie Satysfakcyi? — .. — . —.

=Quoad Securitatem Legalem, przyznać to citra Invidiam postronnych Narodow muszę: że żadne państwo piękniejszemi się niezaszczyca prawami. Kiedy jednak vicissitudine temporum et hominum Ambitu na tymże mieyscu gdzie legum patriarum Sacrosancta powinna bydź Observatio, tam kardynalne Swobod y praw Naszych jura convelluntur: rozumiałbym, żeby Korrektura Trybunału Koronnego do którey się już dawno unanimi voto Rzplta zabierała, exigentibus circumstanciis, ad effectum przyprowadzona była -. A że domowego porządku y punktualney płacy regularność na tym zawisła, żeby Rzpltey Skarb in reditibus suis augeatur, y Commercia wszystkie w państwach W. K. M. reflorescant: nie mogę tego silentio praterire, jako się uzurpacya cet etiast w pogranicznych osobliwie Woiewództwach inter particulares possessores zagęściła tak dalece, że ledwie jest która Wieś y owszem mieysce gdzieby przechodzących Kupcow Towary manifesta Rapina non depactarentur: przez co taki wstręt sobie Cudzoziemcy uczynili, że wszystkich rzeczy których chcemy intra Regnum Copiam mieli teraz extra Limites szukać musiemy. - Czemu kiedy W. K. M. Sanctis Seymu et abrogatione podobnych in posterum uzurpacyi obviabis; nieomylnie wszystkie ab Origente Towary importowane będą z profitem Skarbu W. K. Mości y Rzpltey; a oraz Commercia y Jarmarki w granicach Naszych do swojey przyzwoitey perfekcyi. — In reliquo, wiem że solertissima Civium tey Oyczyzny sollicitudo, et perspicacissima Jmperia Kancleryia in publicum meditatio, więcey W. K. M. suggerent. Ja przy Convalescencyi mojey która chci altioribus curis immorari jeszcze niepozwala tego tylko życzę aby W. K. M. z tak wielu życzliwych projektow salubberrima quaeque obrawszy, One ad immortalem Jmienia swego gloriam Securitatem publicam et felicitatem Universorum z Oycowskiey Opatrzności dirygowała. Kończę zatym z naygłębszym Respektem zostaiąc Waszey Królewskiey Mości p. d.

136.) Copia Responsu JW Jmć Pana Wojewody Sierackiego na Deliberatorie J: K. Mći w Jarosławiu d. 7. Junij 1724. A. —.

Nie może sobie Oyczyzna nic pomyślnieyszego vovere ani ominari, jako kiedy widzi że W. K. M. p. M. Miłościwy trita Antecessorow Swoich via ad Instituta Jch się konformując, Munus Łaskawego we wszystkim Pana ad Mensuram Augusti Sui Nominis imples: jako świeżo wydane z Kancellaryi W. K. M. p. M. M. Deliberatorye testantur publiczną Obradę poro objecto mające: które y Ja z należytym odebrawszy respektem, Sensum Meum na Nie przed Majestatem W. K. M. p. M. M. depono. — Co należy do Domowych y wewnętrznych okoliczności; tym, ex inimitabili providentia W. K. M. p. M. M. y Miń isterii Jego żdaią Satis provisum przez przeszłe Instrukcye lubo niedoszłych Seymow; którym Woiewodztwa y Ziemie deferendo niewątpliwie concurrent, aby ta oliva pacis waleczna, Ręka W. K. M. p. M. M. et arte Serendi zaszczepiona nietylko niewiędła, ale nową zawsze culturą tym bardziey sub auspiciis W. K. M. p. M. M. florescat et excrescat. Unum poorro necessarium o co cum Supplici Republica genu cadens upraszam aby Ten Populus exitialis Radom Seymowym przez Kwestyą o Komendę był przed nimi Clementi W. K. M. p. M. animadversione oddalony: bo gdy już przyydzie ad Comitiale certamen przez nowe coraz strony Irritacye, ledwo nie Comitiali że tak rzekę, morbo corripitur Rzplta jako kilka Seymow daty Nam to na oko widzieć —. proxime temu accedit Ordynacyi Ostrogskiey lucta, pari Seymowi impendens dispendio: dla tego zdałoby się mi praemonere Woiewodztwa aby finalną przedsięwziętą o nią determinacyą jako nią dysponować zechcą, salvis utilitatibus Reipublicae semel pro semper decidując.

= Gdy się zaś ad externa obracam, tremens factus sum et timeo, uważając procedery Dworu Pruskiego który coś większego musi fovere in praecordijs, kiedy tak indigne/: lubo to tylko ex popolari inaudio fama:/ y w pisaniu Swoim do W. K. M. p. M. M. y przez insze nieprzyjazne Actus Swoje z Nami się obchodzi: co mi motivum daje do głębszych reflexyi; trahendo originem tego od Naszych panów Dissidentow, jakoby in gravaminibus Suis, jeżeli sobie jakie zakładaią, niemieli praesidium sufficiens in Legibus patriis któremi Volumina napełnione są, fomentując vicinas potentias y protekcyi szukaiąc, po którą y do Szwecyi jako mi relatum i gdzieindziey zabiegaią: Są to iskierki poprzedzaiące y przyznaiące day Boże salvo vaticinio ciężki jaki pożar! niechby tedy woiewodztwa serio w to weyrzały y gdzie mali Origo niechay Studia Swoie obrocą, aby to mogły restinguere co się ukrywa sub Cinere doloso. —. podobny metus mię occupat ex vulgari pariter rumore o Kurlandyą: jakoby Car Jmść chciał avellere a corpore Rzpltey y do Inflant appropriare, lubo y ote Korona Szwedzka pepigit z Nim in praejudicium Rzpltey contra fidem paktow Oliwskich tak wiele Sojuszow y Traktatow: Car Jmć restitutionem Onych spopondit, ale w tym wszystkim non est veritas! Niechcę daley onerare paginam ani uwłoczyć przezorności Waszey Król. M. p. M. Mto. którą cuncta prospicis: wyraziwszy tylko essentialiora obracam się do powinnego wdzięczności pro beneficiis W. K. M. p. M. M. in Rempublicam Oświadczenia: co konkludując voto aby Naywyższy Regnorum Moderator użycza

uzyczat W. K. M. p. M. M. aetatem quam mereris, y utwierdzat animum quem dedit Or ey dobrze życzenia: zawsze z powinnym Respektem Nayiaśnieyszego W. K. Mci Majestatu –.

137.) Copia Responsu JWJmci Pana Wojewody Ruskiego na Deliberatorye Jego Królewskiey Mości 31. Maij 1724. — · — · — · —

Czym się Rzym szczycił, tego Polska teraz doznaje! Moribus Antiquis Stat Res Romana Virisque! podali Sławni et Jmitati W. K. M. Antecessorowie panowie Nasi Obrad publicznych na Seymach y Seymikach formę: y tymi to moribus antiquis poddane W. K. M. Narody Wolności Swojey, Conserwacyi praw, y pokoju zażywają dulcedinem –. Że zaś a Capite ukoronowana W. K. Mci głowa, Oycowskiego Starania, pracy y pieczołowania praecit Nam Senatowi przykładem, y przed następującym Seymem pańskiemi Deliberatoriis provocat Sensus Nostros do podania Rad Naszych; pokornie y unizenie W. K. M. z mieysca mego dziękuiąc, niewygasłą wdzięczność przy nogach Majestatu W. K. Mci zapisuję –, za jedno zawsze maiąc Legum Observatorem Jmperii principem –. Kiedy zaś Miłościwy Panie intimus wzieramy uważam Stanu Rzpltey teraźnieysze Systema, muszę mówić: Digitus DEi hic est. po Woynie kilkunastoletniey z Koroną Szwedzką bez żadnego Traktatu ktoren jedyny Jani Limina claudit, pokoy z nią mamy a bardziey woyny zastanowienie bez postanowienia żadnego z Kolligatami Naszemi teyże Woyny; którey pondus diei et aestus przy nas, przy nich pożytki y Kraje Nasze zostały: przyjaźń w Słowach, zakończenia zaś Interessów żadnego niebyło. – O Szczęśliwey wnętrzney pacyfikacyi przez Seym Traktatowym nazwany, Seymy continuo się rwą: ferale zawsze et tremendum Rzpltey omen między Sąsiadami mocnemi, warownemi, swoje awantaże naszym przekładaiącemi: tanquam lilium inter spinas siedziemy sami prawie bezbronni: a z tym wszystkim, jako ja od piąciu dziesiąt lat sam in aestu Woyny Tureckiey urodziwszysię, takiego pokoju niewidziałem: teraz go ab extra et ab intra od Roku 1717. zażywamy –. Wielka to nader Łaska Boska; ale im większa tym bardziey Nas admonet abyśmy się w tym pokoju niezasypiali, pamiętni Owego, cum Jovis manum movet. Niejest to radicitus uleczona zdaniem moim gorączka ale tylko intermittens –. po Bogu i cudowney Opatrzności Jego, tegoż miłego lubo niebespiecznego dotąd pokoju, wielkość y Dobroć W. K. M. ingens est argumentum –. Wielkość: że W. K. M. mocnego w Dziedziczne państwa pana przedstawiasz, co Sąsiedzi wiedzą –. Dobroć zaś: że Nas suavi prudentia rządzisz: że czy za granicą mieszkaiąc czy w państwie polskiem pamiętasz zawsze o Nas: że novellam Legem y Sam obserwować raczysz y Nas do teyże Obserwy pociągasz! że według umówienia y Konstytucyi Seymiki y Seymy składasz in tempore y utrzymować chcesz in debita forma: ześ W. K M. y świeżo

przy

przy mądrze zachowaney różnym distributivae justitiae Szali w prymicialney godności całą polskę w konferowaniu Jey, ukontentować raczył, teraźnieyszemu xcim Jmci prymasowi. —. Że są wielkie pokoju Naszego fundamenta! Ale porro unum necessarium y trwałego pokoju Constitutivum aby Seym przyszły Stanął: ten zaś stanąć niemoże póki to co przeszłe Seymy rwało to incomparabilis W. K. M. Mądrość, cierpliwość y ku Oyczyznie Miłość non amovebit —. Jedność inter Status, jest to takie pro extra et intra Antidotum że przy tiey naymożnieyszym Nieprzyjaciołom invulnerabiles a w Sobie inconcussibiles stajemy się —. poważam się tedy ex vinculo meo tak radzić jako Supplikować W. K. Mci; abyś Materyą Kommendy według Laskawey Swojey deklaracyi nawet in materiam Discussionis na Seymikach y Seymie puscić niepozwolił; ale jako Władzę Hetmańską, Rzplta in novella Lege mieć opisaną chciała, ad litteram ją exekwować kazał —. Jest niepoślédni obex Seymu Naszego świeżo zabrana periculosa praktyka: że Jzba poselska, przeciwko wyraźnym prawom Konstytucyom, Zwyczajom, y że tak rzekę złączoney z Ciałem duszy, z Jzbą Senatorską przy Majestacie W. Kr. Mci zasiadającą łączyć się in tempore legali niechciała —. Należałoby hoc damnosum et plenum periculi praejudicatum Woiewodztwom donieść; Consequentias Scissionis vestis Jnconsutilis y wywrócenia Status wywieść; oraz też exhortari, aby przy zupełney Wolności która każdemu posłowi tak w Senatorskiey jak poselskiey Jzbie jest otwarta, activa et gloriosa, Woiewodztwa zalecili Jchmpanom posłom, złączenie y znoszenie się z Senatem według jawnego Opisania praw dawnych y nowych —. Stare zasługi, ile woyny Swiętey przeciwko Turkom rozumi Rzplta że je oblivioni tradens zniesie Jch y zmaże, ale się zawodzi: boy Bóg za którego Krzyż S. na tey woynie Krew lališmy, y na utrzymanie Regimentow y fortec Substancye Nasze potraciliśmy krzywdę Naszą vindicabit: y My też przy wolności Szlacheckiey nigdy Sobie non deerimus —. Supplikujemy tedy Miłosciwy Panie! abyś tę którą przy nogach Majestatu W. K. Mci dolorose deponimus prozbę, kazałeś w Jnstrukcye do Seymikow dobrotliwie transfere, z osobliwym Zaleceniem ś. p. Oyca mego, który szczęśliwey W. K. M. Elekcyi a potym Panowania Jego wiernym y życzliwym był do Smierci swojey Hetmanem: a Nas w długow niezrachowanych równającym się Smierci nieszczęściu zostawił! Niech ta będzie pamiętnego Wiekom W. K. Mci panowania Stawa, że Woyny Tureckie, Brandeburskie, Szwedzkie, Domowe, mądrze y zwycięsko uspokoił; a Woyny ś. ruiny windykacyą Starych zasług Nam pro publico Zgubionym nadgrodził są y inne materye jedne do uspokojenia przed Seymem a drugie do traktowania na nim: ale bym zgrzeszył gdybym probatum et solertissimum Wielkiego Kanclerza genium chciał prevenire, a W. K. M. długim Listem occupare! Jngemino vota moje do Boga, aby dawszy W. K. M. we wszystkich Rodzajach, rozmnożenia Wiary ś., zakończenia Wojen, uspokojenia Oyczyzny, Stawę dał y tę Nam nayporządniszą, żeby za usilnym chceniem y Staraniem W. K. Mci Seym przyszły wolnie porządnie y szczęśliwie moribus antiquis Stanął, y August Rzymski w polskim redivive wskrze

wskrzeszony Nam Długo y Spokoynie toć y Szczęśliwie panowat. - Si quis zas usus toto me quantus Sum fruere Servo -.

138.) Copia Responsu JW: Jmpana Woiewody Podolskiego na Deliberatorie JEgo Królewskiey Mści z pode-Lwowa d. 20. Maji 1724. —. —. —.

Nietylko prowincye Królestwa Polskiego ale całey Europy Monarchije jawnie widzą czułość W. Kr. Mći pana Mego Miłosciwego w utrzymaniu bespieczeństwa Państwa Swojego, Oycowskie staranie w Konserwacyi praw, Swobod y Zwyczajow Oyczystych. Czego jasny dowod, przy wydanych Miłosciwie z Kancellaryi Koronney do Prześwietnego Senatu deliberacyach, że y Ja z Dobroci Majestatu W. Kr. M. odbieram; nayniższe za to przy Panskich Nogach składam podziękowanie. — „Żal się Boże, że ustawiczne y pracowite z nymą nawet zdrowia W. Kr. Mći starania coraz nowemi Instrukcyami Seymikow ogłoszone, o fatalny złożonych Seymow Kamień zawsze się rozbiły: a w Doniesionych in antecessum Instrukcyach to wszystko przezorność Oycowska W. K. M. wyraziła cokolwiek do wiekopomney Sławy Imienia W. K. M. y wiekuistego Szczęścia Nas wszystkich zgdać się mogła. Nierozumiem zatym nowe jakie formować na przyszłe Seymiki Instrukcye, ale dawnieysze tylko rekapitulować, przy zaleceniu wynalezienia doskonałych środkow do Exekucyi Chwalebnych W. K. M. propozycyy. Bespieczeństwo Długie od Sąsiedzkich potencyi, zawisło na Długim zdrowiu y panowaniu W. K. M., o które gdy w Niebo supplikujemy wszyscy, życzyćsmy powinni aby za Szczęśliwego panowania W. K. Mći, Aquilo et Auster y naruszone ze Szwecyą pakta uspokojone były. - Wewnętrzne bespieczeństwo przezornością Was. Kr. M. y czułością Jchmcpanów Hetmanow ad Jnvidiam et exemplar państw Absolutnych mile się konserwuje -. Ekonomia zaś wewnętrzna Szczęścia publicznego nullo Custode tenetur: niezliczone milliony wywiezione impune za granicę: a prowent pieniędzy przez otwarcie Mynnicy y resumptio depositoriorum nieobmyślony. - Wyprowadzone ze wszystkich Fortec y Cekhauzow Armaty; y amunicye niemaią żadnego funduszu do restauracyi. Niedokończone Fortyfikacye Kamieńca y Okopow S. Trójcy: lubo z Dobroci W. K. M. na Radach poseymowych mnie dają naznaczone Subsidia, cóż potym kiedy Summus Aerarii Arbiter słuchać tego y płacic niechce? i tak przez przygotowania in omnes venturos casus, non pacem sed dissidia voluptamur. - Że są kardynalne potrzeby państw W. K. Mći od Boga Sobie powierzonych: którym jezeli prędkie non propinabitur remedium, actum de gloria et Securitate Narodu Naszego. Co wszystko złożywszy ad Scabellum Majestatu Waszey Królewsk. Mości pana M. M. zostaię z głęboką Adoracyą -.

139.) Copia Responsu JWo: Jmc Pana Woiewody Rawskiego na Deliberatorye JKr. Mći 1. Junij 1724. —.

Przyznać wszelkie Narody muszą, jako i każdy z Nas jest in recognitione, że Nayiaśnieyszy Majestat W. Kr. Mći p. M. M. ramum Olivae portans, utrzymuje się in cunctis Sancita sudore parta Traktatowego Seymu, y teraz w przypadaiącym czasie ad colligendas fractas tabulas, Seym, uti salutare remedium tutandae Majestatis, conservandae Libertatis, salvandeque Reipublicae, Miłosciwie determinować raczysz -. Za którą praemissorum manutencyą circa

demissam filialem observantiam winne fundo dzięki -. panskie columnas Regni sciskam pokornie nogi.

= Że zaś W. Król. Mość chcesz mieć exploratum Sensum meum: indocilis, magnalia nescio loqui. Instrukcye tak z Kancellaryi W. K. Mci pana Mego miłosciwego in ante wydane, jako po Woiewodztwach, Ziemiach y powiatach opisane, dla zakończenia exitiali periodo Seymow nie są rezolwowane; et ad reassumendum zostają gotowe: y niewiem coby do Nich quoad providendam Securitatem augeri et diminui miało! To tylko inest cordi meo, aby Kurlandyi Interess za dziatkiem Jmci Ferdynanda in provecta aetate zostającego, stante vita Ejus uspokoić się, y Konstytucya Anno 1589. reassumi mogły. -. Miasto Elbląg circa Supplicem Libellum prosi o swoje własności; zeby o eliberacyi Territorij jak nayprędzey W. K. M. p. M. M. cum Suo Senatu et Ordine Equestri zaradziły. - Ubodzy ludzie in hoc Territorio zostający, gravi sub pondere przez situacyą woysk y lokacyą Dworu Berlinskiego przy niezwyczaynych Extorsiach jęczący, aby Ich ex faucibus devorantium wyprowadzić implorant Clementiam. Należy tedy Miłościwy Królu certum et indubitatum do ufacilitowania Dworu Berlińskiego w należytey kwocie obmyślić fundum: alecz tego przezorność Kancellaryi W. K. Mci p. M. M. przy opisaniu Instrukcyi non intermittet wyrazić. - Ja Sam ex Statione mea providendo temuż Ubogiemu miastu Elblągowi y do samey słuszności stosując się w tak nagłey potrzebie Rzeczypospolitey ex voto życzę: aby ad normam teraźnieyszego praktykowanego y punktualnego podatkowania; genus contribuendi wziąć przed się ubogich ludzi; non depauperando Szkatuł Naszych w kilku niedzielnym czasie hoc contingens zapłacić mogli. - Non recenseo quid ad internam Securitatem należy: respektem Korytkowy Trybunału; Skarbow także; Kompozycyi inter Status; Coequacyi w podatkowaniu, uprowidowania Artylleryi Koronney et aliarum observandarum circumstantiarum: ponieważ dosyć Instrukcye przeszłe omnia edixerunt y przyszłe tym bardziey ogłoszą -. Władza Hetmańska, tey jestem nadziei, ze cursum Consiliorum tamować niebędzie -. A teraz przy Naywyższey demissyi Regalem deosculando purpuram tę niosę Expressyą zem jest W. K. M. Mci

140.) Copia Responsu JW. Jmci pana Kasztelana Bełzkiego na Deliberatorye Jego Królewskiey Mości

Datt: w Lublinie D. 24. Junij 1794. —. —.

Wprzód niż z powinności Mojey, którą Mi Łaska W. K. Mci p. M. M. imposuit, respondebo ad deliberationes; Ja nowy Senatûs Incola, nowe dzieło Rąk pańskich, to powiem z wdzięcznym i unizonym, ut Creatura in Creatorem competit, respektem: Iż Nayiaśnieyszy Miłościwy panie uczyniłeś in beneficio miraculum, y codzień in altum evehis poddanych swoich in ordinem insolitum; kiedy pierwey mię z Senatu przychodzi pisać niż mowić, pierwey consultum esse niż locum Consilij adeptum -. Zazdroszczę tym nieżywym Literom że poprzedzają vivas voces: zazdroszczę karcie że wprzód dotknieśię Rąk pańskich niż Ja Sam ex Stalle Nóg W. K. M.; bo gdy y do nich na mieysce mówienia przyjdę, który beneficium simul accepit, et compedes, będę miał związane usta, niepotrafię tego słowem wyrazić co sercem dziś bar

bardziey niż piórem wyznawam -. Iż Nayiaśnieyszy Miłościwy Panie totum muneris hoc Tuum est; iż jestem przeniesiony z Rycerskiego Stanu ad gremium Patrum; iż wystawując Sortes meas na Woynie y ustudze Rzpltey, inter curules osadzony; że to czym jestem y czym mię monstrabit digitus praetereuntium, co mię między znacznemi czynić może znacznym, quod spiro quod placeo si placeo Tuum est. —. Do Instrukcyi na Seymiki które poprzedziły kilka już Seymow tak dolendo zerwanych niewiem coby de intacto et necessario przydać: bo co mogło należeć do przestrog y do srodkow pożytecznych Rzpltey, wszystko to wyraziła nieraz przezorna Kancellarya Wielkiego Ministra majori ad omnia mentis oculo oświecona y informowana. przecież choćbym chciał wnieść in Supervacaneum et Superfluum, dosyć czyniąc Roskazowi pańskiemu krucyfiksko zdanie moje wyrażam -. Seym teraźnieyszy który W. K. M. p. M. Miłościwy dobrotliwie ex praescripto Konstytucyi w lat dwie przypadający, własnego na siebie prawa będąc Lator et actor, składać raczysz, jak jest Interessom Królestwa Jego potrzebny; instantia na Rzpltą intus et foris ogniuntur mala -. Między nami niemamy Jedności y Konfidencyi, u postronnych dla niezgod Naszych zadney Consideracyi -. w Domu rady improspere ruunt, a przeciwko Nam cudze extra parietes surgunt: y choć jeszcze cicho sub Clypeo famae heroicznych dzieł y sił W. K. M. p. M. M., przecież niesforność Nasza daje vicinis audendi animum powoli wdzierać się w prawa Rzpltey; tentare Jey całość; aggredi ludzi; granice transgredi; naostatek Sancta Deorum insectari. — Jakoto: coraz bardziey ukazuje się od Zuchwałey y sąsiedzkiey nie po sąsiedzku obchodzącey się potencyi Brandeburskiey przez którą Kościoł Katolicki Dyecezyi Chełmińskiey w Lisnowie przeciwko paktom zabrany; Solatia et Suffragia in Spiritualibus Duszom Katolickim inter Dissidentes będącym niewielkie; na Warmią ustawiczne postrachy; Najazdy na Miasteczka Nasze od granic bliższe; z nich gwałtowne ludzi explagiationes: od Dworu Wiedeńskiego lubo się ten z Nami zawsze civilius et aequanimius comportuje wychodzą przecież Areszty przeciwne prawom W. K. M. y Rzpltey; Scismione Sequestrem Dobra Opactwa Paradyskiego na wymuszenie Alternaty aby raz polak drugi raz Niemiec był Opatem; in fundum Reipublicae y na dawną fundacyą polską inducitur Jus alieni Imperij dla kilku Monachow Niemców którzy nolunt Regem nisi Caesarem; od Moskwy o Cerkwie w własnym państwie do Jedności S. z Kościołem Rzymskim przywiedzione praetenduntur Injuriae z expostulacyami dumnemi y z przegrózkami more gentis surowszemi, y jakby Rzplta obligowana Jm była ad reddendas z Spraw Swoich rationes, examen z niey instituitur; Kurlandyą Duzey u Jego potentata, który że może pressis manibus to co occupavit tenere, rozumie optimo jure occupare; Kolligacya z nim ta Nasza tanto Sanguine constans, y tak wielkich w Oyczyznie Ruin y spopiołow causatrix, żadney nam ani korzyści ani wdzięczności nieprzyniosła; o dosyć czynieniu Traktatom

którem

któremi Nas in societatem armorum wprowadzono niemasz mercyi podobno i myśli, owszem ubi ceſsavit neceſsitas inceſsit faſtus et pravitas fidei.- Od porty choć jeszcze omnia tranquilla gdy jednak uważać przychodzi Kamieniec y w garnizon y w amunicye lekko opatrzony, ex opposito Chocim przeciwko paktom vfortyfikowany, mnóstwem Tureckiey Milicyi zasadzony; metuendum abyta umocnienia y murem y ludem pograniczna bliskość za naypierwszą Rewolucyą niebyta nam instar Equi Trojani -. Domowy porządek w wielu rzeczach bez odwłoki potrzebny: a naybardziey wpomiarkowaniu podatku pogłownego, którym jedne Woiewództwa y Ziemie aż nader vaj uciśnione y przeładowane drugie mało co płacąc ledwo go czują: ztąd nie tylko Sensui ale też samey Imaginacyi jest ciężko in aequali Republica inaequale ferre onus. - O czym wszystkim y wewnątrz y zewnątrz sam szczególnie Seym może dać modum et moderationem w zgromadzonych ku obradzie trzech stanach; których że W. K. M. p. M. Miłościwy jesteś ożywiającą duszą, et prima intelligentia motrix tuius mobilis; w Nim Jedrym jest nadzieja szczęśliwych Consiliorum obrotow; y na czym przeszłe rozbijały się Seymy aby na tym dalszego niemiały upadku wczesnych y skutecznych sposobów. Nakoniec z idącym w górę zdrowiem W. K. M. y lat naydłuższych panowaniem życzę Miłościwy Panie: Tibi crescat omne et quod Occasus videt et quod Ortus. Sobie zaś Jego szczęścia życzę abym mógł bydź zgodnie &c. -.

141.) Copia Responsu Jw: Jmci Pana Kasztelana Miedzyrzeckiego na Deliberatorye Jo Królewskiey M. w Golnie d. 28. Maij 1724. — . — . — . — . ——

Całemu światu to jest wiadomo jako W. K. M. p. M. M. będąc Clementiſsimus w Panowaniu swoim jesteś Rigidiſsimus observator patriarum Legum: aby Regis ad Exemplum wszelkie Rzpltey stany, konformując się przy swojey ukoronowaney głowie jako nierozerwane państwa tego członki, cooperacyi około Dobra pospolitego dobrą reprezentowały harmonijąc. Lubo nadtym ubolewać należy, że niektóre Seymy z Laski W. K. M. w czasie według prawa opisanym złożone swego nie wzięły skutku, y nie tak rozerwane jako bardziey aliquo occultiori fato rozeszłe: przeciez W. K. M. p. M. M. uczyniłeś to z dobroci swojey, że cokolwiek należało do Konserwacyi Dobra pospolitego y zewnętrznego pokoju do tego wszystkiey przyłożyć applikacyi raczyłes W. K. M. -. do Cesarskiey Jmci względem Xięstwa Kurlandzkiego, które jako y Inflanty Rzpltey antiquitus należące Cesarskiey Jmci do państw swoich appropinare życzy, y tymsię jeszcze niekontentując Titulum Cesarza całey Rusi sobie usurpat: w czym co za Konsequencye około prowincyi Ruskich do W. K. M. y Rzpltey należących subsequi mogą, wiadome prawie pokazują się Konjektury. Niezapomniałeś także W. K. M. wydać Uniwersały ad Status Regni, jako postronna Milicya ważyłaby się w państwach W. K. M. y Rzpltey za nic werbunki y ludzi coactos violenter zabierać, aby ta Licentia uskromiona była -. Za co, jako Ja z mieysca mego jako nayuniżeniey dziękuję W. K. M. p. M. M. pro paterna cura et sollicitudine, tak cała Rzplta podziękować z winną, wdzięcznością nieomieszka

bo

bo Xiąże Jmć Brandeburski rozumiejąc że omnia quae libent licent, nietylko że już sobie Titulum Regis prussiae dawno usurpat, ale też w tych prowincyach jure feudi do W. K. M. y Rzpltey należących, vi et violenter Kościoły Katolickie zabiera y prawa dawne tamtym prowincyom nadane odbiera. Zkąd aby dalsze złe przeciwko powadze Majestatu W. K. M. y prawom Rzpltey zastawicj już dawno na przeszłych Seymach debatur Quaestio: co że dotąd żadnego niewzięło skutku, teraz kiedy pax alta przy Łasce Boskiey y szczęśliwym panowaniu W. K. M. w polskich residet Krajach, rozumiem że snadne do tego prędkie dari media mogą. - Inszych punktow ad pacem internam et externam należących ktore już sufficienter w Instrukcyach W. K. M. przed Seymami niedoszłymi były wyrażone, y nimi Instrukcye przeszłym Jchmcpanom posłom od Woiewodztw na Seymy obranym napełnione, niewyrażam: bo rozumiem że je Cancellarya Koronna pro Exigentia et Circumstantiis teraźnieyszego czasu exarare pro consummata prudentia Sua niezapomni. Ja tylko votivos Successus przy szczęśliwym panowaniu y dobrym w długie lata zdrowiu W. K. M. prawdziwym y szczerym sercem życzę jako zawsze byłem y jestem &c. — . — . —.

142.) Copia Responsu JWJmcpana Kasztelana Wiskiego na Deliberatorie Jego Królewskiey Mości z Turosni d. 2. Junij 1724. — . -

Gdy ten mnie tu chocze in abdito loca za przeprawami manentem panski dochodzi Rozkaz, y zwykła per deliberationes o przyszłym /: dent Superi Szczęśliwym :/ Seymie Expedycya od Majestatu W. K. M. pana M. miłościwego; ażeby do Oycowskiego Swego jako patris patriae circa bonum publicum pieczołowania, oraz et Securidi Ordinis Nostri depromptos mieć raczyłes Sensus, W. K. M. p. M. M. chętnie concurrimus przy zwykłey naprzod Majestatu pańskiego Adoracyi y podziękowaniu; że insistendo prawu pospolitemu et instituto Majorum Seym ten miłościwie następujący składać et Regni Ordinibus raczysz innotescere. Do którego pomyslney ad populorum vota day Boże zgodney reassumpcyi to universis zdaje się, bydź adaequatum medium naprzod, ażeby pańską y Oycowską powagą Swoją wszystkie którekolwiek y przeszłe /: żal się Boże :/ Seymy psowały obstacula y szkodliwe amoveantur materye -. A same boni publici, integritatis y tak interne jako et externae Securitatis propozycye zaszłe w przezorney W. K. M. p. M. M. Instrukcyi, do którey zaś, y przedseymowych Seymikow, co będzie rozumiał et Equestris Ordo bydź całey Oyczyzny utile et proficuum supplikować będzie przez Swoje poselstwa do Majestatu W. K. M. p. M. M.; ktoremu długo letniego przy czerstwym zdrowiu panowania życząc fidelissime zostaję —.

143.) Copia Responsu JWJmcPana Kasztelana Sądeckiego na Deliberatorie J: K. Mci. 12. Junij 1724. —.

Majestatowi W. K. M. unizam głowę z powinnym Respektem dziękuję W. K. M. ze Nas in parten Consilii consummati wzywasz! przyznajemy absque assentatione że validis Consiliis et potenti Manu W. K. M. całość Oyczyzny y manutenentia Swobod Naszych niewzruszona stoi. y z tym się przed całym Swiatem zaszczycamy że przy protekcyi W. K. M. stodyczy pokoju ad invidiam postronnych Narodow zażywamy. przecież fundując się na tey Maxymie że quies gentium sine armis non habetur, dopiero z konserwować się niemożemy ile w teraźnieyszych Koniunkturach; gdy widziemy ze Sąsiedzi Nasi w potencyach Wielkich stoją; od Wschodu etiam contra Traktatum z portą u ufortyfikowany y licznym żołnierzem osadzony: wszystkie te Circumstancye, skryte Sąsiadów Naszych Intencye, państwom W. K. Mci y Rzpltey szkodliwe wnoszą Konsekwencye -. Aby tedy przyszłym Niebespieczeństwom mature remedia mogła mieć Rzplta; Supplikuję W. K. Mci z mieysca Mego abyś W. K. M. w Instrukcyach Kancellaryi guwad Materiam na Seymiki przedseymowe Miłościwie zalecić raczył obmyślić jako nayleprzą fortyfikacyą Kamieńca, y licznieyszym Żołnierzem tey fortecy osadzenie, y Woysk Rzpltey Auktoprzy tym jak naydłuższego y jak nayszczęśliwszego Nam panowania W. K. M. życzę jako

144.) Copia Responsu JWJmcpana Dąmbskiego Mszatka Nadwornego Koronnego na Deliberatorie Jego Królew. Mci 26. Junij 1724. —. —. —

Expedyowane z Kancellaryi W. K. M. p. M. M: doszły mię Deliberatorie jawny y prawdziwy dowpańskiey nad publiczną fortuną prowidencyi! Niepodobna niewzbudzić w sobie y wdzięczneza to pamięci y równego nieczynić podziękowania; ze piastuiąc y utrzymuiąc świat polski wprowadzony z fal burzliwych y niebespiecznych in malatiam, tak miarkować y prawie divinavirtute kierować raczysz ne incomposite majoribus feratur flictibus. Która Opatrzność yOsobliwą ku spólney Oyczyźnie pobożność W. K. M. p. M. M. jako uniwersalnie gratissimaCivium pectora z Ukontentowaniem Swoim przyymuią; tak y Ja partykularny Admirator tati operis et gestorum W. K. M. na obowiązanym Majestatowi Pańskiemu sercu Moim rysuię tę Wierną y prawdziwą Expressyą: Sceptri vim unicam et felicem quosque dominatos felicefacere! Do proponowania zaś na Seymiki przyszłe Antecomicyalne pro vili Sensu meo rozumbym haec notanda naprzód pro Singulari: aby Securitas interna et Externa Auktoryą woysk

NB. NB. w protokole reszta wydarta —. —. —. —.

145.) List Jego Królewskiey Mości do Urodzonego Posła na Seymik przedSeymowy —. —. —.

Urodzony wiernie Nam Miły! Dajemy campum Wierności Twojey mereńdi Respecta Nasze pańskiegdy mając zalecone usilne Wierności Twojey in rem boni publici studium y nieporuszoną ku Majestowi Naszemu życzliwość; zażywamy osobę Jego in Charactere posła Naszego do Województwa N. naprzyszły Seymik przedSeymowy na dzień N. Miesiąca N. w Roku teraźnieyszym N. przypadaiący;

żądając po Wierności Swojey abyś na czas pomienionego Seymiku zjechał, punkta Instrukcyi Naszey z Kancellaryi podane Doniosł, y do chwalebnego Oyczyźe Skutku a pochodzącego ztąd publicznego, da Bóg na pomienionym Walnym Seymie w tymże roku teraźnieyszym die N. Mensis N przypadającym, ukontentowania, concurrere nieomieszkał. Co Sobie po Wierności Swojey obiecując dobrego Onemuż od pana Boga życzemy zdrowia -. Datt. w Warszawie d. 7. Julij 1724. r. —. —.

146.) Credens Urodzonemu Posłowi na Seymik August Stóry/cie. Przed-Seymowy. —.

Wszem wobec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy; mianowicie jednak: = = Senatorom, Dignitarzom, Urzędnikom Ziemskim, grodzkim, Szlachcie, Obywatelom Województwa N. N. Uprzeymie y wiernie Nam miłym, przy ofiarowaniu Łaski Naszey Królewskiey do wiadomości podajemy: Iż jakośmy Seym Walny Sześcniedzielny Stanom Rzpltey w Warszawie na dzień 11. Miesiąca października w Roku teraznieyszym 1724. złożyli; y Seymiki przed Seymowe na dzień XXI. Miesiąca Sierpnia Uniwersałami Naszemi naznaczyli; tak posyłamy do Uprzeymości y Wierności Waszych na termin Seymiku Urodzonego N. N. Dworzanina Naszego, mając Zalecone Onegoż boni publici Studium et in rebus agendis Activitatem cum Charactere posła Naszego -. Żądamy zatym po Uprzeymościach y Wierościach Waszych abyście Temuż Urodzonemu posłowi Naszemu, w tym wszystkim cokolwiek ex re boni publici conformiter do Instrukcyi z Kancellaryi Naszey Koronney Sobie Daney Doniesie, plenam fidem dali -. Na co się dla lepszey wiary y wagi Ręką Własną podpisawszy pieczęć Koronną przycisnąć rozkazaliśmy -. Dan w Warszawie d. 7. Julij 1724. r. —. —. —. —. —.

147.) Instrukcya Urodzonemu N. N. Dworzaninowi y Posłowi Jć. Król. Mci pana N. Miłościwego na Seymik przedSeymowy, na dzień XXI. Miesiąca Sierpnia w Roku teraźnieyszym Województwa N. naznaczony, Dana z Kancellaryi Koronney Dnia VII. Lipca Roku Pańskiego MDCCXXIV. —.

Nie chce Jć. Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy ponawiać Żalow ex jactura przeszłego y dawnieyszych Seymow; ani exaggerować niepomyślnych Konsekwencyi które za sobą pociągają takowe consiliorum publicorum exitus; niewątpiąc bynaymniey, że kochające Oyczyznę Civium Serca też Żale czują a oraz toż samo znają co primi Conditores Rzpltey uznali, kiedy chwalebną przezornością, caeteris divisis, libertatem consulendi in communi posuerunt; y punktualne Seymow Walnych Składanie postanowili y asekurowali; wiedząc, że Seymem jako Duchem przyczynalnym całe Corpus politicum Rzpltey animatur, vivit et vegetatur; y że Rada publiczna rationem. et Securitatem Status naybespieczniey utrzymuje. Z tym zaś Jć. Krolewska Mość bez Cenzury próżney chwały przed całym Swiatem gloriari może, zejale

że jako w punktualnym Seymow składaniw, w usilnym oraz do pożądanego Oyczyźe Skutku applikowaniu się nic nigdy nieomieszkał; tak przez ten czas za osobliwą Boską opatrznością y pomocą pokóy Zewnętrzny y wewnętrzny paterna solicitudine et vigilantia utrzymał y utrzymuje. Z którym Oycowskim staraniem y pieczołowaniem do szczęśliwego przyszłych Obrad Skutku oświadczając się, tey jest ufności, że zacne Województwo N. sekundować będzie Pańskiey Jego Królewskiey Mci pana Naszego Miłościwego pro bono publico conatus, y reprezentowane in Capite przeszłey Instrukcyi przedseymowey y teraz reassumowane votum et desiderium do Skutku przywiedzie. — To jest: że J. Kr. M. zakładając za fundament zbawienney Obrad przyszłych Struktury, gruntowną y nierozerwaną między Stanami harmonią in Unione Majestatis et Libertatis; Rady oraz powszechney z wszystkich Stanow zgromadzoney, debitum według prawa Cursum; przez Obserwancyą opisanego Konstytucyami porządku Seymowania, bocbyteż naytrudnieysze y nayniebespieczniejsze konjunktury przez doskonałe y przezorne deliberacye et communi consilio mogą bydź ułatwione Życzy dlatego J. Krol. M. aby Zacne Województwo N. Urodzonych posłow swoich viros timentes Deum, intelligentes, et amantes bonum Reipublicae obrawszy, innato zelo et pietate in patriam obligowali Ich; żeby jednostayną y od przywatnych Interessow daleką chęcią zgodnie concurrant, ad manutentionem tey nieporuszoney inter Status Konfidencyi, a oraz ad facilitanda consilia publica przez należytą wspomnionego o porządku Seymowania prawa Exekucyą, żeby zjechawszy się na powszechną Radę Oney nietamowano: ale utrzymując nieporuszoną trwałość y bespieczeństwo wolności prawdziwey prawem Opisaney radzić pozwolono, y przestrzegano tego żeby per Abusus Jey /: strzeż Boże :/ ten naypierwszy Oneyże Zaszczyt powszechna Rada ze wszystkich Stanow legitime zgromadzona a oraz bespieczeństwo y uspokojenie wewnętrzne y Zewnętrzne nieszwankowały; unikając tristem przeszłych Seymów eventum, ile kiedy już te materye które zdały się tamować Obrady publiczne jakoto Kommendy y Ordynacyi Ostrogskiey przyszłego da Bóg Seymu nieułatwią. - pierwsza bowiem per Resultatum Konferencyi po ostatnim Seymie odprawionych ad Satisfactionem Wielmożnych Hetmanow przez Subordynacyą y posłuszeństwo należyte Woyska Cudzoziemskiego Ordynansom uprzywilejowanej władzy Hetmańskiey dopowana y uspokojona będzie przed Seymem: druga za staraniem y Applikacyą Jego Król. Mci przez wczesne porozumienie się Stron Interessowanych ufacilitowana approbationem raczey Stanow Rzpltey na Seymie zgromadzonych potrzebować będzie, a nizeli per disceptationem Cursu onegoż tamować — ponieważ zaś wyrażone w przeszłey Instrukcyi Materye dotąd przez Stany Rzpltey niemogły bydź rezolwowane, dla tego aby na przyszłym da pan Bog Seymie expedyowane y determinowane były, też same y w teraźnieyszey Antecowicyalney Instrukcyi Zacnemu Województwu N. immutabili zelo et tenore proponować y zalecać Regia solicitudine raczy. —

= Kommunikowaną od Jego Carskiego Wieliczenstwa o zawartym z Koroną Szwedzką Fraktat

Traktacie wiadomość z punktem do Interessow J. K. M. y Rzpltey regulującymsię, doniosł był zaraz Jego Królewska Mość pan Nasz Mi. Intermedio Ordini; w Responsie do Jego Carskiego Wieliczeństwa wyraziwszy że tę materyą referował ad Sensus ejusdem Intermedii Ordinis. Więc ex consono prawie Senatus Sensu a oraz et ex afsensu J Kr. M. p. N. M. taż materya ad Ordines do Seymu odłożona: tedy ex provida cura boni publici J. K. M. p. N. M. życzy przy Kommunikacyi Zacnemu Województwu N. tegoż punktu Traktatu; aby Wm. posłowie sufficienter instructi byli ad capiendas resolutiones conformes utilitati et exigentiae publicae, tak względem dania Rezolucyi Jego Carskiemu Wieliczeństwu, jakoteż respektem restabiliendae pacis z Koroną Szwedzką, tudzież ratione afsumpti Imperatoris Ruśsiae Tituli przez Cara Jmci, a oraz względem wynalezienia środkow y stopniow do poparcia nadziei Jego Kr. Mci y Rzpltey in expresso poprzysiężonego Sojuszu nexu, y na tak wielu deklaracyach y obietnicach Jego Carskiego Wieliczeństwa ufundowanej, że Inflanty unicum zaczętey Woyny a ztąd niezliczonych Szkod praemium Będą Jego Kro. Mci y Rzpltey oddane: a oraz Xięstwo Kurlandzkie y Semigalskie uwolnione —.

Proponowane Jmieniem Cesarza Jmci Chrześcijańskiego przez posła Wielkiego desideria przyjazną chęć ku Jk. Kr. Mci y Rzpltey ad commune commodum et mutuam utilitatem Sąsiedzkich państw remonstrujące, a oraz promowujące Confirmationem et renovationem antiquorum faederum które utringue pozachodziły y które Roku 1677. dnia czwartego miesiąca Kwietnia od ś. p. Cesarza Jmci Leopolda, a od ś. p. Króla Jmci Jana Trzeciego potwierdzone były z siłeyszym porozumieniem Się de modis et mediis przez któreby tak praesentibus et futuris eventibus prospici, jakoteż detrimenta ab adversis partibus intentata vel intentanda averti mogły. A że te Desideria J. K. M. p. N. Miłościwy w Responsie swoim na Memoryał pomienionemu posłowi danym, donieść Stanom Rzpltey deklarował: więc gdy podobne faedera communis defensionis y z drugiemi potencyami do utrzymania pokoju y bespieczeństwa publicznego y do odwrócenia faederata potentia wszelkich niebespieczeństw od państw Jk. Kr. Mci y Rzpltey, także Tractatus Commerciorum ad commodum et utilitatem Rzpltey byłyby potrzebne y pomocne wielce dla tego J K M. zaleca zacnemu Województwu N. aby w tych Materyach Urodzeni posłowie Jego należycie instructi byli do wzięcia potrzebney ex Sensu et afsensu Ordinum in rem boni publici rezolucyi.

Jako zaś od porozumieniaśię z Dworami postronnemi y od wiadomości Rzeczy, konjunktur y okazyi wiele zawisło in capiendis consilijs, co bez Kommunikacyi z Temiż Dworami przez posłow lub Ablegatow y Rezydentow bydź niemoże: tak na te potrzebne Expensa, ponieważ Ordynaryyne Skarbow prowenta sufficere niemogą, aby mógł bydź na przyszłym Seymie wynaleziony y obmyślony certus fundus bez uciemiężenia poddanych. J. K. M. Zacnemu Województwu N. N. zalecać raczy —.

= Pretensye wszystkie Woyskowe dawnieyszych Komputow o zasługi stare, nietylko Trybunatem Radomskim Anni 1699., Seymem Lubelskim, Walną Radą Warszawską y ostatnim Seymem asekurowane; ale też na Trybunatach Radomskim poslednieyszym y Komissyi Luckiey likwidowane, oraz przez Repartycye assygnowane, a dotąd in toto vel in parte niewypłacone, tak Successorom Woyska tego które na pograniczu podczas Woyny Tureckiey pro Republica excubabat y za swóy własny grosz żyło, jakoteż tego ktore exposit in visceribus Regni cum aggravatione populi subsistebat, deducta liquidatione damnorum per mutuam compensationem pro justitia et prò salvando honore fidei Reipublicae; aby na Seymie przyszłym od Woiewodztw, Ziem y powiatow przez posłow Ziemskich sufficientem facultatem et comprobationem szkod y krzywd od Woysk poczynionych maiących, secundum justam et proportionatam Repartitionem akkomodowane, y uspokojone semel pro semper bydź mogły, Jk. K. M. p. N. M. urgentissime instare raczy.

= Nieobmyslony na ostatnim Seymie certus fundus tak na Reparacyą Artilleryi oboyga Narodow w Lekhauzach, Arsenałach, Ludwisarniach, prochowniach, y innych rekwizytach funditus zrunynowanych; aby wczesnie zabieżeć iż mogło Millionowey szkodzie, jakoteż na utrzymanie fortec pogranicznych mianowicie Kamieńca podolskiego y innych Ukrainskich, requirit promptam et infallibilem od Stanow Rzpltey provisionę et assignationę.

= Zachodzące z Dworem Berlinskim Interwenience mianowicie ratione tituli recognoscendi, tudzież ratione receptionis homagij eventualis, aby na przyszłym Seymie finaliter mogły bydź akkomodowane, Stanom Rzpltey J. K. M. p. N. Mi. Zalecać raczy.

= Eliberationem Territorij Elbingensis J. K. M. p. N. M. przypominać non intermittit: aby to Miasto tot Saeculorum opus przez to nierządzo, że bona Sua patronimica w cudzych Rękach widzieć musi, y że nullum proventum ex Illis percipit, y że corok traci ultra dwidzieśtu czterech tysięcy Talerów Intraty zastempuje Onus całey Rzeczypltey Korony polskiey y Wielkiego Xięstwa Litewskiego —.

= Xięstwa Kurlandzkiego y Semigalskiego aegerrima conditio nietylko externis ale też et internis incommodis długo laborans, providam promptamque na Seymie przyszłym znaleść powinna medelam: jakoby jura Majestatis et Reipublicae ullum non patiantur detrimentum —.

= Iak dawna Controversia circa Jura patronatus cum Curia Romana dotąd nieuspokojona; meretur reflexionem applicationemque Rzpltey aby ex integro mogła bydź akkomodowana —.

= Montawska Szpica propter assecurandam Navigationem do Gdanska z całey polski potrzebuje promptam reparationem et magnum na to Sumptum: gdyż Summus Metus żeby iż meatus Wisły kędy indziey nieobrocił y ten złoty Talassus nieginął. A zatym, ten

powszechny całey Rzpltey Interess z Oycowskiey Swojey przezornośći J. K. M. Stanom Rzpltey podaje ad reflexionem: ut quàm citius Sumptu publico subveniatur; mając to w Konsideracyi że cobysię teraz minori dispendio reparować mogło toby potem majores nierownie potrzebowało impensas —. In Simili periculo Zostaje Navigatio nad Cyplem z Sanu; gdzie także tempestivè occurrere należy, żeby się meatus tey Rzeki niezaszorował cum ingenti boni publici damno —.

= Commissya Mennicząc J. K. M. p. N. M. sądzi bydź bardzo potrzebną; invitatis vicinis et convocatis Illis Civitatibus Pruśsiae które jus cudendæ Monetae maią y z Ich Gwardeynami; żeby na tey Commissyi mogli convenire super certum pedem, ligam, pondus, et intrinsecum valorem cudendae Monetae argenteae: żebyśmy śię tandem mogli porownać in valore Monetae cum Vicinis Nostris; tam propter facilitanda commercia jako et propter Cambia które in immensum excrescunt propter inaequalitatem Monetae et propter pretia rerum które zatym diminuerentur: Siła by przez to excresceret publico; toby y Stipendia Militaria y Hiberna była umnieyszona ad proportionem bonae monetae, gdyby zasługi Woysko bona Moneta odbierało. — Szelągow znowu jakaby była valvatio, Stany Rzpltey na Seymie convenient: Znaleźliby y privati Suum Commodum gdyby Intraty Dóbr Swoich bona Moneta perciperent, nie Szelągami —.

= A że bez Srebra Mennica otwarta bydź niemoże: defert J. K. M. p. N. M. że oprócz Olkusza jeszcze śię znayduią inne Srebrne góry bardzo bogate które ad perfectionem przywieść ludzie Cudzoziemscy Artis tujus gnari podeymuią śię: conditione adjecta, aby Im od Rzpltey obwarowana była wszelka Securitas y dane privilegia żeby Gwarkowie more aliarum nationum tamże osiedli y tego Skarbu dobywali. — W czym Urodzoni posłowie aby instructi byli praecavet J. K. Mość —.

= Miasta Koronne y W. X. Lit. in Visceribus Regni będące jakoteż pograniczne wszystkie, gdy propter continuas belli calamitates per impositiones et extorsiones arbitrarias ultra mentem Legum Czopowego y Szelężnego y inne nieźliczone gravamina przyszły ad ultima et abominabilem desolationem tak dalece że nietylko Kupcy ale też Artifices, Opifices, Sukiennicy, jedni poginęli drudzy powychodzili za granicę: tedy aby ci ludzie albo inni na Ich mieysce znowu nazad zwabieni y zachęceni bydź mogli niemożeśię znaleść aliud expedientius medium tylko żeby per reassumptionem antiquarum Legum Securitas et indemnitas odwszelkich ciężarow nad prawo tychże Miast asekurowana bydź mogła —.

= Skarb J. K. Mci y Rzpltey, per protectiones indebitas et varias na prywatny & mytach które śię nullis concessis Legibus zagęściły, depactationes, violentias, aliasque licentias, jako i przez Szarpanine y rozboje Kupcow, wielkie w prowentach ponosi detrimentum: bo ani Kupcy tantis Oneribus Sufficere mogą; ani, handlu Swego Securitatem niemaiąc, towarów

pro

prowadzaj o co et vicini principes querulantur. Aby zatym hi abusus tollantur, żeby commercia reflo-
rescant y cale nieupadły providere należy Rzeczypospolitey. —.

= Redintegrationem et reductionem ad pristinum florem Dóbr Stołowych w Koroniey W.
X. Litewskim per avulsa y inne gravamina et praejudicia preter Leges penitus Zniszczonych,
JEgo Króleska Mość curae et Solicitudini Rzeczypospolitey rekommenduje —.

= Ekonomia Szawelska przez Stany W. X. Litt. jakoś per binas constitutiones obligo-
wały; aby wykupiona et ad Mensam Regiam restituta była urget JKr. Mść p. N. Miłościwy.

= Że zaś ta powinna będź wszystkich Narodow maxyma y ze na tym consistit Conserv.
tio universi, żeby tego cośig rodzi w państwie którym za granicą nieszukać aby pieniądze extra
Regnum niewychodziły: więc że Bóg Naywyższy obdarzył polskę tak wielkim Kleynotem Sol-
nym; że samey wody znayduje się w Wieliczce y Bochni taka quantitas et Bonitas intrinseci
jakiey cała Ewropa niema: y że może będź taki dostatek Soli że nie tylko w W. X.e Litt.
provideri może ale też y za morze udzielić bysię Jey mogło: Więc żąda J. K. M. p. N. Miłt.
po Stanach W. X.a Litt.e aby Regnicolarum more Soli inney niebrali, tylko jedni z Sambora Drudz
z Wieliczki y Bochni, którą Skarb J. Kr. Mci pro commoditate loci et Conventionis z W. X. Litt.
prowidować będzie —. A zato żeby Soli Cudzoziemskiey niebrano Status Nobilitans participa-
bit Sol Suchedniową, tak jako w Koronie: ile gdy teraz tego Sekretu ludzka Jndustria docie-
kła że ta Sol ma w sobie Durabilitatem, y Już Jey nieubywa nigdy bo nietopnieje, y przechod-
ta proba wszystkie inne warzone Sole tak in virtute intrinseca jako y w białości —. —

= Caetera Activitati et Dexteritati Urodzonego posła Committuntur —.

148.) Artykuł piętnasty Traktatu Neyszta-
dzkiego między Carem Jegomością y Ko-
roną Szwedzką —. —. —. —

JEgo Królewskie Wieliczeństwo y Rzeczpospolita polska jako Sojusznicy Jego Car: Wstwa
in hanc pacem mianowicie includuntur, y Jm Jngres takim sposobem totaliter przedostawu-
jeśig, tak jakoby między niemi y Koroną Szwedzką ponawiającyśig o pokoju Traktat de ver-
ad verbum w teraźnieyszy był wniesiony. Dla tego tedy we wszystkich mieyscach y wszędzi-
y we wszystkich obojm wysokim Stronom przynależących państwach, Ziemiach y prowincyach
chociay One extra, albo też są, in Romano Jmperio, wszelkie nieprzyjacielskie postępki, gu-
lecunque haberent Nomen, wcale przestać y kończyć się mają, et stabilis aeterna pax
między nimi debet conservari: y ponieważ od JEgo Królewskiego Wieliczeństwa y Rzeczypos-
litey polskiey żadnych pełnomocnych ekstinistrow na tutecznym o pokoju Congressie nieznayduje
się, y tak pokoju między Onemi y Koroną Szwedzką formalnym Traktatem nunc simul cum
eodem renovari niemoże; dla tego przyobiecuje JEgo Królewskie Wieliczeństwo Szwedzkie, że
On sine mora na to mieysce o którym assentient z Jego Krolewskim Wieliczeństwem y Rzeczą-
pospolitą polską pełnomocnych Swoich pośle, y pod mediacyą Jego Carskiego Wieliczeństwa,

za przystoyrych kondycyach aeternam cum illis pacem renovare et concludere dignabitur; jednakże
by w onym inserowano nic niebyło, coby teraźnieyszemu z Jego Carskiem Wieliczeństwem uczy-
nionemu wiecznemu pokojowi w czymkolwiek albo też jakimkolwiek sposobem contrarium
ut praejudiciosum bydź mogło. — — — — — — — — —

1749. Instructio, Generoso N N. Aulico ac Nun-
tio Sacrae Regiae Majestatis Domini no-
stri Clementissimi ad Conventum Gene-
ralem Antecomitialem Statibus et Or di-
nibus Terrarum Prussiae pro die N. Mensis
N. Anni praesentis designatum, data
ex Cancellaria Regni die mensis
Anno MDCCXXIV. — — — —

Sacra Regia Majestas Dominus Noster Clementissimus, neque renovare dolores ex jactura im-
mediatè praeteritorum et anteriorum Comitiorum Regni Generalium, neque exaggerare inten-
sit infaustas consequentias quas post se trahunt tales Consiliorum publicorum exitus, mi-
nime dubitans, quod corda Civium quibus amor patriae inest, hujusmodi dolores sentiant,
simulque id ipsum cognoscant quod primi Conditores Reipublicae agnoverunt et statuerunt,
cum ex laudabili providentia, caeteris divisis, libertatem consulendi in communi posuerunt,
et punctualem Comitiorum Generalium Jndictionem ordinaverunt et asecuraverunt; bene scien-
tes, Comitiis, tanquam Spiritu principali totum Corpus politicum Reipublicae animari, vive-
re et vegetari; et per hujusmodi consilia publica rationem et Securitatem Status tutissime
manuteneri. — Jn hoc autem S. R. M. D. N. C. absque Censura vanae gloriae coram toto
orbe gloriari potest: quod quemadmodum in punctuali Comitiorum Jndictione et in evixa ad
votivum eorundem effectum applicatione nihil unquam intermisit; ita per hoc omne tempus
ex particulari divina providentia et auxilio, pacem Jnternam et Externam paterna solli-
citudine et vigilantia manutenuit manutenetque. — Quam paternam Curam et Sollicitu-
dinem ad felicem futurorum Comitiorum effectum declarando; in hac manet fiducia,
quod Status et Ordines Terrarum Prussiae Secundabunt Eosdem Suae Regiae Majestatis
Dñi Nri Clemtmi pro bono publico Conatus; et repraesentatum in Capite praeteritae
Jnstructionis Antecomitialis ad praesensque reassumptum votum ac desiderium ad effe-
ctum deducent; nimirum, quod Sac. Reg. Mtas profundamento Salutaris futurorum
Consiliorum structurae ponendo Stabilem et inalterabilem inter Status harmoniam, in
unione Majestatis et Libertatis, simulque Communis ex omnibus congregatis Statibus
Consilij debitum juxta Leges Cursum per Observantiam praescripti Constitutionibus Comitia-
lium Consiliorum Ordinis: nam etiam difficillimae et periculosissimae conjunctura perfectis

et circu

et circumspectis Deliberationibus ac communi Consilio facilitari posſunt: Exoptat Sac. Regia Majestas ut Status et Ordines Terrarum prussiae, Generosis Nuntiis Suis Terrestribus Viris timentibus Deum, intelligentibus et amantibus Bonum Reipublicae legitimè electis, Eosdem iñato zelo et pietate in patriam obligent; quatenus unanimi et a privatis negotiis remoto studio concorditer ad manutenendam hujusmodi inalterabilem inter Status confidentiam, simulque ad facilitanda consilia publica concurrant, per debitam memoratae de Ordine in Consilio Comitiali tenendo legis executionem; ne congregatis ad Universale Consilium Ordinibus illud impediatur, sed manutenendo inconcussam Stabilitatem et Securitatem verae Libertatis legibus descriptae, ut facultas consulendi concedatur, et ut hoc praecaveatur ne per abusus Illius si quod Deus avertat: Istud primum ejus Decus, videlicet Universale ex omnibus legitime congregatis Ordinibus Consilium, simulque Securitas et tranquillitas interna ac externa periclitentur; evitando tristem anteriorum Comitiorum eventum. —. Cum etiam jam istae materiae quae videbantur impedire Consilia publica videlicet Commendae et Ordinationis Ostrogiensis, futura, Deo dante, Comitia non difficultabunt prima enim per Resultatum Conferentiarum post ultima Comitia habitarum ad satisfactionem Magnificorum Ducum per Subordinationem et obedientiam debitam Militiae externae Mandatis privilegiatae potestatis Ducalis disponetur et accommodabitur ante Comitia: Secunda vero cura et Applicatione Sac. Reg. Mtis per tempestivam cointelligentiam partium Interessatarum facilitata, approbatione potius Ordinum Reipublicae ad Comitia congregatorum indigebit quam per disceptationem Cursum Eorundem impediet —.

=Quoniam vero in praeterita Instructione expressae materiae hucusque per Status Reipublicae resolvi non potuerunt; ideo ut in futuris, Deo dante, Comitiis expediantur et determinentur; Easdemmet Ipsas et in moderna Antecomitiali Instructione Statibus et Ordinibus Terrarum prussiae immutabili Zelo ac tenore proponere et recommendare Regia Sollicitudine dignatur —.

=Communicatam a Sua Carea Majestate de concluso cum Regno Sueciae Tractatu notitiam, cum puncto ad negotia Sac. Reg. Mtis et Reipublicae sese regulante communicaverat statim Sac. Reg. Mtas Dñus Nr Clmus Intermedio Ordini; ac in Responsis ad Suam Czaream Mjstem expressit: Se hanc materiam retulisse ad Sensus Ejusdem Intermedii Ordinis. — Cum itaque ex consono fermè totius Senatus Sensu, simulq ex assensu Sac. Re. Mjstis Dñi N. C. eadem materia ad Ordines in comitiis congregatos sit dilata; proinde ex provida boni publici cura Sac. Regia Mtas Ds N. C. circa communicationem hujusmodi puncti Tractatus optat; ut Generosi Nuntij Terrestres sufficienter sint instructi ad capiendas resolutiones conformes Utilitati et exigentiae publicae tam ratione dandae resolutionis Suae Czareae Majestati, quam etiam ratione restabili

pa

pacis cum Regno Sueciae; tum ratione assumpti per Sac. Czaream Majestatem Imperatoris Russiae tituli; nec non ratione adinveniendorum mediorum ac graduum adfirmandam Spem Sae Re Mtis et Reipublicae in expresso jurati foederis nexu et in tam multis declarationibus ac promissis Suae Czareae Mtis fundatam, quod Livonia Unicum coepti belli et ex eo innumerabilium damnorum praemium Sae Reg. Mti et Reipublicae reddetur, tum quod Ducatus Curlandiae et Semigalliae pristinae restituentur Libertati —.

=proposita Nomine Suae Caesareae Majestatis per Legatum Magnum desideria, amicam erga Sacram Regiam Majestatem et Rempublicam propensionem ad commune commodum et mutuam utilitatem vicinorum Dominiorum remonstrantia, simulque promoventia confirmationem et renovationem antiquorum foederum quae utringue intercesserunt et quae Anno 1677. die 4. Mensis Aprilis per Serenissimos, ac potentissimos divae memoriae Leopoldum Romanorum Imperatorem et Joannem Tertium poloniarum Regem confirmata fuere cum arctiori cointelligentia de modis et medijs quibus tam praesentibus quam futuris eventibus prospici, quam etiam detrimenta ab adversis partibus intentata vel intentanda everti possent. Quoniam hujusmodi Desideria Sacra Reg. Mjstas Dnus Nr Clementissimus Responso Suo Regio ad Memoriale praefato Legato Magno dato Declaravit communicare Statibus Reipublicae: proinde dum similia quoque foedera; communis defensionis etiam cum alijs potentiis ad manutenendâ pacem et securitatem publicam et ad avertenda foederatâ potentiâ quevis pericula a Dominiis Suae Regiae Majestatis ac Reipublicae; tum quoque Tractatûs Commerciorum ad commodum et utilitatem Reipublicae essent necessaria, et multum conducibilia: Ideoque S.a R.a Majestas commendat Statibus et Ordinibus Terrarum prussiae, ut super istis materiis debite sint instructi Generosi Nuntii ad capiendam opportunam ex Sensu et Assensu Ordinum in rem boni publici resolutionem —.

=porro quemadmodum cointelligentia cum Aulis externis a notitia rerum conjuncturarum et occasionum plurimum in capiendis Consiliis prodest; quod absque communicatione cum ijsdem Aulis per Legatos vel Ablegatos et Residentes fieri nequit: ita quanquidem proventus Thesauri Regni et M. D. Lit.ae ad has necessarias Expensas sufficere non valent: ut in futuris Comitiis adinveniatur certus fundus sine gravamine Subditorum, Sacra Regia Majestas commendare dignatur —.

=praetensiones omnes Exercitus anteriorum Computuum ratione veterum Stipendiorum non solum per Tribunal Radomiense Anno 1699., Comitiis Lublinensibus, Generali Consilio Varsaviensi et ultimariis Comitiis assecuratae, verum etiam in Tribunali Radomiensi proxime celebrato et Commissione Luceoriensi liquidatae, ac simul per Repartitiones assignatae, hucusque vero in toto vel in parte non exolutae tam Successoribus Illius Exercitus qui in limitibus tempore Belli Turcici pro Republica excubabat et de proprio vivebat, quam etiam Illius qui exposit in visceribus Regni cum aggravatione populi

Subsiste

subsistebat, deducta liquidatione damnorum per mutuam compensationem pro justitia et pro salvando honore fidei Reipublicae; ut in futuris Comitiis per Nuntios a palatinatibus, Terris et Districtibus, sufficientem facultatem, ad comprobationem damnorum, injuriarum, per Exercitum causatorum, habentes, secundum justitiam et proportionatam repartitionem accommodatae, asopitae semel pro Semper esse possint: Sacra Regia Majestas Dominus Noster Clementissimus instare dignatur —.

= Non provisus in Ultimarijs Comitiis certus fundus tam pro reparatione Artilleriae utriusque gentis in armamentarijs, Arsenalibus, Aedibus fusoriis, Molendinis nitrati pulveris, aliisque requisitis funditus ruinatis; ut tempestivè multorum millionum damno obviari possit tum pro manutentione Fortalitiorum in Confiniis potissimum Cameneci podoliae et aliis Ukrainensibus; requirit promptam et infallibilem a Statibus Reipublicae provisionem et assignationem —.

= Interverientiae cum Aula Berolinensi intercedentes, potissimum rationе tituli recognoscendi, tum ratione receptionis Homagii Eventualis, ut in futuris Comitiis finaliter accommodari possint S. R. M. D. N. C. Statibus Reipublicae commendatum habere cupit —.

= Eliberationem Territorij Elbingensis Sacra Regia Mjstas Dnus Nr. Clmus denuo in memoriam revocare non intermittit: ne Civitas Illa tot Saeculorum Opus per hoc collabatur quod Bona Sua patronymica in alienis manibus videre cogatur, et nullum proventum ex illis percipit: Singulisque annis Sufferendo Onus totius Reipublicae Regni et M. D. Lithae ultra viginti quatuor millia Talerorum proventum perdat —.

= Ducatuum Curlandiae et Semigalliae aegerrima conditio, non tantum externis sed et internis incommodis diu laborans, providam promptamque in Comitiis futuris medelam invenire debet, ne Jura Majestatis et Reipublicae ullum patiantur detrimentum. —.

= Jam antiqua Controversia circa jura patronatus cum Curia Romana, necdum hucusque composita; meretur reflexionem et applicationem Reipublicae ut ex integro asopiri possit —.

= Quam Summum et evidens periculum augetur ratione defluitationis per fluvium Vistulam ad Civitatem Gedanensem, supervacaneum est pluribus enarrare. Notorium enim est, quod fluvius Vistula ad montem album praecipue angelum seu apicem Montaviensem dictae, in dies majori et vastiori impetu antiquum subruat munimentum et tantum molem undarum in fluvium Nogath dictum exoneret ut omnes impensi Insulanorum aliorumque conatus minime Sufficiant, nec ageres appositi tantam aquarum sustinere queant magnitudinem, sicut aliquoties

iter

iteratae Minoris Insulae Mariaeburgensis tum Elbingensis et aliarum circumjacentium inundationes tristi et luctuoso comprobarunt eventu –. Idcirco præfatus Generosus Nuntius deferet Statibus et Ordinibus Terrarum prussiae, quod Civitates prussiae ad requisitionem S.ae Reg. Mjstis Dni Clmi per particularem Ejusdem Commissionem Magnifico olim palatino Mariaeburgensi et Rndo Abbati Sieciechoviensi datam, laudabili applicatione ad occurrendum majoribus periculis, media necessaria ex parte Sua anticipando subministrarunt. – Ne itaque opus hoc Saluberrimè coeptum aliqua retardatione inevitabili discrimini exponatur, vel quod merito metuendum in nihilum redigatur; Idem Generosus Nuntius ulteriori maturae Statuum et Ordinum Terrarum prussiae reflexioni iterum atque iterum proponet ac instantissime commendabit –. Nam licetsi res haec opem et operam totius Reipublicae requirat, nihil tamen S.a R.a Mtas D. Nr. Clmus censet intermittendum quin similia interim adhibeantur expedientia media, donec in proxime futuris Comitiis congregata Respublica conjunctam huic Operi manum admovere possit –.

= Simili periculo subjacet navigatio ad ostium fluvii San Cypel nominato, cui tempestivè quoque occurrendum, ne meatus hujus fluvii arena oppleatur cum ingenti boni publici damno –.

= Commissionem Monetariam Sacra Regia Majestas Dominus Noster Clementissimus Summè necessariam esse judicat; invitatis Vicinis et convocatis illis Civitatibus prussiae quibus Jus cudendæ monetae competit cum earum hominibus peritiam cudendae monetae habentibus; ut in hac Commissione convenire possint super certum pedem, ligam, pondus et intrinsecum valorem novæ cudendae monetae argenteæ; quatenus tandem coaequari possimus in valore monetae cum Vicinis Nostris, tam propter facilitanda Commercia quam propter Cambia quæ in immensum excrescunt propter inaequalitatem monetae et propter pretia rerum quæ per hoc medium diminuerentur. Multum inde accresceret publico: nam etiam Stipendia Militaria et Hibernae diminuerentur ad proportionem bonae monetae, si Exercitus emerita Stipendia bona moneta acciperet. Qualis vero solidorum denovo possit esse valvatio, de eo status Reipublicae in Comitiis convenient; Invenirent etiam privati in hoc Suum Commodum si proventus ex Bonis Suis bona moneta non Solidis percipierent. –.

= Quoniam autem Officina Monetaria Sine argento aperiri non potest; S. Regia M. D. N. Cl. defert: quod praeter Olkusz, adhuc alij argentei montes ditiores inveniantur, quos extranei homines Artis hujus periti ad perfectionem perducendos in se recipient, conditione adjecta, ut a Republica Ipsis omni Securitate prospiciatur, privilegiaque concedantur, quatenus Cultores argenti Fodinarum more aliarum Nationum ibidem Sedem figant, illumque thesaurum ornant. Quo impuncto ut Generosi Nuntii instructi sint praecavet Sacra Re. M. D. N. Clemmus. –.

=Civitates Regni et M. D. Lith.ae in visceribus Regni existentes nec non reliquae finitimae, cum propter continuas belli calamitates, per impositiones et extorziones Arbitrarias, ultra mentem Legum Ducillaris et Solidariae Contributionis, et propter alia innumerabilia gravamina ad ultimam et abominabilem desolationem pervenerint eòusque ut non tantum Mercatores sed etiam Artifices, Opifices, pannifices, partim interierint partim extra Limites sese receperint: Igitur ut vel ijdem homines vel alij in locum illorum ad reditum alliciantur & aliud expedientius medium inveniri non potest, nisi ut per reassumptionem Antiquarum legum securitas et indemnitas ab omnibus Oneribus ultra Jura Earundē Civitatū assecurari possit.

=Thesaurus S.ae R. M. et Reipublicae per protectiones indebitas et varias in privatis vectigalibus /: quae nullis concessa legibus sese cumularunt :/ depactationes, violentias, licentias, nec non per despoliationes et depraedationes Mercatorum magnum detrimentum in proventibus publicis perfert: nam neque Mercatores tantis Oneribus sufficere possunt, neque merces /: ex quo securitatem Commercii sui non habent :/ advehunt, de quo etiam Vicini principes querulantur. Interest itaque Reipublicae ut hi abusus tollantur quo Commercia reflorescant nec in totum cadant —.

=Redintegrationem et reinductionem ad pristinum florem Bonorum Mensae Regiae in Regno et M. D. Lith.ae per avulsa et alia gravamina ac praejudicia praeter leges penitus deterioratorum, S. R. M. D. Nr. Cl. Curae et Solicitudini Reipublicae commendat — —

=Ut Oeconomia Szavlensis per Status M. D. Lith.ae, prout se binis Constitutionibus obligarunt, reluatur et mensae Regiae restituatur, urget Sacra Regia Mjstas Dnus Nr. Clmus

=Cum autem omnium Nationum haec maxima esse debet /: in quo etiam consistit Conservatio Universi :/ ne illud quod in proprio Territorio nascitur extra Limites quaerere cogantur, ne pecuniae extra Regnum evehantur: Igitur cum Deus ter Optimus Maximus Poloniam tam ingenti beneficio Salis ditaverit, ut in ipsa agua Vielicae et Bochniae talis Coo-
qualitas et bonitas intrinseca reperiatur qualis in tota Europa non invenitur; et quod possit tanta esse Sufficientia Salis ut non tantum Magno Ducatui Lithvaniae provideri sed etiam ultra Mare aliis communicari possit: Hinc S.ae R.ae Majestas Domi. Nr Clmus a statibus M. Ducatus Lith.ae requirit; ut more Regnicolarum Sal non aliunde quam nonnulli Samboria nonnulli Vielicia et Bochna sumant; quod Thesaurus S. R. Majstis pro commoditate loci et Conventionis cum M. D. Lith.ae providebit. – pro hoc vero ne Sal externum importetur, Status Nobilitaris M. D. Lit. participabit Sal quantuale taliter prout Nobilitas in Regno; maxime cum humana Jndustria Secretum detexerit quod hocce Sal habeat in se durabilitatem et nunquam ei quicquam decedat; ex quo non liquescit, superatque omnia alia Salia cocta tam in virtute intrinseca quam Albedine ~. ~. —. —.

150.) Literae Jnvitatoriae Jł: Kr. Mći do Senatu aby na dwie niedzieli przed Seymem do Warszawy ad Latus J: Kr. Mći zjechali — . —.

August Rex, etc.

Wielmożny Uprzeymie Nam Miły! Jakośmysię w wydanych na Seymiki przedSeymowe Universałach y danych posłom Naszym Jnstrukcyach, wszystkim Woiewodztwom, Ziemiom y powiatom oświadczyli; że nic niemamy pożądańszego nadto, aby sterilescens przez tak długi czas Universalis expectatio pomyślnego Obrad publicznych Sukcesu, szczęśliwszym na następuiącym Seymie mogła coronari Skutkiem: tak do tego jedynie Celu usilną, Naszę kierujemy Applikacyą, y do pożądanego Onychże Zaczęcia a oraz zakończenia, wszelkie które się tylko imaginować mogą, disponujemy sposoby. - y dla tego doniosłszy Woiewodztwom w Jnstrukcyach że materya Kommendy, per Resultatum Konferencyi po ostatnim Seymie odprawioney, ad satisfactionem Wielmożnych Hetmanow przez Subordynacyą y posłuszeństwo Należyte Woyska Cudzoziemskiego Ordynansom uprzywilejowaney Władzy Hetmańskiey, disponowana y uspokojona będzie przed Seymem; Ordynacya zaś Ostrogska za staraniem y Applikacyą Naszą przez wczesne porozumienieśię Stron Jnteressowanych ufacilitowana, approbationem raczey Stanow Rzeczypospolitey na Seymie zgromadzonych potrzebować będzie, a niżeli per Disceptationem cursum onegoż tamować: Chcąc to do należytego przywieść skutku, za rzecz iudispensabiliter potrzebną sądziemy wczesne in praemissis porozumieniesię. Obowięzuiemy Zatym Uprzeymość Waszą amore patriae abyś na dwie Niedzieli przed Termine blisko nastempuiącego Seymu tu do Warszawy zjechał ad concurrendum wraz z Nami tempestivo conatu do jak naydoskonalszego y gruntownego utożenia y uspokoienia pomienionych materyi y do uczynienia potrzebnych na utrzymanie tegoż przyszłego Seymu dispozycyi. Przez co Uprzeymość Wasza jako in publico mieć będziesz gloriam Obsequii, tak y Nasze ku Sobie tymbardziey pociągniesz respekta. Któremu interea Dobrego od pana Boga życzemy Zdrowia. Dan w Warszawie Dnia XXIV. Miesiąca Sierpnia Roku 1724: — . —.

151.) Dyaryusz Conferencyi Przedseymowey w Warszawie in Anno 1724. d. 22. Feb. mianey. ~. —.

przytomni tu Jchmć Senatorowie y Ministri Status, jakoto: Xiąże Jmć prymas, Jmć Xiądz Biskup Kamieniecki, Xiąże Jmć Czartoryiski Kasztelan Wileński, Jmćpan Kryszpin Kasztelan Lmski, Jmćpan Marszałek W. Koronny, Jmćpan Kanclerz W. Koronny, Xiąże Jmć podkanclerzy Litewski, Jmpan podskarbi W. Litewski, tudzież Jmpan Referendarz Koronny, zjechaliśię na pałac do Jego Królewskiey Mości o godzinie dziewiątey rano –. Do których Jł: Kr. Mość ore suo wyraxit, iż jako wyrozumieli ex contentis Listow Cyrkularnych przyczynę, dla którey są konwokowani tak Jł: Król. Mść życzył, aby dla tym lepszego porozumieniaśię w tych materyach zjeżdzali się na Konferencye do Xięcia Jmći prymasa y aby zgodne zdania swoje J: K. Mci komunikowali.

= Za co Xiąże Jmć prymas podziękował Jmieniem wszystkich wystawiając Oycowskie J. K. Mci około Dobra publicznego Staranie y wyrażając że wolę JKM. in praemissis wykonywać zechcą.

= Wyszedłszy zatym od Jł: Kr. Mci Xiąże Jmć. prymas inwitował wszystkich Jchmciow aby do niego zjechać się raczyli nazajutrz na godzinę dziewiątą rano –.

Die 23. Septembris. Gdysię Jchmć panowie Senatorowie y Ministri Status do Xięcia Jmći prymasa zjechali: Xiąże Jmć actum Konferencyi zagaił od podziękowania Jł: Kr. Mci propaterna cura około dobra pospolitego, a oraz y za pozwolenie Conferencyi w Rezydencyi Jegoż: Nim za do materyi w Inwitatoryach wyrażonych przystąpić miano; zdałośię wprzód podana Supplika Jł: Kr. Mci od Sekretarza Chorońskiego względem odebrania Kluczy y nakazania Subsistencyi Chorągwiom tam w Choroniu lokowanym czytać y porozumieć się w tey materyi. Zgodzili się zatym Jchmć... aby mógł bydź List od Jego Kr. Mci do Jmć Pana podkomorzego Koronnego na którego się miasto w Supplice żali; y aby Jmpan Kanclerz W. Kor. doniosłszy hos Sensus JKr Mci y wziąwszy pańską Jego Rezolucyą takowy List wygotować kazał. –.

= potym Xiąże Jmć prymas wywiodłszy obszernie y roztrząsnąwszy wszelkie okoliczności Interessu Kommendy, exquisivit Sensum Jchmciów w tey materyi. Zdałośię ante vota czytać Resultatum Konferencyi mianey po ostatnim Seymie z Jchmć panami Hetmanami, y listy w tey materyi Jmpana Krakowskiego y Jmpana Koniuszego Litewskiego. po przeczytaniu tey korrespondencyi gdy Jchmć poszli per vota dziękując tak Jł: kr. Mci propaterna cura jakoteż Xciu Jmći pro Solicitudine primatiali do uspokojenia tego Interessu; lubo Jmćpan Krakowski dla Słabości zdrowia zjechać tu niemógł, drugich zaś Jchmć W. panow Hetmanow dotąd jeszcze nie masz, przecież concluserunt: aby Jmpana Koniuszego Litews. juxta tenorem Resultati Conferencyi po Seymie przeszłym odprawioney, w którym porozumieniesię z Jmćią de modo utatwienia y uspokojenia tey Materyi jest inserowane, inwitare na Conferencyą na poniedziałek dla porozumieniaśię z nim, et ad hunc effectum na tenże dzień solwowana Sessya –.

Die 2[illegible]

Die 25. Septembris —. Zjechali się wyżey Specyfikowani Jchmć do Xięcia Jmci prymasa na kontynuacyą zaczętey Conferencyi do których acceserunt Jchmć pp. Wwda Wileński Hetm. W. X. Litew. Liwski y Sohaczewski Kasztellanowie: przybył także y Jmpan Koniuszy WW. X.ci Litew—.

Mówił potym in consessu Xięże Jmć prymas disertissimo ore, jako czas Seymu przyszłego nadchodzi y jako z Woli Jk.ci Kró. Mci ta Konferencya naznaczona; abyte materye które zdały się tamować Obrady publiczne były ułatwione y uspokojone dla szczęśliwego doyścia Seymu następującego; do czego że każdy Civis cooperari powinien, więc y Jmpana Koniuszego Lit.ci obligował, którego in patriam summam pietatem et merita Jego inclyti generis et famae digna tak podczas Woyny jako y pokoju świadczone namieniał; aby jako na przeszłym Seymie Kommendę, którą godnie y chwalebnie trzymał generose deklarował się złożyć y tęż samę deklaracyą na Konferencyi poseymowey ponowił y znowu w Liście swym do Jmpana Krakowskiego Hetmana W. Koron. onęż potwierdził; teraz po danych w Instrukcyach przedseymowych J. Krotkiej deklaracyy że to negotium ma bydź przed Zaczęciem Seymu uspokojone, aby Deklaracyi pańskiey y Intencyi swojey zadosć uczynił: pewien będąc że cłu to angebit gloriam u całey Rzpltky y od Jego Congressu w tym pracującego będzie miał należytą Recognicyą —.

=Jmpan Koniuszy Litewski uprosiwszy sobie głos Łacińskim językiem wyraził: iż na Rozkaz tujus amplissimi Consessus stawił się niedo Rady ale do słuchania Mandatow jako Żołnierz któremu nonnisi audire et obedire competit. Uczyniwszy zatym obszerną rekapitulacyą jako za wyraźnym Jmpana Krakowskiego Ordynansem nie inną Intencyą podjął się tey Kommendy tylko aby się dobrzey zasłużył Oyczyznie, jako Żołnierza zostawił disciplinatum et exercitatum, Ordynansom Wodza swego obedientiam exactissimam nietylko sam świadczył, ale y Subalternis Suis aby świadczyli dał przykład; tak, że Jmpan Krakowski nieraz za to sam cłu dziękował: potym gdy o tę Kommendę in publico wszczęła się Questio jako motu proprio złożyć ją deklarował, tandem na Terminie z Konferencyi po ostatnim Seymie mianey naznaczonym, jako tę deklaracyą conformiter ad Resultatum pomienionej Konferencyi Jmpanu Krakowskiemu in Scripto powtórzył; po uczynioney tego wszystkiego rekapitulacyi według Ewangelij Żołnierzem się bydź powiedział, qui ambulabat dum ambulare, veniebat dum venire jubebatur —. A zatym ponieważ na teraźnieyszey Konferencyi o tym jest Rada aby ta Materya uspokojona była, więc że z niey mandata Jego Kommendę concernentia oczekiwa świadczając się iż audiet et obediet, zakończył swoją mowę wyrażając jako Submissa mente Jego Kr. Mci Justitiam et Clementiam ludziej Rzpltky która dobrze służącym zawsze wdzięczność świadczyła, veneratur —. podziękował insuper Xciu Jmci prymasowi pro dilogiis które mu dać raczył; in vim gratitudinis tak Xciu Jmci jako y wszystkim Jchmciom Mercé swoje y całego siebie oddał: y aby byli świadkami Jego in patriam pietatis, ku Jmpanu Krakowskiemu H. W. K. Weneracyi y ku Jchmciom Submissyi, uproszał.) —.

potey

= po tey Deklaracyi Jmpana Koniuszego Litt^e zdatoś Jm^ciom dla deliberacyi y dla powzięcia wiadomości z poczty solwować Sessyą do Srzody, jakoż jest solwowana na godzinę dziewiątą zrana

= Die 27. Septembris. — Ziechawszysię Jchm^ć. do Xięcia Jm^ci prymasa concluserunt unanimiter Resultatum Conferencyi ut Sequitur: =

= My Senatorowie y Ministrowie Status konwokowani od J. Kr. M^ci p. N. M. do ułatwienia przed zaczęciem przyszłego Seymu tych materyi które zdatyś trudnić przeszłe Seymowe obrady, podziękowawszy J^e Kr. M^ci p. N. M. za to Oycowskie około dobra Oyczyzny Naszey Staranie; po Conferencyach za pozwoleniem J. Kr. M^ci p. N. M. u Xcia Jm^ci prymasa odprawionych; takowe w pierwszey materyi Kommendy Woyska Cudzoziemskiego Authoramentu ex unanimi assensu zdanie Nasze podajemy. Summo Judicio et beneplacito J. Kr. M^ci pana Naszego Miłościwego y Rzeczypospolitey: = A naprzod uważając wszystkie od Samego początku Okoliczności tey Kommendy Woyska Cudzoziemskiego Authoramentu, którą Jm. pan Koniuszy Litt^e po Skończonym Traktacie y Seymie Warszawskim za Ordynansem Jm^Pana Krakowskiego Hetmana W. K. miał Sobie powierzoną: uznajemy; że jako Intencya Jm. pana Kasztelana Krakowskiego Hetm. W. K. w daniu Tey Kommendy Jm^P. Koniuszemu Litt^e była dobra ex Interesse et utilitate publica, to jest: aby po Ewakuacyi Woysk Saskich mogło być to być doskonałe et firmum præsidium z Woysk Cudzoziemskiego Zaciągu Rzpltey na Obronę Dostojeństwa J^e Kr. M^ci p. N. M. y Oyczyzny, y aby toż Woysko było in Suo esse y w należytym porządku wymunderowane, ćwiczone y utrzymane in debita disciplina: tak y Exekucya przez Jm^P. Koniuszego Litew. była ad mentem teyże Intencyi y Ordynansu Jm^pana Krakowskiego: ponieważ Regimenty pod Jego Rządem y Dyspozycyą przez Jm^pana Krakowskiego Jemu powierzona będące, porządne, dobre, z zachowaniem y utrzymaniem disciplinae militaris znayduiąśię =; dla tego niemożemy tylko dać Testimonium Veritati y przyznać Jm^Panu Koniuszemu Litewsk. gloriam Obsequii publici, y że meretur gratitudinem Rzpltey? — Zważywszy potym matura deliberatione co interceśsit expost w tey materyi jako weszła in publicum y zdana do Woli Rzpltey; y przeczytawszy Resultatum Conferencyi ostatniey z Jchmć panami Hetmanami po ostatnim Seymie odprawioney, tudzież y List Jm^pana Koniuszego Litewskiego który pisał do Jm^pana Krakowskiego y Respons nań zważywszy przytym ustne Jegoż Jm^p. Koniuszego Litews. przed Nami oświadczenieśię cum omni resignatione jako in antecesum do Woli Jm^pana Krakowskiego tak y teraz do zdania Naszego; uznajemy y w tym facilitatem Jm^pana Koniuszego Litewsk. laudabilem et meritoriam. — ponieważ zaś ten Interes Kommendy był już agitowany y traktowany in publico y zdany na Wolą Rzpltey: niemając tu do tego przytomności Jm^Pana Krakowskiego ani śię Jey tak porządkiey mogąc spodziewać dla słabości Onegoż: a pragnąc ukontentować sollicitudinem et expectationem J^e Krol. M^ci p. N. M^go w ułatwieniu hujus Obstaculi aby auspicia Seymu przyszłego nietrudniło; to medium podajemy: aby Jm^pan Koniuszy Litewski będąc persuasus o sprawiedliwym rozezn

rozeznaniu y wdzięczności Rzpltey Instrument Jen za którym tę Kommendę Woyska Cudzoziemskiego Zaciągu objął y trzymał, to jest Ordynans Jmpana Krakowskiego Sobie dany oddał Secundum desiderium w Izbie poselskiey o to na przeszłym Seymie Instantium, ad Manus Jmpana podskarbiego Nadwornego Koronnego jako Marszałka Seymu przeszłego: Jen zaś, aby go obranemu day Boże Szczęśliwie zgodnemi głosami Jmcpanu Marszałkowi przyszłego Seymu razem z Laską oddał do Woli Rzeczypospolitey. w Warszawie d. 27. Septembris 1724. A:

Theodor potocki Arcybisk. y prymas.
Stanisł. Hozjusz Bisk. Kamieniecki.
Ludwik pociey Wojewoda Wileński.
Michał Xże Czartoryski Kaszt. Wileń.
Jerzy JK. Kerszensztein = =.
Kryszpin Kaszt. Xłwa Zmiidzkiego.

J. Mniszech M. W. Kor.
J. Szembeck Kanclerz W. Kor.
Kaz. Xże Czartoryski podk. W. X^a Litew..
S. C. poniatowski pod. W. W. X. Litt=
Paweł Xże Sanguszko M. N. W. X. Litew..

Die 28. Septembris. - pomienione Resultatum oddane jest Jego Królewskiey Mości które =Dat do tłumaczenia na Francuski Język -.

Die 30. Septembris -. Kontynuowali Swoje Konferencye in materia Ordynacyi Ostrogskiey, =y stanęło super hac Materia Resultatum takowe: =

W drugiey materyi Ordynacyi Ostrogskiey; ułatwiając et hunc Obicem do szczęśliwego Seymu przyszłego zaczęcia, to medium podajemy: upraszać Jł. Kr. Mści p. N. Mgo, aby Strony Interessowane powagą Swoją pańską obligować raczył; żeby in hac fiducia iż per continuationem zaczętych w tey materyi konferencyi wynaydzie się sposob y uformuje projekt ad approbationem Rzpltey zupełnego tego Interessu uspokojenia pro utilitate publica Ojczyzny Naszey, którey miłość y dobro Charitates Omnes superare powinny; ad Satisfactionem oraz Interessowanych Stron, nietrudniły też Strony per disceptationem auspicia Seymu y Elekcyi Marszałka; ale przez dinwencyą pracujących około tego Interessu a potym przez approbacyą ex unanimi assensu Ordinum oczekiwały tey materyi uspokojenia, żeby w tym zaszło upewnienie od Stron mediante Authoritate et Declaratione Regia -.

Die 1. Octobris -. Jego Kr. Mość raczył probare hos Sensus utriusque Resultati Salvis Juribus Majestatis et Reipublicae, et Salva novella Lege -.

Die 2. Octobris - przed zaczęciem Seymu nim się Jego Królewska Mość rączył do Kościoła na Mottywę: Jmpan Koniuszy Litewski in praesentia Majestatis oddał Ordynanse Hetmańskie Jmpanu podskarbiemu Nadwornemu Koronnemu jako Marszałkowi przeszłego Seymu; aby je oddał w Izbie poselskiey nowo-obranemu Marszałkowi do Woli Rzeczypospolitey - " —.

152.) Dyaryusz Seymu Walnego Warszawskiego Szesciniedzielnego die 2. Octobris in Anno 1724. Szczęśliwie zaczętego. —.

Według prawa y Uniwersatu Jego Królewskiey Mości na dzień dzisieyszy drugi miesiąca Octobra zaczął się szczęśliwie Seym Walny Ordynaryyny Seguenti modo: O godzinie dziewiątey zrana zjechali się do Zamku Xiąże Jmć prymas, Xiąże Jmć Biskup Krakowski, Jchmć XX. płocki y Kamieniecki Biskupi, Xiąże Jmć Wojewoda Krakowski, Jchmć pp. Wileński Hetman W. W. X.stwa Litew., potocki Hetman polny W. X. Litt., Ruski, Lubelski Wojewodowie —. Xiąże Jmć Wileński, Jchmć pp. Smoleński, Żmudzki, Łęczycki, Bełzski, Kasztelanowie —. Marszałek, Kanclerz, Wielcy Koronni —. Xiąże Jmć Kanclerz y podkanclerzy W. X.twa Litew., Jmp. podskarbi W. Koronny, podskarbi W. W. X.a Litt.—. Xże Marszałek Nadworny W. X.a Litt.c, Jmpan Referendarz, podkomorzy, Chorąży, Stolnik, podczaszy, podskarbi Nadworny. Łowczik, Miecznik, Koronni —. Xże Jmć Miecznik, Jmpan Koniuszy y obozny W.c X.twa Littc., Regent Koronny: tudzież Jchmość panowie posłowie Województw Ziem y powiatow dosyć in numerosa frequentia —. W Assistencyi tedy Jchmciów szedł Król Jmć Gankami do Kościoła Kollegiaty S. Jana, gdzie miał Mottywę pontyficaliter przy Kapelii Królewskiey Jmć Xiądz Biskup płocki, Kazanie zaś miał Jm Xiądz Wyżycki Archidiakon Krakowski Scholastyk Teyże Kollegiaty Warszawskiey Super thema: Ubi Spiritus Domini ibi Libertas 2. Corinth 3. cap. —. Na tey Mszy ponieważ było Swięto Angelorum Custodum Jmpan Kanclerz W. Koronny kommunikował —. po skończonym Nabożeństwie już po dwunastey godzinie eodem Ordine et in eadem assistentia powrócił Jego Kro. Mść na pokoje Swoje. Zkąd zaraz Jchmć panowie posłowie obrócili się z Jmpanem podskarbim nadwornym Koronnym jako Marszałkiem przeszłego Seymu do Izby poselskiey —. W którey zasiadłszy Jenże Jmpan podskarbi Nad. Ko. zagaił Sessya od powitania Jchmość panow posłow, dziękując providencyi Boskiey że in Communi radzić pozwala; tudzież y Maje statowi Jego Król. Mci, że in termino prawem praescripto na tę Obradę powszechną konwokował Jch. raczył. — Żalił się że Laska Dyrektorska w Ręku Jego była Sterilis Surculus która przez nie Doyście Seymu niemogła in virentes excrescere laurus ani pożądanych in publicum przynieść fruktów —. Życzył aby transplantowana ad fertilius solum do godnieyszego na Marszałkowstwie Successora niezawiodła Spem et expectationem publicam. Do czego przez Applikacyą dziękczynienia Jmci pp. masa tudzież Innych Jchmć pp. Senatorow y Ministrow Status, że z Woli Jego Kr. Mci wynalezione są media, że obices na których Szwankowały przeszłe Seymy są uspokojone, y że Ordynanse Jmpana Krakowskiego Hetmana W. Koron. dane na Kommendę Woyska Lidzkiego Authoramentu Jmpanu Koniuszemu W. X.a Litew. Jen Zacny Kawaler oddał do Rąk Jego aby je razem z Laską consignet Jmpanu przyszłemu Marszałkowi Izby poselskiey do Woli et ad Arbitrium

Rzpltey

Rzpltey. –. Ordynacyi też Ostrogskiey Interess przez akkomodowanie Stron Interessuiących się przez adinwencyą Rzpltey snadno determinari może –. A zatym inhaerendo Legi positivae o porządku Seymowania dał głos Woiewództwu Krakowskiemu do Nominacyi Marszałka –.

Wziąwszy tedy głos Jmpan Szembek Stolnik Koronny, y powiedziawszy aringę powitania Izby, exquirebat assensum Onej jeżeli miał przystąpić do Nominacyi Marszałka: na co Conclamatum, Zgoda! tylko Jmpan Mijsuna poseł z Kijowskiego contradicebat ale yżeń potym praebuit assensum. – Tak tedy Jmpan Stolnik Koron. nominował y upraszał na tę funkcyą Jmpana potockiego Referendarza Koronnego posła podolskiego –.

Gdy per turnum brali Jchmć głosy wszyscy unanimiter nemine excepto vota sua et Suffragia dali na Jegoż Jmpana Referendarza: który ex turno suo dał wzajemnie votum na Jmpana Stolnika Koronnego jako naypierwey do tey funkcyi Jmci nominuiącego: niektórzy zaś Jchmcwie czynili praekustodycye, że po obranym Marszałku upomniąść co mają in Commissis w Instrukcyach –. Jakoto JP. Ożarowski Stolnik Krakowski z JPanem Rusaluri Kollegą swym praecustodiverunt że do niczego nieprzystąpią póki Kommenda Legitimis potestatibus oddana niebędzie –. Jmpan puzyna Starosta Wiski praecustodivit, aby projekta Konstytucyi były in futurum na teraźnieyszym Seymie każdemu posłowi communicabilia: bo to przedtym practicabatur, że w Materyach które niebywały w Izbie poselskiey in propositione, Konstytucye in plena Republica czytano y otrzymowano –. Jmpan Jaroszewski Chorąży płocki praecustodivit, aby Constytucya Anni 1683. o postach Cudzoziemskich ante omnia była in executione –. Jmpan Karwowski podczaszy Wiski praecustodivit, aby sprawa Thorońska była sądzona przez Stany Rzeczypospolitey –. Jmpan Kalinowski Starosta Winnicki praecustodivit Kommendę zgadzającą się z Woiewództwem Krakowskim y prosił aby na tym była solwowana Sessya. Ale gdy go wszyscy Jchmć okrzyknęli, aby nietamował dobrze zaczętego dzieła, tandem po prywatnych remonstracyach descendit do nominowania na Marszałkowstwo Jmpana Referendarza Koronnego –. Jmpan Wyżycki podkomorzy W. X. Lit: praecustodivit Interess Ordynacyi Ostrogskiey inveheudo na wydane de novo mandaty o tę Ordynacyą, oświadczając się że do niczego nieprzystąpi poki te Mandaty niebędą skassowane –. Naostatek Jmpan Lubomirski podkomorzy Koronny jako poseł Inflantski praecustodivit, aby sprawa Thoronska exemplariter ante omnia jako sprawa honoru Boskiego y Matki nayświętszey przed Kommendą y innemi Interessami publicznemi, determinetur. –. Kiedy zaś przyszło nominować Marszałka ex turno Woiewództwu Kijowskiemu, za daniem głosu Jmpanu Trypolskiemu podkomorzemu Kijowskiemu, stanął mu z kontradykcyą Jmpan Mikulicz zarzucając Kondemnatę Trybunalską vigore której chciał go ab activitate removere, ale potym supersedowawszy tak kontynuował swóy głos Jmpan podkomorzy. –. Jmpan podskarbi Nadworny Koronny praevio disertissimo Sermone oddał

Laskę Jmpanu Referendarziowi Koronnemu a oraz y Ordynanse Jmpana Krakowskiego dane Jmpanu Koniuszemu Litewskiemu które oddał ad arbitrium Rzeczypospolitey. -. Jmpan Referendarz Koronny po wykonaney przysiędze ad praescriptum Legum, zasiadłszy mieysce swoje podziękował elegantissimo Stylo pro Suffragiis które na niego włożyły hanc provinciam Usługi publiczney już w Latach podeszłych; w których raczeyby o to się starać y o tym myśleć gua parte arbor cadat non quo colle virescat: odbierając jednak Laskę ex Jmperio Izby wyciąga Rękę do Serc wszystkich Jchmciów aby go in hac functione validissimis Consilijs sekundować raczyli -. przy Konkluzyi mowy swojey według Zwyczaju deputował z Izby do Jego Króle. Mości cum denunciatione obrania Marszałka, z małey polski Jchmc Panów Ozarowskiego Stolnika Krakowskiego y Osolińskiego Oberszterleitnanta; z Wielkiey polski Jchmc panow Wilkowskiego podkomorzego Rohaczewskiego y Nakwaskiego Starostę Siechanowskiego; z W: Xstwa Litt: Xięcia Radziwiła Starostę przemyskiego y Jmpana Wołłowicza Starostę Zendańskiego -. -. Jak odeszli Jchmc Deputaci do Króla Jmci Jmpan Marszałek Solwował Sessya in crastinum na godzinę dziewiątą zrana -. -. -.

Die 3. Octobris. -. Jmpan Marszałek zagaił Sessya wyrażając: że jako pan Bóg raczył pobłogosławić exordia Seymu teraźnieyszego per exactam Observantiam Legis positivae w obraniu pierwszego dnia Seymowania Marszałka; tak może się brać omen, że y daley będzie raczył prosperare Intencye Izby ad executionem prawa o porządku Seymowania inculcando Rzymską praekaucyą: Servi Legum Simus, ut liberi esse possimus. - A ponieważ żadnych rugów niemasz, więc zapraszał Jchmciow aby servato legis Ordine zechcieli condescendere do powitania Jego Królewskiey Mości! Że zaś Jmpan Stolnik Krakowski deputowany na dniu wczorayszym do Jego Król. Mci cum denunciatione obranego Marszałka nieprosił o czasu naznaczenie do powitania Je. K. Mci: więc obligował y upraszał Izby Jmpan Marszałek aby chcieli quantocyus properare ad visionem beatificam Jego Kro. Mości; interea aby uczynił Relacyą Jmpan Stolnik Krakowski Swojey funkcyi: ad hunc effectum dat głos Jmci =

Jmc pan Stolnik Krakowski uczyniwszy Relacyą, jako nietylko ex ore dignissimo Jmp Kanclerza W. K. ale też ex fronte Serena Jego Kr. Mci wyrozumiał y z Jchmc panami Kollegami Swemi Ukontentowanie pańskie z obrania ad praescriptum Legis tak godnego Marszałka Któremu cum elogijs wyraził Jenze Jmpan Stolnik powinszowanie -. Jako zaś na dniu wczorayszym uczynił praekustodycyą względem windykacyi laesi honoris Divini w Choroniu, tudzież względem Kommendy y Ordynacyi Ostrogskiey; tak y na dniu dzisieyszym precavet aby do niczego nieprzystępować póki te Materye uspokojone niebędą -. -. Jmpan podczaszy Wiski wziąwszy głos intulit przy powinszowaniu Jmpanu Marszałkowi unanimi voto oddaney funkcyi, aby laesio honoris Divini była vindicata exemplariter. Że zaś in materia Kommendy oddany jest Skrypt Ordynansu Hetmańskiego do Rąk Jmcpanu Marszałka, o którego

oddany

oddanie przeszłe Seymy spadały się: przeto aby był czytany institit dla Informacyi Jxby co w nim continetur —. —. Jmpan Wielopolski Starosta Krakowski prosił aby do powitania Jego Król. Mci pospieszyć salva praecustoditione trzech punktów, to jest względem Sprawy Choronskiey, Kommendy y Ordynacyi Ostrogskiey —. —. Jmć pan Mijzuna poseł Kijowski intulit, żejako na dniu wczorayszym uczynił praekustodycyą przed nominacyą Marszałka aby ante omnia Interess Kommendy był integre uspokojony, tak po Obraniu Jmpana Marszałka przy powinszowaniu Jmci tey Funkcyi inhaeret pomienioney praekustodycyi —. —. Jmć pan podkomorzy Koronny podziękowawszy Jchmciom juste Zelantibus pro honore Divino życzył, aby ante omnia per observantiam Legis positivae pospieszyć ad visionem y do powitania Jć. Kr. Mci, ponieważ his non praemissis żadnego tu Sposobu vindicationis Jegoż honoru Boskiego być niemoże —. —. Jmpan Major Rusocki poseł Krakowski uczynił praekustodycyą podobną jaką y pan Stolnik Krakowski, allegując że Jch do tego Instrukcya obliguje —. —. Jmpan podczaszy Wiski interlocutorie mówił że niejest Satisfactus w Swojey Illacyi, aby był czytany Ordynans który jest oddany do Rąk Jmpana Marszałka —. —. Jmć pan Matachowski Woiewodzic poznański poseł Sendomirski powinszowawszy Jmpanu Marszałkowi Laski z Kondolencyą, że mu na dniu wczorayszym nieprzyszło Jmci służyć suffragio, wyraził podziękowanie Jmpanu Koniuszemu Litt. pro Ea aequanimitate, że uczyniwszy przysługę Rzeczypospolitey przez wymunderowanie porządnych Regimentów teraz ad arbitrium Jey Skarada dana, sobie Kommendę: życzył, zatym aby ten Skrypt in facie Ordinum Rzpltey był annihilowany —. —. Jmć pan Pepłowski podkomorzy podolski życzył aby juxta praescriptum Legis o porządku Seymowania, cursus Obrad teraźnieyszych, jako się zaczął tak y dalej procedat, ile kiedy żadney materyi, żadney illacyi, his non praemissis, uspokoić tu niepodobna —. —. Jmć pan podkomorzy Kijowski prosił o czytanie Ordynansu oddanego Jmpanu Marszałkowi —. —. Jmć pan pogroszewski podstarości podolski o toż samo institit: ale że to niemoże być przed powitaniem Jć. Kr. Mci aby jakakolwiek materya miała tu być rezolwowana y determinowana; więc życzył aby ante omnia properare do powitania Jego Kr. Mci ad praescriptum Legis positivae —. —. Jmpan Dunin Regent Koronny po powinszowaniu Laski Jmpanu Marszałkowi życzył, aby po oddaniu Ordynansu Hetmańskiego przez co uspokojona jest Materya Kommendy która tak wielu Seymow irritum uczyniła eventum, obserwować tandem legem positivam o porządku Seymowania: bo bez tego ani vindicatio laesi honoris divini, ani żaden inny Interess niemoże tu być należycie traktowany ani determinowany —. A zatym, aby praevia praecustoditione że do żadnych innych Materyi nieprzystąpi Jzba, póki te trzy, to jest, laesi honoris Divini, Kommendy y Ordynacyi Ostrogskiey, nie będą rezolwowane; quantocyus

pospiel

pospieszyć do powitania Jego Królewskiey mości y do słuchania votorum Senatus jako starszych Braci. —. — Jmpan Lętowski Chorąży Krakowski institit, aby czytać Ordynans oddany względem Kommendy y aby Król Jmć rządził sprawę Chorońską ante omnia. —. — Jmpan Marszałek inculcavit, że Lex jubet non disputat, aby przed wszelkiemi materyami praeliminaria Seymu uprzątnąć: między któremi jest powitanie Jć. K. M. - Więc ad eum effectum solwowat Sessyą in Crastinum. Na co Jmpan podczaszy Wiski powiedział że niemasz zgody! —.

Die 4. Octobris. — Zagaił Jmcpan Marszałek Sessyą, od podziękowania prowidencyi Boskiey z którey początki teraźnieyszego Seymowania ad praescriptum Legum stanęły: nadzieja w Łasce Boskiey, że dalszy Cursus Obrad tych per observantiam prawa o porządku Seymowania continuabitur —. Więc że po obraniu Marszałka y po uprzątnieniu rugow których niebyło, prawo każe condescendere do powitania Jego Królew. Mci, y na tym była wczoraysza solwowana Sessya; przeto inwitował Izby aby chcieli properare in veneratione Majestatis - Jedni tedy Jchmć conclamarunt Zgoda! aby iść do powitania J. K. M. drudzy temu contradixerunt póki niebędą uspokojeni w Swoich praekustodycyach ad tenorem Instrukcyi uczynionych. — —. pytał się zatym Jmpan Marszałek, jezeli jest Uniwersalna Zgoda aby iść do powitania Jego Kr. Mci? Wszyscy się na to zgodzili, tylko Jchmć panowie posłowie Haliccy contradixerunt allegando, że maią juratam Instructionem aby do niczego nieprzystępować póki Materya Kommendy ex integro uspokojona niebędzie —. —. prosił zatym o głos Jmpan Kołątay poseł z powiatu Wołkowiskiego; ale gdy mu był dany od Pana Marszałka Jpan Kopeć Skarbny Litewski opposuit się że niemasz zgody na głosy: po prawo każe aby po obraniu Marszałka y rugach, żadnych materyi nietraktuiąc kontynuować dalsze praeliminaria Seymu. Więc że następuje powitanie JK. Mci urgebat; aby niezabierając darmo czasu głosami, pośpieszyć do powitania pana — . —. Jmpan Marszałek inwitował Izby aby per observantiam prawa niechcieli morari powitania Jć. Kr. Mci, ile kiedy dają znać że czeka Król Jmć na przybycie Izby —. —. Jmć pa. posłowie Haliccy znowu contradixerunt —. —. Jmpan Marszałek dał głos Jmpanu Stolnikowi Krakowskiemu do Deklaracyi —. Ale Jmpan Kołontay upomniał się że miał sobie pierwey dany głos, y tak Jmpan Stolnik Krakowski supersedował Jmpanu Kołontajowi głosu swego —. —. Wziąwszy zatym głos Jmpan Kołontay y powinszowawszy łaski Jmpanu Marszałkowi wyraził że do niczego nieprzystąpi, póki te Materye to jest sprawy Chorońskiey, Kommendy, Ordynacyi Ostrogskiey y Dóbr Neuburskich niebędą de plano uspokojone —. —. Jmpan Stolnik Krakowski dziękował Jmpanu Wołkowyskiemu, że uczynionych prekustodycyi od Woiewodztwa Krakowskiego poparł; nihilominus życzył aby praemittere powitanie samo tylko prefse Jk. M. y aby po powitaniu zaraz do tey Izby regredi dla uspokojenia tych materyi —. —. Jmpan Puzyna Starosta Wiski. interlocutorie powiedział że po powitaniu Jego Kr. Mci należy słuchać propozycyi od Stronu jako objectum Seymowania —. —. Jmpan Kurdwanowski Stolnik Bełzki poseł Halicki wniosł, żeby

się rad zgodzić cum sensu Omnium do obserwowania praeliminarium Seymu tego: ale że mu poprzyszła Jnstrukcya inaczey praecipit, zaczym przepraszał iż się Jey trzymać musi —. — Jaridem Jmpan Marszałek exquisivit jeśli jest zgoda iść do powitania salvo zaraz regressu? na co stanęła zgoda —. poszli zatym wszyscy do Senatorskiey Jzby gdzie zastali Jego Kr. Mci z Jchmi pp. Senatorami siedzącego. po danym głosie przez Jmpana Marszałka W. Kor. Jmpanu Marszałkowi poselskiemu, mowił disertissimo et facundo Sermone witając Jego Kr. Mść — Do Jhromu Jmpan Kanclerz W. K. zwykłą Eloquencyą odpowiedział —. Szli potym wszyscy Jchmc posłowie per turnum do pocałowania Ręki Jego Król. Mci —. —. Jmcpan Marszałek poselski doniósł, że jest obligowany upraszać o Regress do Jzby —. Ruszyli się Jchmc panowie Ministrowie Status z mieysc swoich do Jego Król. Mci tudzież y Jchmc pp. Senatorowie z Mcim Jmcią prymasem, a tak: Jmpan Kanclerz W. Koron. do Jhromu powiedział; Jż lubo grata jest visio Jego Król. Mci zacnego Stanu Rycerskiego, y nierady aby od niey separari, y lubo prawo o porządku Seymowania napisane tego niepozwala, ale raczey dalsze praeliminaria kontynuować praecipit: przecież aby się niezdał deesse Intencyi y prozbie Jzby poselskiey, stosując się oraz do Jnstancyi Senatu, pozwalać raczy na Regress obligując aby jakonayprędzey tu powrócili et ad hunc effectum Sessya limitował —. — Jak się potym powrócili do swey Jzby Jchmi p.p. posłowie, Jmpan Marszałek oświadczył się, iż jako fideliter wykonał co miał in Commissis względem Regressu tak kiedy Łatwość Jego Kro. Mci w tym zaszła, spodziewaiąc się iż Jzba tym łatwiey ad Observantiam prawa o Seymowaniu condescendere zechce, et eo fine solwował Sessyą in crastinum.

Die 5. Octobris. — Jmcpan Marszałek: Jako pierwszy dzień Seymowania teraźnieyszego był in unione Angelica, tak y drugi wczorayszy in exhibitione Seraphici officii w oddaniu powinnego Jkr. Mci homagium, dzisieyszy zaś S. placida, a zas przyniesie wszelkie placita Jzby in commodum Rzeczypospolitey !!! Wziąwszy głos Jmpan Rostworowski poseł Drohicki powitał Jzbę y Jmpanu Marszałkowi Laski powinszował. Co zaś tycze uczynionych praekustodycyi do których uczyniony jest z Jzby Senatorskiey Regress, życzył aby do sądzenia sprawy Thoronskiey byli Deputaci ex provinciis —. Jmpan Jaroszewski Chorąży płocki, podziękowawszy Jmpanu Marszałkowi przy powinszowaniu laski tudzież całey Jzbie pro Zelo vindicationis honoru Boskiego y Matki Nayświętszey w Akcyi Thorońskiey zelżonego, życzył, aby ordine Juris mogła się stać tego Windykacya. Ponieważ już jest ta sprawa intentowana do Sądow Assessorskich Jl. Kr. Mci y actu Jnkwizycye w niey expediuntur; tedy wątpić nietrzeba że Jmpan Kanclerz W. Kor. in termino odeśle ją ad decisionem Rzpltey. —. Co do Kommendy, ta ponieważ przez oddanie Ordynansu jest uspokojona już go tu czytać non expedit: o Władzy też Hetmańskiey dosyć już praw jest napisanych. Co do Ordynacyi czytał Recess Seymu Anni 1677., a ztąd intulit że ta materya ad decisionem całey Rzpltey należy. Jak zaś na dniu onegdayszym praecustodivit Exekucyą Konstytucyi Anni 1683. o postach Cudzoziemskich, tak institit aby Jmpan Marszałek miał to in recenti memoria y czytał de tenore pomienioną Konstytucyą —. — Jmpan Scipio Starosta Lidzki: powinszowawszy Jmpanu Marszałkowi Laski

Laski intulit; aby ponieważ non observatis gradibus Seymowania juxta praescriptum Konstytucyi Anni 1690., żadne tu medium uspokojenia uczynionych praekustodycyi wynaleść się niemoże, ante omnia ad executionem tegoż prawa przystąpić allegował, że tristis experiencya uczy iż przeszłe Seymy dla tego votivum eventum niewzięły iż tego prawa nieobserwowano ale na pierwszym Seymie y Marszałka nieobrano; na drugim obrawszy Marszałka do powitania Jego Kr. Mci nieprzystąpiono; na teraźnieyszym zaś po obraniu Marszałka y powitaniu Je. Kr. Mci dalszych praeliminariy obserwować niechcą: a jeśli tak w Seym po jednym gradusie postępować się będzie do Exekucyi pomienionego prawa, toby jeszcze trzeba na to kilkunastu Seymow a lat kilkudziesiąt: konkludował zatym, iż Leges quas servari volumus primo ipsi servemus —.—. Jmpan Cieński Łowczy Nadw. Koro. poseł Sieradzki: powitawszy Izbę y powinszowawszy Jmp. Marszałkowi Laski deklarował spólnie z Izbą obstawać pro Juribus et Libertatibus patriae —.—. Jmpan Gotuchowski podstoli y poseł Seridomirski powitawszy Izbę y Jmp: Marszałkowi powinszowawszy Laski institit, aby ten Ordynans względem Kommendy oddany nietylko niebył czytany ale jeżeli jest in Actis aby z nich był eliminowany —. —. Jmpan Zienowicz poseł połocki Komplement powitania Izby y powinszowania Jmp: Marszałkowi wyraził —.—. Jmpan Krasiński Czesnik y poseł Ciechanowski wziął głos tylko do zabrania Activitatis —.—. Jmpan Lubieniecki poseł Czerniechowski wziąwszy głos te tylko formalia powiedział: do niczego nieprzystąpię póki te trzy materye, to jest, Sprawy Chorońskiey, Władzy Hetmańskiey y Ordynacyi Ostrogskiey niebędą uspokojone —.—. Jmpan Wołłowicz Starosta Żerdański, powinszowawszy Jmp. Marszałkowi życzył, aby wynaleść medium jako nayskuteczniejsze żeby Sprawa Chorońska riesdwłocznie et exemplariter osądzona była —.—. Jmpan Mińsuna: wyraził, że Województwo Kijowskie jako odległe niewiedziało jeszcze o tey akcyi niepoczciwych Litrow Chorońskich y dla tego w Instrukcyi nic o tym non prescripsit —. o Komendzie zaś y o Ordynacyi Ostrogskiey injunxit, aby były ante omnia te materye uspokojone —. —. Jmpan Wysocki podczaszy y poseł Sieradzki powitał Izbę y oświadczył się że tylko propter activitatem Województwu Swemu głos zabrał, rezerwując sobie dalszy głos przymawiania się do materyi agitujących się —.—. Jmpan Sawicki pisarz Ziemski y poseł Wileński powitawszy Izbę y powinszowawszy Jmpanu Marszałkowi intulit aby Sprawa Chorońska odesłana była suo tempore do Sądów Seymowych. Co się zaś tycze materyi Kommendy ta jest uspokojona ad desideria Nostra, gdyż nie prywatnie ale publice Ordynanse oddane. Co do Ordynacyi deklarować iść in Sensus Izby. interim życzył obserwować prawo Seymowania —.—. Jmpan Wyżycki podkoniuszy Litt.: ponieważ o Regress w Izbie Senatorskiey na dniu wczorayszym prosił Jmpan Marszałek y w tym fidem probavit, teraz należy dać racye dla których ten Regress się stał. Że zaś mogą być z praekustodycyi dnia pierwszego uczynionych względem Akcyi Chorońskiey, względem Kommendy y względem Ordynacyi Ostrogskiey —. Co do Sprawy Chorońskiey wątpić nie trzeba, że Jmc pan Kanclerz W. K. jako intaminatae fidei et aequitatis Minister, jak odbierze

w Sądach swoich Jnkwizycye pro enormitate causae może Ja odestać do Seymu. Co do Władzy, ponieważ Ordynanse oddane, tedy za przybyciem tu Jmpana Hetmana polnego Koron. y porozumieniemsię z Jmcią może y ta Materya plene bydź uspokojona —. Co do Ordynacyi Ostrogskiey jako na przeszłym Seymie stiterat activitatem o wydane Mandaty pókiby niebyły kassowane takỹ teraz przy tym persistere Deklaruiejąc: ile gdy jest prawo że nie przez Sąd Seymowy ale przez całą Rzeczpospolitą ma bydź ten Interess uspokojony. prosił oraz o Solucyą Sessyi —.—. Jmpan Marszałek zatym Solwował Sessyą in crastinum —. —. —.

Die 6. Octobris. Jmpan Marszałek: Jako in observantia prawa zaczęty jest teraźnieyszy Seym, tak należy aby dalszy cursus jego a tramite recto tegoż prawa non declinet. Życzył tedy y upraszał aby do czytania pactorum Conventorum, Senatus Consilium, do Słuchania propozycyi et votorum Senatoriorum, tudzież do expedyowania aliorum preliminarium pośpieszyć do Jzby Senatorskiey y pytał się jeśli jest zgoda na to? Conclamatum zatym Zgoda ale niektórzy Jchmć contradixerunt. Dany potym głos jest Jmpanu podkomorzemu Zakroczymskiemu Kuczborskiemu posłowi płockiemu który intulit: że tu Sprawa Thorońska sądzona bydź niemoże; bo judicium żadne sine actore et reo odprawować się niemoże, y już jest ta Sprawa w Sądach Jk. Kr. Mci in terminis a zatym prędzey tam determinabitur. Względem Władzy Hetmańskiey ponieważ oddany Ordynans, to go przeczytać y oddać komu należy a tak będzie sopita questio: Konstytucya o posłach Ludzoziemskich aby ad executionem przyprowadzona była institit. ante omnia zaś aby iść do Jzby Senatorskiey Zaprasza. = Jmpan Polanowski poseł Bracławski powitawszy Jzbę y Jmpana Marszałka wniosł; aby in poenam za Excess Thoroński ministeria Starszeństwa Lutrzy niemieli. Ordynans Hetmański żeby był czytany. Moderni possessores Ordynacyi Ostrogskiey żeby in possessione byli konserwowani ad decisionem Rzpltey. —. —. Jmpan Kopeć Skarbny W. x. Lit: : już pięć dni zasiadamy a praca jedney godziny niewarta: chwalił głosy które uspokojenie praekustodyowanych materyi urgent; ale że niepodaią quibus auxiliis, cur, quomodo, quando, to ma bydź. Jeżeli o Sąd, ten tu bydź niemoże boby była Derogatio juribus Majestatis. Jeżeli postać Deputatow z Jzby do tey Sprawy y to bydź niemoże, bo na to prawa niemasz, ani się godzi diffidere Justitiae Wielkiego Ministra Jmpana Kanclerza W. K. Jeżeli sądzić tę Sprawę z Królem Jmcią y z Senatem per Deputatos y to hic et nunc bydź niemoże, ile kiedy Jnkwizycyi jeszcze niemasz, ale J. K. M. upraszać aby raczył wysłać do Commissarzów o Acceleracyą Jnkwizycyi y o przestanie Jch ad forum competens, żeby czymprędzey Sprawa mogła bydź osądzona: a tymczasem przystąpić do porządku Seymowania prawem Anni 1690. opisanego. Interess Ordynacyi Ostrogskiey obawiaiąc Sądu, ale y ten może bydź swego czasu do ukontentowania Rzpltey uspokojony. Kommendzie nic się nieubliży: bo jeżeli JP. Fleming Koniuszy Lit. co u niey zawinił suberit judicio, jeżeli się przysłużył dobrze Rzeczpolitey powinien za to mieć wdzięczności rekognicyą. Jako zaś głosem Wolnym prawo constituitur, tak tymże głosem convelli niemoże. Jest lex positiva o porządku Seymowania tę obserwować należy: a że per omnes tres ordines constituitur prawo, przez samę Jzbę poselską, interpretari

niemoże

niemoże: a zatym urgebat aby według prawa obserwował porządek Seymowania, aliàs stitit Activitatem — · — · Jmpan podkomorzy Koronny chciał wziąć głos, ale ponieważ była zatamowana przez pana Kopeca Activitas musiał Supersedować. — · — · prozony potem Jmpan Kopeć aby restitueret Activitatem powiedział, że nie On ale scripta Lex tak jubet non disputat. Jmpan Marszałek pytał się jeżeli jest zgoda iść do Senatu? zezwalali wszyscy tylko Jmpp. Kaliccy kontradixerunt, allegando że pasivi iść tam niemogą. Jmpan Kopec rzekł: Ja pozwala activitatem in executionem Legis positivae ale non in contradictionem Oney.. — · Jmpan podkomorzy Koronny uczynił Jnformacyą, jako będąc Commissarzem z przytomnym Jmpanem Starostą Piechanowskim podpisał tę Jnkwizycyą której słuszą słuchać dostato, y że do tych czas musiała się w Thoroniu pod prezydencyą Jmxiędza Biskupa Kujawskiego ta Commissya zakończyć: a zatym w Sądzie J. K. M. jako się zaczęła tak y zakończy ta sprawa pro justitia. Jnterea życzył aby Legem positivam o porządku Seymowania do skutku przyprowadzić — · — · Jmpan Marszałek znowu się pytał. jeśli jest zgoda iść do Senatu, ale znowu contradixerunt posłowie Kaliccy y Kijowski Jmpan Mijsuna. — · Jmpan Karwowski podczaszy Wiski intulit, że wolny głos jest jako każdemu Szlachcicowi na Seymiku tak posłowi na Seymie, nienależy tamować go imperative, ale może się przyprawie opponować persuasive. Regress pozwolony jest dla praecustodycyi na trzech punktach uczynioney: o tych mówi się godzi. a ponieważ novi casus novas firmant leges, akcya zaś Thoronska in sua enormitate cazusem się zwać niemoże bo consultò y podobno praemeditate uczyniona; więc jeśli to deducetur per Jnquisitiones, trzeba żeby exemplariter ad perpetuam rei memoriam była osądzona. A jako crimen dolendum Lyszczyńskiego było przez Sąd Seymowy skarane, tak może, y to enorme attentatum będź podczas tego Seymu osądzone — · Deputacya do sądzenia niemoże będź non praemissis formalitatibus preliminarium Seymu. Ordynanse Komendy żeby Legitimis potestatibus oddać: a jak Jzba poselska post vota Senatoria po Deputacyi do Constytucyi powróci nazad, wtenczas może się napisać Konstytucya, o Władzy Hetmańskiey. Jnteress Ordynacyi Ostrogskiey y Dóbr Neuburskich meretur considerationem Rzpltey boby z tych Dóbr mogło być kilkanaście tysięcy złoyska. Suo tempore deklarował tę materyą promowować, interea observare prawo o porządku Seymowania życzył. — · — · Jmpan Zienowicz intulit, że pozwolić niemoże aby iść do Senatu póki Hetmańska Władza niebędzie uspokojona. — · — · Jmpan Suski Łowczy Łomżyński intulit że posłowie na to tu są postani od Braci aby obserwowali Antiquas Leges: a te obserwując super novis incidentibus formowali nowe prawo: kto zaś nieobserwuje dawnieyszego prawa, może mu mówić: qui non est mecum contra me est. Quoad obicem w windikacyi loesi honoris Divini przez Thoronczanow tu w Jzbie propositum; dla którego prawa o porządku Seymowania zachować

niebę-

niektórzy Jchmć detrectant, y chcą, aby ta sprawa przez Sąd Seymowy była sądzona, wywiodł: = iż to żadnym sposobem bydź niemoże, bo Miasta pruskie mają swoje prawa z któremi accesserunt ad corpus Rzpltey. Ma y Miasto Thorun po sobie Constytucye Anni 1611. et 1647. w których forum naznaczone w Sądach Ziadworuych Jkr. Kr. Mci. - do tego jest prawo, iż w którym Sądzie się sprawa zacznie tam ją kończyć powinna. A jeżeli Starosta Grodzki powinien przy prawie bronić Jurizdykcyi swojey, daleko bardziey Sąd Jkr. Mci Supremae Jurisdictionis ubliżyć sobie teyże Jurizdykcyi nieprzwoli. A kto chce żeby sprawa Thoronska była przez Sąd Seymowy sądzona ten implicite non acceleratione justitiae ale retardatione promovet. W Sądach Jk. M. y prędzey y bespieczniey ta sprawa według processu zakończy się. Interea aby nietrudniła cursum opisanych praw ein preliminariorum, życzył: — " — Jmpan Regent Koronny życzył: żeby kontrowersyami niepotrzebnemi niebawić, ale przystąpić ad praeliminaria lege praescripta: bo jeżeli per calcatas leges co czynić zechcemy, do końca fatali experientia przeszłych Seymow nietrafiemy. Obawiać się trzeba, aby ten Zelus o sprawę Thoronską nieprzewlokł Sprawiedliwości, którą niepochybnie Jmpan Kanclerz W. Koron. w Sądach swych y na Rodzonego Brata respektu niemający administrabit. Jest tam Assessorem Marszałek Tey Jzby, y o sobie także namienił iż tam assidet, y że może invitare z tey Jzby Jmpan Kanclerz do tey sprawy kogo mu się zdać będzie —. post expedita praeliminaria może się potym napisać Konstytucya aby przynaymniey połowa Katholikow in Magistratu in futurum była. — " — Jmpan Korsak poseł nowogrodzki poszedł in Sensum Jmpana Kopcia innuendo: ad quod condere leges si non observentur? — " — Jmpan Łopacki poseł Ciechanowski powitał Jzbę — " — Jmpan Starosta Ciechanowski interlocutorie wniosł: aby Officyera od gwardyi który podczas tumultu Thorońskiego miał tam Kommendę tu sprowadzili Hetmani, y tu był przez Krigsrecht sądzony. — " — Jmpan podkomorzy Warszawski: trzy obstacula zastąpiły in tractu Seymowania teraźnieyszego: = naprzod laesio honoris Divini przez Akcyą Thoronską. o tę zaś sprawa ponieważ zaczęta jest w Sądach Jkr. Mci, et servato juris Ordine łatwie może bydź naylepiey y nayprędzey determinowana non expedit aby tu miała dalsze Seymowania gradus łamować. może Jpan Kanclerz W. Koron. nietylko pozwolić aby Jchmć Commissarze na Jnkwizycyą w tey sprawie z Dekretu naznaczeni dali swoje Sentencye ad Sententiam definitivam, ale y Innych z Jzby tey których zdać się mu będzie może invitować —. Gdyby zaś miała ta sprawa sądzić się w Sądach Seymowych trzebaby wydać nowe mandaty y nowy process formować. Actores musieliby uczynić od processu zaczętego wprzod Recess: a takby miasto acceleracyi była retardatio S. Sprawiedliwości! Jako zaś Jego Kr. Mć y w dziedzicznym państwie swym rozkrzewił Wiarę S., tak da justas vindicias laeso honori Divino w państwie tym w którym ta święta dominatur Religio! o Kommendę; ponieważ oddane są Ordynanse y jest praesens Jmpan Het

Hetman polny Koronny, tedy z nim mówić; a tu prawo o Seymowaniu obserwować. Ordynacya Ostrogska cum tempore może bydź akommodowana. —. —. Jmpan podkomorzy podolski urgebat: aby do formam Seymowania przystąpić; ponieważ te trzy materye niepowinny Observantiam prawa tamować. Sprawa Thorońska jest in gradu processus. Ordynacya także in gradu uspokojenia. Kommenda in gradu Satisfakcyi ad vota Rzpltey kiedy Ordynanse są w Ręku Jmpana Marszałka, nec restat tylko je oddać komu należy y prosić o Solwowanie Sessyi —. —. Jmpan Szczawiński Starosta Gąmbiński instabat: aby do Senatu według prawa ad observanda preliminaria iść, Deklarował zatym, iż po Regressie his praemissis do żadney inney materyi nie przystąpi póki te trzy uspokojone niebędą —. —. Jmpan Starosta Wiski żaliwszy na nieporządek Seymowania teraźnieyszego incusando: że przeszłe zerwane y niedoszłe Seymy tego są okazyą et jam mores sunt quæ vitia fuerunt. Jeżeli w niezachowaniu prawa o porządku, Seymy in uno puncto delinquemus, omnium rei erimus. Instabat aby iść do Izby Senatorskiey osobliwie dla słuchania propozycyi od Thronu. ponieważ oddane są Ordynanse in materia Kommendy do Rąk Jmpana Marszałka, Rzplta wziąwszy ten Interess za swóy, meliorem Satisfactionem nec sperare nec praetendere potest. Sprawa Thoronska ponieważ już jest in terminis w Sądach Jć. Kr. Mci Assessorskich tam według prawa konczona bydź powinna, y trzeba się spodziewać dobrego Jey końca. Jeżeliby się zaś zdało toby mógł Jmpan Kanclerz W. Kor. ferowawszy Dekret niepublikować go partibus; ale wprzód tu Izbie kommunikować a tak mogłoby się co poprawić lub dodać ex sensu całey Izby. /: Na tę Illacyą wszyscy Jchmć. posłowie dissensum Suum pokazali :/ Offycyer Kommendę mający podczas tumultu w Thoroniu, aby tu był sprowadzony przez Jchmć pp. Hetmanow y aby był sądzony institit. Co do Ordynacyi intulit: aby Mandaty były skassowane a na to trzeba prawa, ponieważ zaś non praemissis praeliminaribus żadne prawo niemoże bydź stanowione, więc urgebat. aby premittantur preliminaria —. —. Jmpan Marszałek zatym Solwował Sessyą in crastinum —.

Die 7. Octobris. Jmpan Marszałek zagaiwszy Sessyą inwitował Izby, aby per observantiam Legis positivae postępować in gradibus Seymowania y iść do Senatu dla uprzątnienia preliminarium, bez których nic czynić niemożna. —. —. Jmpan podskarbi Nadworny Koron. : ponieważ na przeszłych Seymach dla tego ad exoptatum niepodobna było przyjść finem, że prawo o porządku Seymowania niebyło in Observantia; tedy y teraz metuendum, aby cursus obrad Seymowych fatali niezakończył się periodo, kiedy tymże sposobem percalcatam Legem positivam chcemy wyrobić intenta jako przeszłe spadałyśiś Seymy. życzył aby properare do Senatu dla słuchania propozycyi. o Kommendę wyraził; że niewie jakiego kto większego może pretendować tey materyi uspokojenia nadto które się stało, kiedy Ordynanse oddane do Rąk Marszałka Sey Izby. A ponieważ JP. Krakowski pisząc na Seymiki zdał materyą do dyspozycyi Rzpltey, tu zaś tylko jeden Ordo Seyże Rzpltey znayduje się; tedy należy aby in plenis

Ordinibus oddanie komu należy Tegoż Ordynansu Subsequatur. Sprawę Thorońską extra omne dubium osądzi pro justitia Wielki Minister et a multis desideratus Saeculis Jmpan Kanclerz W. Koron. do ukontentowania nas wszystkich. Ordynacya Ostrogska przez całą Rzpltą swego czasu determinari może: teraz zaś quod restat agendum czynić należy przez zachowanie prawem opisanych gradusów, które pominąwszy do końca trafić niepodobna —. —. Jmpan Sakowicz. ponieważ sprawa Thorońska w Sądach JE: Kr. Mci Assessorskich zaczęta pro justitia naylepiey y nayprędzey może bydź determinowana, y ponieważ Kommenda Hetmańska przez oddanie Ordynansow zdaiąc bydź uspokojona, Ordynacya też Ostrogska przez Interpozycyą Jego Królewskiey Mości do Kombinacyi przyiść może y przez całą Rzpltą determinabitur, tedy urgebat, aby observare gradus Seymowania a niezabierać czasu nadaremnie temi materyami. — „ —. Jmpan Kalinowski Starosta Winnicki: sprawę Thorońską, osądzi Jmpan Kanclerz W. K. jako zaczął. Kapitana zaś Wattera Kommendę tam mającego aby tu sprowadzić y aby był sądzony Krigsrechtem przez Oficerow Katolikow. względem Kommendy instabat, aby ten Skrypt oddany był ante omnia Legitimis potestatibus; bo o Władzy Hetmańskiey jest pięćdziesiąt Konstytucyi, a o Seymowania porządku tylko jedna. Lepiey tedy przystąpić do wykonania praw o Władzy Hetmańskiey a nizeli do Ceremonii Seymowych. Deklarował się zatym że się z tey Izby nieruszy, poki ten Skrypt Legitimis potestatibus oddany niebędzie —. — „ —. Jmpan Przerądowski Starosta y poseł Rożański wyraził: że głos wziąć musiał, widząc całcata jura o porządku Seymowania jako Veteranus. Sprawę Thorońską in foro competenti osądzi Jmpan Kanclerz W. Koronny pro justitia jako Vir Intaminatae fidei, y którego Jurisdykcya niemoże poyść in prostitutionem żeby tu Dekreta Jego mogły bydź poprawiane. Co do Kommendy, ta Materya jako należy do całey Rzpltey tak in facie całey Rzpltey powinna bydź determinowana, ile kiedy Jmpan Hetman W. Koron. na Seymiki zdał Ten Interess ad Arbitrium Dominae Suae Reipublicae — A zatym należy aby in plenis Ordinibus oddany był Ten Ordynans komu należy. Ordynacya Ostrogska także należy ad dispositionē całey Rzpltey y tu żadnym sposobem uspokojona w Izbie poselskiey non praemissis praemittendis to jest non observato ordine Seymowania według Konstytucyi Anni 1690. niemoże. Allegowano tu że to Ceremonialia tylko są opisane o porządku Seymowania. Toto Ceremonia obrać Marszałka, toto Ceremonia oddać panu debitae Subjectionis tribut, toto Ceremonia słuchać pacta conventa y Conclusa Senatus-consiliorum, toto Ceremonia słuchać propozycyi et vota Senatoria co jest anima Seymu! Więc kiedy Lex jubet non disputat, inhaerendo Jm Panu Oszmiańskiego wczorayszey przy prawie Oppozycyi deklarowałiż, że moribus Antiquis postowi za prawem mówiącemu powinien assistere, y że do żadney Materyi nieprzystąpi poki prawo o porządku Seymowania in actuali Executione niebędzie —. —. Jmpan Orzeszko poseł piński

insta

instabat aby poyść na górę, ile kiedy materye pro obstaculo założone suo ordine mogą, bydź uspokojone. —„— · Jmpan podkomorzy Łęczycki także urgebat, aby obserwować prawo o porządku Seymowania y iść do Senatu jeżeli bonum eventum Seymu teraźnieyszego spodziewać się godzi. gdyż y sprawa Thorońska prędzey y lepiey in foro competenti zakończona będzie cum Satisfactione Universorum y Kommenda oddana y Ordynacya Ostrogska uspokojona będzie —. — · Jmpan Rudzki podkomorzy Czerski intulit: Jż niechciał zabierać głosu, ale kiedy wszyscy się zgadzamy aby lex positiva o porządku Seymowania ante omnia obserwowana była, życzył, aby kiedy y sprawa Thoronska in foro competenti osądzi się, y Kommenda już in manibus Jmpci Marszałka haerens, y Ordynacya Ostrogska disponowana do uspokojenia trudnie obrad Seymowych niepowinna, obserwować ante omnia prawo, a zatym spodziewać się felicem eventum Seymu tego —. — · Jmpan Małsalski poset Grodziński toż samo intulit y zaprasza do Senatu —. —„— Jmpan Lętowski Chorąży Krakowski powiedział: że jako jest plene convictus prawem y racyami iż sprawa Thoronska w asesoryi sądzona bydź powinna, tak wiedząc dowodnie de justitia Wpa Kanclerza W. K. odstępuje od swey propozycyi antecedenter wniesioney aby na Seymie ta sprawa była sądzona —. Co do Kommendy intulit: kiedy Ordynans oddany jest Jmpanu Marszałkowi tey Jzby, tedy expedit aby Legitimis potestatibus to jest Jmpanu Hetmanowi polnemu Koron. restituatur. Na co interlocutorie niektórzy Jchmć posłowie rzekli, że może bydź oddany Jeden Ordynans Jmpci Hetmanowi ale in facie całey Rzpltey y żeby Konstytucya napisać ne in futurum similia attententur —. — · Jmpan Bekierski poset Bracławski instabat: aby observare prawo o porządku Seymowania które niejest ceremonija, ale essencya Seymu. Sprawa Thorońska w sądzie Asesorskim przez wielkiego Ministra pro Justitia determinabitur —. Kommenda kiedy przez Ordynans oddany haeret w Ręku Jmpana Marszałka nie trzeba diffidere aby in facie całey Rzpltey legitimis potestatibus oddana niebyła. Ordynacya też Ostrogska niemoże bydź uspokojona tylko per omnes Ordines Rzeczypltey, revocatis jeśli jakie wyszły mandatis —. —. — Jmpan Suzin poset Brześciański intulit: że ma Jnstrukcya aby ante omnia Sprawa Thoronska była rozsądzona pro Justitia. a zatym instabat, aby byli Deputati do Relacyynych sądów Jego Króle. Mci naznaczeni, y aby in futurum Burgrabia Thoroński był Szlachcic Katolik ratione Kommendy życzył, aby podziękowawszy Jmpanu Koniuszemu Litews. oddać Ordynanse Jmpci Hetmanowi poln. Koron. in absentia Wielkiego —. — · — Jmpan Chorąży płocki remonstrował, jako Dissidentes in Religione żadnego prawa należytego niemają: bo tylko przez Confederacye Securitatem cautam osobliwie podczas Interregna evicerunt. y lubo tak wiele konstytucyi jest które miasta pruskie nie tylko do sądów Seymowych ale y do Trybunałow pro poenis odesłały, kiedy jednak posterior Anni 1647. Forum Thoroniczanom w Asesoryi naznaczyła, może się też Jzba ubespieczyć że teraźnieyszy Wielki Minister nie tylko u całey Rzpltey ale y u potomnych narodów Wielki Kredyt mający pro Justitia tę sprawę osądzi. Więc instabat, aby prawo o porządku

Seymowa

Seymowania ante omnia obserwować; ile kiedy y Kommenda y Ordynacya Ostrogska tym łatwiey uspokojone ex integro bydź mogą —. A Officyer Kommendant Thoronski aby był przyprowadzony do Sądu Krigsrechtowego, instabat. ad extremum powiedział, Starych praw nieobserwujemy a nowych niestanowiemy. My Starzy Seymować zapomniemy a młodych też nienauczemy — . — . — . Jmcpan Marszałek in voto, że Jchmć contradicentes w obserwowaniu prawa o porządku Seymowania łandem acquiescent Sensui całey Izby Solwował Sessya do poniedziałku in Ordine do Regressu do Senatu —.

Die 8. Octobris. niedziela vacat.

Die 9. Octobris. poniedziałek. Jmcpan Marszałek immediate przed dwunastą godziną zagaił Sessya wyrażając: Iż ponieważ magna Civium Nomina actu laborant koło uspokojenia zachodzących in cursu Seymowania teraźnieyszego trudności y ponieważ deus et tempus naylepiey secundare hos conatus mogą; tedy limitował Sessya ad hunc effectum do dnia jutrzeyszego na godzinę dziewiątą —.

Die 10. Octobris. Wtorek. Jmpan Marszałek; Jako unanimi voto należy wykonać intentum Rzpltey przez wykonanie positivae Legis o porządku Seymowania, tak kiedy w tey Izbie facylitizuią się rzeczy do Satisfakcyi Temuż prawu y Intencyi Jk: Kr. Mci, tym usilniey zapraszał aby iść do Senatu y pytał się jeżeli jest zgoda w tym Uniwersalna? na co conclamatum Zgoda!!! tylko niektórzy Jchmć contradixerunt y prosili o głosy jakoto naprzód: — " — Jmpan Kalinowski Starosta Winnicki intulit, iż uczynił praekustodycyą że niepoydzie do góry poty póki Kommenda niebędzie actualiter oddana Legitimis potestatibus, y teraz tęż samę ponawia, aby była Władza ex integro w Rąku Hetmańskich od nikogo independens. Że zaś przeszły głos Jego Cenzurowano powiedział iż Ceremonialia et praeliminaria są to Synonima. Insuper wniosł, żeby wynaleść media uspokojenia rzetelnego Hetmanów a tak dopiero może odstąpić swojey praekustodycyi. — " — Jmpan Mińsuna poseł Kijowski ponieważ in parte jest satisfactus z deklaracyi Jmpana Marszałka że Sprawa Thoronska przez Jmpana Kanclerza W. K. in foro competenti będzie pro justitia osądzona, Ordynacya też Ostrogska in facie całey Rzpltey determinari może, tedy byle Interess Kommendy był skutecznie uspokojony przez oddanie Ordynansu Legitimis potestatibus, gotow jest eo praemisso iść za zdaniem całey Izby do Senatu. interea deklarował się że do niczego nieprzystąpi póki ta materya zupełnie nieuspokoi się —. — . — Jmpan Ogiński podstoli Litewski powitał Izbę Jocundo Sermone y Jmpana Marszałka, y deklarował przymówić do materyi Kommendy y innych, ale praemissis praeliminariis o porządku Seymowania prawem prescriptis. — " — Jmpan Rzewuski Starosta y poseł Chełmski powitawszy Izbę z Jmpanem Marszałkiem, przymówił się ad praecustoditas materias, że Sprawa Toruńska naylepiey y nayprędzey in foro competenti gdzie się zaczęta przez Jmpana Kanclerza W. K.

według

według sprawiedliwości rozsądzona bydź może. względem Kommendy, ponieważ Ordynans jest jusi w
Ręku Jmpana Marszałka tedy bynaymniey wątpić nietrzeba że będzie oddany Legitime pokstati.
Do ordynacyi Ostrogskiey suo loco et tempore obiecał Sensum Suum powiedzieć, interea życzył
aby prywatnemi ugodami jako ad publicum należąca niebyła uspokojona. —. —. Jmpan
Stolnik Krakowski intulit, że niemiał Woli zabierać głosu, ale kiedy urgetur aby iść
do Senatu niespokoiwszy należycie praekustodycyi dla których pozwolony jest Miło-
sciwie od Jego Król. Mci Regress do tey Jzby, musi dać racye dla których pozwolić niemo
że na to: naprzod, w Jnstrukcyach Jż. Kr. Mci na sejmiki przedsejmowe wyrażona jest de-
klaracya, że materya Kommendy miała bydź przed Sejmem uspokojona, a tosz dopomi-
naiąc tego aby ante praeliminaria Sejmu stałaśię tey deklaracyi Satisfakcya: boy Konsty
tucya allegowana 1690. o porządku Sejmowania nieobliguje żeby dzień po dniu tegra-
dus obserwować nic niemówiwszy w materyach. potym że Regress do Jzby zdałbyśię bydź
bez racyi gdyby bez uspokojenia mieliśmy póyść na górę, y mogłobyśię o nas mówić że ne-
scimus quid petamus. Jnsuper że sposob niejest podany jakim ma bydź oddana ta Komen-
da; a zatym his non praemissis, pro nexu Swey Jnstrukcyi y honoru Jzby niemoże iść na górę
co do inszych materyi gotow iść in Sensum całey Jzby —. —. Jmpan Szyszka Stolnik y
poseł Lidzki powitał Jzbę y życzył aby obserwować prawo o porządku Sejmowania, ile kie-
dy praekustodiowane materye już są judicio Jego uspokojone. Względem dobr Neuburskich za-
mówił sobie głos suo loco et tempore —. —. Jmpan Dembiński Starosta Szczechowski. ponieważ
zaszła zgoda Jzby, aby Jw Jmpan Kanclerz W. K. in foro competenti osądził pro justitia Sprawę
Thoronską, tedy z mieysca Swego upraszał, aby dla relacyi Braci na Sejmikach postcomicyal-
nych da pan Bóg obligować Jmpana Kanclerza W. K. żeby tę Sprawę finaliter rozsądził
pod czas teraźnieyszego Sejmu —. Co do Kommendy należy dziękować Jego Kr. Mci że Ordynans o
który rzecz była jest do Rąk Jmpana Marszałka tey Jzby oddany, z których pewnie może
bydź oddany komu należy. —. —. Jmpan poniatowski podczaszy y poseł Łęczycki powi-
tawszy Jzbę y Jmp. Marszałka wyraził podziwienie, że bono omine zaczęwszy cursum Sejmo-
wania, niepotrzebnie uczynione praekustodycye stiterunt gradum. ponieważ zaś Sprawa
Thoronska naylepiey przez Jmpana Kanclerza W. K. in foro competenti rozsądzona bydź może
y na to zgoda zachodzi, tedy uspokoiwszy tę pryncypalną praekustodycyą vindicationis zelżo-
nego honoru Boskiego należy y w innych spodziewać się takowegoż uspokojenia, boć tam tylko
zgody niemasz ubi diversimode de Deo loquuntur. Zadosyć się stało y Władzy Hetmańskiey,
kiedy przez Ordynans oddany do Rąk Jmp: Marszałka Kommenda uspokojona. Gdyby zaś
jako tu allegatur miała materya Statum Rzpltey tangens bydź przed Sejmem uspokojona ex
obligatione Jnstrukcyi jednego Województwa lub Ziemi, toby takowe Województwo lub Ziemia

byta jak cała Rzplta. Ordynans ten odbierać do Jmpana Hetmana polnego nienależy ale do Wielkiego. Ordynacya Ostrogska ma swoje Seymowe Recessa, do całey tedy Rzpltey należy. A zatym życzył, żeby in observantia prawa o Seymowaniu Dalcy progredi kiedy niemasz racyi któreby miały morari. —·· —·Jmpan puzyna Chorąży Upitski powitał Jzbę y Jmpa Marszałka, urgebat aby obserwować gradus Seymowania y iść na górę, a tam naylepiey y materya o Kommendzie tanto motu agitującą się proponi et determinari może. —·· —·Jmpan podczaszy Wiski de rure paterno przyjechawszy ad hoc Sacrarium Libertatis, rad bysię nauczył co dotąd Seymy rwało. Że urgebat o czytanie oddanego Ordynansu, ma tego racye, laudandi montes sed aplanitie non recedendum. Dwie praekustodyce już są uspokojone dispositive, trzecia Hetmańska Władza tak nami włada że y prawa obserwować niedopuszcza y niewiemy cosię zatym z Seymem stanie! Ta Władza do całey Rzeczypltey należy od którey ma dependencyą Komenda Woyska Cudzoziemskiego Authoramentu, że harebat w ręku Jmpana Koniuszego Lit. a potym jest oddana do Rąk Jmpana Marszałka tey Jzby. pytać się, co to jest Marszałek? jezeli jest Director głosow Jzby poselskiey y któremu arcana Statûs są przez Elekcyą powierzone, za coż diffidere Jmci żeby ten ordynans nieniał bydź z Rąk Jmci tam lokowany gdzie należy do ukontentowania całey Rzeczypospolitey? Już niejeden Sześcinedzielny Seym dla tego się rozpadał, że non observata Lege o Seymowaniu actum jest o tę Kommendę. A ponieważ ten Interess nie tylko do tey Jzby ale y do Jego Krolew. Mci y do Senatu należy, tedy naylepiey może bydź czytany y oddany Legitimis potestatibus Ten Ordinans in facie całey Rzpltey salvis juribus antiquis et novella lege które pro Simulacro reputari niepowinny. Tam się upomnieć każdy może executionem ejusdem Novellæ Legis żeby w Regimentach tak Officyerow jako y prostych Żołnierzy niebyło więcey Dissidentow niżeli Katolikow, y trzeba będzie z przeczytanego Ordynansu napisać Konstytucyą, aby in futurum takowych kłotni y zawodów Rzplta niemiała. Urgebat zatym aby poyść na górę, obserwując Legem scriptam o porządku Seymowania. —·· —·Jmpan Wysocki podczaszy y poseł Sieradzki wniosł, że Seymow przeszłych vestigia zdadzą się y teraz reviviscere. Fatalna materya Kommendy lubo już jest ad vota tych którzy przed tym za nią stawali uspokojona, przez oddanie do Rąk Jmpana Marszałka Ordynansu o który rzecz była; przecież kiedy y teraz jest Lapis offensionis, co w tym za mysterium dittinari niemoże! Allegowano tu że przeszłe Seymy były sine observantia positivæ Legis o porządku Seymowania, dlategoż haeret Jzba Nasza że wykroczyła ex orbita prawa prosząc regressum nienależycie; a jezeli antecedenter na przeszłych Seymach to prawo złamane, teraz errores non allegandi sed corrigendi. Dwie tylko racye słyszał ex adverso y nanotował sobie dla których niemasz zgody iść do Senatu do wykonania prawa o

porządk

o porządku Seymowania: pierwsza, żeby niebyło racyi dla którey prosiła Izba o Regress gdyby nieuspokoiwszy ex integro prekustodyyi mieliśmy poyść na górę, y że w tym vertitur honor Izby. Druga, że póki Ordinans Legitimae potestati niebędzie oddany póty ztąd iść nie mogą. na pierwszą odpowiedział, że jako Regress uproszony et ex Clementia Regia pozwolony jest przeciwko prawu tak nietrudno będzie Jmp^z Marszałkowi tey Izby po ufacylitowanych dwóch prekustodycyach o Chorunskiey sprawie y Ordynacyi Ostrogskiey po oddanym Ordynansie Kommendy, o Oracyą y fundamentalną racyą! na drugą; Oddanie tego Ordynansu jako było pożądane antecedenter tak jest przetium teraznieyszego Seymu, trzeba żeby ten Ordynans był oddany in facie całey Rzpltey, aby mogło constare, co za racya była disputować o tym tak długo na przeszłych y teraznieyszym Seymach! De intaminata fide Marszałka wątpić się niegodzi któremu arcana Status ją powierzone; do tego nietylko jest civis sago et toga clarus, ale ponieważ Jmpana Hetmana W. K. niemasz, niewiedzieć też kto może bydź Sponsor; aby ten Ordynans chciał odebrać Jmpan Hetman pol. Koronny to byśię od tego mógł excuzować iż jako nieoddawał takowego Ordynansu tak go odbierać niepowinien: ale jako pierwszy pułkownik Woysk Jego Król. mci y Rzpltey może ten Ordynans mieć u siebie odebrany do Woli Rzpltey. Żadna y poprzysiężona Instrukcya posłow nieobliguje ani obligować może żeby utrzymował jaką materyą przez oczywiste złamanie prawa. Obligował zatym per amorem patriae aby iść na górę ad observandos gradus dalszego Seymowania. —. Jmćpan Scipio Marszałek y poseł Lidzki powitawszy Izbę y Jmpana Marszałka życzył observare gradus Seymowania lege praescriptos, ile kiedy uczynione prekustodyeye zdadzą się, bydź uspokojone. —. —. Jmp. Marszałek zatym solwował Sessya in crastinum in ordine do poyścia ad Senatum. —.

Die 11. Octobris. Srzoda. Jmpan Marszałek przypominając Observantiam prawa o porządku Seymowania zapraszał Izby ad visionem Jł^z Kr. mci et ad premittenda praeliminaria. na co conclamatum Zgoda! tylko Jmp. Ozarowski Stolnik Krakowski interlocutorie uczynił prekustodycyą aby post regressum żadney inney materyi nietraktowano Kommendy de plano nieuspokoiwszy —. —. poszli zatym wszyscy do Senatorskiey Izby do ktorey przybył Jł^z Kro. Mść z Xięciem Jmćią prymasem, Jchmciami panami Senatorami y Ministrami Status. Dany tedy głos jest do Thronu przez Jmpana Marszałka W. K. Jmp^z Marszałkowi Izby poselskiey który wyraził, iż Izba poselska Ordo Equestris przybył z należytym posłuszeństwem prawu ad observanda preliminaria. —. —Jmpan Kanclerz W. K. od Thronu odpowiedział: że lubo Jł. Kr. M. nieżyczył tey Separacyi zdrożney od prawa w Regressie do Izby poselskiey, jednak kiedy ad observanda preliminaria Stan Rycerski przystępuje, votis Jego J. K. M. libens lubensque annuere raczy —. —. potym czytał przy Thronie Jp. Regent Koronny pacta Conventa —. po przeczytaniu Jch poszli Jchmc jpp. Ministrowie Status z Krzesł

Izby

Swych ruszywszyśię do Jego Kr. Mci, gdzie od Stronu Jmp. Kanclerz W. K. uczynił propozycyą materyi Seymowania, wszystkie in Conpendio zebrawszy które były w Instrukcyach Antecomicyalnych wyrażone. po Skończeniu tey propozycyi, Xiąże Jmć Kanclerz W. W. X. Litew. wyraził, że jako Wielkie Xięstwo Litewskie jest pod jedną głową Jk. Kr. M. indissolubile Corpus Rzpltey. tak też same ma mieć ad deliberandum et resolvendum objecta Seymowania jako y Koronne prowincye — . — · Czytał znowu po odeyściu od Stronu Jchmć pp. Ministrow Jmp. Regent Koronny Senatûs - Consulta. — .. — · Że zaś przeczytawszy, Jmp. Marszałek poselski prosił o Regress do Izby, zatym Jmp. Kanclerz W. K. wyraziwszy nadzieię J. K. Mci pożądanego daley progressu y zakończenia tego Seymu y pozwoliwszy według prawa Regressu limitował Sessya. — . — · Jak tedy powrócili Jchmć pp. posłowie do Swey Izby Jmpan Marszałek solwował Sessya in crastinum na godzinę dziewiątą rano. — ·

Punkta propozycyi od Jk. Kr. Mci na Seymie Anni 1724. — . —

primario, Jk. M. p. N. M. życzy aby Stany Rzpltey informowane od Jkr. Mci w przedseymowey Instrukcyi o punkcie Traktatu w Neyssztadzie między Jego Carskim Wstwem y Koroną Szwedzką zawartego do Interessow Rzpltey regulującym się, convenientes Dobru pospolitemu et rationibus Status Sui wziąć mogły na tym Seymie mensuras, tak względem dania Rezolucyi Jego Carskiemu Wielczeństwu jakoteż respektem restabiliendæ pacis z Koroną Szwedzką, tudzież ratione assumpti Imperatoris Russiae Tituli przez Cara Jmci: a oraz względem wynalezienia srzodkow y stopniow do poparcia nadziei J. krolew. Mci y Rzpltey in expresso poprzysiężonego Sojuszu nexu, y na tak wielu Deklaracyach y obietnicach Jego Carskiego Wstwa ufundowanej, że Inflanty unicum zaczętey Woyny a ztąd niezliczonych Szkod premium będą Jego Królewskiey Mości y Rzpltey oddane, a oraz y Xięstwo Kurlandzkie y Semigalskie uwolnione. — . — · Do Deliberacyi y rezolucyi Stanow Rzpltey należą, ponowane Jmieniem Cesarza Jmci Chrześcijańskiego przez posła Wielkiego Desideria przyjazną ku Jk. Kro. M. y Rzpltey chęć ad commune commodum et mutuam utilitatem Sąsiedzkich państw demonstrujące, a oraz promowujące confirmationem et renovationem antiquorum fœderum które utringue pozachodziły y które Roku 1677. od s. p. Cesarza Jmci Leopolda y od s. p. Króla Jmci Jana Trzeciego potwierdzone były, y ścisleyszym porozumieniem się de modis et mediis przez któreby tak præsentibus et futuris eventibus prospici jakoteż detrimenta ab adversis partibus intentata vel intentanda everti mogły. podobne fœdera communis defensionis y z drugiemi potencyami do utrzymania pokoju y bespieczeństwa publicznego, także Tractatus Commerciorum ad utilitatem et commodum Rzeczypltey byłyby potrzebne y wielce pomocne. — . — · przypominać y zalecać raczy J. K. M. p. N. M. obmyślenie Satisfakcyi Woysku Koronnemu dawnieyszych Kompułow, intuitu pretensyi Starych zasług jednych uchwalonych y wybranych a niewypłaconych, drugich chociaż przez reparacye assygnowanych jednak oschłych, innych mere bez uchwał y repartycyi Zaległych, mianowicie

Sukces

Sukcessorow s.p. Króla Jmci Jana Trzeciego, WW. Hetmanow: Jabłonowskiego, potockiego, Lubomirskiego Kątskiego, Generała Brandta y innych ktorzy znacznych Summ in fidem publicam na Dobra y Substancye swoje zaciągnionych od Rzpltey odebrać niemogąc, od Kredytorow swoich ustawicznie poremuntur. —. —. Wynaydzienie certorum fundorum et Subsidiorum na poselstwa lub Ablegacye y Rezydencye u postronnych Dworów, na reparacyą artyllerzyi penitus podczas tey Woyny zruynowaney, na utrzymanie fortec pogranicznych mianowicie Kamienca podolskiego y drugich Ukraińskich, na Eliberacyą Territorij Elbingensis, na restauracyą promontorij Montaviensis y cyplu Kanowego, ad asecurandam commodam navigationem aliàs coraz bardziey deficientem z całey polski do gdańska. —. —. Uspokojenie Controwersyi cum Curia Romana ratione Juris patronatus, także z Dworem Berlińskim ratione Tituli praetensi receptionis homagij eventualis, y innych interweniencyi różnych. —. —. Naznaczenie Commissyi pograniecznych cum facultate decidendi intercedentes causas et controversias inter confinantes. —. Asekurowanie y Ordynacyą Kurlandyi pro praesenti et futuro Statu —. —. Reducyą Monety ad valorem intrinsecum, wygubienie Szelągów, robienie nowey monety dobrey przez otwarcie mennic, praevia Commissione ad eum finem z Seymu teraznieyszego. —. przysposobienie Srebra z gór Olkuskich y innych które się mogą znaleść w polszcze. —. Securitatem Commerciorum przez zniesienie prywatnych ceł y depaktacyi niezachowanych —. podźwignienie y powstanie Miast przez oppressye y niezliczone aggrawacye totaliter zubożałych y upadłych osobliwie Stołecznego Miasta Krakowa. —. Redintegrationem Dóbr Stołowych, oswobodzenie Ekonomii Sprawelskiey w potrzebie Rzpltey zastawioney. —. Sprowadzenie Manufaktur y innych profitow in commodum publicum które od Skarbu Koronnego w Instrukcyach na Seymiki były zalecone, y na tym Seymie od W. podskarbiego Koronnego będą sufficienter explikowane y promowowane. —. —. Interess Ordynacyi Ostrogskiey aby na teraznieyszym Seymie mógł wziąć swoję determinacyą y uspokojenie —. —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

Dzień.

Die 12. Octobris, Czwartek. Jmpan Marszałek; dopiero Izba ta in prospera sorte bydź poczyna, kiedy post beatificam visionem JK. Mci do dalszych Seymowania progressów postępujemy; a ponieważ ex ordine lege praescripto następuje układanie Wakansów tedy ad hunc effectum dał głos Woiewodztwu Krakowskiemu. —. —. Jmpan Stolnik Koronny. Fundatorowie praw y Swobod Ojczystych od tego zaczynać kazali co jest naypierwey w Instrukcyach zlecono: więc że Woiewodztwo Krakowskie do niczego nieprzystępować obligowało Nas posłow póki to co in capite Libri położono, niebędzie ex integro uspokojone. Czytał zatym punkt Instrukcyi o excessie Toruńskim w którym to dołożono, aby exemplariter delinquentes skarawszy Kościoł Matki Bożey niesłusznie przez Hereticykow opanowany był Franciszkanom oddany. prosił tedy Jmpan Stolnik aby ten punkt cała Izba miała pro principali precustodito objecto. —. —. Jmć. Lętowski Chorąży Krakowski —. Dwa Wakanse w Woiewodztwie Krakowskiem znay

znaydyjąsię, to jest Jurisdykcya y Inspekcya podkomorska w Zupach Wielickich y Bocheńskich przeciwko prawu pactis Conventis J. Kr. Mci stwierdzonemu. Drugi Wakans prawa w odbieraniu Soli Suchedniowey, bo miasto kalwanow prawem opisanych dają tylko beczki y to na pol z błotem, upraszał zatym aby to konnotować —. — Jmpan Stolnik Krakowski: ponieważ stanęła tey Izby Uniwersalna Deklaracya iż do żadney materyi post regressum niemieliśmy przystąpić, poki prekustodycye antecedenter uczynione de plano uspokojone niebędą; tedy non recedendo od Illacyi Collegow swoich przed nim mówiącego upraszał aby się pomienioney deklaracyi zadosyć stało, bo alias do niczego przystąpić nie może. —. — Jmp. Regent Koronny interlocutorie wniosł, ponieważ zachodzą in cursu układania Wakansow obstacula tedy życzył Solwować Sessyą —. Jmp. Marszałek zatym Solwował Sessyą in crastinum —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

Die 13. Octobris. Jmpan Marszałek; Zaszła Rekwizycya prześwietnego Woiewodztwa Mazowieckiego dnia dzisieyszego ex lege et consuetudine generał swóy odprawuiącego, aby in favorem Jchmć mogła Izba Nasza indulgere cokolwiek czasu: więc eo intuitu Solwuję Sessyą do dnia jutrzeyszego —. —. —. —. —. —. —.

Die 14. Octobris. Sobota. Jmpan Marszałek; kiedy in hoc arenoso Stadio obrad publicznych dla uczynionych prekustodycyi feliciori passu progredi niemożna, więc dla ufacylitowania interea corundem obstaculorum Solwował Sessyą do poniedziałku na rano. —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

Die 15. Octobris. Niedziela. Vacat.

w pałacu u Jego Krol. Mci przysięgał na Woiewodztwo Wołyńskie JP. Leduchowski przeszły podkomorzy Krzemieniecki —. —. —. —. —. —. —. —.

Die 16. Octobris poniedziałek. Jmp. Marszałek. Jako momenta czasu tym iunt pretiosiora że irreparabilia, tak lubo wrócić się niemogą nagrodzić się jednak mogą kiedy unanimi voto Izby, dalsze progressus obrad teraźnieyszych prosperabuntur. A ponieważ już Woiewodztwo Krakowskie ex turno do układania Wakansow głos zabrało, tedy do kontymacyi Jego dał głos Jmp^o Staroście Krakowskiemu z tą jednak prekustodycyą, że zwyczay bywał y bydź powinien że każde Woiewodztwo y Ziemia lub powiat przez jednego posła powinnysię w tym deklarować —. —. Jmpan Starosta Krakowski wyraziwszy Komplement tenuitatis Suae in dicendo, opowiedział, że od prekustodycyi przez Kollegow swoich wniesioney recedere niemoże y że Wakansu niepodaje —. —. Jmpan Starosta Czchowski intulit; że którzy mają majora merita w Woiewodztwie należy aby byli pierwsi do Wakansów. Wyraził podziękowanie JKr. Mci za konferowaną Xciu Jmci prymasowi godność prymacyalną: oraz Jemuż Xciu Jmci pro sollicita cura około dobra pospol

pospolitego, prosząc aby jako Ja zaczął tak daley zechciał continuare.; Jchm pp. Hetmanom pro defensione Majestatis et Libertatis; Jchm pp. Ministrom Status zato że vigilem custodiam praw Oyczystych mają; Jmcp^n Flemingowi Koniuszemu Litewskiemu pro facilitate w oddaniu Kommendy, za co Mu Rzplta wdzięczność powinna —. —. Jmpan Major Rusiecki. podziękowanie oświadczył JK Mci że prinatialem dignitatem raczył conferre Emeritissimo Sivi upraszając oraz J. K. Mci aby o Kapelusz Kardynalski dla Xięcia Jmci prymasa do Rzymu instare raczył; Dziękował Jchm panom Hetmanom pro defensione patriae; tudzież Jchm panom Ministrom Statûs osobliwie Jmp^u Marszałkowi y Kanclerzowi WW. Koronnym; y Jmp. podskarbiemu nadw. Koron. pro continua do utrzymania Dobra pospolitego Applicatione. - Jmp. Marszałek też poselski że jako od JE. Kr. Mci premium tak od Rzpltey wdzięczności et apud posteritatem nie śmiertelną odbierze sławę. Ratione prekustodyy prosił aby Jmp. Marszałek upraszał J. K. Mci o naznaczenie Jchmc pp. Senatorow do Jmpana Hetmana pol. Koronnego, aby tam materyą Kommendy finaliter determinowali —. —. - Jmpan Sawicki pisarz Wileński. wziąwszy głos ex turno, gdy mu Jmp. Stolnik Krakowski interrupit mówiąc że nie masz zgody na głosy ex turno póki prekustodycye niebędą uspokojone, fervide obstitit przy zaczętym głosie, et post aliquod intervallum czasu y po różnych disceptacyach z mieysc się ruszywszy tandem kontynuował zaczęty głos w którym oświadczył się, iż jako Xięstwo Litewskie tak y Woiewództwo Wileńskie hic et nunc żadnych niema do podania Wakansów, tylko obligowane jest podziękować Jego Kro. Mci za konferowane Woiewództwo y Kasztelanią Wileńskie dignis w Rzpltey proceribus; obligyje do tegoż podziękowania J. Kr. Mci Instrukcya dana od Woiewództwa za konferowane podskarbstwo W. W. Xtwa Litt. godnemu Ministrowi, który swoją przezorną aplikacyą dawne abusus y depaktacye na Ctach poznosił, a przezto większych profitow Rzpltey uczynił wynalazek. —. —. Jmpan Marszałek chciał daley ex turno dawać głosy: ale Jp. Stolnik Krakowski z Jmp. Lienowiczem y z niektorymi postami Halickiemi, Bractawskiemi y Czerniechowskiemi temu obstiterunt. Wszyscy zaś insi Jchm deklarowali się iż turnum nievstąpią —. a tak Jmp. Marszałek in spem ułatwienia tey Kontradykcyi solwował Sessya in crastinum Salvo Turno —. —. —. —. —. —. —.

Die 17. Octobris. Wtorek. Jmpan Marszałek zagaił Sessya ubolewając super jactura drogiego czasu, a oraz insistendo praxi usitatae y swojey przy solwowaniu Sessyi wczorayszey prekustodycyi, dał głos ex turno do układania Wakansow powiatowi Osmianskiemu. Gdy tedy chciał mowić Jmp. Kopeć Skarbny Litewski obstiterunt temu

temu tak Jmpan Sapieha Starosta Wołpiński jako y Jmp. Zienowicz, tudzież posłowie Czerniechowscy domawiając się że nieposwolą na głosy per turnum y do żadney materyi nie przystąpią póki prekustodycye antecedenter zaniesione ex integro niebędą uspokojone. a tak gdy Jmpan Marszałek y cała Jzba wyperswadować niemogli contradicentibus, aby byli supersedowali od swey Kontradykcyi Solwował Sessyą in crastinum —. —.

Die 18. Octobris. Srzoda. Jmpan Marszałek kiedy już non dubia ale certa Spes jest uspokojenia zaniesioney w Jzbie prekustodycyi względem Kommendy; ponieważ już jest Rezolucya aby oddać Ordynans: więc inhærendo swojey przy solwowaniu Sessyi prekaucyi dał głos ex turno do uktadania Wakansow powiatowi Lidzkiemu. —. Jmpan Starosta Wołpiński contradixit głosom per Turnum póki de plano prekustodycye niebędą uspokojone; toż samo Jmpp. Zienowicz, Kalinowski y posłowie Czerniechowscy intulerunt. — „ — potym, Jmp. Stolnik Krakowski niezabierając głosu interlocutorie powiedział, że nie dosyć na tym aby był oddany Ordynans ale trzeba aby y rzecz sama oddana była; quomodo zaś fiet istud wiedzieć niemożna; a jako ostatek omni aequanimitate przy prekustodycyach stawał tak gotow jest zezwolić, aby dalsze præliminaria były kontynuowane byle był asekurowany że Jmp. Marszałek do żadney materyi nieprzystąpi aż Kommenda zupełnie ad Satisfactionem Legitimorum potestatum uspokojona niebędzie —. Zezwolili zatym wszyscy aby JP. Marszałek deklarował. Na co Jmp. Marszałek repofuit, iż gotow jest oddać Ordynans u siebie złożony z Rezolucyi Jł: Kr. Mci praevio regulamine in Militaribus między Majestatem y Hetmanami: A tak per turnum głos dał powiatowi Lidzkiemu. —. —. Jmp. Scipio Marszałek Lidzki; ponieważ żadnego Wakansu do podania niema, tedy uprasza aby JŁ: Kr. M. Dignitarstwa y Urzędy Litewskie według prawa Terrigenis tey prowincyi konferować raczył. —. —. Jmp. Tyszkiewicz poseł Wiłkomirski przymówiwszy się do prekustodycyi Jchmć panow Krakowskich powiedział iż powiat Jego żadnego niema wakansu —. —. Jmp. Ogiński podstoli Litewski z Bractawskiego powiatu intulit że niema żadnego Wakansu —. —. Jmp. Regent Koronny z Sandomirskiego rekommendował ad Justitiam Distributivam JEgo Kr. Mci tak Jmpana Marszałka Jzby teraźnieyszego jako y przeszłego Jmpana podskarbiego W. Koron. tudzież innych Jchmciow z swego Województwa według Instrukcyi: na podkanclerstwo rekomendował Jmxa Lipskiego prezydenta teraźnieyszego Trybunału. podał pro Vacanti viceinstygatorya Koronna y Chorągiew pancerna y Dobra Królewskie które Jmp. Deregowski Criminosus trzyma. —. —. Jmp. Małsalski poseł Grodziński podziękował JŁ: Kr. Mci za dane Wakanse emeritissimis Civibus; upraszał, aby Donatarij w Ekonomii Grodzińskiey

przez

przez Ekonomow non aggraventur: tudzież aby pretensya Jmpp. Stryyskich uspokojona byta —. —. Jmp. Chorąży Nad. Lit. poset Kowinski, tudzież Jmp. pouzyna poset Upitski powiedziat że zadnych Wakansow do podania niemaią —. —. Jmp. Ciński Lowczy Nad. Kor. poset Sieradzki podat Kasztelanią Konarską Sieradzką do którey rekommendowat Kollegę swego JmPa. Mączyńskiego Starostę Klonowskiego. —. —. Jmp. Grabski podkomorzy y poset Łęczycki na podkanclerstwo rekommendowat Jm Xa Lipskiego: JP. Blumentala że przeciwko prawu rządzisię w Lupach Officium podat pro vacanti. —„ —. Jmpan Odakowski poset Zmudzki powitat Izbę y Jmpe Marszatka. podziękowat za konferowane w Xięstwie Litewskim Wakanse, osobliwie że przez JmPa podskarbiego teraźnieyszego Li Wx wszelkie abusus y depaktacye przedtym praktykowane za poznoszone. Dziękowat y Jł. Kw. Mći pro sollicitudine w uspokojeniu prekustodycyi, y JP. Koniuszemu Litewskiemu za łatwość w oddaniu Ordynansu za co Rzeczpospolita powinna Jmći perennem gratitudinem. —. —. —. —. —. —...

Die 19. Octobris. Czwartek. Jmpan Marszatek continuando turnum dał głos Województwu Kijowskiemu! Niebiorąc głosu Jmpan podkomorzy Kijowski ale się referuiąc na Kollegę swego uczynił prekustodycyą aby ante omnia była Correctura Trybunału Koronnego. —„ —. Jmp. Woronicz wziąwszy głos witał Izbę y Jmpana Marszatka: instabat do Laski Jł Krol. Mći aby honory y Urzędy Województwa Kijowskiego oddawane były Terrigenis Tegoż Województwa. A ponieważ toż Województwo dla szczupłości prowentow swoich nie może mieć Salariatos Deputatow na Trybunał y na inne funkcye: przeto upraszał aby Jł Kro. Mość raczył Laskawie Supplere hunc defectum pane benemerentium. Recess Anni 1717. favore Jchmciow pp. Kasztelana y podkomorzego Kijowskich uczyniony aby był uspokojony. Rekommendował Zasługi Jchmc pp. Jabłonowskich, Leduchowskich y innych, osobliwie generała de Boyen Kommendanta Białocerkiewskiego. względem Kommendy uczynił prekustodycyą aby władza Hetmańska była uspokojona według praw Anni 1717. in toto. - Jm Xa Biskupa Kijowskiego y całą Kapitułę, Lasce Jo K. Mći insynuował. —„ —. Jmcp. Starosta Halicki y poset do Wakansow biorąc głos opowiedział, iż Ziemia Halicka żadnego niema. na wakuiące zaś podkanclerstwo Koronne rekommendował Jm Xa Lipskiego. pro Domo Sua także był Oratorem, do Laski Jo Kr. Mći zasługi Jmp. Marszałka zalecaiąc, tudzież Recessa Niemierowskie —. Materya Kommendy aby była ex integro uspokojona; kommendanci y Officyerowie w Regimentach aby byli Szlachta Katolicy, dopominał się. —„ —. Jmcp. Starosta Chełmski y poset domawiał się aby Kommenda nietylko in scripto ale in facto według wczorayszey Sponsyi była uspokojona. Wakansu żadnego nie podał. —„ —. Jmcp. Maliński poset Wołhynski powitał Izbę y Jmpe Marszałka! Dziękował Jo Kr. za konferowaną prymacyalną godność w Dom zasłużony, tudzież za Województwo Wołhynskie JmPu Leduchowskiemu: upraszał aby Kasztelanią Wołhyńską raczył conferre JP. Chorążemu Wołyńskiemu

—«—·—·Jmcpan podkomorzy y poset podolski, za konferowana prymacyalna godność emerito Antistiti dziękowat; a oraz upraszat, aby JEgo Kr. M. raczył instare do Oyca Sº żeby też merita Cardinalitia purpurà ornare raczył.-Jchmć panow Marszatkow Izby teraźnieyszego y przeszłego tudzież Jmp. Marszatka y Kanclerza W. K. takze Jmpª Regenta Koron. Lasce JEgo Kro. Mći, niemniey Jmxª Biskupa Kamienieckiego rekommendowat. na podkanclerstwo Jmxª Lipskiego promowowat. Jmć. Woiewody podolskiego y Jmp. Miecznika Koronnego erogowane Sumptus na Kamieniec aby były nadgrodzone instabat. A że Summy ex Senatus-Consilio naznaczone na Restauracyą Kamieniecką nie są przez Jmp. podskarbiego W. K. zapłacone, więc upraszat aby Jmp. Marszałek o to z Jćmcią expostulowat. Jmpana Glowera Inżyniera Kamienieckiego do Nobilitacyi takze pułkownika Lamara zalecat. Pretensye o Kunegundę tudzież Sukcessorów nieb. Jmp. Lanckoronskiego podkomoriego Krakowskiego Lasce Jć Kr. Mći insynuowat.—·—·Jmp. Scipio poset Smoleński żadnego Wakansu niepodat: ale J. Kr. M. rekommendowat Jmpª Marszałka Izby, Jchmć pp. Commissarzow do Traktatu Warszawskiego, Jchmć pp. Wołłowiczow y Jmp. podkomoriego Smoleńskiego Chrapowickiego Weterana siedmnaście razy na funkcyi poselskiey bywałego··—«—·Jmp. Wołowicz poset Starodubowski prosił aby Urzędnicy Ziemscy y grodzcy tego powiatu mieli paritatem z Urzędnikami Woiewodztwa Kijowskiego y Czernieckowskiego—·—·—«—Jmp. Zienowicz poset połocki; żadnego Wakansu Woiewodztwo niepodaje: ale uprasza aby leges non vacent y aby J. K. M. raczył konsekrować przy prawach w pokoju Swych poddanych upewniając że przy dostoinstwie Jł. Kr. M. etiamsi mori oporteat non reformidabit—·—·—·Jmpan połocki Starosta y poset Bełzski upraszał tylko, aby Dignitarstwa y Urzędy tego Woiewodztwa Terrigenis według prawa były oddawane—·—·Xiąże Jmć Radziwiłł poset Nowogrodzki powiedział że niezabierając czasu ex turno defert, iż w tym Woiewodztwie żadnego Wakansu niemasz.—··—·Jmp. Kołontay poset Wołkowyski Zasługi ś.p. Jmpana Sawiszy Woiewody Mińskiego, tudzież Jmpana Gutowskiego na dwóch Seymach Sekretarza rekommendował. podskarbstwo nadworne Wº Xª Litt. aby nie było tylko tytularne ale in actuali exercitio instabat—·—·Jmćp. Bogustawski Starosta y poset płocki powiedział że Wakansu w Woiewodztwie Jego niemasz. do Laski Jł. Kr. M. rekommendował Jchmć panow Ministrow Status y innych—·—·Jmp. Sakowicz Poset Witebski niemając żadnego Wakansu to tylko intulit aby in collatione Dignitarstw y Urzędow positiva lex obserwowana była—·—·Jmp. Rudzki podkomorzy y poset Czerski, podziękowawszy Izbie że tandem ad observanda preliminaria zgodnie według prawa przystąpili podziękował oraz y JEgo Króle. Mći za konferowaną godność prymacyalną emeritissimo Antistiti upraszając aby J. K. M. do Rzymu o purpurę Kardynalską dla Mći Jmći instare raczył. pieczęć

mniey

mnieysza Koronna aby conferatur Jmx. Lipskiemu prezydentowi Trybunału Koronnego. Rekomendował Lasce Jł. Kro. Mći Jmp. Wojewodę Mazowieckiego Jchmć panów Ministrow Status y inwyg także Interess Kunegundy. Ad extremum intulit że cała prowincya Wielkopolska ma ciężki Wakans praeaggravationis podatkami, et in aequalitate inaequalis contributionis oświadczając się że etiam cum discrimine Seymu suo tempore o to się upomni -. — „Jmp. Loski podkomorzy y poset Warszawski, przymawiając się do Wakansow intulit, że Ziemia Warszawska płaci na Rok podatku Sześćdziesiąt tysięcy lubo jest szczupła in sua circumferentia, a w odbieraniu soli niejest proporcyonalnie lokowana; prosił aby aequaliter mogła gaudere solą, jak Ziemia Nurska. Xięcia Jmći prymasa aby J. K. Mć raczył promovere ad Cardinalitiam Dignitatem, tudzież Xcia Jmći Biskupa Krakowskiego instabat, ile kiedy tantorum virorum merita czymby więcey Arpolta miała premiare u siebie nieznaydując musi guarere in exteris -. Jchmć panow Ministrow Status et Belli rekomendował do Laski Jkcm. pieczęć mnieysza Koronna aby konferowana była Jm x. Lipskiemu upraszał. Jmp. Wojewodę Mazowieckiego y Collegow Swoich Distributivae Justitiae Jł. K. Mći zalecał, tudzież Jmpana Generała Grzegorzewskiego. Recess Niemirowski JmP. Wojewody Kijowskiego aby mógł fortiri effectum instabat. Satisfakcya także aby była Sukcessorom ś.p. Króla Jmći Jana, Jchmć pp. Jabłonowskim, potockim, Boratynim; tudzież aby tandem Eliberatio Territorii Elbingensis Subsequatur, Sama Ratio et Justitia urget. Szarże w Regimentach Officia na Komorach, aby Katolikom były oddane domawiał się. Względem przeładowania prowincyi Wielkopolskiey Kontrybucyami, takowąż jaką y Jmp. podkomorzy Czerski uczynił prekustodycyą -. — - Jmp. Starosta y poset Wiski żalił się na Violencye które officyerowie Brandeburscy attentant gwałtem na Jarmarkach y po Drogach zabierając Szlachtę y innych Obywatelow polskich: Instabat aby się na Konferencyi z Ministrami tego Dworu upomnieć o to, y aby tak zabrani wydani byli z Regimentow, jakoteż aby in futurum takowe gwałty niedziały się. poddaństwo z Dobr Szlacheckich zbiegi do Dobr Duchownych y Królewskich trudno może vindicari a osobliwie z Dobr OO. Kamedułow Wygierskich, więc upraszał aby Jmp. Marszałek prywatnie raczył o to pomowić z przełożonym Wygierskim jak tu przybędzie. Wakansu żadnego niepodał ale tylko upraszał aby czas non vacet w Izbie ile kiedy prekustodycya o kommendzie jest uspokojona y już więcey nic pretendi niepowinno. Za Jchmćmi XX. Biskupami płockim, Kamienieckim y za Jmć X. Lipskim któremu deklarowane jest podkanclerstwo do Laski Jego Kro. Mći institit -. —. Jmp. Starosta Ciechanowski poset Wyszogrodzki Wakansu żadnego niepodał, ale tych wszystkich do Laski Jł. Kr. Mći rekommendował których Jmć przed nim mówiący rekomendowali. — „ — Jp. Zabicki Chorąży y poset Łakroczymski Wakansu żadnego niepodał; prekustodycyą zaś uczynił ratione-

Coaequacyi w podatkowaniu zgadzającęsię z Jchmć p.p. podkomorzemi Czerskim y Warszawskim —. Zasługi ś. p. Jmpć Zawiszy Marszałka tey Izby a potym Woiewody Mińskiego y innych Jchmciow rekomendował. —. —. Jmp. Krasiński poseł Ciechanowski Wakansu niepodał żadnego, ale tylko upraszał aby prawo o Administracyi Ceth które teraz Dissidenci Jmpossessionati y Żydzi trzymaią niewakowało. Soli Sukcessyonowey dopominał się z innemi Ziemiami coaequacyi. Szarże pod Regimentami aby były polakom Katolikom dawane praekustodivit. Że Starostwo Wiślickie kosztem Jmpć Woiewody Chełmińskiego reparowane, aby Semiż Jmci Expensa na tę reparacyą były nagrodzone instabat. —. —. Jmp. Glinka Sędzia y poseł Łomżyński powiedział iż w Ziemi Jego tylko podkomorstwo wakuje ale to dependet od Elekcyi Braci. o Coaequacyą Soli z Ziemią Nurską upraszał. Że zaś w Łupach złą Sol Sukcessyonową daią y Solucyą wielką wyciągaią, y że Łupy Wielickie y Samborskie przez jakiegoś Blumentala administrantur przeciw prawu, na to się żalił. —. —. Jmp. podskarbi Nadw. Kor. poseł Rozański wyraził podziękowanie Jego Krol. Mci, że przez oddanie Ordynansu raczył amovere obstacula Seymowania, a oraz uczynił prekustodycye że kiedy ten Ordynans legitimis potestatibus tradetur aby to się stało Salva novella Lege Anni 1717. in toto; tudzież aby potym napisana była Konstytucya iż jako Ministeria wszystkie Status et Belli dependent a Majestate et Republica tak aby y Władza Hetmańska w tym się poczuwała. Rekommendował zatym Jmpan Woiewodę Mazowieckiego y innych Jchmciow jako pierwsi Koledzy rekomendowali. Jmp. Podskarbi Nadw. Lit. życzył aby mu dopomogł pracy y spólnie z nim jura Sua tueatur. Miasto Krakow zrujnowane aby przynaymniey circa jura Sua manuteneatur upraszał. Dziękował naostatek Izbie za recognicyą wdzięczności którą pracom Jego przeszłym tribuit —. —. Jmpan Starosta Drohicki poseł Nurski żadnego Wakansu niepodał ale intulit, że ponieważ J. Kr. Mć. Deklarował y Wielkie Xięstwo Litewskie Sukcessyonową Solą prowidować; tedy sine praejudicio Ziemi Jego, może Łaskawie Ziemiom innym udzielić więcey ile kiedy tak wielka ma bydź tey Soli abundantia —. —. Jmp. Marszałek zatym Solwował Jesyą in Crastinum.

Die 20. Octobris piątek. —. Jmp. Marszałek ad Continuationem dał głos Woiewodztwu podlaskiemu. —. —. Jmp. Rostworowski Stolnik podlaski poseł Drohicki exaggerował że Kryminał Torunski powinien bydź sądzony na Seymie tak jako był Lyszczynski y piekarski sądzony: zgadzał się jednak aby przez Jmpana Kanclerza in cujus ore veritas sądzona była; lubo niektorym Assessorom których nominibus parcebat Diffidował. Dopominał się o Kasztelania podlaską że jest oddana inpossessionato w tym Woiewodztwie. —. —. Jmpć Karwowski poseł Bielski. Jako są zdawna dwa fundamenta Rzpltey założone to jest zdrowa rada y własne siły, tak kiedy materya Kommendy która przeszłe Seymy irritavit y teraznieyszego Cursum dotąd inaniter protraxit, jest uspokojona; należy aby Konstytucya napisać, ne infuturum

Similia

similia attentantur y dla tego ſię dopominał antecedenter czytania oddanego Ordynansu. Wakansw żadnego niepodał, ale owszem wyraził że w Regimentach tak wiele Officyerow że na jedną Szarżę in triplo et quadruplo znayduiesię Jch. M. Wakans Sprawiedliwości na Excels Thorunski rekommendował aby Jmp. Marszałek upraszał Jmp^a Kancleryą o jako nayprędszą Sprawiedliwości administracyą. Wakans promowował Domów Szlacheckich in confiniis prus Brandeburskich z których per vim Żołnierże Brandeburscy zabieraią ludzi jakoto świeżo uczynili: o czym List czytał y deklarował podać Regestr. Upraszał aby Jmp. Marszałek mówił o to z Ministrem Brandeburskim y upomniał ſię tego, że maiąc asystencyą Żołnierży principała swego ważysię tu podczas Seymu strzelać. Administracye w Ekonomiach y Szarże w Regimentach aby Szlachta Katolicy trzymali. Recessa Lubomirskich z Seymu Grodzińskgo rekommendował: także Interessa Jchmć panow Sapiehow y innych. O Sol Suchedniowa domawiał ſię że Woiewodztwo płaci podatku na Rok dwakroć sto tysięcy a tylko tysiąc Beczek Soli bierze. Miasto Krakow aby circa jura sua et prerogativas zachowane było instabat. — . — Jmpan Chorąży Warszawski poseł Rawski podziękował Królowi Jmci że Wakanse Ziemi Jego już rozdać raczył. Wakuiące tylko Interessa Wielkich Sukcessorow ś.p. Króla Jmci Jana Trzeciego rekommendował. Dla Xcia Jmci prymasa aby J. K. M. raczył o Kardynalską godność instancyować urgebat. Za konferowanie Biskupstwa płockiego Digno praesuli dziękował JKMci. Jchmć panow Ministrow, jakoto: Jmp^a Marszałka W. K. assiduum cum dispendio fortunae custodem legum, Jmp^a Kanclerza W. K. sobie samemu in juribus cancellariae nic niepretendującego, Jmp: podskarbiego W. Koron. aby mógł kwit otrzymać rekommendował. Jm X^a Lipskiego na podkanclerstwo, Jchmć pp. Generałow Granowskiego y Grzegorzewskiego Respektowi pańskiemu insinuabat y inną Sprawę Thorunską popierał aby była indilate sądzona: a jeśli contumaciter jako słychać stanął Torunczanie aby na Exekucyą etiam pospolitym ruszeniem pospieszyć — . — Jmp. Wilkowski podkomorzy y poseł Sochaczewski dziękował JE. K. M. za godnego y dawno pożądanego prymasa Dziękował y Jmp: Koniuszemu Lit. za łatwość w oddaniu Kommendy spondendo zato od Rzpltą perennem gratitudinem. Na pieczęć mnieyszą Koronną rekommendował Jm X^a Lipskiego prezydenta Trybunału Koronnego. Jm X^a Sołtyka Dziekana Chełmińskiego Respektowi pańskiemu insinuabat — . Jchmć pp. Hetmanow utriusque gentis, Jmp^a Woiewodę Mazowieckiego, Chełmińskiego, Ministrow Status y innych wielu rekommendował. Względem coaequacyi w podatkowaniu rezerwował sobie głos po uspokojeniu pierwszych prekustodycyi. Co do Korrektury Trybunału wniesioney, powiedział, że praw poprawiać nietrzeba bo są dobre, ale by trzeba sumienia naprawić si daretur modus. Sol Suchedniowa za dwie lecie zatrzymana Ziemi aby była wydana iuxta Contextum Constytucyi Anni 1664. — A że przeciwko prawu p. Blumental Lipmi rządzi y Slachcica z komory tey Ziemi violenter expulit Jmp. Waligurskiego tedy o rein

reiinducya Expulsyi instabat. Miasta Krakowa Interess promowowat aby przy prawach y prerogatywach było Zachowane —·—·—·Jmp. Szczawiński Starosta Gąmbiński poseł Gostynski Wakansu żadnego niepodat, ale dziękował za prymacyalną godność Emeritissimo Antistiti konferowaną. Dziękował Jmp:ci Koniuszemu Litews. za łatwość w oddaniu Kommendy za co meretur debitam od Rzpltey gratitudinem. praecustodiebat aby sprawa Thorunska jako nayprędzey osądzona była. Względem Soli Suchedniowey zgadzał się z Jmć p. podkomorzym Sohaczewskim. —„—·—·Jmpan Sapieha pisarz polny W:X:a Li. poseł Brześciański powitał Izbę y Jmp: Marszałka, dziękował Izbie za pamięć Interessow Domu swego. —„—·Jmp. Oginski Starosta Gorzdowski poseł pinski powitawszy Izbę y Jmp:ci Marszałka powiedział że niema żadnego Wakansu któregoby Konnotacya mógł inkommodować Jmcpana Marszałka. —„—„—Jmcpan Lindorff Starosta y poseł Mscistawski promowował desiderium publicum, aby było naznaczone judicium pograniczne z Moskwą y deklarował dać swóy na to projekt. —„—„—Jmcpan Starosta Winnicki poseł Bractawski Wakansu żadnego niepodał. Za Kollegami Swemi ad gratiam principis Instabat. Dziękował za Xcia Jmci prymasa. Miasto Kamieniec rekommendował żeby Summy na Reparacyą tey fortecy naznaczone były wypłacone. Co do prekustodycyi antecedenter zaniesionych deklarował nieruszyć się z Izby póki ex integro Władza Hetmańska uspokojona niebędzie—·—·—·Jmp. Sawisza. Wojewodzic Minski y poseł Tegoż Województwa witał Izbę y Jmp: Marszałka: aby wakanse benemeritis rozdawane były instabat—·—·—·Jmp. Oskierko Starosta y poseł Mozyrski dziękował za konferowane dignis proceribus Województwa y Kasztelaniey Wileńskiey tudzież podskarbstwo W. X:a Lit. —Interess Jmp. p. Stryyskich już zalecony rekommendował. —·—·—·Jmp. Halecki podkomorzy y poseł Rzeczycki witał Izbę z Jmp. Marszałkiem Jey; za JP. Sieńnickim po siedmnastoletniey niewoli Moskiewskiey przywróconym instabat do Laski Je:K. Mci. —„—·—·Jmp. Szembek chorąży Sandomirski poseł Inflantski powitał Izbę y Jmp:ci Marszałka. niepodał żadnego Wakansu, tylko rekommendował do pieczęci mniejszey Koronney Jmx:a Lipskiego y desideria Miasta Krakowa. —·—·Jmp. Maniecki podkomorzy Nowogrodzki y poseł Czerniechowski niemając żadnego Wakansu do podania, rekommendował Lasce Jego Król. Mci Interess Jmp:a Chrapowickiego podkomorzego Czerniechowskiego. póki zaś Władzy Hetmańskiey Materya y sprawa Thorunska niebędzie uspokojona póty z tey Izby nieruszyć się deklarował. —·—·—·Jmp. Marszałek deklarował że przy Xciu Jmci prymasie będzie oddawał złożony u siebie Ordynans Kommendy do Rąk Jchmć pp. Hetmanów. A ponieważ przez Arbitrow po kątach tey Izby hałasy się dzieją tedy exquirebat affensum jeżeli ma więcey Warty przydać dla cichszego odprawiania Sessyi, o co wszyscy Jchmć upraszali —·—·prosił potym o głos Jmp. Stolnik Krakowski który dany miawszy wyraził, iż Województwo Krakowskie załorzywszy ante

omnia

omnia prekustodycya, windikacyi laesi honoris Divini przez Excefs Thoruński niepodato żadnego Wakan
su ex turno: ale że supervenit Kasztelania Sandecka, więc do niey rekommendował Jmp: Stadnickg
Kasztellana Bieckiego: na Kasztelanią Biecką trzech Kandydatow podał, to jest Jmp. Dembiń-
skiego Kasztellana Oświecimskiego, Jmp. Łowczego Krakowskiego y Jmp. Starostę Sieradzkiego:
jeśliby zaś miała Kasztelania Biecka cedere Jmp: Oswiecimskiemu, to do Oświęcimskiey rekom
mendował Jmp. Generała Czernego. Rekommendacyom zastrzeżonych Domow przydał swoje vo-
tum nieprzepominając Domu Jchmć pp. Sartow. A że słyszał iż Jmp. Krakowski na podczas
tego Seymu resignować Bułtawę, więc jeśliby to subsegui miało instabat aby Tę Wt adzę
Jł: Kr. Mci ad triennium oddać raczył in Equestri Ordine Jł. podkomorziemu Krakowskiemu.
— " — " —. Jmp. Lubomirski Obożny Koronny intulit; ponieważ doszedł Seymik Elekcyyny
podkomorski Sandomirski, zaczym aby ex Candidatis jednemu Ten Urząd cedat to jest Jmp:
Borowskiemu upraszał. — . — Jmp. Marszałek zatym Solwował Sessyą in crastinum na
Dziewiątą. — Die 21. Octobris. Sobota. Jmpan Marszałek; ponieważ według prawa o
porządku Seymowania już niektóre praeliminaria praecesserunt, teraz zaś następuje gradus upo-
mnienia się Wakansow, więc exquisivit, jeżeli jest Zgoda całey Izby aby iść do Senatu? — . —
Jmp. podskarbi Nadworny Koronny niezabierając głosu interlocutorie wniosł: iż kiedy novum
emergens wypadło z strony Jchmć panow Hetmanow przez wydane świeże Ordynanse do Genera-
łow y pułkownikow Woyska Cudzoziemskiego Authoramentu które directe pugnant contra no-
vellam Legem y przeciwko konstytucyi Seymu grodzińskiego in toto, tedy praecustodiebat sobie
upomnieć się o to, jeżeli interea to emergens niebędzie uspokojone. Interea prosił o Solucyą Sessyi
— " — Jmp. Marszałek zatym Solwował Sessyą do poniedziałku —. — . — . —
Die 22. Octobris. Niedziela. Vacat. Były Konferencye u Xięcia Jmci prymasa
super emergenti wydanych ordynansów —. — . — . — . — . — . —
Die 23. Octobris. poniedziałek. Jmp. Marszałek wyraził: iż wstawiona przez
cały świat polski zgodna w teraźnieyszego Seymu początkach harmonia y łaska w Ręku Jego z
Łaski Izby zostająca, aby pozostałym w Domach Braci sprawić mogła pożądane ukontentowa-
nie jakoś się o to stara; ponieważ nowe Interwerencye w pośrzódku teraźnieyszego Seymowania
zdarzyły się ad hunc finem obicem ponere, tedy pragnąc aby te obstacula mogły przez Konferencye
amoveri, solwował Sessyą in crastinum. — . — . — . — . — . — . — .
Die 24. Octobris Wtorek. — Jmp. Marszałek zagaił Sessyą wyrażając, jako z ciężkim
żalem y nienadgrodzoną Szkodą przychodzi na tym mieyscu inutiles numerare horas! ależ nie
należy desperować! qui dat tempus dat vitam: prosił zatym Izby posełskiey o pacyencyą do
dnia jutrzeyszego Solwując Sessyą praecise na godzinę dziewiątą. — . — . — . — . —
Die 25. Octobris. Srzoda. Nizeli Jmp. Marszałek zagaił Sessyą, Jmp. podkomorzy Ko-
ronny przymówił się upraszając ante omnia o Statuicyą Kapitana który podczas tumultu Thorunskiego
miał kommendę; o co wszyscy Jchmć. Panowie posłowie Unanimiter upraszali — . — .

Jmp. Marszałek zatym wyraził: Jeżeli komu tedy nam naybardziey należy deflere damna Dierum: ale kiedy samey tey Izby prekustodyce celeriorem Obrad publicznych tamują Cursum! A ponieważ Sprawa Thoruńska dnia jutrzeyszego będzie sądzona, Kommenda też tak wielu Seymow Charybdis y ta za Łaską Boską swóy weźmie koniec tak z Ukontentowaniem Majestatis jako et cum Securitate Rzeczypospolitey Salvis prerogativis Władzy Hetmańskiey prawem opisaney, więc z tych Racyi solwował Sessya do piątku na Dziewiątą. —. —. —. —. —. —. —. —.

Die 26. Octobris Czwartek. —. Tego dnia Sądzitaią Sprawa Thoruńska na którą o godzinie dziewiątey rano zjechali się do pałacu Jmp. Kanclerza W. K. Jchmć X X. Kujawski y płocki Biskupi; Jchmć panowie Krakowski, Ruski, Wołyński, Mazowiecki, płocki, Lubelski Wojewodowie; Xiąże Wileński, Jmpan Czerski Kasztellanowie; Xiążęta Jchmość pp. podskarbiowie W. W. Koronny y Litewski; Jchmć pp. Referendarz Koronny, Marszałek poselski, podkomorzy, podskarbi nadworny, Obozny, Regent Koronni; Jchmć panowie podstoli y Skarbny W. X^a Lit^e; Jchm pp. Czerski, Warszawski, podolski, Sochaczewski, podkomorzowie; Wyszogrodzki, Wiski, Ciechanowski, Starostowie; Krakowski, płocki, Chorążowie; Stolnik Krakowski, podczaszy Wiski, pisarz Ziemski Wileński, pisarz Żmudzki; Jm X. Lipski, Jm Xe Sieniński, Jm x. Wężyk; Jmp. podwędek Kamieniecki, Jmp. podwędek Sieradzki y inni Zaproszeni, tudzież krom tego wiele innych niezaproszonych. —. Ciż Jmć Zaproszoni zasiadali w Sali pałacu na tey Sprawie, przed którey zaczęciem się JP. Kanclerz W. K. miał mowę animuiąc wszystkich do S. Sprawiedliwości; y zaraz potym indukował p. Nagrodzki od OO. Jezuitow Sprawę opowiadaiąc tam enorme Scelus Toruńczanow przy którey Inductie prezentował Obrazy jedne postrzelane drugie poprzebijane, trzecie popalone inne podeptane: z strony zaś Toruńczanow stawał p. Boguszewski upraszaiąc o dilacyą do poniedziałku gdyż Pryncypałowie Jego tak w krótkim terminie zjechać tu niemogli: jednak jest wiadomość iż zatoży-wszy apellacyą od Dekretu Kommissarskiego y wydawszy Mandat, już wyjechali z Thorunia Deputati od ciała na tę Sprawę wysłani. Stanął tedy Dekret aby Thoruńczanie reponant Inquisitiones na poniedziałek Sub onere causae. po Sądach Ciż wszyscy Jchmć Zaproszoni których było osob 48. byli na Traktamencie u Jmp. Kanclerza W. Ko. —. —. —. —. —.

153.) Mowa Jm Pana Kanclerza W. Kor. przed Zaczęciem Sprawy Thoruńskiey —. —. —. —. —.

Kiedy Sprawa Thoruńska na cały Swiat głośna, której przyczynę pobożni Katolicy krwawymi prawie opłakuią łzami, y Sami iż rozumni Akatholicy na nięsz narzekaią, przychodzi do Sądu JE. Kr. M. Assessorskiego pod ten czas Seymowy: wyznaię Osobliwą nad sobą Boską prowidencyą, że ta Sprawa tanti momenti przychodzi pod czas powszechney tey Obrady, że mogę mieć Adjutores tak Wielkich y godnych ludzi W^mpanow, których Authoritas, prudentia et Experientia fulcient infirmitatem meam! Straszny! to wprawdzie głos a głos Boski; judicium durissimum his qui praesunt fiet: cum accepero tempus ego Justitias judicabo! Ależ moderuię hunc metum

Drugi

Drugi wyrok: Salus autem ubi multa Consilia; y ta w Miłosierdziu Boskim ufność że nieprzyjmi = sciwszy do tego Sądu za assessorkę niesprawiedliwości passyi y chciwości które zwyczaynie trzymaią Uszy zamknione wprawdzie, da WWmmpanom Summi Judicii Viris y mnie wraz z nimi tęż mądrość, rostropność: y Rada Boska tyle objaśnienia y natchnienia że zrozumiemy y przenikniemy do gruntu Substantiam Rei et facti: y tak rostropnie, opatrznie y przyzwoicie do mieysca osob y praw umoderuiemy bilansem justitiae, że nastąpi Judicium in quo nemo Innocens periclitabitur, nemo Sceleratus eludet. przy takowey Attendencyi, pilności y ostrożności, a nadewszystko przy Lasce Boskiey spodziewamsię: że jako cała Oyczyzna Nasza a w niey przezacny Stan Rycerski który z godnym Dyrektorem circa auspicia Seymu teraźnieyszego pokazał zaraz y pokazuje chwalebną, przykładną, razem z życiem wzięta, jedrym słowem polską żarliwość, że ubi Dei causa proponitur tunc alia omnia pro nihilo putans ipsum solum intuetur; tak y cały Swiat niebędzie mógł o tym Sądzie mowic. Expectavi ut faceret judicium et ecce Iniquitas, et Justitiam et ecce Clamor; ale przez Sprawiedliwe da pan Bóg judicatum sciet omnis terra qui est Deus in Israel! Kiedy zaś o Sprawiedliwość w tey Sprawie do każdego z Nas clamat Coelum, clamat Terra et universa Seculorum fama loquitur, my przed Zaczęciem Jey do Boga westchniymy ut adsit Nobis Virtus Spiritus Sancti quae et Corda nostra clementer expurget et ab omnibus tueatur adversis — . — . — . — . — .

Die 27. Octobris piątek. Jmp. Marszałek w Izbie poselskiey zagaił Sessya w ten sens: kiedy sprawa Toruńska już actu agitatur w Sądach Jt. K. Mci Assessorskich y tamże per Decretum naznaczono reponere Inquisitiones na przyszły poniedziałek Thoruńczanom sub onere causae: komnenda też we wszystkim juxta novellam Legem jest uspokojona: tedy exquisivit Sensus Jchmciów jeżeli jest Zgoda poyść do Izby Senatorskiey do upomnienia się Wakansów y wysłuchania Votorum Senatorskich. — . — . Jmp. podskarbi Nadw. Koro. intulit, iż już na piąty tydzień dolendo fato inutiliter czas trawiemy; y na tym haku na którym przeszłe Obrady się rozbijały dotąd hæremus. A kiedy już Ordynans od Jmp: Krakowskiego Jmp: Koniuszemu Litewskiemu do Kommendy Woyska Cudzoziemskiego Authoramentu actu jest oddany Jmp: Hetmanowi polnemu Koronnemu: należy aby inter Majestatem et inter Ducalem potestatem niezachodziły takowe emergentia któreby Juribus Rzpltey mogły derogare: należy quevis adversa molimina in herba Supprimere cum manutentione legis novellae in toto, która non vanum Simulacrum albo idolum jako ją nazywaią, ale jest krwią Szlachecką erigowane monumentum Libertatis na utrzymanie y zniesienie wszelkich przeszłych Inconvenienyi y na zabieżenie przyszłym. A że już są o tym skoncertowane punkta przez Ich Jmci Prymasa y Jchmciów pp. Senatorów y Ministrów Status, tedy życzyć aby ad executionem przyprowadzone były. Do prekustodyeyi swojey na dniu onegdayszym zaniesioney s: salva Gratia Jt. Krakowskiego et debita Ducalis potestatis Observantia:/ przymówiwszy: że novum Emergens jest Ordynans Jm=

Jlmći wydany praecipitanter do Regimentow nawet y do gwardyi Jk: Kr. Mći tu zostającey jeszcze sub die 10. 8bris przez co derogatum est Juribus Majestatis et Reipublicae: bo pod gardłem zakazuje ten ze Ordynans żeby Officyerowie niesłuchali pod gardłem nikogo tylko JP. Krakowskiego: a przez to zdaią nietylko excludere dependentiam ktorą Władza Hetmańska z Woyskiem debet Jk Mći y Rzpltey, ale jeszcze jakoby chce mieć Majestatem in honesta custodia: zakazuje forszteło-wania Officyerow w Regimentach, a y te należą pryncypalnie do Jego Kr. Mći y Rzeczypospolitey! Należy tedy weyrzeć providentissime Rzpltey, żeby przez ten Ordynans praecipitanter wydany non patiatur detrimentum Lex Novella, od ktorey odstąpić ani Jey in minimo puncto convellere niepozwalać deklarowat się; y poty do niczego nieprzystąpić poki ten Ordynans praecipitanter wydany in absentia Jmp. Krakowskiego przez Jmp. Hetmana pol. Kor. revokowany niebędzie. —. —.– Jmpan Stolnik Krakowski wyraził: iż jako Woiewodztwo Krakowskie by-to in ordine pierwsze do uformowania novellae Legis, tak kiedy asekurowane byto przez Jnstrukcyą Jk. Kr. Mći na Seymiku przedSeymowym o zupełnym uspokojeniu Władzy Hetmańskiey przed Seymem; tedy executio w tym pańskiey Asekuracyi za rzecz przedSeymową censeri powina. Do tego, z ust Jmp. Marszałka Izby poselskiey prodijt: iż Kommendy Interes uspokojony kiedy Ordynans JmP: Krakowskiego quondam Jmp: Koniuszemu Litewskiemu na Kommendę Woyska Cudzoziemskiego Authoramentu dany, actu jest Jmp: Woiewodzie podlaskiemu Hetmanowi po. Ko. oddany. Niejest to tedy novum emergens że in hoc fundamento Jmp. Krakowski usus jurisdictione Sua y wydał Ordynanse do Regimentow aby Władzy Hetmańskiey słuchali, żeby in disciplina militari Woysko utrzymane byto. A że wydane też Ordynanse aby Jch słuchano pod gardłem, Kancellarya Woyskowa nienauczyła się delikatnym Stylem pisać: ale albo pod ostrością Artykułow Woyskowych pisze albo pod gardłem in Renitentes, co jest idem; bo każdy Artykuł Woyskowy ma bydź zachowany pod gardłem. To zaś novum emergens bydź sądzi, że Officyera do służby Hetmańskiey garnącego się violenter. z Gospody z pod Kreski Hetmańskiey gwardya Jk: Kr. Mći zabrała; urgebat zatym, aby ten officyer jezeli co winien oddany był do Sądu Jmp: Marszałka W. Ko. –. Że zaś Jmp. podskarbi Nad. Kor. intulit iż są puncta zkoncertowane względem Kommendy, więc chciał bydź o nich informowany y prosił aby były w Izbie czytane! –. Na insze Jllacye Jego JP. podskarbiego których tak prędko niemógł comprehendere pamięcią uczynił sobie prekustodyą Suo tempore odpowiedzieć. —" —. Jmp. Lienowicz! ponieważ Władza Hetmańska tak wiele Konstytucyami dawnemi /: które de Annis czytał:/ jest dosyć obwarowana, y niepotrzebuje aby novella Lege circumscribatur, tedy instabat; aby vigor Jey integerrime był zachowany, y aby wydany Legitime od Jmp. Krakowskiego względem Kommendy Ordynans, non reputetur pro novo emergenti który poki in effectiva niebędzie executione deklarował się do niczego nieprzystąpić. instabat insuper aby zabrany gwałtem z gospody Hetmańskiey officyer był oddany do sądow Marszałkowskich –" —. –. Jmp. Obożny Koronny! ponieważ duo Contradictoria są tu wniesione wzglę-

względem Kommendy; to jest od Jmp. Marszałka iż ta materya jest już całe uspokojona; a zaś od Jmpana podskarbiego Nadwor. Koron. infertur: iż wydane od Jmp: Krakowskiego Ordynanse miały przynieść Jego Król. Mci jakieś nieukontentowanie: tedy życzyć aby pro anditoto contra hunc Lapidem offensionis o który się kilka Seymow rozbiło wziąć novellam Legem, a tam się obaczy co debetur Królowi Jmci y Rzpltey y co należy Hetmanom —. — —. Jmpan Karwowski! Władza Hetmańska że powinna mieć dependencyą od Jego Królew. Mci y od Rzpltey za tego przykłady jawne, między innemi jest y ten: kiedy Zamoyskiemu data Rzplta nad Woyskiem Kommendę sub Interregno, we wszystkim referować chcą się ad Rmpblicam kazała wysadziwszy ad eum effectum Kommissarzów. Gwardya pro Assistentia Majestati et pro Custodia Corporis Jk: Kr. Mci powinna bydź juxta novellam Legem niedenegowana. Aby zaś w czym y Majestas Władzy Jey y Władza Majestati non praejudicet: należy o tym napisać Konstytucyą in perpetuum; ile kiedy y Ordynans Kommendy Jchmc pp Hetmanom oddany, a jeszcze allegatur że przez jakąś diffidencyą materya władzy niema bydź uspokojona. Obawiać się zatym trzeba, aby z tey diffidencyi niewyniknęły motus pejores nad przeszłe po rozesłtym strzeż Boże infausto eventu tym Seymie!!! Skoncertowane punkta o gwardyi kiedy są od Jmp: Marszałka privatim kommunikowane, życzyć aby Jch effectus non impediatur. a tym czasem agantur agenda, novella Lex manuteneatur, y do wynalezienia mediorum uśmierzenia diffidencyi aby solwowana była Sessya Instabat. —. —. Jmp. Bruynicki poseł pod Tocki powitał Izbę y Jmp: Marszałka; instabat aby Ordynanse Hetmańskie Observentur y aby Officyer gwałtem z gospody wzięty jeżeli co winien oddany był do Sądu Jmp. Marszałka W. Koro. —. —". —. —. Jmp. podkomorzy Łęczycki wyraził; iż Jmp. Krakowski praecipitanter wydał Ordynanse do Regimentu Cudzoziemskiego Authoramentu, a osobliwie do gwardyi niepodziękowawszy pierwey pro cura Jk. Kr. Mci w uspokojeniu Kommendy ludziez Kcia Jmci prymasowi Jchmc panom Senatorom y Ministrom Status sollicitissime koło tego pracującym. Urgebat aby ten Ordynans do Gwardyi od Jmp. Krakowskiego wydany był skassowany: życzyć starać się o Konfidencya inter Majestatem et Libertatem, a niemieć novellam Legem pro vano Simulacro. Gwardya Jk: Kr. Mci y Rzpltey aby była pod Jurisdikcyą Jmp: Marszałka W: Koron. instabat. —". —. —. Jmp. Ciecierzewski pisarz y poseł Liwski powitał Izbę y Jmp: Marszałka! —. Jmp. Odakowski przełożył: iż jako Jchmc pp. Hetmani z Woyskiem zawsze dependebant od Jego Kr. Mci y Rzpltey na co allegował Konstytucye; tak należy aby w niczym Majestati Regiæ et Republicae Władza Hetmańska non deroget. Expediebat wprzód podziękować J. kr. Mci y Rzpltey za uspokojony Interess Kommendy niżeli descendere do wydawania niewczesnego Ordynansów! Merebatur et meretur y Jmp. Koniuszy W. X. Lit. gratitudinem za świadczoną hoc in passu Tatwość y za wystawienie munderowych Regimentow! Gwardya aby zostawała pod Jurisdikcyą Jmp. Marszałka W. Koronn. instabat. Ludzie o wynalezienie mediorum żeby przez wydane praecipitanter od Jmp. Krakowskiego Ordynanse non praejudicetur Juribus Majestatis et Reipublicæ —. Ruszyliśmy zatym wszyscy Jchmc z mieysc swoich et post aliquod czasu intervallum =

Jmpan Marszałek; Jużeśmy się zdali stawać in portu Bonæ Spei: aż znowu odbijamy się in profundū procellarum et inter Sirtes ac Charybdes disceptationum. Względem Jllacyi aby czytane były punkta z Jehmciami pp. Hetmanami zkoncertowane odpowiedział, że w Tey Jzbie jest infra dignitatem funkcyi Jego y Jzby czytać jakie projekta chyba te które cum deputatis do Konstytucyi formantur. Względem Officyera pod Wartę wziętego reposuit: iż mówił z Jmć.: Marszałkiem W. Kor. który obiecał sądzić sprawę Jegoż Officyera. Że zaś sprawa Thorúńska ma termin naznaczony u Jmć. Kanclerza na godzinę ósmą w poniedziałek: więc Sessya odwłowat na Jenze dzień na godzinę iedenastą. — · — · — · — · —.

Ordynans Jmć. Krakowskiego do Regimentow.

Adam Mikołay z Granowa Sieniawski Hrabia na Szkłowie y Myszy Kasztelan Krakowski Hetman W. Koronny.

ponieważ materya Kommendy tamuiąca przeszłe obrady publiczne teraz już jest ułatwiona, tedy Authoritate władzy mojey tak wielu Konstytucyami obwarowaney daię Jeden mój Ordynans Jchmć pp. Generałom, pułkownikom, Obersztlejtnantom, Majorom, Kommendantom Regimentów pieszych y Konnych Woyska Cudzoziemskiego Zaciągu Jć. Króle. mći y Rzpltey, tudzież wszelkiey Szarży Officyerom, aby za doyściem onego odtąd niewazyli się pod gardłem żadnych innych Słuchać Ordynansów tylko Hetmańskich ani Krigsrechtow formować, Officyerow forsztelować albo kassować, tylko prefse za Ordynansami Hetmańskiemi. Dopiero Rapportow nikomu czynić niemaią y Tabelli Regimentowych odsyłać tylko mnie punktualnie y Kollegze memu nemine exceptopowinni pod Surowością Artykułow Woyskowych y nieodwłocznym Sądem; Zalecam, upominaiąc serio wszystkich Wyższey i Niższey Szarży Jchmć pp. Officyerow, iż żadna obrona Exkuza ani racya akceptowana niebędzie: tylko renitentes według prawa y Artykułow Woyskowych karani będą Exemplariter. Działo się w Dzikowie die 10. 8bris 1724. —.

A. M. Sieniawski K. K. H. W. K. (L. S.)

Die 28. 8bris Sobota. Vacat. S. Simona Judy Swięto. Jć. Król. Mość słuchał mszy S. w pałacu. po obiedzie u Xcia Jmci prymasa była Konferencya.

Die 29. Octobris Niedziela Vacat. —. — · — · — · —.

Die 30. Octobris. poniedziałek. Jmp. Marszałek; Jeżeli jednemu jednego dnia strata tak znaczną przyniosła szkodę że narzekać musiał: Amici diem perdidimus daleko bardziey nam indolere należy kiedy już piąty tydzień infructuose trawiemy. Już wszystkie które tylko dla ułatwienia prekustodycyi reguiri mogły wykonywaią się media! a zatym non restat tylko iść na górę dla upomnienia się Wakansów y wysłuchania votorum Senatoriorum: pytał się tedy jeżeli jest zgoda iść na górę? —.. —. Jchmć panowie postowie concla

marunt

marunt Zgoda niektorzy zaś contradicebant; ale albo o głosy albo o Solwowanie Sessyi prosili. I tak: Jmp. Marszałek niemogąc dissonos componere Sensus in Spe że pan Bóg Izbie inspirabit Spiritum pacis solwował Sessyą in crastinum na godzinę Osma precise. —. —. —.

Die 31. Octobris Wtorek. Jmp. Marszałek wyraził iż bynaymniey niewątpi że w całey Izbie jest animus et mens una ut sit bene patriae: więc jako corpus sine anima tak Rzpłta sine consilio subsistere in vigore niemoże: tedy upraszał aby ad formanda consilia premittere premittenda y iść na górę. — Conclamarunt Jchmć Zgoda! ale niektorzy contradixerunt prosząc o głosy. — „ — Jmpan podkomorzy Zakroczymski interlocutorie przymówił się iż niemasz zgody na to aby miały bydź dawane głosy które tylko dissensiones et irritamenta w Izbie causant; ale raczey instabat żeby Sepositis disceptationibus iść na górę. — — „ — Jmpan Czacki Stolnik Wołhynski poset Bractawski także interlocutorie odezwał się, iż póki Kommenda in toto juxta novellam Legem uspokojona niebędzie poty na górę iść nie można, ponieważ Interess Władzy Hetmańskiey za swoy własny Rzeczpłta wzięta. — —. —. Jmp. Marszałek pytał się po kilkakroć jeżeli jest zgoda iść na górę ale Jmp. Czacki y Jmp. Krosnowski contradicebant. —. —. Jmp. Stolnik Krakowski interlocutorie wniosł: Jeżeli jest zatamowana activitas trudno głosow zabierać, jeżeli zas Secus prosił aby były dawane. A tak Jmp. Marszałek dał głos: — „ — Jmp: Chorążemu Halickiemu który podziękowawszy Jł. Kr. Mci za ułatwienie Interessu y oddanie Kommendy Jchmć pp. Hetmanom wyraził, iż się spodziewał że Izba weźmie czas ad operandam Salutem publicam: aliści niepotrzebne Sentymenta w brew prawu wniesione ratione ac si praecipitanter wydanego Ordynansu od Jmp. Krakowskiego tamuje Cursum Obrad. Czytał Konstytucye anni 1583. y 1654. o Władzy Hetmańskiey konkludując: aby Jchmć pp. Hetmani mieli Supremam nad Woyskami independentem potestatem: a oraz Deklarował się nieruszyć z mieysca póki w tym in toto Władza Hetmańska niebędzie uspokojona. —. —. —. Jmp. Czacki Stolnik Wołhynski powitawszy Izbę y Jmpć Marszałka przymówił się do Władzy Hetmańskiey: iż jako tak wiele Seymów było dolendo fato Charybdis, tak kiedy za Laską Jł: Kr. Mci który verus dicitur esse pater patriae jest uspokojona, należą nieskończone Panu za to dzięki! A że ten Ordynans Kommendy za Cooperacyą Jmp. podskarbiego Nad. Kor. jest oddany, zaczym meretur gratam u Rzpltey obligationem. Życzył aby pro Antidoto wszelkiey dissensyi wziąć novellam Legem: a niewchodzić daley w niepotrzebne Koncertacye co każe taż Lex novella exacte obserwować —. —. —. Jp. Operiasz poset Żmudzki powitał Izbę y Jmp. Marszałka! Jmp. Kurdwanowski Stolnik Belski intulit: iż niewie ktobysię taki Znalazł ktoryby percalcatam Legem Novellam antiquos chciał renovare abusus: ale o tym radzić expedit ne quae tranquilla esse videntur nocitura quiescant, żeby przez formowanie nowych praw Stare nieupadły. Cytował Konstytucye o Gwar-

allego

allegowane: a jako in fundamento dawnych praw formowana Lex novella tak życzył Jey się trzymać: a przeczytawszy punkt o Władzy Hetmańskiey instabat, aby woyska plene y z gwardya subsint Kommendzie Hetmanow: ponieważ Majestatem non sic Excubiae et circumstantia tela quam tutatur Amor! Upraszał Izby o Animadwersya nad tym że jest wzięty Officyer z gospody pod protekcyą Hetmańską zostający, a oraz aby był uwolniony Instabat. Ordynans JmP: Krakowskiego non praejudicat Juribus Majestatis; którymsię zaś Officyerom położony w tym Ordynansie Rygor niepodoba to niech niestuią: a tak na Jch mieysce Szlachta Katolicy w Regimentach mieć będą mieysca. Intulit naostatek że Władza Hetmańska nad Woyskiem powinna bydź independens. —. —. —. Jmp. Pogroszewski podstek Kamieniecki. —, Indolebat Super iniqua Sorte czasu daremnie Straconego: instabat aby in praeliminaribus te które się uprzątnęły wyliczywszy daley procedere: ile kiedy vindicatio Laesi honoris Divini przez Sąd aktualny Sprawy Thorunskiey kiedy kommenda oddana y kiedy Ordynacya Ostrogska in Spe uspokojenia. życzył nieczynić perdisceptationes inutiles dalszych dissensyi et non luctari cum fatis ale iść na górę. —. —. —. Jmp. Starosta y poset Wilkomirski intulit; kiedy już Kommenda przez oddanie Ordynansu uspokojona; nil aliud requiritur tylko unio animorum od którey pendet Salus publica! Życzył aby iść na górę y wysłuchać dignissimos Senatorum Sensus a z nich wziąć Mensuras dalszych obrad. —. —. Jmp. Łopacki poset Ciechanowski; navis Oneraria Władza Hetmańska ponieważ za Laską JKr. Mci szczęśliwie pożądanego dopłynęła portu; Sprawa też Thorunska actu sądzi się; non restat tylko według prawa iść na górę; gdzie aby Jmp. Marszałek doniosł o Obywatelach Woiewodztwa Mazowieckiego gwałtem przez Ludzi Brandeburskich pod Regimenty zabranych do. prosząt. Insistendo zaś prekustodycyi Jchmć panow Mazowieckich aby po Regresie do Izby mogła subsequi Coaequatio w podatkowaniu precustodiebat. —. —. Jmp. Stolnik Krakowski; zdaje się bydź Izba ta unius negotij kiedy wziąwszy przed się trzy prekustodycye Onych dotąd uspokoić niemoże! Że Expectatio populi już teraz zostanie ukontentowana; redit ad potestates Legitimas kiedy Sprawa Toruńska agitatur y kiedy Ordynacya Ostrogska nietrudni, Spes erat! Aliści novum emergens jakieś respektem ac si praecipitanter wydanego Ordynansu Hetmańskiego wypada! Intulit zatym, iż nieuwodząc się ulla partialitate y dalekim będąc a foeda adulatione, recta Conscientia mówi: że polacy polakom difficunt niepozwalając aby gwardya pro Custodia Corporis JK. Kr. Mci naznaczona pod Kommendą Hetmańską zostawała: lubo tak Hetmani jako każdy Sanguinem litare pro Securitate Majestatis gotow. Za Króla Jmci Michała gwardya należała do Kommendy. Co się zaś tycze investigowania porcyi jako się obracają na to jest Kommissya Radomska naznaczona. Kiedy zatym gwardya jest w Kompucie Woyska Rzpltey, a za co niema Subesse Dispozycyi Hetmanu

mańskiey? Deklarowat się ad extremum nieruszyć na górę, póki Władza Hetmańska in premissis cum omnibus Suis prerogativis juxta novellam Legem uspokojona niebędzie —. —„—. Jmp. N. N. poseł pinski. Niewchodząc inter Oracula magnorum życzyzny Civium życzył, aby nietracić nadaremnie drogiego czasu, ale iść na górę ad prescriptum Legum: gdyż ma w Instrukcyi precautum aby na prolongacya Seymowania ultra Spatium sex hebdomadarum niepozwalać —. —. —Jmp. Regent Koronny; kiedy zbliżaią się czas do zamierzonego Kresu, a jeszcze nic się in publicum nieurobiło, należy samym skutkiem agere agenda nietracąc nadziei melioris eventus. należy podziękować Jł. K. Mci za utatwienie dotąd Obrady publiczne trudniącey Materyi Kommendy: należy Jura majestatis et novellam Legem manutenere. ponieważ zaś tey Izbie tylko quantitatem et qualitatem Woyska determinować competit, ordynacya zaś Jego Majestati z Jchmć panami Hetmanami incumbit; a ztąd niepowinni bydź Hetmani independentes a Majestate et Rzpta; życzył tedy non morari felicitatem publicam, iść na górę, a tak benedicet Dominus operibus Nostris. —„— —. Jmp. N. N. poseł Wołhyński! Aby co miało tamować Obrady publiczne post tot discrimina rerum jako tego niespodziewał się, tak ne incidat Izba in Charibdes Discriminum życzył iść na górę, podziękowawszy Jł. Kr. Mci za uspokojenie Kommendy, y obserwować per omnia novellam Legem. —. —. Jmp. Scipio Starosta Lidzki wyraził, iż Seymowanie teraźnieysze in autumnali tempore agitujące się powinno było przynieść dojrzałe Obrad publicznych owoc: alisci miasto tego zbierają się acerbe dissensionum uwaej niepamiętaiąc na to, że zgoda y jedność jest prawdziwym consiliorum elementem. A jako dawne prawa tak et novella Lex non propter luctam jest postanowiona; tak życzył aby Jchmć panowie Hetmani niechcieli Jey refragari Sua jura tuendo! A że Jmp. Marszałek Dnia onegdayszego reposuit, iż punktow na konferencyi koncertowanych jako nieprojektowanych w Tey Izbie nec decet nec expedit czytać; tedy życzył iść do Senatu a tam się naylepiey dowiedzieć jeżeli aliquam ma laesionem y jeżeli Hetmańska Władza jeszcze niezupełnie uspokojona? Wszak tam będą Jchmć pp. Senatorowie którzy poprzysięgaią avertere si quid nocivi senserint: będą y Jchmć pp. Hetmani; od nich naylepsza może bydź Informacya w czym jeszcze pretendują uspokojenia Władzy Swojey. A tak Sublatis Diffidentiis uspokoi się ta Materya albo tam na górze albo post Regressum w tey Izbie. —. —. —„—. Jmp. podkomorzy Warszawski przytoczył Salomona polskiego Aphorism o Królach polskich, że Jch jest conditio; prodesse, pati et parcere! Że wszystkie stopnie że Jł. Kro. Mć ad amussin obserwuje każdemu jest jawno; a kiedy wzaiemney potrzebuje wdzięczności życzył aby non morari salutem publicam et non protelare czasu daremnemi disceptacyami, ale iść ad montana do łaskawego pana y zjednać Konfidencyą inter Majestatem ac

Liber

Libertatem. Uchoway Boże żeby ten Seym miał zeyść tak jako przeszłe infructuoso eventu! Obawiać się trzeba ne sero medicina paretur, cum mala per longas invalnēre moras! Czekaią Skutku Salutarium Consiliorum Tey Izby pozostali w Domach Bracia coaequacyi w podatkowaniu wyglądaiący! Czeka Eliberacyi Territorium Elbingense! Czekaią Fortece y Lehauzy pożądanego opatrzenia! Sepulta merita Jchmć pp. Wołłowiczow y Sawiszow debitam Satisfactionem przez Sukcessorow Jch implorant! za którymi Instabat. —. —. Impan Wysocki podczaszy Sieradzki. Jako za Króla s.p. Michała y Jana Gwardya była pod Jurisdikcyą Marszałkowską, tak y teraz aby była instabat. Tey zaś gwardyi jeżeli Król Jmć prætendit, należycie to czyni aby Dignitas Majestatis observetur. - Ordynans Jmć: Krakowskiego aby niemiał co derogare Majestati et Libertati trudno o tym konkludować. Co zaś pewna jako Jmp. Regent Koronny namienił, iż umówienie quantitatis et qualitatis Woyska dependet od Tey Izby, Ordynacya zaś Tegoż Woyska zwykła bywać per Majestatem na Konferencyach z Jchmć pp. Hetmanami. Życzył zatym aby niewchodząc in certamen głosow iść na górę, ad auscultanda vota Senatoria. —. —. Imp. Kosciuszko poseł Inflantski powitał Izbę y Impana Marszałka życząc aby tak wszelkie Interweniencye uspokojone były, żeby z tego Rzpłta mogła mieć pożądane ukontentowanie —. —. —. Imp. Karwowski podczaszy Wiski; Letargiem usypia Rzeczpłta kiedy nieszczęście z nieszczęścia pochodzi et abyssus abyssum invocat. Na te Symptomata lubo się znayduią Antidota jednak non proficiunt kiedy ad preliminaria przystąpić niemożna dla Kontradykcyi. Wszak niejest plena Activitas w tey Izbie aż post regressum wystuchawszy vota Senatoria y miawszy Deputatow do Konstytucyi. Życzył iść do Senatu deklaruiąc się, iż po Regressie do niczego nieprzystąpi póki zupełnie materya Kommendy uspokojona niebędzie. —. —. Impan Plater Woyski y Poseł Inflantski powitał Izbę y Imp: Marszałka. —. —. Imp: Marszałek; Kiedy improspero gradu w tey Izbie czas się traci; y kiedy ad unionem Sensuum insze raeye non movent; ta przynaymniey moveat, iż przez takowe dissensye niepotrzebne może się Vigor Tey Izby utracić. pytał się zatym, jesli jest zgoda iść na górę? kiedy jednak contra Sensum całey Izby niektórzy Jchmć kontradikowali; Imp. Marszałek in Spem lepszey harmonii Solvował Sessyą na Czwartek na godzinę dziewiątą precisè. —. —. —. —. —. —. —. —.

Die 1. Novembris. Vacat. Święto Wszystkich Świętych. ☽. —

Die 2. Novembris. Czwartek. Imp. Marszałek; po tak wielu fulminantis fortunae Impetach kiedy należało spodziewać się meliorem Obrad cursum, aż oto assotiari animis niechcemy, a tym samym Zamykamy drogę ad Conclave pacis. Jako na przeszłych Sessyach, tak y tey zapraszał aby iść na górę y pytał się jesli jest na to zgoda? na co conclamatum Zgoda!

Impan

Jmpan Eperyasz y poset Zmudzki odezwat się iż niemasz zgody! —.. —. Jmp. Zienowicz także interlocutorie mówił; że pokí uspokojenie Kommendy przez aktualną Exekucyą wydanego Ordynansu Hetmańskiego nienastąpi, póty nieruszyć się z Jey Izby deklarował. —.. —. Jmp: Chorąży płocki wziąwszy głos wywodził; jako Anterjoribus Saeculis niebyło Woyska Kwarcianego w polszcze ale Królowie Jchmć per robur militiae z Województw y Ziem bez Hetmanów rozprzestrzeniali granice polskie: dopiero za Króla Jmci Augusta pierwszego kilka tysięcy poczęło bydź Stipendiarij militis: tandem z Dóbr Królewskich quartam partem prowentow pozwolono na Woysko y Aukcya Jego stataią; potym za Aukcya Woyska nastąpiła y Władza Hetmańska ale zawsze dependenter od Króla y Rzpltey. Nie chciał wspominać dla czego Mielecki Wojewoda podolski złożył Buławę; y tego niechciał allegować jako po zabranych dwóch Hetmanach przez Kozakow nikt się niechciał podjąć Hetmańskiey Władzy, aż Hetman Litewski musiał mieć generalną Kommendę, nad wszystkiemi Woyskami: ale pominąwszy dawnieysze Exempla tylko jedno allegował że nieśmiertelney pamięci Król Jmć Jan Trzeci pod Wiedniem nietylko polskiemi ale y postronnemi Woyskami rządził. Za Zygmunta III. na Woynę Turecką dana była zupełna Władza Hetmanom, ale expost przez Konstytucyą była zniesiona. A ztąd intulit że y teraz Władza Hetmańska ad novellam Legem powinna bydź dependens od Jk: Kr. mci y Rzeczy pospolitey! per pacta Conventa pozwolono dwanaście set ludzi gwardyi chować Jk: K. mci pro Custodia Corporis pod Jurisdykcyą Jmp. Marszałka W. K.: kiedy zaś novella Lege stanowiono pozwolono dwanaście set ludzi Saskich trzymać Jk. Kr. mci pro eadem Custodia y krom tego gwardyi Rzpltey na trzy tysiące porcyi. Convencya zkoncertowana z Jchmć panami Hetmanami niemoże praejudicare ani Majestati ani Libertati, y o niey w tey Izbie niemożna nic concludere: gdyż co należy ad totam Rempublicam per integros Ordines Jey powinno tractari et determinari. Jeżeli zaś tak daley będziemy postępować jako dotąd to zniesiemy Izbę poselską y derogabimus y Senatorskiey et Supremo Ordini Jk. Kr. mci! przyjechali na ten Seym Ministri ab Exteris potentiis, a dla niezgody Naszey niebędziemy wiedzieli po co y z czym będą expediowani! Instabat zatym aby obserwować gradus Seymowania y stanąć post preliminaria in plena Activitate, aby na Seymikach Relacyjnych mogliśmy wiedzieć co Fratribus referre. —. —. —.

Jmp. Koniuszy Litewski intulit: Iż Spodziewał się przez czas Swojey Choroby doskonałego uspokojenia obstaculorum teraźnieyszego Seymowania; ale teraz widzi remedia graviora periculis, a ztąd obawiać się trzeba żeby Cursus tego Seymu niewpadł w recydywę przeszłych! Sprawa Toruńska, niewątpił, iż odbierze Swiątobliwe judicatum Jw wmp: Kanclerza W: Kor.; ale quae Securitas Executionis hujus Judicati? kiedy tak wiele Dekretów przeciwko

Jem

Temu etiastu ferowanych zostaje bez Exekucyi? Jest y na mieście gdańsku tak wiele konwikcyi praw-
nych, a słuchać Jch niechcą jakoto y w sprawie Sukcessorow nieśmiertelney pamięci Hetmana
Jabłonowskiego. Zalecał Sepulta merita Jchmć pp. Wołłowiczow, Sawiszów. Co do Władzy
Hetmańskiey urgebat aby żadnych niebyło Konwencyi ale prefse juxta novellam Legem aby
zachowana była. —. —. —. Jmp. Kopeć Skarbny Lit.; niepowinna materya Kommendy
morari expectationem publicam w dalszym Consiliorum progressie: ponieważ przez aktualne
oddanie Ordynansu o który Res erat, całe Władza Hetmańska jest uspokojona. Że zaś wydane
są Ordynanse od Jmp: Krakowskiego które directe laedunt majestatem Regiam, gdyż w
nich zakazano Regimentom a nawet y Gwardyi aby nikogo niesłuchać: a zaś qui dicit
omnia nihil excludit: dla tego interest providere aby ta pretendowana independentia
niebyła nociva Rzpltey. Teraz możesz ponderare kto był okazyą zerwania przeszłych Sey-
mów? Rzplta a: 1590. dała Zamoyskiemu Władzę nad Wołoyskiem przeciw Maximili-
anowi, ale Ją zaraz expost Konstytucyą Anni 1593. skassowała: znowu na Wojnę Tu-
recką takąż Władzę Temuż Hetmanowi tribuit, lecz znowu Ją revocavit. Jest kardy-
nalne prawo żeby dependeant Hetmani od Jego Kr. Mći y Rzpltey, a sub Interregno od
Senatu. Niedopiero to Władza Hetmańska wydzierasię ex dependentia od Je. Kr. Mći y Rze-
czypospolitey; ale ta pretensya oblatasię krwią po polach y Rynsztokach doleńdo exemplo!
Za kogoto było, parcendo nominibus, tylko allegował skrypt ad Archivum Anni 1658.;
kto chce wiedzieć, jako jest dependens Władza Hetmańska, niech ten skrypt sobie czyta.
Intulit zatym iż póty z tego mieysca ruszyć się y do niczego przystąpić niemoże póki Ordy-
nanse od Jmć. Krakowskiego wydane niebędą rewokowane. —. —. —. —.
Jmpan Krasiński poseł Ciechanowski; Wydany od Jmp. Krakowskiego Ordynans non prae-
cipitanter jako tu mówiono, ale w czasie po oddanym Ordynansie Kommendy, należycie —.
Chcieć zaś aby ten Ordynans Jmć: Krakowskiego był rewokowany jest Kommendę przywrócić
naząd do Rąk Jego z których magno motu jest windikowana y którego przedtym Servum
poenae nazywano! Deklarował zatym nieruszyć się z mieysca póki Interess tey Kommendy
ex integro niebędzie uspokojony juxta n o v e l l a m L e g e m. —. —.
Jmpan podczaszy Łęczycki poniatowski urgebat; aby w tych in certaminibus
głosów kollizyach brać się ad media uspokojenia Jch: że zaś tu się magis adequata zna-
leść niemogą, jakoby ta materya o której disputatur jako ad determinationem całey
Rzpltey należąca in plenis Ordinibus była uspokojona; instabat tedy aby in executione
prawa iść na górę. —. —. Jmp. Oginski podstoli Litt.; Dziękował Jć. Kr. Mći że la-
pidem offensionis przez oddanie Kommendy amovere raczył: instabat aby iść na górę ad observan-
tiam prawa, atam może się każdy domówić jeśliby ta materya jeszcze de plano niebyła satis-
facta —. —. —. Jmć. Wysocki podczaszy y poseł Sieradzki; Bifarias stysząc illa-

tiones

tiones, mówił, iż jest dubius któreyby miał Sensu suo adhuerere. Jedną, aby wydany Ordynans od Jmp. Krakowskiego był rewokowany ad fundamentum praw allegowanych. Drugą, aby Kommenda była de plano y nad gwardya Jego Kr. Mci sine dependentia Jchmć pp. Hetmanom oddana! Na utatwienie tedy tych dissoni sensus propozycyy, medium podał; aby kiedy się tu uspokoić niemogą iść na górę, et in plenis Ordinibus te materye determinować: interea Ordynans Hetmański subsistat in statu quo. Nim ta Kommenda była oddana, mógł kto mówić że Sen u którego haerebat Servus pcnca censeri merebatur: ale kiedy już teraz Kommenda oddana należy JP. Kominszemu Litewskiemu nietylko gratitudo ale też y Encomia panegiryczne! —. —. Jmp. Malachowski Woiewodzic poznański defendował władzę Hetmańską, allegując że Konstytucya przeciw niey czytana możesię niezraydować in Volumine Legum, ponieważ przeciwko niey się protestowano. punkta jeśli są podpisane jakiey Konwencyi z Jchciami pp. Hetmanami, expedit, aby o nich Izba wiedziała; jeżeli zaś nie są podpisane niepowinny trudnić cursum Obrad publicznych y prosił o deklaracyą JmPc Marszałka. —.. —. Jmp. Królikowski Instygator Litt. poset Inflantski powitał Izbę y Jmp. Marszałka życząc prosperiorem cursum Seymowania. —. —. Jmp. Drzewiecki poset Czerniechowski prosił aby mógł bydź od JmP. Marszałka informowany jeżeli Kommenda jest in toto oddana Jchmć panom Hetmanom, aliás nieruszyć się z mieysca deklarował. —.. —. Jmpan Marszałek; kiedy głosy czynią Irritamenta trudno ich daley rozdawać! Explikował się, że in negotio Kommendy jako miał sobie oddany Ordynans in facie Izby przez JmPc podskarbiego N. Koron. tak go za Wolą Jego Król. Mci y za oświadczeniem się przed Izbą, oddał do Rąk Jmp. Hetmana poln. Koron. - Co tedy daley desiderari może, penitus iż niewie, powiedział. Zapraszał na górę, ale niektórzy Jchmć prosili o Solwowanie Sessyi. potym Jmp. Marszałek intulit iż niewie na czym ma Solwować Sessyą: ale ponieważ zawsze zachodzące ardua w tey Izbie resolvebantur na górze przeto powtornie zapraszał aby hunc passum Lege praescriptum non morari. —.. —. Jmp. Stolnik Krakowski interlocutorie mówił; iż prosi o deklaracyą Jego Król. Mci że Kommenda Jchmć pp. Hetmanom bez wszelkich circumskrypcyi y konwencyi oddana będzie ex integro juxta novellam Legem: a tak Jchmć pp. Hetmani pewnie dadzą nietylko gwardyą, ale y więcey ludzi za swym Ordynansem ad custodiam corporis Jego Kr. Mci! —. —. Jmp. Jełowicki poset Czerniechowski prosił o Solucyą Sessyi in spem melioris concordiae ad observantiam Novellae Legis. —. —. —. Jmp. Marszałek intulit exquirendo Sensus co ma czynić! Jmp. Obożny Koronny interlocutorie wniósł, aby Jmp. Marszałek dał deklaracyą jako na górze upomni się o tę materyą. —.. —. - Jmp. Marszałek explikował się iż jako jest Sługa Universalny całey zgodney Izby tak niemoże żadnych czynić deklaracyi in favorem jednych cum praejudicio drugich: to jednak deklarował, że przy upomnieniu się Wakansow Doniesie Jego Kr. Mci desiderium niektórych Jchmów z tey Izby. Sarcdem post aliquod intervallum, Jmp. Marszałek in spem lepszey Zgody solwował Sessyą in crastinum na godzinę Osmą praecisè. —. —. —. —. —. —. —. —.

Die 3. Novembris. - Jmp. Marszałek; po tak ciężko pracowitey wczorayszey Sessyi wyraził iż się

iż się spodziewa prosperiores obrad teraźnieyszych horas, ufając w miłosierdziu y w Interpozycyi Swiętych panskich Tutellarium tey Oyczyzny, że tandem do pożądanego in unione animorum et Sensuum przystąpi Izba negotiorum publicorum traktowania! pytał się zatym jeśli jest Zgoda iść do Senatu? na co conclamatum Zgoda! tylko JP. Eperiasz contradixit y prosił o głos: —.

Jmp. Eperyasz wyraził; iż chce iść in adorationem Majestatis, ale że go Instrukcya którą czytał obliguje, aby do niczego nieprzystępował póki materya Kommendy niebędzie uspokojona. Więc upraszał aby Jmp. Marszałek poszedł do JEgo Król. mci po deklaracyą, jeżeli jest zupełnie uspokojona? Wyraził naostatek iż się przeciwko prywatnym wszelkim konwencyom o Kommendę protestuje! — „ —. Jmp. Karwowski podczaszy Wiski. Zaledwie nie ex profundis obumarła, woła, Rzeczpospolita! Miseremini mei saltem vos Amici mei! a jako czas utracony wrócić się niemoże tak kiedy Consilia jako anima Corpus publicum utrzymuiąca zatracone będą, verendum aby y ta Izba niebyła utracona, ac Libertas semel amissa nunquam reditura; verendum y to żeby w tey Izbie niebyła vox clamantis in deserto, a zatym nie rzeczono perditio tua ex te Israel! Instrukcya niejest lex positiva postowi na Seym dana, ale tylko propozycya! Życzył, aby resztuiący czas nie dysceptacyom y nienależytym refutacyom, ale debito ordine postępuiąc bono publico impendere. O co wołaią pozostali w Domach Bracia; wołaią y w niewoli pod Regimentami Brandeburskiemi zostaiący: maiąc media ratowania Jeh a nie ratować jest Onus Conscientiae. Aby do Króla Jmci Jmp. marszałek z prywatnemi miał iść expostulacyami na to się zgodzić niemoże, bo to jest contra antiquam praxin; ale jeżeli będzie o co może się publice in facie całey Rzeczypospolitey o to domówić —. — . — . Jmp. podkomorzy Podolski. Życzył, aby głosami niepotrzebnie pro et contra certuiącemi nietracić czasu Obradom publicznym naznaczonego; ale aby iść do Senatu y tam in facie całey Rzpltey jeśli jest o co domówić się: wszak post regressum do Tey Izby in quantum by Jchmć pp. Hetmani opowiedzieli, że Kommenda niejest uspokojona, wolno będzie o tym rozmowić się. Żeby zaś Król JEgomć miał bez gwardyi pozwoloney zostawać ~~się~~, na to niezgadzał się — . — . — . — . — .

Jmp. Szyszka poseł Lidzki. Affulgebat Spes Szczęśliwego Zakończenia Seymu teraźnieyszego; aż o to nova emergunt Symptomata które expectationem publicam morantur: kiedy Kommenda z partykularney JE. Kr. mci applikacyi za Staraniem Xcia Jmci prymasa y innych Jchmć pp. Senatorow tudzież Ministrow Status jest oddana. Życzył, aby w resztuiącym czasie według prawa agere agenda y iść do Senatu, bo aliás deklarował się niepozwolić na prolongacyą czasu. Życzył per omnia novellam Legem manutenere którey ani meliorandi ani augendi ani minuendi facultatem niepozwoli. przekłada todycyą o Dobra Neuburskie przypominaiąc, aby nie przez Sąd Seymowy Sprawa o nię discernatur, ale w Trybunale W: Xtwa Lit: y w innych Ziemskich Subselliach mnieyszych; ponieważ te dobra pure Ziemskie; y póki na to deklaracyi niebędzie, powiedział, iż post vota Senatoria do żadney innej materyi nieprzystąpi. Merita Jmp. Scipiona Kasztelana Smoleńskiego według Swojey Instrukcyi rekomendował y prosił aby JE

rekom

Rekommendacya między innemi inter vacantias konnotowanemi Singulariter do Laski Jć. Kr. Mći konnotować. — „ — „ Jmp. Marszałek ponowił pytanie swoje jeśli jest Zgoda iść do Senatu? Conclamaverunt Zgoda! ale JMP. Zienowicz poseł połocki contradixit: y tak wziął głos: — „ —. Jmp. Stolnik Wołhynski; Zapatrując się na teraźnieyszy czas widzieć każdy może iż vitia sunt hominum non temporum, factorum non fatorum. Uznane jest pro primo Objecto Kommendy uspokojenie: o tey ponieważ jeszcze zachodzą disceptacye, kiedy infertur tu kiedy Hetmani powinni będą dependentes od Jego Kr. Mći y z Woyskiem, przyznawał, iż tak powinno będź ale indivisim od Jego Kr. Mći y Rzpltey! Allegowana Konstytucya Anni 1658. którey in volumine Legum niemasz, jest ad irritationem Domu przeświętnego Jchmć pp. Lubomirskich jako zdawna tak y teraz pro Libertate certujących. Za Króla Zygmunta Augusta był Hetman Jan Tarnowski, a po nim successive continuatur ta władza aż do tego czasu cum arcano libertatis. Życzył zatym adire Majestatem aby satisfiat desideriis populi kiedy Ordynans oddany Kommendy; należy in integro utrzymać novellam Legem w którey contra pacta conventa pozwolono gwardyi Saskich ludzi Jć. Kr. Mći 1200.; gwardya zaś Koronna którey Rzplta Stipendia płaci aby należała do Kommendy Hetmańskiey. Dawno o to instabant niektórzy Jchmć aby Jmp. Krakowski wydał Ordynans do Regimentow; czego Jp. Krakowski per Observantiam Regis nieuczynił; teraz kiedy to po oddaniu Kommendy effectuavit, niemoże argui, aby w tym co miało derogare Majestati; ani może pretendi żeby ten Ordynans był rewokowany. Contra quasvis privatas Conventiones z Jchmć pp. Hetmanami manifestował się. —. — Jmp. Karwowski, na prywatne Jmp. Marszałka z Królem Jmćią expostulacye nieprzezwalał, ale żeby publice kiedy będzie o co upominał się. — „ — „ Jmp. Obozny Koronny, także interlocutorie intulit, że S. p. Jmp. Zawisza Marszałek zwykł był adire w grodnie prywatnie Jć. Kr. Mći y przynosił deklaracye do Izby: toć y teraz to może subsegui. — „ — „ Jmp. Grabowski podczaszy Kijowski poseł Liwski zabrawszy pierwszy głos y powitawszy Izbę y Jmp. Marszałka przymówił się do materyi względem Kommendy niepotrzebnie pro et contra in disceptationibus zostającey; ile kiedy Ordynans przez który zdaTo się żeby to derogatum Władzy Hetmańskiey jest oddany Jmp. Hetmanowi pol. Koronnemu. Jest zgoda całey Izby aby novella Lex in toto observetur et manuteneatur: a kiedy tak jest, życzył przeczytać Eandem legem: jakoż czytał titulo: Regulamen punktualney płacy Woysku: a jako przyszło do tych słow: „Woysko regularne in scripto ad Archivum quoad quantitatem „et qualitatem Specyfikowane na Obronę Dostoieństwa Naszego y Rzpltey postanawiamy" subjunxit, ponieważ in hac quantitate et qualitate znayduią się gwardye Jego Król. Mći, te zaś pro custodia Corporis Destinowane, tedy życzył, aby trzymaiąc się dispozycyi Ręką Marszałka natenczas Seymowego a teraz Woiewody wołhyńskiego podpisaney, była Lex novella in toto zachowana. Kiedy Jchmć pp. Hetmanom Kommenda nad całym Woyskiem wrócona, expedi

expedit, aby się do gwardyi tak bardzo nieinteressowali, gdyż Król Jmć annuendo votis populi wyprowadzit Woyska swoje z państw Rzpltey chcąc mieć dispozycyą nad gwardyą swoją, tak jako miewali Antecessorowie Jego Królowie polscy. Kiedy wystawiać Króla Jmci jest zgoda w tey Izbie; a kiedy providere Majestatowi Jego Securitatem na to zgody niemasz! Refutacye głosów jako tu contra Authoritatem Izby invaluerunt, tak życzył aby ich poprzestać; ale owszem in unione animorum tribuere co Królowi panu to Królowi, co Rzpltey to Rzpltey, a co Hetmanom należy to Hetmanom dependenter od Jego Król. Mci y Rzeczypospolitey. — " — " — Jmp. Sawicki Pisarz Wileński, ubolewał nad straconym na niepotrzebnych disceptacyach i dissensyach czasem; urgebat per Amorem patriae aby porzuciwszy te Kontrowersye iść do Senatu et agere agenda! należało przecie Królowi Jmci y tuteyszey Izbie podziękować za oddanie Komendy przed wydaniem Ordynansów pod dawnieyszą datą expediowanych. Życzył convenire Jchmciom pp. Hetmanow o Jnformacyą względem tey Kommendy aby więcey Izby nietrudnita. Słuszne desiderium principale Woiewództwa Wileńskiego że będąc preaggrawowane podatkami tak że się w wielkich Summach zadłużyć musiało, a dla niepotrzebnych dissensyi niepodobna extra plenam jeszcze Activitatem o tę słuszność agere: więc protestował się że omne damnum, także niewindikowanie zabranych pod Regimenty Brandeburskie ludzi imputare będzie musiał Temu kto impedit Cursum Seymu. — " — Jmp. Wielohurski Kasztelanic y poseł Wołyński, nad straconym czasem na Kontrowersyach indolebat. Ordynans Hetmański według prawa wydany niepowinien reprobari ani revocari. Władza Hetmańska powinna bydź dependens od Jego Krol. Mci y Rzeczypospolitey. gwardyi dwanaście set pozwoloney aby było pod Jurisdikcyą Marszałkowską. Lex novella in toto observetur. a w czym tu się uspokoić niemożna z tym iść na górę dla ułacylitowania zachodzących trudności — " — " — Jmp. Marszałek; Kiedy eadem sors aspera in promovendo bono publico co y dnia wczorayszego panuje w tey Izbie a tym samym et cursui Justitiae w Sprawie Toruńskiey tamuje drogę; przeto jeszcze niedesperując de meliori sorte Solwował Sessyą in crastinum na ósmą precise — " — " — "

aequali characterе zostających postow Sensus od drugich notantur Critica Censura; jakoby tu już niewolno było et sentire quæ velit każdemu et dicere quæ sentit. Czego już sam na sobie doznał flagrantius mówiąc pro juribus Majestatis, subjunxit, lubo do tego obliguje go przysięga Rempublicam recolere. Nie był nigdy od nikogo dependens idąc via virtutis, y tey się jedney drogi zawsze trzymając, ani mu może foeda adulatio objici bo to jest Servile vitium. Jeżeli zaś u kogo to verificari może iż aetas parentum pejor avis fuit et tulit neguiores, niech się sam z sobą poomiarkuje! W tey Izbie eadem prerogativa Libertatis et eadem virtus która była w przodkach Naszych zachowana y obserwowana bydź powinna. Władza Hetmańska którey Cultorem wyznał się bydź, powiedział, iż jest potrzebna: ale żeby miała excedere Władzę Majestatis, na to pozwolić ex ratione Status niemoże. Apellavit testimonium Jmć. Wojewody połockiego terazniejszego in Anno 1713. Marszałka Seymowego, jakie były rationes Status niepozwalać tey Władzy absolutam potestatem? gdyby Majestas etiam per imaginationem miała bydź gravis et prejudiciosa Libertati, deklarował sam etiam cum dispendio vitae przeciwko temu opponować się: ale że tu tylko idzie de Securitate Majestatis która jest na gwardyi ufundowana, musi providere aby ta Securitas niebyła zniesiona. Król Jmć niepretenduje generalney Kommendy nad Regimentami, ale tylko żeby gwardye których porzye opisane ractował circiter na ludzi trzy tysiące kilkaset, były extra absolutam potestatem Hetmanow, bo Majestas cum Custodia Sui Corporis od niey dependere niemoże. Władza Hetmańska, to jest prawda, iż jest erigowana propter Libertatem; ale ne quid deroget Libertati w tym trzeba mieć wczesną animadwersyą y aby Król miał Suam debitam prerogativam. Niech Jchmość pp. Hetmani explikują się, przed całą Rzpltą czego pretendere mogą do Władzy swojey? a w tey Izbie expedit in unione Sensuum agere agenda y iść na górę. Trzeba się obawiać, aby w tych dyssensyach tertius interveniens niebył bono publico przykry! Jeżeli Jchmć pp. Hetmani chcą observare Legem Novellam w tym jest uniwersalna całey Rzpltey zgoda aby in toto od wszystkich observetur. Obmyślona jest Jego Król. Mci z Woysk swoich Saskich obnażającemu się securitas et legalis et armata: legalis jest w prawie y w Sądach determinowanych, armata jest w gwardyi, którą oddać Władzy Hetmańskiey independenter, jest sub honesta Custodia Jego Kro. Mość trzymać! Niemoże się nikt obawiać a Majestate jakiego Libertati praejudicium, bo pan dobry y trzema tysięcy gwardyi niemoże resztującemu Woysku Cudzoziemskiego zaciągu ludzi całemu polskiemu bydź in aliqua apprehensione. Kommenda że jest de plano oddana, o tym y dysputować nietrzeba y nie łamować tym drogi do Senatu. Ordynans Jmć. Krakowskiego precipitanter wydany, nie dla tego w przeszłym głosie urgebat aby

byt rewokowany żeby to koniecznie efficiari miało: alez przecie uważając formam Jego antecedenter inpracticatam, y to expediens, że niepodziękowawszy ani o tym doniosłszy Królowi Imci y Izbie Jey, nienależało wydawać takowegoż Ordynansu. Życzył zatym iść na górę y tam adinvenire media aby niebyła laesa majestas. Naostatek y to jeszcze intulit: mówiono tu formalia ab homine unius negotii, Libera me Domine; a ja mówię ab ambulante in tenebris homine, Libera nos Domine! — . — . — . — . —.

Jmp. Bekierski; Spóźnione na Kontrowersyach obrady publiczne jedno tylko przynoszą poenitere. Życzył in Unione et bona harmonia te differencye o gwardyą poszedłszy na górę, kommunikować Senatowi dla prędszego pogodzenia obawiając się, aby niebyło z tąd Izba przez te niezgody divortium. Kiedy w komput Woyska Koronnego jest włożona gwardya Jmp: Marszałka W. Kor. po gwardyi JE. Kr. Mci; toćby a pari trzebaś Jchm pp. Hetmanom interessować y do tey gwardyi Jmp. Marszałka. Życzył zatym łączyć się cum Superioribus Ordinibus, a tak wszystko może się uspokoić — . — . — . — . — . —.

Jmp. Wał Chorąży y poseł Grodzieński, uczynił kondolencyą nad straconym na disceptacyach czasem! Życzył wziąć Konstytucyą Novellae Legis pro antidoto y trzymając się Jey we wszystkim obserwować gradus Seymowania, et in plena activitate radzić de publico bono, conjunctionem cum Superioribus Ordinibus persuadował zawczasu, alias protestował się że według dwey Instrukcyi niepozwoli na żadną prolongacyą jak Sześcioniedzielny termin wyniedzie; instabat ad extremum o to aby w sprawach in foro competenti sądzonych niebywały Ewokacye przez Mandaty na Seym. — .. — .. Jmp. Ożarowski Stolnik Krakowski; Kiedy ta Izba obróciła się in Theatrum dissensionum per malignitatem aculeis wtłoczonych głosow, wyraził, iż niechce nic ad exacerbationem inferre, ale tylko namienił dawne przysłowie: Si res vis, res porta; pro verbis verba reporta. Co do racyi wniesionych, powiedział, iż go to non convincit że pan dobry; bo non de hoc quod est, ale quod potest esse, providendum!! Władzy Hetmańskiey nietrzeba opisować bo jest opisana dosyć in novella Lege. przez wydany Ordynans coby Jmp. Hetman miał deviare całe ignoratur. Że zaś gwardyi, która excludere od Władzy Hetmańskiey majestas usiłuje, jest Komput nad dawnieysze zwyczaje większy bo do extereeh tysięcy pięćsset porcyi ascendens, dla tego expedit, aby ta quantitas była Władzy Hetmańskiey podległa. Doświadczona Jchmość pp. Hetmanow ku Jego Kr. Mci w przeszłych Zamieszaniach stateczna Wierność niepowinna teraz in dubium vocari: a do tego snadniey agere Rzpltey z Strugą swoim a niżeli cum primo Ordine. Oddany jest Jchmć pp. Hetmanom Ordynans Kommendy, ale prywatne Konwencye o nię formowane jest to medicina pejor morbo. prosił Jmpa Marszałka aby doniosł desiderium Jego Królewskiey Mości żeby władza Hetmańska circa novellam Legem y przy dawnych prawach zachowana była — . . — .

Jmp. Marszałek; ponieważ niemasz zgody iść na górę, a głosy tylko przynoszą niepotrzebne exacerbationes et disceptationes tedy Solwowat Sessya do poniedziałku na godzinę Siodmą!

Die 5ta novembris. Niedziela. Vacat. —. —. —. —.

Die 6ta Novembris poniedziałek. Jmp. Marszałek wyraził, iż niewie jak ma zacząć zagajenie Sessyi widząc niedyskretne Izby na życzynę serca: prosił aby iść na górę a gdy conclamatum Zgoda! —.. —.. Jmpan Lienowicz, ponieważ Kommenda in cardinalibus rationibus które tu są wniesione niejest uspokojona, niepozwalał na górę. —. —. —. Jmp. Karwowski interlocutorie. Kiedy niemasz zgody na górę upraszał o dyspensę na sprawę Chorunską. A tak, —.. —. Jmp. Marszałek. Kiedy obrady infausto volvuntur successu, sprawa zaś Chorunska ob absentiam Jchmć pp. Posłow tam zasiadających retardatur: azaliż pan Bóg po tey sprawie inspirabit Spiritum Unionis, Solwowat Sessya na godzinę osmą precise in Crastinum. —. —. —. —. —. —. —. —.

Die 7. Novembris Wtorek. JmP. Marszałek; Już to ostatni tydzień Seymowania zostaje! pocieszyły Nas exordia, koniec zaś nieszczęśliwych spodziewać się każe konsequencyi! Kommenda jako totaliter oddana, tak przez wydane Ordynanse JmP: Krakowskiego żadney niechce Jego Kr. Mść admittere urazy. Gwardya jako zdawna była pro Custodia Corporis Regii, tak y teraz toż samo bydź powinno. Spodziewając się zaś in fine velociorem motum zapraszał na górę. Na co Conclamatum Zgoda! tandem, —. —. — Jmp. Buynicki, życząc iść na górę salvo regressu, aby Kommenda sufficientius była uspokojona instabat, a to przed ruszeniem się do Senatu! —.. —. Jmp. Marszałek; Kiedy in cardine Legis jak na haku zawiszły Consilia publica nierozumiał huc vel illuc nakłonić się albo ad interitum albo ad portum Salutis: nietracąc jednak nadziei in collisionum turbine pytał się jeśli jest zgoda na górę? Niektórzy Jchmć contradixerunt, a tak —.. —.. —. Jmp. Marszałek; Azali post has tempestates zajaśnieje pożądana pogoda, a serca contradicentium ad visionem Domini wypogodzi? Solwowat Sessya in Crastinum. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

Die 8. Novembris Środa. Jmp. Marszałek; Dzień dzisieyszy naznaczony de Lege ad finienda præliminaria! Dzień ten od którego pendet Salus publica, należy, aby w tym krótkim czasie in ultimo prawie periculo zostającą Rzeczpospolitą Consiliis juvare złączywszy się z Senatem. Zapraszał na górę; na co gdy Conclamatum Zgoda! —.. —.. Jmp. Lienowicz; jako niemasz Satysfakcyi juxta novellam Legem Kommendzie tak y na górę iść niemasz zgody! —.. —. Jmp. Marszałek; Na Jlacya Jmpana połockiego kontentując oraz desideria publica, donosi Izbie, jako Kommenda totaliter uspokojona! o gwardyą tylko res erat: a ta materya na górze uspokojona bydź może tak że będzie et Securitas Majestati et in toto prerogatywa Hetmanów. prosił zatym o Instancyą całey Izby do JmP. Lienowicza; ale gdy to niepomogło; znowu,

Jmp.

—.. — Jmp. Marszatek; Jeszcze nietracąc nadziei kiedy Sol vergit ad Occasum pytatfię jeśli jest zgoda na górę? ale kiedy perseverabat przy Uporze Swoim Jmp. potocki; —.. — . — Jmp. Marszatek; Kiedy non movet Amor boni publici, pretium darmo strawionego czasu moveat timor przyszłych konsequencyi które ztąd imminent! A ponieważ nie masz zgody iść na górę, to niemasz podobno zgody y na Seym! Kto temu jest przyczyną cadat Super Illum omne malum! Solwowat zatym Sessyą in crastinum. —. —.

Die 9: Novembris Czwartek. Jmp. Marszatek; Dzień wczorayszy był ad finienda preliminaria! a że nam steriliter decessit, więc mamy dzień dzisieyszy de Lege naznaczony do tączeniafię: a zaliż venient meliora lapsis? Zapraszał iść na górę. Conclamatum Zgoda! Jmp. Zienowicz contradixit. —. —. —. —. —. Jmp. Stolnik Krakowski interlocutorie powiedział iż lubo ma na pamięci novellam Legem aby satisfiat Oney, ale też y Instrukcyą według Konstytucyi 1690. ad finienda preliminaria, zaczym Życzył iść na górę salvo regressu. —.. —. Jmp. Marszatek; Należy wprzod convenire Majestatem et Senatum jeżeli nam pozwolą regressu, bośmy już Izbę poselską stracili. W tym ruszyli fię z mieysc y po długich konferencyach; —.. — Jmp. Marszatek; Lubo czas spóźniony niewątpił jednak że ex amore boni publici et pretio utrzymania Seymu, zechcą iść na górę y pytat fię jesli jest Zgoda? Jmpan Zienowicz contradixit. —. —. —. Jmp. Marszatek pytat fię Jmp: Zienowicza y Kollegi Jego, jeżeli życzą sobie Seymu votivum Succesfum czyli też rwać go? —.. —.. — Jmp. Buynicki poseł połocki powiedział: ponieważ Jp. Zienowicz tamuje cursum Seymowania y niechce fię nakłonić iść na górę: więc ne quid detrimenti Respublica patiatur, pretio boni publici przyznał, iż są illegitime obrani! W tym się stał Motus Izby: jedni instabant żeby sądzić; drudzy że na novum emergens prawa niemasz tedy niepodobna sądzić; trzeci już weszli in Activitatem niemogą bydź sądzeni! —. —. Jmp. Marszatek niemogąc hos componere fluctus Solwował Sessya in Crastinum. —. —.

Die 10. Novembris piątek. Jmp. Marszatek; niepodobna non ingemiscere kiedy peraspera Sors, Izbę Naszę coraz in majorem podaje Vexam! Uchoway Boże z tych Naszych dissensyi fatalnych Konsequencyi! bo za niedoyściem Seymu coż idzie? Diffidencye inter Status które są nayprzewrotną Zgubą. A zaliż pan Bóg lubo in declivie in Unione trium Ordinum prosperabit Obrady publiczne? Zapraszał na górę. Na co gdy conclamatum Zgoda! —.. — . — Jmp. Zienowicz powiedział iż niemasz Zgody ale profit o głos. Jchmć pp. Mazowieccy y płoccy niepozwalali mu głosu ponieważ jest in illegitimitate y niepowinien tamować cursum Consiliorum. Zaś Jchmć pp. Haliccy y Czerniechowscy odpowiedzieli favore Jmć P. Zienowicza że jest in activitate bo jakilka razy zabrał sine ulla objectione et protestatione. W tym po długich Koncertacyach Jmp. Marszatek iterato pytał fię jeśli jest zgoda iść na górę? Jmć P. Zienowicz y Jchmć pp. Czerniechowscy contradixerunt. —.. —. —. —. —. —.

Jmpan

Jmp. podskarbi Nad. Koronny; Interlocutorie: Już maią nadzieja Seymu! w tym tylko Animadwersya Izba mieć powinna, jezeli to jest Jey powagi dependere od arbitrów, y żeby posłowie illegitime obrani powinni tamować felicitatem publicam! — .. — .. — . Jmp. Zienowicz interlocutorie, iż legitime obrany powiedział, bo ten który mu obiecił disparet, przyczem Czerniechowscy posłowie firmiter obstabant. — .. — . Jmp. Starosta Rożanski interlocutorie; niemoże Jmć. Zienowicz tamować Cursum Consiliorum nie będąc in plena activitate! — .. — Jmć. Marszałek; nie tylko w dawnieyszey ale y w naszey Rzpltey było crimen desperować de Successu boni publici, niedesperując w Łasce pana Boga że zechce imminentia z niedoyścia Seymu oddalić pericula, y ten krótki czas felici in unione animorum coronare fine. Solwowat Sessya na poniedziałek na godzinę Osma precisè. — . — . — . — . — . — . — . — .

Die 11. Novembris. Sobota. Swięto Swiętego Marcina.

Die 12. Novembris. Niedziela. Vacat.

Die 13. Novembris. poniedziałek — . Jmp. Marszałek; Dzień dzisieyszy dies decretoria Seymu pociągająca za sobą niepomyślne Konsequencye uchoway Boże z niedokończonego albo zerwanego Seymu; aby ukontentowała desiderium publicum zapraszał na górę salvo regressu abyśię naymniey nieubliżyło prerogatywie tey Izby y pytałśię jeśli jest Zgoda Universalna? Conclamarunt niektórzy Jchmć Zgoda! cum hac precustoditione: aby Jmp. Marszałek adeat Majestatem et Senatum jezeli Jm pozwolą regressum. Niektórzy zaś Jchmć przydali aby przy tey Expostulacyi z Królem Jmcią prosił o deklaracyą, jezeli gwardya jako novella Lex circumscribit za Ordynansami Hetmańskiemi chodzić y Onych słuchać będzie? — . — . Jmp. podskarbi Nad. Koronny odezwałśię na to, że niemasz Zgody! A tak po długich discepta-cyach poszedł Jmp. Marszałek do Króla Jmci y przyniosł deklaracyą Jego pańską, jako Jk Mć y Senat znalazł faciles in desiderio Izby pozwalając regressu; A tak, O —

Ruszyli śię wszyscy z Jmp. Marszałkiem do Senatu gdzie zastali Jk. Kr. Mć na Tronie z Jchmć Pp. Senatorami. Dany tedy głos przez Jmp. Marszałka W. Kor. Jmp. Marszałkowi poselskiemu. — . — . — . Jmp. Marszałek wyraził: że iniqua Sors przedłużyła Izbie desiderium visionis Jk. Kr. Mci! jednakże in Unione animorum pospieszyli do upomnienia się Wakansów które czytał Jmp. Gaspary Sekretarz Seymowy. po przeczytaniu desideriorum Województw Koronnych y Litewskich, Jmp. Kanclerz W. Koro. od Tronu doniosł: że Jk. K. Mć widzi różne desideria Województw jakoto do Skarbu Koron. y nadwornego które że exnunc ufacylitowane bydź niemogą, deklaruje jednak suo tempore wszelkie ukontentować desideria. — . Co zaś do rozdania Wakansow te jako zwykł zawsze Jk. Kr. Mć benemeritis et possessionatis w Województwach konferować civibus tak y teraz na Instancyą Izby konferować raczy pieczęć mniejszą Koro. Jm Xiędzu Lipskiemu prezydentowi Trybunału Koronnego. Kasztelanią Wołtyńską, Urodzonemu Olszańskiemu Chorążemu Wołtyńskiemu; Kasztelanią Sądecką W. Stadnickiemu Kasztelanowi Bieckiemu; Biecką U. Dembińskiemu Kasztelanowi Oświęcimskim

Osw

Oświęcimską Ur. Morsztynowi Staroście Sieradzkiemu; Kasztelanią Sieradzką Konarską Ur. Mączyńskiemu Staroście Klonowskiemu —. — . — . — . — . — . — . — .

Jm x. Wysocki Archidyakon Chełmiński mając sobie dany głos przez JmPana Marszałka W. K. diserto ore złożył in manus JE. Kr. Mci pozostałą in manibus Capituli po Smierci Jm x^a Bokuma Biskupa Chełmińskiego pieczęć mnieyszą Koronną —. — . — . — . — .

Jmp. Marszałek W. K. facundo eloquio wokował Jm x^a Lipskiego do odebrania konferowaney Jemu pieczęci, którą z Rąk J^o Kr. Mci odebrawszy y przysięgę wypełniwszy poszedł z Jchmi p.p. Ministrami na mieysce Swoje y disertissime podziękował JE. Kr. Mci za dany sobie pieczęć! — .. — . Zaraem dany głos Xciu Jmci podkanclerzemu Lit. który wyrażając fessas vires Suas debilemque senectam złożył in manus JE. Kr. Mci pieczęć —. Xże Jmć Kanclerz Lit. od Thronu opowiedział: iż JE. kr. Mci Xięciu podkanclerzemu konferować raczy Kasztelanią Wileńską, Kasztelanowi zaś Wileńskiemu podkanclerstwo: y tak stanęła commutatio. po wypełnionych tedy przysięgach zasiedli mieysca Swoje y Xiąże podkanclerzy podziękował Królowi Jmci za konferowanie pieczęci y za przeniesienie Oyca Swego in gremium patrum. —" —" —" —" —" —" —" —".

Dany potym głos Jmp^z Marszałkowi poselskiemu który prosił o Regress. —.

Jmp. Kanclerz W. K. od Thronu odpowiedział: iż lubo JE. K. Mci życzył Sobie inseparabilem conjunctionem cum Ordine Equestri; jednak dogadzając desideriis Izby y zniosłszy się z Senatem pozwala Regressu. nominował zatym do Konstytucyi Deputatow; z Senatu, Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego; z Matey polski, Lubelskiego; z Wielkiey polski mazowieckiego Wojewodów. Xże zaś Kanclerz Litewski z prowincyi Litewskiey nominował od Tronu Xięcia Jmci Kasztelana Wileńskiego —. — . — . — . — .

poszedł zatym Jmp. Marszałek cum Ordine Equestri do Izby poselskiey y nominował Deputatow do Konstytucyi: z matey polski; Stolnika y Regenta Koronnych; z Wielkiey polski, podskarbiego Nad. Koronnego y podkomorzego Czerskiego; z Wielkiego Xięstwa Litewskiego Jmp: Pisarza Wileńskiego y Starostę Lidzkiego. po nominacyi wziął głos;

Jmp. Czacki Stolnik Wołhynski życząc aby napisawszy kilka konstytucyi Seym puścić w Limitę! Conclamatum, Zgoda! ale,

Jmp. Wojewodzic poznański in fundamento Instrukcyi Sobie danej niepozwalał na Limitę. potym proszony od różnych Jchmciów supersedował.

Jmp. Obozny Koronny; nietrzeba mieć za złe JmPr Wojewodzicowi że trzymając się Instrukcyi et de assensu Nas Kollegow kontradykował: jednak propter Bonum publicum lubo Nas Instrukcya stringit ustępujemy hoc praecustodito, że pro hac sola et unica vice cavendo in posterum, lege publica, aby więcey tych Limit niebywało. Conclamatum Zgoda!

Jmp. Stolnik Belski, praecustodivit sobie na Reassumpcyą Seymu wolne przymówienie ad novellam Legem in puncto do gwardyi. —.

Jmp. Stol

Jmp. Stolnik Wołyński z innemi Jchmcmi urgebat teraźnieyszą Konstytucyą approbare novellam Legem. Xięstwo Mazowieckie także y Litewskie contradixit temu obawiając się aby się nieźdali approbować praeaggravationem w podatkowaniu. Insi zaś Jchmc rozumieli za niepotrzebną rzecz wspominać Legem novellam przez Konstytucyą grodzińską tutam in toto ostawowaną. przystąpili tedy Deputati do przysięgi; po którey wypełnioney:

Jmp. Marszałek upraszał o audiencyą do słuchania projektow. W tym niektórzy posłowie Litewscy protestabantur, że jeżeli Limita niebędzie do grodna zapisana, to na nię niepozwolą: czemu lubo kontradykowali koronni, jednak pozwolili. —.

Czytane zatym projekta: naprzod aryngа Seymu. pospolite Ruszenie Koronne y Wielkiego Xięstwa Litewskiego. Securitas Exekucyi Dekretu Thorunskiego dyspensując Jchmc pp. Hetmanow ut asistant copiis militaribus Exekucyi tegoż Dekretu salva disciplina militari per novellam Legem sancita. Dołożono w tymże projekcie similem Executionem z Miastem Gdańskiem w Interessie Jchmc pp. Jabłonowskich. Czwarty projekt odłożenie Seymu. —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

Jn hoc puncto Wielkie Xięstwo Litewskie obstitit; aby ta Limita non deroget Kadencyi Grodzińskiey; na co Jchmoś panowie posłowie Koronni niechcieli pozwolić, ale potym odstąpili od swojey pretensyi. Continuabatur tedy ten projekt z Recessem na Reassumpcyi Calculi Skarbów Wielkich y Artyleryi utriusque gentis, tudzież desideriorum Woiewodztw, Liem et recommendatorum na tym Seymie, Kunegundy etc. Jn hoc interstitio przed Limitą, mają expediri konferencye cum ministris extraneis præsentibus, nie conclusive ale tylko communicative Stanom Rzeczypospolitey na przyszłym Seymie. Czas Seymowi limitowanemu zostawiony in arbitrio Jego Królewskiey Mości —. —.

Ruszyli się zatym Jchmc z Jmć. Marszałkiem przed godziną 12. południową do Senatu. Ale Jchmoś panowie posłowie Litewscy zostali się na mieyscach chcąc aby czas był determinowany Limicie y inserowany w Konstytucyą: ale będąc wyperswadowani od Jmpana Marszałka, że to jest Juris Majestatici imponere tempus supersedowali od swey Pracy y poszli na górę. —. —. —. —. —. —. —. —.

Tam przeczytawszy projekta in plenis Ordinibus, solitis solennitatibus,

=Seym Zakończony. —. —. —. —.

Ad Majorem
Dei Gloriam.

=powitanie

154.) powitanie Izby Poselskiey przez JmPana Podskarbiego Nadwornego Koronnego Marszałka Seymu przeszłego na Seymie A: 1724. –.

Dotąd leżąca in alto sinu publiczney Expectatywy y odszesciumiedzielnych owych nic cale in publicum nieprofitujących sessyi spoczywająca, proelia post vocum nullos habituram triumphos; tęż samę, mówię, niedoszłego Seymu Laskę, nutu Numinis, annutu Majestatis, voto Reipublicae gdy szczęśliwie dziś podnoszę; podnoszę oraz oczy in faciem exorientis solis z tą niezawodną politycznej reflexyi animadwersyą, iż co wschodzącemu planecie, gdy ten amabili exortu dżywia, dzwiga y podnosi wzgorę poziome leżące virentia, przypisować zwykliśmy, ut respexit erexit: toż y ia przy podniesieniu Laski mojey pożądanemu WWmm panow lectissimi Equestris Collegii Konspektowi, z tak wielu prowincyalnych Horyzontow in unum objectum skompendiowanemu Oku swobod czczystych ogromney zrzenicy: Vos oculus patriae vos estis singula Lumina Regni! wgłos mowię, Dzisiay przyznać powinienem iż powtórnie ut respexistis erexistis. Mówię zaś fidenter wyznaję bespiecznie tactus conscientia Status, iż wcale nie Ja ale Laska WWmm panow ze mną, nie Ja ale tak liczne tak przezacne ex millibus wyjubilerowane wybrakowane WWmmp: grono, stanąwszy tu in puncto determinowaney obrady podnosi dzisiay tę Laskę, której Sterile Ministerium nic nieprofitujące kontynując niechciałbym bydź i dzisiay injurius tempori zabierając go Ceremonialibus Officiis należytego WWmm panow powitania! Wszakże nic tu po słowach nic po ustnych expressyach kędy exoptatissimos vultus wszystkich w obec et in particulari każdego z WWmm panów, quo voto, quo cultu, qua mente, witać, estymować y wenerować dostaje mi się. Życzyłbym sobie całego kota tego wszystkich oczy miec skoncentrowane w sercu mojem! inserere utinam oculos nostro in corde liceret!

Radbym już z serca miasto słow wydawał, liczył, quot verba tot corda, albo przynaymniey słowa aequivalentia sercu, częścią na powitanie tey in redivivo Reipublicae Amphitheatro zgromadzoney postliminio Izby, częścią na oddanie winnego y nieśmiertelnego dziękczynienia Nayiaśnieyszemu Jego Królewskiey Mości Pana Naszego Miłościwego Majestatowi, tak łaskawie, tak punktualnie, tak doskonale ad normam Legum Seym teraznieyszy nam składającemu. Ma oto JK. Kr. Mć Jestem Coelum et Terram, Spectatorem same niebo, Swiadkiem całą Ziemię, Oycowskiey Swojey nieuspioney czułości, nieporównaney opatrzności centoculos agros celującey, która ex Specula Majestatis z tey Strażnicy daleko patrząc, głęboko wszelkie przenikając konsequencye, wcześnie Nam tam minantia quam imminentia praevidet mala, providet bona, do wszystkiego tego ochotnym pańskim y Oycowskim dopomagając Nam sercem cobykolwiek Saluti publicae potrzebnego, narodowi wolnemu chwalebnego,

posteris

posteris nostris pamiętnego y przykładnego bydź mogło, quid praesentem deceat quid posthumam Doceat aetatem. pokazuje y teraz nieprzestannie Jego Kr. mć. p. M. Mtr. jako Salwuiąc y utrzymuiąc Liberam hanc Rempublicam, ut Rex, ut pater, ut Custos Vindex Legum in nullo deest illibata tutelà. Nie zasypia pańskie Jego Królew. mći P. M. Mtr. Oko wszystkie chociaż Królestwa Swego części uspiwszy na wieki dulcis pacis Sopore et sapore. Niezasypia mówię, ale vigilat Antipater w zaszczycaniu y utrzymaniu Wolności Naszey, tak jako należy ex vinculo raz uczynioney przysięgi. Juravit. Dominus et non pœnitebit Eum. przestrzega, upatruje w naymnieyszym punkcie całości praw naszych ne quid Respublica detrimenti plurimum habeat incrementi. – Otwarzia y zamyka in tempore legitimo to Swięte to wspaniałe to intaminatum Sacrarium szescioniedzielnych Obrad Naszych. Jkomuż niejest miłe nie jest wdzięczne owszem nie wiekopomne obligatorium otworzenie Jego Obrad y Konsultacyi Naszych Kapitolinu? Komu nieprzyjemna usque ad medullas cordis dulcedo pacis zasmakowanego akcyonia uspokojenia? Zawarł, zamknął, zatarasował arbitrâ pacis Manu Jeń Nayiaśnieyszy pan aspera belligeri clausit penetralia Jani! A natychmiast złotego pokoju po wszystkich Tey Oyczyzny prowincyach otworzył ufundował y uprowidował Nam Templum Aureæ pacis! Zażywamy za Laską Boską y Staraniem Jego już to Rok osmy tego pokoju: tranquillis fruimur horis, Saturnio saturamur ævo! Teraz nam wszystkim starać się o to należy, Numeribus Divûm sapienter uti; zażywać tego pokoju in pretium publicznego Dobra, aby nam kiedykolwiek Atheniensi pulvere niezapruszyły oczu owe starowiecznе przygany: Athenienses pacem habere meruerunt, pace uti nescierunt! Do utrzymania zaś y ugruntowania pokoju tego niemiasz doskonalszego remedium jako uniformitas zgodnych y zobopolnych serc harmonia animorum wszystkich 8888 mpss. No. Na tey się gdy fundować zaczniemy et initia Obrad naszych Stabiliemus, nietylko darmo straconych przeszłych sześciu niedziel labem temporum zgładziemy niedosztego Seymu fatales ferias y ubliżoney coram Orbe reputacyi poprawiemy, ale natychmiast pożądanym doyściem Seymu następuiącego vota populorum ukontentuiemy, wszelkie szczęśliwości omnigenarum genera prosperitatum na siebie zaciągniemy. Naostatek malefaventium Oyczyznie naszey zdrady, praktyki, imprezy oddalemy y przestraszemy. Unitas civium terror hostium! Dosztyć to Seym następuiący providere powinien integritati praw y Swobod naszych; y jeżeliby w czym in antecessum ubliżyło wolności naprawić powinien; aspera in plana, prava in directa wykierować. Dosztego Seymu czeka Chrześcijański Swiat; czekaią Boskich Swiątnic y Religii Sacrosancta indemnitas et dignitas etiam sanguine nostro tuenda! Czekaią wszyscy Złotey wolności naszey przychylni y życzliwi: lękaią się jey jurati hostes

—"— hostes! Ja lubo infaustus niedosztego Seymu eMinister którego y tę Laskę tanquam naufragii tristem tabulam circumfero; przypominam jednak z obligacyi mojey et ex amore in patriam WWmmPanów zachowanie legis positivae de eligendo zaraz na dniu pierwszym Directore. Nietrzeba mi do tego z Rzymskich grobowcow y z owych extraportam Collinam mogił wskrzeszać y budzić Catonianos manes aby na nas wołały całemi usty y ową polityczną stymulowaty prekaucyą: Salvam esse Romanam Rempublicam Dii Deaeque volunt si Romani volunt. porro Romani volunt si in recte consulendo et in Legibus semel latis Idem Velle constanter habent. przenikamy to dobrze iż Bóg y Jego Subalterna potestas Jego Kr. mć pan M. M. y cała Rzplta pretendują w tym od nas szczerey y uprzeymey kooperacyi, potrzebują skutecznej Woli ad providendam haniccè patriae felicitatem. Jakoż bylebyśmy chcieli szczerze applikować się w tym ad sana et consona consilia, pan Bóg nieomylnie assistentia et benedictione sua nostrum perficiet Velle. pokażmy tę ochotę bonae et rectae voluntatis zaraz na tym samym początku Seymowania; et in hoc ipso aggressu negotii saeculorum; przystępujmy do obrania nowego Marszałka czyniąc zadosyć prawu publicznemu y zasadzając się na tey już nieraz doznanej w Tey Izbie Naszey przestrodze: nocuit differre paratis. Wygląda już tęskliwie z Ręki mojey et abire paratus tento Oyczystey nowy clavus Libertatis Marszałkowska Laska. Gotow jestem z nim się sine mora rozstać aby się tandem dostał do szczęśliwszey y godnieyszey Ręki, y był piastowany prosperiore manu, placidiore Jove. Żądając tedy y już tædiose wyglądając mam misjonem od Tey prowincyi mojey zostawuję szerokie pole et Lampada tradoo, Sławie, reputacyi, zasługom naygodnieyszego po mnie Sukcessora którego sobie dobierać y mianować życzą Electivi Sensus WWmm. pp. Otę tylko circa determinium ustugi mojey publiczney Supplikuję jakonaypokorniey WWmpanów Laskę, aby bez prokrastynacyi, jako nam to wyraźnie Lex positiva jubet, Rex, proceresque rogant, na tym tedy fundamencie ponieważ y prawo tak chce mieć aby Marszałek tego dnia stanął, y kiedy te obstacula które dotąd niby tamować się zdały Obrady publiczne już są z Dobroci y Łaski nieoszacowaney Jego Kr. M. po. M. MM. za cooperacya uprzeyma JO Xięcia Jegomości prymasa tudzież Jchmć PP. Senatorow y Ministrow ufacylitowane, Ordynanse także Jmp. Krakowskiego Jmp. Koniuszemu Litewskiemu quondam dane są w Ręku moich actu złożone do oddania Jmp. Marszałkowi przyszłemu razem z nową Laską. Zatym insistendo Legi positivae daję głos do nominacyi Nowego Marszałka z alternaty Województwu Krakowskiemu —.

155.) Oddawanie Laski przez JmPana Podskarbiego Na. Kor. Jmp. Referendarzowi Koron. Marszałkowi Obranemu — — — — — —.

Jak już podobno od wiekow zrządziły aeterna Sancita et Jura Deorum śmiertelney niepodlegające Correkturze, abym Ja nieśmiertelnego quoad merita prædecessora mego lecz per mortalitatis Jura już in lachrymis patriae pogrzebionego Marszałka zostawszy Successorem, nie innego też był tylko martwego bo niedorzłego Seymu Dyrektorem, emortuorum administer Consiliorum! Jak dalece, że na tę Laskę żegnającym w tym momencie poglądając okiem, owo celeusma in portu śpiewać powinienem: Non tu lignum vitae, ale raczey lugubris et Sterilis mihi tu gestata Cupressus! Niepotkało mnie takie szczęście jako kiedyś owego posła Korabitę, na-wałnym y wodnistem śptywającym potopem Clementow Seymie in confluxu pelagorum, który do Korabiu jako do poselskiey swey Izby per fluctus et Corfluctus Undarum lawirujący non rediit vacuus pacificator ales, ale z świeżych rozkwitających Oliwnikow przyniosł w usiech Signum amabile pacis portans ramum Virentis Olivæ, czym wszystkie na ówczas Stany revalescentis naturæ doskonale uwieńczeował, totigue tulit alta Solatia mundo. Mnie już e contra, alia fatorum Serie, na przepędzonym a bardziey zwleczonym infructuose Seymie, niejuż jako virentem gemmantemque palmitem tę niedoszłego Comitialnego Aktu Laskę piastować się dostało; ale raczey przy oschłych obradach, usychających patriæ expectantis nadziejach, in Summa Sterilitate Consiliorum ut exsuccum aridumque virgultum dźwigać mi nienosić z utęsknieniem przyszło; tak dalece że Jen alias buyny y obfity Szczep Wolności Naszych Directoria virga w ręku moich podobno infœcundo Solo co miał przynieść centuplum oczekiwanych publicznych pociech y pożytkow, culpa magis fundi quam temporis, o to pożałuj Boże, planta fuit Sterilis Sterilig similima Jaxo! Jać już co do Osoby mojey nieutyskuję na to ani expostuluję cum inclementia fatorum: owszem w tych wszystkich przeszłych terminach, głosach, alternatach, w tym wszystkim co się ze mną działo, adoro Boskiey Ordynacyi Series, wiekopomne zato niosąc mu dzięki że nie nakogo innego tylko na mnie ta Kostka ta improspera niedoszłego Seymu alea z Woli Jego padła! Me mea, non alium fata præscire virum! Że mówię nie na kogo innego tylko na mnie procellosum et turbulentum Seymowych Obrad Statum dopuścić raczył, godnieyszym y zasłużeńszym nieporównania odemnie prosperiora et meliora parando. Jakoż już szczęśliwie Superum destinatione et Auspice Electione WWmmpp. przenosisię dziś z Ręku moich in fertiliorem gloriae glebam; przenosisię via directa ta Virga Directrix transplantatur na dziedziczny grunt in natale wszelkich y wielkich Ozdob solium, do Rąk Twoich godnych godny Tey Izby y Serc Naszych Marszałku! Mci panie Referendarziu Koronny! —

Jezeli

Jżeżeli kiedy to dziś ad oculum pokazuje Swiatu całemu ta Jzba Nasza poselska, quo valeat polleatque judicio, qua dignitate Sentiendi w obieraniu godnych Marszałkow; y że oczywiście Electrici Libertati asistuje Pan Bóg osobliwa, desuper Rada y Illuminacya Swoja, kiedy nad wszystkie Estymy godnego omnibus numeris rodowitości, ozdob, talentów, preeminencyi w tey Oyczyźnie consummatissimum Heroem obiera Sobie dziś za Marszałka ad gloriam gentis utriusque! Wschodzi dzisiay w Osobie Swojey mci Panie Referendarzu Koronny na tym naszym Wolności firmamencie Magnum et adorabile Sidus Pilaviae. Wróży wszelkie Szczęśliwości Oyczystemu Swiatu. portendit nieomylnie Tey Jzbie pożądane zaczętego Seymu progressa tym samym Twoim Herbownego Zaszczytu aspektem. Quid Crux portendit, quid avita haec arma loquuntur? Co rokować nam może ten nieśmiertelny Pilawa zwłaszcza w teraźnieyszey Konjunkturze, gdy do niego prymacyalne przyłączone Krzyże, w Wielkim pierwszey Xiążęcy oboyga Narodów y prymacyalney godności Bracie Swoim w wyprobowanym Oyczyzny Oycu JO Xięcin Jmci prymasie, Pilaviaque Crucem coronavere Cruces? coż Nam mówią te złączone obiecują Krzyże? Crucis est natura beare! nic innego, tylko iż Oyczysty Swiat w Sey Jzbie naszey in Sertio Ordine zgromadzony, niejednego ale wszelkiego pomyślnego błogosławieństwa odbierze plenitudinem. Mnie z obowiązanego nie dopiero ku Tobie affektu yz uprzeymych ku Osobie Twojey chęci, godny po mnie następco divinare partykularnie liceat, iż Ta sama Laska plantatio Dextra Excelsi która niewiem quo fato w Ręku moich et in arido Solo Dyrekcyi mojey przez całe sześć niedziel nic nie zrodziła, przesadzona do szczęśliwszego gruntu w Łacne Ręce Twoje za sześć momentow ad pretium gloriae pretioso frondescet virga metallo. Odbieray tedy już nie dopiero, presscio Coelo, przyznany wprzod w sercach naszych niż usty dzisiay odemnie promulgowany Elekcie, y z mojey życzliwey y z oboyga Narodow tu zgromadzonych Rycerskiey Ręki Ię referuiącą się do Wielkiego Referendarza Marszałkowską Godność, Laskę do Pilawy, crescentes coronarias Spes publicas do Stefana ad vicinum Coronarum nomen garnącęśię. Składam Ja in alto et Sublimi Sinu nieśmiertelnego Domu Twego Pilawitow; oddaię do innych Rąk Twoich jako do nieoszacowanego Skarbu wszelkich benemerencyi: a oddaiąc żegnam już całe tę Funkcyą moję ktorą dotąd, ile circa Sterilitatem Consiliorum niewiem jeżeli zdolnie y zupełnym każdego upodobaniem, ale to wiem pewnie że podczciwie, wiernie absque partialitate y z należytym każdego Respektem kontynuowałem. Fidem Servavi, cursum consummavi pro Corona Justitiae; in reliquo Spes meae juste repositae in Sinu Vestro! Nayostatek, oddaiąc już w Ręce Twoje hilari mente amoenaque fronte, tę Laskę niech miłuię Ja godzi jeszcze pożegnać tymi ostatniemi słowy, y tą uprzy-

uprzywilejowaną, kiedyś u Rzymskich Statystow circa depositionem muneris maniérą: = =
Fabium nunquam laetiorem vidit Roma, dum sua perfunctus provincia Emilio prorogo
fasces reddidisset; eo quod digno dignior successisset! Więc naygodnieyszy po mnie Na=
stępco! gdy już ex voto publico y z uprzeymych chęci moich zasiadać po mnie będziesz
to mieysce in praemium nieoszacowanych w Tey Oyczyznie Zasług Twoich, pozwol jeszcze
y mnie abym w jeszcze z tego publicznego pola ex hoc Sterili dotychczas fundo nieschodził
bez profitu sine exoptata Libertate publiczney Konsolacyi. Oddając Ci tę Laskę od=
daję na tym samym zgodnie exspirantis muneris et uberem manipulum niewyesty=
mowaney Dobroci y Laski Jego Król. Mci pana M. Mill: plenny Snopek Oyczystych
Szczęśliwości, aureum manipulum gloriae. Rozwięzuję go przed Tobą, in facie całey
Tey Izby Declaratoria explicatione Regalis Sensus y heroicznej Rezolucyi Jm P.a Komin=
szego Litew. M. M. pana: który, affekt wspólney tey Oyczyzny naszey et Civium pa=
triae, nad wszelkie honory, Kommendy Marsowe, estymy infinite stymując, składa
in sinu patriae ansam offensae populorum, Ordynanse intuitu Kommendy Woyska
Ludzkiemskiego Sobie in antecessum benevole dane od JO. Jmpana Krakowskiego
M. M. P: które gdy razem z Laską w Ręku Twoich deponuję, wzywam Cię do tey
publiczney funkcyi temi z uprzeymego Serca słowy. Tibi cedat honor, nobis felicitas,
utrumque Augusti Jmperio! — . — . — . — . — . — . — . — . — .

156.) Dziękowanie za Laskę, Marszałkowską, przez Jm P: Referendarza Koronnego. —.

Kiedy ex Jmperio Wolnych głosow y do funkcyi y do Laski wyciągam Rękę, totis artubus
contremisco. Rostra coram populo Romano magnisque Quiritibus conscensurus;
obawiam się justo metu abym y Laskawey WWmpanow de capacitate mea opinii
et publicam niezawiodł Expectationem. przeżywszy bowiem grande aevi Spatium
przyzwoiciey Mi jest upatrować mieysca ubi annosa arbor cadam non in quo
Codice floream: A jeżeli Sam u Siebie arterias exploro już poniekąd publici Usus
żywszych Sił nadwątlity, wszak quot Cives tot Gestes laborum video. Od pierwszey
młodych lat pory ad istos usque Novembres życia mego nigdym nieomieszkał wróżnych
niebespieczeństwach quamvis nomen inerme Tey Oyczyznie służyć, która Wyroki Boskie
częstemi a ciężkiemi zawsze narzucały nieszczęściami ut in patriae periculis veri Cives
probarentur. Ta przeświętna Izba jako Sacrarium Libertatis Juriumque aclegu officina
od czterdziestu blizko Lat niewata mnie de Scabello discipulum grandes Publicolas
auscultantem et pro Libertate paratum ire mori. nieudolna tedy życia declivitas manu=
misionem odtąk wielkiego Ciężaru pretendować by powinna. Sphynx jubet Alcidem fessis requi=
escere membris cum ingentibus Curis colluctari pozwala! A będąc w Zielonym wieku frusz

frustratus hoc fructu który ex ramo Marszałkowskiey innym wykwitał Laski zda mi się żeby lepiey y wygodniey było. lassae aetati sub umbra spoczywać, cum minus providum sit sub vesperem futurum meridiem prospectare! Nadto terrent me vestigia niedosztych Seymów: Wielcy Aristocratica rerum prudentia Antecedanei Solonowie, Statuumque Decus, Legesque, Viri w Sey Izbie gdy inutile littus ararunt; obawiać mi się Crisim należy, ne ultra Solones praesumam sapere Aristarchas! O jak wielo millionami otaxowane czasy incurioso fine straciwszy, auratae fluxere horae, et magno nihil emptum est thesauro. Wyglądała utęskniona Oyczyzna jak Matka od kochających Synow zwykłych pociech; jak pupilla, bo prawie bez obrony zostająca, a Tutoribus należytey pomocy; jak natalis Insula, bo zewsząd postronnych potencyi fluctibus oblokowana, wyglądała mówię Oyczyzna vela et valla od Nas w grodnie y tu zgromadzonych: o Strato nieoszacowana! oraz z Seymami y Kotwice Boni publici zerwały się! Jedney tylko Boga Miłosciwego providencyi, Divis Regni penatibus y Oycowskiey Jł. Kr. Mci pana N. miłczułości dziękować powinniśmy, że w tych wiszącego nieszczęścia Konjunkturach, ubi humana consilia in periculis defecerunt, Divina Arbitria in manutenendo rerum statu succesęrunt! Gdy jednak wolne zgromadzonych Stanow a z Laski WWmPanów zgodne głosy posłusznym bydź każą, non est unus de omnibus qui non paret omnibus. Biorę Laskę, ale y do serc WWmm PP. wyciągam Rękę. Dziękuję uniżenie pro collata provincia, ale o więcey supplikuję: non adeo magnum est sortiri provinciam, in provincia per populu Romanum conservari hoc demum est vere sortiri provinciam! Stanąłem ad clavum ale tylko ad clavum Spiritus procellarum: żagle, wiosła y szczęśliwa żegluga, w głosach ręku et in imperio zostaje tych którzy gubernio hanc navem powierzyli. Ja przed niebem y Oyczyzną z tym się protestuję, że tak zechcę, in holocaustum publici Obsequii siebie samego imperdere ut posteri sciant co August Rzymski mawiał: non me velle, ut Libertas sine Majestate vel Majestas sine libertate juri dicundo praescribat aut praejudicet! Od Ciebie Zaś JW. Mci panie podskarbi N. Koron. gdy tę virgam directionis a oraz clavum Consiliorum przychodzi mi odbierać, utinam faustius non dignius, non sufficiam godney WMPa Osobie debitas reddere laudes; alem to przyznać powinien, żeś w Osobie Swojey pokazał Wielkiego Ofolenskiego Antenata Swego vivam imaginem który Izbę fascibus suis zdobił, Oyczyznę, Urbem et Orbem famą implevit. Widzieliśmy WMpana gloriosos conatus, ingentes remos, desudatosque Labores, jako alto metiendus Aeneas nihil reliquit in arte, aby można było surgentes serenare procellas: za co gratuię nietylko presentium ale et posterorum memoriam wieczniey Sobie obligował: y teraz novit Te Castor a puppis, sis pupi Cynosura Meae —.

157.) Mowa JMpana Referendarza Koronnego Marszałka Poselskiego przy powitaniu Majestatu.

Tymże

—"—. Tym się, Nayiaśnieyszy Królu, panie, a panie moy Miłościwy wolny naród polski, filii Liberae non servae nad inne Monarchie zaszczycać może; że jako Naywyższemu Bogu Regi Regum cały świat servato illaesa Libertatis arbitrio poddane schyla karki, Deus ideo pater est non Tyrannus quod vellet Libertate coli; tak polska Cmula polo, Królom y panom swoim między inszemi państwy ten naydroższy oddaje Trybut, że sponte genu flectitque caput. prawda, wali y na Ziemię, sciele absoluto fulmine silvarum culmina cedros naywyższa Nieba Zwierzchność; lecz gdy tak Cedry przyklękują niejest to adoracya ale casus. gdzie chce wykietznanym szturmem nagania y nagala sobie Okręty Neptun, ale y taka navium powolność tempestas est non obsequium. Chybkim nurtem gromadząsię y zlewają do morza cum homagio rzeki, aquae multae, populi multi: ale y taki concurs y rekurs sprawuje abjecta fundi declivitas. Aquae enim aggregantur Oceano, non quia vi innata salum appetunt cum dulces sint, sed quod suo moveantur praecipitio. Stawa przed Tronem Swych eMonarchów jedna tylko polska tak jak stawa promieniem zawołany do słońca Orzeł. ardoribus actae ad solem veniunt aquilae quas attrahit unus Majestatis amor. Stawamy y garniemy się jak armigerum Respica dulcis apum do Króla swego gromadne niosąc alvearia; nieciągnie metuenda potentia Regis bo ten zgoła niema: idą do pana y za panem z tego tylko instynktu że Rex pater est matergue simul. Oddajemy Coronato Capiti poddańską Adoracyą ale karki nasze nachyla nam samo tylko Serce, non servile jugum movet ad mandata jubentium. przyznać muszę, całują y insze narody złote bertem swych monarchow ręce, lecz z tey przyczyny że ungues timent: niby pogodnym okiem wpatrują się w Swych Jowiszow twarzy, mają racye, prima vitae pericula censent amoene infestum Galbam non inspexisse: tysiąc kolorami krzątłować zwykli poprzysiężoną wierność, ale ią Servitutis umbra maże, et umbraticae Fidelitatis imagini przypisuje epigraphen: Quos cogeris esse fideles, opus est esse rebelles. Że krwią et cum primo semine patrum inkorporowane innym poddaństwo, umowiona zaraz od piastunek niewola, y zrosli w tykach y kaydanach lives, opprobria sunt Dominantium, potiusque sunt simulacra animalium quam hominum qui necessitate parent. Jeżeli mi się godzi quadrigum gloriae currum innym monarchom sprzęgać: niech Lew liczne z całego Świata zbiera Tupy; niech przytym że wozie ze Lwem zafasowany extowiek Subtili ratiocinio w którymkolwiek Świata kraju do terminu Szczęścia bieży; niech Mot Europy Dites manipulos zabiera y zwozi; pochwalić się musiemy polacy, Aquila desuper quatuor eorum, nad wszystkie innych Królestw Insignia y nad ludzką prawie kondycyą Orzeł sobie nasz postępuje: bo lubo wrodzoną wylatuje wolnością, nescit frena pati, jednak za Skinieniem Swych Moderatorow tą drogą przy nierozwiązanych skrzydłach spieszy y panów Swych gloriam wiezie dokąd inne necessitate jugo

jugo ire muszą, pod rózgą herbowne Europy y Swiata animalia. Jtać to jest princeps gloria Regum, liberae hominum Majestati non trabeato pecudum gregi, praesidere. Jeszą Vicaria Divûm Sceptra nad wolną ludzi panować wolą, laską tylko nie mieczem czynić i mieć Regni cohaeredes. A że dotychczas ad gubernium Wolnego państwa tego przybiera sobie Gubernatora mundi-providentia vice-Reges a oraz immortalitate factorum vice-Deos y ztąd się widzieć może:= Miato to Królestwo pneumatica magnitudine Wielkich; miato justitia justificante gentem Sprawiedliwych; miato terrores hostium; delicias populi; discordium Statuum Statores; miato septem monstrorum domitores; miato Scutum Universae Christianitatis cui Austria laurus et fuit odrisio luna corona globo: te wszystkie tytuły et non inania nomina rerum zwycięzca tytuł ześ jest Nayiaśnieyszy Miłościwy Panie nietylko voce populi ale wszystkich Stanow Rzpltey recognitione polona Stator Libertatis! niech innych niebiorą Dokumentow, umieszn niezwyciężony Królu attemperować Siły Swoje waleczne, in hoc Deum imitatus qui cum posset esse absolutus mavult esse arbitrijs hominum subalternus, eò principalius majestuosior cum sit Dominus Dominorum non Domitor Servorum. Wzięta od Otthona Antenata Swego Korona polska, dla niezwyciężonych potomka Skroni od Niego dana! Gui Sanguinis Munus ceu Domesticum ancile konserwujesz, y nieznosząc poczytałbyś Jmienia notę: Si quae Scipiones vovere dona Scipiada abolerent! Tey Koronie August pierwszy z Jgiellonow idący przydał nieoszacowaną perłę Libertatę? niech Kolchickich Skarbów bayki centoculis pilnują vigiliis, gdy prawie bez widza y Stróża kleynot Nasz w otwartym lśni polu: na obronę jego ecce duo gladii, satis est, że ze dwóch Nayiaśnieyszego Domu Swego mieczy, Królestwu y wolności jeden a Niebu drugi: unus pro Regno pro Coelo sufficit alter, wiszą circumcirca Tey Korony: pogranicznych Sąsiadow Woyska liczne jus belli sunt, arma sibi stoją gotowe ad convulsionem foederum et pactorum pretensye: sub signa collectus Miles gravissima est bellandi ratio. Że plena et serena fruimur tranquillitate, lubo Nas fulminantes otoczyły nubes, unigenio Regni sameyto tylko Fortunie W. K. M. pana M. Miłt. a bardziey Oycowskiey Jego czułości przyznać y to templum pacis dedykować powinniśmy. Ztąd uznając quis gentis amor Sercem W. K. M. p. M. M. ~~a bardziey~~ diryguje pari z Augustem Rzymskim elogio mówić mogę: viscera potius lacerari quam provincias perturbari annuisset princeps Optimus. Niech naywyższemu persyi Monarsze królestwa reprezentuje widziana przez Ser Statua: prowincye, Woiewództwa, Ziemie y powiaty, członkami te są ukoronowaney złotem głowy; caput aureum. Swoim tedy Życiem Nayiaśnieyszy Panie to corpus Swoje ex multis membris coalitum żyje; Swoim tchnie niezwyciężonym duchem: y uczułbyś musiał vivo sensu

dolorię

doloris gdybyśiż choć pars jaka fictilis pedum zrazić miała. Więc przychodzieny cum corpore do głowy, przychodzieny do pana, sed Dominum de fronte negat potiusque fatetur fronte patrem. Nieodpycha od Throna armatus fulmine vultus, nieczyni wstrętu odiosa Supercilii gravitas, nietamuje konfidencyonalnego accessu pochmurne oko, quotus, qualisve princeps est, visceus Civium, Securitas temporum, beatitudo populorum est! przychodzieny delegata potestas Imieniem całego państwa Swego plenipotentiarii odpozostałych w Domach Braci, tym weseley im cięższa nam była paena damni przez dwa Seymy visione carendo beatifica. Niesiemy wielkie a Libera gente munus, wiernego poddaństwa tributum et in tributo rati habemus Regem. Charakter to Nasz bez suspicyi, wierni, stateczni y kochaiący poddani przed panem prona adoratione unizamy się. Nizeli ad Leges ex Singulorum desiderio cudendas przyydzie, nizeli Stany zgromadzone wotować zaczną, naprzód Nayiaśnieyszy Miłościwy Panie votivo poplite Supplices Naywyższemu Bogu et Oecumenicæ providentiæ W. K. M. P. M. M. aras ponimus, nieśmiertelne oddaiąc dzięki że naszym in ante obradom adversantes procellas Opatrznościowskim Staraniem ugłaskawszy, już możemy Consiliorum onerariam optato sistere portu, et portum Rex Ipse facis! Za ktorą tak skuteczną et omnes charitates przewyższaiącą ku poddanym Miłość, legem ponere fatis, sub legem si fata cadunt unanimi votorum nexu usilujemy. Żyy Miłościwy panie tak długo jak długo Rzymskie państwo Swego Augusta a condita Urbe wyglądało! Żyy tak długo jak to Swoje Królestwo od Lecha Swych Augustow oczekiwało! Żyy długoletnie, panuy Sławnie y bespiecznie, polaków kochay Statecznie na których piersiach tutius quam Armentariis wieley Antecessorowie Twoi zasypiać zwykli! Żyy tak długo donec Orientem victoriis, occidentem obeliscis, Europam gloria, vicinos terrore, Antecessores fama, seros Successores benemerendi Studio, Religionem demum Romano-Catholicam triumphis impleveris, excesseris, superaveris! A gdy o pocałowanie Ręki Królewskiey jak naypokorniey supplikuiemy; cum dederis Dexteram, cor animosque rape. —. —. —. —. —.

158.) Mowa Tegoż Jmci Pana Marszałka poselskiego przy Upomnieniu się o 88 akanse. —.

Wielkie y różne są Dokumenta przez które Ziemskich Monarchow jawnie uznawamy że są Terrestria Numina Reges. Jednych pogodna Łaskawość w Niebo niesie; frons mitior aspici, innubique ore nitens, meridies Divum Sedibus invehit. Innym czuyne nad poddańskie starania między gwiazdami osadzaią; inter Stellas micare locari insomnes populi curae. Innym Divinitas attributa quod æque in prosperis ac adversis non tam Suae quã Suorum Incolumitati prospexissent. Ale naychwalebnieysze Królom attributum posse et

Velle

velle rogari, hoc facit esse Jovem: gdyż nulla alias magis arte Deos fieri credas quam arte largiendi. Wszystkie Miłosciwy panie nieśmiertelne Ozdoby Twoje ultra humanam Regnantium Sortem Ciebie wyniosły: osobliwiey jednak idzie w górę prędka a pożądana, proszona a nietargowana, prędzey często doznana niż wyglądana Szczodrobliwość Twoja: która benemeritos Cives honoribus, Civibus honores zwykła decorare. Dokumentum tego tak mała do Distrybuty Wakansow konnotacya; petna Dobroci pańskiey Rzeka, effundit quid plenus habet. Więc nietak profiemy, jako ne jota Legis prætereat, przypominamy Dobroczynney W. K. Mci p. N. M. Lasce! Delige Stellas et vacuo Superadde polo! ~.

159. Mowa JW. Jmpana Marszałka Wielk. Koron. Wokuiąc do Throny Jmx. Lipskiego do pieczęci Mnieyszey Koroney.

Anno 1724.

Naywyższego Panowania Insigne Złota Korona, nieznośnym Monarchow Skronie gravaret ciężarem, gdyby Jm ad mysteria Regni et cogitationes Orbis ferendas wiernie niemiały concurrere Ministeria! Dlategoż Majestaty pańskie chcąc użyć Sobie pondus które Jm razem z Koroną incumbit, qualificata przybierać zwykły Subjecta, którymby państwo Swoich curas bespiecznie partiri mogli. Stanowią Vicarias potestates które Regnantium zasiadając mieysca dant magnis jura Quiritibus. Stanowią, munia provinciarum aby quisque Suum piastując munus onusque, wszyscy et pace et bello bene ordinatam sprawowali Rempublicam. Mają wierne przy Boku Rady Lumina Regni, numina Consilii, które ad omnes casus provida promptaque podają media pro Salute Universi. — Mają przytomne zawsze Ministeria Status którym patriae Leges et jura fidemque in custodiam oddają. Do tey polskiego Nieba Hierarchii, Rex omnium, pater Singulorum, J. K. M. p. M. Miłosciwy, na wakujące post tristia fata Wielebnego w Bogu Biskupa Chełmińskiego podkanclerstwo Koronne, wzywa dziś Wmci Xięże Lipski prezydencie Trybunału Koron. abyś dziedziczną chwalebną przodkow Swoich Cnotą, Rady doskonałością, rozumu wspaniałością et magnis dopomagał Szczęśliwie moderari Sensibus orbem. Wie dobrze JKMć pan M. M. że takie w Osobie Swojey complecteris Qualitates jakich to powazne Ministerium et tanta molis potrzebuje. Jawne jest Swiatu clarum nomen avorum, zacność Domu Aboriginum Wmci, którzy przy wielkich w Rzeczypospolitey zasługach, vi herbownego Kleynotu w Dóm Swóy copiosam wysokich honorów mesem wprowadzili. per Fasces numerantur Avi, między którymi Sławny Ow y po stuletnim teraz Wieku w osobie Wmci redivivus podkanclerzy, potym Kanclerz W. Koro. Lucki, Kujawski, tandem Krakowski Infułat, nieśmiertelne et in posthumis Operibus, Cnot, rozumu, y doskonałości Swojey zapisawszy Monumenta, ad æmula virtutum et meritorum Studia,

kuiż

krwi zacney Swojey imitandam zostawił normam. Będziesz miał Wmć recentiores jeszcze Species et ideas Virtutis verique laboris na tym stopniu z Starszego nieporównanych zasług, nieoszacowanych talentow y nieustannych prac pro patria Collegi Swego: Inspice et fac secundum Exemplar! Niepotrzeba Wmći remonstrować co za Kleynot w Tym Ministerium a dispensatrice gratiarum J. K. Mći pana M. M.ć Manu odbierzesz; dosyć namienić, że bierzesz gratiam Signatam gratias signaturam, praw Rzpltey Stateram, Lydium złotey wolności Lapidem! Wiesz Wmć dobrze co będziesz winien piastując ten Kleynot: Fidem Regi, custodiam Legi, Libertati Zelum, patriae amorem, omnibus æquitatem. Ochotną zatym Ręką, a wdzięcznym Sercem, to Supremum Jego K. Mći p. M. Mi. o Crocie, attributach, godności y zasługach wmći judicium, partykularney Laski pańskiey indicium, nie zalterowaney oraz in omni sorte wierności vinculum odbieray; a składając Signaculum super Cor Suum, żywą obowiązaney wdzięczności Majestatowi pańskiemu uczyń professyą: Loquaris gratias Domini et auditas facias omnes Laudes Ejus! — · — · —

160.) Mowa Jmć xiędza Lipskiego Kantora Gnieznieńskiego dziękując za pieczęć mnieyszą Koronną miana in Anno 1724. na Seymie — · — · — · —

Gdybym chciał moje W. Królewskiey Mości Panu MEmu Miłościwemu y Ojczyznie opowiadać Zasługi na pierwszey f: ile dopiero poczynającey :/ zaciąłbym się Literze; Domine A, A, A. nescio loqui: przysztoby mi zdumiawszy się obmutescere; y na podziękowanie za tak wielkie Laski któremi mnie W. K. M. p. M. M. reples, gdybyś razem y słow Swoich w nieudolne moje niewtrzył usta w których dozgonna Wierność y nigdy nie naruszona trzimieć będzie życzliwość. Uważa cały Swiat w Waszey Kro. Mći Panu MMim Miłościwym przez codzienną Lask Jego dystrybutę munificentiam, przez Laskawe mnie konferowanie pieczęci mnieyszey widzi prodigalitatem: bo inszych signavit nomina virtus w dobroczynnym W. K. M. p. M. M. Sercu, mnie zaś immeritum promoves ut allicias ad merendum. Cokolwiek Swiat polski znayduje preeminencyi y godności, wszystkie że Laskawa W. K. M. p. M. M.ć rozrzuciła Ręka. Cokolwiek prześwietny Senat liczy prymacyalnych ArcyBiskupiąc Krzyżow, Biskupich pastoratow, Marszałkowskich Lasek, Kanclerskich pieczęci y inszych Honorow Insignia, wszystkie że w Rękach Jch W. K. M. p. M. M. plantavit Dextera. Na ostatek w Ręce Mojey velut in ramo dotychczas inutilis ligni, wszczepisz W. K. M. pan M. M. frondes honorow; przesadzasz mnie W. K. M. p. M. M. z Kantoryi w ktorey decantavi W. K. M. p. M. M. Laskę na podkanclerstwo, abym częściey W. K. M. p. M. M. głosił Jmie ex Stallo primitialis Cathedrae ad non postremam Electorum Sedem, z Grzezna, gdzie aby non sterilescat patriae nidus benedicente Cruce z dobroczynney W. Kr. mći p. M. M.ci piastuję Orła. Orła Jego który hostibus opponit ungues, injuriantibus eripit praedam

Wiernych y Życzliwych W. K. M. p. M. M. poddanych pod Swoje przyymuje Skrzydła. Orła Jego, który z Domu mego wyleciawszy blizko przez Sto lat po wielu claris meritis volitabat Domaci; Dziś impulsu W. K. M. p. M. M. Laski w moje wracaią Ręce: y u inszych Centuriam zostawiwszy, mnie Soeculi jubilæum Odprawować pozwala. Poprzysiągłem Miłościwy Panie, in hoc Theatro przeświętnego Senatu, Oyczystych praw y Swobod Custodiam: ale niemniey mojey ku Majestatowi W. K. M. p. M. M. wierności y życzliwości Custos Ero! ~. —.

161.) Mowa Jmć Pana Referendarza Koronnego Marszałka Poselskiego przy Łączeniu się z Senatem. — —.

Łączy się poselska Izba N. M. panie, to jest łączą się Rzeki z morzem y morze czynią! Augustae trabes z Swemi Sciarami et Incolumitati publicæ pałac Stawa: dojedneyże pracy cum clavo przychodzą remi: nadzieja w Bogu miniemy Syrtes: w porcie Szczęśliwy stanie Rzeczpospolita! Zgromadzenie to dzisieysze trium Statuum trzy nieba reprezentuje: et Cœlos Rex Jpse facis: toć felices in Sublunaria możemy Sobie ominować Successus, zwłaszcza że Horyzont nasz Salubribus Astris spem vitae, sudasque refert aspectibus horas. Dziś to u Nas Festum pantheon, implerunt omnes atria Divi; ut ex unione membrorum vitae humanae integritas, ita ex unione Civium pullulat Salus Reipublicae —.

162.) Mowa Tegoż Jmć Pana Marszałka Poselskiego przy pożegnaniu Izby.

Kiedy już de Limine Tey Izby wychodziemy, naprzod Bogu Naywyższemu et Gubernanti Regna providentiæ vota Lito y całem Dziękuję Sercem że ex longa et inani Disceptatione Wolnych głosow, tandem descendente Spiritu S. uformował unam animorum harmoniam, sprawił credentium Cor Unum. Dziękuję jak nayuniżeniey Angelis Provinciarum wszystkim WWMCpanóm, że Divum meliore calentes flamine, na jedyne tey Oyczyzny dobro y Serce Jey oko skierowawszy, templum paci, Saluti, communiæ Bono z Tey Izby in fundamento Legum w górę wynosicie! Idziemy teraz Stellae ad Solem, magna Deorum Soboles ad patrem patriae. Idziemy non oprimendi a gloria, sed majorum Siderum lumine adimplendi. Tam to Majestuosior Campus Libertatis; tam gruntowniejsze Legum et Securitatis Armamentarium; et ubi molę omnes juvant ne labatur, molem stare necesse est. Żegnając zaś Coelum Libertatis Tę Izbę w Affektach Braterskich, w Sercach y pamięciach wszystkich WWM. MPanow wieczną, Sobie zostawuję Rezydencyą, nunquam desituram zapisuiąc obligationem z Nayniższym podziękowaniem żeście mnie osądzili godnym publici Obsequii.

163.) Mowa Tegoż Jmć P. Marszałka Poselskiego przy pożegnaniu Senatu z Królem po Limicie. ~

Tylko

— „ — Tylko tak żegnamy W. Kr. Mć P. N. Milt. jako Jesi labore Operarii post emensum opus gdy spoczywają! Tylko tak a Majestate avellimur jako gdy od brzegu odbijaiąc Nawa po droższe towary powrót do portu obiecuiąc! pozwalasz Nam Wasza Królewska mość Limity Seymu! To jest Dobry Architekt wolny czas daje ut fundamenta solidentur, na których potym wspaniała Oyczyzny Struktura gruntowniey stanie: to jest, że interpolatum tempus plures morbos citius Sanat quam cura instans. Za tę Oycowską Łaskawość, effusis in gratitudinem cordibus Dziękujemy, z tą rozjeżdzaiąc się radością z jaką zdwy Augustem Rzym się roztażał. Non populus Romanus ab Augusto, non a populo Romano Augustus, divelluntur! Tak szeroki Augusta paludament ubique locorum Romanos tegere posset, tak zkoncentrowany Rzym z Augustem circumferri ubique et tegi valet —. — . — . — — . — . — . — . — . — . — . — . — — —.

164.) Ultima Supplex Instantia do Assessorskich Ultimae Instantiae Sądow Iego Królewskiey Mości Pana Naszego Miłościwego, in Assistentia Jaśnie Oswieconych ex Senatorio Jaśnie Wielmożnych ex Equestri Ordine Sędziów Miłosciwych Dobrodziejow Naszych, przeciw Kryminałom Toruńskim, od Collegium Toruńskiego Societatis Jesu przez Jednego ex eadem Societate Jesu Ore publico die Ultima Octobris 1724. Ao wniesiona —. — . — .

Jaśnie Wielmożny Mći panie Kanclerzu Koronny Dobrodzieju Nasz!

= Jaśnie Oswieceni, Jaśnie Wielmożni Miłościwi Dobrodzieje Nasi!

Kiedy Inkwizycye Toruńskiey niezbożności są oddane, kiedy Criminales paenae zelosissimo patrocinio ewinkowane, gdy Honor Boski, Matki Jego Nayświętszey, Swiętych patronow polskich y Nieba całego, Magnis Atlantibus ad ultricem vindictam jest złożony; Stawam y Ja Sacra persona pro sacro argumento in Sacrario S. Sprawiedliwości Jaśnie Oświeconych et Miłościwych Dobrodziejow Naszych, niepretendując Divinae causae patrocinari, bo tey Stuby toto fulcitur Olympo, ale abym mógł crudum lenire efflendo dolorem! Stawaią przy mnie, lacrymisque per ora disertis wołaią, Justitiam, Justitiam, Justitiam! wołaią y żebrzą: Res Catholica po całym Chrześcijaństwie; Res politica po wszystkiey Europie; Res Catholica et politica w tym Królestwie, u Sądu Króla pana któremu Wiara Katolicka Koronę daia, u przeswietnego Senatu o którym prawdziwe to elogium: Senatores in polonia Ji sunt qui Romae Cardinales, rei sacrae Statores et politicae. Wołaią y żebrzą u Nayiaśnieyszey Rzeczypospolitey w której Sercu głęboko radicatum Urbana VIII. Oraculum: Domini poloni tamdiu Liberi quamdiu verè Orthodoxi; ubi enim Spiritus

Domi

Domini, et Libertas. Wszak weyrzawszy po całey Europy Królestwach: Florentissimae olim Respublicae in absolutae Dominationis Monarchias et Monarchiarum onera decesserunt. Zebrze naprzód Res Catholica Swiętey Sprawiedliwości. Miłościwi Dobrodzieje! Uszanowanie, cześć, cultus Duliae Swiętych Obrazow, incontestabile to dogma, artykuł to prawdziwy Wiary Naszey. Artykuł Wiary; bo in Oriente od Zenonow, Leonow Izaurykow y innych Iconomachow Cesarzow nieźliczonych Męczenników krwią, aburde wyprobowany. Artykuł Wiary; bo millionami cudow od Boga potwierdzony. Niewspominam innych, w tym przeświętnym Xięstwie Mazowieckiem przez tę Waszę Wisłę pod Wysogrodem Jacek Swięty Kamienną Statuę Nayświętszey Matki suchą, przeniosł nogą, z tym artykułem Wiary super elementa elevatus: a to, jako wiemy, aby był to polskie ancile od Tatarskiey uchronił zelżywości. Matko Boga mojego! na Tatarskie w Toruniu napadłaś poganstwo: oto Cię bezbożni depcą, rąbią, na publicznym Stosie jak złoczyńcę palą: o to Cię Nayniewinnieysza y Nayczystsza panno z polskiego Miasta wyświecają. Czy teraz któremu rzeczesz Juliuszowi Et cur me non vocas Reginam poloniae? /: Mancinell. :/ Czy się tu Twoja prawdzi prophecya? Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Otoż w polskim poddaństwie ludibrium, otoż u Toruńczanów przez pogańską Sobotkę skaczących już nie Regina poloniae, ale impijssimo et plebejo dehonestamento Dziewczka na Stos potępiona: oto Cię blasphemi błogosławią: ratuy Cię Szeroka pani, wszak papistowie powiadają że ich ratujesz! O paszczęki! o głosy! o Języki! niepogańskie, nie Ludzkie, nie bestyalskie! Nie pogańskie, bo Machomet w Alkoronie tę Wielkiego proroka Matkę, niepokalanie poczętą pisze, nie liży —. nie Ludzkie, naygrubsi w których tylko lumen naturae nie Evangelij scintillabat przeciw Swoim bajecznym Dianom, ob virginitatis reverentiam excessivo honore grzeszyli —. nie bestyalskie; pieś na Swietnego pana nietak się prędko rzuci, blask osoby furorem w nim hamuje, prędzey na oszarpanego mendyka szczeka. —. Miłościwi Dobrodzieje! Nie chcę tu accensum ignem accendere, bo Serca goreją, pańskie: alta mente perennat dawne y zawsze świeże zielonych lat w Kongregacyach juramentum: neque permissurum ut a meis Subditis aliquid contra Suum Honorem agatur: Sodales estis Mariani! Toruńczanie wasi to poddani, Toruńczanie wasi municipes, Wasi liberti, et improbissima licentia Libertini. Niech każdy ad veraces conscientiae piae tabulas appelluje, jeżeli in rebus dubiis in angustiis Mariam invocando pomocy nieodbierał? jakże mówić będziemy w godzinę śmierci, sub Tuum praesidium confugimus, jeżeli honor Jey od nas obrony mieć niebędzie? Artykuł Wiary weneracya Obrazów Swiętych! po cudownych mieyscach, gdy Je Oczóm pobożnym otwierają, obessa daemoniis corpora krzyczą, z ciał ludzkich uciekają, czują przy Nich praesentem Divum potentiam. Smielsze Toruńskie Czartem opętane dusze!

Oto Je

Oto Je na Sztuki siekają, rozdzierają! przyznać muszę: plus potest Daemon in homine contra Deum quam in Seipso; bo Diabet Dysputując z S. Michałem Archaniołem. de Moysi corpore non est ausus inferre judicium blasphemiae. A zaś nie swiętszy Bog? nie Swiętsza Boska Matka? nizeli umarłego Moyżesza ciało? Co Jm Swięte Obrazy winne? Gimnazisty nie łapały, do Szkoł nieprowadziły, zaprowadzić niekazały; Miłosciwi Dobrodzieje! oczywiste to dokumentum pogańskiey bieśowskiey Toruńczanow złości że Samę Religią Katolicką zhańbić, zelżyć, zprofanować. chcieli; jakoż zhańbili, zelżyli, zprofanowali. Ci tedy Swięci Reges z Bogiem królujący coram majestate Sądu Jego, u Jych którzy Jm. /: nadzieja w Bogu :/ Conreges będą et cohaeredes gloriae, Ci proszą o Sprawiedliwość. prosi Bóg Ukrzyżowany y odiętą przez Toruńczanów wyciąga Rękę, porrigite justitiam sublevate judicio. Woła Bóg Ukrzyżowany, super numerum vulnerum addiderunt! Złość Żydowska na Kalwaryi już nad Ukrzyżowanym saevire poprzestała: ślepa Longinow Toruńskich zapalczywość nad tym się pastwiła którego zelżywość y skały nierozumne czuły. Redundat na Boga y na Matkę Jego, na Swiętych ta ignominia którą zuchwali Toruńczanie Obrazom Jch bezbożnie uczynili. Wszak prorokowi tylko niedobry Saul starego płaszcza Sztukę udarł, a w utracie Królestwa karę odniosł. /: Vell. :/ Scidit Dominus Regnum Jsrael a te hodie: a przecie plus est Statuam Caesaris quam vestem luto aspersisse ~. Wszak terrenae Majestates, laesi honoris Crimen w Obrazach Swych windikują /: Lips. :/ Coby czynili z Katolikami Acatholici principes za Swoich portretow od Katolikow wiolacyą? Co czynią Swiątobliwie Orthodoxi Reges? etiam umbrae Regum timende, honorandae: wszak y w Woysku civiliter umiera czyy Obraz in infami ligno prostituitur! Saeculis celebrandus Ludwik przeszły Król Francuski, vivente nostra memoria, na genueńskie Miasto szesnaście tysięcy bomb rzucić kazał, y trzy Jego części in abominationem desolationis zbombardował za to tylko że licentiosa plebs herby Jego zhańbiła błotem: lubo tylko Francuskie Lilie terrenae Majestatis są znakami, Obrazy Swięte aethereae Majestatis są charaktery. Stawa tedy Res Catholica, uciekaiąc ad asylum Sądu Jego. Nadgradza Bóg millionami cudow Obrazowi Częstochowskiemu że pogańską, dwa razy cięty Ręką. Niech nadgrodzi Toruń Matce Boskiey honor restitutione Kościoła którego ad blasphemias abutitur. niech nadgrodzi Swiętym restitutione Swiątnic które prawdziwym panom Swoim Katolikom powydzierali. Że zaś beneficium est latronis non poena si ablata tantum restituat, niech nadgrodzi Toruń Universae Rei Catholicae per extinctionem publici Exercitii Sekty Swojey /: Lipsius :/. Niech nadgrodzi per exilium predikantow których składki y trzy Katolickie karmić y odziewać muszą. niech nadgrodzi przez to, aby Ta Sekta sentiat se ancillam non liberam non Dominam. A da Bóg, że hoc felle oświecone ślepe Jch oczy venient in agnitionem veri luminis, gdyż Ethnicy

Ethnici et Judaei ad fidem invitandi, Haeretici etiam cogendi: w tym punkcie onym misereri et connivere est mactare est perdere. /: August. :/ —.

Zebrze Sprawiedliwości Res politica. Miłościwi Dobrodzieje! Wszelkie Magistraty powinne bydź, forma gregis, candelabra lucentia, Sal populi ut sapiat, ideae pacis ut concorditer vivat. Magistrat Toruński deformatio gregis; Magistrat Toruński Caeci et Duces Caecorum; Magistrat Toruński infatuatio populi, turbida Babylon, tumultow causa principalis, et causa omnium requisitorum causatorum. In Synopsi mówię: przed Tumultem na dwie godziny zamknąć kazali bramy Mieyskie y kramy; przed tumultem prochy y kule rozdawali; przed tumultem kwatery pod komendą Raycow zostające pod sztrofem 30. talerow cum armis ruszyli, y to w kwaterach samych tylko Heretykow nie Katolikow, toć nie na obronę Katolikom, Jezuitom y Studentom. W tumulcie do strzelania na Collegium, na Synow Szlacheckich Studentow, Żołnierzy Swych animowali. po Tumulcie Winowaycow nieimali. P. Prezydent ex rebus pessimis gloriosus cum Criminali injuria tak Swiętych et primae gloriae Sądow z tego się chwalił y chlubił że z tey matni kieszenią wynisć mają; głosić tam execrabile facinus zakazywali; głoszących y utyskujących więzili; palenie Obrazow kommentem Jezuickim rospisali; y garła swoje /: jako Sekretarz Jch tu w Warszawie :/ inwadyowali; Sług Mieyskich, Widemajera Sekretarza jako executrices nefandi consilii sui manus, ad corporales Inquisitiones Comissoriali Decreto destynowanych y woła Jego Krolewskiey Mości pana Naszego Miłościwego ad Statuitionem rozkazanych tu nie stawili; toć patet reus Magistratus ne evidentiore Criminum complicitate convincatur. —. Ztego tedy wszystkiego pociągam Jch ad culpam et ad poenam. Jezeli bowiem u Augustyna S. et in omni foro: qui desinit obviare cum potest consentit; jezeli u Justyniana par est delinquere et delinquentes non prohibere; jezeli u Salviana prawie de Jure gentium; in cujus manu est ut prohibeat, jubet agi, si non prohibet admitti. Nie ja ale Chryzostom S. to do Ciebie Magistracie Toruński co do Senatu antiocheńskiego mówi y konwinkuje: /: Apud grotium l. 2. cap. 21. :/ Swawolna pars gminu w tym mieście Teodosiusza Statuę, cum ludibrio sprofanowali; ciągnięto na nich woysko y nieubłagany gniew Cesarski: lękali się, niewinni et non complices; Ręce wyciągał dyssymulujący w takich zbrodniach Senat, o radę Swiętego Kaznodzieje pozosi Chryzostoma: On Jch ad tolerantiam poenarum tylko mógł et ad patientiam Christiana animować: Ecce facinus paucorum fuit, accusatio in omnes fertur; ob hoc ipsum /: tak mówi do Senatu całego Miasta :/ fer poenas et ultima hue Supplicia, quod non adfuisti, quod non prohibuisti, quod insanientes non retinuisti, quod pericula non subijsti pro salute Imperatoris. /: a za co Salus Imperatoris w Jego Statuach ?:/ Particeps non fuisti facinorum, /: jako Magistrat powiada Toruński, nie nachodzili, Statuas Swiętych y Obrazow niepalili :/ laudo hoc, et boni accipio: sed nec quae fiebant impediisti, hoc vero jam dignum accusari. Coż mówić, gdyście na tumult zawołali, gdy kule y prochy rozdawali, do aggressyi animowali; hoc vero ja dignu

conde

condemnari. — — — Upadają tu do Nóg Miłościwych Dobrodziejow w Heretyckim Jarzmie jęczący Toruńscy Katolicy. Ubogi Katolik pogłowne bogatemu równe Kupcowi Lutrowi daje. Katolik Ślubu brać y żenić się bez woli prezydenta niemoże: a cóż to za assystencya parochi? gdy się żeni bez Jey woli więzienia y sztrofy wielkie cierpi. Niejestże to Angielski papatus? Katolik Sługa w Swięta Matki Boskiey, Mszy słuchać niemoże. prze-Bog! y Żydzi tego niezabraniają. Nayspośnieyszymi pracami y publicznymi w Je Swięta bywa narzucony: w tym państwie Tatarowie do Bajeranow wolność mają. Conversorum adfidem Orthodoxam Kamienice konfiskują. Miłościwi Dobrodzieje! prawdziwym Londynem pod angielskiemi prawami nie polskiemi Toruń widzę. Niepodobna nieznośnych aggrawacyi na fortunie, na honorze, tu wyrachować. Słowem rzekę, ani w Królewcu y Holandyi Kościoł Rzymski ani w Konstantynopolu Kościoł Grecki tey niecierpi Tyrannii, jako sub Rege Orthodoxo sub fide Catholica Regnante cierpią Katolicy w Toruniu Mieście polskim. Za czym te viva Christi membra non arida et rescisa, Ci fratres Christi, Je zawsze posłuszne Dzieci, Ci fideles Subditi, do postronnych potencyi nigdy niezaglądający z płaczem wołają ad Vicariam DEi potestatem, do Miłościwych Oycow Swoich, do panów Dobrotliwych Swoich, Orphanorum sitis Adjutores! Supplikują, pusillus grex Christi Zakonni Ludzie tyle aggressyami Toruńskiemi zdezolowani, Sub Alas miłościwych panów od tych accipitrow uciekają. Supplikują Kościoły, Cmentarze, które u nich w mniejszym Respekcie niż Toruńskie Karczmy, z płaczem o Securitatem dalszą żebrzą: która być niemoże skuteczniejsza jako gdy totius Magistratus prerogatywa cała, wszystkie Subsellia et publica Officia na Katolickie Osoby będą przeniesione. — Mają Katolicy już Divorum Regum Rescripta Zygmunta y Władysława, mają Konstytucyą 1638. że ad medietatem Magistratuum pod winą 500. Czerwonych Złotych powinni bydź przypuszczeni: y te prawa in contemptu et in volumine Legum tylko butwieją: gdy teraz do Samey tey przygodzie Exekucyi, Miłościwi Dobrodzieje! non est presentis flagitii poena, anteactorum Decretorum in reum executio: trzeba tego Węża na głowę zetrzeć. Moab sit Servus Jsraeli gdy rebellis. Żebrze Justitiam Res Catholica et politica Królestwa Jego! Miłościwi Dobrodzieje! bez Konstytucyi y Woli całey Rzeczypospolitey y Jezuici y nikt Akademii erygować niemoże y niewazysię. Toruń Civitas durae cervicis ob contemptum et audaciam Rupella to polska, panów własnych pania się czyni, Akademią otworzyli, nayjadowitszych z Berlina, Hamburgu, Lipska et ex malae Terrae finibus Scholiregow y Scholarow zaciągają, co nayokrutniey boli Catholico corio onym płacą. Detryment przez to cierpi Wiara S., bo in hac Schola pestilentiae nascuntur pestes prostych Katolikow zarażające: y teraz actu siedmiu Katolikow do Swych bajek namówili y actu Jch contra Decreta konserwują. Detryment cierpi Wiara S. bo tym kanałem na wszystkie pruskie Miasta ta eluvies wypływa y Herezya rośnie: bo ex hoc negotiae armamentario nayzłosliwsi wychodzą hostes Katolickiey Religii; jako y tumultu tego wszyscy Gimnazystowie Herosztami się bydź znayдują.

Det-

Detryment cierpią et Leges patriae! przeciw Konstytucyom ta Charybdis na zamącenie Securitatis publicae y na pożarcie Dusz paszczekę otworzyła; bo się tu uczą futuri cives a peßimis ut studiose mali sint; bo się tu uczą ut eam patriam velint jaką Im burzliwa Cudzoziemskich Ministellow zajadłość malować in rasis tabulis zwykła. Otworzyli y Drukarnią bez Konsensu Jego Królewskiey Mości pana Naszego Miłościwego; Drukarnią, Officinam blaspheniarum przeciw Niebu et contra Majestates in terris adorandas, jako paszkwile tu czytane authenticum są Documentum; Drukarnią, perpetuum Archivum Sekty et presidiu[m]: mutum os et in lustra vocale: tą niemą paszczęką futuris Saeculis nigdy blaterare nie przestaną. Exigentia tedy Rei Catholicae, Sacrosancta Jey Korony Statuta pretendują, abyście Miłościwi Dobrodzieje Gymnasium in Anathema Oblivionis demoliować, Drukarnią całe znieść Swiętym Dekretem roskazali —.

prov. 18. Że zaś Impius cum in profundum venerit contemnit: osobliwie Toruńscy Heretycy tylko są od Katolikow tolerati nullius juris tolerantes: tyle praejudicata liczemy że Decreta Jego Królewskiey Mości mają tylko ut activa non passiva. Supplikujemy Miłościwi Dobrodzieje o taką Sanctionum Exekucyą, którąby honorem Dei, honorem judicati, honorem Jaśnie Oświeconych Sędziow bez dylacyi quę semper friget instantanee utrzymała. —. Mogłbym tu pro Domo mea balbutire: ale rany Braci moich Heretycką zadane Ręką, te Im są Characteres gloriae pro Nomine Jesu Contumeliam pati. /: Actor. 5. :/. Poenas Criminales niewspominam, Clericus Sanguinem non sitio. przyznać się ultimarie muszę, że mi postronne terriculamenta, niebezpieczne Konsequencye, Cudzoziemskie Implikancye a Seueriore Stylo usta zamykały: a te nic inszego nie są tylko tumultuaria partis Spargamenta non Solidi opinio periculi. Ale wierzę Miłościwi Dobrodzieje! nie tak Swięty Kazimierz patron polski od Toruńczanow Spalony, żeby niemogł Królestwa Swego Królewic posiłkować, jako Litewskie Woyska posiłkował! Wierzę: nie tak B. Stanisław Kostka patron polski od Toruńczanow na Sztuki poszarpany, żeby Oyczyznie Swey podać Ręki niemogł, jako podał pod Chocimem przeciw całey potencyi Ottomańskiey. Żyje, Żyje Nayświętsza Matka lubo od Toruńczanow porąbana y Spalona: jeżeli prudem Coelum et Terra ruißent si precibus Maria non sustentaßet! /: Bernard. :/ Utrzyma Swe Królestwo, utrzyma Swą Koronę polską. Wierzę nakoniec y przysięgam: Vivit Dominus in Cujus conspectu Sto; facite Justitiam et Judicium, sublevate vi oppreßum, et erit pax in finibus Vestris, unus fugabit Decem millia —. — . — . — . — . — . — . — . — . — .

165.) Decretum inter Collegium Societatis Jesu Torunense Actores, atque Magistratum et Communitatem Torunensem Citatos, Latum Año Domini 1724.: — . — . — . — .

Augustus Secundus Dei gratia Rex poloniae Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviaeque necnon Haereditarius Dux Saxoniae et Princeps Elector. — . — . — . — . — . — . — .

Significamus praesentibus Literis Nostris quorum Interest Universis et Singulis: = Intercessisse antea Decretum Nostrum Assessoriale, inter Generosum Instigatorem Regni Ejusque Delatores Religiosos: Casimirum Czyżewski Rectorem, Laurentium Marcezewski Vice-Rectorem, Casimirum Klimecki, Jacobum piotrowicz, Martinum Wolanski Fratres et totum Collegium Societatis Jesu Torunense, Actores, ab una; atque nobiles et Spectabiles Gerhardum Thomam Burgrabium, Godefridum Resner praesidem, proconsules, Consules et Ordines, totumque Magistratum et Communitatem Civitatis Torunensis, citatos parte ex altera. Idque in causa et actione ipsis instituta pro eo: Quia illi malevolo animo, odioque Fidei Sanctae Romanae Catholicae in Regno Nostro Catholicissimo degentes, contra Leges Divinas et Humanas, Constitutionemque ejusdem Regni nostri procedendo, non contenti anterioribus ausibus et violentiis; recenter nacti occasionem, quod sub tempus processionis cum Venerabili Sacramento in Festo Beatissimae Mariae Virginis de Monte Carmelo in Coemeterio Ecclesiae Sancti Jacobi Apostoli, Deo dicatarum Virginum Ordinis Sancti Benedicti, ipso Die Dominico Torunii celebratae, cuidam puero Dissidenti, Ceremonias Ecclesiae irridenti, irreverenterque se gerenti, galerum polonus Studiosus, zelo cultus Divini Ductus Dejecerit. Statim absoluta processione, in Coemeterio per licentiosos Cives enormiter eundem Studiosum converberarunt et vulneribus affecerunt, tandem ex loco Sacro violente etiam per milites extractum, per plateas ductum, et carceri ac custodiae militari, uti et postridie alterum innocuum Studiosum polonum mancipaverunt et in eam conjecerunt; cumque ad plura postulata Juventutis polonae reuter Libertati redderetur, imò contumeliosissime ambo tractarentur, gymnasista quoque heterodoxa fidei in compensationem captivorum duorum praedictorum Studiosorum, ad Scholas, insciis Religiosis Actoribus, non tamen cum tumultu, neque cum ignominia nociva, a Studiosis polonis introductus esset, Plebem licentiosam, ut cum armis variis et bombardis paratiessent, turmatim sub poenis pecuniariis convocari fecerunt, in quem finem et portas Civitatis solito citius tempore claudi jusserunt, et qualiter plebs procedere deberet ad inferendam Statui Spirituali atque locis privilegiatis, utpote Coemeterio, Scholis et Collegio praedictorum Actorum violentiam, malitiosè instruxerunt: unde factum est, quod eadem licentiosa et seditiosa plebs, taliter in depressionem Status Spiritualis et violationem Immunitatum

instruct-

instructa, Citatorum scitu, jussu, mandato et Subordinatione, nec non conniventia, animo feroci atque crudeli, /: etsi jam ad requisitionem Secretarii Civitatis, gymnasista ex Schola libere dimissus fuerit :/ eò ferventius, quia dol ad occasum vergere, et tenebrae sceleri patrocinari videbantur, bene ad vim inferendam et patrandum nefandum ausum armata, tota mente et corpore pro tunc furorem spirans, post egressum Secretarij simul cum gymnasista /: nam Eidem ad manus redditus :/ planè ex condicto et de industria, magno cum impetu, in assistentia militum Civitatis et explosione bombardarum pro securitate sui criminis, majorique facilitate ad invadendum et depraedandum, foribus primò scholarum securi excisis ac effractis, catervatim armataque manu agressi, scholas omnes et aulam publicam invaserunt, omnia funditus everterunt, scamna, cathedras, sellas, fornaces, fenestras, fores, ad ultimam particulam concusserunt, confregerunt, dissecuerunt, et globis plumbeis trajecerunt. Quod autem magis execrandum est: nec Imaginibus Christi Crucifixi ac Deiparae nec non aliorum Sanctorum pepercerunt, et quod nec Barbari, nec Ethnici facerent, id Sorunenses in Regno Catholicissimo impiè facere ausi sunt, in honorem Dei, Beatissimae et Sanctorum sacrilegè saeviendo, pedes Crucifixi amputando, altaria duo, unum Immaculatae Conceptionis Beatissimae Mariae Virginis affabrè et de novo elaboratum extructumque in Congregatione minori Sodalium, alterum Salutatae ab Angelo Virginis in Congregatione majori, in partes securibus et asciis scindendo, ita, ut vix locus supersit ubi altare secundum fuerit; Icones plurimas Christi Crucifixi, Beatissimae Mariae Virginis, et Sanctorum, alias dilacerando, alias gladiis confodiendo, alias securibus scindendo, ac ne impia crudelitas Sacrilego ausui finem imponeret /: licetsi manus scribendo tremat et ambae ad audita tinniant aures :/ Imagines Immaculatae Conceptionis Beatissimae Mariae Virginis, Sancti Francisci Xaverij, et aliorum Sanctorum in publicam plateam insolenter ac temerarie exportarunt cum subsannationibus, illusionibus, vociferationibus et blasphemiis, lingua procaci, effrenatis in omnem malitiam plenis buccis, ac rodentibus Theoninis dentibus, ceu caninis, laedendo, carpendo et contaminando, hostes contra honorem Dei, Deiparae, et Sanctorum conjurati tumultuosi aggressores, persecutores Fidei S. Romanae Catholicae, terrae alliserunt; circaque Imagines illas in terra prostratas incendio facto, saltus indecentes ad normam paganismi exercendo, blasphemando contra Deum et Beatissimam, malitiosissimi tumultuarij, plurimas easdem Imagines vesanis addixerunt flammis et concremarunt, cum summa Injuria honoris Deiparae, blaterando inter caetera, Broń ze się teraz Dzieweczko: Vivat Maria etc.: Nec his contenti ausum ausui, scelus sceleri addiderunt: dum eodem cum furore, ac omni genere armorum, violenti

aggressore

aggressores, hostiliter excisis ac effractis foribus, seu Janua Collegii, in ipsum Collegium, jam profunda nocte tumultuatim irruerunt, cum strictis acinacibus, securibus, asciis, bombardis longioribus et brevioribus, aliisque armis, facibus et candelis accensis, cum periculo incendii bis de industria intentati, ibidemque in parte inferiori Collegii, omnes fenestras tam ambulacri quam cubiculorum, uti et fornaces, fores, concusserunt; cubicula supellectili ac re vestiaria ferme tota, imo et pecuniâ spoliarunt, in vimque praedae ac turpis lucri eandem retinuerunt et retinent. Imagines plurimas: Christi Domini, Deiparae, ac Sanctorum in circuitu ambulacrorum signis illicitis despexerunt, aliquas in partes lacerarunt, alias gladiis confixerunt, alias securibus et asciis secuerunt, alias globis è sclopetis trajecerunt, alias pedibus conculcarunt, et in minutissimas attriverunt partes; oratorium in superiori parte Collegii, ejusque Sculptoriam elegantem Structuram, multas in partes sciderunt, secuerunt, et detruncarunt. Ipsum Venerabile ex Tabernaculo in Summum opprobrium fidei nostrae jam jam ejiciendum erat à tumultuariis, nisi cujusdam Religiosi precibus flecterentur, quem tamen et alios Religiosos gravissimè concusserunt et sautiarunt; hypocaustum commune, uti et aliqua Superiora Cubicula, effractis foribus vastarunt, fenestras gladiis excusserunt, fornaces et fores globis trajecerunt, milites nostros praesidiarios superverientes ad sedandum tumultum cum armis aggressi sunt, eosque letaliter vulnerarunt: etiamque, quendam Religiosum Ordinis S. Dominici ad initium tumultus /: veniente ad Collegium Secretario Civitatis :/ verberarunt. Haec et alia prope ad mediam noctem, inaudito exemplo et nefando ausu, ac impio et sacrilego facinore patrarunt, desolatamque Arabiam tam in Scholis quam in Collegio, jussu et consensu citatorum ac supina conniventia mediante reliquerunt, exindeque paenas Legum Regni criminalissimas promeriti sunt. —. pro quibus decernendis, tum et Statuitione Principalium ac Complicium tantorum Scelerum, blasphemorum et Sacrilegorum, atque ablatorum restitutione, damnorum litisque expensarum refusione, citati sunt Citatione Originali, ejusque relatione, tum propositione oretenus facta, ac revisione officiosa per Ministerialem, Combustionis Imaginum et desolationis, ac damnorum in Collegio et Scholis actorum, in praesentia Nobilium et Officialium coram Actis Castrensibus Kovaleviensibus palatinatus Culmensis, feria quarta post festum Beatissimae Virginis Mariae Scapularis anno nunc currente, facta et inscripta, in se latius loquentibus sub Actu Varsaviae feria Sexta postridie S. Laurentij Martyris et Levitae, die undecima Mensis Augusti Anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo quarto id Decretum Nostrum est prolatum. Quò necessariam esse hac in causa Commissionem et Inquisitionem adinveneramus, eamque decreveramus; ad quam expediendam Commissarios Nostros Reverendos in Christo patres, Dominos, Christophorum

in stu

in Stupow Szembek Vladislaviensem et pomeraniae, Andream Załuski, plocensem, Episcopos; Magnificos Stanislaum Chomentowski, Masoviae; Jacobum Sigismundum Rybiński, Culmensem, Ignatium Działyński, pomeraniae, palatinos; Adamum poniński Gnesnensem, Andream Dąmbski Brestensem Cujaviensem, petrum Czapski Culmensem, Castellanos; Generosum Georgium Lubomirski Succamerarium Regni, Venerabilem Dominicum Sieniński Decanum Gnesnensem, praepositum Cracoviensem ad Ecclesiam Sancti Michaelis, Officialem Generalem Gedanensem, Generosum Jacobum Dunin Regentem Cancellariae Majoris Regni, Venerabilem Michaelem Wężyk Archidiaconum et Officialem Generalem Varsaviensem, praelatum in Cathedra posnaniensi, Generosum Franciscum Radzewski Succamerarium posnaniensem, Venerabilem Aloysium Humański Ecclesiae Cathedralis Culmensis et Insignis Collegiatae Varsaviensis Canonicum, Secretarium Nostrum Judiciique Assessorem; Generos. Joannem Georgium Kczewski Succamerarium Mariaeburgensem, Josephum Nakwaski Capitaneum Ciechanoviensem, paulum Jaroszewski Vexilliferum plocensem, Franciscum poninski Dapiferum posnaniensem, Joannem Franciscum Rosciszewski plocensem, Michaelem Kalsztyn Mariaeburgensem Judices Terrestres; Ignatium Dąmbski Inovladislaviensem, Joannem piwnicki Culmensem Notarios Terrestres, Casimirum piwnicki Ensiferum Livoniae; deputaveramus, Jisdemque commiseramus, ut si ex scrutinio aliqui principales motores tumultus et violentiarum illatarum, combustionisque Imaginum, et blasphemiarum apparerent esse rei, tales stricto arresto et Sequestro, apud nobilem Magistratum Gorunensem detineri mandarent, eosque ad parendum Judicio pro Sumendis paenis idem Magistratus Gorunensis statuere teneretur, Ipsis injunxeramus, Terminumque partibus post expeditam nec ne Comissionem praefatam, coram Nobis Judiciogue Nostro conservaveramus peremptorium. Qui Commissarii Supra specificati, cum ad Civitatem Gorunensem condescenderent, ibidemque in prætorio Jurisdictionem Suam Commissorialem fundarent, et post inscriptam partium comparitionem ad excipienda Confessata libera nonnullorum Inculpatorum, demum ad Inquisitiones auscultandas processerunt, juramenta super Incorruptos Testes partibus praestare demandarunt, quae de facto ab Ipsis sunt praestita. post quae praestita, Testes oculatos Speciali regestro connotatos, ac partibus ad invicem communicatos inducere injunxerũt. Quos Testes ex parte Actorea viginti sex, et ex parte Citata itidem viginti sex inductos, praeviis juramentis super fideli depositione, cum monitione de perjurio, juxta Interrogatoria a partibus porrecta, et ad invicem parti per partem communicata, examinarunt, auscultarunt, Testimoniague Eorum connotarunt. post quas Inquisitiones per partes eductas, quoniam ex Jisdem Inquisitionibus eductis, nonnulli principales et motores tumultus et violentiarũ combustionisque Imaginum ac blasphemiarum redarguerentur esse rei; ideo inculpatos

utpote

utpote Graurok Capitanum militiae civilis Torunensis, Famatum Zylber Civem Apothecarium et Capitanum Divisionis Veteris Civitatis Torunensis, Famatum Walter Civem et Capitanum Divisionis plateae pontalis Civitatis Torunensis, Maciejowski et Westphal famulos Vice-praesidis, Swiderski famulum praesidentis, Joannem Kall Wach Magistrum militiae Civitatensis, Karviza Civem et Lanionem novae Civitatis Torunensis, Hafft Civem et pistorem, Schultz Acuarium, Hertell Coriarium, Mohapt Civem et propinatorem liquorum, Joannem Mertz, Joannem Waz Cives et Sutores, Westphal Studiosum gymnasij, pro majori et sufficientiori informatione Criminum perpetratorum enucleatione f: siquidem nonnulli ad Corporales Inquisitiones destinari deberent:/ ad Nos Judiciaque nostra remiserant. Quos modo praemisso connotatos Inculpatos, Nobili et Spectabili Magistratui Torunensi in Segnestrum tradiderant, utque eosdem coram Judicio nostro statueret Eidem Magistratui mandaverant, idque sub onere Causae et criminali pro non statutis responsione. Alios vero Inculpatos videlicet: Leban seu Falsbakier, Jarka, Feyblingier, Oberkram Scribam Famati Zylber Apothecarij, Scribam Famati Kleybe, Ernestum Turkowski Scribam Famati Heyna, Murifabri alias Mularczyka, Civitati Torunensi melius notos, Lignifabrum alias Ciesielczyka, Guttbrodt Lignifabrum, Fick aurifabrum, Nagorny, Conradum Gronau, Godefridum Krygier Gymnasii Torunensis Studiosos, Alexandrem Civem chirurgum, Bazyler Sutorem germanicum, Doliatorem alias Bednarczyka in platea Carnificis apud Viduam Magistram famulantem, Krauza, Berent, Bedka Cives laniones, Christianum Sartoreae artis Socium seu famulum Famati Krauz, Famulum famati Sztalkofer Civis perukarii sub signo aurei Cervi manentis, Klebert Strangularium alias powroźnika, famulum Famati Berkla mercatoris, Jacobum Malon scribam, et puerum ignotum, famulos Famati Fesmer, nonnullos jam arresto praeventos, caeteros captivandos, et strictiore carcere mancipandos censuerant, Eosdemque arctae custodiae Nobilis et Spectabilis Magistratus Torunensis, usque ad finalem decisionem Causae tradiderant sub rigore superius expresso. Reliquos quoque inculpatos, videlicet: Famatum Heyna Apothecarium, Godefridum panthel Civem, Anrigam seu famulum Famati Heyna Acatholicum, Scribam Famati Fengier Nathanaelem Blumenszal, Samuelem Werner Scribam Famati Dankmeger, Christianum Krauz Famati Szweycman Scribam, puerum sub signo albi equi, Famati Pozyra perukarij famulum, Famatae Hańaw viduae filium studiosum, Scribam Helszt Famati Rostenscher, puerum Famati Fengier, Godefridum Ludovicum famulum Nobilis et Spectabilis proconsulis, Gryffald puerum Famati Reycha, Andream famulantem ad Officinam Librariam Civitatis, artis mensatoriae famulum vulgo Stolarczyka Honesti Kinast magistri, Filium juniorem famatae Ranschowa Studiosum gymnasii, Gottlibum filium de villa Lubicz artis papyraceae Magistri, Coriarium Nosek ex nova Civitate, Scribam famati Sztyrna, famulum Lanionis habitantem

versus

versus Ecclesiam Sanctae Mariae Matris Dei; Winter Nobilis praesidentis, Cornelium civitatis famulos, Bekier perukarza, Joannem foralium civitatis Torunensis Exactorem vulgo Szarpacz dictum; inhaerendo Decreto nostro praefato, Stricto arresto et Sequestro apud nobile[m] et Spectabilem Magistratum Torunensem detinendos, et si opus fuerit ibi ubi de jure venerit pro paenis de eisdem Sumendis statuendos, sub rigoribus Superius expressis sententiaverant. Famatus vero David Heyder Civis et Mercatoris novae civitatis Torunensis licet quidem a parte Actorea inculparetur, et ex educto Scrutinio, Immunitatis Ecclesiasticae per eundem violatae redargueretur esse reus; verum quoniam in Tractu Commissionis praefatae, sponte et libere fidem Sacram Catholicam Orthodoxam in Ecclesia Torunensi S. Joannis amplexus esset; idirco parte Actorea pro eodem instante, Eundem in fidejussionem partis actoreae Venerabilis Collegii Torunensis Societatis Jesu relinquendum esse censuerant usque ad ulteriorem Causae praesentis decisionem, cum hac adjecta declaratione, ut liberum esset Famato Heyder absq[ue] ulla molestia per Omnes Ordines Civitatis inferenda, commercia sua tractare, Bonis et fortuna sua uti frui, et ad velle ac beneplacitum Suum Eisdem disponere, sub poena seversiva super refractarios praefatae Declarationi Commissariorum nostrorum, per Judicium nostrum irroganda et extendenda; nihilominus Is idem famatus Heyder, quoniam Supplicationem per partem Actoream Fidejussoriam ad Judicium Commissariorum interponeret, idque pro eo: quatenus famatus Radzki civis et Mercator Torunensis, filium Ejus in Tractu Commissionis apud se existentem sibi patri extraderet; Ille vero in contrarium Fidei orthodoxae procedendo, veritus ne pietate patris permotus fidem sacram orthodoxam amplexaretur, eundem extra fines Regni malitiose evexit, neque evectum post trinas Declarationes Judicii praefati Commissorialis patri suo restitueret, idcirco habita ratione postpositionis authoritatis Commissorialis, tum et paterni Juris naturalis convulsionis, Eundem pro sumendis poenis de Ipso, ad nos Judiciaque Nostra remiserant. porro quoniam ultra superius expressos inculpatos, ex scrutinio coram judicio Commissariali expedito, compertum esset, nobiles et Spectabiles Gerhardum Thomam Burgrabium Nostrum, Joannem Godefridum Resner praesidentem, Jacobum Lerneke Vice-praesidentem, Jacobum Meysner, Andream Cymerman, Consules Torunenses, inter Inculpatos intrasse: tamen habita ratione reiminis et dispositionis totius civitatis, Nobilibus et Spectabilibus Gerhardo Thoma Burgrabio, uti senio grandi provecto, atque Nobili Jacobo Meysner Consuli, praedicti Nobilis Burgrabii in casu debilitatis officii adjutori, Cautionem Juratoriam, observata jurisjurandi solennitate, coram Imagine Crucifixi Domini Nostri Jesu Christi in eam juramenti rotam: prout Juri et Judicio nostro post finalem decisionem causae parebunt, neque se a regimine civitatis Torunensis alienabunt, neque ab executione Decreti disparebunt, ita Eos Deo Omnipotente

et Sanct

et Sancta JEsu Christi passione adjuvante praestare demandaverant, quam cautionem de facto
= praestiterunt. Quantum attinet Nobiles et Spectabiles Godefridum Resner praes-
= sidentem, Jacobum Zerneke Vice-praesidentem et Andream Cymerman Consules
Civitatis Torunensis, eosdem detineri a tribus Ordinibus Civitatis praedictae, usque ad finalem
Causae Decisionem. Decretique nostri executionem, injunxerant sub rigore supra expresso —.
Nobilem vero Wedemejer Secretarium Civitatis similiter Inculpatum, quoniam pro Eodem
cautio literatoria a tribus Ordinibus Civitatis Torunensis intercederet; ideo Eundem una cum
aliis Varsaviam remittendis Inculpatis sisterdum sese sive statuendum coram judicio nostro
mandaverant, itidem sub rigore supra expresso. Quo peracto, Idem Commissarii Nostri
ad visionem Desolationis ab intra et ab extra Collegii Torunensis Societatis Jesu et Scholarum,
per tumultum impium Civitatis Torunensis factae et perpetratae ad Instantiam partis Acto-
reae sese contulerant, ac juxta Officiosam ante Terminum Commissionis per parte Actorea
conscriptam in plenissima forma Juris-Visionem, viderunt et optime animadverterunt,
omnia taliter nefarie facta et per tumultum perpetrata esse prout in conscripta officiosè Visi
one continentur. Qua taliter facta personali Visione, ad enixam supplicationem Incolarum
Catholicorum utriusque Sexus, tum et apud Cives Torunenses Dissidentes famulantium, ne iniq-
quis extorsionibus post expeditam Commissionem a Superioritate Civitatis Torunensis ag-
gravarentur et angarisentur, praecipuè in expensas Causae praesentis erogatas et erogan
das, quoniam in ullas violentias et crimina per tumultum Dissidentium perpetrata,
nullatenus influerent, et se immiscerent; idcirco Eosdem ab omnibus extraordinariis
sub praetextu Ordinariae Contributionis exactionibus, extorsionibus, et injuriis libera-
verant, sub severa animadversione Judicii Nostri. Quantum attinet Ephraim Ol=
lof Ministrum Augustanae Confessionis Civitatis Torunensis, quoniam primò ad Judici-
alem Commissionis requisitionem, secundariò ad Juridicam Termino tacto ex mente Ju
dicii Commissorialis Citationem, contumacem sese praeberet, neque ad praestandam In-
formationem tam ratione gymnasistarum, in saepe nominatum tumultum intrantium,
quam et ratione Scripti pasquinosi foribus Collegii Torunensis Societatis Jesu affixi,
tum et ad dandam Justificationem ex persona Sui, in puncto Objectae sibi certae cum
vicinis Civitatibus Acatholicis Correspondentiae et factionis, in praejudicium fidei Or-
thodoxae et personarum Catholicarum, Torunij, in obsequiis variis existentium, coram
Judicio Commissoriali comparere renueret; Christophorus quoque Giereth Senior
Minister Torunensis Augustanae Confessionis, quoniam Scriptum certum laesivum,
typo Civitatis Torunensis impressum, varias Calumnias contra Sacram Sedem Aposto-
licam Fidem Orthodoxam, tum et Statum Reipublicae, in se continens, Nobili et Spec

— " — Spectabili Jacobo Meysner Consuli, praesidi Camerae et Scholiarchae gymnasii Torunensis, in applausum foederis Conjugalis, et in contemptum Durantis Commissionis dedicare, ac varia per loca plurima efferre exemplaria variis personis ausus esset, et temere praesumeret, neque ad justificationem Scripti Sui laesivi et calumniosi, licet multoties per Secretarium Civitatis Torunensis vocatus, coram Judicio Commissoriali comparere vellet, imo Se a comparitione abstraheret; idcirco utrosque pro disjudicatione ratione praemissorum omnium, ad Nos, Judiciaque Nostra remiserant, et comparere sub rigore paenarum contra Calumniatores Legibus Regni descriptarum mandarunt. Ad extremum Judicentes Omnes: videlicet: Conventum Torunensem Sanctimonialium Ordinis Sancti Benedicti, Conventum Torunensem Ordinis praedicatorum S. Dominici, Venerabilem Severinum Szczuka Episcopum Joppensem, Suffraganeum, Archidiaconum et Officialem Generalem Culmensem, praepositum Ecclesiae parochialis Torunensis Sancti Joannis, singulos pro Suo Interesse; atque Conventum Ordinis Sancti Francisci ratione proprietatis Ecclesiae Beatissimae Mariae Virginis, nullitergue ejusdem Ecclesiae per Acatholicos Civitatis Torunensis ac Monasterii Sui per eosdem in gymnasium conversi possessionis; quoniam pars Citata Eisdem Judicentibus Se opponeret, licet connexionem cum causa praesenti habere nonnullae Judictiones viderentur; ne tamen parti Citatae aliquod praejudicium inferretur, ad nos, Judiciaque Nostra pro disjudicatione, et partes cum paratis Inquisitionibus remiserant, conservando Eisdem Terminum peremptorium. A qua Sententia Commissoriali apellatione, Citata pars, ad Nos, Judiciumque Nostrum interposuerat, eamque non admissam extraditis citationibus prosecutorialibus prosecuta est; Decreto nostro supra de actu Specificato, et actu Commissoriali, Sabbatho post Festum Exaltationis Sanctae Crucis proximo, anno praesenti millesimo septingentesimo vigesimo quarto expedito, tum Citationibus Prosecutorialibus inse latius praemissa enarrantibus. Quo in Termino exprafata Remissa conservato, et ex Prosecutionibus per Citatos extraditis provenienti, dum partes hîc Varsaviae Feria quinta ante Festum Sanctorum Simonis et Judae Apostolorum proxima die vigesima sexta Mensis Octobris anno praesenti; Et quidem Actorea: Generosus Wyrzemski Instigator Regni personaliter, Religiosi Casimirus Czyżewski Collegii Torunensis Rector, Matthias Przanowski presbyter, Jacobus Piotrowicz, Martinus Wolański Fratres Societatis Jesu personaliter, suis et aliorum nominibus, cum Nobilibus Michaele Nagrodzki, Joanne Motorowicz; Citata vero pars per Nobilem Christianum Klosman Secretarium Civitatis Torunensis personaliter, cum Nobilibus Chrysostomo Boguszewski et Francisco Cygler judicialiter additis Defensoribus, coram Nobis, Judicioque Nostro comparerent, Eundemque Terminum attentarent, et Secum de admissibilitate et prosequibilitate appellationis, legalitateque nec ne Sententiarum Commissorialium, controverterent; atque Venerabilis Antonius Donadzki Ecclesiae

Sanct

Sancti Laurentii extra moenia Torunii praepositus, uti Venerabilis Severini Szczuka Suf-
=fraganei Culmensis et praepositi Ecclesiae Sancti Joannis Torunensis, et simul Com-
=munitatis Catholicae Torunensis plenipotens personaliter, tum Nobilis Albertus
Błoszkiewicz plenipotens pellionum Catholicorum Torunensium, et Venerabilis Michael Kan-
kiewicz plenipotens Venerabilis Abbatissae Deo dicatarum Monialium Regulae Sancti Be-
nedicti Conventus Torunensis personaliter; nec non Religiosus Bonaventura Murczyński
Ordinis Sancti Francisci de Observantia, tum ejusdem nominis Religiosus Kopaczewski Commi-
ssarius Terrae Sanctae, Ordinis Ejusdem Conventus Varsaviensis, Suis ac Totius provinciae Suae
Nominibus personaliter, cum nobili Antonio Czeszkiewicz ad causam praesentem, cum Juri-
bus Suis, ad Ecclesiam Beatissimae Mariae Virginis Torunensem habitis intervenirent,
et se indicerent. Nos cum Consiliariis et Jurisperitis Nostris causam praesentem ad fe-
riam secundam proxime futuram rejecimus, Terminum partibus conservando, pro quo Termi-
no partibus utrisque Inquisitiones in Judicio nostro reponere mandavimus sub onere causae.
In Termino itaque hodierno, ut supra, ex Rejectione conservato, legitime ad presens proveniente
et hucusque continuato partibus prenominatis, Generosis, Vladislao Wyrzemboski Instigatore
Regni, et Adamo Dorengowski Vice-Instigatore Regni, tum Religiosis Casimiro Czyżewski Re-
ctore, Matthia Przanowski presbytero, Jacobo Piotrowicz et Martino Wolański Fratribus Socie-
tatis Jesu personaliter, Suis et aliorum, totiusque Collegii Torunensis Societatis Jesu nominibus
cum Nobilibus Michaele Nagrodzki et Joanne Motorowicz; Citatis vero, et Incarceratis,
per nobilem et Spectabilem Joannem Fridericum Hawenszteyn Consulem, Honoratos Gode-
fridum Augsztyn Scabinum, Jacobum Gemeiner et Andream Kircheysen Sexaginta viros, at-
que nobilem Christianum Klosman Secretarium Civitatis Torunensis, Suis et aliorum nomi-
nibus personaliter, cum Nobilibus Chrysostomo Boguszewski, et Francisco Cygler defenso-
ribus judicialiter additis, coram nobis, Judicioque Nostro comparentibus, eundemque
Terminum attentantibus. Et Actoribus quidem scilicet Religioso Rectore totoque Collegio
Torunensi Societatis Jesu ex Citatione Sua, tum protestatione coram Actis Castrensibus
Kovaleviensibus, feria quarta in vigilia festi S. Laurentii Martyris anno nunc currente
facta, proponentibus, exhibitisque Visione per providum Albertum Kupczewicz Ministe-
rialem Regni generalem, in praesentia Generosorum Officialium Terrestrium, Collegii et
Scholarum Torunensium, desolationum, bene et diligenter in loco loci in recenti conscripta,
et Eorundem generosorum Officialium Terrestrium ibidem praesentium manibus subscripta,
et per Oblatam circa ipsius recognitionem ad praefata Acta Castrensia Kovaleviensia, fe-
ria quarta post Festum Beatissimae ac gloriosissimae Virginis Mariae Scapularis proxima
anno itidem currente porrecta, nec non Oductione sub eodem actu vulnerum lividorum,
converberationum et obsanguinolationum, Religioso Casimiro Czyżewski, et Fratribus And-

— „ = Andreae Gaykowski, ac Josepho Rozański, ejusdem Collegii Societatis Jesu Torunensis, circa violentiam per guerrham tumultuariam, plebis Communitatis Torunensis, Collegii prefati Invasionem, inflictorum factâ, tum arrestò officiosè impositò super personis, Davide Heyder, Leban Fasbakier et aliis violentiarum et Criminum in citatione et protestatione Specificatorū patratoribus, in relatione ejusdem Arresti coram Actis podguriensibus, die Sexta mensis Septembris per providum Albertum Kupczewicz ex Ministerialem Regni generalem, recognita, expressis, iisdem productis, et Actu Commissariorum Nostrorum supra Specificatorum Judicialiter perlecto, Remissas praefati Judicii Commissorialis ad Nos et Judiciuiv Nostrum factas, expediri, et contenta Suae citationis decerni petentibus; Generosis verò, Joanne Vladislao Wyrozembski Instigatore, et Adamo Dorengowski Vice-Instigatore Regni, pro tantis Sceleribus in Deum et Beatissimam Virginem Mariam, et Sanctos, ac Fidem et Religionem Catholicam Romanam, in hoc Regno Dominantem, perpetratis, tam praesidentem quam et totum Magistratum ac plebem Acatholicam tumultuantem, pœnis criminalissimis, toti Christiano orbi exemplaribus, nempe concremationis in vivis, circa extractiones linguarum à tergo per Executores justitiae affici., Fana eorum Lutheranica, gymnasium et typographiam, totamque mobilem et immobilem cujusvis Substantiam confiscari, Ecclesias antiquitus Catholicas per eosdem indebitè possessas, anteactis possessoribus Catholicis adjudicari, et ne quispiam Lutheranus in futurum in murata Civitate Torunensi habitare vel pernoctare audeat, Severe prohiberi, postulantibus. Jam verò eorum Specialibus Delatoribus Religiosis Fratribus, Martino Wolański et Jacobo Piotrowicz, ob non Statuitionem Inculpatorū, arrestatorum, principalium et Comprincipalium, ac Complicum in sequestro nobilis magistratus Torunensis, ad tenorem Decreti Nostri, per Idem Judicium Commissoriale relictorum, sub onere causae et responsionis, in ordine ad examen illorum Judiciale, et destinationem nonnullorum ad Inquisitiones Corporales, injunctam et demandatam, poenas contraventionis, tam super Nobili Magistratu, quam Ordinibus Civitatis extendi, et nihilominus quatenus Decreto nostro et Commissoriali in instanti satisfaciant, eosdemque inculpatos, arrestatos, et sequestratos, tum filium Jamati Heyder Civis Torunensis, noviter Catholici facti, coram Judicio nostro subforti eaque militari executione et onere causae statuant, ante omnia decerni, et circa Decreta Commissorialia se Actores conservari, petentibus. Tandem in ulteriori Tractu, eadem parte Actorea, Inquisitiones coram Judicio Commissoriali expeditas, in occlusis ac sigillatis rotulis, satisfaciendo Decreto nostro, producente et in Judicio reponente, ad lectionemque earundem inquisitionum condescendi, ac remissionem expedivi, et poenas ut supra, tum et ratione contraventionis Decreto Commissoriali seorsivas decerni postulante. In Contrarium parte Citata et prosecutionum Actorea, appellationem a Sententia Comissoriali, ad nos, Judiciumque nostrum interpositam admissibilem fuisse et ad praesens prosequibilem esse, Sententiamque eandem Commissorialem cassari, a Statui

tione

Statuitione Inculpatorum Varsaviae coram Judiciis Nostris injuncta, se liberari Supplicante, atque contra testes nonnullos exceptiones Suas in scripto producente, tum et rotulum Inquisitionis Suae Eductae occlusum et obsigillatum reponente. In oppositum Actoris parte locum pretensae admissibilitatis et prosequibilitatis appellationis non esse, nec a poenis contraventionis Decreto nostro et Commissoriali, ipsos liberari posse; propterea: quia vigore Juris Culmensis et Saxonici stante pede, a Decretis Commissorialibus non appellarunt neque intra Decendium juxta observationem Revrdmi Lipski, et continuam Curiae Nostrae praxim, extraordinarie de prosequenda protestati sunt; imo eadem Decreta, per Juramenta super incorruptione Testium tum de stando Juri; et parendo Judicato, neque in Actu Commissoriali praestita acceptarunt, Testesque quos inducere voluerunt et notulam ipsorum subscripserunt ad Interrogatoria ipsorum examinati, et Interrogatoria partis Actoreae Ipsis communicata fuerint, nullumque gravamen eis illatum sit; et quia ab accessoriis et in puncto statuitionis vigore Constitutionis Regni Anni millesimi Sexcentesimi Septuagesimi appellationes praetensae admissibiles et prosequibiles non sint, sitque ejusmodi petitio postera, uti post Decretum Judicii Nostri Demandatae repositionis Inquisitionum excipiendo, dicente, ac ideo cum non constet de gravamine, assertam appellationem inprosequibilem esse, inferente. Interveniente quoque ad causam praesentem, Religioso provinciali Ordinis Sancti Francisci Minorum Conventualium, ac interventionem Suam admitti atque Se circa Jura Sua ad Ecclesiam Beatissimae Virginis Mariae habita conservari, Religiosorum vero Bernardinorum interventionem ad Ecclesiam Eandem factam rejici Supplicante. Interveniente quoque Religioso Rectore Totoque Collegio Plocensi Societatis Jesu, per Religiosum Andream Rutkowski Societatis Jesu, ratione Juris et praetensionis praedicti Collegii ad eandem civitatem habitae, interventionemque Suam admitti postulante. - - - A -

Nos cum Consiliariis et Jurisperitis Nostris, auditis partium controversiis, allegationibus, et Defensis, suspensa cognitione admissibilitatis et prosequibilitatis, appellationis, legalitatisque nec ne Sententiarum Commissorialium, ad lectionem Inquisitionum per partes repositarum juramento comprobatarum, condescendimus. Quibus lectis et per omnes circumstantias matura Deliberatione Discussis; siquidem Judicio nostro patet, et sufficienter Deductum est: quod in Civitate Torunensi s: quae olim tota fuit Catholica :s Cives, Incolae et populus Augustanae Confessionis Acatholicae, abutendo beneficio Reipublicae, Religionem Ipsorum hoc in Regno Catholico tolerantis, aliquoties jam s: uti Acta testantur :s insolenter et violenter, tumultus et seditiones contra Catholicos et Spirituales personas excitavit, et nunc recenter in contemptum ejusdem Fidei Orthodoxae Romanae, perturbationem pacis et tranquillitatis publicae, ac in convulsionem Legum et Constitutionum Regni, praecipue Anni millesimi Sexcentesimi Septimi, quae Religiosis Societatis Jesu et Studiosis Scholaribus

in Civi

in Civitatibus Terrarum Prussiae, singulariter in eadem Civitate Torunensi omnem praecavit Securitatem, improba temeritate et audacia Ducti, ex levi causa dejectionis videlicet galeri de capite cujusdam Acatholici irreverenter processionem cum Sanctissimo Sacramento, in Solennitate Festi Sacratissimi Scapularis Beatissimae Mariae Virginis, per Coemeterium Ecclesiae Sancti Jacobi Religiosarum Moniatium Ordinis Sancti Benedicti anno presenti celebratam prope stando intuentis, per Studiosum Catholicum zelo Cultus Divini Ductu, factae, eundem Studiosum in Coemeterio Ecclesiae praefatae spreta Illius immunitate Famatus Heyder colaphizavit, et cum Famato Karviza aliisque Concivibus Suis ex Coemeterio violenter extraxit ac Custodiae Militari civili tradidit, ad postulationemque Studiosorum, tam Idem Heyder quam nobilis et Spectabilis Resner praesidens, eundem Studiosum ex carcere dimittere noluerunt, imo in crastino alterum Studiosum propterea ac si quod precibus Suis, tam Eidem Famato Heyder quam et Nobili ac Spectabili Resner praesidenti molestus esset, incarcerari fecerunt, taliqué incarceratione et ad crebras preces Studiosorū denegata Illorum excarceratione, eosdem Studiosos Catholicos polonos ad abducendum vicissim gymnasistam Acatholicum ad Suas Scholas provocarunt, tumultumque et guerram iidem Acatholici excitarunt, quem tumultum Nobilis et Spectabilis praesidens, sub cujus potestate populus Torunensis erat, prout ad initium non compescuit, ita postea cum idem tumultus invalesceret, nullum Consilium cum Civitatis hujus Consulibus, de sedando tumultu, fecit, qui tumultuans populus dimissione gymnasistae Acatholici Studiosi non contentus, animis ferocibus et magna vi ac impetu cum armis primo Scholas, demum et Collegium Religiosorum Actorum effractis et exsectis foribus invasit, hypocausta, cubicula, scamna, sellas, cathedras, fornaces, fenestras, Sacellum, Congregationes binas Beatissimae Virginis Mariae et in iis Altaria duo in particulas securibus confregit, tandem et Imagines Crucifixi Salvatoris Nostri, Deiparae, multorumque Sanctorum dilaceravit, acinacibus confodit, dissecavit, et nonnullas Imagines statuamque Deiparae et Sanctorum Regni hujus patronorum ac aliorum exportando, accenso igni in platea ante Domum nobilis et Spectabilis Lerneke Vice-praesidis imposuit et combussit, et per hunc ignem Imagines cremantem saltando, varias blasphemias effrenatis in omnem licentiam linguis effutire praesumpsit, Religiosum Rectorem et duos Confratres ejusdem Societatis Jesu convulneravit, converberavit, s: uti obductiones loquuntur:/ ex quibus unus concussus de vita periclitatur; ac post cessatum s: quinque circiter horis durantem:/ tumultum, in sceleratos tumultuantes Cives et incolas praefatus Nobilis et Spectabilis Resner praesidens advertere et inquirere tanta crimina neglexit, impunitaque reliquit, et aperte se conniventem huic tumultui contra paucos Studiosos ex minoribus Scholis, s: ex majoribus enim jam vacabant:/ circa Collegium commorantes, et contra Actores excitato, reddidit; Nobilis quoque et Spectabilis Lerneke

Vicepræs[illegible]3

Vice-praeses ex vicina Scholis et Collegio Actorum domo Sua lapidea per fenestram aspi=
ciendo tumultuantes Cives ad sedandum hunc tumultum s: uti ex officio Suo tenebatur:/ -
Se non applicavit, imo ut milites et Cives bombardas ad Studiosos exploderent, mandavit,
ignemque ante Suam domum lapideam et in eo combustionem Imaginum passus est, et
nisi ad finem tumultus eum extingui curavit; ideo ex praemissis et aliis rationibus ju-
dicialiter illatis et deductis, memoratos Nobiles et Spectabiles Resner praesidem et Lerne-
ke Vice-praesidem Torunensem poenas Criminales succubuisse adinvenimus et decerni=
mus. Quatenus Religiosi Actores per Religiosum Jacobum Piotrowicz, Martinum Wolań-
ski Fratres Societatis Jesu, vel unum ex Illis Eosdem nobiles et Spectabiles Resner et
Lerneke cum sex Testibus sibi genere similibus saecularibus personis juramento co-
ram Commissariis Nostris ad executionem Decreti nostri praesentis assignatis convin-
cant; et quidem Nobilem et Spectabilem Resner praesidem in eam rotam quia Ipse per Carce-
rationem Studiosorum ex levi causa et non dimissionem eorundem ad preces Studiosorum
occasionem tumultus dedit, eumque tumultum sedare potuit et non sedavit, imo propter
non adhibitum Consilium Magistratus, et per mandatum militibus ac Decurionibus datu,
tumultum eundem auxit, et Culpa Ejus invasio et devastatio Collegii et Scholarum ac Sa-
crarum Imaginum dissectio et combustio a tumultu facta est, poenasque Criminales
promeruit; iam vero nobilem et Spectabilem Lerneke Vice-praesidem in eam rotam:
quia Ipse quoque ad tumultum sedandum ex officio de non applicavit, eumque per data
mandata ad ejaculandas bombardas ad Studiosos Catholicos, in coemeterio et in Scholis se
continentes auxit, combustionemque Sacrarum Imaginum ante Suam domum conniventer
passus est et dissimulavit, ac poenas Criminales promeruit; ita Illos vel Illum et Testes Deo
et Passione Christi adjuvante. Quod juramentum postquam praestiterint extunc utrosque
tam Resner praesidem, quam Lerneke Vice-praesidem Torunenses capite plectendos esse
sententiamus, bonaque Resner praesidis omnia confiscamus. Actuales autem Coemeterii
Scholarum et Congregationum ac Collegii Torunensis Societatis Jesu Invasores, violentiarum
manuales patratores, et principales hujus tumultus Authores, quos Inquisitiones eductae
arguunt esse reos, utpote Heyder, Mohapt, Hertel, Hans Krysztoff, Mularczyk, Cieślelczyk,
ignoti nominis Bekier, Guzikarz, Mertz, Baz Sutores, capitibus plectendos esse statui-
mus, tum et alios non solum Invasores sed et blasphematores, Imaginum Combustores, et
quidem Karwirza Lanionem, Szultz Iglarz, Hafft piernikarz praevia amputatione manu-
um dextrarum, nec non Gutbrodt capitibus similiter plecti debere, idque in foro publico
Civitatis Torunensis, vel alio ibidem Supplicionum loco solito in theatro sententiamus, pre
via tamen simili horum omnium supra Specificatorum per Religiosos Actores praenominato-

ut supra juratoria convictione, prout objectorum Criminum sunt rei et ejusmodi poenas promeruerunt. Corpora vero Eorum, et quidem corpus Karwizy Lanionis in quatuor partes dilaniatum, et aliorum blasphemorum Schultza, Haffta, Gutbrota extra Civitatem rogo imponantur et comburantur. Jam vero nobilis et Spectabilis Gerhardus Thomas Burgrabius et Cymerman Consul praedictae Civitatis Torunensis tumultus Spectator, qui ad sedandum hunc praefatum tumultum /: uti ex Officiis Suis tenebantur :/ non concurrerunt, tam a Burgrabiali quam a Consulari officio utrosque removemus ac privamus, et inhabiles horum Officiorum esse declaramus; et praeterea quatenus Sessionem Turris civilis Torunensis in una ab actu inchoatae Commissionis futurae septimana ingrediantur, eandemque Cymerman per spatium dimidii anni, et Gerhardus Thomas per duodecim septimanas continuent et expleant decernimus sub poena infamiae in ibidem coram Commissariis Nostris sive in Judicio Nostro publicanda. Quoad personas Nobilium et Spectabilium Meysner Consulis, et Hedemejer Secretarii propiores Eosdem citatos ad evasionem juratoriam adinvenimus, idque in eam rotam nobilem Meysner: quia de tumultu inchoato nescivit et ad finem ejus domum veniendo media sedandi illius non habuit; jam autem Hedemejer: quia lapidem contra Collegium Actorum /: ut Ipsi objicitur :/ non projecit, neque tumultum ad projiciendos lapides concitavit, nec ullo modo, consilio et opere ad eundem tumultum et violentias Actoribus illatas cooperatus est, idque cum tribus quisque testibus sibi genere Similibus possessionatis. Quibus juramentis praestitis liberos fore debere a poenis pronunciamus. — Quoad personas Graurok praefecti militiae civilis, et Jamati Lyber Apothecarii Ductoris unius Quartierae: quoniam Ipsi manum fortem habentes eundem tumultum non sedarunt, imo contra Studiosos Catholicos Scholasque eorum, non autem contra tumultuantes, bombardas exploserunt, et per recessum Suum a Scholis, easdem et Collegium indefensum furiae populi tumultuantis reliquerunt; idcirco licet poenam Capitis jure merito succumbere debent: quia tamen id ex mandato praesidis factum fuisse dignoscitur /: quod alias in tali casu attendere non debuerunt :/ ad mitiores descendendo, decernimus; quatenus utergue redimendo caput furdum Civilis turris Torunensis, in una ab Actu inchoatae futurae Commissionis Septimana ingrediantur, ejusque Sessionem per annum et sex Septimanas continuent et expleant, et in egressu de eadem turri, Lyber centum aureos, Graurok vero quinquaginta in vim mulctae Actoribus solvant, statuimus: facturi sunt praemissa Fidem Citati sub poena infamiae et colli, ac libera captivatione in ibidem coram Commissariis Nostris sive in Judiciis nostris in casu contraventionis huic Decreto publicanda. Reliqui autem Citati quos Inquisitiones eductae circa invasionem Actorum presentes fuisse, et tumultui Se cum armis immiscuisse demonstrant, licet tanquam Complices

tantos

tantorum Scelerum, eadem poenà, qua principales, Criminali puniri Deberent: quia tamen De personali seu manuali eorum excessu luculenter non constat; ideo decernimus, quatenus ipsi, videlicet: Seyblingier et Leban, Surkowski pisarek Famati Kleyba, Maciejowski, Nagorny, et Grunau Gymnasistae, Bednarczyk, rēdimendo capita, furidum turris seu carceris per Comissarios Designandi in una ab actu inchoatae Commissionis futurae Septimana ingrediantur, ejusque Sessionesr itidem per annum et sex Septimanas; jam vero Sarka et pisarek seu famulus Zylbera per dimidium anni; Walter Civis, Heyna, pisarek seu famulus kusego Janka, godfryd pantel, Westphal et Krygier gymnasistae pisarek seu famulus Famati proba Vinopolae, Samuel Werner famulus Dankmajera Mercatoris, famulus seu pisarek Szweycmana, Nathanael pisarek Sengiera, Helszt pisarek Rozdayczera, Gryffald famulus Reych, filius Hanaowey Viduae, Alexander Balwierz, Kall Wachmagister, Suchel perukarczyk famati pozyna, Filius Rauzowy Viduae, Christianus famulus Krauzyi, perukarczyk sub signo aurei Cervi existens, Kleber pisarek seu famulus Seysmera, Bedka, Kranz Berendt Laniones, pisarek Sztyrny, Nosek Białoskornik, per unum quartale anni carceres Civiles subeant continuent et expleant sub poena infamiae et liberae captivationis; et in egressu de turri Famatus Seyblingier et Leban tanquam coemeterii Ecclesiae Sancti Jacobi Invasores, Immunitatisque ejus violatores quisque ex persona Sua quinquaginta aureos, et Sarka viginti quinque aureos Religiosis monialibus ad dictam Ecclesiam existentibus; alii vero supra specificati Cives et famuli Civium pisarkowie dicti, seu eorum Domini pro incontinentia ipsorum, quisque ex persona Sua per viginti quinque aureos, Walter vero et Heyna tum et Hanaowa Vidua pro Filio Suo per quinquaginta aureos similiter quisque ex persona Sua in vim muletae pro exstruenda Columna et Statua marmorea Beatissimae Mariae Virginis in loco in quo Statua Ejusdem Beatissimae Mariae Virginis et aliae Imagines Sanctorum combustae sunt /: si commode fieri poterit:/, aut ei vicino prope Collegium situanda, applicandos, ad manus Religiosi Rectoris ejusdem Collegii Societatis Jesu solvant, sub simili poena Infamiae in ibidem coram Commissariis Nostris, sive in Judiciis nostris publicanda, et ipsa captivationis poena. Reliquos famulos, scilicet: Westphal, Ludovicum Swiderski, Exactorem Szarpacz nuncupatum, tum et pueros seu tyrones Szweycmana, Sengiera z pod białego konia, aurigam Heyny, flagellis coercendos et puniendos esse censemus. = – Resolvendoque Suspensam in anterius factam, et Remissam expediendo, appellatione inadmissibili nec prosequibili a Sententia Comissariorum nostrorum adinventa, partes circa Sententiam eandem Commissariorum Nostrorum conservamus cum ea declaratione: quod non coram Judicio Nostro sed coram Comissariis Nostris infra nominatis, omnes eosdem carcerato

carceratos arrestatos et Sequestratos pro sumendis poenis Decreto nostro praesenti afsignatis nobilis et Spectabilis eMagistratus et Ordinis Civitatis Sorunensis statuere teneantur sub rigore in praefata Sententia Commissoriali expresso. Et quoniam frequenter hi tumultus prepotentia Acatholicorum in Civitate Sorunensi fiunt, eosdemque Magistratus Acatholicus sedare et compescere negligit, imo conniventer se habere in illis consuevit; ideo ad coercendam facilius insolentiam et licentiam populi Acatholici, tumultibusque ulterioribus contra Catholicos usu jam ferme receptis in futurum obviando, atque Constitutionem Regni Anni millesimi sexcentesimi trigesimi Octavi ad executionem deducendo, statuimus et ordinamus, quatenus abhinc in futurum in eMagistratu Consulari, Scabinatu et sexaginta-viratu ac in Officio Secretariorum sit medietas Catholicorum idque per Electionem juxta praescriptum jurium Civitatis /: quae illaesa esse volumus :/ procedendo, in locum demortuorum, vel post ascensum, aut resignationem Acatholicorum, ad eadem Officia afsumendorum, incipiendo statim post remotos praesenti Decreto a suis officiis : quos Catholicos in praesentia Comissariorum ad executionem presentis Decreti deputatorum eligent; pariter ad Jus Civile suscipiendum, contuberniague Sua et officia Catholicos sine cunctatione admittent; et in Servitio militari /civili medietatem Catholicorum, officiales autem militum Catholicos semper habeant, idque sub poena quingentorum aureorum memorata Constitutione Regni Anni millesimi Sexcentesimi trigesimi octavi vallata, per Generosum Instigatorem Regni in Judiciis Nostris vindicanda, et sub nullitate Electionis in contrarium praesenti Decreto peractae. Ut autem Cultus Divinus augeatur, et Honor laesus Deiparae per Combustionem Illius Statuae et Imaginum Sanctorum reparetur, Fidesque Catholica in Eadem Civitate Depressa reflorescat et propagetur : admissa interventione Religiosorum Ordinis Sancti Francisci de Observantia /: qui Soli in Regno Nostro Bernardini vocantur :/ Ecclesiam Beatissimae Mariae Virginis antea in possessione Eorundem Religiosorum Ordinis Sancti Francisci de observantia existentem, tanquam proprietariis et ultimis ante occupationem per Acatholicos hujus Ecclesiae possessoribus cum Supellectili Ecclesiastica et Bibliotheca, quae et qualis intercepta est, et ex Inventario antiquitus conscripto per Nobilem et Spectabilem eMagistratum Sorunensem producendo Ejusdem Ecclesiae propria esse apparuerit, et gymnasium quod ex monasterio Eorum Acatholici sibi fecerunt, Eisdem Religiosis Bernardinis adjudicamus; et ut Ipsos Comissarii nostri ad Executionem Decreti Nostri praesentis Deputati reinducant, Illis committimus. Quam Reinductionem Nobilis et Spectabilis Magistratus et Ordines, et nemo ex populo Acatholicus Civitatis Sorunensis seu quevis persona impugnare audebit subpoena Infamiae, quam decernimus, et Terminum publicandae coram Commissariis Nostris Eisdem conservamus;

processiones quoque publicas statis temporibus cum Sanctissimo Sacramento juxta morem et institutum Ecclesiae Catholicae, tum Sepulturas processionaliter publicas Catholicorum, f: uti olim fuerant :/. Acatholici impedire et interturbare in eadem Civitate ne audeant prohibemus, et paenam quingentorum aureorum, aliasque per judicium Nostrum decernendas et extendendas interponimus. Scripta typis impressa Sarcasmos et Convitia in ludibrium et contumeliam Fidei Catholicae, Ecclesiaeque Orthodoxae continentia, ut et hymoenea per Giereth praedicantium sacra miscendo profanis concepta cassamus, et ad rogum per Executorem justitiae comburenda damnamus; Ipsumque Giereth et Olloff praedicantios ob non comparitionem coram Comissariis Nostris, et in Judicio Nostro, non datamque in objectis sibi justificationem, Infames et proscriptos esse de Regno Declaramus. Et ut reliqui praedicantii Gorunenses modeste se gerant, Fidem Catholicam et Spiritualem Statum dictis et scriptis suis famosis non laedant, et Typographia Gorunensis nullos Libros et Scripta sine facultate loci Ordinarii et Censura Theologi ab Eo constituti imprimere audeat, Severe et sub Confiscatione Typographiae interdicimus. = – Et siquidem ex occasione binorum Studiorum et Studiosorum Catholicorum videlicet et Acatholicorum in Civitate eadem Gorunensi tranquillitas publica saepius turbari solet; idcirco Discrimina quevis turbasque et rixas amoveñdo, Scholam seu Studiū Acatholicum in Civitate tam nova quam veteri Gorunensi haberi interdicimus, ad aliquam tamen Villam viciniorem Civitatis vel locum extra Civitatem separatum Scholam seu Studium transportari Acatholicis permittimus. Damna causata litisque expensas ad triginta quatuor millia sexcentos florenos bonae monetae in Prussia currentis per Actores liquidata, praevia realitatis eorum per Religiosum Rectorem coram Comissariis Nostris infra Scriptis juratoria comprobatione, quatenus Civitas Gorunensis durante Commissione futura Actoribus solvat demandamus; idque sub intromissione in bona huic Summae adjudicatae proportionata Civitatis Gorunensis patronymica in praesentia Comissariorum Nostrorum, per Ministerialem et Nobiles conferenda. Quae Bona per Intromissionem tradita Religiosi Actores usque ad exsolutionem specificatae Summae possidere, et ususfructus ex Illis percipere debebunt: a cujus Summae Solutione et quavis in litem praesentem contributione Catholicos liberamus, confiscataque Bona Resnera Civitati Gorunensi damus et adjudicamus. Religiosos quoque Actores Societatis Jesu, nunc et pro tempore Gorunii existentes praemonemus, ut Studiosos Scholas Suas frequentantes in modestia Disciplinaque debita contineant, illosque coerceant, et advertant, ne injuriis, contumeliis, et violentiis Acatholicos afficiant. Alios autem indicentes supra specificatos cum Suis querelis et praetensionibus ad Commissarios Eosdem remittimus. —

Interv

Intervenientibus tamen pellionibus Catholicis; quatenus Nobilis et Spectabilis Magistratus Torunensis Decreti nostri cum Acatholicis Pellionibus lati satisfactionem injungat, illudque durante Commissione exequatur, Ipsi demandamus. Ad extremum Tamato Radzki, qui filium Acatholicum Heydera s: postquam pater Heyder Catholicus factus est:/ de Civitate Torunensi ad exteros expedivit, coram Comissariis Jisdem Statuat, Ipsi sub poena mille Talerorum injungimus. —. —. pro Cujus Decreti Nostri Executione Commissarios Nostros utpote Magnificos: Jacobum Sigismundum Rybiński Culmense, Ignatium Dziatynski pomeraniae palatinos; Adamum poniński Gnesnensem, Andream Dąmbski Brestensem Cujaviae, Casimirum Rudziński Czernensem, petrum Czapski Culmensem Castellanos; et Generosos Georgium Lubomirski Succamerarium Regni, Franciscum Aloysium Loski Varsaviensem et minoris Cancellariae Regni Regentem, Felicianum Grabski Lanciciensem, Antonium Trypolski Kijoviensem, Adamum Wilkowski Sochaczeviensem Succamerarios; Josephum Nakwaski Capitaneum Ciechanoviensem, Vladislaum Wyrzembski Instigatorem Regni, paulum Jaroszewski plocensem, Franciscum Mokronowski Varsaviensem Vexilliferos; Franciscum Poniński Dapiferum posnaniensem, Josephum Wysocki Siradiensem, Ludovicum Borucki Brestensem Cujaviae pocillatores; Casimirum Polanowski Subdapiferum Buscensem, Joannem Piwnicki Notarium Terrestrem Culmensem, Franciscum Lopacki, assignamus et deputamus, Jisdemque committimus, quatenus praeviis Innotescensiarum Suarum Literis, duabus Septimanis ante Terminum ponendis ad Civitatem nostram Torunensem condescendant; ibidemque absentia nonnullorum non obstante, modo quinque adsint Jurisdictione sua Comissoriali in praetorio vel alio loco qui Ipsis commodior videbitur fundata, acclamatisque ad praesentiam Sui per Ministerialem Partibus; in praesentia Earum, tum et Incarceratorum et arrestatorum Statuendorum, Decretum praesens Nostrum publicari faciant, illudque in omnibus contentis punctis, non attentis quibusvis Citatae et jure victae partis oppositionibus, rescriptis, appellationibus, Citationibus prosecutorialibus, mandatis nostris exportatis vel exportandis, ad Executionem, adhibita etiam forti militari manu, deducant et deduci curent. Quam Executionem nobilis et Spectabilis Magistratus et Ordines Civitatis Torunensis, et nemo irritare audebit, sub poenis Legum contra Convulsores Decretorum Nostrorum sancitis, et ipsa poena perduellionis. Demum Judicentium seu Intervenientium ad presens praetensiones exaudient, cognoscent, ac pro Jure, justitia et aequitate decident, sopient, vel si complanare poterunt, complanabunt, moderabunt. Appellatione a sola definitiva Sententia in his duntaxat Judictionibus, partibus se gravatas esse sentientibus ad nos Judiciaque nostra salva manente. Actum Commissionis quoad Judicentium et Intervenientium praetensiones expeditae in aperto, Inquisitiones vero, si quae

educte

eductae fuerint in occluso rotulo partibus extradant; postquam taliter in rem Judicentium — expeditam Commissionem, Terminum coram Nobis Judicioque Nostro comparendi Jisdem Judicentibus conservamus peremptorium Decreti presentis vigore. In cujus rei fidem presentibus Sigillum Regni est appressum. Actum Varsaviae sub tempus Comitiorum Regni Generalium feria Secunda post Festum Sanctorum Simonis et Judae Apostolorū proxima. Die trigesima mensis Octobris Anno Domini millesimo Septingentesimo vigesimo quarto. Regni vero nostri vigesimo octavo Anno —. — . — . — . — . —.

Joannes Szembek
Supremus Regni Cancellarius.
/: L. S. :/

Relatio Illustrissimi et Excellentissimi Domini, Joannis in Stupow Szembek, Supremi Cancellarii Regni, Lomzensis, Graudentini etc. Capitanei —.

Sebastianus Rybczynski Decretorum Curiae Regni notarius mp.

166.) Executio praefati Decreti.

Actum in praetorio Sacrae Regiae Majestatis Thorunensi, die quinta Decembris Scilicet feria tertia ante Festum Immaculatae Conceptionis Gloriosissimae Virginis Mariae proxima Anno Domini 1724. — . — . — . — . — . — . — .

Coram Illustribus et Magnificis Jacobo Sigismundo in Rybno Rybiński palatino Culmensi Generali Artilleriae Regni, Covaleviensi, Lipinensi, Vislicensi etc Capitaneo, Marescalco Tribunalis Regni; Adamo a Ponin poniński Gnesnensi, Babimostensi Capitaneo. Andrea a Lubraniec Dąmbski Brestensi Cujaviae; Casimiro a Rudno Rudzinski Cerscensi, Colonello Exercitus R. S. Majestatis et Reipublicae, petro Czapski Culmensi, Knyszynensi, Radzinensi, Sobovicensi Capitaneo, Castellanis; Georgio S. R. Imperij principe Comite in Jarosław et Wisnic Lubomirski Supremo Regni, Casimiriensi, Olsztynensi, Janoviensi Capitaneo, Generali Exercitus S. R. Majestatis et Reipublicae, Feliciano Grabski Lanciciensi, Antonio Trypolski Kosoviensi, Francisco Łoski Varsaviensi, Regente Minoris Cancellariae Regni, Adamo Wilkowski Sochacoviensi, Succamerariis; Josepho in Krysk Nakwaski Capitaneo Ciechanoviensi, Vladislao Wyrzembski Instigatore Regni, paulo Casimiro in Jaroszewo Jaroszewski plocensi, Judice et vice-Capitaneo et Terrae Visgrodien: Francisco Constantino Mokronowski Judice terrae ejusdem Varsaviensis et Marschalcali Vexilliferis; Francisco poninski Dapifero posnaniensi, Capitaneo Copanecensi, Josepho Wysocki Siradiensi, Ludovico Borucki Brestensi Cujaviae pocillatoribus; Casimiro polanowski Subdapifero Buscensi, Joanne piwnicki Notario Terrestri et vice-palatino Culmensi, Francisco Lopacki Subdapiferida Ciechanoviensi S. Regiae Majestatis Commissariis —. — . In praesentia Illustrium Magnificorum ac Generosorū et nobilium: Henrici Krokowski Gedanensis Capitanei parchoviensis, Stanislai

Garz

garczynski Bidgostiensis Castellanorum; Svietoslai Radowicki Vexilliferi pomeraniae, Alexandri Wolski Terrestris et Castrensis Bidgostiensis, Francisci Rosciszewski Castren. Judicum; Ignatii Dąmbski notarii Castrensis, Casimiri piwnicki et ex eodem palatinatu Joannis Kalsztyn ex Margeburgensi, Sikorski ex pomerania, ad Tribunal Regni Judicum Deputatorum, Bajerski Judicis Terrestris Michaloviensis, Joannis Cantii Rychłowski Dapiferi Siradiensis, Josephi Wągrodzki pocillatoris, Jacobi Milewski Tribuni Lacrocimensis, Francisci Rosciszewski Subdapiferi Terrae Dobrinensis, Joannis Stubicki Venatoris Junivladislaviensis, petri Sokolnicki pincernae Schovensis Colonelli S. R. Majestatis, Adami pilichowski Thesaurarij Terrae Wisogrodiensis, Joannis Nakwaski Capitanei S. R. Majestatis, Antonii Lakrzewski Judicidae Terrae plocensis, et aliorum plurimorum nobilium nec non Ministerialis Regni Generalis providi Alberti Kupczewicz ad actus praesentem assumpti —. — . — . — . — . — . — . — .

Nos Commissarii S. R. Majestatis in actu Superius Specificato inhaerendo Decreto Assessoriali S. Regiae Majestatis inter partes infrascriptas Varsaviae sub tempus Comitiorū generalium Regni feria secunda post festum Sanctorum Simonis et Judae Apostolorum proxima, die 30. Octobris Anno praesenti prolato, vigore Literarum Innotescentialium ad mentem praefati Decreti tempestive scilicet duabus Septimanis ante praesentem Terminum et Actum Editarum, publicatarum et coram Actis Castrensibus Covaleviensibus feria tertia Ipso die Festi praesentationis Beatissimae Virginis Mariae inscriptarum, ad praetorium Thorunense, die hodierna in Actu contenta condescendimus, Jurisdictionem nostram Commissorialem fundavimus, pacem et Securitatem publicam Legibus et Constitutionibus Regni praescriptam et in Actibus similibus observari solitam, voce supra scripti Ministerialis, publicari et praecustodiri fecimus, Partesque in Decretum praefatum intrantes, voce supra scripti Ministerialis, ad Judicium nostrum acclamare demandavimus. Quo in Termino partibus utrisque, Venerabili Collegio Thorunensi Soc. Jesu Actoribus; per Religiosum Fratrem Martinum Wolanski Suo et totius Collegii nomine; per Nobiles et Spectabiles Andreā Szulc proconsulem et Joannem Fridericum Hawensztein Consulem personaliter; ex Scabinatu per Spectabiles Carolum Godefredum Hukszteyn Veteris Civitatis, et Joannem Sigismundum Haderszteyn novae Civitatis Thorunensis Scabinos; ex Communitate per Spectabiles Davidem Braun et Joannem Hube Scabinos Suburbanos, Suis et Magistratus, Scabinatus et totius Communitatis Thorunensis nominibus personaliter; Admodum Rdo Dño Matthaeo Donacki praeposito ad S. Laurentium extra moenia Civitatis Thorunensis Suo et Illustrissimi ac Reverendissimi Severini Szczuka Episcopi Joppensis Suffraganei Archidiaconi et Officialis generalis Culmensis Ecclesiae S. Joannis in veteri Civitate Thorunensis praepositi, Judicentibus et Actoribus personaliter; Venerabili Collegio plocensi Soc. Jesu per Religiosum Andream Rutkowski Regentem Seminarii Suo et ejusdem Collegii nomine personaliter; Religiosis ac Deo dicatis Monialibus Ordinis Sancti Benedicti Conventus Thorunensis Judicentibus et

Act

Actricibus per admodum Reverendum Hankiewicz plenipotentem inscriptum; Conventu - Thorunensi ordinis praedicatorum Judicente et Actore per Religiosum patrem Reptowski priorem Conventus ejusdem et Fratrem Joannem professum personaliter; Illustribus et magnificis Seridicis Conventuum patrum Bernardinorum ordinis Sancti Francisci Seraphici per provinciam Majoris poloniae per Religiosum et admodum Reverendum Seraphinum Gamalski provincialem personaliter; Famatis pellionibus Catholicis Civitatis Thorunensis Judicentibus et Actoribus per Famatum Andream Gutowski Suo et aliorum nomine personaliter; Famato antonio Kronikowski antehac Cive Thorunensi Judicente et actore personaliter; Magnifico Antonio Bogusławski Capitaneo plocensi Judicente et Actore per generosum Andream Chwałkowski Regentem Castrensem Junivladislaviensem; Magnifico Josepho Kretkowski Judicente et Actore personaliter; Admodum Rndo Krzetski parocho Dlutoviensi Judicente et actore per generosum Joannem Lalewski inscriptum plenipotentem; Generoso Josepho Rembelinski indicente et actore personaliter; Magnifico michaele Lalewski Subdapifero Mielnicensi per generosum andream Chwałkowski; Magnifico Gurski notario Terrestri et Castren Ciechanovien: per generosum Joannem Orlęwski; Successoribus olim generosi Jacobi Suski Judicentibus per generosum Adamum Murzynowski Suo et aliorum nomine personaliter; Generosis Karwosieckie Conjugibus Judicentibus et Actoribus per Generosum Joannem Karwosiecki Burgrabium Castren. plocensem Maritum Suo et Consortis Suae nomine personaliter; Nobili Cimesto de Wolson Judicente per Jngenuum Adamum Lapczyński personaliter; Spectabili Michaele Lybert per Generosum Andream Chwałkowski; perillustri et admodum Reverendo Josepho Bratkowski Canonico Cathedrali posnaniensi Judicente et Actore per Eundem generosum Chwałkowski; Generoso Andrea Daniszewski Judicente personaliter; Jncolis et Subditis S. Regiae Majestatis Mokrensibus per Honestos Petrum Szynal et Laurentium Piątek Suo et aliorum Jncolarum Mokrensium Judicentium et Actorum nomine personaliter. — . — . — .

Coram Judicio Commissoriali Comparentibus et judicialiter Controvertentibus . — . Quarum Controversiis nos Commissarii coram Se inductis et examinatis ac consideratis, ad Executionem Decreti S. R. Majestatis Assessorialis de Actu superius expressi accedentes. Ante omnia Jncarceratos et arrestatos ut in praesentia omnium Decretum praefatum publicetur? sub custodia militari adducere et Statuere coram Judicio nostro instantanee demandamus. Et quoniam Joannes Godefredus Resner praeses, Jacobus Henricus Cernik Vice-praesess, Simon Moabt, Christophorus Hertel, Christophorus Ciesielczyk Guttbort, Joannes Bekier Guzikarz, Joannes Georgius Mercz, Georgius Wąż Sutor, Christophorus Karusza Lanio, Jacobus Schultz Iglarz, Joannes Christophorus Kastpiernikarz, nec non Nobiles et Spectabiles Gerardus Thomas Burgrabius, Henricus Cymerman Consul, Gawrok, et Zybler

et Zybler Capitanei Thorunenses et alii sub Custodia militari coram Judicio nostro Commissariali sunt adducti et statuti: idcirco demus acclamatis voce Ministerialis ad Judicium Nostrum Comissoriale Partibus, apertis Stubae Judicialis foribus, in praesentia omnium, Decretum supra recensitum Assessoriale S. Regiae Majestatis, publicari fecimus; tandem post publicationem, ad executionem Decreti ejusdem processimus, decernendo. Quaterus Religiosi Fratres Jacobus Piotrowicz et Martinus Wolański sive unus ex eis, satisfaciendo saepe nominato Decreto, tam Rezner praesidem quam Cernik vice-praesidem criminaliter convincant instantanee; additur Ministerialis ad pronuntiandam Rotham. Quoad personam Rezner praesidis, ex Decreto praefato excerptam praestitit Religiosus Martinus Wolanski; additur quoque Ministerialis Testibus Nobilibus Jacobo Rabczyński, Casimiro Zieleniowski, Joanni Bartkiewicz, Martino Skibiński, Joanni Biernacki, Joanni Sosnowski, praestiterunt. Additur quoque idem Ministerialis quoad personam Cernik Vice-praesidis ad pronunciandam seorsive juramenti Rotham ex eodem decreto depromptam praenominato Religioso Martino Wolański et Testibus: praestitit una cu sex Testibus superius expressis. Additur denuo idem Ministerialis eidem Religioso Wolański ac Testibus ad pronunciandam juramenti rotham in Decreto praefato expressam. - Quoad personas Simonis Mohabt, Heyder, Christophori Hertel, Hans. Krzysztof Mular = czyk, Krzysztof Buttbordt dicti Ciesielczyk, Joannis Bekier guzikarz, Joannis georgii Mercz, Georgii Waż Sutoris, Christophori Karwiza Lanionis, Jacobi Szultz Iglarz, Joanis Christophori Hawt piernikarz, praestitit una cum Testibus ejusdem supra scriptis juxta Rotham ex eodem Decreto ipsi pronunciatam: s: excepto Heydera profugo qui fidem Catholicam ante fugam amplexus est: s. post quae Convictionis juramenta eosdem omnes Criminaliter convictos superius expressos, s: excepto Heyder Neo-Catholico profugo non convicto: / pro executione de personis eorum juxta praescriptum praefati Decreti S. Regiae Mjstis Assessorialis sumenda ad Executorem justitiae sub Custodia militari remitti demandamus. Actumque nostrum occupantibus tenebris, imminente Festo crastina die S. Nicolai Episcopi, ad feriam quintam sequentem, voce Suprascripti Ministerialis reclamari jussimus.

Tandem feria quinta in Vigilia Festi Immaculatae Conceptionis Gloriosissimae Virginis Mariae, post subsecutam Institutionem et Supplicium de personis praesidis et supra scriptorum convictorum /: excepto Cernik Vice-praeside :/ reassumpta Jurisdictione nostra Commissoriali, vocegue Ministerialis publicata et proclamata, partibus ut supra comparentibus, Conscriptionem Inventarii Substantiae mobilis et immobilis, olim praesidis Resner per Decretum S. R. Majestatis Assessoriale confiscatae, per Delegatos ex Magistratu in praesentia Magnificorum Commissariorum ex Stuba nostra Delegatorum, propter majorem Securitatem injunximus: ex qua fortuna olim praesidis Rezner confiscata et Civitati S. R.

Majestatis adjudicata, Nobilis ac Spectabilis Magistratus, Creditoribus omnibus ad Sub=
stantiam eandem confiscatam signanter generoso Bonafus Colonello guardiae S. Regiae
Majestatis cum juribus concurrentibus pro justo et aequo, ut satisfactionem decernat et in-
jungat ac praestet demandamus. Et quoniam super personam Vice-praesidis Cernik Venerabiles
patres Societatis Jesu actores executionem Criminalem non urgent, quinimo pro libertate
et vita Ipsius maxime instant, Senatores quoque, Officiales Terrestres, atque nobilitas pro-
ximorum et contiguorum palatinatuum, nec non Spirituales personae tam saecularis quam
Religiosi Ordinis, insuper populus Catholicus utriusque Sexus die hesterna ad Ecclesiam
S. Joannis in Festo S. Nicolai catervatim congregatus, pro Eodem Cernik, semper sibi Eundem
Catholicis cum fuerit in Magistratu Civitatis hujus constitutus, addictum, rectum, in faci-
litandis negotiis promptum, commendando et testando, lachrymabili voce, et penetrabili ejus-
latu ad nos Commissarios emisso, intercedit, ac per amorem Christi et Fidei Orthodoxae,
ut eorum vota et gemitus exaudiantur exemplari Catholicis pietate obligat; Nos vero Commissa-
rii, licetsi ad praemissas Instantias, magis tamen non urgente parte Actorea, executionem
Criminalem inclinari vellemus. Nihilominus siquidem Executio tantum Decreti S. R. Mjtis
est nobis concessa: idcirco rationibus supra expressis permoti, eo etiam non considerato, ut con-
fidentia et amicitia inter Catholicos ad magistratum juxta mentem Decreti praefati Assesso-
rialis accedentes, et Acatholicos concilietur, recepta prius a Magistratu et Ordinibus Civitatis
Thorunensis fidejussoria cautione, et data judicialiter Sponsione, saepe memoratum Cernik
ad impetrandam Clementiam S. Regiae Majestatis Judiciumque et decisionem Ejus remittimus.

= Tandem quoad personas nobilis et Spectabilium Jacobi Meyner Consulis et Joannis
Henrici Withmeier Secretarij decernimus: quatenus utergue eorum Decreto memorato S.
R. Majestatis Assessoriali Evasionis Juratoriae satisfaciant idque instantanee. Additur
ministerialis ad pronunciandam Juramenti Rotham ex Decreto depromptam, tam Eidem
nobili et Spectabili Meyner quam Testibus. praestitit cum Testibus Spectabilibus Martino
Gondlich, Jacobo Stark, Scabinis, Joanne Wonchausen Aurifabro. Additur quoque Specta-
bili Withmeier Secretario; praestitit cum Testibus Famatis Christiano Preijs, Cornelio
Elerd, et Michaele Fryc de Consensu partis actoreae, admissis similiter juxta Rotham in De-
creto contentam. Qua juratoria evasione attenta, Eosdem juxta Resonantiam Decreti
praefati a Termino et Causa liberos declaramus. - Jam autem Westphal Szarpacza, tum
pueros Szfecmana, Jengiera z pod biatego Konia, Aurigam Heyny, ante praetorium ad mente
praenominati Decreti flagellari demandavimus: postquam perpessam poenam liberos mittere
jussimus. —. porro propter specialiter exhibendum cultum Divinum et Honorem gloriosis-
simae Virginis Mariae, in vigilia Festi Immaculatae Conceptionis Ejusdem, ad Cathegoriam
et Jridictionem Religiosorum patrum Bernardinorum Ordinis Sancti Francisci Seraphici

perpe

per provinciam Majoris poloniae condescendendo, ac inhaerendo saepefacto Decreto Assessoriali S. R. Majestatis, ac Reinductionem in Ecclesiam Beatissimae Virginis Mariae atque gymnasium quod olim Monasterium Eorundem PP. Bernardinorum fuerat, processimus; et in Eandem Ecclesiam atque gymnasium cum attinentiis juxta antiquas fundationes et Jura, receptis prius a nobili et Spectabili Magistratu Clavibus, praefatos patres Bernardinos reinduximus, eandemque reinductionem voce Suprascripti Ministerialis reclamari publicari demandavimus, tradidimus, possessionemque pacificam ad Majorem Dei gloriam et Beatissimae Virginis Mariae ac omnium Sanctorum honorem assignavimus et Eos reliquimus. —. Interea nocte instante Actum nostrum post Festum Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae voce Ministerialis reclamari demandavimus. — . — . — . — .

Sabbatho itaque in Crastino Festi Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae, reassumpta denuo Jurisdictione nostra, partibusque ad Judicium nostrum modo quo Supra acclamatis comparentibus et in eadem Cathegoria Controvertentibus et disceptantibus; Nos Commissarii S. Regiae Majestatis, auditis partium disceptationibus et controversiis, decernimus ac demandamus: quatenus nobilis ac Spectabilis Magistratus, satisfaciendo Decreto saepefacto S. R. Majestatis, Inventarium Supellectilis ejusdem Ecclesiae atque Bibliothecam coram Judicio nostro Commissoriali producat et comportet, idque in instanti; et licet quidem Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis satisfaciendo Decretis tam S. R. Majestatis, quam nostro, antependia antiqua bina, candelabra majora duo, minora duo, patribus Bernardinis in Ecclesia relinquit, Bibliothecam vero Magnificis Commissariis ex Stuba nostra Deputatis sine Inventario seu Regestro tradidit; verum quoniam Inventarium Supellectilis Ecclesiasticae praesertim in argento atque Bibliothecae apud Magistratum existare esse, rationibus probabilibus supponitur: ideirco suspensa tantisper decisione praesentis Cathegoriae Decernimus et demandamus: quatenus praedictus nobilis ac Spectabilis Magistratus Inventarium Supellectili Ecclesiasticae atque Bibliothecae sufficientius comportet idque instantanee. Eandem quoniam loco Comportationis sufficientioris Supellectilis Ecclesiasticae et Bibliothecae, partes pro Summa mille ducentorum tynfonum polon. composuerunt, proinde approbata ejusmodi complanatione judicialiter facta, resolvendo superiorem Suspensionem decernimus: quatenus nobilis ac Spectabilis Magistratus ad Manus Saecularis Catholicae personae quam Venerabiles patres Bernardini designaverint, Summam eandem in Spatio quatuor Septimanarum coram Officio Castrensi Covaleviensi realiter et effective solvat sub poena Banitionis quae decernitur et Terminus publicandae in ibidem circa Manifestationem conservatur peremptorius. Quantum attinet privilegium Divae olim Memoriae Serenissimi Sigismundi Regis poloniae coram Actis Castrensibus Juni Vladislavien-sibus in vigilia Festi S. Thomae Apostoli 1658. Anno per Oblatam porrectum, ad praesens

in Judicio

in Judicio Nostro per Patres Bernardinos productum, hoc in puncto causam pro cogni = = tione ejusdem Privilegii ad Judicia Assessorialia S. R. Majestatis remittimus, conservando partibus utrisque in Eisdem Judiciis Terminum peremptorium. — . Nihilominus pro Justitia et pietate decernimus ac mandamus, ut Nobilis ac Spectabilis magistratus et Civitas Thorunensis per se seu Subordinatas personas, accidentiam vulgò Akcyzy ab invecta rerum comestibilium et potabilium, ex eleemosyna per Eosdem Patres Bernardinos collectarum, semper quoties opus fuerit, ab Eisdem patribus Bernardinis non exigat nec exigi demandet aut permittat, idque sub poena in foro competenti vindicanda, et ne Eosdem patres ad Ecclesiam praenominatam atque Monasterium cum accidentiis modo quo supra reinductos, quovis modo vel praetextu interturbare audeat demandamus. idque sub poenis contra Convulsores Decretorum S. R. Majestatis Legibus Regni sancitis. — . Eodem Actu scilicet Sabbatho in crastino Festi Immaculatae Conceptionis gloriosissimae Virginis Mariae, satisfaciendo Decreto praefato S. Regiae Majestatis, Scripta quaevis Typis impressa Sarcasmos et Convitia in contumeliam fidei Ecclesiaeque Orthodoxae continentia per praedicantios concepta, per Executorem Justitiae ad sonum Tubae comburi demandavimus. — . — . — . — . — .

Tandem Feria secunda post Festum Immaculatae Conceptionis gloriosissimae Virginis Mariae, reassumpta iterato Jurisdictione nostra, vigore nuperae ad diem hodiernam reclamationis, partibusque voce Ministerialis acclamatis, modo quo supra comparentibus, ad Executionem ulteriorem punctorum Decreti S. R. Mjtis Assessorialis procedendo: Quantum attinet personas Famati Heyder et ejus filii per Famatum Racki avocati et ad exteros expediti, atque seorsive personam Hans Krzysztofa Mularczyka; siquidem Famatum Heyder qui Catholicus factus, pars Actorea criminaliter non convincit, proinde eundem a poenis criminalibus liberum pronunciamus. Nihilominus decernimus et mandamus: quatenus tam nobilis et Spectabilis magistratus Torunensis praedictum Hans Krzysztof Mularczyk, atque distinctim Famatus Racki filium Heydera statuant idque instantanee. Tandem quoad personam Mularczyka tradente se nobili et Spectabili Magistratu ad evasionem juratoriam admissibilem et propiorem ad evadendum adinvenimus, decernendo: quatenus bini ex Magistratu Consules evadant in eam Juramenti rotham, quod de fuga praefati Mularczyk Magistratus cum Suis Ordinibus nescivit, neque causa vel occasio fugae ipsius fuit, nec scit ubi commoratur, nec copiam ullam ejusdem Statutionis habet, idque instantanee: praestiterunt Nobiles ac Spectabiles Jacobus Bema et Joannes Christophorus Etzner Consules: quo attento nobilem ac Spectabilem Magistratum Liberum a Termino et quavis Impetitione declaramus. Nihilominus praedictum Mularczyko criminaliter Convictum, ubicunque locorum capi vel p

vel praeveniri poterit in fundamento Decreti S. Regiae Majestatis capite plectendum esse sententiamus, et pro Executione ad quevis officia per Executorem Justitiae de persona Ipsius facienda remittimus. — Quoad personam filii Heydera nomine Christiani; siquidem Eundem Famatus Racki judicialiter Statuit, quem pars Actorea Venerabiles patres Soc. Jesu in fidejussionem receperunt, proinde eundem famatum Racki satisfeciße Decreto prefato S. R. Majestatis Afsessoriali et nostro adinvenimus et liberum facimus. Actumque nostrum ad diem Crastinum scilicet feriam tertiam apparitori Judicii nostri reclamari demandavimus —. — . — . — . — . — . — . — . — . — .

Fandem feria tertia post Festum Jmmaculatae Conceptionis Gloriosißimae Virginis Mariae, reafsumpta solito modo et forma Jurisdictione nostra, partibusque post publicationem et acclamationem Ministerialis ut supra comparentibus et secum judicialiter controvertentibus: quarum Controversiis Diligenti trutina exceptis et consideratis: = Quod spectat punctum seu Cathegoriam Decreti praenominati Electionis in Magistratu, Scabinatu, Sexaginta-viratu, ac Secretariatu medietatis Catholicorum Decernimus ac injungimus: quatenus praedictus Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis cum Suis tribus ordinibus ad Electionem eandem, inhaerendo Decreto memorato S. R. Majestatis accedat, eandemque juxta præscriptum jurium Suorum ac Decreti praefati faciat, idque in instanti. Et quoniam praenominatus Nobilis ac Spectabilis Magistratus cum Suis Ordinibus stante spacio et rejectione ejusdem Cathegoriae per aliquot dies, ad Officia Consularia, Nobiles ac Spectabiles Thomam Skomorowski, Joannem Rubinkowski, Constantinum Maryanski, Carolum Ludovicum Sferstman; ad Scabinatum vero Vilhelmum Ludovicum-Faust, Bartholdum Laurentium Lyer Catholicos in locum demortuorum et remotorum Acatholicorum elegerunt, idcirco satisfeciße eundem Nobilem ac Spectabilem Magistratum cum Suis Ordinibus Decreto S. R. Majestatis et nostro Commißoriali in parte adinvenimus. Nihilominus Decernimus ac mandamus: quatenus Idem nobilis ac Spectabilis Magistratus cum Suis Ordinibus satisfaciendo eidem Decreto S. Regiae Majestatis, illudque per omnia observando, numerum medietatis Catholicorum in proconsulatu, Scabinatu, Sexaginta-viratu, Secretariatu, Tribubus in Electionibus Suis statis et consuetis temporibus incidentibus, incipiendo statim ab imminenti proxime in anno Deo dante futuro millesimo Septingentesimo vigesimo quinto Electione, quae vocatur Kira, adimpleat, et donec numerus medietatis Catholicorum adimpleatur, hucusque Acatholicos Suos circa omnem controversiam vel cunctationem, aut quovis modo ad-inventum sive adinveniendum medium vel colorem ne eligat Ipsi demandamus: Insuper Eosdem Catholicos ad Jus civile, Contubernia, Opificia, Commercia, coemptiones Domuum lapidearum, Fundorum, granariorum admittat nec ullo modo ad id impediat neque interturbet; in Servitio autem militari Civili medietatem Catholicorum, Officiales autem

Cathol

catholicos ad mentem praenominati Decreti S. R. Majestatis, incipiendo statim ab Actu presentis Commissionis nostrae semper habeat; idque sub poena et rigore in eodem Decreto S. R. Majestatis expresso per contravenientem Nobilem ac Spectabilem Magistratum atque Ordines Civitatis Thorunensis irremissibiliter succumbendo et per quamcunque personâ ex Catholicis in foro competenti vindicando. —. — . — . — . — . — . —.

porro feria quarta post Festum Conceptionis Immaculatae gloriosissimae Virginis Mariae, vigore hesternae ad diem hodiernam voce Ministerialis Actus Judiciorum Nostrorum reclamationis, reassumpta Jurisdictione nostra, partibusque modo solito ad Judicium nostrum acclamatis prout Supra comparentibus et controvertentibus. Quantum attinet Damna ac litis expensas per Venerabiles p.p. Soc. Jesu Collegii Thorunensis Actores ad Summam triginta quatuor millium sexcentorum florenorum pruthenicalium liquidatam et per Decretum prenominatum S. R. M. praevia comprobatione per Admodum Reverendū Rectorem collegii Ejusdem adjudicata: Quoniam partes scilicet tam Actorea Venerabiles p. p. Societatis Jesu quam Citata nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis, loco praestandi Juramenti per Adm Rdum Rectorem alias sisterido Juramentum hocce, ad interpositionem dignorum amicorum pro Summa viginti Duorum millium florenorum pruthenicalium composuerunt; ex qua Summa Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis cum Suis Ordinibus Summae octo millium florenorum pruthenicalium instantaneam solutionem offert; jam vero in Summa quatuordecem millium pruthenicalium Bona Sua patronymica Łążyn et Węgorzyn modo obligatorio Durante praesente Commissione in presentia Nobilium et ministerialis officiosè conducendorum dimissurum se usque ad Exemptionem declarat: idcirco nos Commissarii approbata ejusmodi Complanatione inter partes benevole inita Decernimus: quatenus Summam praefatam octo millium florenorum pruthenicalium, prout se nobilis ac Spectabilis magistratus judicialiter offert, instantaneè solvat sub poena Banitionis, quae decernitur, additur et remittitur. Jam vero in Summa quatuordecem millium florenorum pruthenicalium Bona memorata Łążyn et Węgorzyn cum omnibus accidentiis et pertinentiis, in praesentia Nobilium et Ministerialis officiose durante Commissione & conducendorum, praevia in ijsdem Bonis Conscriptione Inventarii, Idem Nobilis ac Spectabilis Magistratus cum Suis Ordinibus praedicto Collegio Thorunensi dimittat et actualiter tradat, cum Ea Judiciali de Consensu partium declaratione. Quodsi praefatam Summam nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis in Exemptionem praedictorum Bonorum provenientem, pro crastino Natalis S. Joannis Baptistae proxime in Anno Decidante venturo coram officio Castrensi Covaleviensi non exolverit, extunc pars Actorea scilicet Collegium Thorunense de Anno ad annum usque ad Exemptionē pacifice Bona eadem tenebit et possidebit. Quodsi vero nobilis ac Spectabilis Magistratus

Suma

v Summam praefatam quatuordecem millium florenorum pruthenicalium in crastino Festi Natalis S. Joannis Baptistae proxime venturo, seu in defectu protunc Exemptionis, quocunque alio cujuslibet anni crastino Natalis S. Joannis Baptistae praefato Collegio coram Officio Castrensi Covaleviensi praevia tamen a visitatione duabus Septimanis praecedenda coram Eodem Officio, exsolverit, deposuerit; extunc Venerabiles patres Societatis Jesu Collegii Thorunensis Summam eandem levare ac de Bonis condescendere, ut eadem in eodem Statu prout ad praesens recipient Nobili ac Spectabili Magistratui in una Septimana, post levatam Summam tradere tenebuntur et debebunt. Facturae sunt partes utraeque sub poena Banitionis, quae decernitur, et Terminus publicandae in primis Castrensibus Covaleviensibus Terminis post contraventionem celebrandis conservatur peremptorius. — Et quoniam in fundamento ejusdem Decreti et Compositionis Venerabiles patres Soc. Jesu Collegii Thorunensis, tam Summam octo millium florenorum pruthenicalium a nobili et Spectabili Magistratu instantanee enumeratam, quam Bona durante praesenti Commissione Nostra receperunt: idcirco praenominatum Nobilem ac Spectabilem Magistratum satisfecisse Decreto Judicii nostri et compositioni cum parte initae advenimus. — · —. Eodem Actu ad decisionem Judictionum descendendo: = Quoad Interventionem seu Judictionem Famatorum pellionum Catholicorum, Controversiis partium seorsive indictis, auditis, adhaerendo Decreto S. R. M. Assessorialibus binis; primo quidem Varsaviae feria secunda post Festum S. Lucae Evangelistae in Anno 1715. cum Acatholicis, quàm ultimario de actu Superius recensito, prolatis, decernimus ac mandamus: quatenus nobilis ac Spectabilis Magistratus Torunensis praefato Decreto Anni 1715. satisfactionem durante nostra praesenti Commissione in omnibus punctis injungat, idque sub poenis contra Convulsores Decretorum S. R. M. in Legibus Regni descriptis. Et licet quidem Nobilis et Spectabilis Magistratus Decretum Suum inter eosdem Famatos pelliones Catholicos et ex altera parte Acatholicos in puncto solo admissionis eorundem ad Contubernium durante Commissione protulit; verum quoniam fidem pelliones Catholici sentientes se per Sententiam eandem gravatos et injuriatos, appellationem ad Judicia S. R. M. interposuerunt: idcirco pro cognoscenda contraventione, causam et negotium totum eorundem pellionum ad eadem Judicia S. R. M. Assessorialia remittimus, conservando partibus in Eisdem Judiciis sine quavis additatione Terminum peremptorium. — · —. Eodem Actu et die ad disjudicationem Judictionis et Cathegoriae Illustrissimi Szczuka Suffraganei Culmensis, praepositi Torunensis descendendo, Controversiis partium prout supra Comparentium ac disceptationibus hac in Cathegoria inductis, trutinatis, et debite bene considératis, decernimus et mandamus: quatenus partes secum agentes scilicet Illustrissimus Actor et Judicens, cum Nobili ac Spectabili Magistratu Calculationem tam intuitu Census annualis retenti, ad Ecclesiam parochialem Tituli S. Joannis spectantis,

quae

quam respectu Summae ex Bonis Siemonic ad eandem Ecclesiam pertinentibus, vigore = = Conventionis ultimariae in Anno 1701. die 5ta Januarij inter partes constitutae, faciant idque in instanti -. Tandem post expeditam eandem Calculationem, ulterioribus Partium Controversiis exceptis ac discussis decernimus: quatenus Nobilis et Spectabilis Magistratus Summam nongentorum sexaginta florenorum Pruthenicorum Calculatione per Partem agnitam et moderatam, non computando nihilominus litis expensas et in sublationem processus poenas, a quibus, attentis annis calamitatis et hostilitatis, Nobilem ac Spectabilem Magistratum Thorunensem ex moderamine nostro liberamus, et processum cassamus, pro crastino Natalis S. Joannis Baptistae proxime in Anno Deo dante futuro coram officio Kastrensi Kovaleviensi realiter et effective Illustrissimo Actori seu Ejus plenipotenti, praevia manuali etiam de eadem Summa quietatione, solvat sub poena Banitionis in ibidem circa Manifestationem publicanda. Quantum attinet Summam ex praefata Conventione seu Contractu de Bonis Siemonie Ecclesiam praenominatam S. Joannis parochialem quotannis concernentem, decernimus et mandamus: quatenus partes utraeque eidem Conventioni seu Contractui in omnibus punctis usque ad determinatum in eadem Conventione Terminum ab utringue satisfaciant idque sub poena Banitionis quae interponitur. Appellat pars citata ad Judicia post-curialia S. R. M. adhaerendo Decreto superius nominato S. R. M. admissa, cum conservatione Termini Parti utrique in Eisdem Judiciis peremptorii. -. post cujus Judictionis seu Cathegoriae Decisionem, Actu Judiciorum nostrorum ad diem Crastinam voce Ministerialis reclamato, ac denuo vigore Ejusdem reclamationis,

= Feria quinta post Festum Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae sequenti, Jurisdictione nostra judicialiter reassumpta, acclamata, partibusque ut supra comparentibus. Et quoad Cathegoriam et Judictionem Religiosarum ac Deodicatarum Monialium Conventus Thorunensis Ordinis Sancti Benedicti judicialiter disceptantibus: quarum disceptationibus et controversiis matura Judicii Sui trutinà libratis ac diligenter pensatis, suspensa tantisper Decisione totius negotii, necessariam esse Condescensionem ad fundos et loca controversa Illustris et Magnificorum, Casimiri Rudziński Castellani Cernensis, et Francisci Loski Succamerarij Varsaviensis ex Stuba nostra Judiciali Delegatorum in instanti censemus. Qui Illustris et Magnifici Commissarii condescendendo, Jura partium ad fundos controversos se regulantium connotabunt, Fundos eosdem controversos revidebunt, cognoscent, mensurabunt; Inquisitiones si opus fuerit ex Testibus fide dignis expedient, partes si potuerint complanare complanabunt, seu cum connotatione sufficienti Actus totius ad Judicium Nostrum Commissoriale pro Decisione remittent. post quem expeditum Actum per Illustrem et Magnificos Commissarios Delegatos Condescensionis, per Eosdem ad Judicium nostrum factam remissionem, partibus denuo nostro coram Judicio Comparentibus et controvertentibus. Quarum Controversiis iteratò exauditis, Actuque prem-

praemissae Condescensionis lecto et bene considerato; siquidem in Actu praemissae Condescensionis, Religiosae ac Deodicatae Moniales Conventus Thorunensis, Jura quibus proprietatem fundorum hucusque Controversorum petunt, coram Illustri et Magnificis Commissariis produxerunt, suntque debite connotata: quorum fundorum ex re oculis subjecta revisio, atque justa dimensuratio in praesentia tam plenipotentis Religiosarum Monialium, quam ex nobili et Spectabili Magistratu Delegatorum intercessit, eandemque dimensurationem utraeque partes acceptarunt: quod spectat fundum Golubski dictum in villa dicta Mokre situm, praedicti Illustris et Magnifici Commissarii Delegati ex justo itidem et aequo proprietarium esse Religiosarum ac Deodicatarum Monialium agnoverunt. Id-circo resolvendo tam anteriorem Judicii nostri Suspensionem, quam Illustris et Magnificorum Commissariorum Delegatorum ad Judicium nostrum remissionem, approbato ejusmodi Actu Condescensionis decernimus. Quatenus utraeque partes Dimensionem eandem fundorum de consensu benevolo partium utrarumque subsecutam observent et in perpetuum manuteneant. Quantum attinet fundum in Mokre Golubski dictum proprietatem ejusdem Religionis ac Deo dicatis Monialibus adjudicamus, Decernendo, quatenus ademptam particulam fundi in eodem Actu Condescensionis connotatam ad fundum eundem principalem spectantem in praesentia nobilium et Ministerialis ab Actu praesentis Decreti in octodecem Septimanis officiosè conducendorum, Idem nobilis ac Spectabilis Magistratus restitui et applicari curet ac de facto restituet et applicet. Facturae praemissae utraeque partes sub poena Banitionis in foro competenti super partem contravenientem Decernenda et publicanda. Quod vero spectat praetensam Cassationem inscriptionis super Summam Duodecim millium florenorum prutthenicalium per Religiosas ac Deodicatas moniales Conventus ejusdem Thorunensis, in rem nobilis ac Spectabilis Magistratus in Ano 1704. die 19. Martij coram Actis Civilibus Thorunensibus recognitae: siquidem ea inscriptio libere et benevole in assistentia plenipotentis per Illustrissimum loci Ordinarium approbati subsecuta esse deducitur; proinde incompetenter egisse Easdem moniales intuitu Cassationis Ejusdem inscriptionis adinvenimus et ejusdem inscriptionis robur habere declaramus. porro, quod spectat praetensiones Earundem Religiosarum Monialium intuitu provisionum a Summa Decem millium florenorum prutthenicalium, per nobilem ac Spectabilem Magistratum Thorunensem olim Generoso Stanislao Hoynacki die 15. Junij in anno 1700. inscripta, et per Eundem olim Generosum Hoynacki praedictis Religiosis ac Deo dicatis cessam, retentarum, provisiones easdè a Summa praefata Decem millium florenorum prutthenicalium pro Annis retroactis retentas, salvis quietationibus si quae justae et reales apparuerint per Religiosas Moniales acceptandis, ex summa Duodecem millium florenorum prutthenicalium, pro ceteris inscriptione superius de Actu recensito, Nobili ac Spectabili Magistratui, ab Jisdem Religiosis ac Deodicatis Monialibus proveniente, s: non agnita vicissim ab eadem Summa Duodecim millium florenorum prut

pruthenicalium provisione uti in eadem Inscriptione Originali defalcandas et excludendas per

Nobilem ac Spectabilem Magistratum esse censemus. Quantum insuper attinet praetensionem Earundem Religiosarum Monialium intuitu Summae quinquaginta florenorum pruthenicalium ex lacu Dicto Głębóczek quotannis provenientis: siquidem quietationes usque ad annum praesentem 1724. ab Eisdem Religiosis monialibus de Summa hac producuntur; idcirco non posse praetensionem eandem obstantibus quietationibus subsistere declaramus, imo ab eadem nobilem ac Spectabilem Magistratum liberum pronunciamus. Nihilominus, ut Idem nobilis et Spectabilis Magistratus faeces et fimos ex fundo post maenia Civitatis hospitali Sancti Spiritus spectante, earundem Religiosarum monialium propriè, expurgare in spatio sex Septimanarum demandet, injungimus. Appellant utraeque Partes ad Judicia Assessorialia S. R. M. admissa cum conservatione Termini ibidem peremptorii.. Tandem Actum Judiciorum ad diem crastinum reclamari Ministeriali demandamus.

Feria Sexta post Festum S. Luciae Virginis et Martyris, vigore hesternae reclamationis, reassumpta demuo Jurisdictione Nostra, partibusque modo quo supra. acclamatis comparentibus: et quoad Inductionem Venerabilis Collegii plocensis Soc. Jesu controvertentibus, quarum controversiis solita et debita attendentia auditis et intellectis, documentis quoque Literatoriis praefati Venerabilis Collegii plocensis visis, lectis, et diligenti trutina ponderatis? Quandoquidem praedictum Collegium plocense, Jus petendi sufficiens et evincens ad Summam quinque millium florenorum pruthenicalium in Testamento olim Generosi Alberti Peplowski Rothmagistri S. R. M. apud nobilem et Spectabilem Magistratum Thorunensem specificatam ad praesens non producit; idcirco non posse hocce Collegium vindicare Summam eandem adinvenimus: et Eundem nobilem ac Spectabilem Magistratum Thorunensem a solutione Summae praetensae quinque millium florenorum pruthenicalium, cassato processu in Judiciis Castrensibus Kovaleviensibus respectu ejusdem Summae indebitè obtento, liberos esse declaramus. Appellat Religiosus Comparens a Venerabili Collegio plocensi Judicente ad Judicia Assessorialia S. R. M. admissa, cum conservatione eisdem Judiciis Termini partibus peremptorii. postquam Decisam Judictionem, Actu Judiciorum nostrorum ad Cras reclamato:

Sabbatho Denique post Festum S. Luciae Virginis et Martyris, reassumpta exclamatione hesterna ad diem hanc Jurisdictione nostra, partibus simili modo post acclamationem et publicationem Actus comparentibus, et in Cathegoria Judictionis Admodum Rndi Mathaei Donacki praepositi ad S. Laurentium extra moenia Civitatis Thorunensis controvertentibus: quarum Controversiis et disceptationibus exceptis et mature intellectis: = Quoad principalem Cathegoriam praetensae dotis ad Ecclesiam S. Laurentii: Siquidem admodum Reverendus Judicens, nec Originalem Erectionem nec in Visitationibus judicialiter

prodz

productis, ullam Dotem praedictae Ecclesiae esse demonstrat; idcirco tam Cathegoriam hanc principalem ad Judicia Assessoriatia S.æ Regiae Majestatis uti Summi in Regno Ecclesiarum Tutoris et protectoris, quam alias similiter consequentes Cathegorias per admodum Reverendum Inducentem prolixe inductas, ad Eadem Judicia remittimus, conservando utrisque partibus in Eisdem Judiciis S.æ Regiae Majestatis Terminum peremptorium. Nihilominus Decernimus ac mandamus: quatenus Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis cum suis Ordinibus Apostatas in Civitate et Jurisdictione degentes Regestro judicialiter producto manu Illustris et Magnifici Marschalci Tribunalis Regni et Commissionis praesentis subscripto specificatos, ad Decisionem in Judiciis S. R. M. causae detineat, idque sub poenis per Judicium hocce S. R. M. Decernendis et irrogandis. Ad extremum mandamus, quatenus Nobilis ac Spectabilis Magistratus et nemo ex Ordinibus ac Communitate personas Catholicas apud se in Servitio existentes, ad violanda Festa, per labores, Sanctae Ecclesiae Romano-Catholicae adigat, neque adfrequentandas pro devotione Ecclesias quovis modo impediat, idque sub rigore supra scripto. —. Actumque Nostrum, ob necdum conclusam Commissionem ad feriam secundam proximam voce suprascripti Ministerialis solito modo reclamandam esse jussimus. —. —. —.

Itaque feria secunda ante Festum S. Thomae Apostoli vigore nuperiae reclamationis reassumpta Jurisdictione nostra, partibusque post publicationem Actus acclamatis prout supra Comparentibus, Ex quo ad Indictiones alias in actum Commissionis praesentis intrantes Controvertentibus. Quarum Controversiis attentis et bene consideratis: Siquidem in Decreto praenominato S. R. M. Assessoriali, cujus Executio nobis Commissariis incumbit, praedictae omnes Indictiones non sunt Specificatae, neque nostro Judicio ad disjudicandum commissae; idcirco easdem omnes Indictiones ad praesens non decisas ad Judicia Assessorialia S. R. M. cum toto earum effectu remittimus, conservando partibus utrisque in eisdem Judiciis terminum sine quavis adcitatione comparendi peremptorium. Ad extremum in felici Coronide ac Conclusione Actus Commissionis nostrae, saepe memoratum nobilem ac Spectabilem Magistratum et omnes Ordines circa Immunitatem Jurium, praerogativarum, privilegiorum, inhaerendo Decreto praenominato S. R. M. pro Authoritate nostra qua a Sacra Regia Majestate fungimur conservamus, et eadem Jura illaesa declaramus et praecustodimus, clavesque adportas utriusque Civitatis per Generosum Commendantem praesidii, Nobili ac Spectabili Magistratui reddendas esse censemus. Hoc loco in virtute et fundamento praeinserti Decreti S. R. M. Venerabiles patres Societatis Jesu praemonitos relinquimus, ut amovendo in posterum omnem occasionem mali, Decreto praenominato S. R. M. in continenda Juventute Studiosorum satisfaciant et illud per omnia observent. Hicque in continenti personaliter comparens Religiosus et admodum Reverendus in Christo pater Casimirus Czyziewski Rector Collegii Thorunensis Societatis Jesu, suo et Ejusdem Collegii

nomine

nomine, Manifestatus est contra Famatos Wesefal, Krygiel, gymnasistas Famatorum Probij. Fengiera, Sztecxmana, Szterny, Krauzy, pisarkow, Grunal gymnasistam; idque ideo: Quia Ipsi contraveniendo Decreto praenominato S. R. M. Turres seu Carceres Civitatenses pro demerito consuetos in Termino per idem Decretum praefixo scilicet feria tertia proxime praeterita non sunt ingressi, exindeque poenae infamiae per publicationem Decreto praenominato interpositam succubuerunt: quam quidem poenam infamiae Ministerialis Regni generalis in Actu superius Specificatus providus Albertus Kubczewicz ex mandato Judicii nostri publicavit, de quo Idem Ministerialis fecit Suam Relationem. Nihilominus decernimus et mandamus: Quatenus satisfaciant saepe fato Decreto S. R. M. Domini pro Famulis Suis in Decreto eode specificati; mulctas pecuniarias per Decretum hocce assignatas in Termino per hocce Decretum praefixo, cui vigore ejusdem Decreti competit solvant; sub rigore in eodem Decreto expresso. Ad perpetuam autem memoriam inhaerendo praenominato Decreto S. R. M. Assessoriali; locum competentem pro extruenda per Venerabiles patres Societ. Jesu Coll: Thorunen: Statua Marmorea in Honorem Beatissimae et semper gloriosissimae Virginis Mariae in cornu peres murum Coemeterii Ecclesiae S. Joannis ab extra exopposito lapideae nobilis ac Spectabilis Rubinkowski Consulis, incipiendo a muro Coemeterij in latum octo ulnarum totidemque in longum in lapidea profundamento praedictae Statuae in praesentia et Consensu Deputati ex nobili ac Spectabili Magistratu assignamus et Signis annotare demandavimus. Ne autem Canale per decursum aquae fundamentis Ejusdem Statuae noceat, praedictus nobilis ac Spectabilis Magistratus hocce Canale alio decursu aquae avertere se obligavit. Quibus omnibus ad Laudem Omnipotentis Dei, sub felicissimis auspicijs, Serenissimi ac potentissimi Augusti Pl. Regis poloniarum nec non Haereditarii Ducis Saxoniae principis et Electoris, peractis et confectis, Actum Commissionis praesentis conclusimus, et manibus nostris circa appensionem Sigillorum nostrorum subscripsimus — . — .

167.) Extractus Oblationis Privilegii Serenissimi Sigismundi Regis poloniae Patribus Bernardinis Conv. Thorun. dati — . — . — . — .

Actum in Castro Junivladislaviensi in Vigilia Festi S. Thomae Apostoli anno Dni 1658. Ad Officium et Acta praesentia Castrensia Capitanealia Junivladislaviensia personaliter venientes Religiosi pp. Antonius Bzkowicki Sacrae Theologiae Doctor et guardianus Conventus Junivladislaviensis Ordinis S. Francisci Minorum Conventualium, et Augustinus Jarocki Concionator Ordinarius itidemque ejusdem Conventus Ordinis S. Francisci Conventualium, nominibus, obtulerunt ad acticandum et Actis hisce ingrossandum literas privilegii pargamensis infrascriptas, Manu Serenissimi Sigismundi Regis subscriptas, salvae

salvas et illaesas, omnique Suspicionis nota, ut ex eis apparebat, carentes. Quarum Literarum seguitur estque tenor talis: = nos Sigismundus Dei gratia Rex polo-niae, Magnus Dux Lithuaniae, nec non Terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cujaviae, Russiae ac omnium Terrarum Prussiae, Pomeraniae, Dominus et Haeres. Significamus tenore praesentium quibus expedit Singulis et Universis harum notitiam habituris. monstratum nobis esse in membrana antiquum Privilegium Sacrae memoriae Racibori quondam Pome-raniae Ducis praedecessoris Nostri manu Sigilloque signatum, in se continens Fun-dationem Monasterij ac Templi Beatissimae Virginis Mariae Nascentis in Civitate nostra Thorunensi situm, in quo Monasterio ac Templo Venerabiles monachi Ord. S. Francisci a principio Fundationis constituti Devotionem exhibere sunt soliti. Authoritate igitur nostra Regia uti ex Assensu Consiliariorum nostrorum Regiorum privilegium Istud approbamus confirmamusque memoratis Monachis Or. S. Franci-sci, relinquentes Ipsis et concedentes perpetuum Jus Haereditarium super Monaste-rio et Templo Isto Supradicto, in quo Consuetum Devotionis exercitium perpetuis tem-poribus continuabunt, confirmamus. Ipsis quoque perpetuam haereditariam possessio-nem Templi et monasterij Istius, uti et totius areae circa Templum muris cõprehen-sae cum omnibus Mansionibus et areis intestinis, quemadmodum et braxatorio, quae omnia unius formae latenritiae extructa ab antiquo in unum spectantia, Solis Vene-rabilibus Monachis Istis, Legitimisque eorum Successoribus, perpetuo permanebunt: nul-la Ipsis obstante injuria seu detractatione a Republica nostra. Thorunenses pannifici Civitatenses secundum Constitutionem antiqui Privilegii singulis annis decem posituras panni Venerabili Conventui ad vestitum reddere tenebuntur perpetuo, quod ne inter-mittatur Senatus Noster Thorunensis curabit –. Littus magnitudine quingue morga-rum ab antiquo ad Monasterium Spectabit. Ligna ex Sylvis Civitatensibus morae sine obstantia sine interdictione Civitatis libere evehentur perpetuo. Molitio quo-rumvis frumentorum tam ad usum panis quam Cerevisiae in molendino Civitatis Lu-biex dicto, remanebit salva monasterio saepe dicto, nulla reddita mensura, seu Sta-tione perpetua. Ex quo molendino Senatus Thorunensis secundum Ordinationem an-tiquam Conventui praefato, Siliginis centum modios, tritici Sexaginta, malsae centum et viginti Singulis annis dare tenebitur perpetuis temporibus. Quae omnia et Singu-la praemissa quemadmodum in antiquo privilegio Fundationis fuse scripta, in omni-bus punctis, clausulis, articulis, conclusionibus approbamus et confirmamus, atque per-petuum firmitatis robur praesentibus mediantibus obtinere Decernimus. Quibus in

fide

fidem ac robur praesens Manu nostra Subscrip. Regnique nostri Sigillo firmat. est. Cracoviae in vigilia S. Francisci Anno Domini 1507. Sigismundus Rex. Appensio Sigilli in cera Rubra expressi - Stanislaus Lemma Secretarius S. R. M. manu prop. Quarum quidem Literarum seu privilegii Supra scripti Originale Fidem offerentes ab Officio presenti receperunt: de quo Officium presens et Ejus Cancellariam quietaverunt quietant que presentibus. —. Ex Actis Castrensibus Capitaneatibus Juni Vladislaviensibus Extraditum Correxit Mękarski mp. L. S. — . — . — .

168.) Mowa JmPana Kanclerza W. K. po Opublikowanym Dekrecie w Sprawie Toruńskiey miana przy Sądach — . — . — . —.

po promulgowanym w Sprawie Thorunskiey Dekrecie. głoszę jeszcze z mieysca Jego com powinien. A naprzód pokorne podziękowanie Bogu memu że providentia Jego Regina Causarum Arbitra rerum data podtenczas dignissimas causas secundas WWmPanow, o każdym z których słusznie przed wszystkiemi mówić mogę: Si scitis quoniam justus est scitote, quoniam et Omnis qui facit justitiam ex Ipso natus est. Mając od WW mmpo- w sądzeniu tey Sprawy nietylko Lumen, boć justorum Semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectum diem, ale tak istotna y rzetelna pomoc, że ten Dekret nie moja ale WWmpanow jest Sentencya. Dziękuję jako nayuniżeniey Jego Kr. Mći p. M. M. że wiedząc dobrze jako Justitia Regis pax est populorum, tutamen patriae, munimentum gentis, napisana Securitatis Exekucyi Dekretu Jego Konstytucyą Regio Suo Assensu et Beneplacito probare raczył. głoszę powinne podziękowanie y Mći Xiu Jmci prymasowi z przeswiętnym Senatem y przezacnemu Stanowi Rycerskiemu z Jmcpanem Marszałkiem poselskim M Mpanem, pro Zelo maximis laudibus digno który od początku Seymu tego usque in finem w tey Sprawie pokazali —. Jezeli Limita Seymu Grodzinskiego była potrzebna y Skuteczna; dopiero teraźnieysza potrzebnieysza y chwalebnieysza bo dla Sprawy y Chwały Boskiey dla Sprawy nayświętszey Matki Chrystusowey y Swiętych pańskich, intuitu realis et indilatae tego Dekretu executionij uczyniona, nieomylnie sprowadzi na Oyczyznę naszą Illimitatas et infinitas benedictiones! Dziękuję uniżenie y Samymże WWmpanom za podjęte prace y fatygi, zapełne Zarliwości y Sprawiedliwości w tey Sprawie Sentymenta; w których doznałem że justus quasi Leo confidens absque terrore erit, y że argentum electum Lingua Justi et Labia Ejus eruditunt plurimos. Jako zaś WWmmpanowie tu zasiadając, apud Dominum założyliście sobie mercedem, tak abyście Ja Desuper copiosam odebrali in generationem całym affektem życzę. A kiedy uważam, że często ipsa nostra Justitia ad examen Divinae Justitiae deducta, injustitia est; y nikczemnieje in districtione Judicis; quod in aestimatione fulget

Opere

Operantis; więc kończę, przy Konkluzyi jako y na początku Tey Sprawy do Majestatu Boskiego westchnieniem, aby jeżeliśmy co ubliżyli w karaniu tak Strasznego Excessw y nienakazali Supplicium aequale peccato; Suppleat Misericordia Jego, y żeby nas według niey, raczył mieć plenius et perfectius absolutos in Coelo —. —. —. —. —.

169.) Copia Listu Xięcia JmP. Prymasa do Jm. Pana Krakowskiego.

Według Daney przeszłą pocztą Deklaracyi, gdy teraz obszerniey Iliadem totam prac naszych około utacznienia Kommendy podjętych posyłam Wmpanu, niemogę de Justitia conscientiam monente inaczey zacząć, tylko od wyznania wielkiey y nieporównaney Dobroci Jego Królewskiey mości pana mego Miłosciwego! bo wszystko quod aequitas voluit, paterna Jego ku Tey Oyczyźnie indulsit charitas. Zaraz in Limine zaczynającego się Seymu Skrypt na Komendę Cudzoziemskiego Woyska JmPu Koniuszemu Litewskiemu dany, był złożony w Rękach Jmpana Marszałka poselskiego Starey Laski, aby One podnosząc podniosł zaraz ad Coronam vota populorum y odgłosił już ten odwalony Kamień, na którym się przeszłe rozbijały Seymy. Tenże Instrument przeniosł się do Rąk novos fasces trzymających, aby Actus był circa activitatem Izby solennior, ile Studiis Jey wyrobiony. Ale gdy y na tym jeszcze depozycie której może się nazwać cor pectusque fidele Rycerskiego Stanu niedosyć było, pretio tak potrzebnego Seymu pozwolił dobrotliwie Jego Królewska mość p. M. M. aby się wrócił do Sameyze Władzy Hetmańskiey ut suus ad fontem rivus. po przywróconey tandem takim sposobem Kommendzie gdy chodziło de modo et moderatione aby y Majestas Zwierzchnością Swoją super Totam Rempublicam rozciągająca się mogła bydź in integro y Authoritas Hetmanow z prerogatywami Swemi według praw dawnieyszych y Swieższych in salvo, nimeśmy to ułożyli y ukombinowali jako nieraz rudavimus et alsimus niepotrafię wyrazić. O sobie niechcę nic mówić metu vanitatis et jactantiae: ale przyznać muszę Jchmć panom Senatorom y Ministrom, że w tey spólney naszey ad emollienda aspera usilności, w nich prawdziwie non defuit ardor, ardori virtus; y im większe w którym ex custodia Legum ministerium tym większa była praca, większa activitas niby ad proportionem talentorum fructificans. przecież jeszcze te wszystkie nasze starania niemiałyby były dobrego Sukcessu gdyby własna Jego Królewskiey mości non accessisset Łatwość, non perfecisset Łaskawość! pozwoliwszy za perswazyą naszą na wszystko czego tu Jchmć panowie Hetmani Conscii Mentis Wmpana y samiż Zelosi przy prawach Swoich żądali, niezostawiwszy sobie tylko to Solatium, aby Dominus Exercituum niebył bez dyspozycyi nad gwardyą ad Custodiam Corporis Sui destynowaną, y to nie z żadney Diffidencyi, albo dla przybrania sobie distinctae a Re

publicae

Republica Securitatis, ale żeby w Woyskach któreśią mienią, bydź Jego Królewskiey mości y = Rzeczypospolitey non tollatur Jus Jmperatorium które mieli Jego Antecessorowie, bez wszelkiego jednak naruszenia Ducalis WWm mpanów potestatis ad Legem novellam restrictae: te tedy punkta na któreśmy się zgodzili y które niby prac naszych manipulum oddaje grato animo wmmpana, przywracaią, już zupełnie Kommendę do tych czas Disputationi podległą, przywracaią vim virtutemque Lacerto Władzy WWmmpp, że Jey gdzie należy plene zażyć możecie, przywracaią nakoniec Oycowskie wmmpanom J. K. M. p. M. M. Serce: bo gdy ustaną amaritudines zacznie koley swoiey laetior benevolentia. Nie tylko zaś z prywatnego WWmmpanów Interessu ale też z publicznego y całey Oyczyznie zbawiennego, to powinno inter Summa teneri vota, aby principe incolumi sit Mens omnibus una; a naybardziey aby brachia WWmmpanow coalescant cum Capite. gdy tedy wszystko to penitius zważysz, jakbym się już w Serce wmmpana y w wysoki Jego penetrujący dalsze konsekwencye rozsądek wpatrował, tak spodziewam się y pewien jestem iż przyymiesz mile te punkta, acquiesces kombinacyi naszey, wierząc nam że y my Filii Jey Oyczyzny, praw y swobod Jey non inimici, tak kochamy Władzę WWmmpanów jako Ja per rationem Status kochać y utrzymywać należy. Co zaś żalu Jego Królewskiey mości ukoić y umiarkować niemoże, iż Wmmpan jesteś Ultima primo aggressus loco, wydawszy nagle tak surowy do Regimentu nawet y gwardyi pod Bokiem J. K. M. Ordynans, aby nikogo niesłuchata tylko Wmmpana! Choć Królowi należy Custodia Corporis, należy obsequium militis, a to bez Raportow do pana bydź niemoże, które przedsza trochę dispozycya Wmmpana videtur praescindere, y lubo nie w ten cel bita, invenit jednak quod non sponte laesit. Czekał J. K. M. p. M. M. za tak wielkie swoje około uspokojenia Jey Komendy trudy y starania nie tylko per gratitudinem ale też per venerationem wprzod podziękowania od Wmmpana et primam Jnformationem o tym Ordynansie. Czekała Jego y Rzeczpospolita która ten Interess za swóy wziąwszy nieodstąpiła go aż evicit — — Czekały Ministeria za bezsenne mysli y prace swoje Jey od Wmpana gratae vocis recognicyi. godzien był y Jmpar Koniuszy WW. X. Litt. jakiejkolwiek Ludzkości Wmpana za tę, bez dalszey trudności demissya swoię. Ale co już pośpieszeniem owego Ordynansu omissum jednak non sublatum, potrafi to hoc serius reparare Jnsignis officiis animus WWmpana, abyś quod primum impatiensque morae, żałośne Jego Królewskiey Mości pana Mego Miłościwego Serce Listem pełnym Submissyi, Życzliwości, y tych które bydź mogą pro venia et gratia Expressyy, lenire raczył — — —.

170.) Reflexye na niektóre Punkta Propozycyi Jl.o Kr. Mci Seymowi Teraźnieyszemu do

Dely

= Deliberacyi podane in Anno 1724. —.

Primo. — Traktat w Neysztadzie między Jego Carskim Wtwem a Korona Szwedzka determinowany, niemoże ulla ratione ligare Majestatem et Ordines Regni poloniae; bo tam niebyło polskiego ministra: a zdamiſię, był ordynowany ad hunc actum Jmp. Dunin Regent Koronny, ale exquisitis mediis od Dworu peterburskiego y ruszyć mu ſię z polski niedano. A zatym ponieważ bez naszego ministra Traktat w Neysztadzie stanął między dwiema potencyami, niemoże w niczym prejudikować trzeciey Stronie ni niewchodzącey w Komparycyą z Instrumentem generalney y Zupełney plenipotencyi. - Medyacya Cara Jmci między Korona polską a Szwedzką mogłaby bydź akceptowana, gdyby Car Jmć niebył Jey woyny pars principaliter agens: ale że prawa y Zwyczaje narodow zawsze to obserwowały żeby ex partibus Belligerantibus niebrano mediatora ad paciscendum, tak y Korona polska na tym fundamencie y przestrodze, deprecatur medyacyą Cara Jmci mając przed Oczyma w podobney okazyi Traktat Oliwski z Koroną Szwedzką, gdzie ofiarowana medyacya Cesarza Jmci Chrzescijańskiego nie jest akceptowana, że tylko raz przystał był Jey pan Suppetias Królowi Jmci Kazimierzowi; y dla tego pro Parte agnitus y do medyacyi non admiſsus: aż natenczas musiały oboje Królestwa tak polskie jako y Szwedzkie wziąć za mediatora Króla Jmci Francuskiego. In hoc tedy casu deprecata venia u Cara Jmci consultius bytoby wziąć za medyatora futurae pacis z Królestwem Szwedzkim Cesarza Jmci Chrzescijańskiego, pana nieporównanej Mądrości y sprawiedliwości y nieuwodzącego ſię żadnemi Interesami y paſsyami = — . — . — . — . — . — . — . — . — .

Secundo. Recognicya Cara Jmci za Cesarza całey Rusi jest rzecz dla polski nietak łatwa jako inne wszystkie narody imaginować sobie mogą! Bo lubo niektóre Monarchie et Status Regentes przyznały Cara Jmci za Cesarza Ruskiego nic to Jch niekosztowało tak in diminutione Regionum jako et Honoris. gotowa polska dać Tytuł Carowi Jmci Wielkiego Mogoła lub Cesarza Chinskiego lub monomotapy bo ją to nic niekosztuje: ale dać Tytuł Cesarza Ruskiego, mając pod sobą kilkanaście prowincyi Ruskich, bytoby to przyjąć na siebie respectivum homagium inferioritatis. Ale jako Jego Kro. Mość y Rzplta Wysoce sobie estymuje przyjaźń Cara Jmci, et Nomen quod mundus amat; mogłaby przyznać ten Tytuł Carowi Jmci adimpletis binis conditionibus. pierwsza, Aby Jego Kr. Mć y Rzplta satisfacta była ex integro względem Traktatu przez Jmpa Działyńskiego Wojewodę Chełmińskgo uczynionego nominatim w oddaniu Rygi y Inflant od Szwedow odebranych. Druga kondycya. aby in posterum Król Jmć polski teraźnieyszy, a potym każdy Następca Jego, wziął Tytuł Króla Ruskiego, quo habito, jużby niebył in Onere praestandae alicujus dependentiae Cesarzowi Ruskiemu. Bo jeżeli ex pacto piszeſię Król Jmć Angielski Królem Francuskim choć Francyi nietrzyma, piszeſię Król Jmć Francuski Królem Nawarskim choć

nię

tia, nierządzi; a czemuż Król Jmć polski niema bydź oraz Królem Ruskim kiedy ma = = pod sobą kilkanaście prowincyi Ruskich! Jezeli idzie o Kreacya: pytam się kto kreował Cara Jmci na Cesarstwo Ruskie? Odpowiedzą mi, Status Moschovitici et populus. Ja na to! Jezeli te Stany y ten lud sub potestate Absolutnego pana zostający, mogł uczynić Swego pana Cesarzem, czemuż Stany Rzeczypospolitey polskiey wolnością na cały świat Słynące y Królow sobie zawsze obierające, niemają y niemogą przyczynić tytułu Panu Swemu, ile kiedy wyciąga tego ratio Conservationis Universi? — · — · — · —.

Tertio. co się tycze recognicyi Elektora Jmci Brandeburskiego za Króla pruskiego w tym nam niemogą praejudicare recognitiones Innych potencyy które to daty, to przyznały co ich nic niekosztuje! prusy zaś wszystkie od ostatniego z Krzyżakami Traktatu są inducitatum patrimonium Króla Jmci y Królestwa polskiego. Wydzielona tylko część Tey prowincyi pruskiey wprzód Magistro Cruciferorum a teraz Elektorowi Jmci Brandeburskiemu, y Tytuł mu pozwolony Ducis in prussia. A bytaż to Sprawiedliwość aby Creatura wyżey się miała niż Suus Creator? Ale kiedy decrescente mundo crescit in immensum ambitio, zdaje się bydź rzecz przytrudna zdeymować tę Koronę która w głowę wrastać zwykła Coronatis. Dają się ibidem dwie Kondycye ad Subsequendam recognitionem. pierwsza. Aby Elektor Jmć Brandeburski ustąpił pretensyi trzechkroć stu tysięcy Talerów bitych niesłusznie in determinatione Woyny Tureckiey na Nas wytargowanych: bo Dziad Kurfistrza Jmci otrzymawszy Assekuracya od S.p. Króla Jmci Kazimierza na tę Summę non stetit compactato, y nigdy ludzi Swoich przeciwko Szwedom niedawał; y dla tego Dziad y Ociec Kurfistrza Jmci teraźnieyszego nigdy się nieśmiał upominać długu tego u Rzpltey za żywota S.p. Króla Jmci Jana: bo Jeo pan będąc wiadomy dobrzey Tey Konwencyi et non subsecutarum conditionum potrafiłby był rekuperować innocenter in bona fide daną Assekuracyą od Króla Jmci Kazimierza Dworowi Berlińskiemu. Co że natenczas non est subsecutum, teraz powinno pretio honoris subsequi. — Druga y nieodiła Kondycya żeby Król Jmć polski natenczas y na potym będący assumat także Titulum Regis prussiae aby niebył Creator inferior Sua Creatura. Ta zaś recognicya ab invicem powinnaby bydź w Królewcu circa receptionem Homagii Eventualis a Statibus prussiae praesente novo Rege prussiae! Sam plenipotencyarze polscy dalibyż Tytuł nowemu Królowi y od Niego wzajemnie odebraliby na Swego pana Titulum Regis prussiae.

171.) Copia Listu Xięcia Jmci Podkanclerzego
Litt.e do Jm.Pana Kanclerza W.X.K.e z Warszawy
d. 23. Xbris 1724. Roku — · — · —.

Odebrawszy wczoray dopiero punkta pretensyi moskiewskich od Xięcia Dołhorukiego, kommunikuję Je tu per Copiam in annexis Wmwmpanu altissimum Jego onich explorans

Sensu

Sensum. Adjungo oraz podane Sobie in Scripto prozby y racye, aby pewne Rescripta Kurlandzkie, in favorem Xięcia y innych podpisane y już u pieczęci mnieyszey Koronney zapieczętowane jako prawom Ich przeciwne, zatrzymane były, w dalsze ich niewdając prawa y któtnie. Rozumiem że już wiadoma Wmpanu determinacya Wyjazdu Jł. Kr. Mci 26. currentis: Ja chyba po trzech Królach segnar vestigia Domini, zostając omni loco et tempore, inviolabili Cultu et obseguio etc. — . — . — . — . — . — . — . — .

172.) Punkta Pretensyi Moskiewskich —.

= pro Memoria. — . —.

1mo Żeby poddanych Jłgo Imperatorskiego Wieliczeństwa którzy Sami uciekli, takie y tych których Obywatele polscy odmówili za granicą y trzymają Ich u siebie za granicą, ażeby tym roskazano było co Ich u siebie trzymają odesłać w państwa Rossyyskie y oddać Officyalistom Jłgo Imperatorskiego Wieliczeństwa którzy się na granicach znaydować będą.

2do Żeby dla skarg z obu stron roskazano Ichmciom panom Starostom aby się zjechali z Commissarzami Jłgo Imperatorskgo Wstva którzy na to naznaczeni, y żeby ci Jchmpanowie Starostowie z Commissarzami zważywszy skargi z obu stron zachodzące uczynili obu Stronom należytą Satysfakcyą — . — . — . — . — . — . — . — . — . — .

3tio Żeby Surowie zakazano Obywatelom polskim, żeby żadnym sposobem nieprzyymowali Ludzi Ruskich którzy uciekają, także żeby Sami nieodmawiali — . — . — . — .

4to Ci Obywatele polscy którzy przyjąwszy z za granicy Ruskich Zbiegow posyłali Ich na Rozboy za granicę Rossyyską y dawali Im Orzże, proch y kule, co zaś ci rozboynicy rozbiwszy kogo in praedam dostali jedni od nich wszystko odbierali drugich zaś do dzielenia się z sobą wpół przymuszali; żeby tacy Surowie karani byli, et in posterum takich interwencyi czynić niewazyli się — . — . — . — . — . — . — . — . — . — .

173.) Desiderium Miasta Elbląga —.

Kiedy Jmpan Generał Major Flemming za ordynansem Jw: Jmcipana Woiewody podlaskiego Hetmana polnego Koronnego do Starego Miasta Elbląga z przedmieścia dwie Chorągwi wprowadził, y w nim gospody Sobie y officyerom bez dispozycyi Magistratu obierać pretendyje; nadto takową uczynił expostulacyą: = 1:) aby mieszczanie oprócz dziewięciu Stacyi na których Wartę odprawują dziesięć jeszcze y więcey mieyskiemi wartami trzymali. 2:) aby wszystkie działa które są po wałach miasto miało we wszystkiey gotowości y przy nich proszkarzow, y owięcey Armaty którey niema żebysię starało dla opatrzenia Wałow. 3:) Aby wały y inne fortyfikacye które konie officyerskie y bydła rozdeptały niedwłocznie miasto reparowało. 4:) aby miasto garnizonowi prochy i kule prowidowało. 5:) Aby każdey nocy jako naywiększa liczba mieszczan była alias Corpus de Reserve na pewnym mieyscu w wszelkiey gotowości —. 6:) Aby Kule ogniste, ręczne granaty y wience Smolane były gotowe: Jednym słowem żeby miasto było zawsze w gotowości tak jakoby w oblężeniu! Gdy Supplikuje pomienione Miasto, aby Te dwie Chorągwie

wyszły

wyszły z miasta Starego, a wrócily fię do Swoich gospod: co przy Odjeździe Swoim z Warszawy — Jmpan Hetman polny Koronny Deklarował, aby Ludzie Brandeburscy Tych przedmieść z których praesidiarij do miasta Starego wyszli nieopanowali tak jako Bolwark Szanc opanowali y dotąd trzymaią, ile że y o przedmieścia nieraz tentowali — . — . — . —.

17H.) Memoriale Praesidium Elbingense
= Concernens — . — . — .

Scierdum, postquam ad Summas incitas redacta Civitas Elbingensis, postulatis Jllrmi generalis Major de Flemming jam locum Elbingae tenentis Ejusque Officialium ac inprimis in Solverda quovis mense sub nomine Douceur certa pecunia non sufficeret: quod; praedictus Generalis Major quamcunque Cives aggravandi quaesiverit occasionem; praecipue, ut dimidia in Suburbio existentis praesidiarij militis pars, s: siquidem caeteri hospitiis intra fortalitia et in nova Civitate fruuntur:/ veteri Civitati imponeretur, numerusque praesidiarii militis adaugeretur; nullatenus tamen Jllrmi ac Excellmi Magni Exercituum Ducis Consensum desuper obtinere valuerit donec Executio Horum ij facienda; ansam praeberet ab Jllrmo et Excellmo Regni Duce Campestri ejusmodi s: uti Copia adjacens exhibet:/ obtinendi mandatum: Cui equidem Civitas vetus, alias ab onere militis recipiendi libera parere quam Contraventionis suspicionem incurrere maluit: ex quo vero Cives de die in diem excubias etiam graviores quam praesidiarius Miles s: siquidem militas tantum quatuor Cives vero novem Stationes observant:/ agentes, eo ipso maximopere aggravantur, praeprimis Dum miles hospitiorum Sibi arrogat Electionem, ac inter alia insuper praefatus Generalis Major expostulat: 1.) Ut Cives praeter novem quas jam observant, adhuc quam plurimas s: decem vel plures:/ alias tempore pacis vix unquam observatas Stationes excubijs Suis vigilarent. 2:) Tormenta in Vallis jam existentia non modo habeantur quam paratissima Suisque Tormentariis vulgo Constabel die noctuque instructa, sed plura quoque Tormenta quibus tamen Civitas caret per vallum adhuc disponantur. 3:) Vallum caeteraeque fortificationes, quas Officialium equi et alia pecora preprimis vitiosas reddiderunt, instantanee reparentur. 4:) Civitas praesidiarium Militem tum pulvere nitrato tum globulis jaculatoriis plumbeis provideat. 5:) Ut Sufficientissimus Civium Numerus, Gallis Corps de Reserve dictus, quavis nocte in omnem eventum in certo loco sit paratissimus. 6:) Granata ignita et missilia, nec non Coronae piceae vulgo pechkränтze, ut parata atque ad manus sint. In Summa, ut Civitas omnibus bellicis Jnstrumentis ac praeparatoriis ita instructa sit, ac si Hañibal jam ante portas esset! Hinc Jllustrissimae Excellentiae Vestrae ardentissimis supplicatur precibus: Dignetur Suis quam plurimum valentibus Jnstantijs afflictissimae Civitat

Civitati Succurrere, eòque rem gratiosissime Dirigere, ut Illustrissimus ac Exclmus Supremus Exercituum Dux, Illrmo Locum Tenenti generali de Flemming demandet, ne ejusmodi similibus postulatis afflictiones Civium adaugeat; quin potius milites in Veteri Civitate jam impositos, hospitia sua suburbana /: prouti Illrmus ac Excellmus Capestris Dux Varsavia novissime discedens iteratis vicibus promisit :/ eò citius relegare faciat quo majus etiam periculum, ne moles Brandeburgica suburbia evacuata, uti saepius jam tentavit adinstar propugnaculi Bolwerck occupet. Cum etiam in maximum afflictissimorum Civium cederet Solamen, si modernum Elbingense praesidium mutaretur, praesidiariogue militi certae Ordinationes ad similitudinem copiae adjacentis praescriberentur, gratiosissima horum optandorum promotio, ibidem omni quo decet venerationis Cultu imploratur — . — . — . — . — . — .

175.) Ordynans Jmp. Woiewody podlaskiego
Het. pol. Kor. Generał Major: Flemingowi.

Stanisław Matheusz na Rożdole y Rejowcu Rzewuski
Woiewoda y Generał Liem podlaskich Hetm. polny Korony.

ponieważ Exigentia Temporis potrzebuje ażeby Stare Miasto Elbląg niebyło sine praesidio: więc tedy daię Ten moy Ordynans Jmpanu Graffowi Flemmingowi Generałowi Majorowi Woyska Koronnego, aby za odebraniem Jego od Regimentu pieszego nayiaśnieyszey Królowey Jeymci w garnizonie Elbląskim teraz zostaiącego, w Starym mieście Elblągu roztożył Chorągwi dwie do dalszey woli Hetmańskiey; z tych czterech Regimentu Jegoż /: które na tamtecznych przedmieściach stoią :/ Chorągwi; zachowuiąc po gospodach omnem modestiam bez aggravacyi tameczneych Obywatelow, we wszystkim Sprawuiąc się iak ostrożnemu należy Kommendantowi. Co Serio Zalecam. Datt. w Warszawie d. 18. 9bris 1724. A:. St. M. Rzewuski Woda podl. H. p. Ko. (L. S.)

176.) Copia Listu Jmpana Kanclerza W. K.
do Jmpana Krakowskiego d. 30. 9bris 1724.

Dopiero mnie y wszystkim o Religią Zelantom należy dziękować Wmpanu, żeś raczył wcześnie providować media do Skuteczney Exekucyi Dekretu w Thoruńskiey Sprawie przez przysłanie do Rąk Jmpana podkomorzego Koronnego M. Mpana Ordynansu Swego: in virtute którego Jmpan podkomorzy ściągnowszy pobliższych ludzi, ruszył dnia wczorayszego do Thorunia, gdzie niewątpię, że pro Insigni Zelo Suo starać się będzie o nieodwłoczną pomienionego Dekretu Exekucyą: jakoż pewien jestem że się to wszystko zakończy w przyszłym tygodniu przy tey która ad praesens może bydź assistencyi —. posyłam Wmpanu Copią propozycyi i Rezolucyi

Danyś

danych na Conferencyach z plenipotencyaryuszami Cesarza Jmci y Cara Jmci. punkta — do Nas pierwszemu dane o krzywdy Confinantium z państwami Cesarza Jmci; o Klasz= tory paradyski, Trzebnicki, Reformacki, Franciszkański, o Summy Neapolitańskie, za Krá= lewiczem Jmcią Jakóbem o Summie na Olawie. Drugiemu są formowane z Instrukcyi Jmpana Woiewody Mazowieckiego, o Restytucyą Inflant; Rygi; Kurlandyi; o Armaty; Milliony, na woysko Deklarowane; o niewolnikow; dięgi Kijowskie y Bractawskie; o pretensye Miast Torunia, Elbląga y gdańska; y inne krzywdy privatorum; których przyszłą pocztą kommunikować Wmpanu będę. A teraz etc. — . — . — .

177. Copia Listu Jmpana Rybińskiego Woiewody Chełmińskiego do Jmpa Kanclerza 88. K. z Torunia d. 7. Xbris 1724. A:-.

Nie czekając Ordynaryyney poczty przez Umyślną Sztafetę odzywam się Wmpanu Jmieniem całey Izby Naszey Kommissarskiey z zwykłą obserwancyą: Donoszę oraz veloci calamo; iż z powinności Naszey zjechawszy na to mieysce dla windikowania honoru Matki Boskiey, omni conatu et Studio po fundowaney we Wtorek Jurisdykcyi, staraliśmy się Sacrosanctum Judicatum Sądu Wmpana w Sprawie 888. OO. Jezuitow, per omnes Cathegorias irremissibiliter wypełnić, et Super delinquentibus poenas criminales exequi. Jakoż gdy w Srzedzie Wtorek f: lubo ultra omnem Spem :f nietylko ex plebe, ale też pp. Prezydenta y Vice-prezydenta WW. OO. Jezuici una cum Gestibus poprzysięgli, zaraz in virtute teyże Konwikcyi delinquentes odestaliśmy ad Ministrum Justitiae pro sumendis poenis. Dzisiay tedy o godzinie piątey zrana wprzód pana Resnera prezydenta, a potym różnych Delinquentow in publico Theatro według Obloquencyi Dekretu exequowano; y Kościoł Matki Nayświętszey antiquum Decus Katolikow już in actualem possessionem WW. OO. Bernardynom oddano. Dnia zaś wczorayszego gdy wszyscy congregati in Unum byliśmy w Kościele Farnym na Nabożeństwie, nietylko całe pospolstwo y gmin Katholikow z dziećmi y Żonami ejulantes z płaczem y Lamentem nieopisanym który perstrinxit medullas Serc naszych et ad veram commovit compassionem a oraz y WW. OO. Jezuitow in Rigore mollificavit, ale też Duchowieństwo y Zakonnicy piis Suspiriis et Suffragiis, nawet proceres et Dignitarii, Totaque Nobilitas Woiewodztw Kuiawskich y Chełmińskiego gorącymi prozbami instabant do Nas tu Zgromadzonych, aby P. Cernikowi Vice-prezydentowi darowane było życie dając Mu Wielkie Jmie że zawsze zelabat za Katolikami. Więc niepodobna mi wyrazić Słowy żalu y Compassyi Uniwersalney, ani atramentem opisać diluvium Lachrymarum miasta tuteyszego które fundit za pomienionym P. Vice-prezydentem: y dla tego filum Vitae Ejus zawiesiliśmy tantisper pokąd nienastąpi w tey okoliczności desuper resolutio, Spodziewając się że Nas plene raczysz informować quo facto opust est, y przez Laskawą Interpozycyą y Remonstracyą Swoję Innatae Clementiae Jl. Kr. Mci Pana M. Miłe

podaś

— podać modum Salvandi Jego jednego człowieka za którym całe Miasto dant preces lacrymasque: inne zaś contentá Dekretu in toto exequentur według opisanego Rygoru: tylko ta jedna trudność zachodzi Eliberowania P.a Cyrnika. Upraszamy zatym WMMPo.a ażebyś Nam hunc modum gordium raczył jakonayprędzey rezolwować et in deplorabili Sorte Jegoż p. Cernika Subvenire. Teraz zaś piszęsię, bydź cultu Solito całe —.

178.) Copia Listu Jego Krol. Mci do Comissarzów do Thorunia za JP. Cernikiem d. 10. Xbris 1724. r. z Warszawy —.

Wielmożni, Urodzeni, uprzeymie y wiernie Nam mili! Kiedy przez Dekret Sądu naszego Assessorskiego zlecona uprzeymościom y wiernościom Waszym Exekucya Skutek Swóy in decollatione osób konwinkowanych wzięła, y tylko jednego z nich Vice-prezydenta Cernika, jako tam in loco, proceres, Duchowieństwo et populus Catholicus precibus wyżebrać u uprzeymościów y wiernościów waszych starał się: tak gdy y tu do nas wielkie za nim Instancye zachodzą; abyśmy go Życiem darowali; Tedy z Wrodzoney naszey circa Justitiam Clemencyi y dla wielu y wielkich Instancyi, pena nas Criminales in Civiles obracając, Życiem go darujemy. Usilnie zatym Żądamy abyście Uprzeymości y Wierności Wasze non obstante clausula Decreti de non attendendis Literis Nostris, non obstante etiam Convictione partis Actoreae, pomienionego Cernika in poena colli exekwować niekazali; ale go cum parte Actorea pro poenis Civilibus Decernendis do Sądu naszego odesłali. Dobrego Zatym Otec. —. —. —.

179.) Respons Jmpana Kanclerza W.o Kor. do JmPana Wojewody Chełmińskiego. Dnia 10. Xbris 1724. Anno —. —.

Exekucya Dekretu w Sądzie JEgo Król. Mci p. M. M. ferowanego przez WMMPo.a ad effektum przywiedziona o którey mi WMpan dać znać raczyłeś, cedat ku pomnożeniu Chwały Boskiey et in immortale meritum WMpanóm. A że Vice-prezydenta lubo konwinkowanego Suplicium tantisper zawiesiwszy na wielkie Instancye w liście W: WMpana wyrażone, zdało się WWMMpanom prestolari w tey mierze Resolutionem JEgo Królewskiey Mości p. M. M.; tedy Ja posyłam WMPanu: y do niey się referując Łączę y moją za Tymże Vice-prezydentem Instancyą, aby znalazszy tu za wielkiemi także Instancyami gratiam et Clementiam JEgo Królewskiey Mości pana Mego Miłościwego znalazł Ja y WWMMpanów. His expressis jestem całe —. —. —. —.

180.) Copia Listu JmPana Kanclerza W.o Kor. do Jmp. Krakowskiego z Warsz. d. 10. Xbris —.

Uczyniło tu Rekurs per Supplicem Libellum y Deputatów swoich, JK m. p. m. m. Miasto Lwow w krzywdzie y Violencyi swojey która poniosło ode Dworu JW Jmpani Chorążyny Kor.

Koronney Mciłpani: w czym niewątpię że y u Wmpana Szukało Zaszczytu; y okoliczności wszystkie opisało. Dla czego nierozwodząc się z explikacyą, upraszam Wmpana abyś interpositione powagi Swojey et valida persuasione do tego Dysponować raczył Jmcpanię Chorążyny M. M. panią, aby jeżeli ma jaką do mieszczanina tamecznego Piatzoła pretensyą, Onej Dochodziła Ordinaria Juris via, nieczyniąc perpotentiam żadnego praejudicium prawom, przywilejom y Jurisdykcyi Mieyskiey Lege publica asekurowaney, tudzież krzywdy Kredytorom na których Instancyą Towary pomienionego piatzoły za processem przywiedzionym y Dekretami Mieyskiemi są Sekwestrowane. O co iterum iterumque instantissime upraszając jestem &cc. — . — . — . — . — . — . — .

181.) Copia Listu Jmć Pana Kanclerza 88. Kor. do Jmć pani Chorążyny Koronney 10. Xbris 1724. —.

Miasto Lwow zatoźna przeciwko Wmpani przez Deputatow Swoich podało Jć. Kr. Mci p. M. M. Supplikę: w którey wyraziło; jakoby Ludzie ode Dworu Wmpani o jakąś pretensyą do mieszczanina tamecznego Kupca piatzoły miana którego Substancya y wszystkie Towary na Instancyą różnych Kredytorów przez Dekret mieyski Sequestrowane były, Onegoż do Sklepu Sekwestrowanego y zapieczętowanego kłódki y zamki poodbijawszy gwałtownie wprowadzić y wartę z nadwornych Wmpani Żołnierzy temuż Piatzole przy Sklepie dać mieli. Co jeżeliby tak być miało, zaprawdę byłoby to przeciwko prawu y przywilejom miasta tamtego, które Onemu Konstytucyami Koronnemi są utwierdzone. Unizenie tedy upraszam Wmpani abyś to Dworskim Swoim naganiła, Jurisdykcyi mieyskiey krzywdy czynić niekazała, a pretensyi Swojey prawnie dochodziła, będąc pewna, że w Sądzie Jkgo Kro. Mci do którego tylko Same Miasta należą, wszelką Sprawiedliwość y Satysfakcyą możesz Wmpani otrzymać: w czym życzliwą moję Wmpani deklarując usługę, Jestem cetera. — . —.

182.) Copia Listu Jmć Pana Kanclerza 88. Koro. do Trybunału Koronnego za Starogardem d. 12. Decembris z Warszawy — . —.

Miasto Jkgo Królewskiey Mości Starogard pociągnione od Jmpana Grąbczewskiego do Sądu przeświętnego Trybunału Koronnego, uczyniło tu Rekurs per Suos Delegatos do Jć. Kr. Mci p. M. M.; że in Illo Foro w którym według prawa y Konstytucyi Koronney stawać y odpowiadać niepowinno, tylko w Sądzie Jkgo Kr. Mci Assessorskimi processami y Kondemnatami jest inwolwowane. Więc jeżeliby Tey Sprawy Jp. Grąbczewski in Subsidio przeświętnego Trybunału Koronn. popierał, tedy upraszam Wmpana abyś raczył Stanąć circa Jura, Constitutiones Regni et Jurisdictionem Regiam, żeby Ta Sprawa cum toto negotio et processu ad Forum Competens post Curiam odesłana była, w którym pro Justitia osądzona będzie —. niewątpiąc bynaymniey o Życzliwey Wmpana hoc in passu manutencyi, Jestem &cc. — . — . — . — . — . — .

183.) Copia Listu Jmpana Kanclerza W. K. do Jmp.a
Wwdy Chełmińskiego za Miastem Gdańskim
y do Jmpana podkomorzego Koronnego Simi-
liter d. 13. Xbris 1724. Anno — . — .

Już tandem P. Behne Sekretarz Miasta Gdańska fide publica Szlachetnego Magistratu Gdańskiego, tak mnie jako y Jmc X.ze podkanclerziemu Koronnemu dał słowo y asekurował, że tę Summę Sto pięćdziesiąt tysięcy Złotych dobrey monety, która się od miasta Jchmć panowie Sukcessorowie Jmpana Jabłonowskiego Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. Koron. kontentować deklarowali; miasto to Gdańsk zapłaci. - Zaczym ponieważ affidowani jesteśmy że Miasto Gdańsk stabit verbo dato et Declarationi suae, za rzecz słuszną sądziemy obadwa z Jm X. podkanclerziem Koronnym M Mpanem, przy odezwaniu się z życzliwą wmpanWmizonością, donieść Onemuż o Tey Miasta Gdańska Deklaracyi; a oraz upraszać, abyś z ordynowaniem Exekucyi na Żuławy albo inne Dobra Gdańskie zatrzymać się raczył y tamtejszym nie ordynował; ponieważ Jmpan Pawłowski Chorąży Malborski plenipotent Jchmciow panow Jabłonowskich na fundamencie Tey Deklaracyi porozumiawszy się cum praenobili Magistratu postanowić może y asekurować Terminy Solutionis, y tę kombinacyą należycie spisać. Co z mieysca mego, przy wszelkiey mojey Obserwancyi Domiostszy Wmpanu zostawa na Łaskawe.

184.) Asekuracya Pana Behne Sekretarza
Gdańskiego dana in favorem Jchmciów
Panow Jabłonowskich — . — . — .

Ego infrascriptus recognosco, quod nomine Civitatis Gedanensis, vi mandati Speciatioris, Illrmis Dnis Successoribus Jablonovijs pro componendo inter Ipsos et Civitatem Gedanensem intercedente negotio, Summam Centum quinquaginta millium florenorum bonae monetae, juxta Terminos Solutionis, cum Magnifico et Generoso Dno Pawłowski Vexillifero Mariaeburgensi plenipotente ad hanc Causam, Gedani definiendos et determinandos, declaraverim; hac tamen expressa et ipsi Transactionis Instrumento inserenda conditione; ut Civitas Gedanensis; si forte praeter omnem Spem et expectationem, durantibus Tractatibus cum praefato Domino Vexillifero Gedani instituendis aut iis finitis aut intra Terminos Solutionis, hoc vel alio quocunque praetextu, Bona Ipsius patrimonialia a Copiis Polonicis infestarentur, aut per modum Exactionis vel alius cujuscunque adinveniendi Situli imperentur, neque declarationi Suprafatae neque Tractatibus desuper institutis et conclusis adstricta, sed ipso facto, ab eo nexu libera esse debeat. Actum Varsaviae d. 14. Xbris A: 1724. R. R. Behne Civit. Gedan. ad aulam S. R. Mtis in Pol. Resid. Secretarius.

185.) Do Cara Jmci, od Jego Królewskiey Mości!

Post Titulum!

Jakośmysię nietylko w Responsie na dawnieyszy List W: Car: Wstwa die 26. Septembris w Roku 1722. Danym, ale y na teraźnieyszey z woli Naszey z pełnomocnemi Ministrami W: Cars. Wstwa

Wstwa a Deputowanemi per Legem publicam mianey Konferencyi, oświadczyli y wielo dowodow objaśnili, że z Strony naszey nic nieopuściliśmy do ugruntowania, utrzymania y pomnożenia Stateczney z Wm Carskim Wstwem y nami przyjaźni, y oddalenia wszelkich któreby ją alterować bynaymniey mogły okazyi; tak zadosyć czyniąc zhwierdzonym jurejurando dawnieyszych y świeższych Traktatow y Sojuszow obowiązkom, tegośmy zawsze z pilnością przestrzegali, aby cokolwiek w nich jest przyrzeczono Sacrosancte oddras y poddanych Naszych zachowano było. y dla tego w zachodzących od Duchowieństwa y Ludzi Religii Graeco-Ruskiey skargach, a osobliwie o odebranie Cerkwi Pińskiey nieodwłoczną administrowaliśmy Sprawiedliwość, kiedy wprzod gleytem naszym pobożnych Ktumenow Czernców pińskich ubespieczywszy, y krzywdy swojey ordynaryyną prawa drogą w Sądach Naszych dochodzić pozwoliwszy, Onych za Dekretem naszym do spokoyney possessyi Tychże Cerkwi przywróciliśmy; ani odtąd niemieliśmy żadney wiadomości o jakichkolwiek Ludzi wspomnionej Religii persekucyach, o których z niemałym żalem Imieniem naszym w ostatnim Liście W: Cars. Wstwa czytamy Querimonia, y łatwo się tego domyślamy że złośliwi y zazdroszczący dobrey między nami harmonii Ludzie na pomieszanie Onej takowe z prawdą się niezgadzające rozsiewać muszą wieści!

Co się zaś tknie Dyssydentow: y Tym żadnego prześladowania y bezprawia czynić niedopuszczamy; y tę która Jm od Antecessorów naszych y nas samych w państwach naszych pozwolona Tolerancya Statecznie utrzymujemy: ani się w niczym Traktatowi Warszawskiemu Anni 1717. nieubliża, y owszem go wszelkim usiłowaniem naszym manutenemus: jawna Jm y w tym punkcie Dobroć y Łaskawość Nasze Skutkiem samym pokazując, że lubo ci Dissidenci zapominając Dobrodzieystw Rzeczypospolitey abuturtur Onemi przez zakazane tak przerzeczonym Traktatowym prawom jako y dawnieyszemi cum Externis partykularnym Osobom Korrespondencye y Szukanie różnych protekcyi na wzruszenie Tranquillitatis publicae; przecież dotąd w nadzieję poprawy dissimulujemy: chociaż wszystkich narodów prawa podobne contra Statum attentata surowo karać każą. O czym, gdy tak wasze Carskie Wstwo jako y inne któreby się za pomienionemi Dissidentami interessować miały potencye informowane doskonale będą, spodziewamy się że W. C^e Wstwo Wysokim y Wielkim Rozsądkiem swoim przyznasz, że niebędzie żadney przyczyny do naymnieyszego przyjaźni naruszenia; która aby tymbardziey między W. Car. Wstwem a nami y Rzeczpospolitą zmocnić się y na wieczne czasy ugruntować mogła, żądamy usilnie: abyś W^e Car^e Wstwo ufundowane na dawnieyszych y świeższych Traktatach y Sojuszach, y nie tylko na tak wielą W: Car: W^e assekuracyi, ale et Sacro Juramenti nexu stwierdzone, a dotąd w samey tylko nadziei zostające Rzpltey pretensye, y Onej dane Deklaracye, do jak nayprędszego skutku przyprowadzić raczyt. Pociągniesz przez to

—— „to Wasze Carskie Wieliczenstwo nas y Rzeczpospolitą do wzaiemney akkomodowania Desideriorum Suorum Łatwości y Applikacyi! pomnożysz uniwersalną Sprawiedliwości Swojey u całego Swiata Estymacyą; kiedy Państwa nasze, które nieznosne woyny, ciężary, szkody, y nieszczęśliwości dla nieporzetomaney spolnych z Wm Car^m Wstwem Interessow manutencyi ponosiły, uczynisz Szczęścia Swego uczęstnikami y w słusznych ukontentujesz expostulacyach! Co sobie po Wspaniałym W^o Carsk^o Wstwa Sercu obiecując, Onemuż Długoletniego Zdrowia y Szczęśliwego od Pana Boga życzemy powodzenia. Dan w Warszawie d. 13. Xbris 1724. r. —.

186.) Uniwersał Jego Królewskiey Mości August Wtory etc. do Grodow pogranicznych —. —.

Wszem wobec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym y Urodzonym Starostom y Ich Urzędom Grodzkim przy pograniczu państw Jego Carskiego Wstwa Jurisdykcyę swoję mającym, tudzież Obywatelom na Tymże pograniczu Dobra Swoje mającym y tamże mieszkającym poddanym Naszym Uprzeymie y Wiernie Nam miłym, przy ofiarowaniu Łaski naszey Królewskiey do Wiadomości podajemy. Mamy Ię Relacya jakoby na pograniczu państw naszych przy granicy państw Jego Cars^o Wstwa, Szlachta Obywatele Dobra Swe mający y tamże mieszkający, krzywdy y różne aggrawacye Ludziom poddanym Jego Cars^o Wstwa y Dobrom Ich w Sąsiedztwie będącym czynić; Zbiegów, którzy z za granic Rossyyskich uciekaią przyymować y nimi Wsie Swoje osadzać; y że tych samych osadzonych Zbiegow za granicę Rossyyską posyłać y przez nich do ucieczki innych y do rozbojow namawiać; y na rozboy Oręża, prochu y kul dodawać, y inne bezprawia na tymże pograniczu czynić mieli. Więc mieć chcemy po wszystkich pogranicznych Obywatelach poddanych naszych y Onym roskazuiemy: aby od wszelkich krzywd aggrawacyi czynienia, Zbiegow z państw Jego Carsk^o Wstwa przyymowania y onych odmawiania, y od wszelakiego bezprawia, poprzestali: y jeżeli którzy maią po Dobrach Swoich Zbiegow z państw Jego Cars^o Wstwa, aby onych oddawali, y Officyalistom Jk^o Carsk^o Wstwa na granicy będącym oddawali; ani więcey żadnych na potym Ludzi Ruskich nieodmawiali y Zbiegow nieprzyymowali; y tego przestrzegali aby naymnieyszey okazyi do skargi o naruszenie bespieczeństwa Sąsiedzkiego niebyło; a gdy skarga jaka z zagranicza o co przyydzie, żeby Wielmożni y Urodzeni Starostowie y Ich urzędy nieodwłoczną Sprawiedliwość czynili; ile że y z drugiey strony podobnej Sprawiedliwości czynienie gdyby któremu z poddanych naszych krzywda stać ię mogła przyobiecane jest. Który to Uniwersał nasz, aby do wszystkich wiadomości na pograniczu mieszkających doyść mogł, czym prędzey On po grodach y parafiach, mieyscach pogranicznych publikować Zlecamy. Dan w Warszawie etc. —. —. —. —.

187.) List Jego Kr. Mci do Starostow Pogranicznych.

Urodzony Wiernie Nam miły! Jakośmy Uniwersałem naszym do pogranicznych blisko państw Jego Carskiego Wstwa Obywatelow mieszkających poddanych naszych wydanym,

wszel

wszelkich krzywd aggrawacyi czynienia poddanym Jego Carsk: wstwa y od nich zbiegów —
przyymowania zakazali; tak y Wierności Waszę niniejszym Listem naszym rekwirujemy,
abyś niewątpliwą Sprawiedliwość, gdy o jakie krzywdy od poddanych Jego Carsk: wstwa
Skargi zayda, praevia Inquisitione, ukrzywdzonym administrował, y pilnie tego z Officyali-
stami urzędu swego Starościnnego przestrzegał, żeby żadney okazyi do Skargi przed nami
dla krzywd y nieczynienia Sprawiedliwości poddani Jego Carsk: wstwa niemieli. Co jako
naypilniey Wierności Waszey zaleciwszy dobrego od pana Boga życzemy zdrowia —. Dan
w Warszawie —.

188.) Copia Listu Jego Królewskiey Mości
do Jmpana Kasztelana Krakowskiego
K. W. K. z Warsza. d Xbris 1724. pisanego —.

Doniesiono nam nie bez zadumienia naszego, że Uprzeymość Wasza miasto należytey nam
przez podziękowanie recognicyi, za oddana przez Urodzonego Graffa Fleminga Kommendy
wydałeś Ordynans do Woyska sine praevia Communicatione nam o tym et non expectato nostro
assensu! Opowiedział nam wprawdzie Wielmożny Woiewoda podlaski, że Uprzeymość wasza
niemiałeś Intencyi naruszenia praw Majestatu Naszego y asekurował nas przytym że to
Uprzeymość wasza tylko uczyniłes aby który Generał Leytnant nieprzywłaszczył sobie Jey
Kommendy. Dajemy Temu wiarę, y Respekt którym zawsze Uprzeymość Wasza prosequi
zwykłeś Ordynanse nasze, upewnia nas że niemiał woli bydź przeciwny Juribus nostris.
Jakoż wyperswadowani jesteśmy, że y na potym w takowych okazyach doniesiesz Uprzeymość
Waszą o Ordynansach które będziesz miał wydawać y czekać będziesz naszey Aprobacyi.
Wydałeś także uprzeymość Wasza Też Ordynanse do naszey gwardyi, z generalnym prawie
wszystkich nie tylko Naszym podziwieniem niemogąc sobie tego żaden imaginować abyśmy
nienieli tyle prawa nad naszą gwardyą od Rzpltey postanowioną ile Uprzeymość Waszą y Wiel-
możny Marszałek Koronny macie nad Ludźmi na Swoję wartę od Rzpltey destinowanemi,
y płacę mającemi tak jako y gwardya nasza! Aniby ś uprzeymość Wasza chciał wydać
Ordynans do piechoty Marszałkowskiey bez uwiadomienia wprzód Wielmożnego Marszałka
y pozwolenia Jego! Toprawda, że bywają takie okoliczności w których ww. Hetmani wy-
dają Ordynanse do gwardyi, to jest za Pozwoleniem naszym, albo kiedy pod niebytność naszą
gwardya znaydyjeśię na Kampanii. A wszakże gwardya nasza według dawnego od posta-
nowienia Oney Zwyczaju, stosującśię do wyraźney w tym woli naszey, przez Estymacyą U-
przeymości Waszey będzie miała wszelką Władzy Hetmańskiey Obserwancyą y nieubliży
Oney tudzież y applikacyi do Sądów uprzeymości waszey; salva Jurisdictione particulari
et Subordinata która Jey należy jako y innym Regimentom. — Co Uprzeymości Waszey z Jey
którą masz wielką w Sprawach Wojennych Experyencyi musi bydź wiadomo! Do tego czy
nic

— " czynić będzie pomieniona gwardya Raport Uprzeymości Waszey, y Tabelle regularnie posyłać; żebyś Uprzeymość Wasza tym porządniey mógł nam całego woyska Rapport oddawać. A ponieważ gwardya nasza piesza dla kommenderowanych z niey Ludzi do prus y których na wybieranie płacy kommenderować muszą niewystarcza na Wartę naszę y Dworu naszego, wydasz Uprzeymość Wasza Ordynans do gwardyi naszey Konney żeby była gotowa do usług naszych kiedy Jey potrzebować będziemy, jako y do pułku Letkiego aby był gotowy do rozstawienia po Drogach gdy pojedziemy do Saxonii y powracać będziemy do Króleslwa naszego, albo kiedy potrzebować ich będziemy na pocztę dla korrespondencyi Listownej z Uprzeymością Waszą. Dobrego zatym Uprzeymości Waszey od Pana Boga życzemy zdrowia &c. — . — . — . — . — . — . — .

189.) Do Cara Jmci od Jego Królewskiey Mości.

Wdzięczne Nam jest ponowienie przyjaźni W: Carsk: Wstwa przez Wielmożnego Xięcia Wasila Dołhorukiego pełnomocnego Ministra W: Carsk: Wstwa uczynione: który gdy Nam doskonałą w Sprawach y negocyacyach publicznych Rostroponoscią y Experyencyą reprezentował desideria W: Carsk: Wstwa; jakośmy go przychylnym słuchali uchem; tak dla tym łatwieyszego wszelkich Interessow z obopolnym ukontentowaniem dla przyszłey da Bóg reassumpcyi Limitowanego Seymu akkomodowania, żądamy usilnie abyś Wasze Carskie Wielicżenstwo na exponowane od Nas y Rzeczypospolitey Jemuż pełnomocnemu W. Car. Wstwa Ministrowi pretensye y Expostulacye pomyślną dać Rezolucyą, a przerzeczonego godnego Ministra Swego partykularnym prosequi raczył respektem. Dobrego zatym zdrowia y jako naygruntownieyszych Sukcessow W. Carr. Wstwu życzemy. Dan w Warszawie dnia 14. Xbra 1724. Roku — . — . — . — . — . — .

190.) Copia Literarum Regis in Prussia ad Serñmum Regem Poloniae absque die —.

post Titulum:

Quandoquidem missum ad Aulam Majestatis Vestrae nostrum generalem vigiliarum praefectum et Ablegatum Extraordinarium de Scheverin revocare nobis visum est, Majestatem Vestram amice fraterneque rogamus: ut praedicto Ministro nostro condecenter valedicendi Locum benignissime concedat; praetereaque in omnibus promissis et pollicitationibus plenam fidem adhibeat, quas de Sincera Nostra et invariabili erga Mjtem Vram et Rempblm polonam amicitiâ quam impensissime Mjti Vrae contestari a nobis in mandatis habet. Quod reliquum est, Mjtem Vram Sub praesidio Divino prospere agere, Eique grata quevis et accepta praestare cupimus. Dabantur Berolini die 1724.

Majestatis Vestrae Bonus Frater et Cognatus — . — . — . — . — . — .

191.) Responsorialium Copia Regi in Prussia ad supra Scriptas Literas — . — . — . — . — .

P. S.

Quantumque Ablegatus Majestatis Vestrae Extraordinarius, Ejusdemque Generalis Vigiliarum praefectus Generosus de Scheverin, Commissione ac Officiis quibus in Aula nostra perfungebatur nobis

Nobis gratus acceptusque extitisset; quia tamen Majestati Vestrae placuit Josum jam ad Latus Suum revocare, reducem a nobis abire aliter non patimur, nisi de mutua vicissim ac Sincera nostra erga Majestatem Vestram amicitia, fidele Testimonium referentem —. Degua ut Majestatem Vestram luculenter pro Rerum occasionumque Opportunitate confirmet et Josum obligavimus et a Majestate Vestra pronam hoc in passu aurem plenamque fidem amice ac fraterne praestolamur. Quod reliquum est Majestatem Vestram sub Tutela Divini Numinis Diutissime Sospitem ac felicem fore apprecamur. Dabantur Varsaviae d. 14. Xbris 1724. — „ —.

192.) Copia Literarum S. Regiae Majestatis ad Regem in Prussia favore Civitatis Caunensis — „ — . — p. Tituli —.

Repetitas jam aliquoties Instantias nostras tam per amicas Literas quam per vivas Ministrorum nostrorum cum eMinistris Majestatis Vestrae expostulationes factas, favore Civitatis nostrae Caunensis, iterum reiterare ad Majestatem Vestram necesse habemus, eo ardentiori impulsu, quo magis lamentabili Subditorum nostrorum recursu permoti atque informati reddimur, novas huic Civitati Incolisque Josius Commerciarum Subditis Majestatis Vestrae exercentibus adstrui moloestias, in praejudicium sane bonae et desideratae ab utrinque Viciniae; dum contra obloquentiam anteriorum Mtis Vrae Rescriptorum in Annis 1721. et 1722. emanatorum, quibus Eadem Mtas Vra Justitiae amans atque Studiosa, Causam Caunensium cum Successoribus Valeriani Hernig, dato Jois eum in finem Salvo Conductu Suo, examinare, usurpatas Summas restituere, commerciaque eorum libera nec ulli aresto multominus Confiscationi subjecta, declaraverat; nunc iterum in anno Currenti, extra Scientiam, ita persuasi sumus, Majestatis Vestrae, adversarii Eorum novo sibi in contrarium procurato Scripto, Eosdem Caunenses Cives Subditos nostros nec non Merces et res Josorum ubicunque reperibiles tam in Bonis quam et in personis prosequi, pretensionesque formatas vi et de facto extorquere gestiunt. Quo facto, cum opportuna mutuis Dominiis Commercia non impediri modo sed everti penitus et aboleri dignoscantur; Majestatem Vestram re perspecta penitius ea mente et animo fore confidimus atque etiam praestolamur; ut revocato ultimario hocce praejudicioso Rescripto Confiscationis, tum plenam securamque Caunensibus Commerciorum Libertatem declarare, Salvoque Conductu obfirmare, tum Campo Josis Actionem Suam explicandi atque terminandi impertiri velit. Aequitas haec, quam Majestas Vestra ubique Demonstrare volupe habet ad Reciproca Semper nos permovebit Officia, mutuisque emolumentis locum in dies dabit. De cetero bonam valetudinem et prosperitatum Incrementa Majestati Vestrae animo apprecamur. Dabantur Varsaviae die 18. Xbris 1724. —. Regni vero Nostri XXVIII. Anno —. —. —. —.

193.) Copia Listu Jmpana Kanclerza W.K. do JPo: Kasztelana Krakowskiego Het. W. K. 1724.

Lubo przy wielkich prawdziwie publicznych pracach y trudnościach, przeciez utrzymałem punktualną moią z Wmmpanem Korrespondencyą na każdy List Jego odpisuiąc y donoszące co tu agebatur. Ani wątpię że już do tychczas doszły Rąk Wmmpana Listy moje jako dawnieysze tak przeszłą pocztą expedyowane, a w nich wiadomość de Eventu Seymu tuteczego z inkludowanemi Konstytucyami. In puncto względem Regimentu gwardyi J. K. Mci p. M. M. referuię się na obszernieysza Jmpana Woiewody podlaskiego Hetmana polnego Koronnego Mpana Relacyą, będąc pewien, że wmmpan będzie raczył przynieść Solatium Zalowi temu, który JE. Kr. M. P. M. M. causavit wydany Ordynans pod czas Seymu do Jegoż Regimentu gwardyi actu na ustawę Panskiey pro Custodia Corporis zostaiącego. W tym tygodniu zaczęły się Konferencye z ministrami postronnemi; z których jakie nastąpi Resultatum, w dalszey mojey Korrespondencyi kommunikować wmp. będę. Interea jestem na Ławeczki.

194.) Copia Listu Jmpana Kanclerza W. Ko. do Jmp. Woiewody Podolskiego.

Dziękuię uniżenie Wmmpanu żeś mi w wszelkiey poufałości kommunikować raczył Wielkich Reflexyi Swoich, które jako distincte poważam sobie, tak onyż że suo loco et tempore uczynię usum pro Bono Reipublicae. W tym tygodniu zaczęły się z Ministrami Externarum potentiarum Conferencye, których jakie nastąpi Resultatum donieść go wmp. nieomieszkam. Interea jestem cete —.

195.) Copia Listu Jego Królewskiey Mości do Senatorów — —

Kiedyśmy jako pod czas blisko przeszłego Seymu tak po nim ex Universali Absensu odłożonym wszystko to czegokolwiek ratio Boni publici Królestwa naszego potrzebowała z wszelką usilnością expediowali; tedy Interessom państw naszych dziedzicznych potrzebney przytomności naszey udzielić umyśliliśmy. Dla czego w tych Dniach wyjeżdzaiąc, oświadczamy się Uprzeymości Waszey z tym upewnieniem że po uczynionych tamże dyspozycyach, powrotu naszego ad Regnum maturare nieomieszkamy. Interea, usilnie po Uprzeymości Waszey żądamy, abyś pod tę Absencyą naszę pro Solito Suo ku nam y Rzeczypospolitey Zelo Starałbyś invigilare manutencyi internae et externae Trangnillitatis. Co Sobie po wyprobowaney tak wielo dowodow ku Majestatowi naszemu y Dobru Oyczyzny et Sacro Nexu Obowiązaney Życzliwości Uprzeymości Waszey obiecuiąc, Dobregoż Onemu od

Pana

pana Boga życzemy Zdrowia. Dan w Warszawie d. 24. Xbris 1724. Roku —. —.

P. S.

196.) Copia Literarum Regis in Prussia ad Serñmum Regem Poloniae. —.

Nondum animo Majestatis Vestrae excidisse putamus; nos jam anno proxime elapso de Capitanea Juticensi apud Mjtem Vram ea de causa questos esse; quod Faemina haec turpi accepto tributo, in terris Suis sylvisque sibi subjectis, ingenti Cyganorum aliorumque furfuris hominum numero refugium et asylum insimulque horum nebulonum Sentinae occasionem et auxilium praebeat, nostras aliasque finitimas Regiones caedibus, rapinis et incendijs misere devastandi! Equidem Mjti Vrae gratum accepumque ferimus; ad requisitiones a Consiliario nostro Status Intimo et in Aula Mjstis Vrae Ablegato Extraordinario generoso et sincere Nobis Dilecto a Scheverin Jussu et nomine nostro interpositas, de ejiciendis Latronibus ante annum et quod excurrit emanata fuisse mandata! Sed tantum abest, ut haec Ejosa mandata Capitaneam Jucimensē ad meliorem frugem reduxerint, ut potius eisdem posthabitis et vilipensis, quotquot ad Eam confugere Latrones in Ditionem Juticensem audacter recipere, sequ hoc ipso obliqne saltem et per indirectum, omnium caedium, furtorum et latrociniorum, a pessimorum hominum colluvie, in provincijs nostris Regno poloniae sibi conterminis, commissorum in hucusque diem participem reddere porrexerit. Nulli dubitamus Mjtem Vram indigna haec Capitaneae facinora non solum detestaturam, sed et poenas meritas seriis mandatis effecturam esse: ut diligenti perquisitione facta, vel opitulante Justitia, vel alio quovis modo prout rerum Circumstantiae id exegerint, Latronum spelunca funditus exstirpetur, eaque ratione Securitas publica illuc locorum non parum violata ac perturbata restauretur; nostrorumque Cuilibet tranquille et quietē Bonis Suis uti frui, omnique imminentis violentiae aut invasionis periculo in posterum supersedere liceat. Ut vero malo huic non meris tantum mandatis sed cum omni effectu obices ponantur, est quod Majestatem Vestram enixe et fraterne rogamus; minime Eam celaturi, nos alias licet aegre et nonnisi invitos eò necessitatis adactos iri, ut adhibitis Jure gentium praescriptis remediis, et ne Subditi nostri Latronum Eisque patrocinantium proteruiae et crudelitati perpetuo maneant obnoxii, tandem aliquando ad persequendos, delendos, et exterminandos fures et Latrones ubicunque Locorum reperiantur non modo nos accingemus, sed et ut a Protectoribus ipsorum ratione damnorum illatorum Subditi nostri indemnes praestentur omnem operam simus navaturi. —. Quodsi praeter opinionem accidat ut Saluti et Securitati Subjectorum nostrorum aliter prospici nequeat; confidimus sane Majestati Vestrae id ipsum displicere non posse, cum animus nobis non sit obviando impijs Latronū Conatibus Mjtis Vrae Regnique poloniae Juribus vel minimum praejudicium afferendi!

Utpote

— " - Utpote de quo apud Majestatem Vestram in omnem eventum solennissime protestamur et ut Responsoriis mentem Suam nobis exponat peramice instamus. etc. Dabantur in Regia nostra Berolinensi 9. Xbris die. Anno Salutis 1724. — . — . — . — . —

197.) Copia Listu Jego Królewskiey Mości

August Wtory etc. do Jmpana Krakowskiego — . —.

Jaśnie Wielmożny uprzeymie nam miły! Odbierając częste Informacye ode Dworu Berlińskiego, respektem kup Swywolnych ludzi luznych, cyganow y tym podobnego Hultaystwa którzy w Lasach Tuczyńskich y Hamerszтynskich, oraz y pod protekcya, jako nas informuja, Urodzoney possessorki Tuczyńskiey, ukrywającsię, nieznosne w okolicy czynią excessa, tak do państw naszych jako y do Neomonarchyi Brandeburskiey wypadając, najazdy, roztoje, zdzierstwa, palenia, y inne excessa popełniają: nieomieszkaliśmy Surowymi w Roku przeszłym Listami naszemi tak Wielmoznemu Generałowi Wielkopolskiemu ludziez y Urodzonym Starostom pogranicznym injungere, aby przerzeczone kupy poskromili; jakoteż y Urodzoney possessorce Tuczyńskiey serio zlecili y roskazali, aby takowym Swywolnym quocunque titulo rzeczonym Kupom, żadney protekcyi, przechowywania y pomocy nieda= wała, sub rigore poenarum irremissibiliter wedle prawa na niąż extendendarum. — Kiedy jednak Ta Urodzona possessorka Tuczyńska żadnego y na roskaz Nasz y na prawa ostre bespieczenstwo domowe y Sąsiedzkie warujące nie ma względu, a wspomniony Kupom Swywolnym przechowywania, protekcyi y schronienia dawać nieprzestaje; tedy sprzeciwiającey się tak nietylko Listownym Roskazom naszym ale y prawu pospolitemu mandat wydać roskazaliśmy, y prawem jako przeciw nieposlusznej Instygatorowi Koronnemu postępować Zleciliśmy. Aby zaś Swywolne Kupy bez dalszey Connivencyi nieomieszkanie zgromione y Tapane były, żądamy po Uprzeymości Waszey, abyś do Stojących na Leżach Wielkopolskich Chorągwi y Kompanii utriusque Authoriamenti pilne wydał Ordynanse, żeby na uskromienie Jegoż Hultaystwa Zrybem Żołnierskim powstać, Onych Tapać y gromić nieomieszkali, znosząc się w tym quoties opus fuerit z Regencyą Neomonarchyi y innej Sąsiedzkiey. Sciany. Co Uprzeymości Waszey pilnie Zalecając Dobrego Onemu odPana Boga życzemy zdrowia. Dan w Warszawie dnia 22. Xbris 1724. Roku — . — . —.

198.) Copia Listu Jego Królewskiey Mości

August Wtory etc. — . do Ur. Radońskiey Dóbr Tuczna Possessorki.

Urodzoney Radońskiey Dóbr Tuczna possessorce Wiernie nam miley! Odbierając powtorne Informacye y expostulacye mocne ode Dworu Berlińskiego respektem Kup Swywolnych, Cyganow, Złodziejow y Rozbóynikow którzy w Lasach Tuczyńskich y Hamerszтyńskich ukrywającsię, rózne najazdy, rozboje, zdzierstwa, palenia, y inne nieznosne excessa tak w państwach naszych jako y w Neomonarchyi Brandeburskiey popełniają; i y jako Jesteś

Jesteśmy Informowani, protekcyą, przechowanie y przytulenie od wierności Swojey maią —
przeciw Surowości praw y Sądow na takowe przechowania opisanych; nieomi-
szkaliśmy w Roku przeszłym przestrzedz w tym Wierność Swoję Laskawym Listem naszym:
na który, że Wierność Swoja żadnego dotąd względu niemasz, jako bez podziwienia otym sły-
szeć nieuważamy; tak niniejszym powtarzając pierwszą Wolą naszą mieć chcemy y roskazu=
jemy: abyś Wierność Swoja za odebraniem Onegoż nieomieszkanie wszystko takowe Hultay=
stwo z gruntow Swoich spędziła, ani żadnego na potym przytulenia, przechowania, koczko=
wiska y protekcyi niedopuszczała. A jeżeli Wierność Swoja za odebraniem Tego Listu nasze-
go we dwie niedzieli Onemu zadosyć uczynićby niemiała; tedy zleciliśmy Urodzonemu In=
stygatorowi Koronnemu, aby Wierność Swoję jako prawom y Roskazom naszym niepostuszną
o Stratę Dobr Tuczyńskich y odebranie opisaney na Spotpomoceniki Excessow kary przed Sąd
pociągnął. Uczyniszto tedy Wierność Swoja dla rygoru prawa y powinności własney. Dan etc.

199. Copia Literarum Sereniſsimi Regis Polo=
niae ad Sanctiſsimum Pontificem Benedi=
ctum XIII. — . — . — . — . —

Sanctiſsime ac Beatiſsime in Christo pater Domine Dñe Clementiſsime! post oscula
Beatorum pedum Sanctitatis Vestrae, mei Regnique ac Dominiorum meorum humil-
limam Commendationem. Cum in Regno meo Poloniae et magno Ducatu Lithuaniae
Cultus erga gloriosum Sanctum Joachim patrem Beatiſsimae Dei genitricis Mariae
magnopere invaluerit, ut non solum Clerus utriusque piiſsimae gentis, verum etiam
Senatores, proceres, Nobiles omnesque Christi fideles Regimini meo commiſsi, Summo De-
siderio à longo tempore flagrant Festum Ejusdem Sancti Joachim, cujus Officium Die
XX. Martij a Clero celebratur in aliquo die festivo, de praecepto Majori cum decentia
et Solennitate celebrare: Quamobrem cum opportuniſsima dies Dominica tertia post pascha
videatur; enixe humiliterque peto a Sanctitate Vestra, ut pro meo atque utriusque gentis
Spirituali Solatio et ad augendum Divinum cultum, dignetur Suprema Sua Apostolica Au-
thoritate permittere et Statuere; ut in posterum Festum hoc primae Claſsis et Officium
cum Octava saltem in polonia et Magno Ducatu Lithuaniae transferatur ad dictam
Dominicam tertiam post pascha; atque in Lithuaniis publicis Sanctorum loco congruo a
Sacra Congregatione Rituum designando, nomina S. Josephi, S. Joachim et Sae Annae addere
liceat. Cui Supplicationi meae cum Beatitudo Vestra Clementiſsime annuere dignabi-
tur, nullus dubito Eorundem Sanctorum Interventu uberiorem a Deo Benedictionem
atque prosperiorem Succeſsum Regni mei experturum. Caeterum felix et longaevum Orbis
Christiani Gubernium Sanctitati Vestrae apprecatus maneo. Dabantur Varsaviae Die
XV. Xbris Anno Domini MDCCXXIV. Regni vero mei XXVIII. Sanctitatis Vestrae

—.—.—Obedientissimus Filius, Augustus Rex Poloniae —.—.—.—.—.

200.) Copia Listu Jmxc. prowincyata Kapucyńskgo do X. Bielewicza Soc. Jes. z Lublina die 18. Februarij 1725. —.—.—.

Cum noster Admodum Rndus Ptr Commissarius generalis sit infirmus, mihi imposuit quatenus scribam ad R. p. v. significando quod recepit Literas Suas sumopere laudando Zelum R. p. v. erga S. patriarcham Joachimum, et se appromittit scribere quàcitissime Romam ad Nostrum Reverendmum patrem procuratorem generalem, et sperat sine ulla difficultate, quod Ipse Romae procurabit omnibus modis ut concedatur Ista Festivitas ex ratione Dum et Rndmus noster procurator generalis habet in summa veneratione hanc Sanctam Familiam Joachimi et Annae: et ideo spero quod Desideria Sancta R. p. v. habebunt Suum Effectum. Deus adaugeat vires ad perficiendum hoc opus, cui me recomendatum habeoit Sicut qui Sum etc.

201.) Copia Listu Jm Pana Kanclerza W. K. do Jmpa Krakowskiego z Kupisk die 17. Xbris 1724. Anno —.—.—.

Doszła mię na tym mieyscu ſ: dokąd pro Respirio umknąłemſię :ſ nieustającey punktualney Korrespondencyi Laska Wmmpana; za ktora, dziękuiąc uniżenie Wmmpanu posyłam per Extensum Dyaryusz odprawioney z Jmp: graffem Wratislau plenipotencyaryuszem Cesarza Jmci Conferencyi: nieomieszkam postać y innych subsequenter jak się przepisuią. Niezmiernie zaś żałuię tego że List moy de die 23. przeszłego miesiąca pisany miał dać okazyą Sensibilis Wmmpanu doloris! Pan Bóg widzi serce moje jako oyczyznie dobrze życzące tak y Wmpanu prawdziwą życzliwością sprzyjające! Jto namienienie Żalu Jego Kro. mci o ten ordynans wydany do gwardyi actualiter in obsequio J. K. M. będącey, a oraz et votum moje uspokojenia tegoż Żalu Jkr. mci przez Listowną Wmmpana Explikacyą, non alio były wyrażone motivo, tylko chcąc conciliare rzeczy ad satisfactionem principis y Samego Wmmpana: ile kiedy jako w Jego Kr. m. p. M. M. ad manutentionem Authoritatis Ducalis omnem desiderabilem widziałem y widzę propensionem, która nietylko skutkiem samym w oddaniu Kommendy przez Jmpa Koniuszego Litt., ale też et ore Regio Jm Panu Woiewodzie podlaskiemu Hetmanowi poln. Koron oświadczył; tak y w Samym Wmmpanu uznawałem y uznaję Optimam Intentionem ad praestandum id co należy Authoritati Majestatis! A zatym nil desideratur, tylko pożądane porozumienieſię y odwrócenie wszystkiego tego cokolwiekby alterować miało tak potrzebną cointelligencyą y kommunikacyą: y dla tego jestem pewien że w to potrafi Summa prudentia et aequanimitas Wmmpana, że będąc już teraz in plena possessione zupełney Władzy Swojey przez Korrespondencyą Swoję y Explikacyą Tychże Samych pro Authoritate Majestatis Sentymen

tow

Swoich , ickontentujesz Expectationem Jego kr. Mci pana M. M. -. Co in virtute — „ —

Laski W.W.mpana w wszelkiey poufatości wyraziwszy, przy powinszowaniu blisko następuiących Swiąt Chwalebnych narodzenia pańskiego, y przy Życzliwey apprekacyi wigoru zdrowia y pomyślnych Sukcesow w niezamierzone Lata zostawam na zawsze etc.

202.) Ad Jllustrmum et Excellmum Dnum Nuntium Apostolicum ab Jllrmo et Excellmo Supremo Regni Cancel. 19. Xbris 1724. —.

puisque je n'ay pas eu cet avantage que j'ay cherché et desiré de prendre personellement congé de Votre Excellence et de lui souhaiter les bonnes fêtes; ainsi je m'acquiete de ce devoir par le moyen de ce peu de lignes, et en me recommandant à l'honneur des bonnes graces et du souvenir de Votre Excellence. Je fais à l'occasion de Fêtes prochaines de Voeux au Ciel pour la Conservation de la Santé de V. Exlence, et pour pour touttes ses Prosperités tant pour l'Année prochaine que pour d'autres sans nombre etant avec tout le Respect. etc. —. —. —. —. —.

203.) Od Jmpana Kanclerza W. K. do Xięcia Jmci Prymasa z Kupisk d. 19. Xbris 1724. —.

przy następuiącey chwalebney narodzenia pańskiego Uroczystości, nietylko z powinney Waszey Xięcey Mości Dobrodziejowi Submissyi, ale z prawdziwego ku niemu affektu prezentuię W. X. M. Dobr. debitum życzliwego powinszowania Tey doroczney Revolucyi Censuum. Nieprzydaię Mu ullum Jncensum słownych Expressyi; całem raczey Sercem życząc W. X. M. Dob. inalterabilem vigorem zdrowia nader potrzebnego in publicu, bardzo miłego in privatum, a przytym jako nayppomyślnieyszych y żadna nigdy przeciwnością niezmieszanych Sukcesow, tak na blisko przyszły nowy Rok jako y na wiele innych bez liczby, zostaiąc profundissimo cultu etc —. —. —. —. —.

204.) Copia Literarum Jllrmi Dni Comitis de Fleming ad Jll. et Ex. Dnum Supremum Regni Cancellarium d. 21. Xbris 1724. anno —.

Les fêtes prochaines de l'Jncarnation de notre Seigneur, et de la nouvelle Année où nous allons entrer, m'engagent à renouveller à V. E. les asurances de mon parfait devouement et de la haute consideration que je conserveray toute ma vie pour sa personne! Je prie en meme temps V. E. d'agréer les voeux sinceres que je fais pour qu'Elle puisse paser ces Fetes dans un parfait Contentement et jouir d'une bonne Santé et de toutes sortes de prosperités dans l'année que nous allons comencer et en grand nombre de suivants. Je me recommande aussi à la Continuation de l'Amitié de Votre Exc., et j'ay l'honeur d'etre tres parfaitement etc —. —.

205.) Copia Literarum Illmi Dñi Comitis de Flemming ad Eundem Illrmum Dñu Supr. Regni Cancellarium d. 23. Xbris 1724. Anno — . .

J'ay suivi le Conseil de votre Excellence non seulement pour me marier, mais aussi pour me marier avec la personne qu'Elle m'a conseillée. Je ne feray qu'un tour à Dantzig, où j'ay fait venir mon frere Cadet de pomeranie et un de mes Cousins pour finir une affaire de Famille, après quoy je me rendray à Biata pour y consommer mon mariage.

=Mgneur le primat a fort approuvé mon mariage et s'est offert d'aller avec moi à Biata. — . In Summa confidentia, j'ay l'honneur de faire pars à V. E., que M. Caspari a été chez moi, et qu'il m'a demandé, s'il n'etoit pas possible que le Roi voulut donner au primat un pouvoir generale pour conferrer les Charges Ecclesiastiques de Son Diocese, comme il en avoit donné un tel au primat Defunt, lequel il avoit trouvé parmis ses papiers ou il y avoit meme eu Des charges a conferer de palatins et de Castellans, ce qu'il ne pretendoit point! Je lui ai repondu que ce seroit agir contra la nouvelle Loi d'accorder une telle permission, que le Roy ne le feroit point, et que S. A. le primat s'exposeroit à un refus s'il la demandoit. Je me souvenais fort bien que Sa Majesté avoit accordé ce pouvoir à feu le primat de meme qu'au grand General; mais que dans la Confederation cela avoit changé: et que si Son Altesse en parloit au Roy Sa Majesté s'imagineroit d'abord, que si Elle lui accordoit cela, le grand General seroit en droit de demander la meme chose. L'affaire en est restée là! — . — . — . — . —

Mr Caspari me recommanda aussi de la part du primat de solliciter aupres du Roy pour la Souscription Juris Communicativi en faveur de Mme la palatine de Potock! Je lui ay repliqué ce que j'avois deja dit à madame la Castellane de Cracovie qui m'avoit parlé de cette meme affaire; et qui est que le Roy, à la verité, ne l'avoit point refusée, mais que la grande General savoit la Conduite que M. le palatin avoit tenu dans cette Derniere Diete: en quoy il avoit même fait entrevoir du personnel, qu'il avoit dit à Ses amis precedens qui refusoient de plus tenir Son parti, qu'il ne tenoit qu'à lui d'avoir les graces du Roy, et quand il se presenteroit seulement au Roy, il trouveroit moyen de se vanger des autres. — .. — Je croyais meme que ces Mrs n'avoient pas manque de faire rapport de cela au Roy: qu'ils avoient dit aussi qu'ils se reglerovient sur la conduite du Roy envers Mr le C. Denhoff. Je croyois que c'etoit cela qui arretoit le Roy, mais avec le temps cela se feroit pourtant. Madame la Castellane m'avoit repondu que c'etoit Elle, Son Maris et Sa fille qui en souffroient; à quoi j'avois repliqué que Mr le grand general devoit en ecrire au Roy, et que pour-lors peut-etre le Roy s'y resoudroit —. Après avoir exposé tout cela à Mr Caspari il me repliqua la meme chose que V. E. m'avoit dite, que le C. Denhoff seroit encore plus faché si Mme la Castellane

obtenoit cette Souscription. Je lui ay repondu que je croyois qu'il ne s'embarrasseroit — guères par qui il l'obtiendroit, si seulement il l'obtenoit —. — Le Roy a fixé son depart pour la Seconde fete. Je donneray encore un Souper et un bal chez moy, dont même la grande generale sera pour savoir ce que le Roy resoudra sur cette matiere. —. Je joins icy à Vo. Ex. la lettre que S. et. le grand general m'a ecrite et la Reponse que j'y ais faite. Je lui envoie aussi la lettre que j'ay ecrite au Roy touchant la resignatiõ que je ay fait du Regiment des gardes; comme aussi celle du Roy au grand general là-dessus —. —. Ç'a été hier que je me suis defait de ce Regiment et je l'ay remis à S. E. le grand Thresorier de Lithuanie —. —. —. C'est là tout ce qu'il se passe icy depuis le depart de V. E. —. —. Je fais cy-joint part à V. E. de l'Avis qui m'a été envoyé de Constantinople par Mr Lomaca, et je prie V. E. de vouloir me communiquer ses Sentimens là-dessus pour m'y conformer —. J'ay l'honeur d'etre tres parfaitemt &c.

p. S. J'ay l'honneur d'informer V. E. que j'ay montré la Lettre du Roy au grand General à S. A. le primat qui est retourne icy pour prendre congé du Roy; et que je l'ay fait voir aussi au Mareschal de la Diete. L'un et l'autre ont goûté et aprouvé cette Lettre, et j'en envoie cy-joint Copie à V. E. — Dat ut in Literis —. —.

206.) Extrait de la Lettre de Mr Lomaca du 28. Octo. 1724. —. —. —. —. —. —.

Comme Mr Bonnac s'est trové jusqu'icy en droit de proteger les polonois passans, et leurs donner Ses passeports et Sa protection sur les Instances de son bon Ami le grand general de Pologne, presentement qu'il se trouve sur son depart: je supplie tres-humblement V. E. de vouloir bien me marquer, à quel Ministre je devray m'adresser pour leurs obtenir ces sortes des Suretés. Si c'est au Resident de l'Empereur, il m'a temoigné qu'il le feroit avec plaisir, pourvu que la Cour de Vienne le lui ordonnat, et Mr Dandresel le fera meme avec plaisir aux Recommandations de V. E cela —. —.

207.) Copie de la Lettre du grand general de la Couronne au C. de Fleming du 22. 9bre 1724.

La Lettre que votre Excellence m'a fait l'honneur de m'ecrire du 16. novembre, m'a causé d'autant plus de joye et de contentement, que j'y ay remarqué la continuation de Son Souvenir à mon egard. Je suis infiniment redevable à V. E. des peines qu'Elle s'est donnée pendant le tems qu'Elle a eu le Commandement de trouppes polonoises sur le pied etranger. Je la prie d'etre persuadée de l'Estime que j'ay et conserveray toujours pour un general et un Ministre de son merite et aussi affectionné pour le Service du Roy et celui de la Republique. Vous avez monseigneur reconnu, combien il est difficile de servir à deux Maitres! L'Ecriture Sainte en fait mention: pour avoir executé la volonté de Sa Majesté j'ay deplu à la Republique, et j'ay beaucoup souffert aussi bien

"— bien que V. E. —. Je recommence par la grace de Dieu à me retablir tout doucement; ce qui me fait esperer que je pourray avoir l'honneur et la Satisfaction d'entretenir Votre Excellence pour lui expliquer de bouche la Sincerite de mes Sentimens à Son egard et l'asurer personnallement de l'Estime de la consideration et attachement Singuliere que j'ay pour Elle. Cependant je suis avec toute la realité et la verité possible.

208.) Copie de la Reponse du Comte de Fleming au grand General de la Couronne du 10. Xbre 1724. — . — . — . — .

C'est avec la plus grande Satisfaction du monde, que j'ay apris par la Lettre dont V. A. m'a honorée du 22. d.p., que je me sois attiré l'honneur de Son Estime et de Son approbation par la conduite que j'ay tenue pendant le tems que j'ay eu le Commandement des troupes polonoises sur le pied etranger. Et c'est avec toute la reconnoissance imaginable que je reçois les marques de contentement et de Satisfaction que V. A. a eu la bonté de me donner à cet egard. —. Je proteste aussi, que je n'ay accepté ce Cõndement que dans la vue de donner par là à V. A. des preuves réelles de l'attachement inviolable et du parfait devouement que j'ay toujours eu et que je conserveray toute ma vie pour Sa personne. Mais V. A. me permettera de lui dire, que la Comparaison qu'Elle fait de ce Commandement avec la Service de celui qui selon l'Ecriture Sainte vouloit servir deux maitres qui étoient Dieu et Balaal m'a frappé! Il est certain que les interets de ceux-ci ne pourront jamais etre consiliés; au lieu que la fecilité reciproque du Roy et de la Republique consiste dans une parfaite union. Eh bien, msgr, pendant la Confederation n'ay je pas servi le Roy et la Republique en appaisant les troubles? Et ne vous ay je pas servi aussi msgr en contribuant à ramener toute l'armée à Vos Ordres dont elle s'etoit soustraitée? Je ne comprend pas non plus pourquoi la Republique devroit nous avoir fait souffrir V. et. et moi, au Sujet de ce commandement! Car V. et. n'a rien à se reprocher de me l'avoir conferé, ni moi de l'avoir accepté: et le bien qui en est revenu à la Republique peut nous servir de Consolation contre le chagrin que quelques-uns des nonces nous ont voulé causer, quoiqu'ils s'en sojent causè à eux-memes aussi bien qu'à la Republique! J'ay meme lieu de me flatter que quand la Republique qui depuis plusieurs années n'a pas été assemblée et par conseguent n'a pas existée, existera dans les trois Ordres assemblés dans une Diette, Elle nous temoignera l'Obligation qu'Elle nous a de l'affaire du Commandement. Toujours V. et. peut etre asurée qu'en toute occasion j'auray l'honneur d'etre avec un attachement inviolable. etc — . — . — . — .

209.) Du Roy au Castellan de Cracovie — . — .

Mr le Castellan de Cracovie! Le grand Ecuyer de Lithuanie C. de Fleming m'ayant prié de lui donner Son Congé de la Charge de Commandant des mes gardes à pied, je le lui ay accordé, et j'ay conferé cette charge au C. poniatowski g. Thresorier de Lithuanie et l'ay declaré en meme tems Lieutenant-general. De quoi j'ay voulu vous avertir pour que vous le fassiez connoitre à toute l'armée, à fin que le Dit C. poniatowski y soit respecté dans l'une et l'autre charge. Et en cela vous executerez ma volonté. Le finis en priant Dieu etc — . — . — . — . — . — . — . — .

210.) Au Roy. — . — . — . — . — .

En avançant en age, les foiblesses du corps augmentent: et l'on n'est pas plus en etat de vaquer à plusieurs charges! Votre Majesté m'a permis de me demettre du Comandement de l'armée sur le pied Etranger en pologne; qu'Elle me permette aussi de remettre entre ses mains la charge de Colonel du Regiment des gardes à pied: ce que je regarderay comme une marque des bontés et graces de Votre Majesté pour moi et je ne manqueray pas de servir V. M. ailleurs le reste de mes jours avec d'autant plus d'application et avec une fidelité inviolable. Je me recommande tres humblement à la continuation des bonnes graces de V. M. et je ne ceseray jamais d'etre avec beaucoup de veneration, de zele et de passion dans un tres profond respect. Comte de Fleming — .

211.) Ab Illrmo et Excelmo Supremo R. Cancellario ad Illrmum D. Comitem Flemming

die 29. Xbris 1724. Anno — . — .

J'ay receu en meme tempos les deux Lettres que Votre Excellence m'a fait la grace de m'ecrire du 21. et du 23 de ce mois. C'est avec toute l'obligation imaginable, que je connois dans la premiere Lettre la bonte de V. E. dans les souhaits qu'Elle a bien voulu faire pour moy à l'occasion de Saintes Fêtes et de la nouvelle Année où nous allons entrer. Je lui en rends les graces les plus vives et je la supplie d'etre persuadée que je souhaite à V. E. touttes sortes de bonheurs et contentement avec l'empressement le plus Sincere pour des années sans nombre! — . —

J'ay une pareille obligation à V. E. pour la Communication dans sa Seconde Lettre aussi bien de Son Mariage que Dieu comble de touttes Ses Benedictions, que de Ses Reponses tres justes et dignes Donner à Msgr le primat et à Msgr et à Madame les Castellans de Cracovie. J'aurois pourtant souhaitté et je le souhaitte encore et j'en prie V. E. qu'Elle veuille insister sur cela que l'on produise ce pouvoir general donné au primat defunt à conferer meme des charges de palatins et Castellans: car cela n'a jamais pu etre, et on ne pourra pas le montrer,

et ce

— " et cet eclairciſsement de la verité est tres neceſsaire par beaucoup de raisons —. pour ce qui regarde l'avis de Constantinople par Mr Lomaca il faudroit savoir l'Intention et la demande de Mr Bonnac, s'il veut paſser par la pologne: car dans ce cas Sa Majesté à sa prière pourroit /: selon mon avis:/ lui accorder le pasport neceſsaire. Au reste en remerciant V. E. pour l'Information qu'Elle a montré la Lettre du Roy au grand general à S. A. le primat et à Mgr le Mareschal de la Diete et qu'Ils l'ont approuvée, je suis avec tout le respect —. — . — . — . — : —.

212.) Copia Listu JmPana Sieniawskiego Kasszt. Kr. Het. W. K. do JEgo Królewskiey Mosci.

pewnie już currentia poczty teraźnieyszey stanie in conspectu Domini Waszey Królewskiey Mości Pana mego Miłościwego w państwach JEgo Dziedzicznych, y będzie miała honor na List do mnie pisany z Warszawy de die 16. elapsi peten submiſsyi prezentować Respons zaczęty a capite Libri; = jakobym niemiał podziękować W. K. M. za oddaną przez Jmpana Komiszego W. X. Lit. Kommendę! Ja gdy przypominam sobie gratiſsimam mentę Konferowaną z Laski y Dobroci W. K. M. P. M. M. Buławę W. Kor. pamiętam że za Ten Urząd Hetmański wraz z Kommendą nad całym Woyskiem Winne Majestatowi JEgo oddawałem dzięki: teraz kiedy arguor de peccato sine crimine, vivens w Usługach JEgo Kr. Mci niemogę rozumieć zkąd na mnie ta Censura durae cervicis padła, bo obrutus Beneficiis W. K. M. nauczyłem się zawsze uniżać Majestatowi; nawet natura sama niedała mi tey Wymiotności abym do schylenia głowy et fastuum meorum przed Panem tak dobrym niemiał promptum facilemque animum, chybabym to podał się z niewiadomości jakiey w złą opinią Delatorów którzy chcieli mieć Ceremonialną Kommendę, a niewiedzą że Żołnierz bez ceremonii powinien Jussa exequi. Nachylona była wprawdzie Władza Hetmańska uporczywą Kommendy pretensyą ale exvinkulować się cale niemogła dla gwałtownych usurpacyi; ponieważ żaden Hetman przez danie Ordynansu pro exigentia temporis komu innemu na Kommendę doczesną niewyzuwa się sam z prawa tak wielo konstytucyami, zwyczajami uprzywilejowanego y znocnionego ani z całości prerogatyw Swoich aby je kiedy chcąc odebrać niemogł. Jednak gdy examinuję actus moje y protokuły znayduję kopią Listu mego z Dzikowa do W. K. M. P. N. M. pisanego in materia podziękowania za Oycowskie około Dobra pospolitego Staranie przez ułatwienie Kommendy. Znać że Listy moje zatrzymane były od Tych Jmciów którzy oderant lucem magis amando tenebras chcących zawsze profitować in turbido: Ci także y Ordynanse moje do Woyska wydane opacznie tłumaczyli przed W. K. M.; gdyż ja nic nadto nieprzywłaszczam Jurisdykcyi mojey tylko co prawo każe którym się praedecessores moi rządzili bez naymnieyszey

przes

przeszkody jakom ia zastat y już za panowania Szczęśliwego W. K. M. praktyko- —
watem: probuję to dawnymi Aktami Woyskowemi iż gwardya za Ordynansami Het-
mańskiemi stużyła nayjaśnieyszym Królom; ani ia iey oddalam tym Ordynansem od
Usługi W. K. M. tylko dla porządku dobrego w Woysku zalecitem Słuchanie Ordynan=
sow moich y Raportow oddawanie według praw dawnych y Zwyczajow: nietylko bowiem
ta gwardya lecz całe woysko urgente necessitate będzie z nami Hetmanami ad Fini-
tionem osoby y Majestatu W. K. M. — Mam Obligacyą JmPanu Woiewodzie podlas=
kiemu Kolledze memu że rzetelnie opowiedział W. K. M. jako nietylko w Intencyi
ale y pomyśleniu moim niepowstało abym miał przez wydanie pomienionych Ordy=
nansów naruszać Leges Majestaticas, owszem przy dostojeństwie W. K. M. y Obronie
praw Jego głowę y Życie moje łożyć gotowem. Ładumiewam się nietylko super sortem
iniquam dla czego W. K. M. P. M. Cń. wyprobowanego przeszłemi konjunkturami tan-
quam ad Lydium lapidem nieporuszoney wierności Sługę Swego, teraz jakiemis Sup-
pozycyami mortifikować raczysz! nic inszego niejest tylko udanie Złych Ludzi ma-
jących osobliwy Swóy gust a podobno y profit z niewinney diffidencyi do mnie W.
Kro. Cń. — Gdyby mi debilis Status zdrowia mego pozwolił, excurrerem in adoratione
W. Kr. Mości Pana M. M., remonstrowałbym pewnie Innocentiam meam y dowiedział się
o przyczynie odmiany Łaski y Respektu W. K. M. czego przez List explikować doskonale nie
mogę: przecież trzymam o Dobroci W. K. M. że od tego czasu sinistris Interpretationibus
Wiary niedasz, lecz bespiecznie polegać raczysz na obligowanych wiecznie —. — —.

Dziękuję jako nayuniżeniey W. K. M. iż przyznawać raczysz jako gwardya według
dawnego od postanowienia Swego Zwyczaju zawsze pod Ordynansami Hetmańskiemi
zostawała, y teraz ma Zezwolenie W. K. M. wyraźne obserwować one tak względem od-
bierania Ordynansow, czynienia Raportow, odsyłania Tabell, formowania Krigsrechtow,
tylko do wyrażoney Salvy Jurisdictionis particularis w gwardyi z jak naygłębszym Res-
pektem supplikuję W. K. M. nieobligować mię; bo tego jako w innych Regimentach nie
masz tak y w gwardyi bydź niepowinno, przeciwko prawu: aliàs daretur Jus wielkim
Inkonweniencyom y niesprawiedliwościom w Regimentach, gdy Officyerowie mogą krzyw-
dzić Żołnierzy, Żołnierze niemieliby do nikogo Refugium in tali casu. Więc conformu-
jąc się ad Jus, praxim et usum, przyzna każdy że wszystkie Regimentowe Interessa
sine exceptionibus quibusvis należą do Hetmana! — „ - Zachodzi mię w Tym że
Liście W. Kr. Mci oddawanie sobie całego Woyska Rapportów. naprzód trzeba wiedzieć
że w Milicyiey polskiey nigdy takowe niepraktykowałysię Raporty, osobliwie przy teraź-
nieyszey po całey polszcze Lokacyi Chorągwi byłaby przytrudnieysza tego exekucya y

ledwie

ledwie nie całego Roku potrzebaby na jedno Raportowanie czasu. gdyby woysko było w kupie snadno effectuarem, choć się to przed tym niepraktykowało, dla Satisfakcyi W. Kr. M. podjąłbym się uczynić. Jednakże ab Anno 1687. actualiter służąc Rzpltey napatrzyłem się i nasłuchałem, że tylko pod czas Seymu czynią Hetmani Relacyą Królowi y Rpltey pod czas Woyny odprawionych Kampanij, Bataliy, y okoliczności Ich, co y Ja sam czyniłem na grodzińskim Seymie et in Senatus-Consiliis niedoszłych y zerwanych Seymach, teraz zaś w pokoju z Łaski naywyższego Pana y W. K. M. Starania niemasz takich okkurrencyi. Statum Fortec, Artyllerygi i Ich potrzeby, debilitatem et ignorantiam quis sit usus armorum, woyska, periculum imminens z przyczyny niegotowości Żołnierza w takowey Lokacyi, krzywda partyi na Ukrainie w Podolu y pokuciu ustawicznie pracujących, a tych co w Wielkiey Polszcze, Krakowskim, Sandomirskim, Mazowieckim, Stoją, prożnowanie Wielkie y zależenie pola; o wszystkim co tylko widzę bydź godnego wiadomości, donoszę W. Kr. Mci: toć znam się bydź doskonale justyfikowany kiedy czynię to wszystko co Obligacya moja każe! — . — . pisałeś W. K. M. aby Regiment Konny był gotowy do usług Jego gdy exposcit necessitas, y pułk Lekki do rozstawienia po Drogach podczas przejazdu W. K. M. do Saxonii y ztamtąd Szczęśliwego powrotu do Nas, tudzież dla poczty trzymania. Więc y w tym zaraz exequuję Wolą W. K. M. przez wydane eo nomine Ordynanse tak do Regimentu jakoteż y do pułku Lekkiego: ale kiedy takowe kommenderowanie pomienionych ludzi przypadnie potrzeba, upraszam W. K. Mci o wczesne uwiadomienie, żebym mógł momentalną usługę exequi Roskazy Jego. posyłam też tu Requisitus przez List Jchmć pp. Commissarzow Thorunskich Ordynans aby pan Major Darhle z Kommendą Swoją dobrze zalecony został tam jeszcze jaki czas na praesidium dla utrzymania miasta pomienionego in contentia po zakończonej Dekretu Exekucyi — Jak najpomyślnieyszych zatym y Zdrowia y zamysłow wszystkim W. Kr. Mci życzę sukcessow, oraz depositis votis kończę cete cet.-

213.) Copia Listu Jmpana Woiewody Podlaskiego Hetmana pol. Kor. do Jmpana Kasztelana Krakowskiego Het. W. K. z Chełm. 14 Xbris 1724.

Dnia dopiero onegdayszego po niewczasach Warszawskich stanąwszy w Chełmie już wolnieyszey Domowego odpoczynku. Rezydencyi, zastałem List Wmmpana z poczty Lubelskiey stylo prolixiori z Brzezan pisany z którego naywiększe praeprimis zabieram solatium że Wmmpan integer vivis, vigesque patriae, większe codziennie pristinae incolumitatis a day Boże w lata nieprzeżyte suffecturae zabierając siły. A ja życzę dla zupełnieyszey zdrowia exerstwości ażeby nec corpus premat ulla gravedo, ani też żadna anxietas animum mentemque fatiget. Limita Seymu

teraz

teraznieyszego prawem y dawnieyszym y świeższym zakazana że podpada pod Cenzurę
y głoſę vasti et profundi Judicij wmpana bynaymniey się niedziwuję: bo y u mnie
samego na początku y dalszym obrad Seymowych przeciągu niebyła nigdy w myśli
y serce. Ale kiedy na jednymże haku, nie bez inwidyi podobno y narzekania,
Szósty miał się już padać y rozbijać Seym, zdało się wielóm y na tę niepozwolona
dawniey, codice lato, pozwolić Limitę. Rad Ludzkich niejest jeden cursus qui solis;
które prostym zawsze y niezmylonym gościńcem bieży ab Ortu in Occasum: ale ra=
czey Wielkich Rzek ductum częstokroć naśladować musiemy, które non rectam
sed pronam et expeditam czynią sobie viam. – potrzeba nieodbita publicae utilita=
tis kazała quocunque modo et ordine zakończyć ten Seym. naprzod dla utrzymania
Chwalebnego ad perennitatem temporum Dekretu w Sprawie Thoruńskiey zasztego;
a potym dla wysłuchania propozycyi zestanych posłow od Skolligowanych Monarchow,
ażeby Delegowani Jchmć tak ex Senatorio jakoteż Equestri Ordine wyrozumiawszy
mentem et Desideria pryncypałow Jch y upewniwszy nomine Rzpltey o wzajemny
y nienaruszonym bonae viciniae et amicitiae zachowaniu informowali dostatecz=
nie na przyszłym da Bóg Seymie zgromadzone Rzeczypospolitey Stany quae concedi et of=
ferri mogą, et quae negari. A do tego sam odgłos ad Exteros potrzebny, ażeby wiedzieli że
Ta Rzeczpospolita niejest sine successu et termino, y że positis Discordijs et Simultatibus
przychodzi ad unionem animorum, ktora, tanquam vestem inconsutilem cudzoziem=
skich Interessow oczy radyby zawsze in partes scisam widziały. pozwolona na czas Li=
mita sic postulante necessitate publica s: ktora przewyższa wszystkie prawa: s/ Parla=
mentowi Angielskiemu aequiparari niemoże; bo tamten ex arbitrio samego Króla
dla wyrobienia Interessow Majestatis bywa zalimitowany, ten zaś za powszechną Sena=
tu y pospolitey Jxby Zgodą practicatis exemplis jest odłożony, czasu tylko Determinacyą=
w Rękach Jk. K. M. mający. Ordynans dany odemnie Jmp^r podkomorzemu Korzńemu
już przedtym od Wmpana ad hunc Actum Executionis naznaczonemu, nie wyszedł
motu Judicii a dopiero z juberidi potestate ale raczey suaderidi authoritate, który dla
nakazanej z Dekretu Sądow Assessorskich nec moram patientis exekucyi, musiałem pod
niebytność Wmpana y nierychłą w tak nagłym razie Kommunikacyą podpisać more
recepto zniosłszysię wprzod z Jmp. Wdą płockim Mpanem y innemi Jchmć panami
Generałami. na ten czas przytomnymi. pod tenże czas datem Ordynans Jmp. Grafowi Fle=
mingowi Kommendę w Elblągu mającemu, ażeby na pozor jakieykolwiek w fortecach pogra=
nicznych gotowości sprowadził dwie chorągwie z przedmieść Elbląskich ad vacuam presi=
dio urbem. Ale że podobno tameczni accolae uskarzać się będą przed Wmpanem et

haec

— „ — haec aegre stativa ferent, które ia tylko do czasu y uspokojenia zachodzących w Thoruniu kłótni pozwoliłem. Więc nietylko to sam refero do pierwszey Wmpana Dispozycyi, ale też będąc sam Jesus longioribus Armis, tollerantiori prax y wszelkiey expedycyi Wmpana animo, cuncta curarum składam y oddaję etc. — — · — — ·

214.) Respons od Jmpana Krakowskiego na Ten List z Brzezan. 26. Xbris 1724. Anno.

Odbieram tey. poczty List Wmpana z Chełma 14. currentis pisany który z wszelkim przeczytawszy Respektem informuję się że moje z Brzezan pisania doszły Rąk Wmp. Niechcę się teraz explikować z moich przeszłemi poczłami do Wmpana adressowanych Listow, ale gdy będę miał Campum służenia Wmpanu ad coram pokażę probabilitatem moich Reflexyi których rozumiem że y sam Wmpan non reprobabis. Sprawę Thoruńską, etiam non stantibus Comitiis mógłby sądzić Jmp. Kanclerz y Exekucya pewnieby była dodana. Co się tycze wystuchania propozycyi zestanych postow od Skolligowanych Monarchow, ja na to mam sobie praesto owę Sentencyykę: Facilius est non admittere quam admissa moderari. etc — · — · — · — · — · — · — · — ·

215.) Memoriale a Nobilitate Curlandiae contra Rescripta Sae Reg. Majestatis.

Quod pro Duce Sinistrè imploratum Rescriptum concernit, ut nimirum Ipsi tanquam Principi nondum Jnvestito et extra Ducatum commoranti Licentae Teloniorum et alios réditus ex Territorio extrahere liceret; illud, 1°) pugnat cum Legibus nostris fundamentalibus, dum in formula Regiminis §. 4. in decisis et dispositionibus commissorialibus Regis De Anno 1642. §. 4. nec non in Responso Regio Divi Vladislai etc. expressis verbis Sancitum: quod principe Absente et ante proposituū homagium Consiliarii Supremi omnibus administrationis et gubernationis munus, soli praeesse, réditus disponere, et in calculum vocare, et hoc pacto plenū Regimen gerere debeant. —. 2°) Idem Rescriptum contradicit quoque novissimae Regiae Comissioni De Anno 1717., ad quam observandam Consiliarii Supremi Regentes omnesque Officiales juramento se adstrinxerunt, in qua inhaerendo Legibus antiquis sub animadversione Jnstigatoria prohibitum et interdictum Duci, quamdiu extra Ducatum et Jnvestituram non accepit, ullam administrationem tribui vel réditus aliquos emitti; sed eosdem exsolvendis debitis et remunerandis Officialibus impendi, et a Consiliariis Supremis in Calculum redigi, ad quod Omnes in solidum tenentur. — · — · — ··

Maximo quoque praejudicio Dominii directi Sae Reg. Mjtis cedit; quod Feudum evocatione pecuniarum magis magisque oneretur, Administratio Justitiae detrectatione Salariorum sistatur, et denique Illud quod per pacta, privilegia, Formulam Regim

Regiminis, Recessus Commissoriales et Leges Sancitas, statutum et Decretum, per Re= —
scripta Simplicia tollantur et annullentur: maxime cum Dux, durante Victorio et Regi=
mine, Summam adeo importantem extraxerit, qua tamen Ducatus aere alieno multum
gravatus et sufficienter et Statui Suo Ducali convenienter multos adhuc annos de usuris
vivere possit. —. —. Quod Rescriptum pro Ob. Burgraffio Kosciuszko spectat; praetensio
Sua a Commissione Regia, uti asserit, calculata quidem, nunquam vero per Decretum fir-
mata et liquidata est: praetensionem quoque hanc, nec per Obligationem a Duce, nec per
Contractum, vel aliud authenticum Instrumentum probavit: qui igitur fieri potest, ut
Ipsi ad nudas assertiones contra Jura et praxim tale debitum in praejudicium tam Domi-
nii directi quam Feudatarii adjudicetur? Bonaque forsan jam oppignorata sunt
attribuantur? et denique in convulsionem Regiminis Ducalis extera Commissio ad
immittendum per Rescriptum statuatur? —. —. Quod a Domino de Sacken su-
per Capitaneatu Durben imploratam confirmationem attinet; Eadem ejusdem mo=
menti cum duobus Superioribus. Cum enim ex Lege Regentibus Consiliariis Supremis
per formulam Regiminis demandatum sit, ut principe absente et nondum Investito Di-
gnitarios instituant, et vacantia intra sex Septimanarum spatium benemeritis et posse-
ssionatis nobilibus deserant; Statim quoque post obitum Capitanei Durbensis, Ejusdem
Officium in aliquem benemeritum et in Ducatu bene possessionatum nobilem contulere,
Ipsum juxta Leges in Juramentum et Officium adsumpserunt, Ipsique Munus Suum
tradiderunt, cui quoque ultra duos Annos laudabiliter praefuit; de inceps Dux Dantisci
Sackio huic, qui in Curlandia neguidem possessionatus, Capitaneatum, contra Jura tan-
quam princeps nondum infeudatus qui ante praestitum homagium nulla gubernatio-
ne gaudet, concessit, eà tantum intentione, ut Leges nostrae fundamentales infrin-
gantur, Regimen Consiliariorum Supremorum invalidetur, in Officio legaliter Institutu=
et in exercitio et possessione existentem Dignitarium innocenter degradari, et denique
nobiles contra se invicem incitare et commovere possit! —. Quemadmodum itaque ex
his omnibus sufficienter pateat, quod Dux per hoc nihil aliud intendat, quam Ducatum
in praejudicium Sae. Re. Mtis et Reipublicae magis magisque debitis onerare, nobili-
tatem prerogativis Suis, Immunitatibus et Legibus privare, Jura et Justitiam in exilium
mittere, et denique tanquam Senio confectus mortique vicinus Dominus Ducatum de-
vastatum Domino Directo et Supremo relinquere! nobilitas quoque et Ducale Regimen
si quando praeter opinionem sub et obreptitiè obtenta Rescripta extradi deberent, non
in eo acquiesceret; sed ad S. Regiam Majestatem humillime refugient Suppliciter orantes
ut Rescripta haec tanquam Juribus, privilegiis et pactis e Diametro contraria
tollan=

—„ — . = tollantur et cassentur . — . — . — . — . — . — . — .

216.) Literae Sacrae Regiae Majestatis Poloniae ad Imperatorem. —.

Enixae Insignium Regni Senatorum Statusque Ministrorum Instantiales ob praeclara olim Serenissimi Regis Joannis Tertii praedecessoris Nostri erga Inclyta Rempublicam merita, eam pro parte Serñmi Ejus Filii Regii Principis Jacobi a Nobis eliciunt animi teneritudinem, ut expositis desideriis Suis apud Sacram Caesaream Majestatē Vrām, justo inducti Respectu, Instantialibus Nostris Literis Eidem suffragaremus. proinde, non dubitando, quod clara rei quam desideret possunt patēre Augustissimae Mstati Vestrae documenta, quae nos anxiae parcendo illationi minime resolvere studemus; jungimus tantum manum nostram propensè incumbentes, ut Sua Caesarea Mstas de innata Clementia ac Benevolentia proclivi Ejus Intentioni favēre, Ipsumque pristino fovēre ac complecti animo pro gratia Sua et Respectu non dedignetur: ut possit et valeat de Justitia et Jure quod sibi competit provisionibus per Sequestrationem in Ducatu Olaviensi ademptis seu bonis a sequestro solutis, in futurum plene ac secure perfrui, aut etiam ad levandam ex eodem Ducatu Summam Capitalem in aliaque Bona quam securiora cum pleno Jure Suo transferendam benigniter possit. Interim Augustissimae Majestati Vestrae valetudinem quam longissimam Imperiique faustissimum augmentum exoptatissime apprecamur —. Datt ete — . — . — . — . —.

217.) Propozycya od Tronu na Seymie 1724. r. uczyniona przez Jmp. Kanclerza W. Koron..

Propozycya obradom publicznym na Seymie teraźnieyszym formować raczy JEgo Krolewska Mość Pan ctóy Miłościwy, od oświadczeniaśię przed Stanami zgromadzonemi, że pro Summa Cura et Tutela Królestwa na tym Tronie od Boga y wolnych głosow osadzony, o to naybardziey y nayusilniey staraćśię pragnie, aby singuli et Universi w państwach Rzpltey bene beateque vivere mogli: nie Swego dobra y pożytku szuka ale szczególnie dobra pospolitego przestrzegając: non Suis ale publicis intendit moveri spólnie z Wmcmi commodis lub inconmodis, niewątpiąc bynaymniey że Wmc pari et uniformi żelo mieć zawsze w głosach y zdaniach Swoich będzie pro Cynosura et stella polari Salutem et gloriam Jkt. Kr. Mci y Rzpltey: do którey jako ad Legem Universalem regulowaćśię powinne, naprzód nieporuszona trwałość y bespieczeństwo Wolności prawdziwey prawem opisaney, żeby per abusum jey libertas libertate ſ: strzeż Boże :ſ nieszwankowała; żeby tranquillitas domowa w niezruszonym porządku y wigorze zostawała; żeby pokóy zewnętrzny z Sąsiadami z jedrymi manuteneatur, z drugiemi restabiliatur obtentis obtinendis et recuperatis recuperandis; y żeby zgodnie y zupełnie na tym Seymie provideri mogło aby

Rzecz

Rzeczpospolita w całości Swojey trwać avitogue gloriae flore kwitnąć mogła, y w boga= —
ctwa y w dostatki zawsze affluat et non egeat. Do któregoto pożądanego końca, aby to
powszechne Salutis publicae opus tym łatwiey y doskonaley wystawione bydź mogło
J. K. M. P. M. M. Deliberandorum et resolvendorum negotiorum potrzebne punkta per
Synopsin zebrane ex re et utilitate publica przypominać y zalecać raczy. — . —,

primario Jego Kr. Mć P. M. M. życzy; aby Stany Rzeczypospolitey informowane od
Jego Kr. Mći w przedseymowey instrukcyi o punkcie Traktatu w Neyssztadzie między Jego
Carskim Wieliczeństwem y Koroną Szwedzką zawartego do Interessów Rzpltey reguluią=
cym się, convenientes Dobru pospolitemu et rationibus Status Sui wziąć mogły na tym
Seymie mensuras, tak względem dania Rezolucyi JE. Car. Wstwu, jakoteż respektem resta-
bilitendae pacis z Koroną Szwedzką, tudzież ratione assumpti Imperatoris Russiae titu-
li przez Cara Jmći, a oraz względem wynalezienia srzodkow y stopniow do poparcia na-
dziei Jego Kr. Mći y Rzpltey in expresso poprzysiężonego Sojuszu nexu y na tak wielu
deklaracyach y obietnicach Jego Cars. Wstwa ufundowaney, że Inflanty unicum zaczętey
Woyny a ztąd nieźliczonych Szkod praemium będą Jego Kr. Mći y Rzpltey oddane, a oraz y
Xięstwo Kurlandzkie y Semigalskie uwolnione —. — . — . — . — . —.

Do deliberacyi y rezolucyi Stanow Rzeczypospolitey, należą proponowane Jmieniem
Cesarza Jmći Chrześcijańskiego przez posła wielkiego desideria przyjazną ku JE. Kr. Mći
y Rzpltey chęć ad commune commodum et mutuam utilitatem Sąsiedzkich państw remon-
strujące, a oraz promowujące confirmationem et renovationem antiquorum foederum,
które utringue pozachodziły y które Roku 1677. od s. p. Cesarza Jmći Leopolda y od s.
p. Króla Jmći Jana Trzeciego potwierdzone były, y ścisleyszym porozumieniem się de modis
et mediis przez któreby tak praesentibus et futuris eventibus prospici jakoteż detri=
menta ab adversis partibus intentata vel intentanda everti mogły. — . podobne foe-
dera Communis Defensionis y z drugiemi potencyami, do utrzymania pokoju y bespie=
czeństwa publicznego, także Tractatus Commerciorum ad utilitatem et commodum Rze-
czypospolitey, były potrzebne y wielce pomocne —. — . — . — . — . —.

przypominać y zalecać raczy JE. Kr. Mość. P. M. M. obmyślenie Satisfakcyi Woy-
sku Koronnemu dawnieyszych komputow, intuitu pretensyi Starych Zasług jednych
uchwalonych y Wybranych a niewypłaconych, drugich chociaż przez repartycye assyg=
nowanych jednak oschłych, innych mere bez uchwał y repartycyi zaległych, mianowi-
cie Sukcessorow S. P. Króla Jmći Jana Trzeciego, WW. Hetmanow Jabłonowskiego,
potockiego, Lubomirskiego, Kantskiego, Generała Branta y innych którzy znacznych
Summ in fidem publicam na Dobra y Substancye swoje zaciągnionych od Rzeczypólitey
odebrać niemogąc, od Creditorow Swoich ustawicznie premuntur — . — . —

wynay-

— " — Wynaydzienie certorum fundorum et subsidiorum: na Reparacya Artylleryi penitus podczas woyny zrugnowaney; na poselstwa lub ablegacye y Rezydencye u postronnych Dworów; na utrzymanie fortec pogranicznych, mianowicie Kamieńca podolskiego y drugich Ukraińskich; na Eliberacya Territorii Elbingensis; na restauracya promontorii Montaviensis y Cypla Sanowego ad afsecurandam Commodam navigationem alias coraz bardziey defficientem z całey polski do Gdańska. — · — · — · — · — · — · —

= Uspokojenie Kontrowersyi cum Curia Romana ratione Juris-patronatus; także z Dworem Berlińskim ratione Tituli praetensi receptionis Homagii Eventualis y innych Interwencyi — · — · Naznaczenie Commissyi pogranicznych cum facultate decidendi intercedentes causas et controversias inter confinantes. — · — · Afsekurowanie y ordynacya Kurlandyi pro praesenti et futuro Statu. — · — · Redukcya monety ad valorem intrinsecum; wygubienie Szelągow; robienie nowey monety dobrey przez otwarcie Mennic praevia Commissione ad eum finem z Seymu teraźnieyszego; przysposobienie Srebra z gór Olkuskich y innych które się znaleść mogą w polszcze. — · — · Securitatem Commerciorum przez zniesienie prywatnych Ceł y depaktacyi niezrachowanych — · — · podźwignienie y powstanie Miast przez oppressye y niezliczone aggrawacye totaliter zubożałych y upadłych. — · — · Redintegrationem Dóbr Stołowych, oswobodzenie Ekonomii Szawelskiey na potrzebę Rzeczypospolitey zastawioney. — · — · Wprowadzenie Manufaktur y innych profitow in commodum publicum, które do Skarbu Koronnego będą sufficienter explikowane y promowowane. — · — · Interess Ordynacyi Ostrogskiey aby na teraźnieyszym Seymie mógł wziąć Swoję determinacyą y uspokojenie. — · Których to Spraw y Interessow Rzpltey pomyślne akkomodowanie Jego Kr. Mć p. M. M. Regio voto Stanom Rzpltey zalecając, tey jest nadziei że Wmc mając w Reflexyi jako Rada publiczna naybardziey rationem et Securitatem Status utrzymuje, że Seymami jako Duchem principalnym całe Corpus politicum Rzpltey animatur, vivit et vegetatur, nieżechcecie nic ubliżyć w szczyrym y usilnym promowowaniu Obrad teraźnieyszych do pożądanego skutku będąc pewni, że jako Jego Kr. Mć p. M. M. obices Seymu tego uprzątnął circa aequanimitatem Imperia Koniuszego Litews., który solo pretio et amore Rzpltey przyjął ochotnie Kommendę Woyska Cudzoziemskiego z jawnym Rzpltey pożytkiem y ozdobą, y we wszystkim z woli Jego Kro. Mci y Rzpltey stosować się chce et justa sequi Jego Kr. Mci, niewątpiąc że Rzplta będzie miała gratam recordationem usługi y fatygi Jego nazawsze usibus Rzeczypospolitey ofiarowaney, przez paniska Jego Kr. Mci na tym Seymie applikacyą, uzna Rzeczpospolita Zwierzchność Jego Łaskawego Regnanta Swojego raczey pro se niżeli supra se Dominantem — · — · — · —

218.) Breve Apostolicum ad Regem polon. —.

Dilecte Fili Nobilis Vir! Salutem et apostolicam Benedictionem. Cum certa Regnorum praesidia in Sacrosanctae Religionis Officiis locata sint quo studiosius publicis cõmodis pro Tuo munere advigilas, eò te decet ferventius quae ad Divinum Cultum pertinent fovēre et conservare. Quoniam igitur dolentes audivimus studere nonnullos et moliri, ut Comitiorum generalium Decreto Bona quaedam Ecclesiarum et Monasteriorum, ita Regiis Juribus addicantur ut Laicis bene de Republica meritis Regis arbitrio tribui possint; committere non debemus, ut Sacrarum Rerum rationibus desit vigilantiae nostrae pastoralis Officium, et absonum polonicae pietati ac Justitiae exemplum in periculum publicae felicitatis erumpat. propterea nobilitatem Tuam paternis Studiis hortamur et vehementer requirimus, ut tam Tibi ac Domui Tuae quam toti Regno Divinam opem hoc reverentiae Deo debitae argumento conciliare nitaris; Tuamque Authoritatem consiliis et Conatibus ejusmodi fortiter opponas; proque certo habeas, Coelorum Regem bonorumque Omnium Largitorem tanta benignitate Rebus Tuis adfuturum, quanta observantia solertiaque Tuos honorem et jura tuenda susceperis. Ac dum pares Virtuti Tuae Successus nostrae Sollicitudinis expectamus, Nobilitati Tuae Apostolicam Benedictionem peramanter impertimus. - Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo piscatoris. Die XXX. Septembris MDCCXXIV. pontificatus nostri Anno primo — . —.

in Titulo Benedictus P.P. XIII. ~. ~. C. Archiepus Emisenus —.

219.) Protocollum Conferentiae Deputatorum ex Senatorio et Equestri Ordine ad Excellentissimũ et Reverendissimum Nuntium Apostolicum

Die 21. Novembris Anno 1724. —. —. —.

Princeps palatinus Cracoviensis, proponit in genere praetensiones Sacrae Regiae Mjstis et Reipublicae et petit resolutionem principaliter in negotio Juris patronatus: =

Excellentissimus Nuntius, Jus patronatus presse negat. Commissum sibi tamen a Sede Apostolica refert tractandi de hocce negotio et projectum sibi missum explicat et communicandum pollicetur. —. Nunquam in Orbe ullam Abbatiam salvo Jure patronatus fundatam esse, et si in hoc fundamento Jus Regis et Reipublicae manuteneri velit nullum finem speratidum. —. Nisi a Stephano Bathoreo questionem inceptam; ex sola conniventia, nunquam Jure concessa monasteriorum Commenda. —. Synodum petricoviensem commemorat de libera Electione Monachorum. —. Sed jam non agi de Jure Regio quod praeterdi non potest sed de Bona Intentione Sanctae Sedis adfinierdum hoc negotium. Item 58. Abbates Tynecenses libere electos allegat. —. Ad Juramentum Regium super

pacta

— „ — pacta Conventa et Statuta Regni respondet, haec tantum ad Beneficia Secularia pertinere et Regem manutentionem Jurium Reipublicae jurasse, quae hoc in puncto existere negantur. — · — · — · Celsisimus palatinus Cracoviensis, pro Conclusione petit Communicationem in Scripto punctorum; et Excelmo Nuntio vicisim exparte Reipublicae communicanda promittit — · — · — · — · — · — · — ·

220.) Puncta in negotio Abbatiarum ab Illustrisimo et Rdmo Domino Santini Archiepiscopo Trapezuntino Nuntio Apostolico, Deputatis ex Senatorio et Equestri Ordine porrecta — · — · — · —

1mo.) In iis Monasteriis quae aut nunc sunt aut aliquando Commendata fuerunt, quorumve proventus satis ampli sunt, ut detractis iis qui Abbati Commendatario assignabantur, qui reliqui erunt, Abbatem Claustralem cum Sua Religiosa familia alere ac sustentare possint; Summus pontifex Sermo Regi Ejusque Successoribus atque adeo Reipublicae polonae id juris tribuet, ut quod in Episcopatibus mandandis jamdiu fieri consuevit, ex ejus supplicatione viris sacri Ordinis ac de Religione ac Republica bene meritis, Literae pontificiae tradi debeant, quibus eorum monasteriorum Abbates constitui rite possint. — · 2do.) Quibus autem in Monasteriis jus hoc Serenisimo Regi fiet, Abbates Claustrales liberis Monachorum suffragiis pro eorum institutis designandi pariter constituentur, quibus potestas ac jurisdictio omnis in Monachos relinquetur, ut nullam ejus partem Abbates Commendatarii ad se trahere unquam possint. Hoc autem eo justius atque aequius videri omnibus debet, quod nusquam locorum in Italia praesertim germania ac gallia Abbates Commendatarii nullam omnino in Monachos jurisdictionem obtinent. — · 3tio.) Bonorum autem Monasteriorum de quibus imposterum commendandis conventum fuerit ea partitio fiet: ut, quod justum sane est ac necessarium, non minus Religiosarum familiarum earundemque disciplina quam utilitatis Abbatum Commendatariorum ratio habeatur; itaque pro eo Monachorum numero quos singula monasteria habere consueverunt, ii uniuscujusque Monasterii fundi relinquentur, ex quibus Abbas Claustralis Se Ipsum ac Suos alere non incommode possit, nec ulla deinceps inter Ejus mensam ac communem Monasterii partitio instituetur — · ejus autem Summae loco quam Abbates Commendatarii ad Sarta tecta Ecclesiae ac monasterii reliquaque ejus generis conservanda ac reficienda pendere quotannis solent, fundus unus pluresve si opus fuerit a reliquis separatus constituetur, cujus procurationem Abbas Ipse Claustralis ita geret, ut ejus rationes fratribus statutis temporibus debeat ostendere. Ita fiet, ut nullum hoc nomine Abbatibus

Comend

Commendatariis onus supersit, nec ulla deinceps controversia inter Ipsos ac Mona- —
chos possit existere —. —. 4to) Cum Abbatia quaepiam claustralis vacua fiet, Ejus Bo-
norum administratio priori Monasterii ejusque Capitulo libera relinquetur, in quibus
Abbates Commendatarii constitui minime potuerint. Abbate vero Commendatario
vita functo aut alia quapiam ratione Abbatia vacua facta nihil super eo innova-
bitur quod hactenus observatum fuit, nec ad annum quem appellant gratiae obtinen-
dum Monachis Jus ullum erit —. —. —. —. —. —. —. —.

221.) Responsum a Deputatis Ordinum Regni Poloniae ad puncta Illrmi et Rndmi Nuntii Apostolici superiora datum —. —.

Insinuatae propositiones respectu Abbatum Claustralium de novo constituendorum
tanquam praejudiciosae et Jus patronatus Regium incontestabile prorsus convellen-
tes ullatenus admitti non possunt, idque ex Summis rationibus Status in seorsivo Scri-
pto sub Litera A. deductis, et adhuc aliis plurimis si opus fuerit deducendis; sed prae-
misso reverentiali erga Sanctam Sedem cultu et omni imaginabili feliciter Regnantis
Sanctissimi veneratione instantissime exponitur, quatenus abhinc nullae provisiones su-
per vacaturis Abbatiis absque praeviis praesentationibus Regiis ad normam Episcopatu-
um extradantur, et si jam aliquae extraditae aut executae absque praecedentibus hu-
jusmodi praesentationibus fuerint, quatenus suspendantur Bona quae taliter provisa-
rum Abbatiarum sequestrentur, ac per Commissarios a loci Ordinariis designandos ad-
ministrentur usque ad plenariam et finalem hujus Controversiae accommodationem;
alias verendum ne Respublica contemptu tot Instantiarum et repraesentationum exa-
cerbata cogatur Suas mensuras accipere more et exemplo aliarum potentiarum Catho-
licarum secundum Remonstrationes sub Litera B. expositas —. — —.

Litera A.

222.) Rationes Status excludentes propositiones insinuatas respectu Abbatum Claustralium denovo erigendorum —. —. —. —.

Paterna Sanctitatis Suae erga S. Regiam Majestatem et Rempublicam Regni
Poloniae contestata benevolentia et sollicitudo in tollendis disputationibus saecu-
lo nostro exortis circa negotium Abbatiarum Regularium, in pergrata Ejusdem S.
Regiae Majestatis totiusque Reipublicae perennabit memoria —. —. Haec tamen
ad informationem insinuare licet: quod Regulares, qui sibi Libertatem eligendi ab-
bates praetendunt, eandem Lege Regni hujus sibi concessam esse non probant; et qua-

viz

—"— =quamvis Statutis Regni titulo Abbates, Herburt, in Librum seu Codicem suum colligendo Leges Regni folio 1mo et 2do quasdam Literas olim Vrblis Alberti Abbatis et Fratrum Lubinensium de Anno 1460. ac Rndi olim Andreae Episcopi posnaniensis, eodem anno scriptas ingrossavit; in quibus Literis Electionis et Electi fit mentio quodque Electum Regi tanquam patrono de jure et consuetudine praesentare se teneri fatentur: illae tamen Literae pro Lege Regni Electionem concedente reputari non possunt, tanquam non a Rege nec a Republica datae, et magis ad cautelam defensionis Juris patronatus Regii et Reiplicae contra Regulares in hunc Codicem Legum sunt adscriptae, quam ut aliquam Legis Authoritatem vel Confirmationem sui hac in parte habeant —·—· Umbram tamen et nomen seu Ceremoniam Electionis Abbatum habuerunt semper et habent Regulares et monachi ex tali causa: Quia occurrente vacantia abbatiae, Reges ex usu, praxi et consuetudine a ducentis quinquaginta annis et ultra juti Scripturae testantur: / solebant et solent dare literas ad Monachos et Religiosos nominando et praesentando Ipsis personam sive in Religione sive extra Religionem existentem, sibi et Reipublicae meritam, proficuam et gratam cum mandato, ut hunc et non alium in Abbatem eligant. mittit etiam aliquando Rex suum Delegatum ad Monachos et Regulares cum Instantia Civiliter cu Ipsis procedendo pro nominato et praesentato et non alio eligendo. Dat quoque Literas ad loci Ordinarium, ut diem Electionis nominati et praesentati Monachis seu Religiosis praefigat. Quod si autem contigeret, quod alium et non nominatum seu praesentatum eligerent, talem Electum Reges adire possessionem nunquam patiebantur, imo etiam per Vim exturbabant, uti docent exempla. —"—: Et quamvis aliqui Regulares pro Suis Conventibus Specialia privilegia Liberae Electionis Abbatum a Regibus nonnullis se impetrasse et obtinuisse asserunt; ea tamen si data habent nihil Ipsos adjuvant. Quia non est in potestate Regum Jus patronatus demittere, cum quisque Rex per pacta conventa et Juramentum Suum est obligatus Se Regalia non alienaturum.

= Et Imperator quisque Beneficiorum Juris patronatus Regii omnium bonorum mobilium et immobilium Secularium et Ecclesiasticorum confiscatione punitur juxta Statutum Alberti Regis Anno 1496. - Herburt folio 251. —·—· Et si qui Spirituales Jura patronatus Sibi obtinuerint, ea obtenta cassavit Rex Sigismundus Augustus Anno 1550. —·—· Et exinde venit, quod Michael Rex, accepta notitia, quod Religiosi praemonstratensis Ordinis, privilegium a Joanne Casimiro Rege, ante Ejus abdicationem Regno, super libera electione Abbatis Hebdoviez· impetrassent, et in virtute privilegii taliter impetrati Vrblem Justrolski in Abbatem Sibi elegissent; statim hoc privilegium non solum Rescripto Suo de Data d. 5. Februarij Anno 1670. revocavit, sed etiam Subsequenti Anno· 1671. Decreto Suo electionē Ejusdem Vrblis Justrolski cassavit, et in locum illius Rndum Olszewski in Abbatem

nomina

nominavit et in possessionem hujus Abbatiae introduxit —. —. Pariter Idem= Rex Michaël accepta notitia de aliis privilegiis ab Eodem Joanne Casimiro et Vladislao Quarto Regibus per Regulares Conventuum Landensis, Coprivnicensis, Andrzejoviensis impetratis, eadem privilegia Ipsorum Decreto Suo cassavit anno 1672., uti Acta Decretorum Curiae Regni edisserunt. —. —. Et non solum Reges, sed etiam cum Regibus simul et Rempublicam dispositiones de Abbatiis pro Jure Supremi Dominii fecisse, Leges Regni testantur: dum abbatias duas uni personae conferre et Episcopatibus cui jungere prohibuit. Constitutio Regni anni 1607. folio 837. —. Et rursus aliter Reipublicae placuit, quando declaravit Abbatias posse tenere Archiepiscopum Leopoliensem et Episcopos premysliensem, Samogitiae, Chelmensem, Kijoviensem, Camenecensem et Vendensem. Constitutio Regni Anni 1633. folio 28. —. —. Episcopo Luceoriensi protunc Illmo Prazmowski Abbatiam Sieciechoviensem adjunxit Constitutio 1650. folio 28. —. —. Episcopo Culmensi Abbatiam ex primis Vacantiis conferre promisit Constitutio 1667. folio 15. —. —. Et ne Coadjutoriae Abbatiarum minorennibus conferantur praecavit et prohibuit Constitutio Exorbitantiarum Michaelis Regis Anno 1669. —. —. Sunt et aliae Leges Regni de Abbatiis conditae, exempli gratia: Abbates nobiles sunto. Reges ad Abbatias bene meritos praesentanto. Episcopi post fata abbatum, Abbatias regunto, et a Rege presentatos instituunto. —. —. Quae Regum et Legum Regni Dispositiones de Abbatiis Suam semper executionem habuerunt, nunquam Illis Regulares et Monachi contradixerunt, nec in usu privilegiorum Suorum pretensae Electionis aliquando fuerunt —. —. Sciendū autem venit, quod Abbatiae suppleant indigentiae Episcoporum et Ministrorum Status aliorumque Officialium Curiae Regni Spiritualium non otiose si uti monachi privati: viventium, sed munia Senatoria obeuntium, curam Dioecesium Suarum habentium, functiones varias publicas pro commodo totius Reipublicae et Ecclesiarum sustinentium —. —. Item sciendum venit, quod Religiosi seu Regulares et Monachi teneant pinguia Beneficia exempli gratia: Regulares Czervenenses Conventus Varsavienę tenent praepositum ad S. Georgium importantem circiter decem millia floren. polon.; Błonensis annui reditus itidem decem millia flor. pol. faciens.; Krasinensem octo millia flor. pol. importantem, et praeterea Religiosi hujus Conventus tenent parochias Seculares in quibus manent et pauci resident in Suo Conventu lautissime viventes; et sic de aliis Abbatiis censendum —. —. —.

Si itaque Claustralem Abbatem fovere vellent uti Ipsum desiderant, haberent, unde Ipsi de mensa providere possent, si hos reditus quos particulares personae Regulares percipiunt et nescitur in quos usus convertunt ad Communitatem Suam com

porta

— —=comportarent, vel saltem medietatem horum reditum Claustralibus Suis Abbatibus darent: quorum tamen de novo Institutiones ex rationibus supra allegatis et allegandis ullatenus ex parte Regis et Reipublicae admitti non possunt in praejudicium Juris patronatus et Abbatum Commendatorum — · — · Et reparatio Conventus et Ecclesiae sufficiens potest esse ex Bonis Claustralibus quae tenent Fidem Religiosi in Regno — · — · — · Nihil novi Rex et Respublica praetendit; sed id defendit, quod Sui Antecessores per aliquod centena annorum possederunt, Supremum Jus Imperii in Regno Suo habendo et moribus antiquis procedendo. — · — · Id autem quod Monachi et Regulares promovent, est novitas; quam si a Sanctissimo /: ultra spem :/ obtinere deberent, Regis et Reipublicae dignitas deprimeretur; Senatus Spiritualis gravitas minueretur; Tribunalis Regni authoritas cui Spirituales praesident et assident attenuaretur; Aula Regia praemiandi modo destituta a Spiritualium assistentia desereretur; et publico Eorum obsequio privaretur; Tranquillitas Reipublicae turbaretur; et aliae insperatae Consequentiae nocivae Reipublicae et Ecclesiae in Libero Regno ex tali novitate concessa et moribus antiquis alteratis, facile subsequerentur. — · — Itaque Rex et Respublica Supplicat Sanctissimo, ne has novitates Monachis et Regularibus concedat: quia ulla ratione Respublica a moribus antiquis recedere et novitatibus adhaerere non poterit, nec potest. — · — · — · Elucidationes sub Litera B. — ·

α.) Per Derogationem Juri patronatus ad Abbatias, Regis et Reipublicae Dignitas deprimeretur!

non solum propter cessationem Jurisdictionis Regiae et Reipublicae quae Ipsi in Suo Regno competit, controversiam ejusmodi sopiendi juxta Statutum Alexandri Regis Aº 1454. Herburt folio 400. §., omnes differentias inter Spirituales et Seculares exortas in Conventione Generali sopiemus; et juxta exemplum in Statutis Herburti folio eodem allegatum tempore Casimiri Magni Anno 1369. quo Controversiae exortae inter Spirituales et Saeculares in Comitiis Regni Generalibus decidebantur; sed etiam propter evocationem Romam Regis et Reipublicae, infra Cujus Dignitatem litigare cum Monachis fundum Reipublicae occupantibus, quibus Ipsa cum Rege Jura dare consuevit; tum propter cessationem Juris patronatus Regii per talem novationem quando Rex non posset habere Abbatem personam Sibi bene visam et meritam nisi a monachis impositam; vel propter Divisionem Juris patronatus et Bonorum Abbatialium impracticatam, Legibusque Regni non permissam. — · — · — · — · — · — · — ·

β.) Senatus Spiritualis gravitas minoraretur.

non haberent enim Episcopi Sufficientiam de propria vel ex reditibus Episcopatuum Senatoriam Suam Dignitatem parem vel Majorem Secularibus Senatoribus /: quibus Capitaneatus Bonaque Regalia Opima dantur :/ sustinendi, si Abbatiis carērent, vel reditus Abbatiales

cum

cum Claustralibus Abbatibus dividere deberent, uti indigentes esent apud Seculares = minus considerabiles et non authorisati —. — . — . — . — . — . — . —.

γ.) Tribunalis Regni Authoritas cui Spirituales praesident et assident attenuaretur: —.

pari ratione uti Episcoporum gravitas in Senatu, ita praesidentium et assidentium Spiritualiu in Tribunali Authoritas, ex indigentia, cum tenuiores reditus ex Suis Canonicatibus seu Beneficiis habeant, et ad continuam residentiam in Tribunali per quinque quartualia anni obligati existant; quibus quandoq Rex juxta merita gratiâ Suâ per Collatas Abatias suffragatur.

δ.) Aula Regia praemiandi modo destituta a Spiritualium assistentia deseretur et publico Eorum Obsequio privaretur: — . — . — . — .

Idem enim Spirituales ob spem praemii in Obsequio Regis et Reipublicae de proprio suo patrimonio commorari solent: et inter praemia quae Rex inter Spirituales distribuere solet, non postrema sunt Abbatiae. Itaque Idem Spirituales attritis patrimoniis, spe praemii Abbatiarum destituti recederent ab Aula et ab Obsequio Regis et Reipublicae; quia non haberet Rex quod Illis dare posset, adempta Regi plenaria aut in minutas partes scisa Abbatiarum Collatione —. — . — . — . — . — . — . — . —.

ε.) Tranquillitas Reipublicae turbaretur:

Sicut enim in Comitiis pacificationis Regni per Tractatum Varsaviensem Jus patronatus Serio cautum. Jusque Majestaticum in toto conservatum est; ita si Monachi hunc Tractatum et Legem novellam tali ut praetendunt novitate Româ Sibi concessa violarent; tunc omnes palatinatus et Terrae contra Ipsos non aliter consurgerent, nisi tanquam contra Infractores Tractatûs et novellae Legis: et possent Ipsos in Judiciis extraordinariis vim et potestatem Judiciorum Comitialium repraesentantibus juxta Eandem novellam Legem judicare, et poenas tales quales in Legibus Regni sancitae sunt extendere. Judicumque hoc Rex prohibere non valeret, nec Executionem Decretorum impedire posset. —. —.

η.) Et aliae insperatae Consequentiae nocivae Reipublicae et Ecclesiae ex tali novitate concessa in Libero Regno subsequerentur

Nam indignum Reipublicae videtur, ut Rex Lite certet cum Monachis, quem uti protectorem et patronum venerari debent: et si aliquibus mediis Juridicis Romae Fidem monachi Jus patronatus infringent, tunc Respublica alia media fortiora et extrema pro defensione et conservatione hujus Juris-patronatus contra monachos juxta praescriptû Legum Regni arripere esset coacta; et quod modo Regi et Reipublicae negant; inviti concedere tenererentur: et ex tali exasperatione Collisio inter Rempublicam ejusque potentiam et Ecclesiam Ejusque potestatem fieri facile posset, cum incommodo utriusque partis et Scandalo Haereticorum!

223.) Desideria Palatinatuum et Terrar. Regni Poloniae et Magni Ducatus

Lit.

Lithvaniae ad Illustrissimum Excellentissimum Legatum Sedis Apostolicae, per Delegatos ex Stuba Nuntiorum Equestris Ordinis utriusque Gentis sequentia proponuntur Anno 1721. ex Limitatione Comitiorum Generalium Grodnensium.

Primo. — Exponitur Submissa Veneratione Sanctissimae Sedi Apostolicae Filialis Obedientia Sanctae Romanae Ecclesiae, Ejusque Capiti Sanctissimo Clementi. ab Equestri Ordine: Deinde pro patronis Regni poloniae et Magni Ducatus Lithvaniae, et praecipue ut S. Salomea Regina Haliciae Regum Filia usque ad Casimirum Magnum Regê poloniae Lineam Suam ducens, ac tandem Claustrum ingressa, et Beata Cunegundis Regina poloniae beatificata, ut Officio in Honorem Earum Conscripto et Festo primae Classis honorificentur; B. Stanislaus Kostka Soc. JEsu atque B. Ceslaus ord S. Hyacinthi Ord. praed. Canonizentur; et pater Albertus Mgeinski Soc. JEsu polonus, et Beatus Joannes Cantius; pro patronis Regni et M. D. Lit.ae agnoscantur!

Secundo. Demonstrabitur summa Laesio Jurium Regni poloniae et fundationum per avulsionem Conventuum a provinciis Regni, praecipue vero patrum Ordinis praedicatorum, tum S. Francisci Conventualium atque Reformatorum in Sylesia haerentium et situatorum ad provincias Silesiae, tum quoque Conventus Trebnicensis pro solis monialibus nobilium Regni poloniae per ola Serenissimam Reginam poloniae S. Hedvigim fundati, et amplissimis Ditionibus Dotati, jam vero per Serenissimam Regiam Majestatem in protectionem accepti, a quo Conventu excluduntur ad praesens omnes nobiles Virgines polonae et non suscipiuntur ad claustrum per Inhibitionem S. Caesareae Majestatis; adeoque Equestris Ordo Submisse petit a Sanctissimo Domino, ut Suam interponat Authoritatem, ut haec Monasteria Suis provincialibus Regni poloniae restituantur, ut polonae Virgines nobilium ad claustrum Conventus Trebnicensis admittantur, et Abbatissa antiquâ praxi polona eligatur et Instituatur —. —. —. —. —. —. —. —.

Tertio —. Quod passim in Causis Civilibus ex vi ac praescripto Statuto hujus Regni ad Judicium Seculare spectantibus ad Forum Ecclesiasticum evocamur, et frequentius in Actionibus quae intra Regnum terminari debent contra Bullas Sanctissimi Felicissimae Recordationis Urbani VIII. usque Romam trahimur! —. —. —.

Quarto. —. Quod Jus patronatus Regium et Regnicolarum cum Summo Regni praejudicio contra antiqua Jura hujus Regni in dies magis enervatur et destruitur et quidem, 1.o) Expeditio pro Abbatiis per assensum datur in Curia Romana ad provisionê

apostolicâ

Apostolicam, non ad nominationem Regiam. 2.) Ad omnes fere Abbatias per Sug= —
gestum seu conniventiam Curiae Romanae inductae sunt Elections per ambitum
et Licentiam monachorum contra Jura Regni et in suppressionem Juris patronatus Regni
in expeditione Abbatiarum in commendam quae ex usu antiquo et Lege Regni concedi solent
Episcopis et aliis praelatis Secularibus tenuiores proventus habentibus. 3.) Apponi solet
haec clausula ut post expirationem commendae constituatur Abbas Regularis:
et insuper in pluribus Abbatiis novissimo tempore commendatis statim substi-
tuitur Abbas Regularis vel Coadjutor cum futura Successione, per quod Ipso facto prae=
cluditur via nominationis Regiae. — 4.) Quatuor novae Congregationes Generales Mo-
nachorum inauditae in Regno poloniae firmantur cum Approbatione Sacrae Sedis
Apostolicae, sine praevio consensu Serenissimi Regis et Reipublicae, sine quo nulla
fundatio nova particularis fieri debet, multominus fundatio alicujus Congregationis
generalis, quam non pridem tali inaudito modo fundavit pater Mirecki ex Benedictinis
et alii Religiosi hoc exemplo inducti similem machinantur — . — . — . — .

Quinto. — . Tali modo et patres Basiliani constituerunt in Suo Capitulo generali:
neminem fere capacem Episcopatus Rutheni nisi fuerit a Religione Basilianorum recom=
meridatus, cum Episcopatus Rutheni immediate conferuntur a Serenissimo Rege — . —

Sexto. — . Jam ab Abbatiis deventum est ad Capitula Cathedralia, non tantum obstan-
tibus constitutionibus Regni sed etiam Bullis pontificiis; quorum vigore nemo extraneus
capax est ad Ecclesias Cathedrales, nisi sit nobilis Regni poloniae ex utroque parente: nihi=
lominus per provisiones Apostolicas includuntur extranei et plebei, quemadmodum novi=
ssime ad Cathedram Leopoliensem, et quidem nominationis Regiae provisus est Meliorucc
Mercatoris Cracoviensis Filius: immediate deventum est ad Episcopatus primo et inaudito
Exemplo quod de Suprema potestate Apostolica concedi solent proventus nondum in
Episcopali Dignitate constituto: ex eo casu oritur metus ne inducantur pensiones super
Beneficia poloniae — . — . — . — . — . — . — . — .

Septimo. — . Quod Spirituales ultra antiquas fundationes, novas possessiones Terrestres
et Civiles acquirendo onera fundis annexa recusent: et ex ratione eorum et levissima quo
doque occasione Censurae Ecclesiasticae in Seculares personas exteriduntur. — . —

Octavo. — . Quod absente Illma Excellentia a Regno, Adm Rndus Auditor inaudito
praxi Jurisdictionem Dignitati et praerogativae primitiali nec non Episcopali gravem exe
ceat: atque ut pro Auditoribus Sacrae Nuntiaturae designentur Viri maturi ac in Sacr
Ordinibus constituti . — . — . — . — . — . — . —

Nono. — Expeditiones omnes super Episcopatus Regni poloniae et M. D. Litt^ae, ad pr
sentationem Authenticam Sacrae Regiae Majestatis, antiqua forma et praxi pro Jure Regn
sine

— " — = sine immutatione Juribus Regni poloniae et Ducatus varmiensis contrariis expedian= tur, et legitime praesentatis Episcopis extradantur — · — · — · — — — · — · — · — ·

Decimo. Et quoniam palatinatus et Terrae in desideriis Suis a Celsissimo Episcoporum collegio ad=aequalem Resolutionem in commune ad satisfactionem non sint adepti: Instan= tiis ad Sanctam Sedem Romanam, Interpositione Illustrmae et Exclmae Dominationis Lega= ti Apostolici, ut in desideriis Suis quae in collegio Episcopali sunt proposita, Interveniente Authoritate Sedis Apostolicae, satisfiat, petunt. — · — · — · — · — · — ·

224.) Ad Postulata utriusque Nationis polo= nae et Lithvanicae, in postremo Congressu proposita Nuntii Apostolici Responsio.

Caput primum. De Viris ac foeminis, qui Summa Christianarum Virtutum laude ali= quando floruerunt, Sanctorum fastis adscribendis, aut Religiosis Ecclesiae Catholicae hono= ribus augendis, quod primum caput postulatorum est; non praetermittet nuntius Apostol= icus pia utriusque Gentis vota ad pontificem Maximum referre, Suasque preces adjungere; verum cum hujus generis res singulari cura ac diligentia pertractari soleant, omnino opus est esse Romae, qui eas pro more procurent et Eminentissimos patres de iisdem delibe= rantes edoceant; nihil deesse aut impedimento esse, quominus pro Summorum pontificum Decretis ex quibus hujusmodi causae dijudicantur, pietati ac Religioni Reipublicae satis= fieri possit. — · — · — · — · — · — · — · — · — ·

Caput Secundum. Cum Religiosae Domus virorum aut puellarum, de quibus hoc in capi= te mentio fit, in Ditione Augustissimi Imperatoris sitae Grebnicij, quò aut lege aut con= suetudine adolescentibus aut puellis poloni generis, pro quibus fundatae fuisse dicuntur, injuria fit, quod in Eas non recipiantur; curae esse debet Reipublicae ejusque Minis= trorum, ut iis de rebus cum Ipso Augustissimo Imperatore atque Ejus Ministris di= ligenter agant. A Summo autem pontifice facile obtinebitur, ut de Eisdem Suo ad Augu= stissimum Imperatorem Nuntio mandata det, ex quibus justas Reipublicae petitiones Officiis Suis pro virili juvare curabit. — Nihil enim pontificum Maximorum Officio magis consentaneum est, quam ut Eorum qui Coenobia aut Monasteria fundarunt, pias volun= tates diligentissime tueantur. — · — · — · — · — · — · — · — ·

Caput Tertium. In causis quae ad pontificum hoc Tribunal deferuntur, nemini mo= lestum esse debet, quod Judicum Sacri Ordinis Jurisdictionem constanter a nobis defenden= dam arbitremur; eòque magis cum eam semper diligentiam adhibeamus, ut eas quarum Judicium ad nos minime pertinet, ad Civiles Judices, quod haud raro fit, remittamus. Cum autem eo in genere palatinatus Cracoviensis Nuntii, expostulationes Suas ad me nomina= tim detulerint, quas Urbani VIII. pontificis Maximi Authoritate roborare contenderunt;

Respon=

Responsum quod ad Eas paravimus huic Scripto adjungere operae pretium esse existima-
mus. illud itaque ita Se habet — . — . — . — . — . — . — . — .
propositae a Palatinatu Cracoviensi praetensiones adversus Jurisdictionem Ecclesiasticam
primo versantur circa inscriptionem Censualium, causas, quas eadem Jurisdictio judicare con-
suevit quotiescunque de simplici agitur executione adversus Bona dictis Inscriptionibus one-
rata, in quibus terminis loquitur Reipúblicae Constitutio Anni 1635. „ nobiles Debitores
ad forum Seculare per Ecclesiasticos convenirii poterunt; nam mera Executio, se-mota Causae
cognitione, Jurisdictionem non laedit sed adjuvat Ecclesiasticam. " —. Quoniam vero fidem Debi-
tores, ut effugiant fructuum Censualium solutionem, impositiones Censuum in propriis Bonis
nulliter, usurarie, et contra praescriptum Constitutionum Summorum pontificum Martini
V. et Sancti Pii V. factas fuisse sustinent; prout de hac re in Tribunalibus Ecclesiasticis hu-
jus Regni saepissime disceptatur; cum dictas Constitutiones in illis diligenter observari tes-
tetur Nicolaus Zelazowski de Jure Regni poloniae Tomo 2. lib 3. p. 2. tit 15. de Censibus;
in his proinde circumstantiis in quibus Censuum Ecclesiasticorum Impositiones in Dubium
revocantur, et quaestio est de illarum validitate et invaliditate, deque Constitutionum ponti-
ficiarum interpretatione, mirum videri non debet si in Synodo provinciali petri gamrati
petricoviae celebrata Anno 1542. inter Causas ad Forum Ecclesiasticum pertinentes,
Censuales quoque recensitae fuerint! Ibi item causae mere Spirituales sunt malefi-
cia, incantationes, sortilegia, raptus, et violentiae Ecclesiasticae, et quorumcunque
Censuum perpetuorum qui terreni, et conditionalium qui Widerkaffy appellantur. Se-
cularis enim potestas, ut de natura et qualitatibus Censuum Ecclesiasticorum, Domorum
Religiosarum aut Beneficiorum fundationibus addictorum, judicet, vel allegatas Summo-
rum pontificum Constitutiones explicet, minime consentaneum est. — . — . —.

In Causis vero Decimarum, quae secundo loco referuntur, pro Jurisdictione Eccle-
siastica militant: textus in Cap. pervenit, et in Cap. tua nobis de decimis, quos ad rem a
legat paulus piaseccius olim Episcopus Chelmensis in praxi Episcopali p. 2. c. 4. art. 9.
N. 1. de Decimis; prout etiam militant pro dicta Jurisdictione, Synodi provincialis
Constitutiones et Breve S. M. Urbani VIII. ad Serenissimi quondam Vladislai Regis
atque omnium nobilium polonorum preces emanatum, in quo Solis Episcopis facultas
conceditur cognoscendi et decidendi Causas decimarum sicuti luculenter in eo disponitur
Ibi, „ Supplicationibus dicti Georgii Comitis et Oratoris nomine Ejusdem Vladislai Regis
nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, VV. Fratribus Archiepiscopis et Episcopis
dicti Regni poloniae tenore praesentium committimus et mandamus, ut Compositiones per Eccle-
siarum Rectores et Laicos faciendas super quantitatem Decimarum confirment vel illas
aprobe-

— " — = approbent de Consensu Rectorum, et ubi non adest Illorum Consensus etiamsi agatur de novalibus, Ordinarius assumptis duobus de Suo Capitulo, una cum Illis causam et causas super Compositione faciendâ cognoscat ac terminet, appellatione remota, ubi Decimæ quolibet Anno non excedant florenos quinquaginta in valore earum; et quatenus excederent Dictum valorem, tunc semel appellare liceat, et Appellatio per Metropolitanum assumptis pariter duobus de Suo Capitulo cognoscatur et terminetur; quatenus vero Metropolitanus esset Ordinarius, tunc Appellatio cognoscatur et terminetur per Nuncium Apostolicum in eodem Regno commorantem. etc. "postquam relatas plures Reipublicae Constitutiones de Decimis disponentes, Cognitionem Causarū super Illis ad forum Ecclesiasticum pertinere docet citatus Nicolaus Lelazowski de Jure Regni poloniae ubi supra lib 3. p. 2. tit. ulti. in fine de Decimis, solumque s: uti de Censibus jam dictum fuit:/ foro Seculari Jurisdictionem competere posse arbitratur, quoties agitur de simplici nudaque executione, quam tamen cum Secularis Jurisdictio Judicum Ecclesiasticorum decretis et sententiis contra nobiles Debitores pluries negaverit et neget, Tribunalia proinde Ecclesiastica ut propria Decreta exequantur poenis et Censuris Ecclesiasticis necessario uti debent. — . — . — . — . — . — . —.

Quod tertio loco deductum fuit, ut controversiae limitum Bonorum Ecclesiasticorū atque injuriarum in ijsdem bonis patratarum inter personas Ecclesiasticas vertentes in foro Seculari cognosci et judicari debeant; id non solum per Seculares Reipublicae Constitutiones, s: quae tamen ex defectu potestatis et Jurisdictionis Ecclesiasticos ligare nequeunt ubi praesertim Sacrorum Canonum dispositioni difformes sunt:/, verum etiā per antiquas provinciales Synodos cautum reperitur. Cum autem Juris Canonici dispositio, in cap. Nullus Judicum et in cap. Si Clericus de for. compet., hisce Synodis provincialibus contraria sit; per eam siquidem Ecclesiastici pro quavis actione sive reali sive personali coram proprio loci Ordinario convenienti sunt: ideo ex quo Synodus fori Competentiam decernens per Summum pontificem qui solus Juri Canonico derogare potest, nunquam approbata et confirmata fuit; propositā proinde non semel in Tribunalibus Urbis dicta Controversia, semper declaratum fuit, Constitutiones Synodales Provinciales eo in puncto minime attendendas esse, bonorumque terrestrium, limitum et injuriarum causas adversus Ecclesiasticos institutas in foro Spirituali cognoscendas esse; ut nuper contigit causa Archiepiscopi poloscensis Rutheni cum Collegio S. S. Nom. Jesu. ejusdem Civitatis, atque in causa Abbatis Monasterij Cyriciensis Ordinis Cisterciensium cum Conventu Visnicensi Ordinis Carmelitarum Discalceatorum —.

Extinctio atque extenuatio Censuum reemptionalium, de qua ultimo loco mentio habeā

habetur per numeratam pecuniam, seu per inscriptae Summae translationem de uno ad alium fundum, fieri potest. In primo casu nullus requiritur Consensus Creditoris Census; quo etiam invito per Restitutionem Summae in Bonis inscriptae, Census extinguitur, ad disposita per superius allegatam S. Pii V. Constitutionem. In secundo vero Casu, cum praejudicium Creditoris Census, circa illius translationem de uno ad alium fundum verificari possit; ob alterius fundi Onera, inaequalitatem et insufficientiam, Consensus dicti Creditoris Census omnino requiritur; aliàs quaevis translatio pro nulla atque irrita habetur. Sin autem nomine extenuationis Census intelligitur restitutio non totius Summae sensualis inscriptae sed partis tantum ejusdem Summae, certum in Jure est, Debitorem Census Suum compellere posse Creditorem ad recipiendam non exiguam sed notabilem tantum partem Census, absque eo quod tamen pars quae superest demortua aut infructifera remaneat, ut de prima propositione statuit: Card. de Luc. de Cens. disc. 39. n. 3. 2ot 102., Buzath decis. 377. et decis. 39. per tot. et in rec. decis 354. n. 6. p. 5. et decis 148. n. 5. p. 6.; et de Secunda, Ens, de Cens. Quest 107. n. 10. et Quest 110. n. 3., et Rota post cum decis. 362. num. 1. —. —.

Postremo observandum venit, fieri nonnusquam posse, ut de partium Consensu aliqua Controversia ad forum Seculare Spectans ad Forum Ecclesiasticum deferatur, devolvaturque ad Urbem, quamvis per tres Instantias in hoc Regno poloniae decidenda foret; prout de Causis Criminalibus Clericorum et de Causis Decimarum disponunt, Constitutiones S. m. Urbani VIII.: sicuti accedente earundem partium Consensu Tribunalia Secularia Cognitionem plurium Causarum Ecclesiasticarum Suscipiunt, quae ad locorum Ordinarios pertinent atque ad Illos remitti deberent. Nam Judicis Secularis Jurisdictio in causis Spiritualibus nec de partium Consensu prorogari potest; Jurisdictio vero Ecclesiastica per Consensum partium prorogatur in causis etiam mere Secularibus, et semel coram Judice primae Instantiae prorogata amplius declinari aut recusari nequit —. —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

Caput Quartum. Quod Serenissimi Regis ac Reipublicae in Monasteria Jus-patronatus esse dicitur, id veritatis fiducia liceat mihi sine invidia dicere, nullum est. —. Id Juris Sacri Ordines ex Suis Institutis habent, ut liberis Suis suffragiis Abbates Sibi eligant ac designent: qui postquam Summi pontificis Authoritate eam Sibi dignitatem rite confirmari impetrarunt, plenam in Suos Jurisdictionem exercere possunt ac debent. Cum primum hoc Sacrorum Institutorum Caput innumeris Summorum pontificum Decretis probatum ac firmatum, summa in Ecclesia Universa quacunque late patet Religione exceptum fuerit, de eo immutando nunquam ne cogitarunt quidem Si poloniae Reg-

aut proc

„ — aut proceres qui Monasteria fundarunt: hujus rei etiam Jis qui Sacros Canones nunquam nec a limine quidam salutarunt apertissimum argumentum esse debet, quod Sacri Ordines hoc Electionis liberae Jure per quadringentos et amplius annos sine ulla molestia usi sunt. — Utcunque autem hujusmodi Jus patronatus probari posset, quod sane non potest; quis unquam illud ad Monasteria praelatis aut Sacerdotibus Secularibus Commenda trahere possit? Videlicet id hac ratione agitur, ut Bona Sacris Ordinibus Donata, Dignitatesque Eorundem Ordinum propriae in aliud genus hominum omnino diversum transferantur; quod idem profecto est ac pias Fundatorum voluntates ac Sanctissimi Benedicti ac Bernardi Jnstituta omnino evertere! Verum cum jam a multis retro annis, Serenissimis Poloniae Regibus postulantibus, prelatis Secularibus hoc aut illud Monasterium interdum Commendare pontifices Maximi pro Sua potestate consueverint et nunc id agatur, ut hujus generis facultas aliqua a Summo pontifice Serenissimo Regi perpetua lege tribuatur; habet Summus pontifex pro Sua benignitate hujus postulati rationem, easque rei constituendae conditiones proponit, quae Viris Summae in Republica Authoritatis ac Dignitatis aequissimae atq; utilissimae privatim visae sunt. Jd quidem omnibus constat, nec Josum Summum pontificem Jnnocentium XI., quanquam et Serenissimum Regem Poloniae Joannem et Rempublicam Singulari amore prosequeretur, nunquam a Se impetrare potuisse ut Serenissimo Regi ac Reipublicae tantum tribueret! Js autem Ille pontifex est, de quo nunc in Sanctorum Album Referendo, pro Ejus maximis in hanc Rempublicam meritis, omnes Reipublicae Ordines pio gratoque animo laborant. Congregatio vero polonorum Benedictinorum, qua de causa exotica appelletur ignoro. Nihil illa peregrini aut alieni a polonia continet; cum polonis Monachis tota constet; nec quidquam aliud eà Jnstituendà actum fuerit, quam ut Ejus Ordinis vetus Disciplina accuratius servetur: quare nullum profecto damnum Reipublicae impendere existimo. Quam vero Congregationis hujus Jnstitutio nihil commune habeat cum Quaestione de Jure-patronatus, vel ex eo cognosci potest, quod etiam Ea Constituta Monasterium Sinecense, quod Eidem adjungi Clemens XI. pontifex Maximus Decretis Ritè latis mandavit Jllrmo Archiepiscopo Gnesnensi Commendatum, haud prudem est; Eamque potestatem Serenissimis Regibus in Monasteria tribuere Summus pontifex cogitat, quantam nullus Superiorum pontificum in animum induxit — · — · —.

Caput Quintum. Quid de Episcopatibus Ruthenis in posterum mandandis Basilianus Ordo constituerit, ignoro! Jd tantum sine ulla dubitatione affirmo, Ejus non esse de Rebus hujusmodi Leges condere, aut cujusquam Jus imminuere — · — · — · —.

Caput Sextum. Jn omnibus Literis pontificiis quibus aliquod Ecclesiasticum Beneficium huic aut illi tribuitur, Judex Executor apponitur: apud quem Js qui Beneficium

obtinuit

obtinuit verum id esse ostendere debet, quod Summo pontifici antea narravit, quo in Judi= — cio aut cognitione Ji omnes adesse possunt quorum aliquo modo interest, ne qui Beneficium impetravit in Ejus possessionem inducatur. Cum eo modo Georgius Melioruccius Canoni= catum Leopoliensem adeptus fuerit, verisimile mihi est, nullum Ei legitimum impedimentu opponi potuisse. Ad Cracoviense vero Beneficium de quo nunc acris Controversia Ei est, cum adversario; ab Jis nominatus fuit in quorum Jure-patronatus Beneficium est, viris scilicet Matronisque nobilissimi in tota Polonia generis. — . — . — . —.

Caput Septimum. Quod Sacer Ordo Secularis aut Regularis novos in dies fundos acquirat; id aut emptione fit, aut pia nobilium polonorum largitione. Utromodo id accidat, multo magis Civilis quam Sacri Ordinis Viri cavere debent ac solent, ut aut pia Eorum Libe= ralitas rata sit, aut ne Ji a quibus fundorum Suorum pretium accipiunt, de possessionis Sue Jure dubitare nullomodo possint: aliter enim nulli unquam Contractus inirentur. Ccete= rum Ecclesia nunquam cum publicae Rei damno locupletior fieri optavit: Jique qui Sa= cram Jurisdictionem exercent, Censurarum remedio, extremis tantum in utuntur casibus idque semper Inviti! —. — . — . — . — . — . — . — . — . —.

Caput Octavum. Quod Absentibus Nuncijs Apostolicis, aut Jis alio proficisci jussis, quoad Successor adveniat, Eorum Auditor Causas ad pontificium Tribunal delatas cog= noscere prohibeatur, nullo jure postulari potest: cum id omnibus in locis in quibus Aposto lici nuncii versantur sine ulla controversia fiat. nobilium vero Ecclesiarum Antistites qui pontificii a latere Legati Titulo ac dignitate decorati sunt, quorum permulti in Ecclesia Catholica numerantur, nullam in hujusmodi causis Jurisdictionem obtinent, nec quisquam de ea exercenda cogitat. Ad Auditoris Officium non alii quam probatae fidei ac doctrinae homines deliguntur; nec facile in toto Regno reperietur, qui Sacri aut Civilis Juris Scientia Jis praeferri possit, qui hoc munere Ornati in poloniam un= quam venerunt. —. — . — . — . — . — . — . — . — . —.

Caput nonum. Qua in re Pontificiis Episcopatuum Literis expediendis, a Jure Serenissimi Regis aut a veteri Consuetudine discedi coeptum fuerit; perspicere profecto nequeo: cum contra sciam per multos ex Jis qui ejus generis Literas hoc aut Superiore an no obtinuerunt a Summo pontifice liberalissime fuisse tractatos, quod nec Ipsi diffitentu Recens sane causa Varmiensis apertissime ostendit, Serenissimos Reges a nonnullis retrò annis multo ampliore Jure in Eo Episcopo designando uti caepisse, quam ut inter Sere nissimum Regem Sigismundum primum et Ejus Ecclesiae Canonicos olim convenerat. —

Huic autem meo Responso liceat mihi nunc Sacri Ordinis Latini ac Rutheni Ritus postulata adjungere, ad quae obtinenda utriusq Ritus Sacerdotes utilissimam sibi eorum operam atque Authoritatem futuram non dubitant; quibus ut mecum de hujusgeneris negotiis agerent Srmus Rex atque ideo Ipsa Respublica mandavit — . —

225.) postulata Cleri Secularis et Regularis Latini — . — . — . —.

1mo.) Ne Judicia Secularia assumant cognitionem causarum contra viros Ecclesiasticos institutarum; aut in quibus de materiis Ecclesiasticis ad locorum Ordinarios pertinentibus agitur. 2do.) Ne Secularis Jurisdictio procedat ad publicationem poenarum, Banitionis, Infamiae, Capitis, atque aliarum contra Ecclesiasticas personas Eidem Jurisdictioni in causis mere Ecclesiasticis se submittere renuentes —. 3o.) Quotiescunque ad Secularia Judicia Decretum aliquod a Judice Ecclesiastico prolatum pro executione remittitur, Ea de justitia vel injustitia ejusdem Decreti cognoscere Sibi licitum esse non putent: sed meri et Simplicis Executionis partes agant, nec demandatam executionem explere detrectent. —. 4o.) Cum eorum qui Sacris Censuris notati atque illigati sunt pervicacia, a nonnullis pro levi culpa haberi videntur: non modo Ji qui Sacras Censuras parvi pendunt sed etiam qui Jis blandiuntur, monendi hoc loco a nobis sunt, in utrosque illud dictum fuisse: Qui Ecclesiam non audierit sit tibi tanquam Aethnicus aut publicanus. —. 5o.) Ecclesiastici Seculares aut Regulares ultra vires et Bonorum mensuram Contributionibus ne praegraventur; nec Hibernalis Contributio ex Bonis Terrestribus per Religiosas familias possessis praetendatur. Ad illud vero Tributum quod Superioribus annis in Capita impositum fuit ab Ecclesiasticis exigendum, cum Diplommatis pontificii ea de re impetrati tempus jam diu elapsum fuerit, pium atque aequum videtur, aut novum postulare aut ab eo tributo exigendo cessare —. 6o.) Ut in Ecclesiasticis Beneficiis conferendis, aut per patronos tam Sacri quam Civilis Ordinis huic aut illi assignandis, Sacrorum Canonum diligens ratio habeatur, ne locus ullus sit gratiae vel privatis officiis, sed tantummodo Candidatorum virtus, mores, ac doctrina aestimentur —. 7o.) provisiones Apostolicae debitae Executioni mandentur: nec Resignationes cum antidatis in praejudicium Datariae Apostolicae permittant. Beneficia Sedi Apostolicae Reservata per alios clam aut dolose ne conferantur. —. 8o.) Provocandi ab Ordinariorum Decretis ad Archiepiscopos vel ad Nuntiaturam Apostolicam aditus nemini praecludatur; nec Acta prioris Judicij cuiquam denegentur qui ad altius Tribunal appellaverit. — . —.

226.) postulata Cleri Rutheni Uniti.

1.) Ne parochi Rutheni Ritus ad ea opera compellantur quae soli Rustici et Servi praestare consueverunt. Nec a militibus, quod saepe fit, vexentur, neve inusitata Tributa ab Jis petantur. Cum autem et Sacerdotes Fidem sint et Sacri Fori Jus habeant; si quid aliquando deliquant, villarum Dominis in Ipsos agendi Jus nullum est, sed pari modo ac Latini Sacerdotes apud Eorum Episcopos rei faciendi sunt. —. 2.) Novae Ecclesiae nisi ex Episcoporum Consensu atque Authoritate minime

aedificen

aedificentur: Jisque eodem tempore justa dos constituatur. —. 3°) Minus etiam = quisque existimet ab ullo alio quam ab Episcopo ulli Sacerdoti potestatem Sacramenta administrandi fieri posse. —. 4°) Cum ab Episcoporum Luceoriensium patrimonio septem omnino Villae a principe Constantino Ostrogogensi Anno 1625. ea de causa avulsae fuerint, quod Episcopus Terleckius Romam ad Sacrae Unionis negotium tractandum ac perficiendum profectus esset; aequum omnino est, cum principe Sanguszko qui modo villas possidet diligenter agi, ut Eas pro Sua pietate ac Religione, Ecclesiae Luceoriensi restituat —. 5°) Rutheni Ritus parochi ab Episcopo Suo adgerendam Curam animarum uspiam positi a Villarum Dominis nequaquam amoveantur; quod si amovendi causae exstiterint, Episcoporum tantummodo de iis cognoscendi Jus esse debet — . — . — . — . — . — . — . —

In Nomine Domini Amen

227.) Diarium Conferentiarum Statuum Regni cum Illustrissimo et Excellentissimo Domino Francisco Carolo Wratislaw à Mitrowitz Sacrae Caesareae Majestatis Legato. — . — . — . —

Dies Vigesima Secunda Mensis Novembris Anni Millesimi Septingentesimi Vigesimi Quarti huic Actui destinata. Hac enim die circa horam nonam matutinam, postequam ad locum designatum publicisque Actibus ac Consultationibus solitum in Arce Regia Varsaviensi tum Illustrissimus et Excellentissimus Sacrae Caesareae Majestatis Legatus, tum Celsissimus princeps et primas Regni aliique Ministri utriusque gentis ac designati per Constitutionem proxime limitatorum Comitiorum tam ex Senatorio quam Equestri Ordine Deputati convenerant; Celsissimus Illustrissimus et Rndmus princeps et primas Regni totius Congressus nomine sic allocutus est Illrmũ Legatum Caesareum:

= Respublica nostra sub felicissimo, prudentissimo et Suavissimo Sacrae Regiae Majestatis Domini nostri Clementissimi Regimine, Ejusque fortuna et fortitudine tuta, secura, pacifica et undique beata, adeo in profunda et altissima quiete immersa, ut nihil sibi deesse credat, praeter ut eà qua intra se fruitur tranquillitate, eadem gaudere valeat cum Vicinis et Confinantibus Sibi potentiis et Dominiis! —. Cum itaque Sacra Caesarea Regia Catholicaque Majestas Augustissimus Imperator Modernus; Cujus gloria et virtus excelsior omnibus titulis et Laudibus; Cujus Justitia et aequitas grata Deo, nota hominibus, in anterioribus Comitiis per Excellentissimum Illustrissimum et Reverendissimum Episcopum Nitriae et Magnum Sũ Legatum memo

„ Memoriale praesentare fecit, ad obfirmandam nationum, populorum, Terrarum et Confiniorum mutuam securitatem, per renovationem Antiquorum et recentiorum Tractatuum ac Foederum; quod Memoriale Sacra Regia Majestas prius toti Reipublicae per Instructiones antecomitiales, nunc Ordinibus Regni pro Comitiis generalibus congregatis, dignissimo ore, efficacissimo Sermone Excellentissimi et Illustrissimi Supremi Cancellarii, Nostri, et deliberationi Totius Reipublicae summopere commendavit —. Annuerunt itaque Status Regni in Comitiis feliciter limitatis et Lege publica sanciverunt; ut circa tenorem et contenta hujus Memorialis et aliarum quarumcunque interventiarum et negotiorum ab utraque parte proponendorum, secundum facultatem nobis a Republica concessam conveniamus, conferamus cum Excellentia Vestra Generis Claritudine Amplissima, Virtutibus et Meritis Ornatissima, negotiis Summis agendis et perficiendis plusquam sufficientissima, et a Sacra Caesarea Majestate ad hoc opus tractandum et perficiendum omnibus requisitis munita et plene characterisata —. Auscultabimus itaque cum Summa attentione Nobis proponenda ab Excellentia Vestra; reponemus ad omnia cum debita ponderatione et deliberatione; Nostragque quae nos concernunt successu temporis exponemus cum omni exactitudine et realitate, spe firma confisi, ea omnia votivo coronanda et terminanda successu, quaecunque spectant ad plenam principalium nostrorum gloriam, communem Dominiorum sibi connexorum utilitatem, optatam omnium et singulorum satisfactione et felicitatem —.

Ad quem Sermonem Illustrissimus et Excellentissimus Dominus Legatus pari Respectu respondit his formalibus — . — . —.

praemissa decenti gratiarum actione pro eloquentissima et benevola allocutione Reverendissimi et Celsissimi Domini Primatis, Ego infrascriptus sequentia posui. Literae Credentiales a me paucis abhinc diebus porrectae, Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Majestatis Augustissimi et Clementissimi Domini Mei Intentionem animique Sui propensionem erga Serenissimam Regiam Majestatem Inclytamque Rempublicam haud dubie sufficienter explicuere.' Cumque hujus intuitu mihi certus pollicear, Regiam Suam Majestatem et Inclytam Rempublicam Sibi Cordi habere, quanta ex reciproca Vicinitatis Cultu Regnis et Dominatibus utriusque emanuerint, et ulteriora speranda sint comoda, ideoque immense satagere, ut Tractatus Anni 1677. qui Sui propriam mutuamque Conservationem felici hactenus eventu stabilivit tantocitius renovetur; ita ad hujus effectum plenipotentia seu Mandato cum Literis ego munitus, nomine Sacrae Caesareae et Regiae Catholicae Majestatis Eundem et antiquae simul amicitiae vincula restaurare et confirmare paratus sum.' Si quae interim respectu unius alteriusque partis tanto annorum decursu oborta essent gravamina; omni meliori et amicabili via illa tollendi operam dabo, eandemque a Sacra Regia Majestate et Inclyta Republica mihi vicissi

sponde-

spondeo. modum quo facilius et sine Principalium praejudicio id fieri possit, ab Illrmo hoc Consessu expectans; uti Sacrae Regiae Majestati Felix a Deo Optimo Maximo diuturnumque Regimen, ita et Jnclytae Reipublicae tranquillitatem Continuam et prosperos Rerū Successus devotissimo corde exopto. —. —. —. —. —. —. —. —.

Franciscus Carolus Comes Wratislaw à Mitrowitz. m.p. —.

Duo quidem Sermone Illrmi et Exclmi Domini Legati finito, Celsissimus, Illustrissimus et Reverendissimus Primas Regni et Magni Ducatus Lithuaniae, postulavit dilationem actus memoratarum Conferentiarum in sequentem diem: receptisque ab Eodem Illrmo Legato Credentialibus Literis, desideria per Illum prolata Sacrae Regiae Majestati deferre, Resolutionemque Eidem referre promisit. —. —. —. —. —. —. —.

Die Vigesima Tertia. Congregatis Illustrissimis Senatoribus, Ministris Status, et Deputatis ex Equestri Ordine, absente tamen Ministro Caesareo, caepta Conferentia! ubi Celsissimus Regni Primas requisivit: placeretne inchoatam in Ceremonialibus hesternā Conferentiam ulterius prosequi et ad essentialia maxime in legendis Credentialibus Literis Caesareae Majestatis accedere? Ad quod accedente omnium Consensu, lecta fuit 1.) plenipotentia Ejusdem Caesareae Majestatis Illustrissimo Comiti Wratislaw data. 2.) Literae Credentiales Ejusdem Caesareae Majestatis ad Serenissimum Regem Clementissimum. 3.) Literae Credentiales ad Senatum, distinctae et ad Equestrem Ordinem separatim Scriptae, quae hic Distinctim Suo Ordine apponuntur —. —. —. —. —.

228.) Plenipotentia Sacrae Caesareae Majestatis Eidem Illustrissimo Comiti Wratislaw Data. —. —. —. —. —.

Nos Carolus Sextus Divina favente Clementia Electus Romanorum Jmperator semper Augustus ac Germaniae, Hispaniarum, utriusque Siciliae, Hierusalem, Jndiarum, nec non Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniaeque Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae C.
et Wirtembergae, Comes Habsburgi, Flandriae, Tyrolis et goritiae etc etc
Notum testatumque facimus: perjucundum Sane Nobis accidere, quod quae in presens
Varsaviam Jnclyti Regni poloniae Comitia indicta sunt; Ea recentem nobis contestand
nostri erga Serenissimum Regem constantissimi Fraterni affectus, atque in istud Regn
Magnumque Lithuaniae Ducatum Sincerae Voluntatis nostrae, occasionem praebeant
Neque enim Sine voluptate rememorare possumus ingentia, quae ex pervetusta animorum ac
foederum conjunctione utrinque promanarunt, commoda; dum alter alterius vicini Jncolu
mitatem, Ordinum ac Subditorum Libertatem Salutemque procurare jucunda aemulatione
studuit! Cujus quidem Sensus cum et Serenissimum Regem atque Jstam Rembicam esse nulli
ambigamus; haud intempestivum quin e re mutua his praesertim dubiis temporibus

fore

—"—"—=fore existimamus; ut Illud ipsum, quod anno 1677. cum Augusto quondam Imperatore Colendissimo nostro Dño parente felicis recordationis ictum foedus a Regno et Republica polonia fuit, in imminentibus Comitiis renovetur. — nos sane hac spe inducti Illri et Magnifico nostro Consiliario Intimo ac Camerario Francisco Carolo à Wratislaw et Mitrowitz, Aulae, Dilectissimae Nostrae ex Fratre neptis Serenissimae Archiducis Mariae Josephae Hungariae ac Bohemiae nec non utriusque Siciliae Natae Regiae Nuptae quogue Regiae poloniae ac Electoralis Saxoniae Principis, Supremo Praefecto, amplum mandatum quin et plenam potestatem, ut super restaurando dicto foedere et si quid amplius utrinque conveniret, cum Sua Regia Serenitate atque Illustrissima Republica agat, tractet, atque etiam concludat, per praesentes damus atque concedimus: Verbo Caesareo Regio atque Archiducali spondentes, nos ea quae Is ita egerit, tractarit atque concluserit, non secus ac si a Nobis Ipsis coram gesta ac peracta fuissent, rata gratagque habituros, ratificationumque Instrumenta intra tempus conventum extradituros esse. In quorum fidem praesentes manu nostra subscripsimus et appenso nostro Sigillo communiri jussimus. Datt in Civitate nostra Viennae die 14. mensis Octobris Anno 1724. Regnorum nostrorum Romani decimo quarto, Hispaniarum vigesimo secundo, Hungarici vero Bohemici itidem decimo quarto. —. —. —. —. —.

=Carolus mpp.

Philippus C. A. Sinzendorff.

Ad mandatum Sae Caesareae Majtis pro.
=prium Joannes Georgius de Buol S.R.J.E.

229.) Literae Credentiales ad Sacram Regiam Mjtem Dominum Clementissimum.

Nos Carolus Sextus Divina favente Clementia Electus Rnorum Imperator. etc. etc. Serenissimo ac potentissimo Principi Domino Friderico Augusto Poloniae Regi, Magno Duci Lithuaniae ac Russiae etc. etc. Fratri et Vicino nostro Charissimo Salutem cum omnis boni incremento! Serenissime et potentissime princeps Frater et Vicine Charissime! Dum iter Varsaviam ad Serenitatem Vestram ingreditur Illris ac Magnificus Consiliarius noster Intimus et Camerarius Comes a Wratislaw ut suprema ab Eodem mandata antequam Dresdam se conferat, recipiat, Eidem in Mandatis dedimus, ut Serenitati inprimis Vestrae perpetuum nostrum sibi addictissimum paternum affectum nostris Verbis coram confirmet, simul una id agat, ut per occasionem imminentium Regni Comitiorum foedus Anno 1677. inter Colendissimum olim nostrum Dnum parentem Imperatorem Leopoldum fel. mem. cum Rege Regnoque poloniae initum, renovare, et si quae alia in usum communem proficua esse offerrent, exegui satagat. Quod cum e re utriusque Nostra esse, praesens Europae status moneat, eandem quae nobis Serenitati Vestrae mentem esse minime dubitamus.

Illi

Illi ergo plenam fidem, in iis quae nostro nomine propositurus est, non secus ac = ——
nobis Ipsis adhibere, ut velit, peramice petimur. Quod Superest, Serenitati Vestrae
amicam nostram ac propensam voluntatem large confirmamus. Datt. Viennae 14. 8bris
Anno 1724. Regnorum nostrorum Romani Decimo Quarto, Hispaniarum Vigesimo Se=
cundo, Hungarici vero et Bohemici itidem Decimo Quarto. — . — Vtis Vestrae Bene-
volus Frater et Vicinus, Carolus. —. philipus Lud. C. A. Sinzendorff. —. Joannes
=Georgius de Buol C. — .. — . — . — . — . — . —.

Titulus Exterior in Literis.

Serenissimo ac potentissimo Principi Domino Friderico Augusto Polo=
niae Regi, Magno Duci Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae,
Samogitiaeque nec non Duci et Electori Saxoniae, Fratri et Vicino
nostro Charissimo. — . — . — . — . — . — . — . —

230.) Literae Credentiales ad Celsissimum
Principem Primatem Regni — . —.

Carolus Sextus Divina Favente Clementia etc etc. Reverendissime in christo pa
ter Amice Sincere nobis Dilecte. perspectus Reverendissimae paternitatis Vestrae in Rem
publicam amor ac indefessum in promovendo Istius Regni commodo Studium certos nos
reddit; Illam, in iis quae Consiliarius noster Intimus ac Camerarius Illustris et Mgcus
Comes a Wratislaw et Mitrowitz, quem cum munere plenipotentiarii nostri ad imme
nentia Regni Comitia mittimus, coram exponet, non solum plenam Ei fidem adhibi-
turam, sed et ea quae in per utriusque Regnorum emolumentum cedunt, praecipua
Sua qua in illo Regno pollet authoritate suffulturam esse. Sane cum tot Seculorum
cursus eventu non uno docuerit, Regnum Rempublicamque poloniae, Salutem ac libe
tatem non alio tutiori loco quam in Austriaca potentia, amicitia ac confederatione
collocare posse; videntur minaces undequaque in Europa rerum aspectus monere, curas
mutuas ac providentiam ut vel nunc tandem in futuros casus serio convertamus. Quem
in finem praefatum Comitem ampla potestate munivimus, Eique mandavimus, utqu
nostra erga Reverendissimam paternitatem Vestram enixa Voluntas sit, Ei pluribu
Verbis coram exponat. Cui adeo Benevolentissimam nostram Caesaream Voluntatem
in omne tempus confirmamus. Datt. Viennae die 14. Mensis 8bris Anno 1724. —
Regnorum nostrorum Romani Decimo Quarto, Hispaniarum Vigesimo Secundo, Hun
garici vero et Bohemici itidem decimo Quarto — . — . — . — . — . —

Rndniae paternitatis Vestrae
Benevolus
Carolus.

=philipus Lud. C. a. Sinzendorff.
=Joañes Georgius Buol C mp

— " — Titulus Exterior in Jisdem Literis —.
Reverendissimo in Christo Patri Domino Theodoro Potocki Archi-
Episcopo Gnesnensi Legato nato et Regni Poloniae Primati, Amico
Sincere Nobis Dilecto! — . — . — . — . — . — . — .

231.) Literae Credentiales ad Senatum.

Carolus Sextus Divina Favente Clementia Electus Rãnorum Jmperator cetc cetc.
Reverendissimi, Reverendi, Jllustrissimi ac Jllustres, Magnifici nec non Generosi Sincere Dilecti! Quae nostra in Regnum et Rempublicam Poloniae Magnumque Ducatum Lithuaniae voluntas, quod studium ac sincera pro utriusque incolumitate mens sit; argumenta ejus satfirma superioribus temporibus edidisse nos existimamus! Et quanquam speratum inde fructum invidentibus fatis non semper retulerimus; in eo tamen sensu ac proposito obfirmati stamus cum Regno ac Jllustrissima Republica Vestra perpetuum non modo colere, sed et his praesertim dubiis temporibus stringere arctius amicitiam. Quod ipsum quanv e re communi sit, quà itidem ratione id afsequi liceat, exponet coram Consiliarius noster Jntimus ac Camerarius Jllustris ac magnificus Comes à Wratislaw et Mitrowitz; Quem ampla cum potestate eum in finem communivimus. Huic igitur plenã fidem in iis, quae nomine ac de mandato nostro expositurus est, ut adhibeatis benevole petimus. Et quod superest Reipublicae Vestrae omnia fausta precamur. Datt. Viennae die 14te 8bris Anno 1724. Regnorum nostrorum Romani Decimo Quarto, Hispaniarũ Vigesimo Secundo. Hungarici vero et Bohemici itidem Decimo quarto — . — . —.

Philippus Lud. C. A. Sinzendorffs. — . —
Joannes Georgius de Buol e mp.

= Carolus. mpz.

Titulus Exterior in Jisdem Literis — . —.
Reverendissimis, Reverendis, Jllustrissimis ac Jllustribus, et Magnificis nec non Generosis, N. Archiepiscopo Gnesnensi, caeterisque Principibus Senatoribus Ordinibusque Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae, Sincere Nobis Dilectis!

232.) Literae Credentiales ad Stubam Equestris Ordinis — . — . — . —

Carolus Sextus Divina Favente Clementia Electus Romanorum Jmperator cetc. cetc. Jllustres, Magnifici, Generosi, Sincere nobis Dilecti! Cum ea nobis praedecessoribusque Nostris cum Regibus ac Republica Poloniae perpetua intercesserit mutua necessitudo, amicitia, ac animorum conjunctio, ut quae sive laeta sive adversa alterutri contigissent, ea sibi quoque communia existimaverint; quae opportunitatem imminentium Regni Comitiorum nacti, nostrae in Republicam Sincerae Voluntati deesse videri possemus, nisi quantum salus ac Securitas Ejusdem Cordi nobis esset, palam testaremur! Itaque hunc in finem Jllustrem et

Mag

Magnificum Fidelem nobis Dilectum Franciscum Carolum Comitem a Wra= ——
tislaw et Mitrowitz Consiliarium nostrum Intimum et Camerarium cum plenipo=
tentiarii nostri munere in Poloniam mittimus, qui Vobis immutabilem nostram
erga Vos propensionem ac benevolentiam confirmet: Deinde ea Vobis exponat quae
utcunque providere monet praesens Rerum Europae Status: Quin quae desuper agenda,
tractanda, atque etiam concludenda visa fuerint, ea pro potestate sibi facta agat,
tractet atque concludat. Illi itaque plenipotentiario nostro plenam indubitatam &
fidem in ijs quae nomine ac de mandato nostro propositurus est, ut adhibeatis,
benevole petimus. Et quod superest Vobis Benevolentiam nostram Caesaream in
omne tempus confirmamus. Datt= Viennae die 14a Mensis 8bris Anno 1724. Re=
gnorum nostrorum Romani Decimo Quarto, Hispaniarum Vigesimo Secundo. Hun=
garici vero et Bohemici itidem Decimo Quarto — " — " — " — " — " —

Carolus S. mp. Philippus Lud. C. A. Sinzendorff. — . —.
Joannes Georgius de Buol Cmp. —.

Titulus Exterior in Jisdem Literis. — .
Illustribus, Magnificis, Generosis n. n. Mareschalco, caete=
risque Ordinis Equestris Regni Poloniae et Magni Duca=
tus Lithuaniae, Sincere nobis Dilectis. — . — . —.

His perlectis Literis Celsissimus Primas Regni intulit: quod quandoquidem essentia Lega=
tionis Caesareae consistat in promotione Renovationis Tractatus Anni 1677. inter
p. m. Augustissimum Imperatorem Leopoldum et d. m. Joannem III. Regem Poloniae,
ideo necessarium videtur ut in eodem Consessu idem Tractatus melioris ac recentioris
informationis gratia legeretur. Lectus itaque fuit idem Tractatus ex Authentico Instru=
mento per Dominum Regentem Cancellariae Regni et Majoris. —.

Hoc perlecto, placuit exquirere Celsissimo primati, ut si quipiam haberet quidpiam
hac super re proponendi, libere Sensum Suum reflexionesque exponat. Cum interrogavit
quid loco Responsi Caesareae Majestati dandum foret?

Itaque Celsissimus Princeps Episcopus Cracoviensis, accepta voce factaque praecusto=
ditione; quod non ex Curno sequentia diceret, in duas partes Quaestionem divisit: =
1o) Quid Legato Caesareo respondendum? 2o) Quid proponendum foret? Ad primum
reposuit; Quod quoniam propositio Caesareae Majestatis maxime tendat in eum finem
ut Tractatus foederis Anni 1677. renovetur; ideo censeret in materia amicitiae quae
nulli neganda est, negativum Responsum non posse dari: itaque subjunxit suadendo,
ut Illustrissimi Ministri interea forment projecta renovandi hujus Tractatus salvo ju=
re addendi minuendique in futuris Deo dante Comitiis. Nunc autem expediens esse

dixit

—„ =dixit, ut de Responso tam a Sacra Regia Majestate quam a Statibus Regni cogitetur, quale id, et quod Legato Caesareo dandum esset. —· Ad Secundum. Ratione pretensionu° nostrarum suasit, ut hae legerentur, Satisfactioque debita Spoliatis et Injuriatis urgeatur. Maxime tamen pro parte et ex Interesse Abbatis paradiensis locutus; injuriam tum Illi, tum Juribus Sacrae Regiae Majestatis in adempta Illi Jurisdictione Temporali et Spirituali exaggeravit. Quo finito Sermone Illustrissimus pro-Cancellarius Regni legit puncta praetensionum Incolarum Regni ad Ditiones et Incolas Caesareos. —·

=Dominus Trypolski Succamerarius Kijoviensis et Dñus Oxarowski Dapifer Cracoviensis trutinando quaedam puncta Tractatus Anni 1677., maxime punctum mutuae defensionis contra communem hostem, ac punctum liberae apud nos Conscriptionis militum vulgo Werbunkow praecavebant, ne per id Respublica in Societatem belli trahatur neve praesens Consessus in Declarationes assecurationesque quaspiam sese ingerat; cum non sit destinatus nisi ad audiendum et toti Reipublicae referendum. Cui dicto omnes assenserunt.

=Illustrissimus Palatinus podlachiae Dux Campestris Regni Subintulit, ut materia haec tractandi remittatur ad particularia Palatinatuum et Terrarum Comitiola. Ad quod repositum, materiam hanc satis in Instructionibus binis antecomitialibus esse indigitatam.

=Illustrissimus praefectus Castrorum Regni promovit: quod quoniam cujuslibet Tractatus seu foederis bini fines et commoda esse censeantur, utilitatis scilicet et necessitatis; ideo nec foedus hoc cum Caesarea Majestate respuendum censuit, cum utraque ratio Illud pangendi suadeat: tam necessitatis ex causa accrescendarum contra hostes quosvis Virium, tum utilitatis ex mutuae amicitiae Cultura et obligatione ad assopiendas quasvis praetensiones nostras gravaminaque nobis illata per Subditos Caesareæ Mjtis resarcienda. —·

=Interea Illustrissimus Princeps Episcopus Cracoviensis coincidendo in Sensum Illustrissimi praefecti Castrorum, Illius reflexiones approbavit. Quoad Scrupulos vero per Dominum Trypolski illatos subjunxit: hic non esse locum multis hac super re discurrendi sed in futuris Deo dante Comitiis; ibi Ille Ipse in Materia tam gravi Suâ Vigilantiam cautelamque adhibere appromisit·· Jam autem interrogavit, quale Responsum dari deberet Caesareo Legato in Materia Renovationis pactorum? negativumne? scilicet, an affirmativum? Si negativum detur, monstrabitur via et modus quomodo ad nostras praetensiones nobis negative respondeatur. Si affirmativum? hoc erit excedere metam restrictae potestatis, quae huic Consessui ad audiendum et referendum non vero concludendum data est. Itaque suadebat mediam viam arripiendi referendo sese ad assensum et Congressum totius Reipublicae, ubi negotium hoc ventilabitur et promovebitur. Deinde concusit, ut Cancellariae Regni parent projecta, quae loco Responsi hoc in passu servire possent, Legato Caesareo consignanda. —· —· —· —· —· —· —· —·

= Absentiente Illatis toto Congressu Celsissimus Princeps Primas Solvit Sessionem, —— ad referendum haec omnia Sacrae Regiae Majestati: tum demum ad exponendum Legato Caesareo — . — . — . — . — . — . — . — . — . — . — . — . —.

Dies Vigesima Quarta Vacabat a Congressu et Conferentia. — . — .

Dies Vigesima Quinta. Congregatis ad Locum Solitum Senatoribus, Ministris Status, et ex Equestri Ordine Deputatis, in praesentia Legati Caesarei a Dextris Celsissimi primatis assidentis: Idem Celmus primas orsus est ad Eundem Dnum Legatum nomine Totius Congressus Sermonem his formalibus: = — . — . — . — . — . — .

= Collatis adinvicem in hoc Amplissimo tam ex Senatu quam ex Equestri Ordine composito Consessu ad infra dicenda ab Integra Republica Authorisato; Sensibus, rationibus, Consiliis, et habita gratiosissima a Sacra Regia Majestate Domino nostro Clementissimo Approbatione, Deliberationis nostrae hocce Excellcae Vae deferimus Resultatum.

Cum nihil antiquius habuerunt habentque in Votis Suis. Sacra Regia Majestas Dominus Nr Clmus Omnesque Status et Ordines Regni, quam integram et inviolabilem amicitiam juraque bonae Viciniae Sarta tectaque conservare ac manutenere, cum Sacra Caesarea Regia Catholicaque Majestate; prout hactenus ipso effectu ex parte Sua praestiterunt; nihil innovando sive attentando contra vetera foedera praesertim Anni 1677., cujus renovationis propositio, servatis servandis tum precautis praecavendis, hoc est salvo Jure addendi vel minuendi juxta praescriptum tenorem in Limitatione Comitiorum immediatorum, propensum Sacrae Regiae Majestatis et Ordinum Regni invenit animum; et ad ulteriorem hoc in negotio cum Excellentia Vestra comunicationem, Illrmi et Excellmi Domini utriusque gentis Ministri cum Illrmo Dño Comitiorum Mareschalco a Sacra Regia Majestate Dño nro Clmo ex gremio nostro seliguntur et deputantur: dummodo ante omnia innovata et attentata gravamina in praejudicium publicum et privatorum Regni Poloniae Civium causata contra Ejusdem foederis pacta, cujus renovatio proponitur, ac in seorsivo Scripto quod Manibus Excellentiae Vrae consignamus, purgentur et removeantur; Spoliatique aut Juribus et jurisdictionibus aut fundis, villis, Terris, Subditisque Suis, tam Ecclesiastici quam Seculares absque mora ante incidentiam ex Reassumptione Comitiorum restituantur! — . — .

Glorificabitur itaque non tantum Exemplaris Sacrae Caesareae Majts Justitia, sed etiam ta Sacra Regia Mjtas Dnus Nr Clmus quam et Respublica nostra habebunt motiva, obligationem, necessitatem tanto majori nexu bonae amicitiae et Vicinitatis adhaerere Sacrae Caesareae Majestati, Ejusque Benevolentia et Aequanimitate laetari! — . — . — . — . — . — . — . — . — .

Responsum, quod Ego infra Scriptus ad Declarationem a Reverendissimo et Cels

—"— et Celsissimo Principe Domino Primate Regni nomine Inclyti Senatus et Equestris Ordinis factam, dedi 25ta Gbris Anno 1724. —:= — . — . — —.

Humanissimas quas possum respondeo grates, quod Celsitudini Vestrae et Excellmo ac Illmo huic Consessui, propositionem nuper a me factam tam benevole excipere tamque prompto interim Responso utut intermedio honorare placuerit! Et cum Sacra Caesarea Regiaque Catholica Majestas Augustissimus et Clementissimus Dominus Meus praecipue in animo positum habeat cum Serenissima Regia Majestate et Inclyta Republica in vicina quiete vivere, eumque in finem anteriores Tractatus et omnia foedera renovare et ulterius tueri; ideo nullus dubito quin in continuandis proxime Comitiis momentosum hocce negotium unde mutua ad invicem pendet tranquillitas desiderate perficietur. Gravamina modo mihi exhibita diligenter perpendam et in quantum potero enucleate desuper respondebo: reliqua ubi dubia supererunt Instructione quantocyus providere satagam, cum denominatis mihi Ministris exinde ulterius collaturus: parem operam satisfactionisque promptitudinem, super iisdem quae vicissim ego expositurus sum, mihi spondens. Me Celsitudini Vestrae et Excellentissimo ac Illustrissimo Consessui ad ulteriores enixe commendo —. Francis. Car. Comes Wratislaw et Mitrowitz. —.

233.) Puncta Ordinum Regni poloniae per Deputatos in Comitiis Generalibus novissime expeditis designatos in Conferentia publica exposita Satisfactionem exigentia, Die 28. Mensis Novembris Anno Domini 1724. Eidē Legato Caesareo porrecta. — . — . — . —.

Primo. — Cum Accolae Vicini Regni Hungariae Ducatūmque Silesiae variis temporibus praecipue vero immediatis turbulentis, Limites Veteres ab utringue olim constitutos excedendo, Fundos Terrasque Reipublicae confinantes in pluribus locis sibi appropriaverint, multasque violentias ac Damna Incolis Regni poloniae intulerint et hucusque inferre non cessent, expedit, tum ad conservandam pacem et restabilienda Jura bonae et integrae Viciniae inter utrague Dominia, tum ad obviandum quibusvis dissidiis et collisionibus exinde emersuris; quatenus Commissarii ex utrague parte indilate destinentur cum plenaria potestate omnes querelas differentiasque granitierum et quasvis Controversias hinc inde inter Vicinos intercedentes Summario processu pro Jure et Justitia decidendi, definiendi et assopiendi, omnesque causas dissidiorum in posterum amovendi; praesertim inter Dnum Comitem Sapieha Starosta Bobruyski et Dominum Comitem de Hatsfeldt et Gleichen; tum inter Dnum Capitaneum Olsztinensem et

Comitel

Comitem Rotulnicki et Ejus Villam Boronow; item inter praefatum Dnum Comitem de Hatsfeldt et Dominum Comitem Burghaus atque Dnum Andream Zakrzewski; nec non inter Dominam Wężykowa Castellanam Vielunensem et Bona Ejus praszka, et Bona Ducatus Silesiae Oppidum gorzew, nowa Wieś, et alia —. —.

Secundo. — In Consilio Magno Varsaviensi Anno 1710. et Comitiis Generalibus Año 1712. conquesti sunt Incolae Regni poloniae super diminutione Tonnarum Vini de Hungaria procedentium, quae non continebant in se nisi Mensuras Vini Quinquaginta; et hac de re facta propositio Domino Principi de Frausten, qui effecit apud Sacram Caesaream Majestatem ut augerentur Tonnae ad Mensuras Sexaginta et Antalia ad Mensuras triginta; quod Status Hungariae observabant per duos vel tres circiter Annos. Verum quoniam nunc ad antiquum abusum deventum est, et minores Tonnae ad Regnū poloniae invehuntur per quod Incolae Regni damnificantur: proinde exoptatur, quatenus Sacra Caesarea Majestas Dignetur Statibus Hungariae demandare, ut sexaginta mensurarum polonicalium Tonnas, Antalia vero triginta mensurarum extruant et Vino impleant, sub Confiscatione minorum tonnarum; neve Incoli poloni majoribus accisis quam Subditi Sacrae Caesareae Majestatis graventur. praeterea Subditi poloni in Confiniis Hungariae degentes in Hungariam profugi, ibi patrocinium et protectionem inveniunt, nec Dominis proprietariis reddantur; imo in poloniam cum aliis associatis excurrentes furta et latrocinia patrant, nullaque querulantibus administratur Justitia! proinde ut Dominis Directis extradantur Incolae Regni poloniae desiderant — . — . — . — .

Tertio. Capitaneus Glogoviensis contra Josephum gorczyński Abbatem paradiensem et totum Monasterium non ita pridem, non tantum impracticatam inhibitionem extradidit, ne Idem Abbas tanquam Nominatus Regius Suscipiatur, ex eo quod quasi contra Alternatam quandam ex Statuto Sigismundi primi Obsoleto et posterioribus Regni Legibus Sublato, praetensam inter polonos et Germanos nunquā exercitam Nominatio Ejusdem Abbatis facta sit; verum etiam Decretum Sequestrationis Bonorum Abbatialium in Ducatu Silesiae existentium promulgavit, et de facto eadem Bona Sequestravit, aliaque praejudicia et gravamina intulit. proinde quatenus hujusmodi attenta tanquam Jura Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae enormiter laedentia, removeantur, Inhibitio propria emanata ad Sequestrum revocetur, Spoliumque Sequestratarum Villarum ante omnia restituatur —. — . — . — .

Quarto. — Conventus Religiosorum Ordinis praedicatorum ac Religiosarum Virginum S. Dominici in Silesia, ab origine Fundationum Suarum ad Religiosum provincialem polonum Spectabant, et modo primum tempore Revolutionis hoc in Regno poloniae circa Annum 1707. Isti Conventus provinciali polono adempti et alteri nempe

Boher

— " — Bohemiae applicati sunt; ut provincialis poloni Jurisdictioni restituantur .—. Similiter duo Conventus Franciscanorum in Silesia Opolij et Bitomiae ab origine fundationum ad provincialem polonum spectantes ab Anno 1707. in Regimine Spirituali turbantur; ne itaque provincialis Polonus Ejusque Visitatio impediatur. – pariter et alii duo Conventus patrum minorum Strictioris Observantiae apud S. Annam, eandem patiuntur sortem; quod in Illis impediatur Visitatio provincialis poloni .– Conventus Strzebnicensis fundatus a Principibus Polonis Henrico Barbato dicto quoad temporalia, et a S. Hedvige Ejusdem principis Consorte quoad Spiritualia; semper tam moniales polonas quam Abbatissas habuit: nunc ad malas informationes polonae magnas patiuntur turbationes, et ad eligendam Abbatissam Germanam in Anno 1706. sunt violenter coactae; et cum postfata Illius Abbatissam polonam sibi elegissent, Decreto quodam prohibitae sunt ne in futurum polonam in Abbatissam solum germanam eligant, tum quoque polonas ad erudiendum vel Religionem Suscipiendum in hoc Conventu interdictum: ut itaque haec praejudicia amoveantur, et circa Jura Sua ac Consuetudines Antiquas Conventus praenominati conserventur: cum et in Regno antiquus Status observetur inter Religiosos, nominatim S. pauli primi Eremitae et Cartusianorum qui tam in Regno hoc quam M̃o Ducatu Lit.ae a germanis Superioribus Visitantur — . — . — . —.

Quinto. Summa dicta Neapolitana quatuor centenorum et triginta millium Talerorum Imperialium cum provisione Decem a Ceritum, Serenissimum olim Sigismundum Augustum Regem poloniae, post fata Serenissimae Bonae Sfortiae Joannis Galliacei Ducis Mediolanensis et Izabellae Arragoniae Reginae Neapolitanae Filiae, Sigismundi vero primi Regis poloniae Secundo voto Consortis Matris Suae, uti Filium concernens, demum ad Sigismundum Tertium Regem poloniae ex Catharina Sigismundi Augusti Sorore germana Joannis Regis Sueciae Consorte procreatum filium jure Successionis naturalis Devoluta, tandem per Eundem Sigismundum Tertium pretio Coronae Regni Pactis Conventis Reipublicae Donata, a qua Serenissimi Reges poloniae videlicet Idem Sigismundus III. ac Josius Filii Vladislaus et Casimirus ex permissione Reipublicae percipiebant proventus, post Obitum vero Ejusdem Serenissimi Casimiri Regis poloniae statim Respublica Easdem sibi Summas Debitas sine omni mora ab antecessoribus Augustissimae Majestatis requisivit, quas etiam stante vita Ejusdem Casimiri Regis postquam Regno abdicasset per Illm̃ olim Olszewski Episcopum Culmensem præcavit sibi Securitatem hujus Summae, ac postea saepius Instantias Suas videlicet per Illm̃ olim Latuski Episcopum Varmiensem et patrem Votta Soc. Jesu tum per alios renovavit, et mandata ab Antecessoribus Augustissimae Mjtis pro indilata satisfactione obtinuit, quae quoniam non sunt sortita effectum, iterum Anno 1714. per Illm̃ et Reverdm̃ Christophorum

Szembek Episcopum Livoniae nunc Vladislaviensem suas renovavit Jnstantias ad = felicitèr Jmperantem Augustissimam Mjtem; quarum Jnstantiarum, Jurium et praetensionum Reipublicae Sacra Caesarea Majestas agnovit realitatem et soliditatem, dum praetensionem Gallorum circa Tractatum Badensem Jus sibi ad eandem Summam praetendentium Jure Regni poloniae explodi mandavit: Ut ergo hoc negotium diutius non protrahatur imo quam citissime satisfactio fiat Summaque cum provisionibus Reipublicae solvatur repetitis Jnstantiis urgetur. — . — . — . — . — . —

Sexto. — Serenissimus Regius Princeps Poloniae Jacobus locatus Summas per Serenissimum olim Divae memoriae Regem Joannem III. parentem Suum Desideratissimum Juregue Regni poloniae inscriptas circa initum matrimonium Suum cu Serenissima neosponsa Divae Memoriae Principe Neoburgica in Ducatu Olaviensi, easque speciali ratificatione Augustissimorum Divae memoriae Leopoldi I. et Josephi Jmperatorum habuit signatas, videlicet Quingentorum millium florenorum Rhenensium. De quibus Bonis stante matrimonio Suo gaudebat pleno Jure et secura quiete inviolabiliter suis reditibus ac provisionibus praescriptis; immediate vero ante facta Serenissimae Consortis Suae Excelsa Camera Silesiae ex quadâ occasione adinventa, proventus omnes dicti Ducatus Olaviensis sequestravit eosdemque per aliquot annos intercepit, nec ad ullum usum-fructum de Jisdem Bonis percipiendis Serenissimum Regium Principem admittit et ad hoc usque tempus intercepit. Quo motivo ad Sacram Regiam Majestatem et Jnclytam Rempublicam congregati Palatinatuum Regni Ordines inter Desideria Sua praesentibus Comitiis Regni generalibus comparentes et ad unum votum concurrentes hocce praejudicium Eidem injuriose illatum exposuerunt, quatenus Stantibus tam firmi Contractus pro parte dicti Regii Principis tot Senatorum Ministrorumque Regni Manibus corroborati Conditionibus, ad validas Sacrae Regiae Majestatis nec non Senatorii et Equestris Ordinu Jnstantiales ad Sacram Caesaream Majestatem, aut pacifica possessione reinductionegue plenaria Eorundem Bonorum cum omnibus Usibus et fructibus sic ut ante; reintegrari possit, aut etiam levata de Jisdem Summa Capitali integra cum refusione omnium proventuum retentorum propter intervenientia aliqua debita per Eundem Serenissimum principem pacificanda restitui et satisfieri valeat. — . —

Septimo. Sunt et alia Regni Poloniae Jncolarum desideria; videlicet Domini palatini Culmensis Capitanei Lipnicensis ratione non administrationis Justitiae pe Excelsam Cameram Silesiae, tum ratione non executionis Decretorum per Pohla civem Lipnicensem obtentorum: praeterea Dñi palatini Kijoviensis ratione Exactionis et Depositi Violationis, Justitiaegue non administrationis —. Cum Dñi Chniszek Supre

Reg

— " — = Regni poloniae Mareschalci ratione Successionis ad Bona in Austria Superiore sita, derelicta morte olim Sidoniae Ursulae Comitissae de Ottemberg Conjugis olim Dñi Mniszek Supremi Regni poloniae Culinae praefecti uti Legitimi Successoris se se concernentis, Decretis Augustissimorum Imperatorum evicta ac Executionem ac Satisfactionem expectantia —. — . — . — . — . — . — . — .

234.) Responsum, Quod infra Scriptus Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Majestatis Minister Plenipotentiarius, ad puncta quae Ordinum Regni Poloniae Deputati in Conferentia Publica die 22da Mensis Novembris nuper exposuerunt, reddidit die 6ta Decembris Anno 1724. — . —.

Cum Sacra Caesarea et Regia Catholica Majestas Augustissimus et Clementissimus Dominus meus Concordiae et pacis amantissimus, inter praecipuas Regiminis Sui curas atte Cordi infixum habeat cum Sacra Regia Majestate et Inclyta Regni poloniarum Republica indissolubili amicitia et tranquilla vicinitate vivere, idque non nudis solũ verbis delineare, sed et opere et factis ex Innato Augustissimae Domui Austriacae erga Serenissimos Reges et Inclytam Rempublicam Ejusque Conservationem tenerrimo affectu tam per gloriosissimos Suos Antecessores quam per se in turbidissimis retro et novissimis ut constat temporibus remonstrare non praetermiserit, nullamque ansam huic amicitiae contrariam in minimo dedisse aut a suis dari permisisse sibi conscius sit: ita eo minus dubitandum est, Eundem et media quae ad tuendum ulterius hunc finem et purganda si quae inter utrinque Regnorum et Ditionum Incolas intercesserunt discrimina Communibus Consiliis apta videbantur, prono animo amplexurum fore. — . — . —.

Quod igitur Concernit propositionem, quatenus ex utraque parte constituantur Commissarii cum potestate Controversias Limitum aliasque coincidentes querelas Summario processu pro Jure et Justitia Decidendi, causasque dissidiorum in posterum amovendi; Sacra Caesarea et Regia Catholica Majestas non detrectabitur, imo accelerare satagetiam bonam et aequam utrinque Intentionem, dummodo de tempore congruo, ratione et modo, quò facilius sine Strepitu a paucis personis et citra ambages tale negotiũ expediri et moles Expensarum restringi queat, ante conveniatur. — . — . — . — . —.

Circa Casus autem Specificos, praesertim Dominum Starosta Bobruyski Comitem de Sapieha et Dominum Comitem de Hatsfeldt et Gleichen, in propatulo est, praenominatum Dominum Starosta reiteratis saepius benignis admonitionibus ut a turbatione Limitum factisque Violentiis desisteret toties quoties in tantum restitisse, ut

Sacra

Sacra Caesarea et Regia Catholica Majestas manu tandem valida in Ipsum animadvertere, finesque Silesiae sartos et tectos conservare lacessita et coacta fuerit. Et cum Idem Dominus Starosta denuo novis Invasionibus eosdem fines Silesiae transgredi, et Transactionem inter se et Dominum Comitem de Hatsfeldt Anno 1719. initam excedere, insignemque tam Quercuum quam abietum aliarumque Arborum copiam intra Territorium hujus Ducatus caedi et auferri curavit, interpellatus vero ab Inclyta Suprema Silesiae Curia vulgo Ober-amt, ut Ligna ad locum unde succisa fuerunt restitueret, non tantum hucusque renuere, ſ: nec habita attentione ad id quod a Sacrae Caesareae et Regiae Catholicae Majestatis Ministro Residente Libero Barone de Martels Magnati et Supremo Regni Cancellario Domino Szembek sub data 27. Julij 1724. a. fusius demonstratum est :/ sed insuper in facie Comitiorum et coram Regio et Inclyto Polonarum Reipublicae Ministerio, ac si praefata Transactio a Domino Comite de Hatsfeldt primo loco violata et minae ex parte Silesiae de ulterioribus infractionibus breviter perpetrandis factae essent, callide congueri non veritus sit? considerandum relinquo, an Ejusmodi novissima pejora prioribus attentata sufficere non possent longanimitatem Sacrae Caesareae et Regiae Catholicae etJtis Dñi mei Clementissimi denuo conciliare? — . .

Circa Differentias inter Dominum Capitaneum Olstinensem et Dñum Comitem Rotulinski, quae Anno 1719. ventilatae sunt; ex Informationibus ab Eodem Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Majestatis Ministro Residente porrectis, luculenter demonstratum est: Ipsum Dominum Capitaneum Olsztinensem non gravatum sed gravantem extitisse! Ad reliquas vero Querelas quae ulterius nominatim ad finem hujus articuli continentur Informationem ab Aulae Caesareae Inclytis Dicasteriis petam instructusque desuper punctatim respondebo. Interim Silentio etiam praetereundum non est: Quod et Regni Poloniae Incolae non minus contra Spem et expectationem in Limites Hungariae et Silesiae audacter peccare, variaque damna Incolis et Subditis Sacrae Caesareae et Regiae Catholicae Majestatis inferre non pretermiserint; quorum excessus quam et plures alias a polonis in Hungariae et Silesiae finitimis exercitas rapinas et violentias jam Superioribus abhinc annis Ministri Caesarei in praesenti factorum Specie quae Sub Litera A consignata est, saepius conquesti sunt: cumque nulla desuper hactenus secuta satisfactione, novae in praejudicium publicum et Privatorum Ejusdem Regni et Ducatus Incolarum accreverint Injuriae, uti in Scripto Seorsivo sub Litera B. notatum reperietur. Securissime quoque sibi confidit Sacra Caesarea et Regia Catholica Majestas a Serenissimo Rege et Inclyta Republica tam anterius attentata quam expost innovata gravamina identidem ante reassumptionem Limitatorum Comitiorum exemplari Justitia adhuc reparatum iri — . — . — . — . — . — . — . — . — .

Ad Secundum. Ut Tonnae Vini de Hungaria procedentis ad mensuras Sexa
ginta

— " — Sexaginta et Antalia ad Triginta exstruantur et impleantur; jam Anno 1719. ex parte Status Cameralis Superioris Hungariae publicationes per omnes Comitatus et Regias Liberasque Civitates juxta mandatum Caesareo Regium factae sunt: ut quodlibet solitum vini vas tres urnas pasonienses sine defectu mensurae pro justo et aequo in se continere debeat: eadem mandata hoc anno iterum quantum ex adjecta copia Responsoriarum sub Litera C. ab Administratore Camerae Scepusiensis ad praedictum Sacrae Caesareae Majestatis Residentem patet repetita fuisse non dubito. Continentur autem in dictis Responsoriis rationes non modicae quibus Ipsi Quaestores Regni poloniae quâ et plures Poloni Vina in Hungaria ementes inculpari, Isdemque defectus Vasorum et Mensurarum qui in Polonia comperiuntur non postremo loco attribui possunt. ne autem Incolae. majoribus accisis quam Subditi Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Majestatis graventur, aequa est petitio; et si parem inde Justitiam experti non essent, specificos de contrario casus expecto. Suadet Sibi Alte nominata Sacra Caesarea et Regia Catholica Majestas a Serenissimo Potentissimoque Rege et Inclytis Regni Statibus nõ minus abusus qui circa Commercium irreperunt serio corrigendos et Pacta antiqua, Super eõdẽ inter utrinque Dominatuum et provinciarum Subditos libere exercendo, deinceps Sanctius observanda fore. Ardenter enim Mercatores speciatim Vratislavienses desiderant, ut in Suis a Serenissimis Poloniarum Regibus obtentis Privilegiis tuti conserventur, sublatisque libero Commerciorum Cursui interjectis Impedimentis, vectigalia immodica, quorum violentae Extorsiones, Executiones et iniquissima repressalia Commercium Silesiae cum Russia Regno poloniarum ipsimet fertilissimum vix non penitus profligarunt, aequo moderamine diminuantur, restauratagque Negotiorum Libertate damnificati quorum non levis momenti querelas ante citatae Literae A. et B. fusius continent, sine ulteriori mora debita Satisfactione beentur — . — . — . — . — . — . — . — . —.

De profugis ex Polonia in Hungariam Accolis et Subditis, quinimo etiam specifice docendum erit, qualesnam illi sint? quibus Dominis se subtraxerint? et apud quos illicita sustentacula et protectiones invenerint? sollicitegue desuper curabo ut Dominis Suis restituantur. Circa eos qui ex Dominiis Sacrae Caesareae Regiaegue Catholicae Majestatis Haereditariis et praecipue ex Silesiae Ducatu copiose in poloniam aufugerunt ibigue foventur, et quorum hucusque retentorum ingens numerus in praenominatis Literis A. et B. comprehenditur, mihi vicissim parẽ Industriam et Justitiam promittens — . — . — . — . — . — . — . — .

<u>Ad Tertium</u>. Scilicet gravamen Abbatis et Ecclesiae Paradisiensis, quamvis Sacra Caesarea et Regia Catholica Majestas non sine gravissimis Causis unam alteramq; Inhibitionem fieri curaverit, actualiter de Medijs cogitatur quibus Res et Desideria

Abbat

Abbatis, ut Ipsi constat, complanari et ad bonum finem perduci poterunt —. —. —.

Ad Quartum. Quod comprehendit querelam de quibusdam Conventibus in Superiori Silesia sitis, et interdicta Conventualibus receptione Visitatoris Poloni; procul dubio Sacra Caesarea Regiaque Catholica Majestas, nisi aliae rationes in contrarium militent, demandabit ea, quae respectu admissionis Visitatorum ex Suis Haereditariis Regnis et Provinciis in Regno Poloniae observari et in usu esse animadvertet: quo desuper Instructionis mandata experiri non deficiam. —.

Quod concernit passum Coenobii Sanctimonialium in Trebniz; memoria obsoletum non est, quidnam ab olim memorata Sacra Caesarea et Regia Catholica Majestate paucis abhinc annis ad iteratas Instantias Rndmi et Excellmi Domini Christophori Szembek Serenissimi Regis et Inclytae Reipublicae Poloniarum Plenipotentiario responsum sit; a quibus tam per gloriosissimos Suos Antecessores quam demum per se Ipsam in eõlumentum hujus Coenobii coeptis Resolutionibus recedere, dispositionesque legitime factas rursus dirimere, neque congruum neque practicabile foret: assumptumque iri sperat Sua Sacra Caesarea et Rã Catholica Majestas in Suae erga gentem polonicam immotae propensionis notabile specimen, quod in tam numeroso Conventu in Terris Suis Haereditariis sito unam tertiam polonarum Virginum suscipi et Sacro Ordini initiari permittat; cum inficiari n possit Coenobium hoc a fundationis origine principaliter ratione Bonorum primae fundationi applicatorum ad Ducatum Silesiae per continuatam aliquot saeculorum Seriem pertinuisse.

Ad Quintum, Sextum, et Septimum. Quod praetensionem ita dictae Summae Neapolitanae nec non Serenissimi Regii Principis Jacobi locatas pecuniae Summas sequestrationi adhuc obnoxias, et Magnatis Regnique Poloniae Marschalci Domini Mniszek, aliorumque Regni Poloniae Incolarum sub articulo Septimo comprehensa desideria concernit; itidem Informationem ab Aula Caesarea implorabo, desuperque sicut anteriolo ribus respondere contendam. Ulteriora si quid adhuc pro Re jam nata aut nascenti, gravaminum loco exponendum foret reservando —. —. —. —. —. —.

Sacra Regia Majestas et Inclyta Respublica gratiae mihi habebunt si hac occasione causam et petita Srmae Electoralis Palatinae et Sulzbacensis Principis Elisabethae Christinae de Bonis in Magno Ducatu Lithvaniae sitis, Ipsamque Jure naturali et haereditario afficientibus ut juxta Leges Regni et novellas Constitutiones Anni 1717. et 1718. gaudeant, ac in pacifica eorum possessione Eadem Srma Princeps non interturbetur; Causaque Illmis Comitibus Sapieha Marschalco Supremo et Dapifero M. D. Litt. aliisque praetensis Competitoribus occasione horum Bonorum ad Comitia Regni generalia intentata, ibidem in Comitiis disjudicetur, prout a Sacra Caesarea et Regia Catholica Majestate Clementissimo Domino Meo in Mandatis habeo, ulteriori

prote

— " — =protectioni et Tutamini demississimo quo par est Respectu enixe commendo.

Franciscus Carolus Comes Wratislaw et Mitrowitz. —.-

Litera A. —. 235.) Gravaminatione Spoliorū et Invasionū.

Primo. —. Anno 1680. Die 6ta Junij. Per generosos Melchiorem Castellanum Siradiensem et Casimirum a Grudna Grudziński Fratres germanos in via publica tribus ante Urbem Bremberg milliaribus perpetratum est Spolium: nam assumpta Judæorū iniqua causa cum quindecem armatis hominibus, sex Vratislavia Gedanum tendentes currus variis Mercibus Onustos aggressi sunt. Equis Pedemmicum abductis, mercibusque cum Damnis et Expensis pretium Viginti millia Imperialium excedentibus ablatis. Et quamvis in Conventione Regni Generali Anno 1681. ad restitutionem Mercium et solutionem pretii Distractarum uti et refusionem Damnorum et expensarum in Judicio Lanciciensi moderandarum Sub poena perpetuae Banitionis Damnati fuerint, variis tamen tergiversationibus Regium Executionis Decretum a Reis elusum, et nulla penitus a damnificatis tot laboribus et expensis quaesita Satisfactio impetrata est. —.

Secundo. Anno 1710. Die 6. Aprilis. Notabilis Injuria facta est per Milites Generosi Francisci Gotuchowski tunc temporis Centurionis Sub Regimine Illmi Dñi Belli Ducis Regni Sieniawski Gnōso Joanni Mauritio de Franckenberg, cujus Residentiam in Bono Suo Gustaw dicto ad mediam noctis furibundo impetu invaserunt, familiam Ejus et Conjugem Verberibus affecerunt, et ablata argentea aliaque Supellectile, Dictum Franckenberg frameatum ictibus in Capite graviter laesum junctis post tergum manibus, morte saepius comminata per multa devia Boleslaviam ad praefatum Gotuchowski Violentiae hujus Authorem deduxerunt: qui Eum a se prius dimittere noluit quam Eidem Ducentos aureos sub specie Litri exolvendos promisisset; 2036 Imperialium Summam excedentis Spolii nulla hucusque Satisfactio secuta.

Tertio. —. Eodem Anno die 28. Mensis Julij. Quidam Bielizki Judaei iniquâ causâ assumens in Civitate Damno transeuntes Quadrigas Vratislavienses una cum Curribus, Equis et Mercibus arrestari fecit, segue ulterius repressaliis usurum audacter est comminatus — . — . — . — . — . — . — . — . —

Quarto. Joannes Succamerarius Lanciciensis, nec non Sebastianus et Joannes Sigismundus de Skrzyno Skrzyński Anno 1711. die 8va Mensis Novembris Dynastiam Wartenbergensem invāserunt, ibique sub arrogato sibi Tutorio pupillorum Skrzynscianorum Titulo, ex publicis pascuis octuaginta sex Equos in Poloniā abegerunt. —.

Quinto. Ex Ejusdem Dynastiae Territorio a Nobili quodam Wingerski nomine Mense Augusto 1713. tres Equi abacti sunt. —. —. —. —.-

Sexto

Sexto. Anno 1716. Die 27. Maij. Generosus de Krenski Capitaneus Terrestris in = —
= Stawczyn, ultra priora contra Civitatem Wartenbergensem attentata, iterato prae=
= sumere ausus est per Suum Juniorem Filium et homines secum Ductos, praedii
Wioske nuncupati, et aliorum complurium hominum pecora ad 20. partes violento modo
ex Sylva de pascuis abigere et in Poloniam compellere; pro quibus recuperandis praefati
praedii conductos 29. Joachimicos seu 58. florenos Rhenenses denuo exolvere coactus est,
ita ut quantum illicite exortum ad 260. florenos cum illis vero 229. flo: quos prefatus
Dnus Capitaneus ob non rite praestitam evictionem, penes restitutionem elocati prædii
Civitati liquide obligatus remansit ad quadringentos octuaginta novem florenos Rhenen-
ses se extendat. — . — . — . — . — . — . — . — . — . — .

Septimo. Die 30. Mensis Augusti varii Excessus et Jrruptiones in dilesica confinia
a Confoederatorum copiis perpatratae sunt: ubi praedium Libero Baroni de Schwei=
dnitz proprium exspoliatum est: alibi etiam equi abacti: nec non a Polonico presidio,
Kargae Gleymij prata invasa sunt, et illius loci Rusticis foenum violenter ablatum est.

Octavo. Profugi ex Dominiis Caesareis' et Silesiae Ducatu Subditi presertim ex
provincia Cruciburgiensi et Pisthnensi Poloniae finitimis non tantum recipiuntur et
foventur, sed etiam quando a Dominis Suis reclamantur, negantur adesse. Insuper Bona
eorundem mobilia vi vel clam in Poloniam transvehuntur; et quod plus est alii exem=
plo ad similem fugam et illicitam transmigrationem palam alliciuntur et incitantur:
quod malum adeo invaluit, ut postremis his annis ex praedictis tantum duobus Distri-
ctibus plus quam 280. Subditi absque faeminarum et Liberorum numero in Poloniam
emigrasse, nec reclamantibus Dominis restitutos esse, constet —. — . — . —.

Nono. —. Cum Pellioni cuidam in Bugdey, ob violatum Jnterdictum Caesa=
reum per Officiales Provinciae Festenbergienses legitime confiscatus fuerit, Currus
cum duobus equis subdole Sale oneratus nobilis quidam Polonus nomine Barto=
slewski non minus violenter quam injuste attentavit; nobiles Duos Silesiticos nempe
Christophorum Conradum de Progiel et Georgium Sigismundum de Panivitz sub specie
venalis foeni fallaciter ad se allicere, et eorundem de insidiis ne quicquam cogitantium,
nobilium, equos octo et Currus Duos detineri, famulosque Verberibus miserrime ex=
cipi jussit: et non attentis quibusvis Jnterpellationibus et amicis Requisitionibus,
Equos illos continuo renuit relaxare: quare suprafati Duo Nobiles Silesitici dum ami-
cas Illorum Remonstrationes et petitiones frustraneas esse viderunt, necessitati fuerunt
licita vi equos et Currus Suos recuperare. Quia vero memoratus Nobilis Bartoslewski
equos istos et Currus in gravissimis itineribus, dum ingentia pondera ferri ad diversa
loca trahere debuerint, taliter destruxit, ut nobiles Silesitici ejsdem ulterius uti ne=
queant; Damnum per hoc 400. Jmperiales excedens Ipsis nobilibus illatum est. —. —.

Decimo. —. Anno 1714. sub finem Aprilis. Eo quod Fur quidam ignotus, postq

—"— = podstarostae tum temporis Rieckenski in nundinis Militschensibus equum abstulerit; Idem podstarosta non tantum ad Mediatorem Geloniorum et Comitis de Maltzhan, Judaeum qui commercii et negotiorum Suorum gratia in Poloniam profectus erat, in via publica arrestavit et in Oziecków secum abduxit, ibidem etiam in durissimo carcere tandiu detinuit, donec Judæus Iste triginta Imperiales exolverit. —. —. —.

Undecimo. —. Anno 1715. 2da Junij. posteaquam Dominus Lakrzewski in Duppin et Domaratschultz Actionem contra nobilem quendam Silesiticum de Helmrich dictum coram de Vita ejusdem instantia nempe Domino Comite de Maltzhan instituit; ibidemque bene examinata Causa non vero ad mentem et libitum Actoris lata fuit Sententia; curavit praefatus Dominus Lakrzewski pecora Domini Comitis de Maltzhan Nr 62. per duodecem armatos Viros ex Dominio saepefati Domini Comitis et prato Communi in pagum Dommoratschultz abigi, eademque tam diu detinuit donec omnia quæcunque voluit obtinuerit —. —. —. —. —. —.

Duodecimo. —. Eodem Anno 1715. Jussit Idem Dñus Lakrzewski nobilis cujusdam Silesitici de Niesemenschel dicti, molitorem molinae Alatae qui Dño Suo ultra 80. Imperialibus ex debito obstrictus erat, juxta propria Molitoris ejusdem asserta, de nocte manu armata abripi et in Bonum Suum Domarathschultz in Poloniam aduci —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

Decimotertio. Pari Authoritate propria, et ex ea ratione quod Judæus Lathoschinensis Joseph-Jacob, cum Suo ex pignore contra Haeredes Gallecienses coram Dño Comite de Maltzhan. indebite et injuste praetenso debito remissus fuerit; arrestavit et abripuit nobilis quidam Polonus Stephanus Durin dictus Matheum Herlebrodt Civem Militschensem cum Curru et equis in Cotoschin, miserumque Civem tandiu inferris detinuit, donec Judeo aliquid concessû fuerit. Currum vero et equos totaliter Destruxit —.

Decimoquarto. Anno 1716. in Septembri contigit; ut plures Poloni aliquot Cives Militschenses ad nundinas in Sacne tendentes non procul a Schlippe aggressi fuerint, illosque omnes adegerint cum equis et Curribus diversis Mercibus onustis in praedium Dominale Koinense vehi; quo facto quatuor meliores equos ex ea ratione abstulerunt, quod sex mensurae vulgo Schaffel frumenti ob non solutam accisam fuerint confiscatae; et detinuerunt quatuor hos equos in tantum donec in medio Ebris ejusdem Anni pretium frumenti confiscati ex Cassa Accisali refusum fuerit. —. —.

Decimo-quinto. Anno 1718. die 3. Julij. Praesumpsit Arrendator Starostiae Olsteinensis in Sacrae Caesareae Majestatis Ducatu Silesiae Oppoliensi D. Comiti de Puckler appertinens Bonum Caminitz non tantum coadunatis armatis hominibus invadere, et prata penes Starcze et Rudniki agros insuper et quidquid frugum in his repertum est devastare et diripere, ingensque Domino loci et Subditis Ejus damnum infligere; sed etiam quod plus est, ingentem et ad medium milliare se

extende

extendentem terrae portionem sub vano praetextu et colore ac si illa ad Staro= stiam Olsteinensem et sic quoque ad Regnum Poloniae pertineret, propria Authoritate sibi vindicare, limites antiquos invertere, et novos pro libitu et arbitrio suo ponere, attentavit, addita Comminatione audaci Executionis contra omnes qui limites illos praetensos transgredi praesumerent. — . — . — . — . — . —

236) Copia Responsoriarum ab Administratore Camerae Scepusiensis Caesareae Libero Barone de Mednyariski ratione Vasorū vini ad justam mensuram conficiendo= rum, 26a Julij 1724. Anno, ad Me Liberum Baronem de Martels Datarum. — . — . — . —

Debito cum honore percepi Illustrissimae Dominationis Vestrae de 8ma praesentis Varsavia ad me datas. Recte in hisce Bonis meis in limitibus Poloniarum consti= tutis, quorum tenorem quidnam ratione Vasorum iterum non adjustam mensuram ve= rum de Anno in annum in minori quantitate, in hisce Regni Hungariae partibus con= fici coeptorum, mihi insinuare, quam et quales ponderosas et ad Altissimum Servitium Caesa= reo-Regium Augustissimi nostri Dñi Domini Clementissimi, quam et ipsum bonum publi= cum harum partium tangentes reflexiones in medium adducere Platueriae abunde intellexi. - Factae fuerant omnino adhuc in anno 1719. ex parte Status Cameralis Supe= rioris Hungariae publicationes per omnes inclytos Comitatus quam et Regias liberasque Civitates harum Regni partium juxta Clementissimum Mandatum Caesareo-Regium, quodvis solitum vini vas tres urnas Pasonienses sine defectu mensurae pro justo et aequo in se continere debere: et ne quispiam justam mensuram Vasorum ignorare quo= dam modo semel excusare queat, etiam mensuram trium urnarum Pasoniensium germanica lingua vulgo Eisir nuncupatae, per omnes harum partium Regni Hungariae Superioris Comitatus et Regias Civitates, ultra centum Exemplarium Cassoviae prepa= ratorum pro quorumvis securiori directione seorsive transmissae extitere; quae etiam mensurae aliquo tempore universim observatae fuere. Gnaudivi ego quoque, nonnullos in priorem defectum abusus minus justae mensurae Vasorum demio devenisse. Hinc ad Aestimatissimam Insinuationem Illustrissimae Dominationis Vestrae non intermit= tam proxime Cassoviam rediturus novas intimationes ad omnes partes et loca debita harum partium sub graviori comminatione Authoritate Regia instituendi serii remedii cameraliter primi Jus expedire curare. Interim Illmae Dñtoni Vrae pro sui Informatione id quoque obsequiose praesentibus reinsinuandum habeo. Josos

Quaestor

— „ — = Quaestores Regni Poloniarum quam et plures Dños Polonos vina in Hungaria ementes in eo culpari posse, et Jisdem non postreme defectum Vasorum in polonia expertum attribui posse, quòd plures non vina meliora Submontana dicta circa Tokainum procreata verum ex deterioribus promontoriis ob vilitatem pretii plura exigua vina coemere solerent, quae prioribus temporibus in Poloniam non facile emebantur et vehebantur verum praestantiora Vina Submontana dicta, quorũ Vasa etiam de praesenti plurimum justam mensuram in se continent. praementionata vero vilia vina nonnisi Educillis Dominorum Terrestrium intra hocce Regnum Hungariae distrahebantur. Et ideo respectu talium vilium vinorum mensurae exiguae habebitur reflexio: cum quisque Dominorum Terrestrium ex Educillis Suis in statim mensuratis Vasis ab Educillatoribus Suis rationes exigere soleret; aut etiam vasatim distracta viliora Vina intra Regnum a ratione quantitatis vasorum Emptori pro occasione habita venundari solerent! Jam semel ante aliquos annos insinuaveram Illmæ Dñtioni Vrae, pro ẽductione Vinorum vilium ex Regno hocce Hungariae per Quaestores praesertim graecos in Regno Poloniarũ constitutos quaestum exercentes, quam plurimae defraudationes fiant, ubi vili vino nonnulli, et fortitudinem quam et dulcedinem artificiose conficiendo addere sciunt, et tali confecto vino utentibus destructio plurimum sanitatis et ærarsupii in Polonia causaretur. Hinc non alia presertim Questores in Regno Poloniarum constituti verum praestantiora Submontana dicta Vina coemere deberent; in quibus et bonitatem atque praestantiam quam et justam Mensuram Vasorum invenirent! Secundus defectus est in ipsis Vinorum Emptoribus Dominis Polonis hocce Regnum Hungariae subintrantibus: quodsi etenim in emptione Vinorum quodpiam Vas Vini non justae Mensurae esse advertit, quare tale Vas vini emit? aut vero ubi quepiam Vasa Vini non justae Mensurae emunt, quare non indicant Camerae Cassoviensi talem defectum? et nomen Venditoris talis defectuosa Vasa habentis? —. Scirem sane talem Venditorem Emptores injusta mensura defraudantem, suo modo invenire, et ad satisfaciendum Dño Polono Emptori quoad defectuosam Mensuram Vasorum compellere et exempla statuere. Quod ipsum Dñis polonis Eptoribus pro securitate et avertendo ulteriori damno in Mensura Vasorum suggeri posset. Adhibebo interea omnia excogitabilia media in praemissis pro salutari remedio. Qui pro omnibus occasionibus honori et fortunae meae reputabo praetitulatae Dominationis Vestrae Mandatis in omni observantia satisfacere et in hisce partibus inservire et gratificari posse. Me his ulterioribus favoribus perquam obsequiose commendans perseverare cupio. Ejusdem

Illus

Illustrissimae Dominationis Vestrae Servus Obsequentissimus, Paul Leop. —— Baron Medyanski. Dunavecz 26. Julij 1724. Anno —. —. —. —.

237.) Gravamina contra Transgressores Limitum Silesiae An. 1724. exposita.

Anno 1721. venit Dominus Bojanowski Starosta Gnesnensis una cum fratre Suo in pagum Silesiae Köningern Domino de Konigsdorff proprium; et cum ibi subditam quandam absente memorato loci Domino quaerens non inveniret, praetorem pagi e domo Sua vocatum Ejus loco capere secumque abducere molitus est: cum autem Jste in domum Suam tanquam tutissimum cuilibet receptaculum se reciperet, portam Dmimus vi effringere tentavit, actuque effregit, neque citius nisi excitato ab occurrentibus alijs hominibus rumore secessit, minatus se paulo post redituru[m] dom[u]m Ejus incensurum.

=Jdem Dñus Starosta transportatione Signorum granitialium Limites versus Civitatem Glogan praevaricari aggressus est. Cum autem postea uti Dicitur in priore Statum reposuerit, a querela quidem utrinque cessatum est: illud autem quod differentiae reliquum est, intermissa commissione s: quae fieri pridem potuisset si nominati ex parte Domini Starostae Commissarii Statuto invicem tempore comparuissent s decidendum adhuc restat. —

238.) Gravamina circa Laesiones et Damna quae Incolis et Subditis Sacrae Caesareae et Regiae Catholicae Majestatis in Hungaria et Silesia degentibus noviter illata sunt. —. —. —.

Proficiscebatur Anno 1720. Mercator Lignicensis Julius Philippus Helwig in polo-niam; ubi Siniavam versus Hungariae Confinia veniens, Ejus merces Authore Lesnensium Senione Judaeo Marco placht, sub praetextu debiti cujusdam vilioris et illiquidi arrestatae fuerunt. Quaesivit hucusque, ex hac injusta et Compactatis publicis e diametro contraria Mercium Suarum detentione laesus mercator non sine maximis impensis, damni illati restitutionem et Satisfactionem; quae Ipsi, Intercedente ex Mandato Sacrae Caesareae Majestatis Ministro Residente Libero Barone de Martels adjudicata fuit: eam tamen ob continuas Judaei tergiversationes obtinere non potuit; dum nimirum dictus Placht, accepta Palatini Calisiensis protectione, Regijs et Ministerialibus in hac causa emanatis Mandatis et Decretis se frivole subtraxit, et ita debitam damni illati Satisfactionem nondum praestitit. —. —. —.

Anno 1710. Mense Maij. Mercator Eperiensis Ernestus Henricus Goschke

tribu

—„– =tribus Onustis Curribus varia mercimonia ex Silesia in Hungariam per polo-
niae confinia, vectigali prius debite soluto, transvehere intendens, in via publica pro-
pe Civitatem novosadz per Milites Principis Georgii Lubomirski obrutus est, currus
violenter in civitatem deducti et desumptae merces sine ullo Juris praetextu Judæis
divenditae sunt. Gravissimum ex injustissima hac Mercium usurpatione Subdito
Caesareo emergens damnum, licet Castrum p̄æmisliense ejusdem resarcitionem cum
eo quod interest Ipsi adjudicaverit, hucusque nondum restitutum, neque publicae vi-
olatae Commerciorum Libertati prouti Justitia exigit satisfactum. —. —.–.

=Anno 1721. Mense Majo. Negotiator quidam ac civis Vratislaviensis nomi-
ne Fridericus Bruchs pro avena emenda in poloniam iter fecit: Cui nobilis quidam
Pacynowski, Ipso per Judaeum dolose ad se in pagum Minorem Mrockski introducto,
sub dolo alicujus contra viduam Höhng quondam Mercatoris Vratislaviensis praeten-
sionis praetextu, ducentos Imperiales vi extorquere ausus fuit: quam temerarie ex-
tortam pecuniae Summam cum eo quod interest licet saepius requisitus hucusque
restituere recusavit —. —. —. —. —. —. —. —.–.

=Eodem Anno transvexerunt nonnulli Silesiae Incolae novem currus Lignis
Onustos in poloniam, quos Castellanus Dupinensis Adamus Lakrzewski una cum Ju-
mentis numero octodecim arrestavit, et contra omne fas et aequum per quatuor=
decim Septimanas ad usum Suum tempore Messis adhibuit. Remisit quidē deinde
Currus illos una cum Jumentis perpetuo labore vix non ad internecionem defatigatis,
sed damnum injusta hac detentione causatum et ad octuaginta sex Imperiales aesti-
matum nondum restituit —. —. —. —. —. —. —. —.–.

=Anno 1722. Mense Majo. Abierunt Vratislavia tres Currus Mercimoniis
plurimum ferreis Onusti per Poloniam Dantiscum devehendi, quos in via publica
unō Miliari peres Civitatem Ravicz Franciscus Gajewski Castellanus Soltecensis,
per Administratorem Suum eum in finem illuc una cum decem aliis personis mis-
sum invasit, et vectores plagis minisque eo adegit, ut dictos tres Currus in domicilium
Suum veherent, ubi eos haud per exiguum temporis intervallum detinuit, sequenti
nixus praetextu! Se alium Urbis Vratislaviensis Incolam ex mutuo sibi haberet
obstrictum; et hinc Currus hosce ad Vratislavienses spectantes tamdiu detinere velle
donec debitum praetensum sibi esset solutum: licet hi Mercatores Vratislavienses nec
Socii nec Consocii fuerint hujus debiti! Tandem dictos Currus quidem dimisit, debitam
tamen laesae necessariae Commerciorum Libertatem, viarumque publicarum Secu=
ritatis Satisfactionem, et ex hac illicita Curruum retentione promanantium damnorum
restitutionem nondum praestitit —. —. —. —. —. —.

=Cum Mense novembri Anni 1722, Georgius Burchard Hungarus 27.= dolia vini Lublinum devehens, et in itinere Gluskam veniens, ibi impetrata a Dño Castellano gostinskiensi nomine Casimiro Gluski venia vina deposuerit; accessit Ipsũ post triduum dictus Dñus Castellanus et tria vini dolia desiderans degustavit, ex quibus unum post tres dies per Aulicos suos petiit, quod et dictus Burchardus, licet de pretio nondum inter se convenerant, Ipsis dedit; praecipue dum asseverabant, quod ad accipiendam pro eo pecuniam Dominum Castellanum adire deberet. Accedens autem loco pecuniae accipiendae, plagarum minis ab Ipso exceptus est, sub praetextu quod Ipsi plura debeat dum Lublini quoque de quolibet vini dolio aureum dare necesse haberet! Hinc metu plagarum abijt meliorem Domini Castellani resolutionem expectans; sed spe sua frustratus vidit post aliquot dies advenientes iterum ejusdẽ Aulicos, qui invito Ipsi Cellam ubi deposita vina jacebant ingredientes, alterum vini Dolium, et praeterlapis nonnullis diebus etiam tertium, postquam clausam cellam vi aperuerunt, abstulerunt, et Domino Suo attulerunt. per quod attentatum itaque Dñus Castellanus dicto Hungaro Damnum ad 800. Simphiones excurrens contra Omnia Jura intulit. — . — . — . — . — . — . — . — . — . —

239.) Gravamina contra receptionem Profugorum. ~ . — . ~ . — . ~ . —

Accedit Superioribus Annis, ut Duodecim Subditi Silesitici a Domino Suo nobili De Hauchwicz' Deficientes cum Equis, bobus, curribus, aliisque Rebus in partes hujus Regni Silesiae vicinas profugerant: quos Dominus Zakrzewski non modo recepit, sed et tutum Eis refugium praebuit, extraditionem Ipsorum negans sub praetextu ac si illa libertati polonicae contrariaretur: cum tamen Compactatis utriusque nationis cautum sit, ne alter alterius Subditos ad se quovis modo profugos ullatenus receptare, occultare, fovere, multo minus vindicatos quovis quaesito colore aut praetextu detinere praesumat. — . — . — . — . — . — . — . — . — . —

=Itidem Nobilis Zakrzewski Dominus in Sarna, Servum cum equo quem Domino nobili Silesio de Dycht Surripuerat Sarnam fugientem suscepit; et saepius requisitus, postpositis bonae vicinitatis et Justitiae Legibus, non solum Spolii hujus restitutionẽ et Juris ad locum perpetrati delicti extraditionem denegavit, sed etiam quod gravissimum praefatum nobilem Silesium violando Supremam Sacrae Caesareae eMajestatis Jurisdictionem Territorialem ad se citaret, Ipsumque si non compareret formidine reiterandi propediem facinoris haud tolerando cursu exterrere non dubitavit — . — . — . —

Simili modo poloniae Civitates Kampensis Bunzlaviensis, Volunensis, Werescheviensis profugos Subditos Silesiacos susceperunt: eosque contra compactata ad Reg

— „ — = Requisitionem tam Inclytae Supremae Silesiae Curiae quam Illorum Dominorum hucusque non remiserunt. — . — . — . — . — . — . —

240.) Dyariusz Konferencyi Stanów Rzeczypospolitey z Jaśnie Oświeconym Xięciem Jmcią, Bazylim Dołhorukim pełnomocnym Posłem Jego Cars: Wieliczeństwa.

Konferencyi Sey Dzień 27. miesiąca Listopada roku niniejszego 1724. naznaczony: y tegoż dnia o godzinie dziesiątey jak tylko na mieysce naznaczone w Zamku Warszawskim Aktom publicznym y obradom zwyczayne Jo Xiąże Jmć prymas, Jaśnie Wielmożni, Wielmożni Jchmć panowie Ministrowie Senatorowie Koronni, W: X: stwa Litt:, y naznaczeni przez Konstytucyą blisko limitowanego Seymu Delegati zjechali, wkrótce y Xiąże Jmć Bazyli Dołhoruki w Assystencyi Xiążęcia Siergieja Dołhorukiego poseł pełnomocny przybył mieyscem poprawey Ręce Xiążęcia Jmći uczczony. po powitaniu tedy Onego, Xiąże Jmć prymas to uczynił do Jmpana posła prologuium: że z przytomnemi Jchmć panami Ministrami, Senatorami y Deputowanemi z Kola Rycerskiego słyszeć chce co za propozycyą Xiąże Jmć poseł Pełnomocny ma od Pryncypata swego, doniosł Ją tedy in facie zgromadzonych Stanow Francuskim Językiem w tych exterech punktach. naprzod doniosł dotrzymywanie przyjaźni Pryncypata swego Jego Kr. Mći y Rzpltey. pro secundo, prozbę Pryncypata swego aby Jego Kr. Mć y Rzplta Tytuł Jmperatorski przyznali. pro tertio, uskarzenieśię o gravamina Religiey Greckiey Dissunitów w prowincyach polskich będących także y Dissydentow. pro quarto, et ultimo; Skarga o krzywdy Ludziom Moskiewskim od pogranicznych polskich poczynione. Które punkta in tenore jakie w sobie są niżey się wyrażają. Wysłuchawszy zatym JO Xże Jmć Prymas powzięcie Propozycye po komplemencie y namienieniu aby się scriptotenus podał Xże Jmć Pełnomocny poseł dignissimo sermone J. O. Xże Jmć wyraził; że Rzplta deklaracyi Cara Jmći skutku żadnego nieodebrała; y że z wiktoryi nad Szwedami Car Jmć Sławę, zysk y pożytek, a Rzplta Straty, szkody nieznośne y ostatnie Kraju polskiego zniszczenie y w popiołach zostawienie. Co gdy JOXże Jmć Prymas skończył, Xże poseł Pełnomocny przy deklaracyi oddania zwyż wyrażonych punktow odjechał, oddawszy in primis principiis negocyacyi Swojey Expedycyą, tojest plenipotencyą, y List od Jć: Carskć Wieliczeństwa do Jkról. mći: która plenipotencya takiż w sobie ma — . —

241.) Plenipotencya Xciu Dołhorukiemu dana.

Bratu Naszomu Nayiasnieyszomu y Dzierżawnieyszomu Wielikomu Hospodariu Awhustu Wtoromu, Bożyjeju Milostiju Korolu Polskomu Wielikomu Kniaziu Litowskomu, Ruskomu, Pruskomu, Żmuydzkomu, Mazowieckomu, Wołhynskomu,

podolskomu, podlaskomu y Inflantskomu, y innych Dedyzniomu Kniaziu = Saskomu, Juliantskomu, Kliwskomu, Herskomu Austryiskomu y Westphalskomu, Hospodarstwa Rzymskoho Arcymarszałku y Kniaziu Elektoru Lantgraffu Kniaziu Hennebirskomu, Graffu Marcyi y Burty, Hospodaru na Rawensztynie! = Bozyjeju pospiszewstwu Wyszniojw Milostiju My peter perwyy Imperator y Samoderżec Wse Rossiyskiy, Moskowski, Kijewski, Władimirski, nowhorodzki, Car Kazański, Car Astrachański, Car Sibirski, Hospodar Pskowski y Wielikiy Kniaź Smoleński, Kniaź Estlanski, Liflantski, Korelski, Twerski, Juhorski, permski, wiatski, Bołkorski y innych Hospodar y Wielikiy Kniaź nowahoroda Nizowskije Zeli, Czernichowski, Razanski, Rostowski, Jarostawski, Bieło-ozierski, Udorski, Obdorski Kordynski y wsieja Siewiernyja Strany powielitiel, y Hospodar Iwerskija Ziemli, Kartalinskich y Gruzinskich Carey y Kabardyńskia Ziemli, Czerkaskich y Horskich Kniazey y innych naśledny Hospodar y Obładatel. Bratu Naszomu utszupra etc. Mazowieckomu etc Waszemu Korolowskomu Wieliczestwu nasze Bratskoje Lubitelnoje pozdrawlenije! ponieważ my za rzecz potrzebną uznali, dla leszego utwierdzenia mającey naszey z waszą Kr. Mcią y Rzpltą przyjaźni, wyprawić do W. K. M. nam mile wiernego Xięcia Wasila Dołhorukiego jako naszego pełnomocnego Ministra: więc prosiemy W. K. Mci abyś pomienionego naszego Pełnomocnego Ministra nietylko Laskawie do Siebie na audiencyą przypuscić, y wszystkim tym co On Imieniem y Zleceniem naszym od czasu do czasu przekładać będzie zupełną dać Wiarę; ale też zawsze sktonnemi Responsami y Rezolucyą w propozycyach Onego ułatwić. - Wczym my dobrą i nieomylną mając nadzieję życzemy od Pana Boga szczęśliwego przy dobrym zdrowiu Waszey Królewskiey Mci powodzenia. Dan w Moskwie Maja 31. dnia 1724. r. Hospodarstwowanija naszego Hodu. - Waszoho Korolewskoho Wieliczestwa Wierny Brat, Druh y Susied Peter. - . = Graff Gołowkin - . — . — .

242.) Listu zaś Jego Carskiego Wieliczeństwa do Jego Królewskiey Mości pisanego Series takowa: = — . — . — . — . — . —

Bratu naszemu Nayiaśnieyszemu y naypotężnieyszemu Wielkiemu Królowi Augustowi Wtoremu z Bożey Łaski Królowi polskiemu, Wielkiemu Xiążęciu Litewskiemu Ruskiemu, pruskiemu, Żmudzkiemu Mazowieckiemu, Wołyńskiemu, podolskiemu, podlaskiemu, Inflantskiemu y innych, Dziedzicznemu Xięciu Saskiemu, Juliackiemu, Kliwskiemu, Horskiemu, Angryiskiemu y Westfalskiemu, Państwa Rzymskiego Arcymarszałkowi y Xiążęciu Elektorowi Lantgraffowi w Turinnij, Marggraffowi Miśnickiemu, także Wyższey i Niższey Łusacyi, Burggraffowi Magdeburskiemu, Graffowi Xiążęciu Hannowerskiemu, Grafowi Marchiy et Barby, Panu na Rawensztynie!

Z Bożey

—"—= z Bożey Opatrzności y Łaski My piotr pierwszy Imperator Samowładca całey Rusi, Moskiewski, Kijowski, Włodzimierski, nowogrodzki, Car Kazański, Car Astrachański, Car Sibirski, pan Pskowski y wielki Xiąże Smoleński, Inflantski, Korelski, Twerski, Juhorski, permski, Wiatski, Botharski y innych, pan y wielki Xiąże nowego grodu Nizowskiey Ziemi, Czernichowski, Razański, Rostowski, Jarosławski, Białoozierski, Udorskiey, Obdorskiey, Kondyńskiey y całey Siewierskiey strony wielowładny Pan y Permskiey Ziemi, Kartalińskich y Gruzińskich Carow y Kabardyńskiey Ziemi, Czerkaskich y Horskich Xiążąt y innych następca, pan y Rządca! Bratu naszemu Nayiaśnieyszemu y Naypotężnieyszemu ut jupra etc. Waszey Królewskiey mości nasze Braterskie miłe pozdrowienie; Waszey Krole. Mci My w odprawionej naszey przyjacielsko-Braterskiey Expedycyi dnia 2. Maja 1722. roku jednostaynie donieśliśmy, jakie nieprzestanne y wielkie prześladowania Greco-Ruskiey Religii Krajom Monasterom y Cerkwiom y w nich znayduiącym się tego Zakonu Duchownym y Swieckim obywatelom dzieią się: że Cerkwie Monastery y całe Biskupstwa z przymusu na Unią nawracaią się, y Onego Greckiego wyznania Obywatelow Swoich dobrze ufundowanych praw, wolności y Zwyczaiow niewinnie bez żadney racyi we wszystkim odstępuią. A ponieważ także y inni Dissidenci w państwach Waszey Królewskiey mości y Rzpltey takimże oppressyom podlegaią, y takie zarówno prześladowania z Tymi Greco-Ruskiego Zakonu obywatelami cierpią y ponoszą, y My niemniey za nich zastempować Siebie winnych znayduiemy: dla tego w tych Tym Dissidentom czyniących się krzywdach, aggrawacyach y prześladowaniach, Waszey Królewskiey mości przez Rezyduiącego przy Dworze Ministra naszego należyte przełożenie uczynić, y nieodwłoczne y sprawiedliwe poprawienie wszystkiego tego odczasu do czasu prosić y domówić się kazaliśmy. My zaś po sprawiedliwości przyczynie mamy nadzieię, że To nasze przyiacielskie, sąsiedzkie, gorliwe przełożenie, należyty y pożądany skutek odbierze! Was. Kr. Mci y Rzpltey takie ukontentowanie uczynione będą, aby że greckiego y protestantskiego wyznania Obywatele, przy Swoich Cerkwiach, Monasterach, nacyach, y przy wszystkich Swoich dobrze ufundowanych prawach y Zwyczaiach od wszelkiego bezprawnego naruszenia y krzywdy, odtąd między nami y W. K. Mcią y Rzpltą znayduiącyś, zaszczycone y dotrzymane bydź mogły. A ponieważ to do tego czasu z wielkim naszym przychodziło, y te oppressye y prześladowania nietylko nieprzestaią, ale jeszcze z czasu do czasu gorsze dzieią się, y Tych biednych ludzi ostatnie zrujnowanie nadTch głowami już się wynosi: dlatego My niemożemy Onych opuścić, jeno nasze o tych przeciw prawom czyniących się popędliwych prześladowaniach Waszey Kr. Mci uczynione Instancye, gorliwym y usilnym Zwyczaiem naszym przez to powtorzyć, to zaś mianowicie: = Ponieważ

zawarty

zawarty w Roku 1616. w Warszawie Traktat Onych prześladowania y pretext, = — .. —
w zapomnienie y Exkuzacyą bierze; y wyktadaiąc Waszey Królewskiey Mości że Ten Traktat
pod naszą Mediacyą y gwarancyą uczyniony, y co wystąpiono my nigdy odstąpić niemoże-
my żeby Onych takie wyktadanie uczynione było ktoreby tym niewinnym Ludziom z krzy-
wdą y urazą było, y Onych wszystkich Swoich praw zdawna mających fundamentalnemi
Ułożeniami Rzeczypospolitey y wiecznym między nami y waszą Królewską Mością y Rzecz-
pospolitą znaydującym się Traktatem potwierdzonych wolności y prerogatyw we wszystkim
oddalić mogło: naybardziey my Sumnieniem Swoim przyciśnionych Siebie znaydujem,
Onych przy Tych Swoich dobrze ufundowanych prawach, zaszczycać, utrzymywać y
wspomagać! Jakoż my w tym Intencyą Waszey Królewskiey Mości y Rzpltey naypilnicy
prosim, naybardziey niedopuszczać, aby że jak naszego greckiego tak protestantskiego
Wyznania Obywatele prześladowaniu y aggrawowaniu niektórych partykularnych Osob
niebyli podlegli; y na następującym Seymie takie pomiarkowanie wzięli, aby Oni przy tych
Swoich prawach y Zwyczajach wprzód spokoynie zostawieni, y w tym ni od kogoby nijakiego
uciśnienia, krzywdy y prześladowania ponosić więcey niebyli przymuszani. My tylko
naybardziey spodziewamysię, że Ta naysilnieysza prośba y Sprawiedliwe żądanie od Wa-
szey Królewskiey Mości y Rzeczypospolitey należyty rozsądek weźmie: ponieważ spodzie-
wamyśię, że Was. Kr. Mci Samemu jest to nie bez wiadomości, że Inne różne Wysokie
protestantskie Państwa za Tych Dissidentow mocno vymują się y interessują: y przedtuzie-
nie tych prześladowań nieinaczey jako ku większym nieprzyjaznym niesnaskom przy-
czynę y powod podawać mogą. Przytym Żądamy My Waszey Królewskiey Mości od
nayvyższego Boga dobrego Zdrowia y szczęśliwego panowania. Dan w Sanktpeter-
burgu d. 6. Augusta 1724. r. panowania naszego 43. Roku. – Waszey Królewskiey
Mości Szczyrożyczliwy Brat, przyjaciel y Sąsiad. Piotr. = Graff Gołowkin ~ .. —

243.) Punkta przez Jaśnie Oświeconego Xięcia
Jmci Bazylego Dołhorukiego Posła na
Konferencyi podane y czytane d. 29. 9bris.

Ponieważ w Konferencyi która naznaczona d. 16ta presentis S. v. Jośże Jmć prymas
z Jchmć panami Senatorami, Ministrami y z Jnszemi Jchmćiami do Teyże Konferencyi
naznaczonemi chcieli od nas wiedzieć z jakiemi Stanęliśmy propozycyami z Strony Jego
Imperatorskiego Wieliczeństwa pana Naszego Miłościwego do Jego Królewskiey
Mości y Rzeczypospolitey; któreśmy ustnie Jaśnie Oświeconym, Jaśnie Wielmożnym,
Wielmożnym Jchmć panom Senatorom y Ministrom Statûs donieśli: te od nas wysłu-
chawszy obligowali żebyśmy że in Scripto podali: = dla tego wyrażamy.

Primo. Jego Imperatorskie Wieliczeństwo Pan Nasz Miłościwy roskazał

nam

— " — = Nam Jego Królewską mość y Rzeczpospolitę prosić, żeby Jego Wieliczeństwu zezwolili dać Tytuł Imperatora; który Tytuł insze niektóre potencye y Monarchowie z dawnych lat Antecessorom Jego Wieliczeństwa dawali y teraz Jego Wieliczeństwu dają. Jego Imperatorskie Wielicżeństwo Pan nasz Miłościwy mocą dawney y nieodmiennej z Jego Królewskim Wieliczeństwem y Rzeczpospolitą przyjaźni, której przyjaźni Jego Imperatorskie Wiel.ść z strony swojey dostateczne pokazał proby: dla czego jest dobrey nadziei że Jego Królewskie Wieliczeństwo y Rzeczpospolita to uczynić zechce. — · — · — · —.

Secundo. Jego Imperatorskie Wieliczeństwo wielekroć w Itramotach do Jego Król.ść Wstwa y przez Ministrow swoich czynił Reguizycye y uskarżał się, ratione persecucyi Religii greckiey w prowincyach polskich poddanym Królewskiego Wstwa przeciwko wszystkim Traktatom a osobliwie wiecznego pokoju! Że zaś mocą wyrażonych obowiązkow y według samey słuszności trzeba było to zakazać, ile kiedy Jego Imperatorskie Wieliczeństwo lubo do tego niejest obowiązany przecież Wiary Katolickiey Ludziom pozwolił w Imperyi swojey Kościoły budować y nabożeństwo według obrzędów Rzymskich odprawować; a zatym Jć.ść Imperatorskie Wstwo nieodmienney był nadziei, że te persekucye Religii greckiey całe ustały: ale nad spodziewanie Jego Imperatorskiego Wstwa do tego czasu zachodzą ustawiczne y aż zgroza wymówić od Ludzi Religii greckiey gwerimonia, że wyrażone persekucye nietylko nieustają ale się coraz bardziey szerzą, kiedy Ludzie Tey Religii y przez różne oppressye do Unii przymuszają, którzy zaś niechcą prawdziwey odstąpić wiary takim różne uciemiężenia y krzywdy czynią, Cerkwie Jm odbierają y do Unii przywracają, a kiedy się skarżą na Trybunałach żadney sprawiedliwości otrzymać niemogą, do żadnych Urzędów y Dygnitarstw do których przedtym byli dopuszczeni równo tak jako Katholicy niedopuszczają, w szczególności dla tego że są greckiey a nie Rzymskiey Religii! wszystkie te y tym podobne persekucye y uciemiężenia przerażają y są sensibilia Jego Imperatorskiemu Wieliczeństwu, a naybardziey że przeciwko słuszności y wszystkich obowiązkow: y Jego Imper.ce wiel.ść jest tego zdania, że się to dzieje przeciwko własney woli Jego Król.ść y Rzeczypospolitey intuitu partykularnych niektórych osób, którzy jedni dla swego pożytku, drudzy zaś ut opinantur spe vanae gloriae na to się odważają: Jego Imperatorskie Wstwo Pan nasz Miłościwy roskazał nam usilnie prosić Jego Kr. Wstwa y Rzpltę, żeby partykularnych poddanych swoich od takich utrzymali persekucyi y roskazali Jm poprzestać aggrawować Cerkwie Greckie, na Unią odebrane powrócili, Ludzie Confessyi greckiey in libera conscientia spokoynie żeby zostawali, y w Wierze swojey bez wszelkich przeszkod żyć mogli. —.

Tertio. — O krzywdach uczynionych poddanym Jego Imper.ce Wstwa którzy mieszkają blisko granic polskich y mają wielkie aggrawacye od Ludzi nacyi polskiey dostatecznie wiadomo Jego Król. Wstwu y Rzeczypospolitey! po tak wielu in Scripto y ustnie z strony Jego Imperator.ce Wstwa uczynionych skargach aby to postanowiono aby pro administranda Justitia z obu stron posłali Comissarzow, y według tey Umowy z strony Imperatorskiego Wstwa

nazna

naznaczeni Commissarze już od Roku na granicy actu się znayduią; z strony zaś = Królewskiego Wieliczeństwa y Rzeczypospolitey do tego czasu Commissarze niebyli: te zaś krzywdy codzień się pomnażaią y już do tego przyszło że pograniczni obywatele poddani Rzeczypospolitey przeciwko Traktatom Wiecznego pokoju przyjąwszy wielkie mnóstwo Zbiegow którzy uciekli z za granic Rossyyskich y osadziwszy niemi wielkie wsie, posyłaią z tychże samych Zbiegow za granicę, Rossyyska jednych namawiaią ludzi, drugich dla rozbojów, y daią im na rozbóy Orężie, proch y kule, jako złapani a niektórzy y wypadni z za granicy polskiey ludzie sami powiadaią mianuiąc tych którzy im Orężie, proch, kule dawali: ci Zboycy inter alia Kaznę Jego Imper.ᵒ Wstwa na drodze rozbili, y to co rozbijaiąc brali pieniądze y inne rzeczy odbierali u nich panowie Jch polscy! — Także Szlachcic niejaki Jurgiłewski przyjechawszy na granicę Rossyyską y znalazłszy na Zastawie trzech Rossyyskich Żołnierzow przez despekt bił kanczukami: oprócz tych wyrażonych wiele inszych ciężkich krzywd ponoszą które wyrazić niepodobna dla tego in Scripto podane będą. Takie Akcye poddanych Rzpltey na dishonor y nieznośną ruinę poddanych Jego Impᵒ Wstwa znieść y cierpieć Jᵒ Imperatorskie Wᵒ niemoże! Y dla tego roskazał nam prosić usilnie Jego Królewskie Wstwo o nieodwłoczną sprawiedliwość, żeby przez doznanie Kommissarzów z obu stron takie krzywdy uznane były y należyta nastąpiła Satysfakcya: także aby surowie zakazano było żeby poddanych Jego Imperᵒ Wstwa Zbiegow poddani Rzeczypospolitey nieprzyymowali, którym zaś mają żeby oddali: a jeżeli kto z tych Zbiegow niektórych zaprowadził od granicy w mieysca oddalone, żeby takowych y ztamtąd odsyłał do granic Rossyyskich y oddawał tam Administratorom Rossyyskim albo Commissarzom którzy dla czynienia Sprawiedliwości naznaczeni y mieszkaią na granicy czekaiąc polskich Commissarzow. — — —

— — = Szwedzkiey prowadzona była: ale Ta Prozba Jego Imperatorskiego wstwa dotąd żadnego niema skutku, kiedy Ten Zdrayca niejest oddany; a w przeszłym 1722. Roku za usilną Rekwizycya Ministra Jego Imper.ᵒ Wstwa wniesiono y mowiono jakoby Ten Zdrayca niebył poddany Jego Imper.ᵒ Wstwa: Taki Respons Jego Imper.ᵒ Wstwo przyjął z wielkim podziwieniem, że Tego Zdraycę, który się rodził na Ukrainie pod władzą Jego Impᵒ. Wstwa udaią jakoby niebył poddanym Jego Impᵒ. Wstwa. Na teyże Konferencyi z strony Jego Królewskiego Wstwa y to mowiono, że Ten Zdrayca przysłany tu od Baszy Chocimskgo. Jego Imper.ᵘ Wstwu jest dobrze wiadomo że Ten Zdrayca nieraz był posłany do Krajow Tureckich dla fomentowania porty przeciwko Jego Imper.ᵘ Wstwu: ale Turcy widząc że Ten Zdrayca bez naymnieyszych fundamentow takie propozycye czyni; y portha nie chcąc naruszyć pokoju z Jego Impᵒ. Wstwem Tego Zdraycę Baszy Chocimskiemu za wartą y z państw Swoich do polski relegować zlecita, a tak z Listem od Tego Baszy do Jmbᵃ Krakowskiego odesłano w którym wyrażono, iż jeżeliby się Ten Zdrayca w państwie Tureckim na potym miał pokazać, to Pasza Chocimski każe Szyję uciąć za to że jeżdżąc fomentuje Ich naród: y tamże Ten Zdrayca został się u Jmpana Krakowskiego Hetmana Wᵒ. Koron. —. Jego Imperatorskie Wstwo roskazał nam Jego Krolᵉ Wstwo y Rzeczpospolitę prosić, żeby Tego Zdraycę oddać roskazali mocą namienionego Traktatu, będąc pewney nadziei że Jego Królewskie Wstwo y Rzplta żadney w tym trudności czynić nie będzie, gdyżby było przeciwko Traktatom bez naymnieyszego awantażu Rzpltey: dla tego Jego Imperatorskie Wstwo roskazał nam usilnie Jego Królewskie Wieliczeństwo y Rzeczpospolitę o oddanie Tego Zdraycy prosić —. Xiąże Bazyli Dołhoruki. Xiąże Siergiey Dołhoruki. w Warszawie d. 29. gbris 1724. — . — . ~ . — . ~ . —.

244.) Punkta od Jego Król. Mci y całey Rzpltey Traktatem między Jego Królewską Mością y Rzpltą a Jᵉ. Carskim Wieliczeństwem zawartym stwierdzone: tudzież Pretensye nieraz na Conferencyach z Ministrami Jego Wstwa przy Boku Jego proponowane, przez różne Ablegacye poparte y przez Poselstwa Pełnomocne ponowione, a obietnicami y deklaracyami Jego Carskᵒ. Wstwa asekurowane: że Skutku nie wzięły Swego; teraz Xciu Jmci Dołhorukiemu Pełnomocnemu Ministrowi na Conferencyi przez Delegatow Constytucyą ostatniego Seymu naznaczonych dla otrzymania zupełney Satysfakcyi podane w Warszawie — . — . —

primo. —. o Restitucya nieodwłoczna Rygi y Inflant według Traktatu Kolligackiego tot vinculis umowionego y utwierdzonego. — Secundo. o Uwolnienie Kurlandyi y Semigallii, y przywrócenie Oney ad antiquum Statum Dominio Rzpltey. —. Tertio —. Xiężna Jeymć Kurlandzka

Kurlandzka aby od Szlachty Dóbr nienabywata przez żadne Wlewki —. Quarto. Żeby = w spokoyney possessyi miast, jakoto Czechryna, Kaniowa, Tretimirowa, Moszny, Sokolnice, Czerkasow, Ryskowa, Borowicy, Wyrodkowa, Pruziny, Krytowa, Lyzyna, y innych, żadney niebyło od Ludzi Cara Jmci przeszkody —. Quinto. Satisfakcya Woysku Obojga narodow przez obligacyą w Traktacie Kolligackim asekurowana, y tak wielo obietnicami deklarowana względem zapłacenia 8 Millionow aby w samym skutku była. Sexto. — Armat Restitucya ponieważ do Korony żadna według Relacyi W: Jmpana Starosty Brastawskiego niestała się, a do Xięstwa Litewskiego niezupełna według Ukazow Cara Jmci nastąpiła; tedy aby powtornemi Ukazami Jego Carsk: Wstwa według Regestrów Koron y W. X: Lit: Artilleryi y innych partykularnych Pretendentow zupełnie do skutku przyszła. Septimo. —. Niewolnicy lub jakimkolwiek sposobem zatrzymani którzy jeszcze z polskiey y W: X: Lit: w państwach Jego Carskiego Wstwa znayduią się, ludzież y li co dobrowolnie tam zaszli a do Oyczyzny powrócić pragną, żeby pierwsi uwolnieni y paszportami równo z drugiemi obwarowani powrócić mogli: także aby Surowe Ukazy wypadłe były, żeby generalnie wszyscy poddani Cara Jmci nikogo z polskich y Litewskich ludzi przy sobie y w Domach swoich niezatrzymywali —. Octavo. pod bytność Jego Krol. Mci pana naszego Mił: lat temu cztery. Kozak niejaki Hercyk z własney gospody przy Mariwilu przez Ludzi Xięcia Jmci Dołhorukiego inwestygowany, wzięty gwałtownie bez żadney doniesienia racyi, na Requizycye kilkokrotne Jw: Jmpana Marszałka W: Kor. niewypuszczony, owszem trzy miesięcy w Więzieniu tu trzymany, a potym okuty w kaydany przy Konwoju czterydziestu Żołnierzy moskiewskich do Kygi prowadzony, przeciwko prawu, osobliwie pod Bokiem Jego Kr. Mci bespieczeństwa, aby był uwolniony. —. Nono. —. Zabranie Jntrat tak wiele lat z Polonnego, y innych Dóbr Jw. Jmpana podkomorzego Koronnego Skarbcow, y innych Mobilium, aby nadgrodzone były: tudzież pretensye Jw. Jmpana potockiego natenczas Strażnika Koronnego a teraz Wojewody Bełskiego aby także akkomodane były: oraz zrabowania Kościoła w Chrystiampolu y zabranie różnych Sreber y Apparatow Kościelnych na kilkadziesiąt tysięcy żeby nagrodzone były. —. Decimo. ponieważ grunta 88: niegdy Jmpana Sawiszy Staroscie Mińskiemu na trzy mile od Pułku Starodubowskiego do Wsi Bohusonow y do Dobr Czerczow Kijowskich na mil trzy zabrano, żeby Sukcessorom Jegoż Wjmp. Starosty Mińskiego wrócono. Undecimo. przy Ewakuacyi Ukrainy po Traktacie z Portu ludzi z żonami, dziećmi y dobytkiem za Dniepr zagnanych aby wolno ze wszystkim wypuszczono: także wyszłych poddanych z Dóbr tak Koronnych jako y W: Xstwa Litt: y przyległych prowincyi aby uwolniono y regressow nietamowano. —. Duodecimo. Przewozow na Dnieprze w brzegu polskim wszędzie a osobliwie pod Tetimirowem, Ryszczowem y Czerkasami aby niezabraniano. —. Decimotertio. Viwendy y inne potrzebne rzeczy tak z Litwy na Ukrainę jako z Ukrainy do Litwy Dnieprem idące, aby przy pokazanych Attestacyach niebyły tamowane. —.

Decim

—"— Decimoquarto. Dóbr y Majętności w Woiewodztwie Kijowskim, aby kupować, na Zastaw dawać y arendować poddanym Swoim Car Jmć zakazał. —. Decimoquinto. Roku 1710. w Brastawskim powiecie w majętności Lainowie Jmčo Jana Platera Woyskiego Inflantskiego Kommendy generata Baura, Kalmucy y Kozacy napadszy furditus zrabowali ludzi tamecznych męcząc y oczy piekąc aby wszystkie depositа ponaydować mogli; który w Domu Swoim kładzie sobie sub Juramento, przez Ludzi Cara Jmći sta Tysięcy tynfow Szkody ma y Satisfakcyi rekwiruje. Tegoż Brat rodzony Piotr Plater przy Regimencie pieszym Jmčo generata Artilleryi 10ce Xa Litte Boscha za Kadeta będący, wzięty jest z ludźmi tegoż Regimentu przy poddaniu się Bychowa do więzienia przez Ludzi Cara Jmći: Ten gdzie jest zaprowadzony y jezeli żyje niemogąc mieć żadney wiadomości, uprasza pomieniony aby o nim Opyt uczyniono w państwach Jego Carskie Wstwa, y jeżli żyje uwolniono y do Kommissarziow Rzeczypospley odesłano, o co y stany Rzpltey instant. — Decimosexto. Mobilia które po Smierci nieboszczyka Jmxa Arcy-Biskupa Lwowskiego w państwach Cara Jmći zostały, aby Sukcessorom Jego wydane były: także y pieniędzy kilkanaście tysięcy które nieboszczyk Jmpr Podkomorzy Lomżyński Brat Jego wydał Sukcessorom, wrócone były. Decimoseptimo. Majętność Harbikow z gruntami Wasilkowskiemi graniczącą, ponieważ nullo Jure do państw Cara Jmći jest przyłączona, aby była do Korony jak granice pokazują przywrócona. Decimodevicesimo. Differencya między Czercami Monastyru Międzyhorskiego o Młyny na Rzece Frpin które należą do Klucza Kosarzowickiego Jchmć Panow Szczubow aby uspokojona była. —. Decimodevigesimo. Jmp. Brygadyer Balk wycisnął od Miasta Elbląga podczas Kommendy tam Swojey na zapłatę Sześciu tysięcy złaszczow dla woyska Cara Jmći pewną Summę, którą asekurował się Jmieniem Monarchy Swego zapłacić: czego że nieuczynił, więc żeby była w tym Satysfakcya Miastu Elblągowi. — Vigesimo. Kilkadziesiąt Wsi od powiatu Rzeczyckiego oderwane, a według pakt Andruszewskich do Tegoż powiatu należące aby były przywrócone —. Vigesimo primo. Rozboynikow przy granicach osobliwie w Woiewodztwie Mscisławskim aby było poskromienie —. Vicesimo secundo. Commercia jako antiquitus bywały, tak y teraz aby wolne były. — Vigesimo tertio. ponieważ to jest publicum w całym Xięstwie Litewskim: Jako niegdy Jmp. Hieronym Tyzenhauz Woyski Wileński Starosta Jnturski Septuagenarius przez partyą Kozacką, w Kommendzie natenczas Xiążąt Repnina y gallicyzna będącą, przy zabraniu Substancyi na kilkakroć sto tysięcy w Domu własnym niewinnie tyransko zamęczony y na rożnie upieczony życia dokończył: aby pro tam enormi crimine patratores onegoż słuszną karę odnieśli y zrabowana Substancya Successoribus aby była wrócona. —. Vigesimo quarto. Miasto Thoruń Woysku Jego Carskiego Wstwa przechodzącemu Roku 1712. pożyczyło dwadzieścia tysięcy Korcy Żyta przy realney Obligacyi Xcia Jmći Gallicyzna, iż jako nayprędzey miało być zapłacone: co że dotychczas non subsecutum żeby realną Satisfakcyą mieć mogło. —. Vigesimo quinto. Miasto Gdańsk tak wielkie

Sumy

Summy zapłacilo, y inne szkody przez Kapitana Wilboke poniosło: aby swoją Satis= — .. — fakcyą we wszelkich pretensyach mieć mogło. — Vigesimo Sexto. Jmp. Mikołay Thomasz Bildziukiewicz podkomorzy Parnawski z Fortecy Bychowskiey post Capitulationem Juramento firmatam, naprzod do Baturyna potym na Stolicę zaprowadzony, y tam ex tota Supellectili jako y w gotowiznie tak y w munimentach do Fortuny należących przeszło dwakroć sto tysięcy talarow bitych wyzuty, nakoniec w kożuchu wypuszczony; abymiał tak wielkich szkod nagrodę. — Vigesimo Septimo. Kupcow z każdego Stanu handlujących ludzi W. X. Lit. idących z za granice tak na Samę Moskwę jako y na Ukraine strictissime z wielkim zatrudnieniem rewidują niepuszczając ztąd z pieniędzmi Moskiewskiemi jeno Srebrną albo Złotą moneta: a zaś powracających z Zagranicy powtórnie rewidują ściśle, y jeśli niekupiwszy towaru nasi z pieniędzmi powracają Kupcy, odbieraią monetę dobrą Srebrną y Złotą a dają kopiyki: aby odtąd tego niebyło. Duodetrigesimo. ponieważ Zagraniczni Kupcy Moskiewscy pod Protekcyą dzięcia Jmci Mężyka lub Urzędnikow Jego rożne towary y futra naprzod do Horek, ztamtąd na całe Xięstwo Litewskie wywożą: aby to in futurum zakazane było. requiritur. Undetrigesimo. Obrana sobie Rezydencya iuż to od dwóch lat w Mieście Jego Król. Mci Mohilewie f: titulo: / Graffa Rodakowskiego impracticato exemplo, który niewiemy za jakim Instrumentem assumpsit formam et nomen Jego Carsk. Wstwa bydź Commissarziem, causat u nas rożne refleksye; ile gdy se implicat negotiis Spiritualibus et interturbat pacem między Duchowieństwe naszym y Dissunitami w Ruskich Woiewodztwach y powiatach W. X. Lit.; a przez onego opaczne y fałszywe Relacye może Jego Carskie Wstwo irritari: dla tego Instamus, aby takowy Rezydent Dobrey harmonii Diriment f: jeżeli za wolą Jego Carsk. Wstwa commoratur: / mógł revocari et amoveri: ponieważ non constat nam y nigdy in anterius niepraktykowało, aby takowi tenues Commissarii in Ditionibus permanere mieli, eo minus se immiscere in negotia Spiritualia, jakowe napotym przynosić inwolucye ac perplexitates. Trigesimo. nieznośna krzywda y szkoda poniesiona przez Jmp. Werdena Generała Woysk Jego Carsk. Wstwa uczyniona w Roku 1704. Dnia 17. Febr. przez zabranie na dobrowolney drodze w Mieście Leplu nazwanym w powiecie Orszańskim leżącym, pieńki wozow dwieście trzydziesci y pięć, którey na każdym wozie było po bierkowców trzy: która pieńka zaprowadzona wprzódy do Połocka za Kommendy Generała gorbowa, a potym do zagranicznego Miasta nazwanego Opoczka Jego Carsk. Wstwa y poszła in usum robionych okrętów: samey tedy pieńki było Bierkowcow siedmset pięć ze wszelkim przybiorem y prowiantem; za co się dyskretnie kładnie z końmi, saniami cena; mniey lub więcey kosztowało dziesięć tysięcy Talarow, gdyż się prócz najęcia fur płaciło za każdego Konia po Talarow naymniey dziesięć, bo byli y po dwadzieścia talarow: Co non Jure belli factum, bo Jmp. Mirski Marszałek

Brasł

— " — = Brastawski niebyt do żadney na ów czas Woysk obligowany asekuracyi: ani też do Rygi ten prowadzony byt Towar ale na port Królewiecki do Wiliey od Duktu, który o mil kilka impetuose przez wyż specifikowanego Jmpana Grafa do rzeczoney Fortecy Opoczki zaprowadzony z zabraniem y odbiciem Ludzi, Wozow, koni, Towarow y wszelkiey ruchomości: za co, et de Ipsa Justitia desideratur Satisfactio. — . Trigesimo primo. Pułk pod Wasilkowem stojący pod Kommendą Czosnyka na naszych gruntach Straże trzymają, y o mil kilka mało nie nad Samą prepelicha, mogiłą Siana koszą: aby Zakaz surowy mieli. — . Trigesimo secundo. Do Chawstowa należącą Wioskę Plisecką nazwaną do Wasilkowa przyłączyli; a ta wieś do Biskupstwa Kijowskiego należy: aby przywrócona była. — Trigesimo tertio. Dobra Firlejowskie w naszey Granicy jeszcze za Buntow Kozackich przywłaszczywszy dotąd trzymają. 88 si pięć Ermanowkę, Perchowkę, Mokiejowkę, Dereniesnę, Obuchow, aby oddane były. — . Trigesimo quarto. Grunta do Trypola quondam należące, ale daley na pięć mil od Kijowa będące niesłusznie sobie przywłaszczają: y te aby przywrócone były. — . Trigesimo quinto. Jmp. Generał Ropp w Służbie Cara Jmci będąc przeciwko prawom naszym Dobra Chodorow nabył, y podstarościch Moskwę trzymając Szlachcie w granicach krzywdę czyni y niechce się w Sądach naszych sądzić: aby z Possessyi w Sądzie należytym sprawować się. — . Trigesimo sexto. 88 Kijowie y pereasławiu nawet innych Horodach pogranicznych Jmcpanowie Commendanci Towarów różnych a osobliwie Wołow Zgonnych nieprzepuszczają, aż się Jm opłacać muszą: aby Sprawiedliwość zachowana była. — . Trigesimo septimo. Archiva W: X^stwa Litewskiego na Stolice będące, także Xięgi Ziemskie Kijowskie y inne dotąd w Kijowie w Cerkwie Założenia Swiętey Zofiy zatrzymane, y innych mieyscach, ad sacpissimas requisitiones niewydane, także Armaty w Bychowie, Olyce, Dorhostajach, Tykocinie, Mstisławiu, Lachowiczach, Stucku y Birżach, ludzież w Horoszkach czterdzieści, w Dubnie y Brodach y w Białey Cerkwi które deklarowano oddać aby oddane nieodwłocznie były. — . — . — . Trigesimo Octavo. Jański wstępuiąc z Białey Cerkwi, ludzi gospodarzow na sześć Tysięcy wziąwszy od Jastowa z całey Ukrainy za Dniepr zagarnął: aby wolno ze wszystkim wypuszczeni byli. — Trigesimo Nono. Jmcx. Episkop Perejasławski do Popow naszego kraju interessować się usiłuje y Kommissarzow wyprawuje: o czym Sonat List od Woiewództwa Brastawskiego pisany: aby zaniechał odtąd. — . Quadragesimo. Roku 1723. primis Augusti. W: Jmp: Janowi Lendorffowi Staroście Mścisławskiemu gruntu w Woiewództwie Mścisławskim za Rzeką Sożem od Majętności Zasiela na trzy mile y trzy wsie z poddanemi osiadłemi per potentiam Ludzi Garnizonu Smoleńskiego zabrali, starodawną granicę w Traktatach opisaną zrujnowali, a nową uczynili, przywłaszczywszy ten grunt y poddanych odtąd daią że y więcey zabierać maią: aby przywrócony był. — . Quadragesimo primo. Tegoż Roku Jmpanu Kumińskiemu Simili modo w Woiewództwie Mścisławskim za

Rzek

Rzeką Sożem od Maiętności Jego Kamiengroda violenter gruntu na milę zabrali, — . . .
granicę starą zrugnowali: y ten aby do własności wrócił się — . . Quadragesimo Secundo.
W tymże Roku wyż specifikowanym Obywatelom Województwa Mścisławskiego za Rzeką
Sożem także od granicy Moskiewskiey, to jest: Paszkowskim, Korolskim, Spakowskim y in-
nym od Maiętności Czachowa, Giedroyc Szymka; Karpowicz, Lichodziejowski y inni z do-
danemi Garnizonu Smoleńskiego ludźmi violenti modo starodawne granice zepsowawszy
gruntu więcey nizeli na mile zabrali: aby był oddany. Quadragesimo tertio. Warty
Garnizonu Smoleńskiego na granicy stoiące pod Kommendą Jmp.ci Cioliszkowa pułkowni-
ka nieznośnie aggrawują; ludziom naszym na pograniczu mieszkaiącym krzywdy czyniąc
przez ustawne grabieże y uciążenia. Jakoż na pograniczu w Mścisławskim Województwie
Jeympanii Czudowskiey nieznośną uczynili krzywdę; Jmp. Kurosz Kapitan Kommendy Jmci-
Cielischowa, który jeszcze przedtym najeżdżaiąc na maiętność Pieczersk poddanych kil-
ku zabił na śmierć a z kilku pokaleczył, młyn funditus zrugnował, konie, bydła y in-
ne ruchomości rabunkiem pobrał: teraz zaś noviter maiąc Kommendę nad wartą za-
granicy stoiącą, ustawnie z Dragonami na tę maiętność najeżdża, rabuje, ludzi zabi-
iać, strzelać każe: Żyda y poddanych kilku wziąwszy strzymuiąc na granicy pod war-
tą umorzył; odgłos jeszcze daie że ma wioski zajeżdżać: Aby sprawiedliwość w tych
krzywdach y zakaz surowy nastąpił. — . Quadragesimo Quarto. We Miasteczku Tatarskim w Województwie Mścisławskim opodal od granicy Mieszczanie Michi-
nowscy z dodanemi z garnizonu Smoleńskiego Dragonami najechawszy Szlachcica
Słuchara gwałtem wzięli, y do Smoleńska ad Carceres zaprowadziwszy dotąd trzymaią:
quod maximum czyniąc na dishonor Szlachecki kilka razy tego knutowali: Aby
przy satisfakcyi przyzwoitey był uwolniony. — . . Quadragesimo quinto. Y ten =
punkt wszystkich Obywatelow Koronnych y W. X. Lit. serca przerazić może, że Ludzie
Jego Carsk. Wstwa Garnizonu Smoleńskiego od Wielkich Luk y od Soropca y od inszych =
miast zagranicznych, na Maiętności, Domy, y Wioski Pańskie y Szlacheckie na pograniczu
będące najeżdżaią, armata manu y violenter od lat kilkudziesiąt, kilkunastu y kilku u
nas mieszkaiących zabieraią, naybardziey w Województwie Połockim w Prakcie Newelskim
y Siebierzkim y w Województwie Witebskim, nieważaiąc na pakta zaprzysiężone: Aby Zakaz
nastąpił surowy naybardziey żołnierzom na Zastawach stoiącym y w garnizonach będącym.
Quadragesimo sexto. Aby woyska będące na Konsistencyi w Xięstwie Kurlandzkim y Semi-
galskim Jego Carsk. W. ustąpiły; ponieważ od tegoż woyska krzywdy wielkie dzieią się po-
wiatom Xięstwa Kurlandzkiego y Semigalskiego do prowincyi W. X. Lit. należącym cum
detrimento Reipublicae — . . Quadragesimo Septimo. Jeympan Adam Kosciuszko Oberbur-
graff y naywyższy Consiliarz Xięstwa Kurlandzkiego Rodowity Szlachcic Korony Polskiey
y W. X. L.

— "— = W. X.a Litewskiego, niesłychany przykład, niepopełniwszy żadnego Excessu, segue-
strowany przez dwie lecie niemal ściśle był na Moskwie chowany; aby napotym tak
Jemu jako y komużkolwiek z Ludzi Rzeczypospolitey podobne niedziały się bezprawia —. —.

= W Tych tedy Punktach y Pretensyach tym prędszey y rzetelnieyszey y sprawiedliwszey
Jego Królewska Mość y Rzeczpospolita od Jego Carskiego Wstwa przez Pełnomocnego Ministra
potrzebuje y spodziewaiąc się Satysfakcyi; ponieważ tak wiele krzywd poniosła przez zabra-
nych Ludzi, Dezolacyą Krajow, palenie y dewastacyą przez Nieprzyjaciela którego Jego
Kr. Mość y Rzeczpospolita z tak wielką swoją szkodą y krzywdą, kiedy Jego Carskie Wstwo
niemaiąc żadnego prawie in oppositionem nieprzyjaciela, Kray Szwedzki wojuiąc Fortece y
prowincye brał y zawojowywał. —. A na ostatek, Woyska Jego Carskiego Wieliczeństwa w
Kray Koronny y W. X.a Lit.e przyszedłszy tak wiele Millionow w gotowiźnie y Prowiantach wy-
ciągnęły; a choć już nieprzyjaciela niebyło, pod Pretextem przechodow w Państwach Gł.e Kr.
mci y Rzpltey rozkładaiąc się y rozkwaterunkuiąc Contrybucye brały y wyciągały, y trakty
różne przez całą Polskę obracaiąc ostatnią ruinę przyniosły! ~.—. ~. —.—.

245.) Recredentiales od Jego Królewskiey Mości
do Cara Jmci Xcia Bazylemu Dołhorukie-
mu dane —. —. —. —. —.

August 8tory etc - etc. —. Wdzięczne Nam jest ponowienie przyiaźni
Waszego Carskiego Wieliczeństwa przez Wielmożnego Xięcia Wasila Dołhorukiego Peł-
nomocnego Ministra Waszego Car.e W.e uczynione: który gdy nam doskonałą w sprawach
y negocyacyach publicznych rostroponością y Experiencyą reprezentował desideria W.e C. W.;
jakośmy go przychylnym słuchali uchem, tak dla tym łatwieyszego wszelkich Interessow
z obopolnym Ukontentowaniem na przyszłey da Bóg reassumpcyi Limitowanego Seymu
akkomodowania, żądamy usilnie, aby Wasze Carskie W.e na exponowane od Nas y Rze-
czypospolitey Jemu Pełnomocnemu Waszego Car.e Wstwa Ministrowi pretensye y Expo-
stulacye, pomyślną dać Rezolucyą, a przerzeczonego godnego Ministra Swego partykular-
nym prosęgii raczył Respektem. — Dobrego z tym zdrowia y jako naygruntownieyszych
Sukcessow Waszemu Carsk.e Wstwu życzemy. Dan w Warszawie dnia XIV. m.ca Decembra
Roku pańskiego MDCCXXIV. Panowania Naszego XXVIII. Roku —. —.—.

246.) Respons od Jego Królewskiey Mości na List
Cara Jegomości! —. —. —. —

August 8tory etc. —. Jakośmy się nietylko w Responsie na dawnieyszy List Wa-
szego Carskiego Wieliczeństwa dnia 26. Septembra Roku 1722. danym, y na teraź-
nieyszey z woli naszey z Pełnomocnemi Ministrami W.e Carsk.e W.e a Deputowanemi
per Legem publicam mianey Konferencyi oświadczyli y wielą dowodow objasnili, że
z strony naszey nic nieopuściliśmy do ugruntowania, utrzymania y pomnożenia

Stateczn

Stateczney z Waszym Carskim Wstwem y Nami przyjaźni y oddalenia wszelkich, = — " —
ktoreby Ją alterować bynaymniey mieli okazyi ; tak zadosyć czyniąc stwierdzonym jurejurando dawnieyszych y świeższych Traktatow y Sojuszow obowiązkom, tegośmy zawsze z pilnością przestrzegali, aby cokolwiek jest w nich przerzeczono Sacrosancte Od nas y Poddanych naszych zachowano było : y dlatego wzachodzących od Duchowieństwa y Ludzi Religii Grecko-Ruskiey Skargach, a osobliwie odebrania Cerkwi Pińskiey nieodwłoczna administrowaliśmy Sprawiedliwość, kiedy wprzod Gleytem naszym Pobożnych Humenow Czerncow Pińskich ubespieczywszy y krzywdy Swojey Ordynaryyną prawa drogą w Sądach naszych dochodzić pozwoliwszy, Onych za Dekretem naszym do spokoynych possessyi tychże Cerkwi przywróciliśmy, ani odtąd niemieliśmy żadney wiadomości o jakichkolwiek Ludzi wspomnioney Religii persekucyach o których z niemałym zadumieniem naszym w ostatnim Liście Waszego Carsk. W. czytamy querimonia, y Tatwość tego domyślamy że złośliwi y zazdrośni dobrey harmonii między Nami ludzie na pomieszanie Onej takowe z prawdą nierzgadzające się rozsiewać muszą wieści ! Co się zaś tknie Dyssydentow, y Tym żadnego prześladowania y bezprawia czynić niedopuszczamy, y Tę która Im od Antecessorów naszych y Nas Samych w Państwach naszych pozwolona Tolerantia statecznie utrzymujemy, ani się w niczym Traktatowi Warszawskiemu Anni 1717. nieubliża, y owszem go wszelkim usiłowaniem naszym manutenemus jawno Im w tym punkcie dobroć y Łaskawość naszą skutkiem Samym pokazując; że lubo Ci Dissidenci zapominając Dobrodzieystw Rzeczypospolitey abuturtur Onymi przez zakazane tak przerzeczonym Traktatowym Prawem jako y dawnieyszemi cum externis partykularnym osobom korrespondencye y szukanie różnych protekcyi na wzruszenie tranquillitatis publicae, przecież to dotąd w nadzieję poprawy dissimulujemy, chociaż wszystkich Narodow Prawa podobne contra Statum Attentata surowo karać każą. O czym, gdy tak Wasze Carskie Wstwo jako y inne któreby się za pomienionymi Dissidentami interessować miały potencye informowane doskonale będą, spodziewamy się że Wasze Carskie Wstwo Wysokim y Wielkim Rozsądkiem Swoim przyzna sz, że niebędzie żadney przyczyny do naymnieyszego przyjaźni naruszenia, która aby tym bardziey między Waszym Carskim Wstwem a Nami y Rzpltą zmocnić się y na wieczne czasy ugruntować mogła, żądamy usilnie abyś Wasze Carskie Wstwo ufundowane na dawnieyszych y świeższych Traktatach y Sojuszach y nietylko tak wielo W. Car. W. Assekuracyi ale et Sacro Juramenti nexu stwierdzone a dotąd w samey tylko nadziei zostające Rzpltey pretensye y Oney dane Deklaracye do jako nayprędszego skutku przyprowadzić raczył. Pociągnieszże przez to Wasze Carskie Wstwo nas y Rzpltę do wzajemney akkomodowania desideriorum Swoich łatwości y Applikacyi : pomnożysz Uniwersalną Sprawiedliwości Swojey u całego Świata Aestymacyą, kiedy Państwa nasze, które nieznośne Woyny, Ciężary, Szkody, y

nieszczę

— " — = nieszczęśliwości dla nieprzetamanej Spólnych z Waszym Carskim Wstwem Interes= sow manutencyi ponosiły, uczynisz Szczęścia Swego Uczestnikami y w Słusznych ukon= tentujesz expostulacyach. Co Sobie po wspaniałym W. Car. W. Sercu obiecując, Onemu Długoletniego Zdrowia y szczęśliwego od Pana Boga życzemy powodzenia. Dan w Warszawie dnia 13. Mca Xbris Roku Pańskiego 1724. Panowania naszego 28. Roku.

247.) Uniwersały do Pogranicznych.

August Wtóry etc — . Wszem w obec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym y Urodzonym Starostom y Ich Urzędom Grodzkim przy pograniczu Państw Jego Carskiego Wieliczeństwa Jurisdykcyą Swoją mającym; tudzież Obywatelom na tymże pograniczu Dobra Swoje mającym y tamże mieszkającym pod= danym Naszym Uprzejmie y wiernie Nam miłym, przy ofiarowaniu Łaski naszey Kró= lewskiey do wiadomości podajemy. Mamy Ię Relacyą jakoby na pograniczu państw naszych przy granicy państw Jego Carsk= W=, Szlachta, Obywatele Dobra Swe mający y tamże mieszkający, krzywdy y różne aggrawacye Ludziom poddanym Jego Car. W. y Dobrom Ich w Sąsiedztwie będącym czynić; Zbiegow którzy z zagranic Rossyyskich uciekaią, przyymo= wać, y nimi Wsie Swoje osadzać; y że tych samych osadzonych Zbiegow za granicę Rossyy= ska posyłać; y przez nich do ucieczki innych y do rozbojow namawiać; y na rozboy Oręża, prochu y kul dodawać; y inne bezprawia na tymże pograniczu czynić mieli: Więc mieć chcemy po wszystkich pogranicznych obywatelach Poddanych naszych y Onym roskazuiemy aby od wszelkich krzywd, aggrawacyi czynienia, Zbiegow z państw Jego Carsk. Wstwa przy= imowania y Onych odmawiania y od wszelakiego bezprawia poprzestali: y jeżeli któ= rzy mają po Dobrach Swych Zbiegow z państw Jego Carskiego Wstwa aby Onych oddawali, y Officyalistom Jego Carskiego Wstwa na granicy będącym odsyłali: ani więcey żadnych napotym ludzi Ruskich nieodmawiali y Zbiegow nieprzyymowali y tego przestrzegali aby naymnieyszey okazyi do skargi o naruszenie bespieczeństwa Sąsiedzkiego niebyło: a gdy Skarga jaka z Zagranicza o co przyydzie żeby wielmożni y Urodzeni Starostowie y Ich Urzę= dy nieodwłoczna Sprawiedliwość czynili: ile że y drugiey strony podobnej Sprawiedliwości czynienie gdyby któremu z poddanych naszych krzywda stać ię miała jest przyobiecane, y na to naznaczeni są z Strony Jego Carsk= Wstwa Kommissarze na granicach Moskiewskich mieszkający. — Który to Uniwersał nasz aby do wszystkich wiadomości na pograniczu mie= szkających doyść mogł czymprędzey On po grodach y Parafiach mieyscach pogranicznych pu= blikować zlecamy. Dan w Warszawie — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . —

248.) Listy do Pogranicznych Starostow. ~ .

August Wtóry etc. Urodzeni y wiernie Nam mili! Jakośmy Uniwersałem naszym do pogranicznych blisko Państw Jego Carskiego Wieliczeństwa Obywatelow mieszkaiących

poddanych

poddanych naszych wydanym, wszelkich krzywd, aggravacyi czynienia poddanym = — .. —
Jego Carsko Wstwa, y od nich Zbiegow przyymowania Zakazali: tak y wierno=
sci wasze niniejszym Listem naszym rekwirujemy, abyście nieodwłoczną Sprawiedliwość
gdy o jakie krzywdy od poddanych Jego Carskiego Wstwa skargi zayda praevia Jnquisi=
tione ukrzywdzonym administrowali y pilnie tego przestrzegali, żeby żadney okazyi do
Skargi przed nami dla krzywd y nieuczynienia Sprawiedliwości poddani Jego Carskiego
Wieliczeństwa niemieli — . Co jako naypilniey Wiernościom Waszym zaleciwszy od Pana
Boga dobrego życzemy zdrowia — . Dan w Warszawie — . — . — . — . —.

249.) Conferentiae cum Ministeris Aulae = Berolinensis. — . —

Sacra Regia Majestas Dominus noster Clementissimus, omnesque Status et Ordines Re=
gni per Nos Deputatos ex Comitiis Generalibus novissime celebratis ad praesentem Confe=
rentiam Designatos, quatenus praecisas et ultimatas Suas Mensuras accipere possint,
ab Illustrissimis Dominationibus Vestris, ad puncta gravaminum, injuriarum ac praejudi=
ciorum contra Stipulata anteriorum Tractatuum illatorum toties repraesentata, nun=
quam tamen exaudita, multominus pro Justitia ăcommodata, ne ob defectum Admini=
strationis Justitiae ejusdem ansa Represaliorum suboriatur, exigunt requiruntque
non solum Directam et Cathegoricam responsionem, verum etiam indilatam, realem,
et effectivam Satisfactionem: videlicet quatenus; = Primo. Ecclesia Lisnoviensis Roma=
no-Catholicis adempta protinus restituatur — . Secundo. Ut propugnaculum Bolwerk
Schantz in alte pace qua Nihil hostilitatis timendum fuit contra foederatam amici=
tiam imo contra aperta pacta, ante aliquot menses occupatum exnunc deoccupetur;
nec non Domus Vigiliarum in Suburbio Elbingensi contra Tractatum retraditae El=
bingae militibus Brandeburgicis insessa evacuetur. — . Tertio. Sal transmarinus El=
bingam devehendus nullatenus si uti militari manu attentatum est: / imposterum impe=
diatur; quin potius abhinc liberrime uti antea transmittatur — . — Quarto. Ne usus
fructus Territorii Elbingensis contra expressum Tractatus Retraditae Elbingae Arti=
culum 5tum adaugeatur. — . Quinto. Ut Equites contra pacta Territorio Elbingen=
si impositi Colonosque ad Maciem usque exosantes Educantur — . Sexto. Ne angariae
pro transeuntibus Brandeburgicis a Colonis et Subditis Elbingensibus postulentur. —.
Septimo. Ut Jnterdictum, quod Capitationem pro punctuali Exercitus Regni Solutione
a Republica polona laudatam, in apertam S.ae R.ae Alt.is Dñi nri Clmi Dominii directi
infractionem ac civium Elbingensium aggravationem, a Colonis et Subditis Elbingen=
sibus levare prohibuit, tollatur — . — Octavo. Ne census Pascuorum Territorij

Elbing

—„— = Elbingensis contra pacta in praejudicium possessorum per Licitationes adaugeatur. Nono. Ut violentissimis hominum explagiationibus efficax imponatur finis; ac ejusmodi abducti ex Confiniis Regni et Magni Ducatus Lithvaniae, singulariter ex Episcopatu Varmiensi, ex Territorio Elbingensi atque ex Oeconomia Sacrae Regiae Mjtis Mariaeburgensi, tum ex Civitate Colmensi in palatinatu Calissiensi sita, signanter Josephus Kubecki, libere dimittantur. —. Decimo. Stromgeld a Mercibus Elbingensibus contra expressum Transactionis de Anno 1642. Articulum 6m Regiomonti Ao 1716. exigi coeptum sistatur. —. Undecimo. Ut Tholonium Pillaviense contra expressa grodnensia Pacta de Anno 1639., et sequentem de Anno 1642. Transactionem, etiam a Mercibus per Elbingam in et extra Regnum tendentibus exactum et in hucusque die continuatum instantanee sistatur. —. Duodecimo. et Transvectione Salis Hallensis per fluvium et pontes Elbingenses ac lacum Drausen contra apertissima pacta affectata desistatur —. —. Decimo tertio. Ut Supplicationi Elbingensi intuitu mutui accepti sed praeter Eorum Intentionem et culpam nondum restituti, Instantiis Sae Rae Mjstis toties reiteratis, Suffultae, ac Conventioni inter Srmam Aulam Berolinensem et Elbingenses Anno 1704. et desuper Civitati per generosum Commissarium Braun date assecurationi innixae, annuatur. —. Decimo quarto. Ut Orientalibus Prussis lacui Drausen adhabitantibus praeprimis Althoffiensibus et Kielbornensibus severe inhibeatur ne piscationem in lacu praefato contra expressa pacta privative usurpent, nec Arendatorem ejusdem lacus a purgatione herbarum ac piscatione caertae lacus partis coerceant, minus insulas ejusdem vi abripiant suaeque adjungant terrae —. Decimo quinto. Ne Pistoribus Elbingensibus contra Nundinales immunitates ab antiquissimis temporibus usitatas in nundinis Regiomontanis in aliisque Orientalis Prussiae Civitatibus panes suos vendere prohibeatur. —. Decimo Sexto. Ne defluitatio aquae ex lacu Sorge ad molendina Oeconomiae Mariaeburgensis per Suffocationem fossarum ad claustra aquatica germanice Sleüsen perductarum praejudiciose amplius impediatur. —„— Decimo septimo. non solum continuae querelae, quae de damnis injuriisque ex Bonis Sawrogi in Ducatu Masoviae sitis Generosis Odachowski Dapifero Ducatus Samogitiae ac Drulowiszki, proximis eorum bonorum Vicinis, in specie per disjectionē scopulorum, excisionem arborum granitialium, subditorumque transfugorum detentionem illatis, ad Sm Regiam Mjtem D. n. Cmum indefesse deferuntur, exigunt requiruntque indilatam satisfactionem: sed quo evidentius etiam constat, quod Generosus Stankiewicz Notarius M. D. Lithvaniae Jus Suum putativum in praefata Bona Sawrogi in maximum praejudicium legitimorum Successorum Gnsi olim Domaradzki, contra expressa ex Seriis partium Controversiis in Tribunali M. Ducat. Lithvaniae lata decreta, prius in personam Magnifici olim Ducis Januſsii Radziwill palatini Vilnens

Vilnensis et Supremi Exercituum Mt. D. Lith. Ductoris uti potentiorem mala fide= — .. — cesserit, ab hoc vero in Serenissimam Domum Brandeburgicam translatum sit, eo magis Justitiae Suum cuique tribuentis est, ut eadem bona legitimis supradenominatis HaerEdibus et Successoribus restituantur — . — Duodevigesimo. Quomodo Famatus Herning Civis et Mercator Regiomontanus contra notoria Civitatis Kownensis Jura Depositoria, ultra praefatam Civitatem commercia exercere ausus est, ac aliquoties ut desistat desuper admonitus per temeritatem Suam ansam dedit frumenta Sua confiscandi, omnibus notum est: nec minus patet quod Idem Herning ad vindicationem confiscati Sui frumenti duobus millibus tynfonum in Inquisitione juramento aestimati, in Judiciis Sacrae Regiae Mjstis D. n. Clmi Actionem Civitati Kovnensi instituerit, Civitate vero actione hac absoluta, Naves Civium Kownensium arrestare, eosque Cives ad subscriptionem certae asecurationis vi adigere praesumpserit; consequenter etiam injustam Suam praetensionem a duobus millibus Tynfonum ad 60. Flor. pruth. excedentem Regentiae Regiomontanae cesserit; haec autem a Mercatoribus Kovnensibus nominatim Hoffman Farenheit et Successoribus alterius Hoffmanii merces Suas Regiomonti vendentibus 30. mil. flor. in partem Sui, et altera $\frac{30}{m.}$ in partem praedicti Famati Herning forti executione expresserit, cum eo adjuncto: ut Illi a Civibus et Mercatoribus Covnensibus Regiomontum commercantibus eandem Summam repetant, id quod Mercatores Covnenses a Commerciis absistere coegit, Civitatique maximam causavit ruinam: Ex quibus profecto satis superque eluceseit, quam injuriose contra pacta perpetua unumquemque in foro Domicilii convenendum esse disponentia cum Civitate Kovnensi processum sit: Id circo justissimum est ut imposterum Mercatoribus Kovnensibus Liberum Commercium Regiomontum permittatur, extorsaque Summa instantanee restituatur. — . — Undevigesimo. Ejusmodi Injuriae, quibus quam plurimi alii Mt. Duc. Lithe Incolae praeprimis Commerciorum causa Regiomontum vel alias Orientalis Prussiae Civitates frequentes saepissime lacessuntur, tum debiti alicujus causa ad cujusvis Instantiam bona ac merces eorundem contra superius allegata perpetuae pacis Pacta non modo arrestantur ac saepius quoque distrahuntur, sed insuper Eorundem Navicularii Rustici ac Subditi, sicuti Anno 1722. Mgfico de Campo Scipioni Castellano Smolenscensi accidit, ad militiam modis violentissimis coguntur, Sacram Regiam Mjstem et Rempubliceam maximopere afficiunt; eague de causa serio ibidem expostulatur ut eisdem vel similibus injuriosissimis attentatis sufficientia coercitionis adhibeantur media, tum omnes ad militiam rapti praeprimis Subditus praefati Mgfci Castellani

Smole

— " — = Smolenscensis libere dimittantur — . — . Vigesimo. praetensioni justae Generosi Bogdański ad Capitaneatum Eulaviensem respectu dejectionis ex eodem Capitaneatu Matris Suae Legitimae post Avum Suum Successrieis ut satisfiat; tum quoque portio Culmensis post mortem Uxoris ejusdem generosi Bogdański Eidem competens, hucusque vero modo indebito denegata Eidem extradi demandetur —. Quorum, salvo addendi jure, praemissorum Justissimorum desideriorum profacilitandis caeteris Interventiis, efficax et indilata ab Illrmis Dnationibus Vestris expectatur Satisfactio! — . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . —. —

250.) Copia Literarum Serenissimi Regis in Prussia, ad Sacram Regiam Majestatem.

Fridericus Wilhelmus = Dei Gratia Rex Borussiae Marggravius Brandenburgensis, Sacri Romani Imperij Archi-Camerarius et Princeps Elector, Supremus Princeps Arausionensis novi Castri et Valangiae in Gelria, Magdeburgi, Cliviae, Juliaci, Montium, Stettini, Pomeraniae, Cassubiorum, Vandalorum et Megapolis, nec non in Silesia Crosnae Dux, Burggravius Norimbergensis, Princeps Halberstadij, Mindae, Camini, Vandaliae, Suerini, Raceburgi et Mursy, Comes Hohenzollerae, Ruppini, Marcae, Ravensbergi, Hohensteinij, Tecklenburgi, Lingae, Suerini, Burae et Leerdami, Marchio Vehrae et Ulissingae, Dominus Ravensteinij, Rostochij, Sargardae, Lauenburgi, Butoviae, Arcayae et Bredae etc. —. Serenissimo et potentissimo Principi Domino Augusto II. Eadem gratia Regi Poloniae, Magno Duci Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolenciae, Severiae et Czerniechoviae, Duci Saxoniae, Sacri Romani Imperij Archi-Mareschallo et Electori, Landgravio Thuringiae, Marchioni Misniae nec non Superioris et Inferioris Lusaciae, Burggravio Magdeburgensi, Comiti Principi Hennebergensi et Comiti de Barby, Fratri et Cognato nostro Charissimo, Salutem et mutui affectus omnisque felicitatis continuum incrementum. —. Serenissime et Potentissime Princeps Frater et Cognate Charissime! Sincerum quo tenemur cum Mjste Vestra et Inclita Republica perennem concordiam colendi et quidquid eam corrumpere possit serio abolendi desiderium, nunc etiam nos permovit ut Generosum Sincere nobis fidelem atque dilectum nostrum Generalem Vigiliarum Praefectum et Tribunum Legionis pedestris Conradum Christophorum de Schwerin cum potestate Ablegati Extraordinarii ad Majestatem Vestram dimitteremus; singulariter confisi, et pro eo quem in illo jugiter animadvertimus tuendae conservandaeque mutuae inter

Mjstes

Majestatem Vestram et nos amicitiae et bonae vicinitatis studio, certi et = —. —. persuasi, Ipsum nihil omnino intermissurum, quod ad promovendum adeo salutare propositum ab Eo conferri aut confici valeat. Quamobrem Majestatem Vestram hisce fraterne ac amice rogamus: velit praedicto nostro Ministro in omnibus quae nostro nomine, gratia, Majestati Vrae proponenda habiturus est, tanquam Nobis Ipsis plenam fidem adhibere, Suamque Mentem ad Ea vicissim declarare in eum Sensum quem a Majestatis Vestrae prona erga Nos voluntate nobis pollicemur.

= Quidquid pro re nata mutuorum Officiorum a nobis proficisci poterit, id omne Majestati Vestrae pari promptitudine offerimus, Eidemque de coetero prospera omnia et felicia cupide apprecamur. Dabantur. Berolini 2. Xbris 1724. —. —.

251.) Serenissimi Borussiae Regis infra nominandis Ablegatis ad Sacram Regiam Majestatem Inclytamque Poloniae Rempublicam Extraordinariis, Nobis Fratribus a Schwerin honor contigit nomine et Jussu Domini Nostri Clmi, Illustrissimis ad hunc Congressum Deputatis, responsionem, ad gravamina mihi Excubiorum Praefecto Generali a Schwerin d. 9. Xbris 1722. tradita, Sequentibus Scriptis exhibere verbisque, et quidem: =

primo —. Quod punctum Ecclesiae Lisnoviensis attinet; iterum Nos ad prolixiorem Deductionem Latinam nuperrimis Comitijs Excellentissimo Domino Supremo Regni Cancellario communicatam referrimus, in qua Demonstrationibus Luce meridiana clarioribus probatum est: Ecclesiam modo memoratam Augustanae Confessionis Addictis summo jure competere, neutiquam vero ad Romano-Catholicos pertinere, eumque in hunc usque diem nihil quod ullo vel nitatur vel verosimili fundamento contra istam Deductionem ab Inclyta Republica objici potuerit; id tanto ad melius adhuc firmandum Jus Serenissimi Borussiae Regis allegare e re esse ducimus, quod tempus conditorum pactorum Velaviensium merito in Discriminibus inter Evangelicos et Catholicos pro termino regulativo atque fundamento ponendum sit, utut hoc ipsum a Cardinale Primate Radziejowski p. m. Testantibus Ejus Literis Originalibus, eum in finem asservatis agnitum est, ac Statui presenti Ecclesiae Lisnoviensis convenit, de qua facile ostendi potest, Eam tempore Tractatuum Velaviensium in Evangelicorum non vero Catholicorum potestate fuisse atque possessione. Et quamvis hucusque de male fundato principio introducendo a Novis Bonorum in Prussia quibus Jus Patronatus inhaeret Acquisitoribus

cogitari

—„— . =cogitatum sit, ex quo secundum suam quivis Religionem in Ecclesiis mutationem instituere posse et Ejus Sacerdotes vocare atque ordinare Jus sibi concessum esse ratus est, quemadmodum id abusive per certos Narzymski nomine Episcopum quondam Culmensem, Opaliński, et recentioribus temporibus per Castellanum Szretter est tentatum; Sacra Regia Majestas Borussiae tamen quia ejusmodi molimina Supremo Suo Juri Ecclesiastico maxime praejudiciosa esse sentit, amplius permittere atque concedere non existimat, quin potius ea nunc intentione desistit qua ad Simultaneum in Ecclesia Lisnoviensi introducendum animus Ejus proclivis ferebatur. Dum haec Serenissimi Borussiae Regis facilitas eum tantum in finem a me Vigiliarum praefecto Generali oblata sit, ut in solatium Miserorum Dissidentium in Republica cederet, aut ulterioribus oppressionibus finis imponeretur, quorum tamen conditio ut exempla docent neglectis omnibus hactenus Intercessionibus et remonstrationibus eò est devoluta ut quotidie in pejus ruat, imo exitium certissimum Jis immineat nisi DEus Misericordiâ commotus per Principes Pacis Olivensis participes Ejusdemque Fidei Fidejussores, aut per Eos qui de pacificatione Varsaviensi fidem publicam spoponderunt. Inclytam Rempublicam ad gratiam demulceat, atque ad lenitatem adversus hos miseros commoveat. —. Quod gravamina intuitu Urbis et Territorij Elbingensis concernit, quae in querelis a Magistratu factis adeo exaggerantur, Serenissimus Borussiae Rex nihil magis optat quam ut super his et singulis Commissio utrique parti Communis ordinari possit: in qua demum fundamentum et veritas harum querelarum rite cognoscendi facultas esset. Interim donec ejusmodi Commissio Consensu Inclytae Reipublicae constituatur haec respondenda sibi necesse esse existimat. —. —. Secundo. Et quidem quod melioration[em] reditum attinet, libentissime hac opera supersedere velle Serenissimum Borussiae Regem. Cum vero ratione Summae Capitalis 300,000. Thalerorum ad minimum ex mora usuras sibi convenire aequum censeat, hae autem ex usufructu atque paucissimis reditibus Territorij insufficientibus haud eveniant, omnibus facile apertum est in evidentem cedere utilitatem Reipublicae si reditus Territorij ad coaequationem usurae Summae dictae Capitalis adaugeantur, cum alias illae quae deessent, oneri Reipublicae relinquere necessum foret. Nec, —„ Tertio. Statio militum Serenissimi Borussiae Regis in Territorio Elbingensi pro contraventione Tractatus Elbingae retraditae haberi posset: cujus §. V. tenore: Ipsi quamdiu Territorium sibi oppignoratum habet, usus fructus solitus ex illo competit; cumque is in verbis modo citati Tractatus ad mera emolumenta neutiquam restrictus sit quae in utilitatem Magistratus hucusque cesserunt, sed de usu illo intelligi debeat qui Reipublicae respectu Territorij convenit et ad jus praesidij merito extendendus est; nullum est dubium,

Serme

Serenissimum Borussiae Regem in Territorium quamdiu non reluatur Milite = Duum Stationarium jure immittere posse: praesertim cum tali moderatione et ordine id efficiatur ut nemini conquerendi locus sit aut occasio, quod tempore Stationis Copiarum polonicarum minime evitare potuit —. —. Eodem ferme nititur fundamento. Quarto. Gravamen ratione Curruum et Equorum qui quandoque Officialibus Serenissimi Borussiae Regis Literas liberi Transitus eum in finem exhibentibus conceduntur. Ejusmodi Vecturarum prestatio commoditas dicenda est, quae procul dubio Sermo poloniarum Regi vel Inclytae Reipublicae vel demum Magistratui consequenter Serenissimo Borussiae Regi competit quamdiu oppignoratio non cessat. —. —. Quinto. Idem de capitatione dicendum esset quam Sermus Borussiae Rex, eodem quo in Prussia polonica colligitur modo, ex supra memorato principio instar coeterorum emolumentorum exigere posset; vitio vertendum est Magistratui, quod Intermissionem ejusmodi Exactionis pro beneficio non reputet, ad quam nulla alia ratione inducitur Sermus Borussiae Rex quam ut pauperum colonorum per frequentissimas inundationes desolatorum miseratur, atque vicem Illorum doleat. — " Sexto. Per censum adauctum passui Lanionum iterum manifesta intenditur Reipublicae Utilitas: quantum enim Serenissimae Regiae Majestati Borussiae per hanc melioration accrescit, tantum decrescit usuris Summae Capitalis 300,000. Thalerorum deficiente Territorio ab Inclyta Republica solvendis. —. — Septimo. Quod querelas circa violentas hominum adductiones atque ad militiam suscipiendam coactiones concernit plerarumque earum vel penitus fictae vel falso nituntur fundamento! In coeteris, representatione a Nobis Domino nostro Clementissimo facta severissima fiet animadversio cujus effectum conquerentes sentient, si gravamina Sua Officialibus Srmi Borussiae Regis atque Praefectis Regiminum deferre voluerint. —. — Octavo. Ad gravamen Exactionis Stromgeli dictae tam saepius iteratis vicibus tanta soliditate responsum est ut mirandum sit cur Inclyta Respublica hanc quaestionem recoquere in animum sibi induxerit! Omnia enim in finem Edita Scripta evidentissime testantur Exactionem Illam Summo Jure Sermo Borussiae Regi propter rumationem s: uti terminus est:/ aquarum et Sumptus ad id necessarios competere: nec ullo Jure Elbingenses Isti sese subtrahere posse; cum eorum hac in re eadem sit conditio ac coeterorum Mercaturam tractantium; quamquam ad certum tempus ex Speciali gratia Serenissimi Borussiae Regis ab eadem solvenda Liberati atque exempti fuerint: quod vero nullum Jus vel Privilegium intuitu Illorum involvere potest. — " — Nono. In puncto Liberi Transitus Salis Hallensis per Territorium

Elbing.

—·— =Elbingense et Lacum Drausen, hucusque tam variae aequitati et justitiae innitentes repraesentationes a Sermo Borussiae Rege factae sunt, ut comprehendi nequeat quo pacto vel fato ille in futurum denegari possit! Spem igitur fovet Dñus noster Clmtmus fore ut tandem rationem habitura sit hujus praetensionis Inclyta Respublica; inprimis autem ad Literas Serñmi Regis ad Sm Regiam Mjtem Poloniae d. 22. Augusti a. currenti scriptas benigniorem Resolutionem datura. —·

Decimo. Quod ultimo loco usuram respicit Summae Capitalis quam Serenissimi Borussiae Regis Dominus Parens gloriosissimae memoriae in extrema Civitatis Elbingensis necessitate Magistratui mutuo dedit, exiguae certe gratitudinis Signum est, quod Civitas inter caetera gravamina in solidis fundamentis apud Serenissimum Poloniae Regem contra Dñum nrum Clmtmum prolata ratione usurarum quas jure Summo poscere potest rixas adhuc movere interdat! Superat ergo Srñmus Borussiae Rex Sacram Regiam Majestatem Poloniae pro nota Ejus Animi Magnitudine et in justitiam Propensione, respectu Considerationis maximae quam Serñmus Borussiae Rex pro Intercessionibus Ejusdem semper testatus est, hoc in casu Easdem non amplius Elbingensibus impertituram; sed potius ad praestationem debiti istius rite constituti serio Magistratum admonituram. — Ratione gravaminum in nuperrima Conferentia occasione Provinciarum Leobur= gensis et Bythoviae ut et Starostiae Drahimensis contra Dñum Nrum Clmtmum prolatarum, adaequata Responsa et Resulotiones Dubiorum sub Nris 1o et 2do hic adjecta sunt: e quibus clarissime patebit, nullas ibidem factas esse innovationes pactis Conventis contrarias, ut ita nullum eorum Punctorum indecisum relinquatur quae ante biennium in congressu habito resolvenda atque explicanda data sunt, nisi forsan quod attinet Controversiam circa interruptum commercium Civitatis Kowno, ad quas dirimendas Inclyta Respublica Serenum Borussiae Regem paratissimum semper habebit dummodo media convenientia ad id suppeditentur, quae nonnisi in Communi ab utraque parte instituenda Commissione uti videtur consistere possunt. Quam primum itaque Inclyta Respublica e re esse ducet ejusmodi Commissionem constituere, Remonstrationibus nostris apud Dñum Nrum Clmtmum efficere posse confidimus ut ne minima quidem difficultas interponatur. —·—

=Quod Superest, cum haec Scripta, nostra Declaratione, cunctis gravaminibus ab Inclyta Republica ante biennium expositis, nos obviam ivisse atque penitus satisfecisse credimus, spemque certam fovemus ulteriores difficultates Inclytam Rempublicam non amplius interposituram, ita confidimus de plenaria Satisfactione desideriorum Nostrorum in Ultima Conferentia prolatorum ab Inclyta Republica non

ampli=

amplius deneganda!

In Specie demuo Instantias agimus, ut: =

1.) Serenissimo Borussiae Regi Liber transitus Salis Hallensis per Elbingam et Lacum Drausen s: ut jam supra memoratum:/ contra fas et aequitatem in posterum non recusetur. —. 2o/ Ut adaucta vel noviter inventa Thelonia Regni poloniae vel Magni D. Lithe aboleantur, de quibus praesertim Mercatores Neidenburgenses conquesti sunt, quemadmodum Exclmo Dño Thesaurario non ignotum, ad Quem Literae Regiminis Regiomontani imo Ipsius Serñmi Bor. Regis eam ob causam missae Responsionem aliquam quanquam seriorem expectant. - Petimus, —„ 3o/ Ab Inclyta Republica, ut è prussia anfugientes Subditi glebae Addictitij retradantur: quorum centum et tria capita unicum Comitem de Finck deserentia in Dioecesi plocensi, frustra eam ob rem factis reclamationibus Domicilium Suum invenerunt. Et, —„ — 4o/ Ut Promontorium Montaviense quam citissime reparetur cujus neglecta aggeratio quotannis fere Insulis atque depressionibus Agris irreparabile Damnum infert, inprimis vero reditus Territorij Elbingensis evidenter diminuit. —. — 5o/ Justitiam imploramus Reipublicae nomine Serñmae Marchionissae Brandeburgicae et Ducissae Saxo-Meinungensis, ratione praetensionum Suarum Curlandicarum tot nunc annorum serie irrito conamine factarum. —. — 6o/ Hisce renovamus quoque praetensiones praegrandes Serñmi Borussiae Regis in Bona Radziviliana vel Neoburgica; quarum rationem tandem aliquando Inclyta Dignetur habere Respublica. —. — 7o/ Instantias agimus apud Inclytam Rempublicam occasione Commissariorum denominandorum pacis et Justitiae Studiosorum qui in communi commissione nobiscum habenda limites utriusque Regni constituant, taligue modo mala in posterum avertant hucusque frequentia ac collimitaneis Incolis maxime praejudiciosa quorum Specificationem ob eorum aburdantiam hic addere impossibile ratum est, facile autem eveniet si commissio tantummodo rite prius ordinata sit atque instituta. —„ — 8o/ Urgemus Universale mandatum omnibus Capitaneatibus insinuandum eoque serio injungendum ut contra praxim et consuetudinem hucusque usitatam in posterum Justitiam non denegent Subditis Serñmi Borussiae Regis de Excessibus et Criminibus perpetratis querelas suas exponentibus. —. — 9o/ Causam extraditionis mutuae Militum Castra deserentium vulgo Cartel, iterum Inclytae Reipublicae commendamus; cum ab Illa dependeat Conservatio utriusque Exercitus, nec non multae amoveri possent inconvenientiae utrique Regno maxime praejudiciosae! In Specie, —„ — 10./ Nomine Serenissimi Borussiae Regis praetendimus extraditionem Eorum qui in provinciis nostris Crimina perpatrarunt cum juxta pacta Fidem in Foris delicti semper judicari

debent

—„— . =debent, nullis vero hucusque remonstrationibus obtineri potuerint ut Requisitione Judiciorum decenter facta extraderentur. — . — . 11.) Querelas movemus contra Rdum Episcopum Culmensem, qui propria Authoritate curam Ecclesiae Roslasiensis in provincia Leoburgica sitae, parocho Leoburgensi adimere Illumque iterū Sacerdoti polonico Dzebcensi conferre ausus est. Inclytam rogamus Rempublicam ut in Reverendissimum Episcopum, novitatum causa animādversiones fiant, utque ad revocandum Illum polonicum Sacerdotem adigatur eoque citius quo repulsa lata Sermus Borussiae Rex Illum tanquam intrusum et illegitime vocatum finibus excedere jussurus est. — „ — . 12.) Simili modo non sine Stupore atque animi aegritudine perspeximus terminos exorbitantes et incongruum scribendi modum quibus Castellanus Belscensis in Responsorijs Suis ad Universales Sermi poloniae Regis, Sacrae Regiae Mjstis Borussiae mentionem facit. Petimus ab Inclyta Republica ut Castellanus modo Dictus eam ob causam severius coerceatur atque ejusmodi licentia in posterum reprimatur ne Harmonia publica ob studium privati periclitetur. — . — . 13.) Nomine et Jussu Dñi nri Clmi pro Thorunis et vigore Sententiae nuperrime latae pro oppressa Religione Evangelico-Augustana intercedimus; quemadmodum etiam hoc loco frequentiores aliae nostrae Instantiae repetuntur occasione Ecclesiarum Piascensium et Wengroviensis. Spem fovemus Inclytam Rempcam tandem ad mitiora et Clementiora Consilia per tot Principum Interventiones descensuram: quandoquidem hoc eo magis de Ecclesijs Catholicis in Prussia, quarum ratio eā ob causam in futurum etiam benignior habebitur, demerebuntur Inclytae Reipublicae membra: si interitus Dissidentium in polonia a principibus Interessantibus haud indifferentibus demum adspici potuerit Oculis. — . — . 14.) Cum quoque a longo jam tempore Universa Europa Regiam Dignitatem Domino nostro Clmo non recusaverit, Speramus Inclytam Rempublicam ad Ejus imitationem recognitionem non amplius dilaturam, quae utraque Regna firmiori connexura vinculo, studii vicinitatis proximiori optimam etiam praebebit ansam atque occasionem — „ — . 15.) Coronidis loco adhuc renovamus praetensionem Comitum a Dohna ex Art. 20. pacis Oliviensis atque Inclytam rogamus Rmpcam, ut in Reassumendis s: quod Deus facili Successu evenire permittat:/ proximè Grodnae Comitijs, de modo huic Illustri Domo Satisfaciendi deliberet, ac publice stipulatam indemnisationem expane benemeritorum impertiatur. — . — . De Omnibus hisce atque singulis supra memoratis, aequam nobis ac pactis congruentem ut a magnanimitate Srmi polonorum Regis ita et a Justitia Inclytae Reipublicae et Animo Illustrmorum Dnorum ad presentem Congressu Deputatorum in aequitatem propenso atq; prono nobis promittimus Satisfactionem —.

Quib

Quibus gratias agere maximas nostri esse duximus; quod vobiscum conferre = — · — non tantum dignati sunt, sed et desideria nostra Reipublicae in suis Ordinibus congregatae Universa exponere velint. Laudabilem Excellmorum Virorum pro Bono publico Zelum omnibus modis proficuis Dño vro Clmo deferemus: et quod Superest Omnem adhibebimus curam ut Vicinitatis Cultus utriusque Regni in dies crescat et mutua sine ullo impedimento semper colatur amicitia. Dabantur Varsaviae d. 30. 9bris 1724. — · — · — · — · — · — · — · — · — · —.

= Ea quae a nobis infranominandis Sacrae Regiae Majestatis Borussiae ad Serenissimum poloniarum Regem et Inclytam poloniae Rempublicam Ablegatis Extraordinariis sub da. 30. 9bris Illrmis Dñis Deputatis exposita sunt, sequentia addere e re esse duximus. — · — · — · — · —.

primo. Ut in posterum requisitione facta a nobis, extraditio eorum non amplius recusetur qui e provinciis nostris vel more rebellium vel propter crimina perpetrata aufugientes in hanc Regionem sese receperunt; cujus rei notissimus nuperrime existit casus, tota cohorte Equitum Hungaricorum seditione factâ castra Borussica deserente, et in polonicas usque Ditiones fuga sibi consulente! Ab Inclyta petimus Republica ut Similibus in casibus, Instantiis decenter a Ministris Sermi Borussiae Regis vel aliis Ejusdem officialibus tunc temporis hic praesentibus eam ob rem factis, nulla amplius interponatur difficultas; eo magis quo pactis Velaviensibus conveniens erit; ejusmodi profugarum Restitutio vicinitatis Cultum magis magisque promotura, ac in commodum cessura Josis polonis: quandoquidem homines Eorum vel Subditi vel quibus Res Suas crediderunt flagitia meditantes cum omnibus mercimoniis et navibus ipsis in prussia Asylum quaerere et invenire possent. — · — · Secundo. Petimus ab Inclyta Republica ut locum tenens Colonellus de gesler, ob peractum in Burggravium Talaviensem homicidium dolosum capite plectendus extradatur, tot iteratis vicibus apud Excellmum Supremum Lithuaniae Ducem absque effectu requisitus. Quod Justitiae adeo est conforme ut vel Divina Jura vel humana ejusmodi homicidium non sinant esse inultum, ac sanguis innocenter effusus vindictam Coelestem necessario excitare debeat. — · — · Cum etiam Tertio. Nuperrime prope Bronsbergam Varmiae Urbem in Cauponam Einsiedel dictam violenta a Civibus Bronsbergensibus facta sit irruptio ac varii excessus in Caponem Josum ac Domum Ejus commissi, uti adjacens relatio pluribus edocebit, Satisfactionem petimus a Sacra Regia Mjte et Inclyta poloniae Republica Justitiae ac Aequitati convenientem — · Dabant. Varsav. 2. Xbris 1724.

252.) Responsa Polonorum ad praetensiones Ablegatorum Borussiae Regis — · — · —.

Sacra

—"—· = Sacra Regia Majestas Dnūs Nr. Clmus omnesque Status et Ordines Regni, per nos Deputatos ex Comitiis Generalibus novissime celebratis ad praesentem Conferentiam designatos, quatenus praecisas et ultimas Suas Mensuras accipere possint ab Illustrissimis Dominationibus Vestris ad puncta gravaminum, injuriarum ac praejudiciorum contra Stipulata anteriorum Tractatuum illatorum toties representata nunquam tamen exaudita, multominus pro Justitia accomodata, ne ob defectum administrationis Ejusdem ansa Represaliorum suboriatur, directam et Lathegoricam eo certius expectabat responsionem quo magis Literae de data Berolini die 22. Augusti A: 1724. foederatam Serenissim. Aul. Berolin. amicitiam in Sacram Regiam Mjtem Dnūm Nrūm Clmum ac Rempublicam Singularibus expressionibus depraedicantes eandem appromittebant, tantum vero abest ut apromissis hisce Illud respondeat Scriptum, quod Illmae Dnōnes Vrae tum ad puncta d. 9. Xbris A: 1722. per Sacrae Regiae Mjtis Dnī nrī Clmi Deputatos Jisdem exposita tum aliquorum putativorum gravaminum causà sub data Varsaviae 30. gbris Anno 1724. nobis die 1. Xbris Anni ejusdem insinuarunt, ut potius contra omnia Jura quotidianamque praxim supponatur. —" —· primo. Quod Ecclesia Lisnoviensis ideo Romano-Catholicis non restituenda sit quia Eadem tempore Tractatuum Velaviensium in Augustanae Confessioni addictorum fuerit potestate! Siquidem omnia tam naturae gentiu quam civilia volunt Jura ut Spoliatus ante omnia sit restituendus, ac per consequens Eadem Lisnoviensis Ecclesia Romano-Catholicis nuper violenter adempta, ante omnia restituenda est. —· —· Secundo. Usuras de 300. millium Falerorum Stipulatas esse nec in Bidgostiensibus ac Velaviensibus, nec in Ipso retraditae Elbingae Tractatu, vel unico legitur verbo. Et quomodo usurae de Jisdem etiam Stipulari potuerunt? ex quo illa ipsa 300. milliū Falerorum pretensio non ex mutuo aliquo sed ex mera, ob praestanda et non praestita contra Suecos tunc temporis Subsidia, promissa gratitudine provenit, de quali praetensione quod nullae peti possint usurae neminem latere potest, maxime dum quotidiana omnium pro Auxiliatricibus copijs Summas exolventium Potentatum exempla contrarium solidissime attestantur. Accedit quod in Consilio Varsaviensi Anno 1699. omnibus usurarum pretensionibus per Serenissimae Aulae Berolinensis plenipotentiarios expresse renunciatum, inque hujus renuntiationis fundamento potissimum Tractatus retraditae Elbingae initus sit, ibidemque praeter Clenodia Regni in pignus data in casum non exolutionis constituto tempore Summae 300. mill. ~~florenorum~~ Falerorum m. Solitus ususfructus Territorii Elbingensis tantum concessus, nullatenus vero usurae stipulatae, minus Supplementum usurarum, in quantum scilicet m. solius Territorij Elbingensis ususfructus iisdem non sufficeret

apponz.

appromiſsum legitur. Id porro etiam exinde patet, quod ibidem neque de — . . — Usurarum numero quot nempe pro centum solvi debeat quidquam dispositum sit: nec est quod usurae ex mora praetendi possint, ex quo in casum non subsecutae exolutionis 300. millium Talerorum m. Solitus Territorij Elbingensis ususfructus solummodo concessus, sed insuper expresse praecautum est, ut quam primum Summa 300. mil. Tal. exoluta fuerit, tam dictum Territorium integrum quam Clenodia Regni statim etc m. - nullam humanitus excogitandam initiendo difficultatem inviolabiliter restitui et reddi debeant ad manus ad id a Republica Deputatorum. Facetur quod nullus Serenissimorum Paciscentium calculum percipiendi ususfructus Territorij sciverit, atque ita multominus adplane incertam usurarum restantium Summam Rempublicam obligare, vel in quantum ususfructus usurarum Summam superasset illud ipsum superfluum tam simpliciter, nihil scilicet in ejusmodi casum desuper dispositio negligere potuerit. Quae praemissa quo omni exceptione majora sunt, eo firmius insuper ostendunt, quandoquidem ususfructus Territorij Elbingensis solitus, uti Illrmae Dnotnes Vre cl.mo 2. sui Scripti Ipsimet fatentur, solummodo ob defectum usurarum augeatur quod Auctio eadem contra Pacta instituta ac ea propter omnino negligenda sit. — . — . Tertio. Facultatem usumfructum Territorij Elbingensis solitum percipiendi in Articulo 5.o Tractatus retraditae Elbingae concessam esse haud negatur: eandem vero facultatem ad Stationem Militis extendere clarissima ejusdem Articuli 5.i verba prohibent expresse precaventia ut illud Territorium m. sine quavis innovatione aut quocunque colore, Fortalitii extructione, verum in statu in quo, tandiu tantum possidere debeat. Stationem vero militis in Territorio Elbingensi patronymico novum quid esse! eo certius est quo magis indebite supponitur quod Reipublicae is in Territorio illo conveniat usus ut milites eidem imponere possit. Siquidem patronymicum Elbingense Territorium ab omni militis Statione liberrimum est ita ut ne quidem poenam hyemalem pro Reipublicae milite solvere teneatur. Ecquis igitur non apertissime videt Stationem Equitatus Brandeburgici ad 40. mil. imo 50. millia florenorum plus minus colono Elbingensi quotannis constantem, haud, dum contra prefatum retraditae Elbingae Tractatum, Territorio Elbingensi non modo impositam sed hucusque etiam in Summum colonorum exitium continuatam esse? licetsi s: id quod tamen constantissime negatur: / concederetur, quod concessus in dicto Articulo 5.o ususfructus Solitus non de eo tantum intelligendus sit quem Magistratus tantum percipit sed quem Riplica percipere convenit. Quae praemissa insuper apertissime ostendunt, Stationem eandem

nullam

—„— . = nullatenus moderatam esse, minus ordine fieri, quin potius de eadem justissime conqueri ac expostulari deberi ! Ut Equitatus idem exmunc ex saepius nominato Territorio Educatur —. —. Quarto. Eodem vacillanti nititur argumento quando Angariae pro transeuntibus Brandeburgicis a colonis suppeditandae eomet volunt justificari : quod eaedem Sacrae Regiae Mjsti poloniae vel Inclytae Reipublicae vel Magistratui competant. Ex quo nec Sacra Regia Mjstas D. n. Clms nec Respublica a Territorio ab omnibus ejusmodi Oneribus liberrimo ullas pretendit angarias, quinimo nec ulli Magistratus personae easdem aliter quam ad solum Civitatis commodum exigere licitum est. Quàm porro moderate eaedem pro transeuntibus exigantur exinde satis supergue videri est, quod saepius 40. 50. 60. 70. et plures equi cum curribus una vice nec tantum intra Territorij Elbingensis Limites sed haud raro Reysenburgum imo Gedanum usque suppeditandi sint. — „ —Quinto. Quomodo nobis Magistratus, qui ex Officii Sui vinculo omne praejudiciosum ac gravaminosum a Civibus pro omni posse avertere obstrictus est, pro beneficio reputare debeat, quod Eidem interdictum sit Capitationem s: que pro praestanda militi Reipublicae punctuali exolutione intuitu Territorij ad ejusmodi contributionem obligati major Civitati Elbingensi imposita est quam sine Territorio : s a Colonis levare, nullus sane ab omni partium studio liber ullomodo comprehendere valet: dum idem Jnterdictum Colonos a Capitatione liberando Cives quoque eam contributionis partem solvere cogit quam Colonus praestare obstrictus est. Verum equidè est, Colonorum pauperum ac per frequentes inundationes desolatorum miserendum esse; ast nec etiam negandum est Cives Elbingenses aeque miseros imo pauperiores esse, qui rebus Civitatis sic existentibus, usufructu Territorij adempto, praeter Capitationē illam, sumptus etiam Civitatis publicos jam ferre tenentur, ac eos itague nullo sub miserationis colore ad Colonorum debitum solviendum juste adstringendos esse, idque eo minus quo apertius constat, quod Colonum Elbingensem non tam inundationes quam Ratio militis Brandeburgici et imprimis Equitatus jam ibidem subsistentis ad tantas quas jam extremas patitur incitas redegerit ! Cui accidit, quod praefatum interdictum in apertissimam Supremi Dominii Sacrae Regiae Mjstis D. n. Clmtmi in Territorium Elbingense competentis vergat infractionem : hincque tum hac tum anterioribus ex causis idem Jnterdictum tollendum; Magistratuique Elbingensi ut Capitationem a Colonis levare possit exmunc concedendum est. — „ —. Sexto. non solum pascuorum Lanionum, sed et omnium aliorum pratorum quae per Licitationes mediante publicatione plus Licitanti ad arendam extradita sunt, adauctus census innovationem Tractatui retraditae Elbingae WB. Solitum usumfructum unice concedenti, contrariam oculariter ostendit. Adauctum hunc censum in utilitatem

Reip.

Reipublicae cedere tam absonum quam superius jam ad oculum demonstratum est Rempublicam ad usuras pretensas minime teneri. — „ — Septimo. Quo frequentiora a militibus Brandeburgicis per violentissimas hominum abductiones de die in diem exercentur plagia; imo quo frequentiores etiam tam a Sacra Reg. Mjte Dño Vrio Clmo ad Serenissimam Aulam Berolinensem quam a plurimis Regni poloniae proceribus ad Officiales Brandeburgicos hominum preprimis 16. una nocte ex Territorio Elbingensi anno 1618. nec non ex Episcopatu Varmiensi, ex palatinatu Masoviae, Terra Ciechanoviensi, ex Terra Nurensi ejusdem Palatinatus, uti in seorsivo Regestro annotantur, tum ex aliis Palatinatibus, Terris et Districtibus quorum specificatio suo tempore porrigetur, novissime nonnullorum ita abductorum gratia datae sunt Literae, Ipsisque Dnonibus Vris factae sunt representationes; ac insuper quo apertius est, quod Edictis Serme Aulae Berolinensis violentas militum Conscriptiones per Typum prohibentibus non obstantibus, homines nihilominus violentissime ad militiam et quidam impune rapiantur nec retradantur, quamvis in fundamento modo allegatorum Edictorum non solum ad Officiales Brandeburgicos sed ad Ipsam Serm Aulam Berolinensem recursus exnunc facti sint; eo insuperatius accidit quod Illme Dnes Vre violentas illas hominum abductiones non solum fictas sed insuper falso niti fundamento dicere potuerint. Quae profecto satis declarant, quam justissima Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae sit causa adaequatiora adhibendi media, ad violentissimas istas hominum explagiationes sistendas quam post explagiationes factas easdem ad Officiales Brandeburgicos solummodo deferre. — . — Octavo. Exactionem Strömgeld non ad rumationem Aquarum, s: utpote quae in flumine Pregel a natura profundissimo non modo superflua esset, verum neque ab hominum memoria factum esse constat :s, sed ne per diverticula thelonium maritimum pillaviense defraudetur, a Divo Vladislao IV. Poloniarum Rege et quidem sub expressis conditionibus, (: 1. :) ut ab Jis mb. duntaxat mercibus quae per Haabum vel ex Lithuania Gedanum devehuntur, vel Mari invectae Gedano Regiomontum mittuntur, atque sic ne utiquam ab Elbingensibus exigatur, (: 2. :) ne diutius quam ad 1645. annum inclusive, uti Articuli 2ns et 6tus Transactionis de Anno 1642. expresse praecavent, continuetur. Serenissimo Electori Brandeburgico Friderico Vilhelmo primum concessam esse ipsissima articulorum supra allegatorum Transactionis de Anno 1642. sole meridiano clarius probant verba. Quae insimul solidissime evincunt conditionem Elbingensium nullatenus eandem cum coeterorum esse mercantium, Elbingensesque ab Eade Strömgeld exactione minime ex Speciali Srme Aulae Berolinensis gratia, sed vi

Allegata

—"—. =allegatae de Anno 1642. Transactionis usque ad Annum 1716. liberos fuisse: imo ab eadem quo modo dicto Anno ab Elbingensibus exigi coepta est Strömgeld nec non aucti Pillaviensis Thelonei contra expressa Articuli 2di Grodnensium de Anno 1639. Pactorum verba, a mercibus per Elbingam intra vel extra Regnum vehendis, hucusque itidem recepti, ulteriori exactione non tantum de Jure liberandos sed insuper ab Exactione Stromgeld nec non aucti Pilaviensis Thelonij post annum 1645. pro termino Eidem prefixum quam longissime jam exspiratum plane desistendum esse. —. NONO. Affectatum Salis Hallensis transitum per Territorium Elbingense et Lacum Drausen apertissime omnibus, quotquot inter Srmos poloniarum Reges Remque Publicam ac Crucigeros horumque Srmos Successores Duces Prussiae commerciorum causae intercessere, pactis contrariari ad oculum demonstrat Responsio ad ulteriorem sic dictam Deductionem, a parte Serme Regiae Mjstis Dni pii Clmi ac Reipublicae Typis anno Currenti expressa Illmis Dnonibus Vris nunc tradenda, ad quam brevitatis ergo Sacra Regia Majestas D. n. Clms ac Respublica se refert, a Justitiam amante, inque Suis Literis novissimis de Data 22. Aug. Anni 1724. de Singulari in Sac. Regiam Mtem D. n. Clmum ac Rempublicam polonam amicitia maximopere deprædicato Serme Aulae Berolinensis pectore adhuc dum sibi firmiter promittentes fore ut praefata ad ulteriorem deductionem responsione absque partium Studio penitius perspecta, ab isto Salis Hallensis transitu contra Pacta et usum affectato desistat. —. —. Decimo. Supplicationis Elbingensis Justitia et aequitas, ut Usurae mutui ad contributionem pro Territorio Brandeburgicis militibus occupato solvendam Anno 1704. accepti post decursum octo annorum ad idem reluendum Stipulatorum non modo sistantur, sed Civitati etiam concedatur Summam Capitalem a Colonis pro quibus ea necessario solvenda fuit, repetere inrituntur; tum Conventioni inter Srnmam Aulam Berolinensem et praefatam Civitatem de Anno 1704. expressis verbis: Summam Capitalem a Colonis repetere Civitati liberum esse debere, praecavienti; tum Assecurationi ad Civitatis Manifestationem, ne repetitio ista Sibi denegata Civitati imposterum praejudiciosa minus damnosa esse debeat, per Generosum Consiliarium Braun desuper iteratis vicibus Civitati datae: quapropter Sac. Regia Majestas Dnus Nr Clmus ac Respublica afflictissimae Civitati repetitis suis Instantialibus etiam nunc succurrendum duxit, ut Statui Civitatis deploratissimo compatiendo Supplicationi Ejusdem ita suffultae tandem annuatur. —. —. Undecimo. Quae ad gravamina intuitu Districtuum Leoburgij et Bitovijae ut et Starostiae Drahimensis in nuperrima Conferentia Illmis Dnonibus Vstris

insine

insinuata Eisdem respondere visum est: illa ipsa altioris sunt indaginis, = —.. — prolixioremque requirunt deductionem; Quamobrem ad prolata Illrmarum Dominum Vestrarum suo tempore respondendi jus sibi salvum reservant. —. —.

= Quae praemissa, quo evidentius omnium die 9. Xbris Anno 1722. Illmis Dominationibus Vris expositorum Sacrae Regiae Majestatis D. N. Clmi ac Reipblicae desideriorum evincunt Justitiam; eo justius non modo eorundem sed etiam sequentium salvo addendi jure etiamnum aperiendorum efficacem ac indilatam exigunt requiruntque satisfactionem: = —. —. —. —.

1mo) Ut propugnaculum Bolwerk-schantz in alta pace qua nihil hostilitatis timendum fuit contra foederatam amicitiam imo contra aperta pacta ante aliquot menses occupatum exnunc deoccupetur, nec non Domus vigiliarum in suburbio Elbingensi contra tractatum retraditae Elbingae Militibus Brandeburgicis insessa evacuetur. —.. —. 2do) Sal transmarinus Elbingam devehendus nullatenus, uti militari manu attentatum est, in posterum impediatur; quin potius abhinc liberrime uti antea transmittatur. —.. —. 3tio) Ut Orientalibus Prussis Lacui Drausen adhabitantibus praeprimis Althoffiensibus et Kielboriensibus severe inhibeatur, ne piscationem in lacu prefato contra expressa Pacta privative usurpent; minus Arentatorem ejusdem lacus sub vano praetextu ac si anterior Arendator certam illa lacus partem ab herbis non purgasset, juratorijs etiam documentis facillime annihilando a purgatione herbarum ac piscatione certae istius lacus partis coerceant, neque Insulas ejusdem vi arripiant vel suae adjungant terrae. —.. — .. 4to) Ne Pistoribus Elbingensibus contra nundinales immunitates antiquissimis temporibus usitatas in Preusch-hollendensibus, Libstaddiensibus, Milchusianis nundinis aliarumque Orientalis Prussiae Civitatum suos vendere prohibeatur panes —. —. 5tio) Tu powtarzaią co na Karcie 338 w pułcie decimo sexto napisano —. —. 6to) Non solum continuae querelae quae de damnis injuriisque ex Bonis Sawrogi in Ducatu Samogitiae sitis Generosis Odachowski Dapifero Samogitiae ac Druszlowiszki proximis eorum Bonorum vicinis in specie per disjectionem scopulorum, excisionem arborum granitialium, subditorumque transfugorum detentionem, illatis, ad Serñmam Regiam Majestatem Dñum Nrum Clmum indefesse deferuntur, exigunt requiruntque indilatam satisfactionem: sed quoniã Successores Gñsi olim Domaradzki conqueruntur, quod Generosus Stankiewicz notarius Magni Duc. Litt.e Jus suum putativum in praefata Bona Sawrogi in maximum praejudicium eorundem Legitimorum Successorum Gñsi olim Domaradzki contra expressa ex seriis partium Controversijs in Tribunali M. D. Litt.e lata

Decret-

—„— =Decreta in alios transfuderit; ideo Justitiae Suum cuique tribuentis esse videtur ut eadem Bona legitimis Supradenominatis Haeredibus et Successoribus restituantur. —. —. 7mo) Tu się powtarza słowo w słowo to samo co wyżey na stronicy 339. in puncto duodevigesimo napisano. —. —. 8vo) Tu się także słowo w słowo powtarza co wyżey na teyże 339. stronicy in puncto undevigesimo napisano. —„—. 9no) Praetensioni justae Gnši Bogdański Incolae Lomżensis ad Capitaneatu Culaviensem respectu dejectionis ex eodem Capitaneatu Matris Suae legitimae post avum Suum Successtricis, ut satisfiat; tum quoque portio Culmensis post mortem Uxoris ejusdem Gnši Bogdanski Eidem competens hucusque vero modo indebito denegata, Eidem extrădi demandetur; nec non Liquidum debitum Gnši Ludovici Sierocki ex Captivitate Moscovitica reducis pro Canabi Regiomonti detentum notabilem Summam efficiens Eidem proprietario Domino restituatur. —„—.— 10mo) Ne Patres Soc. Jesu in possessione Ecclesiae Lindensis in qua ab Annis 70. et plus pacifice fuerunt sub praetextu vano pretensionum Dominorum de Gröben per Decretum Commissoriale inturbentur. Tum Limites Haffi in Varmia sacrosancte observentur, ita ut communes Aquae communi commodo et propriae proprio serviant; neve piscatores Brandeburgici utantur retibus vulgo Keitel nuncupatis quae etiam semina piscium extrahunt. —. —. —. —. ~. ~. —. —. ~. ~. —.

=Ad puncta vero ab Illustrissimis Dominationibus Vestris sub dato 30. 9bris 1724. insinuata quod attinet, et quidem: =

1mo) De libero Salis Hallensis transitu jam superius Responsum sufficientissimeque deductum est eundem contra clarissima affectari pacta: eaque propter nihil justius esse quam ut ab affectatione hac tam praejudiciosissima ac maxime damnosa desistatur. —. —. 2do) In Regno Poloniae vel Magno D. L. Thelonia, praeter Stae Regiae Mjsti et Reipublicae hoc in passu competentia jura, adaucta vel noviter inventa esse, Sm Regiam Mjtem ac Rempublicam latet: eaque de causa eo firmius suspicatur de eisdem a Mercatoribus Neydenburgensibus injuste conquestum esse multoque justius a Republica conquerendum esse, quod ad quasvis Civitatum Prussiae Orientalis portas ac repagula vulgo Schlagbaume contra apertissima Pacta nova Thelonia instituere prohibentia sub variis nominibus in summum Incolarum Regni Poloniae Eique incorporatarum Provinciarum praejudicium, nova non solum exigantur Thelonia, sed ad justissimas desuper jam factas remonstrationes necdum ab Isdem sistatur. —. —. 3tio) Quod Subditi ex Prussia Orientali aufugientes ad debitam requisitionem retradantur, tot tam antiquissima quam recentia attestantur exempla, quot ejusmodi aufugientes Subditos ex Civitatibus Occidentalis Prussiae nunquam non extra-

ditos

extraditos esse Sacra Regia Mjtas D. N. Clmus ac Respublica pro certo nôrunt. —. — Idcirco haud aliter sibi persuadentes, quam quod Comes de Zing jus suum eos reclamandi, qui Eundem deseruisse nec ad Ejusdem reclamationes e Dioecesi Plocensi retradiri esse dicuntur, haud sufficienter deducere ac probare potuerit: quinimo nobilium et Incolarum polonorum ac Lithuanorum querelae, quod Subditi ac homines Eorum in prussiam Orientalem confugientes nec ij qui Ipsis modis violentissimis abrepti sût ad frequentes reclamationes Suas non extradantur, incomparabiliter multo justiores sint. —" —. 4°) Reparatio Promontorij Montaviensis Sacrae Regiae Majestatis ac Reipublicae curae cordique, eaque promovenda in Instructione novissimorum Comitiorum Statibus et Ordinibus jam recommendata est. —. — 5°) Quando Causae praetensionum Serme Marchionissae Brandeburgicae et Ducissae Saxomeynungensis in Judiciis Sacrae Regiae Mjstis D. n. Clmi ad quae spectant acclamabuntur et ventilabuntur, pro Justitia decernere S. R. Mjstas D. N. C. non intermittet. —. —. 6°) Quod praetensiones Sermae Aulae Berolinensis ad Bona Radziviliana vel sic dicta neoburgica concernit, Sacra Regia Mjtas Dnus Nr. Clmus ad Responsum hoc in negotio die 19. Aprilis anno presenti datum se refert. —. —. 7°) Ad quasvis Collimitaneorum Incolarum ex parte Sermae Aulae Berolinensis remonstratas querimonias non intermisit Sacra Regia Mjstas Dnus Noster Clmus Literas Suas ad Capitaneos pro administranda Justitia opportuna providere remedia; et ad denominandos Comissarios pro inquirendis constituendisque communibus Limitibus Sacra Regia Mjstas Dnus noster Clmus omnem declarat facilitatem; modo intercedentes aliae notoriae differentiae per propositum toties et insinuatum Tractatum assopiantur, ad quem ineundû et concludendum S. Regia Mjstas Dnus Nr Clmus et Respublica semper propensum Suum demonstravit animum —. —. 8°) Justitiam cuiquam eandem debite petenti a quopiam in aliquo Capitaneatu denegatamque esse, ad Sacram Regiam Majestatem Dnum Nrum Clmum hucusque a nemine quidquam delatum est. Quodsi vero cuiquam id ipsum acciderit, Is eundem qui administrationem Justitiae Ipsi denegabit nominetenus indicat: sic eundem desuper ut convenit admonere Sac. Reg. Mjstas Dnus Nr Clmus nunquam omittet. —. —. 9°) Causa extraditionis mutuae Militum castra deserentium vulgo Chartel ad Omnes Spectat Reipublicae Ordines: hinc Ea usque ad reassumptionem Comitiorum suspendenda est. —" —. 10.) Hoc punctum specialiorem requirit explicationem. —. —. 11.°) Quae Illrmo ac Rndssmo Episcopo Culmensi imputantur, ab iisdem Idem tam liber quam notissimum est ut Ecclesia Roxlazinensis non ad Culmensem sed Vladislaviensem spectat Dioecesim! Sed aeque etiam minus Illrmum et Revrdmum loci Ordinarium Epum Vladislaviensem

—"— " =viensem imputata illa tangunt; Qui tam in Ecclesiasticis quam Civilibus ab aequitate et Justitia omnibus maxime notus Senator nullatenus jure pretendendi, quo Serma Aula Berolinensis ad praefatae Ecclesiae Beneficia gaudet, contravenire in animo habuit dum Episcopali Suae Jurisdictioni in Eadem Ecclesia Eidem plenarie competenti satisfaciendo animadvertenda corrigere progue Parochianorum commoditate et cura Administrationem Sacrorum in saepius dicta Ecclesia Rndo Dzebcensi ad breve tempus demandare censuit donec idoneus presentaretur. — Quae quo apertius ab Illmo et Rndmo Episcopo imputata removent eo magis aculeatum arguunt Stylum quo Illmae Dnes Vrae putativa Illa imputata retulerunt, insimulque a Sma Aula Berolinensi ab ejusmodi abhorrenti spem faciunt inhibitatam fore ut Differentiarum Seminatoribus minus facilis imposterum prebeatur auris, omnisque Jurisdictio Episcopo competens pergue Pacta Eidem conservata haud interturbetur: major enim ab Illmis Dnobus Vris Senatoris Regni expectabatur consideratio. — 12°) Prout et alterius Senatoris Illrmi Castellani Belziensis: non enim est ignotum Illmis Dnibus Vris a longo tempore et maxime sub Dno olim Magni Principis Friderici guilhelmi Aulam Berolinensem habuisse particularem aestimationem Dignitatis Senatoriae: et Illrmae Dnones Vrae non debebant hoc exaggerare incontinenti et contra ut supponitur Principalis Vestri mentem stylo contenta Literarum quas Idem Illustrissimus Dnus Castellanus S. R. Mjsti scripsit: quoniam in nostro Regno unicuique sentire, dicere et scribere que vult est liberum. —"— 13°) Horret animus memorare ea Crimina quae Dissidentes Thorunij contra Deu, honorem Deiparae et Sanctos Religionemque Catholicam attentarunt: pro quibus majores quam decretae sunt poenas jure merito promeruerunt. Neque est occasio querelandi de ac si oppressa Religione Augustana, quia Ejus Exercitium Sententia judicii Regii non est Ipsis interdictum, et omne id quod in eadem Sententia continetur jus et justitia dictavit. pro apertione autem Ecclesiarum Wegroviensis et Piascensis dantur Literae ad Illrmos loci Ordinarios quibus Dissidentes occasionem dederunt quod ad ejusmodi occlusionem processerunt. Et si tam quiete Dissidentes in Dominiis Reipublicae uti Catholici in Prussia vigore Pactorum manentes vivent, benignam semper Sui Tolerantiam in Regno habebunt. —"— 14°) Desiderium Sermae Aulae Berolinensis ratione Tituli Regii Statibus et Ordinibus Regni in novissimis Comitiis jam propositum est: qui postquam clarius informati fuerint quibus conditionibus Idem Titulus a Republica petatur in futura Reassumptione Comitiorum resolvere poterint. —·—· 15°) Praetensionem Comitis a Dona ex Art. 20. pacis Olivensis cujus Coronidis loco mentio facta est; Sacra Regia Majestas Dominus noster Clmus in reassumendis Comitiis Statibus et Ordinibus quoque proponet. —·~·—·~·—·~·—·

Quae

=Quae omnia sincere Sacrae Regiae Majestatis Dñi nri Clmi ac Reipu= — „ — .
blicae in Serñmam Aulam Berolinensem documenta satis supergue ostendunt; insi=
mulque Sacrae Regiae Majestati Dño Nro Clmtmo ac Reipublicae a propenso Serñsmae
Aulae Berolinensis ad Instantiam affectu, indubitanter apromittunt fore, ut justis=
sima Sacrae Regiae Mjstis Dñi nri Clmtmi ac Reipublicae superius ad et deducta solidissimis
probationibus confirmata desideria et imprimis ea quorum vel minima mora maxime
periculosa, praejudiciosa et damnosa est, utpote: Ecclesiae Lisnoviensis Romano-Catho=
licis restituendae; propugnaculi Bolwerk-Schantz ac Domus vigiliarum in subur=
bio Elbingensi Milite Brandeburgico insessae evacuandorum; Salis transmarini Elbin=
gam sine omni impeditione invehendi; Capitationis a Colonis Elbingensibus levandae;
Equitatus Brandeburgici ex Territorio Elbingensi educendi; Orientalibus Prussis lacui
Drausen adhabitantibus piscationem privatam contra pacta affectatam interdicendi; et
aliorum supraspecificatorum, ad efficacem ac indilatam ante omnia quantocyus producan=
tur satisfactionem: nec ulla de stringentioribus modis cogitandi Sacrae Regiae Mjti
D. nro Clmo ac Reipublicae relinquatur causa: sicuti eum etiam in finem Illrissmi
ac Excellmi Status Ministri utriusque Gentis cum Illrmo ac Exclmo Mareschalco
Comitiorum super hisce Intervenientiis cum Illrmis Dñonibus Vestris ulterius adhuc
conferent, ad futuram Comitiorum Reassumptionem Sese referentes. — „ Varsaviae die
xx. Decembris Anno 1724. — „ — . ~ . — „ ~ . — „ ~ . — „ ~ .

Finitis Conferentiarum Punctis sequuntur:

253.) Praetensiones Varmienses Terrarumque Ciechanoviensis et Nurensis — — . — .

1mo) Joannes Gierman Subditus Capituli Varmiensis raptus est per milites Brande=
burgicos et ad militiam vi adactus. — „ 2do) Martinus Vonenberg cum Summa vio=
lentia acceptus, verberibus et variis macerationibus ad servitia militaria Brande=
burgica coactus. — „ 3tio) Georgius Osman violenter raptus est per eosdem Milites in
campo colens agrum. — 4to) Joannes Peter Pastor Civitatis Brandeburgensis similiter
violenter raptus est in campo. — . 5to) Albertus famulus Cinirificis aliàs popielnika
nocturno tempore ex villa Kaletka cum invasione et violentia raptus, quem cum
defendere populus voluit graviter a militibus concussus est. — . 6to) Franciscus Böhm
similiter violenter raptus est per eosdem Milites. — „ 7mo) Joannes Henricus Sahl
livis Brandeburgensis vi raptus est, inedia et variis miseriis coactus est ad servitia.
8vo) Antonius Frach Pannifex Bisteinensis in publica via raptus est et ad servitia mili=
taria coactus — . 9no) Similiter factum cum Thoma Welik Subdito Celsmi principis
Varmiensis. — 10mo) Matthiam Kaminski invadendo Domum pastoris Inquilini versus
Fridlandium Reselio, iidem Milites Brandeburgici violenter abduxerunt. — „ 11mo

Gideu

—"—. =Fidem milites in campo pascentem oves famulum Schenavens vi rapuerunt. 12°) Scultetus Solnicensis Jacobus Gerith dolo evocatus per aliquos Commissarios in Barzenz raptus est. — 13°) Joannes Bohm Subditus Varmiensis pergens Wormditt pro persolvenda devotione inter arbusta raptus est violenti manu ac postea variis pollicitationibus nimis stipulatus fuit ut magnae staturae homines indicaret, eosque ex Varmia abduceret. —. 14°) Undecem milites violenti manu aggressi sunt Domunculam Ruhnen seld ubi januam effregerunt, fenestras concussernnt, globulos igneos in stubam immiserunt non sine gravi periculo Incendij cum magna laesione hominum ibidem existentium; ubi etiam Petrus Kuchnapel gravissime vulneratus est ita ut Lazaretum debuerit Deportari —. 15°) Nocturno tempore circa horam duodecimam milites Brandeburgici villam Jagottin invaserunt: qua in villa Domum Jacobi Rohflevien circumdederunt et oppugnarunt, milites bombardas explosernnt igneosque globulos in homines injecerunt. —. 16°) Civitatem Resseliensem milites Brandeburgici summo mane invaserunt, ac fores Civis Martini Klersz effregerunt volentes Studiosum Gieritt rapere quem concitatus famulus in populo liberavit. —. 17°) In suburbio Resseliensi in quadam Domuncula effractis januis et fenestris duos operarios Michaelem Glon et Casimirum Konecki violenter a lecto abduxerunt. — 18°) Scholam Parochialem Resseliensem milites Fidem invaserunt quendam volentes hominem violenter abducere. —. 19°) Ab Fisdem Militibus praedium Episcopale dictum securum non fuit quod invaserant ut quendam hominem raperent. —. 20.) Studiosum Gieritt de quo supra mentio fuit Major Kasow Literis suis minacibus ausus est compellere minando ipsi Ejus parentibus et Civitati Resseliensi infelices exitus. —. 21°) Fidem milites invaserunt Domum Scultheti villae Birgerdoof, ex qua Scultetum una cum famulo suo ligatis manibus abducere studebant: prout de facto Scultetum ex lecto rapuerunt, eumque tum et Uxorem horrende percusserunt; post fugientem uxorem jaculatus est miles unus: qui Scultetus cum se fuga salvavit volendo abducere famulum penes auxilium Joannis Kriger qui cū tribus filiis venit in succursum, Officialis mandavit ad illos explodere bombardas ex quibus unus Filius Joannis Kriger occisus est. —. 22°) Fidem Milites Cives Schultz in suburbio aggressi sunt licet aliquoties frustrati sua Intentione abiverunt, non tantum absque magna laesione, convulnerationibus, concussionibus imo et occisione hominum recesserunt. —. — . — . — . — . — . —

α.) Terrae Ciechanoviensis —.

1°) Andreas Rotarius Subditus Dñi Castellani Czerscensis ex Sarnow modo violento per Milites Brandeburgicos abreptus ac Havam sub Vexillum Capitanei Mulsana abductus, ut ante omnia Domino suo restituatur. —. 2°) non tantum cum violatione

violatione Securitatis publicae sed praejudicio Liberae gentis Statusque = —·· — nobilitaris, captus ac vi acceptus est nobilis Adalbertus Niedziałkowski in publicis nundinis in Dziatow, vir bene possessionatus. —·· 3.) Pari ratione et modo ibidem in sequentibus nundinis vi acceptus est Grosus Zberski nobilis Terrae Ejusdem crudeliter cuneo in os immisso per Majorem Bivill Brandeburgicum tractatus. —·—· 4.) Idem Major Bivil Grosum Wróblewski nobilem Terrae Ejusdem captivavit ac in Servitutem amplectendi per vim servitij militaris adegit—· 5.) Subditi Gsorum Miączynski. Gąsecki, ac aliorum quam plurium nobilium Terrae Ejusdem Prussiã Brandeburgicam profugi, et qui extradi nolunt ut Suis Dominis seorsivo Scripto specificandis restituantur requiritur.—· ~· —· ~· —· ~· —· ~··

3.) Terrae Nurensis.

Ad Connotationem et Remonstrationem praetensionum cum aliis Palatinatibus Terris et Districtibus in immediatis Comitiis porrexit quoque haec sua gravamina per Legatos suos Terrae Nurensis: scilicet, quod gnõus Gregorius Godlewski. Jabłonowski, Łakrzewski, violenti modo rapti ac a Militibus Brandeburgicis ad Servitium militare vi adacti sũt; Ut itaque hi et alii omnes specificati pristinae Libertati ac Statui in quo, restituantur, pari modo requiruntur. —·~·—·~·—·~·—·~·—·~·—·

254.) Puncta Conferentiae adjecta ratione Districtuum Leoburgensis et Bythoviensis atque Capitaneatus Drahymensis ··—·—·—·

Anno Domini 1658. ad Serenissimam Domum Brandeburgicam devenerunt Districtus Leoburgensis et Bythoviensis cum hac cautela ut in Statu quo remanent, et cessante Linea masculina Domus Brandeburgicae ad Rempublicam redirent, ut testantur Pacta Bidgostiensia de Anno 1657. et Constitutione 1658 et 1659. Item Actus traditionis Leoburgi Anno 1658. per Commissarium Regium Joannem Bąkowski Succamerarium tum temporis Culmensem habitae, ubi de indemnitate cujuscunque Status et Dignitatis cautum, ut Eisdem Juribus, privilegiis Bonisque Suis eodem modo ac sub immediato Dominio Regis poloniae usi fuerunt, uterentur fruantur. —·pro tali Jurium et Libertatum in Eisdem Districtibus conservatione, non solum Pactis obligarunt Sese Electores Brandeburgici sed etiam Oblatis Instructionum circa Homagia 1658, 1688.—· Serñmus Fridericus Vilhelmus Coloniae apud Spiram die 20. Julij 1657. talibus verbis: „Similiter Sua Serenitas Electoralis nullo modo vult, quatenus Civitates aut praedia in praedicto Dominio extraordinariis Contributionibus onerentur, praeterquam Eis quae Illis ex laudato quarto competent. Et debebit nobilitas, Civitates et praedia quemadmodum temporibus Reipublicae Polonae unum corpus constituere;" Similiter universalia aut alia solebat firmare. —· Hinc Supplicationi firmissimae

Status

—"— . = Status adhaeserunt per Lauda 1679., 1680., 1682., 1683., 1684., 1686., ut Universa Nobilitas, Civitates, Bonaque alia, ita prout sub Dominio Reipublicae polonae conjuncta erant, inseparabiliter tanquam unum Corpus sub nullitate Contributionis permanerent. — . — . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ .

His non obstantibus nova quaedam Contributio vulgo Accisa introducta per quam: 1°) Civitas absque Consensu Status Equestris, nobilibusque invitis, ab Jpsis separantur; quandoquidem ad Cassam publicam nihil tenetur contribuere quam quod in Comitiolis secundum illarum possibilitatem laudatur. —. 2°) Nunc per istam Accisam ruinantur Civitates et extremum defectum patiuntur: quia ex vicinis graniciebus Poloniae nihil advehunt, et insuper debent sol arare Superintendentes istarum Accisarum. —. 3°) Magistratus Civitatum et Cives graves patiuntur confusiones; et in Juribus Suis impedimenta per Servitores. —. 4°) Tota nobilitas patitur praejudicium quando propter publica negotia conveniunt ad Civitates et secum adferunt victualia, violenter Currruum requisitiones fiunt et Accisam a Victualibus solvere debent. —. —. 5°) Decedit non parva pars Solarij Exactori Contributionu pobory dictarum, cui merito deberet solvere cassa Accisarum —. // — . — . — . —.

α.) Statui Ecclesiastico haec Accisa quoque praejudicat. 1°) In Fundo Ecclesiastico et in eo habitantibus hominibus omnis adempta immunitas et adeo gravantur, ut jam aliqui Catholici coacti sunt migrare ad alias Civitates. —" 2°) Jpsismet Ecclesiasticis nihil licitum invehere in Civitatem, nisi cum praejudiciosa Characteris et personarum revisione. —" 3°) A Segete decimali Accisa solvi debet, unde media vivendi Ecclesiasticis adimuntur. —. 4°) Nec unicum Currum Lignorum ad Civitatem advehere possunt Ecclesiastici absque cedula. —. 5°) Fundum Monasterij et in eo aedificatas Domos violenter ademerunt, pro quibus tamen extat Breve Urbani VIII. de Anno 1639. et Privilegium Sacrae Regiae Majestatis. Item Mandatum Vladislai IV. ad Capitaneum Leoburgensem pro deoccupatione fundi Ejusdem Monasterij de Anno 1640. —"— 6°) Occuparunt sex Mansos Parochiales a quibus solummodo annuatim in recognitionem solvunt florenos duodecim. —. 7°) Non pridem expulso aedituo ex Domo circa Ecclesiam Brzeznensem, eandem Domum violenter occuparunt et occupant —. 8°) non solum in Garcigoi, Roszyc, Bożepol privatas excogitarunt Capellas sed etiam recentissime in Brzezno Ecclesiam extruxerunt. Multa praejudiciosa fiunt Juribus Parochialibus: et quidem Dissidentium Ministri saepe baptisant, copulant, sepeliunt, vi intrando Coemeteria Catholica, sibi pulsando, et minantur etiam Jpsas Ecclesias Catholicis recipere, cum hucusque secundum pacta nihil Dissidentibus licitum erat in ratione Ads ministr.

// 6°) Ab omni re quae ad Civitates adfertur, Accisa exigitur. — . — . — . =

Administrationis Sacramentorum agere sine praevia pro quolibet Actu Licen= —.. —
=tia Parochorum Catholicorum. — Nunc autem etiam in aliis Villis Jstius parochiae Brzeznensis Domus per modum capellarum pro Devotionibus Dissiden=tium destinantur contra eadem pacta. — .. 9o) In aliis quoque Parochiis Catholicis multa fiunt praejudicia et injuriae tam Sacerdotibus quam Ministris Ecclesiae ac Subditis Parochorum justitia non administratur et Jurisdictio Episcopi multa patitur. — . 2. proinde desideratur ut omnia in antiquo Statu prout fuerint ante Pacta, conserventur. — . — . — . — . — . — . — .

3.) Capitaneatus Drahimensis in pignore certae Summae apud Serenissimam Domum Brandeburgicam manens, Similes prout Districtus Leoburgensis patitur Injurias. — . — . — . — . — .

1o) Accisae ante duos circiter annos fuit impositae unde magna est injuria subditorum illius loci. — . 2o) Nullum ibidem fuit exercitium, nulla Ecclesia, nullus Minister, nulla Schola Dissidentium: nunc autem recenter sub tempus revolutionũ Sueticarum sub pretextu Pretorij extruxerunt sibi Dissidentes Ecclesiam in Opido principali Tempelburg Dicto ac Scholam unam. Drahimi alteram. In administrationem Sacramentorum se per vim immiscent Dissidentes Ministri cum Summo praejudicio parochiae et Ecclesiarum parochialium Catholicorum. Aliquando etiam causas Matrimoniales evocant in Pomeraniam Starogardiam, et multa alia in contemptum Jurisdictionis Episcopalis exercent contra pacta et contra omne Jus quod Ignoratio possessori non competit. — . Desideratur itaque ut omnia ibidem observentur in eo Statu qui fuit dum in feudum cederet Ille Districtus videlicet circa Annum 1669. — .. — . — . — . — . — .

255.) Resolutio Dubiorum a Ministris Regis Poloniae de Statu Leoburgensi per Extractũ Protocolli factorum — . ~ . —

Antequam ad ipsam resolutionem Dubiorum progrediamur praemittendum esse duximus; quod Ea quae in praefato protocollo ex pactis, Jnstructionibus circa Homagia, et Laudis in Comitiolis Districtuum Leoburgensis simulque Bitoviensis, sancitis, praeliminariter allegata sunt, sã nitantur veritate, nec ulla indigeant prolixa discussione; nec non quod Sacrae Regiae Mjtis Prussiae Avus Serñmus ac Potentissimus Fridericus Vilhelmus Elector Brandeburgensis gloriosissimae Memoriae, Nobilitatem, Civitates, aliaque Praedia per Constitutionem de Anno 1677. in unum corpus conjunxerit.

= Quomodo autem nobilitas quae non emolumentum Civitatum sed potius Earum oppressionem semper quaesivit cum Jis processerit sequentes exhibent casus! Statim post illam Conjunctionem praedicta nobilitas, 1o) Civitates pluribus quam possidebant mansis oneravit

—"—" = mansis oneravit, et Civitati Leoburgensi soli quae vigore Privilegiorum solummodo centum mansos tenent ducenta insuper adscripsit de quibus annuatim hucusque contribuere tenebatur. —. —. —. —. —. —. —.

2°) Excogitavit sibi in summum contemptum Sacrae Regiae Mjtis Prussiae et extremum Civitatum exitium, contra Jura Culmensia et Privilegia Pruthenica, Judicium quod ex puris nobilibus consistere debebat vulgo postcuriale dictum, ad quod promiscue omnes causas Civium trahere, easque ibidem sine ulteriori Appellatione ad castrum vel Regiam Majestatem dijudicare et sic Ordinarium Judiciorũ et Jnstantiarum Cursum evertere voluit. —. —. —. —. —. —.

3°) Coegit Civitates certam summam pecuniariam praeter voluntatem et consensum earum ad redimendam Ecclesiam Charbroviensem quae a Reformatis occupata fuit et adhuc occupata est extraordinarie contribuere; qua ex re multas turbationes passae sunt: hinc et ea propter Aula Regia multis querimoniis et gravaminibus semper impleta fuit. E contra autem negari nequit, quod in Pactis Bitgostiensibus quoque cautum sit, ut Arces et Civitates eorundem Districtuum Sac. Re. Mjst. Pru. Ejusque Serenissimis Antecessoribus eodem jure prout eas olim Illustrmi Duces pomeraniae tenuerunt, traditae sunt verbis: = —. —. —. —. —. —.

> Praeterea de ampliori gratia et benevolentia nostra, Serenitatem Ejus et Illius Haeredes ab omni Juramento nec non tributis et exactionibus quibuscunque nobis et posteris Nostris ratione dictarum Arcium et Oppidorum praestandis, dimittimus et liberos facimus, prout olim a Ducibus pomeraniae Eaedem praefecturae Bütaw et Lauenburg tenebantur. —. —. —. ~.

Quae verba non sunt irania, sed suum habent effectum, et argumenta a parte adversa ad Protocollum data protinus destruunt. —. —. —. —. —.

α.) = Cautela generalis in pactis contenta. —. —.

= Indemnitas cujuscunque Status et Dignitatis.

non totam hinc absolvit rem sed ea per speciales expressiones verborum contra distinguitur et explicatur, quomodo proprie et in vero sensu Pacta intelligenda et accipienda sunt. Cui enim non constat, quod Ducibus Pomeraniae libera dispositio praedictorum Districtuum Subditis juxta Suum interesse et utilitatem utifrui competiisset? Quis igitur audet Sacrae Regiae Majestati prussiae, cui eodem jure Arces et Civitates traditae sunt contradicere, Ei non competere liberam Dispositionẽ circa illas? Nexus ille quod Serenissimus ac Potentissimus Fridericus Vilhelmus, nobilitatem, Civitates, aliaque proedia per Constitutionem praedictam de Anno 1677. in unum corpus constrinxit, a Nobilibus Ipsis ex rationibus supra memoratis ruptus est, et solummodo modum collectandi respiciebat. Sacrae Regiae Majestati Prussiae

autem competit vigore plenae potestatis in his Districtibus adinstar Ducum = — "
pomeraniae subditis suis Jura dare et Jura auferre: nam cujus est conjungere Ejus
etiam est disjungere. Quare his omnibus bene trutinatis et perpensis Ipsa commota
est, ut omnes querimoniae et oppressiones removeantur et unusquisque Status pro
altero non praegravetur, sed quilibet communia onera paribus humeris ferat, Civi-
tatibus, relicta tamen vigore pactorum nobilitate in integritate Jurium Suorum,
dare Accisam. Qui modus contribuendi in Civitatibus Regni poloniae non ignotus;
quandoquidem Gedani, et in Aliis experientia quotidiana testante, in viridi observa-
tur usu: nec non aequitati convenientissimum est, quippe Civitates saepe dictae illum,
antequam moderna Accisa introducta sit, sibi Ipsi jam elegerunt et propria Autho-
ritate constituerunt. — . — . — . — . — . — . — .

3.) Nunc denique paucis tangenda sunt Dubia
= ratione Statûs politici mota. —.

Quae quemadmodum perlustrato superius dicto protocollo eadem ferme reperiuntur
quae ante quadriennium in penultimis Comitiis Regni Generalibus Grodnae celebratis
jam proposita et tunc temporis sufficienter refutata sunt, ita nullam prolixiorem
responsionem in praesentiarum merentur. Sed ut materia recocta considerantur, in-
de omnia se in unum colligentes fasciculum affirmamus, quod ea praeter Scitum et vo-
luntatem tum Nobilitatis tum Civitatum ad Comitia data sint: sed solummodo ex ingui-
eto Cleri Catholici Leoburgensis ingenio emanaverint, qui Jurium et Legum Accisarũ
ignarus varia machinatur et multa falsa sibi excogitat. Siquidem: — " — .

1.) Falsum est quod Cives per istam Accisam ruinentur et extremum patiantur de-
fectum, contrarium e diametro docet manifesta notoritas: nam Cives non duntaxat
in alimoniis suis bene subsistunt, sed etiam ut ab extremo preserventur defectu Ipsis
Laudata in publicis Comitiolis Contributio ex Accisarum Cassa porrigitur; ex qua etiã
Catholicus praepositus nec non Evangelici Sacerdotes ut et coeteri Ministri Ecclesiastici
Sua Salaria accipiunt; Quos ante Accisam Cives propriis Sumptibus non minima
cum Eorum pregravatione alere et sustentare tenebantur, a qua tamen molestia
jam exempti et liberati vivunt. — . — . — . — . — . — fin. — .

2.) Falsum est quod e graniciebus sive Limitibus Poloniae nihil advehatur:
dum non solum poloni cum Civitatibus in pristino flore mutuum commercium
quotidie exercent, praeter quod modernus Palatinus Mariaeburgensis pannificibus
Leoburgensibus contra Constitutiones Regni libertatem nundinarum in Civitate Wey-
heropoli celebratarum ad instantiam pannificum pucensium ab immemorabili tempore
possessam prohibere ausus sit cum tamen earundem inviolabilitas Dominorum Pala-
tinor

"— — = Palatinorum custodiae demandata sit, sed etiam Josis incessanter varias res advehunt, de quibus non advehentes et vendentes sed ementes et consumentes accisam solvunt. —. —. —. —. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

3°) Falsum est quod Civitates Superintendentes Accisarum solvere debeant: accipiunt enim Hi sua Solaria ex Accisarum Cassa. ~. —. ~. —. ~. —.

4°) Falsum est quod Magistratus Civitatum et Cives graves patiantur confusiones; et in Juribus suis impedimenta per Servitores. ~. —. ~. —. ~. —.

5°) Falsum est quod nobilium Currus ad Civitates venientium violenter revideantur. Horum duorum punctorum merito praetenditur probatio vel Sufficiens satisfactio. Servitores nihil plus faciunt quod quàm indagentur quibusnam rebus currus sive nobilium sive rusticorum ad Civitates euntes onusti sunt, et contra nullum nisi morosum, ne defraudationibus aperiantur fenestrae suo officio utuntur juxta praescriptum modum. —. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

6°) Falsissimum autem est quod Exactori Contributionum pobory dictarum aliqua pars salarij decedat: quandoquidem Ille absque ulla defalcatione Salarium Suum annuum ex praedicta Accisarum Cassa accurate accipit; prout hoc tota nobilitas et Civitates, utique Josius Exactoris Quietationes propria manu scriptae attestari possunt —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

γ.) ratione Status Ecclesiastici. ~.

A Statu Politico transgrediamur ad Statum Ecclesiasticum: ubi Rndmus Delator non recordatus est Divi Apostoli monito: Deponite mendacium et loquimini veritatem; aliàs non plura evomuisset falsa! Falsum itaque est: —. —. —.

Ad 1°) Quod in fundo Ecclesiastico et in eo habitantibus hominibus adempta sit immunitas. Nullam unquam ibidem habitantes habuerunt Immunitatem nisi eam quam violenter et defacto in Summum Civitatum praejudicium sibi arrogavit Clerus Catholicus: adeoque Josis nulla adimi potuit. Nemo quoque ex Istis hominibus ad alias Civitates migravit quam Faber Cuprarius quidam; quorsum autem? nescitur. — Causae enim hujus migrationis non fuerunt praegravationes Accisae; sed quod Iste Vagabundus absentis cujusdam Mariti Conjugem in Matrimonium Duxerit, quem Clerus Catholicus copulavit: siquidem Ille statim post copulationem cum scilicet versus Maritus pro recuperanda Uxore Sua Domum rèdux, sese cum nova maritata Sua clandestine amisit. Hic Silentio preterire non possumus, quod ante annum circiter praedictus Clerus Seminarium quendam ex Pomerania Leoburgum venientem, quem ob crimen Incestus cum uxoris modernae Sorore suspectum et accusatum, Sacerdotes Evangelici ibidem hanc copulare voluerunt, sine ulla publicatione è suggestu facta et probabilibus Attestationibus, in Summum Ecclesiae Scandalum iterum

copule

copulavit. —. Nullum ad 2.m) et 4.m) exinde Ecclesiastici neque alius quisque = — . — praejudicium capere posſunt, quod in Eorum characterem et personam quando ad civi= fates ignoti veniunt inquiratur: siquidem illud militis penes portas excubantis Offi= cium requirit: cui Inquisitioni praeclariores homines quam Ecclesiastici se submitte= re tenentur. Nec hoc in Ecclesiasticorum praejudicium vergit quod lignum sine sche= dula in Civitatem vehere nequeant: nam per hoc praecavetur defraudatio, quae sub eorum praetextu singulis momentis ab aliis committi posſet. —. Mirandum est ad 3.m): quod Rndmus Delator pro hac falsitate non erubuerit! Quomodo Ille illa es à conscientia, dum ab omnibus rebus consumptibilibus, nullis exceptis, inter quas etiam Lignum et Seges decimalis computatur, liber et immunis adhuc est, sicut ante introductionem Accisae fuit, aſserere potuerit; quod a Segete decimali Accisam solvere debeat, et per illud Ecclesiasticis media vivendi adimantur? Genuina hu= jus rei ratio consistit in eo, quod Suam totam familiam ex proventibus Ecclesiasticis nutriat, alat, colat et conservet!!! Jure Canonico prohibetur Clericus Beneficium habens aedes parochiales locare! hic autem Clericus non solum locat sed totas familias cum uxoribus, liberis, Servis, ancillis, puellis, porcis, pecoribus, aliis, omnique Supellectili recepit, quae omnem proventum devorant et coeteris Ecclesia= sticis vivendi media adimunt: non Accisa merito praeteriditur. —. Ad 5.m). Hujus puncti probatio, quod nimirum fundum Monasterij et in eo aedificatas Domos violen= ter post traditionem horum Districtuum occupaverint Evangelici? Allegatur quide pro eo Breve Urbani VIII. pontificis et Privilegium Vladislai IV. Regis poloniae, sed utraque neque producta neque tempora determinata sunt quibus Catholici eundem fundum cum Jisdem Domibus posſederint. Hoc autem notum est, et nemo in dubium revocare potest, quod fundum illum Illmi Duces Pomeraniae a tempore Reforma= tionis Lutheri in posſesſione habuerint, quod Castrum Leoburgense post Eorum ex= tirpationem etiam sub Regimine polonico illum quiete tenuerit, et denique quod per traditionem cum eodem jure ad Serenissimum Sacrae Regiae Majestatis Prussiae Avum perve= nerit. Qui, et Ejus Successores Serenissimi in eo hucusque nemine contradicente pos= sesſionem continuaverint. Proinde hoc immemoriale tempus, etiam si in manibus Ad= versariorum documenta quaedam pro eo fundo extarent, eorum praetensionem annii= hilet et Jura posſesſionis Sacrae Regiae Majestatis stabiliat, cum expeditum sit, quod res Ecclesiasticae quoque praescriptionibus obnoxiae sint. —. -Generaliter= nimis ad 6.m) punctum ratione praetensorum Mansorum positum est, in quo nec locus ubi eadem jacent neque eorum Posſesſores expreſsi sunt. Quando autem

utrum

—.—. = utrumque et loca et possessores specifice demonstrabuntur in causam inquiri, et si ea vera et justa invenietur. Satisfactio subsequi, et exigua illa duodecim florenorum polonicalium recognitio annua ad aequitatem réduci debet: Sin autem falsa, ulterior declaratio dabitur. —.— Callide satis et operose ad 7.m), quinimo cum praeteritione necessariarum causae circumstantiarum praefato protocollo insertum est; quod Evangelici expulso Edituo ex Domo circa Ecclesiam Brezerriensem eandem domum violenter occupaverint et occupent. Sed irrito conatu: Controversia quidem ante triginta circiter et quod excurrunt annos circa hanc domum aeditualem inter Evangelicos et Catholicos extitit; quae autem per Commissarios a Superioribus utriusque partis datos et confirmatos finitae et ita compossita sunt ut Evangelici domum praedictam una cum agro retinuerint: in ejus compensationem autem Catholicis aliam novam domum pro aedituo extruere et pro agro centum florenos polonicales, quae Summa adhuc sub administratione Provisorii Ecclesiae ut et nova aedificata Domus est, exolvere debuerint. Ideo ex hoc puncto per Transactionem jam satisfacto et semel sopito nihil praetendi potest, quia Lites per Transactionem semel sopitae resuscitari prohibentur. —.— Ejusdem farinae sunt querelae quae ad 8.m) et 9.m) in magna multitudine recensentur. In pactis liberum exercitium Religionis Catholicae reservatum est; in pactis quoque Episcopo Vladislaviensi Jurisdictio in Templa et Sacerdotes integra mansit: Sed nullibi ibidem invenitur, quod Evangelicis interdictum sit pro Suis devotionibus instituere Capellas aliaque Oratoria. Quod enim non interdictum illud consensum esse suadet dictamen rectae rationis. Hinc in Garcigar, Roszytz, Bożepol, ante sexaginta et plures annos Bonorum possessores pro devotionibus Suis sibi extruerunt Capellas! Si enim secundum pacta Clero Catholico jus quoddam prohibendi competiisset, quare praefatis possessoribus aedificare permiserit? et tunc temporis non contradixerit? nec non Jura Sua intacta conservaverit? —. Jam autem cum nuperrime ex summa necessitate Oratorium pro devotione Evangelicorum extructum est, s: siquidem in Sulteția ubi hactenus devotionem peragere solebant admodum sordidè vivebatur atq; locus eidem destinatus ante et post eam, per gallinas, Sues, aliaque pecora foede spurcabatur, cum tamen Deus a Nobis in munditie non sordibus coli velit: /, vociferatur, blaterat et clamitat pactis contraventum esse, quae tamen omnem uti jam superius dictum prohibitionem ignorant. Juribus Parochialibus nullatenus praejudicium a Sacerdotibus Evangelicis illatum est. Facultatem dare licentiam baptisandi, copulandi ac sepeliendi, quam sibi arrogavit Clerus Catholicus, non ex pactis sed privatis Conventionibus cum Dioecesianis initis adeptus est, quibus Sacerdotes

Evang.

Evangelici sese sponte et voluntarie submiserunt, et licentiam praedictos Actus = Spirituales peragendi ab Ipso sumpserunt et adhuc sumunt. Verum autem cum varias rixas, altercationes et simultates non solum cum Jis sed etiam Eorum Dioecesianis incipiat dum Ipsis potestatem baptisandi, copulandi, utique in Coemeterio Catholico sepeliendi et campanas pulsandi plane denegare audet, quam tamen licentiam sepeliendi et pulsandi Dioecesiani semper post decessum Ducum pomeraniae etiam sub gubernatione polonorum et in hunc usque diem habuerunt; videtur quidem male contenti esse sed statim ad obsequium pristinum redigi possunt, modo clerus Catholicus a Suis innovationibus et attentatis abstineat et omnia in pristino Statu relinquat. Quomodo autem evincere velit quod unquam minativ sit Catholicas occupare Ecclesias, aut Ecclesiasticis Justitiae quando Judicis officium debite imploraverunt denegata sit, exspectatur aut Satisfactio praetenditur. -. Nullas unquam Clerus Catholicus a Sacerdotibus Evangelicis passus est turbationes vel violentias; et si quas Ipsemet Jis fecerit, modo in Illos quamvis innocenter devolvere velit. - Non pridem Praepositi Leoburgensis Vicarius, homo rixosus, impudicus, immodestus, in moribus et Literis parum versatus, non solum Sacerdotem Drinceli censem vi e Coemeterio Roslazinensi ejicere voluit; sed etiam violento modo Sacerdotis Preznensis Domicilium intravit, multas insolentias ibidem peregit, Sacerdotem Ipsum non solum Lupum increpavit aliaque dicteria sine ulla data causa Ipsi objecit, sed etiam Ipsum percutere minatus est, ut alia plura taceamus attentata: ut et devastationes Regiae Silvae in qua promiscue omnes Arbores optimas tam fagi nas quam quercinas ad ignem per Ejus Servitores excidi permittit atque ita irreparabile Damnum Ipsi quotidie infert. -. proinde desideratur ut Rdmus Delator cum Suis falsis delationibus, si ulterius harum rerum Instantias faceret a Limitibus futurorum Regni Generalium Comitiorum repellatur; nec non propter Comissa falsa et peractam violentiam publice et exemplariter puniatur, Ipsique ut et Ejus Subordinatis serio et sub poena remotionis ab Officio injungatur, ut ab omni Innovatione et turbatione in futurum abstineat, et sese in Cancellis Suis et terminis contineat. Siquidem nullibi constat quod contra pacta hactenus actum, sed ea potius inviolabiliter et sanctissime servata sint. —. —. —. ~. —.

= Circa Capitaneatum Drahimensem haud solidae imo et inanes moventur querelae: nec ulla ad hoc existit Subditorum illius loci injuria. Jure enim et cum omni Dominio possidet Rex Borussiae hanc praefecturam, sub Conventione publica die VI. novembris Bidgostiä peracta, jurejurando tam a Rege Joanne Casimiro quam a Senat

= Senatoribus poloniae confirmata. — . — . — . — . — . — .

Cum Consilio Dominorum Consiliariorum tam Spiritualium quam Secularium et ex Senatus-Consilio inscripta et obligata est Arx et Oppidum Drahein cum omnibus ejusdem praefecturae Draheimensis vasallis, Subditis, fructibus, libertatibus, eminentiis, Censibus, proventibus et universis et singulis, nihil excipiendo vel reservando pleno Dominij Jure cum omnibus utilitatibus. ~. — . ~. — . ~. — .

Accisae igitur exceptae nec reservatae, potuis, sub eminentijs, censibus, proventibus, pleno Dominij et sic eximio Jure comprehensae. Modus quoque Accisarum ad obtinendum pro Domino tributa et pro subditorum conservatione quod sit optimus et minimum gravans, experientia et eventus et ipsa rei veritas testis est. Nec est quod reditus excedant Jura; pretium enim Jntereſse ante Traditionem per tot annos retardatam, Expensae pro acquirenda poſsesſione, et meliorationes Devastatae hujus praefecturae, ad alterum tantum excedunt pignus et Dominium Drahenmense — . — . — . — . — . —

Ad 1um/ Desiderant Pacta praedicta ut Religio Catholico-Romana in eo statu quo tunc fuit in Praefectura Draheimensi conservetur; et hucusque conservata est, uti: Jus Patronatus ad Beneficia Ecclesiastica ibidem sita Regni poloniae reservetur et adhuc integrum Ei reservatum mansit. Ad Diſsidentes vero quod attinet qui tunc temporis adfuerunt et adhuc sunt, nihil prorsus in Jpsorum Dium conventum nec in praejudicium Religionis et Conscientiae Jpsorum quidquam praescriptum. Hisce ejectis terra Desolata et Dominium praefecturae cum omni fructu et utilitate de nihilo foret: quod tamen per pacta conceſsum et ut juxta Conventionem consistat, necesse est. — Hinc et Jncolarum Conscientiis, Religioni, et animarum Salvti consulendum, salvo Religionis Romano-Catholicae quo tempore Conventionis fuit Statu. E contrario res prorsus intollerabilis est quod Plebanus Parochiae Catholicae Drahimensis negotiis quibuscunque tam Ecclesiasticis quam Politicis se immiscet: inter Evangelicos, qui tamen ad gregem suum haud pertinent, Actus Ministeriales puta Baptismi, Copulationis et similes exercere audet: Evangelicorum Scholae-Magistros et Aedituos in Urbe pariter et pagis turbat: eorundem liberos ad amplectendam Religionem Romano-Catholicam cogit: et quae hujus generis sunt alia quae pacem non minus quam aedificationem in Christianismo hinc turbant juxta et impediunt. Ipsa igitur rei necesſitas exigit ut pro conservanda tranquillitate publica, dicti Jllius Plebani potestati, quam temere saepius usurpat et in Evangelicos exercere studet, cum efficacia obex ponatur; ita quidem, ut quemadmodum secundum pacta Conventa Religio Catholico-Romana in statu quo fuit et adhuc est conservari cupit, ita vicissim Evangelicis qui in hac Praefectura sunt et fuerunt liberum maneat Religionis Exercitium, sine quo Jus Dominij Praefecturae in Rege Borussiae publico nomine translatum, Salvum, Jntegrum et plenum consistere nequaquam potest. ~.

Actum

256.) Actum in Caupona dicta Einsiedel = — .. —
coram Judicio Heilgenbeilensi Delegato die
31. 8bris 1724. Anno — . — . — . —.

Facta solito more Eductione Cauponis Jurisdictionarius locum tenens de Unrug Dominus Haereditarius in Hohenwald et Schreinen instabat ut Caupo referret, quibus de causis Ille &b Incolis Braunsbergensibus ita duriter acceptus atque tractatus esset. Hic itaque retulit, se accipisse schedulam a Magistratu Heilgenbeilensi quae continebat: nonnullos Milites Regiomontio aufugisse castraque deseruisse, hos si forsitan eò iter dirigerent, /: adjacet enim Ejus Caupona finibus atque oppido Braunsbergae :/, ut Regio nomine et mandato retineret et caperet. Itaque factum ut die Mercurij hoc est 25. mensis currentis, famuli Ejus è longinquo et quidem matutino tempore duos milites advenientes conspicerent; hos cum cono, lutoque conspurcatos Suam Cauponam transire atque Braunsbergam tendere cerneret, insecutus est, petijtque abjis ut sibi Literas liberi transitus monstrarent; quas cum exhibere non possent unusque eorum diceret se prosequendo profugos festinanter iter esse ingressos, alius nempe Officialis inferioris Ordinis stricto ense sibi ictum intentasse quem declinatione corporis evitaverit, alius horum gregarius Miles vel Sclopetarius prope domos in aggere lapidibus strato consistens in domum aliquam se conjecisse quem vi extractum ceperit, Alterum vero scilicet Officialem inferioris Ordinis ex suburbio usque in forum prosecutum esse ibi quoque arripuisse. — Civis vero quidam audiens profugas esse restim ipsi dedit quo Illum constringeret ligaretque. Quod vero pater ejusque familiares insecuti Ipsi operam tulissent, hos captos ligatosque domum inter Cauponam Einsiedel duxisse, illosque post haec excubiis Heilgenbeilensibus in custodia tradidisse. — His factis semel atque iterum ubi ex usu suo esset Braunsbergam esse profectum sed a nemine gravius quidquam passum aut injuria affectum esse. Verum pridie die Dominica 22. Mensis hujus, tempore pomeridiano, rei familiaris causa Braunsbergam iter fecisse, ibi Fabri cujusdam Serrarii Pyronem sibi insultasse atque exclamasse: Eccum Nebulonem plagiarium atque Proditorem hominum! Se vero, cum nihil boni inde ominari posset, in Domum Civis cujusdam Sutoris vel Crepidarij sese recepisse, a puero vero atque turba insequentibus obsessum esse; qui Eum e conclavi vel hypocausto extrahere sint conati. Accidisse interea ut Miles ex arce Domum intraret; hujus Auxilium precibus se postulasse atque soluto pro opera navata dimidio Thalero ab Eo in Arcem ad Centurionem ductum fuisse. Centurionem percipientem hominem esse minus tutum, Ipsi Comitem Eundem Militem adjunxisse, et ad Consulem misisse ac petisse, ut Cauponem praesidio munitum atque tutum

Domum

—"—. = Domum deduci curaret; ab Hoc sibi bajulos duos cum eodem Milite Comites atque praesidium datos esse, qui Ipsum usque ad Cauponam in aggere sitam deduxissent atque singuli accepto dimidio floreno discessissent, eumque hortati essent ut bono esset animo, tuta esse reliqua atque secure domū ire posse! Sed Illum postea ingentem turbam juniorum et adultiorum esse prosecutam usque ad Cauponam Suam: quoniam vero foras clausisset, primo fenestras lapidibus atque baculis excussisse, postea foribus Atrij effractis fores hypocausti disfecasse, Mandata Regia parietibus affixa dilacerasse et pedibus conculcasse aliasque insolentias exercuisse: itaque Se coactum fuisse summam partem aedium petere ibiq Camerae se includere. Turbam vero nescientem quò se receperat primo accensis candelis illum in altiori parte aedium quaesivisse atque per rimam Illum linteo tectum in Camera delitescentem conspicientes fores effregisse, pessulum frequentibus ictibus securis concussisse, Eumque ex Camera extractum, per Scalasque dejectum ex Domo per limtes atque pontem secum rapuisse, in terrā projecto pedibus insultasse, adeoque pessime fustibus ac clavis tractasse et conclamasse: feriat, feriat, quisquis manibus valet, tundite, contundite nebulonem plagiarium ac proditorem pessimum! Cum itaque ex gravissimis verberibus deliquium animi pateretur, tamen amplius turbam insultasse atque exclamasse: Tundite, tundite, nondum sufficit, pergite Socii, quamquā multam incurremus, tamen probè onustus verberibus sit oportet. Longius Eum secum duxisse usque ād locum vel Statuam S. Equitis Gregorij ubi famulum Centurionis advolantem Illos adhortatum esse ut jamjam manus ab eo abstinerent. At Uxore vero insequenti se cruentum, prostratum, currui impositum, primo ad Centurionem in Arcem vectum, coramque Eo injurias Marito factas demonstratas fuisse, qui ad Consulem Eum vehi jussit. Hic ad Chirurgum ut vulnera curaret. Inde vero pridie cum Nobilis Dominus de Müller Consiliarius Aulae Judicij atque proventuum cum Domino locum tenente de Unruh a Consule Ipsi sufficiens praesidium expetijssent, probè vulneratum Domum Suam in Cauponam Einsiedel dictam esse reportatum. praeterea conqueritur hujus Cauponis Uxor sibi e scrinio in quo clavis erat relictus ad viginti Thaleros supreptos esse, e penu cujus fores erant effractae, plurima esse subtracta imo linteamina nonnulla in hoc tumultu perijsse. —. Theodorus Schonfeldt p.t. Judex. Christophorus Thiedeman. Gregorius Walterberger. Joannes Böttcher Notarius. —. —. —

257.) Status Causae excerptus ex Actis — — — Inquisitionis ratione facti Tumultus in Taberna Einsiedel dicta. — —

Ultimis diebus Octobris contigit, quod Tabernator ex praefata Taberna sita in Ditione Serenissimi Regis prussiae prope Civitatem Bronsbergam praesumpserit duos profugos milites usque ad Suburbium Braunsbergense insequi, eosdemque ibidem ope secum accepti Operarij capere, ligare, et sine ulla facta denunciatione in Officio proconsulari secum abducere. Ex qua occasione facile plebs concitari et Illis violentas manus inferre potuisset, nisi hoc die Feriali quo tempore quilibet laboribus suis occupatus factum fuisset. Nihilominus plebs per temerarium et violentum hunc ausum Tabernatoris vehementer exacerbata die Dominica quae erat 29. Octobris, viso Tabernatore in civitate, Authore puero quodam, tumultum excitavit et Tabernatorem aggredi tentavit; quod ubi animadversum et delatum ad officium proconsulare statim ex mandato ejusdem Officii Author tumultus incarceratus est caeterique repulsi: ut vero saepe dictus Tabernator securus et illaesus perveniret ad Tabernam, datum est Illi ex Officio proconsulari praesidium quo etiam salvus et incolumis usque ad Campum deductus est, ubi conscendit currum et discessit ad Tabernam. Quia vero injuriosissimis verbis cum educeretur plebem affecit, et varias × contra eandem evomendo Calumnias minabatur se severe ulturum sibi illatam injuriam, plebs tamen ob praesidium quo Tabernator stipatus erat nihil exnunc ausa tentare expectavit donec hi qui Illum comitabantur nihil ultra tale quid sperantes redirent in Civitatem, quo facto multi omnes vero postremae sortis et conditionis homines, s: nullus enim in hoc Tumultu Civium aut Incolarum interfuisset:s, iterum in turbas ac turmas concitati, antesignano quodam Sodali Regiomontano qui hic absque conditione in nova Civitate morabatur et est de Contubernio Balneatorum, Tabernatorem usque ad Tabernam sunt insecuti, ubi rhombos aliquot ex fenestris excussserunt, seras januarum effregerunt, Cellarium aperuerunt, Tabernatorem ubique quaesierunt, et tandem in superiori parte inventum in Camera inde extraxerunt, et usque ad Territorium Brunsbergense secum acceptum ibidemque in terram prostratum baculis percussserunt, taliterque verberatum dereliquerunt, quem etiam paulo post Sui ad Officium proconsulare advexerunt, inde remissus ad Chirurgum, ubi facta obductione inventum est nulla lethalia vulnera Ipsi inflicta esse, praeterquam in facie vulneratus usque ad sanguinem, alibi vero solum erant contusiones et modo jam plene convaluit. Ad puniendum ergo hoc Inconveniens et Juribus vicinitatis repugnans factum, omnesque in hoc tumultu cogniti ad Judicium sunt adcitati, ubi bene examinati et qui rei inventi stati incarcerat

inter

—"—. = inter quos primus Author Tumultus 18. Annorum oriundus ex Saxonia. 2dus Sodalis de Contubernio Balneatorum Regiomontanus qui antesignanus erat omniu in hoc tumultu Interessator. 3tius Studiosus Infimista homo 20. annorum ex Civitate Neuteuch. Denique duo Lictores ex nova Civitate, qui ebrij existentes huic tumultui se immiscuerunt. Caeteri minus Culpabiles et non habentes ultra 14. annos liberi in Civitate ambulant. — Ut igitur parti laesae procuraretur Satisfactio, scriptum imprimis ad Dñum Capitaneum Balgensem cui competit Jurisdictio in has partes ubi sita haec Taberna petendo ut adstringeret partem laesam ut se sisteret; quia autem nullum rescripsit Responsum iterae expeditae sunt Literae ad Illmos Regentes Prussiae; qui Responsoriis Suis significarunt, causam hanc ad Serenissimum Regem delatam esse, pollicentes nihilominus intra spatium 14. dierum se Resolutionem Sermi Regis in hac materia Dominis Commissariis ad hunc actum designatis transmissuros, quam tamen hactenus sine effectu praestolati sunt: et ideo magnis sumptibus tã longo tempore conservari debent qui rei sunt inventi. Brunsbergae d. 6. Xbris 1724. A= = Extradidi And. Ign. Parzau Notarius Juratus V. C. Brun. —. —.

258.) Memoriale per Generosum Brackel Ordinis Equestris Curlandiae et Semigalliae Plenipotentiarium Capitaneum Majorem Mitaviense Sacrae Regiae Majestati porrectum. —.

Serenissime ac potentissime Rex.
Domine, Domine Clementissime!

Sacram Regiam Majestatem Vestram pro insita sibi Clementia et Justitiae Sublimitate non aegre laturam spero, si pro conservatione Jurium et Privilegiorum Nobilitati Ducatus Curlandiae et Semigalliae a Serenissimis Poloniae Regibus quam Clementissime concessorum, desideria quaedam urgentissima per Supplices has Literas humillime deferam omnique Submissione exponam! Quatenus limitationes Judiciorũ Relationum ab Ordinarijs in extraordinarios terminos non solum Juribus Nostris antiquis contrariae esse videntur testantibus Extractis sub Litera et.; sed quatenus etiam processus ipsos diutiores et pretiosiores reddant, dum partes ex tam dissitis locis huc venientes per totos fere annos non minimis certe Sumptibus hic attendere, et eo ipso Cadentias Curlandicas pro publicatione Sententiarum hic latarum propter angustiam temporis negligere et praeterire oportet; Juri communi quoque et genuinae Libertati repugnat, invitis partibus m3 Nobilibus terminos extraordinarios obtrudere:

Quapro

Quapropter nomine totius Ordinis Equestris praememoratorum Ducatuum humillima cum devotione obsecro: dignetur Sacra Regia Majestas Vestra rejectionem nuperrime factam cum toto suo effectu usque in Martium cen tempus Legibus praescriptum et Ordinarium differri, nobisque Clementissimas indulgeri Reversales, ut in posterum ordinaria tantu tempora Judiciis Relationum impendi, et his praeterlapsis Causae ad proximam Cadentiã rejici debeant. — . — . — — . ~ . — ~ . — . ~ .

= Cum etiam ad hoc usque tempus ad solitam audientiam, non obstantibus precibus ardentissimis quibus eam a Magnificis Status Ministris sollicitaverim, pervenire haud potuerim; Sacra Regia Majestas autem omnibus tam Deputatis quam etiam privatis hanc largiatur gratiam; hinc et Ego Statuum Ducatus Curlandiae et Semigalliae humillimus Internuntius devotissima Animi Submissione ad Thronum Sacrae Regiae Majestatis Vestrae refugio humillimis hisce precibus: dignetur Sacra Regia Mjstas Vestra Me ad solitam hanc Audientiam proxime admittere, ne Summa haec gratia Regia a Majoribus Nostris jam obtenta mihi diutius differatur et detrectetur. — ..

= Ex Allegatis sub Litera B. clare illucescit: Generosis Consiliarijs in Curlandia Supremis inter omnia Administrationis Munia, principe nondum investito et absente, facultatem etiam in indicendo Conventus publicos datam esse. Cum autem Sacrae Regiae Majestati Vestrae de necessitate visum hanc Libertatem per Rescriptum Regiũ tantisper suspendere; praefati Generosi Consiliarij et totus Equestris Ordo in tesseram promptitudinis et debitae observantiae Suae huic quoque Mandato Regio omnem obedientiam praestiterunt: hinc nomine Totius Nobilitatis supplex oro; dignetur Sacra Regia Majestas Vestra hanc Suspensionem quam Clementissime tollere, et Nobis facultatem ex Legibus competentem, tanquam unicum modum quo Saluti publicae prospici et omnes inconvenientiae everti queunt, restituere. ~ . — . ~ . — . ~ . —

= Cum porro Commissio Regia ex Senatus-Consilio pensatis hinc inde rationibus et Controversiis ordinata, per Constitutionem de Anno 1717. fol. 75. confirmata, et tandem per Decretum Fraustadiense tantisper suspensa, suum nondum sortita finem: Illustrissimus Dux Ferdinandus autem Illam sub praetextu Appellationis in convulsionem praefatae Constitutionis et Mandati Regii evertere attentaverit; Hinc a Sacra Regia Majestate Vestra tota animi Submissione hanc Clementiam efflagito: ut hactenus a Magnificis Commissariis Peracta vim Legis et effectũ Suum retineant, Jisdemque reiterato Mandato injungatur, ut vigore praememoratae Constitutionis et Mandati Sui totum negotium non attenta ulla Appellatione in

Accessorys

—.. —. — = Accessoriis adfinem perducant, et omnes differentias cum Illrmo Duce intercedentes finaliter decidant et effective determinent. —. —. —. —.—.

= Telonia Libaviensia et ejusdem loci postas Illustrissimus Dux Ferdinandus per hominem quendam Civici Status dictum Ruprecht Generosis Consiliarijs ex lege Regentibus de facto auferre et reditus illorum sibi Gedanum quotannis remittere curavit: quo facto cum fere nulli in Ducatu supersint proventus unde necessaria officialium sustentationis subsidia parari possunt; Illrmus Dux quoque Summam 500000. Imperialium excedentem paratae pecuniae ex Ducatu evocaverit, Feudum in Summum directi Dominij praejudicium magis magisque oneratur, Jurisdictionarij detractione Salariorum Officio Suo fungi partibusque justitiam administrare inhabiles redduntur, et inde omnem legalis Regiminis et justitiae administrationem cessare necessum est: Hinc Sacra Regia Majestas Vestra intuitu Juris ejusque Exercitij Clementissime jubebit, ut generosi Consiliarij Supremi Telonia haec et postarum munus recuperent, dispositionique Suae denuo subjiciant, et officialibus seu Capitaneis Majoribus et Minoribus ex eorum reditibus Salaria Ipsis competentia exolvant. —. —. —. —.

= Cum quoque Fratres Kochij homines vagabundi vilisque conditionis testante Decreto sub Litera C. ob nefanda et publica Crimina condemnati et infames declarati, tamen non erubescant contra totam Nobilitatem Actionem hic in Judicijs Regiis instituere, et contra Sententias latas ad male narrata Salvos Conductus exportare: Hinc Sacram Regiam Majestatem Vestram Submissime veneror et Suppliciter oro, Dignetur Sacra Regia Majestas Vestra homines hos facinorosos a limine Judiciorum in quibus nullum Standi locum habent cum putativa illorum Actione repellere, Eos in exemplum aliorum delinquentium Statuta in Legibus nostris poena afficere, et Salvos conductus sinistre exportatos secundum Jura allegata quam Clementissime tollere: ne Judicia Nostra irrita fiant, et hominibus ex Jis condemnatis infamiaque notatis facultas Totam Nobilitatem in litem vocandi praebeatur ~. —. ~.

= Cum itaque humillima haec petita et desideria in Jure Legibus nostris et antiqua praxi fundata sint: tum etiam clementissimam Eorum Exauditioñe sperans devotissima animi Submissione emorior. Sacrae Regiae Majestatis Vestrae Dñi nri Clmtmi humillimus Subjectissimus Casimirus Christophorus Brackel Ordin. Equestris Internuntius Cap. Maj. Mitaviensis —. ~. —. ~. —. ~.

Litera A. 259.) Extractum Diplomatis Appellatorij in Ducatu Prussiae, ad quod Curlandia se conformare debet. —. —. —.

1o) Quo vero Subditi Ducatus Borussiae sine magno temporis et sumptuum impendio = — " —. Appellationum causas prosequantur, bis in anno ad easdem cognoscendas et dijudicandas certos terminos nempe Mensem Martium et Octobrem constituimus et assignavimus: ita ut tempus binarum harum Cadentiarum 6. Septimanas continuas durare, et a prima Martij usque ad duodecimam Aprilis inclusive et similiter a prima Octobris usque ad duodecimam Novembris computari debeat. Quae jam dictae Cadentiae et Termini certo et semper pro Juridicis diebus habendi sunt. ~. —. ~. —. ~. —.

2o) Et quo Termini hi ad componendas et disjudicandas causas Ducatus Borussiae Stati eo melius observentur et discernantur, Terminus Mensis Martij usque in Aprilem Juridica vernalis sive termini vernales, alter vero a 1a Octobris usque in novembrem Juridica Autumnalis sive termini autumnales dici debet. ~. —.

3o) Si quae obstacula nobis obvenirent, obque constitutum ordinarium tempus Relationum Judiciis impendere non possemus; ne per hoc partes in Ipsarum incommodum et molestiam frustraneas impensas facere cogantur, justo tempore per Specialem Limitationem nostram imminentem et jamjam praesentem Juridicam usque adproximae subsecuturam Cadentiam Suspendemus ac differemus —. —. —. —. —. —.

§. 9. Formulae Regiminis: Judicia Aulica quotannis bis celebrentur, singula spatio Septimanarum quatuor aut minori; si nimirum tanta frequentia Causarū non sit, circa Festum Trium Regum et Trinitatis; a quibus Appellationes omnes indistincte in Causis excedentibus Summam 5excentorum florenorum, et honorem concernentibus ad Regiam Majestatem deferantur: partesque Terminum adprosequendam Appellationem ex Lege hoc habebunt Judicij tempus, quod Ruthenicarum causarum Expeditioni in Aula Sacrae Regiae Majestatis datum est mensium scilicet Martij et Octobris; Eaedemque Appellationes ad Sacram Regiam Mjstem interpositae ad Judicium Relationum Sae Regiae Mjstis proprium praeterito Judicio Assessoriali devolventur: atque ibidem juxta Leges et Consuetudines Curlandicas determinabuntur.

§. 4. Responsi Regii Divi Vladislai IV.: Juridicam Vernalem et Autumnalem Sae Regia Majestas tempore et formula Regiminis constituto judicaturam se benigne declarat, eoque praeterlapso jubebit limitari Causas, ne Subditi ex tam remotis et dissitis locis in Aula Sae Regiae Mtis commorantes graviori Sumptu aggraventur. ~. —. ~. —.

260.) — D u o S t a t u t a =
Litera B. = C u r l a n d i a e. —.

§. Formulae Regiminis: = Principem si abesse a Ducatu vel minorennē aut infirmum esse vel etiam mori contigerit; praefati Consiliarij Jurisdictionem et Judicia exercebunt, mandata et Sententias aliaque omnia Administrationis munia principis nomine

—"—. — =nomine quamdiu in vivis erit expedient ac promulgabunt: atque Jurisdi=ctio eorum etiam mortuo Principe indivisa atque in solidum censeri debebit, et uno pluribusque Eorum defunctis, reliqui Suo Munere plene fungantur: jure tamen Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae per omnia et in omnibus salvo. —. —.

§. 4. Commissionis Regiae de Anno 1642.: Sede vero vacante vel Principe ex Ducatu absente vel in minorennitate existente; soli quatuor Supremi Consiliarii juxta formulam Regininis, Ducatum, omniaque Gubernationis munia etiam in indicendo Conventus, administrabunt. —. —. —. —. —. —. —. —.

Litera C. 261.) Decretum Commissoriale contra Fratres Kochijos. — — — —.

Judicium Commissoriale Sacrae Regiae Majestatis; ex quo Kochius Feudorum Secretarius, postquam certus Ipsi per anterius Decretum Judicij presentis ad respondendum ad objecta praefixus fuit Terminus, personaliter non comparuit, concessaque Sibi ob allegatam in Supplici Libello Regiomonto misso et per Attestatum Medici probatam infirmitatem, ac iterum ex Clementia Judicij prorogata Dilatione abusus est, nec Legales absentiae Suae Causas deduxit, verum contumacem et Decreto Judicij Sui refragum se=se praebuit, fidemque juramento coram anteriori Commissione S.R.Mtis prestito firmatam quod fuga Se subducturus non esset sed coram Judicio toties quoties vocatus comparaturus enormi perjurio fefellit; cum non solum in gravaminibus publicis Generosi Ordinis Equestris Securitatem Literarum in posta Legibus cautam una cum Fratre Suo postarum Scriba violasse inculpatus sit; sed et examine Testium praevio Illorum corporali juramento ad delationem Nobilis Francisci Wischmanni qui in Libello denunciatorio complura malitiosa facta fratrum Kochiorum allegavit, instituto etiam per Magnificum e medio Judicij Sui ad id Delegatum facto luculenter patet, Ipsum Officio Suo in administratione postarum perperam esse functum, crimina falsi radendo Literas plus una vice commisisse, Epistolas aliorum aperuisse, neque Iis quae ab Illustrissimo Duce ad unum alterumve datae sunt pepercisse, postae praetium auxisse, et ab Iis qui acceperunt Literas extorsisse, nonnullos etiam verberibus et contumeliis affecisse: idcirco Eundem uti contumacem et tot Delictorum reum poenis Infamiae nec non privationis Officii Sui ac perpetuae ex hisce Ducatibus relegationis subjugandum esse censet, easdemque super Illo decernit. Fratrem vero Suum uti nonnullorum Delictorum Complicem a posta in instanti amovendum et Officio Scribae privandum esse sententiat: et ut intra quatuor ab Actu presenti Septimanas ex hisce Ducatibus alio Se conferat injungit et demandat sub poenis gravissimis contra Illum

in Cas=

in casu contraventionis Decreto praesenti statuendis. Ne vero Cursus postarum = — " —
ob amotionem inculpatorum ab Officiis Suis impediatur et perturbetur, ad Officium
postmeisteri quatenus Generosi Consiliarij personam idoneam et muneris hujus ca-
pacem in instanti substituant; cui ut diligenter et fideliter Officio Suo secundū prae-
scriptam sibi Ordinationem fungatur sub privatione instantanea ab Officio Suo de-
mandat Decreti praesentis vigore. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.—.

= Extractum Diplomatis Appellatorij. Si quis igitur in contemptum et contume-
liam antefati Recessus extra casus in eo et Decretis Anno 1609. nostra et Impe-
rii Nostri Statuum Authoritate promulgatis contentos, per Citationes ex Cancellaria
nostra extractas, sub specie Appellationis extraordinariae vel alterius cujusdam gra-
vaminis, judicio principis Aulico vel etiam Ducatus Borussiae Consiliariis Supremis
vel omnibus et ita toti Collegio, vel etiam ex Eis uni vel pluribus molestias creare
Eosque ad Aulam nostram Regalem trahere auderet; ante omnia insinuatae hae Ci-
tationes tanquam illegitimae et frivolae nullius efficatiae esse debent; nemoque Eis
parere obligatus habetur; Ille vero qui obtimuit ejusmōdi Citationes si nobilis est,
600. florenor. Hungar. mulcta, cujus dimidia pars nostro altera dimidia Electoralis
Charitatis vestrae tanquam Ducis Borussiae Fisco cedet, afficiendus est: alius vero
cujuscunque etiam sit conditionis, turri ad sex Septimanas eo in loco et judicio ubi ex
Citationibus actum, absque remissione puniendus est. —. ~. —. ~. —. ~.

§. 17. et 18. Formulae Regiminis. Non dabuntur autem Salvi conductus homi-
nibus ullis facinorosis; sed tantum si quis ex sinistra aliqua delatione offensionem
principis Successorumque Ejus incurrerit, vel Adversarij alicujus potentia prematur,
aut alia aliqua justa de causa dignus praesidio ac patrocinio Sacrae Regiae Majestis
videatur, dabuntur Conductus tales non a jure sed a vi tantum et potentia eatenus, ut
qui Eos impetraverit Juri nihilominus se resistere reique judicatae parēre teneatur:
Durantequē Salvo Conductu impetrator modeste se gerat, nullum injuriā afficiat, et
publicum Salvum Conductum illum ad notitiam omnium maxime autem Magistratus
a quo Vim veretur adducat: Jique ad sex tantum mensium spatium, intra quos Menses
et Jure experiri et alia negotia Sua honesta gerere administrarequē qui Salvum Con-
ductum habuerit, possit: spatio autem eo exacto alium praeter hunc impetrare Ei
liberum sit —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

Frivole principem aut Consiliarios ad Tribunal Regium citantes aut pertrahen-
tes, etsa quibusvis alijs Sententiis sive Ipsius Principis sive Consiliariorum sive a-
liorum Judicum inferiorum temere Appellantes, aut Principem Suum vel quoscung
alios sine causa apud Regiam Majestatem traducentes; damna omnia omnesque
Sumptus refundant, ac praeterea Judicio Regiae Majestatis pro rei qualitate arbit-
rarn

—"—·— = arbitraria poena puniantur —·—·—·~·—·~·—·~·—·—

262.) Responsum ad Memoriale Sacrae Regiae Mjsti Dño Nro Clmo per Generosum Brackel Ordinis Equestris Curlandiae et Semigalliae Plenipotentiarium Capitaneum Majorem Mitaviense porrectum —·~·—·~·—·~·—·

Nihil magis optatum est Sacrae Regiae Majestati quam ut omnia Jura Ducatus Curlandiae et Semigalliae salva et integra maneant: quibus nullum praejudicium ex Limitatione Judiciorum die ultima Octobris inchoatorum ad novembrem factâ et usque ad Decembrem prorogata illatum est nec praetendi potest. Siquidem legalitati publicae Comitiorum Regni Generalium judicia eadem cedere debuerunt, atque reversales Literae ex occasione talis Limitationis non sunt necessariae nec aliquando fuerunt practicatae; quamvis s: uti Acta et protocolla testantur:/ antiquioribus temporibus etiam mensibus aestivalibus Judicia Curlandica absolverentur. —·~·—·~·—·~·—·—

= Quemadmodum autem non solum ad Sacram Regiam Majestatem sed simul et ad Rempublicam desideria Equestris Ordinis Generosus Plenipotentiarius in commissis exponenda habet; ita usque ad Reassumptionem Comitiorum quando Respublica erit congregata, Eandem Audientiam cum Suis desiderijs Sacra Regia Majestas differre et sub tempus Eorundem futurorum Comitiorum hanc audientiam Ipsi dare dignabitur.

= Quod attinet praetensam facultatem indicendi conventus Publicos Generosis Supremis Consiliarijs Regentibus s: absente a Ducatibus Principe vel Eo necdum plenarie investito:/ ac si Ipsis concessam; haec facultas per omnia negatur et contra jus directi Supremique Dominij Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae praetenditur, citra Cujus Sacrae Sacrae Regiae Mjstis voluntatem, et Illà inscia ac inconsultâ indicere sibi privatim aliquos Conventus nefas est. Et cum nuper Indictione Conventus circumscripta a Sacra Regia Majestate concessa abusi sunt, super alterius Conventus Indictione, s: ne praejudicium aliquod Juribus Sacrae Regiae Mjstis et Reipublicae ab Illis inferatur:/ maturius deliberandum venit. ~·—·~.

= Theloneia, postas, et alios reditus Ducales a Serenissima Czarea Majestate recuperatos, uti Sacra Regia Majestas in antecessum ita et nunc Celsissimo Duci, ne egeat, ad interim quousque Lis cum Ipso finita non fuerit, conferre dignata est.

= Causa Kochijorum cum a principali negotio Commissionis dependeat et in Judicium introducta Regestroque Judiciali inscripta sit, Judicialem decisionem expectare debebit. —·~·—·~·—·~·—·~·—·—

263.) Reflex

263.) Reflexiones ad Petita Domini = — " —
Bracket Ordinis Equestris Curlandiae
et Semigalliae Plenipotentiarij. — "

= Ad 1.m) Licet Commissarii Reipublicae in formula Regiminis ad prosequendas Appellationes coram Sacra Regia Majestate Menses Martium et Octobrem Curlandis sicut et Borussis praefinxerint, non potuerunt tamen ita Sacram Regiam Majestatem arctare ut, dum gravissimis totius Reipublicae negotiis occupata coepta Judicia finire non poterat, aliquantisper ea proroget, ac sitientibus justitiam eam extra hos menses ex urgentibus rationibus administret. proinde, cum et modo multi ex Nobilitate Curlandica judicia continuari exoptent, Sacra Regia Majestas Eorum desiderijs Clementer annuere non dedignabitur. Caeterum provideri curabit, ut dum publica Impedimenta non interveniunt, designati Menses observentur. — . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . —

= Ad 2.m) Audientia Internuntio Nobilitatis quantumvis Transgressori Mandatorum Regiorum Clementer concedi poterit; dummodo Instructiones Sacrae Regiae Majestatis Authoritati ac Reipublicae indemnitati adversas non adferat. —.

= Ad 3.m) Spectat ad Supremam Regiae Majestatis potestatem et Curam praescribere formam et normam Conventibus particularium Provinciarum, ne in Jis cum discrimine Reipublicae exorbitetur: neque ullibi expressum Consiliarijs Regentibus Curlandiae competere facultatem citra voluntatem Sacrae Regiae Majestatis Conventus indicendi. Et sicut hucusque S.a Regia Mj.tas indulsit, ita et ultra Clementissime, si id Ducatuum Curlandiae et Semigalliae necessitas vel utilitas poposcerit indulgebit facultatem Conventus celebrandi: dummodo Nobilitas Curlandiae ea utetur in emolumentum et non magis in detrimentum Salutis publicae. —.

= Ad 4.m) Cum per Commissionem pleraque in Contumaciam peracta sint ad Instantiam unius partis; proinde ea vim perpetuae Legis obtinere nequeunt, sed accuratiore adhuc indagine parte audita altera indigent, poterunt que praeter Commissarios anteriores adhuc residuos in locum jam defunctorum alii Commissarii ad Instantiam alterius partis designari. ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ :

= Ad 5.m) Durum est Ducem omni omnino Proventu ex Ducatu destitui: aequum tamen est ut Illr.mus Dux Summas quas in sortem suae portionis olim ab Illr.mo Fratre Suo acceperat, quarumque intuitu Bona feudi non pauca onerata sunt, nunc factus Dominus Ducatuum impendat in eliberando ea Bona ab aere alieno. — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . —.

= Ad Ultimum. Kochij in Contumaciam tantum condemnati, non possunt

exclud

— " — . = excludi ab omni gratia Regia: cum non vana praesumptio sit Eos Adversariorum potentia pressos fuisse, ac ex delationibus Offensionem multorum Nobilium incurrisse. In quibus casibus Salvum Conductum dari posse ipsa formula Regininis §. 17. et 18. allegata testatur. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

264.) Compendium Rescriptorum Sacrae Regiae Majestatis emanatorum ex Cancellaria Regni et Magni Ducatus Lithvaniae pro parte Celsissimi Ducis Curlandiae Ferdinandi.

= Anno 1701. die 8. Augusti. Rescriptum Sacrae Regiae Mjstis quo particularis Conventus praeter Consensum Ferdinandi Ducis Tutoris celebratus cessatur: nuntij Terrestres ex hoc Conventu Electi ad Audientiam Sacrae Regiae Majestatis non admissi: et alium Conventum Duci Ferdinando indicere Sacra Regia Majestas mandat —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

= Anno 1706. die 6. Martij. Iterum cassatur Conventus particularis praeter voluntatem Ducis Ferdinandi Tutoris celebratus: Regimen et Administratio Ducatuum Ferdinando Duci Tutori a Sacra Regia Majestate datur, non absente adjudicatione Annorum Vilhelmi Ducis minorennis exportata. —. —. —. ~.

= Anno 1710. die 29. 9bris. Rescriptum quo obedientia Ferdinando Duci praecipitur a Consiliarijs et Equestri Ordine praestanda. ~. —. ~. —. ~. —.

= Anno 1712. die 3. Aprilis. Rescriptum seu Literae Sacrae Regiae Mjstis quibus differtur homagium ad Comitia per Ferdinandum Ducem praestandum: interim obedientia Consiliarijs et Equestri Ordini praecipitur Ferdinando prestanda.

= Anno 1712. die 3. 9bris. Rescriptum Sacrae Regiae Majestatis quo Conventus nuncupatus Fraterna Conferentia sine Consensu Ducis Ferdinandi celebratus cassatur, et obedientia juxta Juramenta Ferdinando Duci praestita demandatur, cointelligentia cum Exteris inhibetur. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

= Anno 1713. die 24. Martij. Rescriptum seu Literae Sacrae Regiae Mjstis, quibus requiritur Ferdinandus Dux quatenus bono Regimini Ducatuum prospiciat: Consiliarij vero Duci Ferdinando cum Equestro Ordine ut obediant, Ipsis praecipitur. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

= Anno 1719. die 4. Julij. Rescriptum quo Consiliarij et Equestris Ordo monetur, Illisque prohibetur, ne aliquos Conventus absente a Ducatibus Ferdinando Duce sine Consensu Sacrae Regiae Majestatis celebrare audeant; et ne cum Externis Correspondentias habere atque de Bonis Ducalibus et de praetensionibus ad ea habitis in potentiores cedere praesumant, interdicitur: et quatenus Bona Ducalia nulli

in arendy

in arendam tradantur, sed per posſesionatas personas absente Duce = — .. —
administrentur . — . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . —.

= Anno 1720. die 26. Aprilis. Literae Sacrae Regiae Majestatis quibus Dispen=
satio a personalitate in puncto Homagij reddendi ad Comitia futura differtur per
Ferdinandum Ducem expetita . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — .

= Anno eodem et die. Rescriptum ad Consiliarios quatenus Ferdinando Duci
Condignam Statui Ejus Ducali Subsistentiam ex Proventibus Ducalibus prospici=
ant, quod in rationibus Calculi Ipsis computabitur — . ~ . — . ~ . — . —.

= Anno 1721. die 14. Maji. Rescriptum quo reditus seu proventus ex Bonis
Ducalibus Ferdinando Duci ob Legalitates Suas a Ducatibus absenti reddi man=
dantur, Theloniaque et Accisae quas a Carea Majestate in emolumentum Ducis
Magnificus Palatinus Masoviae obtinuit, quatenus Consiliarij sibi usurpare non
praesumant, Jurisdictionem sub nomine Ducis absentis exerceant, m. hucusque
sub nomine Ducis Ferdinandi hanc Jurisdictionem exercent . ~ . — . ~ . —.

= Anno 1722. die 2. Januarij. Rescriptum Sacrae Regiae Majestatis quo iterũ
mandatur Consiliarijs, quatenus Thelonia et Accisas sibi non usurpent, aliosque
reditus Ducales interceptos pro condigna Sustentatione Ducis Ferdinandi, Ipsi
restituant. ~ . — . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . —

= Anno 1722. die 8. Januarij. Rescriptum quo Consiliarij et Equestris Ordo
iterum monetur, Ipsisque interdicitur, ne Cointelligentias cum Externis habere
et de praetensionibus Bonisque Ducalibus in potentiores cedere praesumant, sub
poena amissionis praetensionum Suarum et poena Duplicis acceptae alicujus per
quempiam pecuniae gravique animadversione Sacrae Regiae Majestatis . ~ . —

= Anno 1723. die 9. Januarij. Literae Sacrae Regiae Majestatis ad Ferdinandũ
Ducem quibus petita dispensatione a personalitate in puncto Homagii ad Comi=
tia defertur . — . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . —

= Anno eodem 1723. die 20. Augusti. Rescriptum Sacrae Regiae Majestatis
quo cassantur Sancita in conventu ultra facultatem in Literis Sa. R. Mtis Uni=
versalibus concessam nulliter conclusa. m. Ex hoc Conventu Generosus Brackel
Plenipotentiarius cum Instructione Audientiam petit . ~ . — . ~ . — .

= Anno 1724. die 20. Xbris. Rescriptum, quo, cum propter intervenientia pu=
blica negotia causa cum Equestri Ordine disjudicari non potuit, demandatur;
quatenus Consiliarij in Thelonijs, Accisis aliisque reditibus, quae a Carea Mjste
recuperati sunt, percipiendis, Ducem Ferdinandum non impediant; et plenarie dispo=
sitioni Ejusdem Ducis ut ex Illis Condignam Ducali Dignitati Subsistentiam habere
possit

—.—.—.—.=possit, Illi relinquant; ac de pecuniario Subsidio ex Bonis Ducalibus, Ipsi prospiciant, quod in rationibus Calculi Ipsis computabitur. ~. —. —

=Anno 1724. die 24. Decembris. Literae Sacrae Regiae Majestatis quibus ob limitata Comitia desiderium Ducis Ferdinandi dispensationis a personalitate differtur ad Comitia futura. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.—

3826

Rege

No	
1.	L
2.	—
3.	—
4.	Li
5.	—
6.	—
7.	—
8.	—
9.	—
10.	—
11.	—
12.	—
13.	—
14.	—
15.	—
16.	M
17.	—
18.	Re
19.	Le
20.	Re
21.	Re
22.	Le
23.	Li
24.	Re
25.	Li
26	—
27.	—
28.	—
29.	Jn
30.	Lis
31.	Li
32.	Re
33.	
34.	—
35.	Ur
36.	Lis
37.	Re
38.	Lis
39.	—
40.	Let
41.	—
42.	Li
43.	Li

Regestr Artykułow w protokole r. 1724. znaydujących się

№	Roku 1724o	Stronica
1.	List od JmPana Kanclerza W. Kor. do JP. Marszałka W. Kor. z Kupisk — . — .	1.
2.	— „ od JE. Kr. Mci do Cara Jmci z Drezna — . — . — . — . — .	1.
3.	— „ — Od Króla Jmci do Xięcia Kurlandzkiego — . — . — . — . — .	2.
4.	Literae Responsoriae ab Illmo Duce Curlandiae ad S. R. Mjtem — . — . — .	3.
5.	— „ — Od JP. Dembowskiego Sekretarza do JP. Kanclerza W. Kor. z Drezna — . — .	4.
6.	— „ — Od Jo Król. Mości do Trybunału Koron. za Ur. Stoln. Wschowski o Zbor Kargoski — .	6.
7.	— „ — Regis Prussiae ad S. R. Mjtem in negotio Blankienbourg fratrū Berolini — .	7.
8.	— „ — Od JmP. Kanclerza W. K. do JP. Dembowskiego z Kupisk — . — . — .	8.
9.	— „ — Regis Prussiae ad Suam Regiam Majestatem Berolini — . — .	8.
10.	— „ — Od JP. Cichockiego Metrykanta do JP. Kanclerza W. Kor. z Warszawy — .	9.
11.	— „ — Od JmP. Kanclerza W. Kor. do JP. Kasztelana Woynickiego z Kupisk —	9.
12.	— „ — Od JmP. Kanclerza W. K. do JP. Wojewody Mazowieckiego z Kupisk 15. Januar.	10.
13.	— „ — S. E. Mgr le grand Chancelier de la Couroñe à S. E. le Feltmareschal Fleming	10.
14.	— „ — Od JP. Kanclerza W. K. do JP. Wojewody Kijowskiego z Kupisk 16. Januar — .	11.
15.	— „ — A Rege Prussiae ad S. R. Mjtē in negotio Dissidentium Berolini — . —	11.
16.	Memoriale Secretarii Brandeburgici ad S. Rm Majestatem — . — .	13.
17.	— „ — aliud ejusdem Secr. ad Regem polon. — . — . — . — .	13.
18.	Rapport de Mr Le Fort au sujet du Duché de Courlande de St peterbourg — .	14.
19.	Lettre de S. E. Mgr le Grand Chancelier de la Couroñe à S. A. le Prince de Sultzbach-	15.
20.	Requisitoriales ad Residentem S. Cæs. Regg Mstis in negotio Abatis paradiensis	15.
21.	Respons na Instrukcya Posłom Ziemi Wieluńskiey z Kancel. Koron. dany — .	16.
22.	Lettre de Mr le Baron Puchet à S. E. Msgr le Grand Chancelier de la Couro. de Rom	16.
23.	List — od JP. Kanclerza W. Kor. do JP. Barona Pucheta z Kupisk — . — . —	20.
24.	Respons na Instrukcya Posłow od Trybunału Radomskiey z Kancellaryi Koron.	21.
25.	List — od Jo Kr. Mci do W. Wojewody Kijowskiego z Warszawy — . — . —	21.
26	— . — Od JP. Kanclerza W. K. do tegoż JP. Wojewo. Kijowskiego — . — . —	22.
27.	— „ — Od tegoż Kanclerza do Deputatow Trybunału Koronnego — . — . —	22.
28.	— „ — Do — „ — do JP. Laszcza Starosty Grabowieckiego — . — . —	23.
29.	Innotescencye Konfirmow na Gruncie P. Brygitek Interessujących się dane — . —	23.
30.	List — od Jo Kr. Mci do W. Wojewody Wołhyńskiego z Warszawy — . —	24.
31.	Litera ad Regem Prussiae a Sacra Regia Majestate — . — . — . — .	25.
32.	Respons na Instrukcya Posłom z Seymiku Szrzedzkiego Relationis z Kancel. W. K. dany	26.
33.	Do — Do — Do — Do — Ziemi Warszawskiey — . — . — . — . — . —	27.
34.	— Do — Do — Do Deputatom Trybunału Koron. z Kancel. W. Kor. dany — . —	27.
35.	Uniwersał Jo K. Mci przeciwko Werbunkom postronnym — . — . — . — .	28.
36.	List — od Xięcia Jmci Mężyka do JmP. Kanclerza W. Kor. z peterzburga — . — .	29.
37.	Respons JmP. Kanclerza W. K. Temuż Jmci Xięciu Męszykowi — . — . — .	29.
38.	List od P. Kanclerza W. K. do P. Wojewody podlaskgo Hetmana pol. Kor — . — .	30.
39.	— „ Od x. Biskupa Luckiego do JE. Kr. Mci z Janowa — . — . — . — .	31.
40.	Lettre de Mr le Nonce à Mr le grand chancelier de la Couronne — . — . —	32.
41.	— „ — de Mr le Grand Chancelier à S. E. le Nonce en Reponce — . — . — . — .	34.
42.	List — Od P. Kanclerza W. Koron. do Magistratu Lwowskiego — . — . — . —	34.
43.	Litera a Rege M. Britannie ad S. R. Mtem — . — . — . — . — .	35.

№	1724: R:	Strona
44.	Litere Responsi a Sac. Reg. Mjšte ad Regem Anglie — . — . — . — . — . —	36.
45.	List — do P. Wojewody Kijowskiego do p. Kanclerza — . — . — . — . — . —	36.
46.	— „ — a S. Cesarea Mjšte ad S. R. Mtem polonice — . — . — . — . — . —	36.
47.	Litere — a Sereñsmo palatino Rheni ad Jtm Supremum Regni Cancellarium. Manheim —	37.
48.	List — od X. Szufragana Krakowskiego do JP. Kanclerza z Krako — . — . — . —	37.
49.	Respons od P. Kanclerza W. K. Jx. Szufraganowi Krakowskiemu z Kupisk — . —	38.
50.	List — od P. Kanclerza W. K. do p. Wojewody podlaskiego Hetmana pol. Kor — . —	39.
51.	— „ — Od Xięcia Jmci prymasa do Jmpana Kanclerza W. Kor. z Błonia — , — . —	40.
52.	Kopia Listu X. Opata paradyyskiego do Xcia Jmci prymasa — . — . — . — .	41.
53.	Copia Literar. a Rndo procuratore Roma ad Rndum Abbatem Landense 4. Martij — .	42.
54.	— „ Listu Xcia Jmci prymasa do Jmx. Opata paradyskiego w Błoniu — . — .	43.
55.	List — p. Kanclerza W. K. do Xięcia Jmci prymasa — . — . — . — . —	43.
56.	— „ — od P. Kanclerza WK. do Commissarza na Trybunat Skarbowy Radomski — .	44.
57.	— „ — Od p. Kanclerza W. K. do Jmp. Barona Pucheta z Kupisk — . — . — .	44.
58.	— „ — Od JP. Kanclerza W. K. do JP. Wojewody podlaskiego Hetmana pol. Kor — . —	44.
59.	Lettre de Mgr le grand Chancelier à S. E. Mgr le Feltmareschal Fleming — . — .	45.
60.	List od J. kr. Mci do Wojewody Kijowskiego Marsz. Trybunatu Koronnego — .	45.
61.	— „ Od J. kr. Mci do Wojewody Sieradzkiego — . — . — . — . — . — .	46.
62.	Lettre de Mr le Castelan de Cracovie à Sa Majesté — . de Leopole — . — . —	46.
63.	List — Od J. kr. Mci do JW. Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. K. — . — —	46.
64.	— „ — Od Jmx. Szufragana Krakowskiego do P. Kanclerza z Krakowa — . — .	47.
65.	Odpowiedz P. Kanclerza Jmci x. Szuffraganowi Krakowskiemu — . — . — . — .	49.
66.	Respons na Jnstrukcyą Posłom Koła Rycerskiego dany z Kancellaryi W. K. — .	50.
67.	— „ — d. — „ d. — „ posłom od Trybunatu Skarbowego Koronnego — „ — „ —	51.
68.	Copia Literarum Regis Danie ad S. R. Mjstem datarum Aacken — . — .	51.
69.	List — Od Jmp. Kanclerza W. K. do p. Barona pucheta — . — — . — .	52.
70.	Lettre d. S. E. Mgr le Grand Chancelier de la Couronne à S. E. Mgr le Comte Lagnasco.	53.
71.	Respons J. K. Mci na Jnstrukcyą z Seymiku posłom Ptu Orszańskiego — . — .	53.
72.	Lettre de S. E. le Grand Chancelier de la Couronne à S. E. Mgr le Feldmareschal Fleming.	54.
73.	Kopia Listu JW. Kowinszego Litt. do JW. Kaszt. Krakowskiego Hetmana W. K — . —	54.
74.	List — P. Kanclerza W. K. do JP. Kasztel. Krakowskgo Hetmana Woysk Koronnych — . — .	56.
75.	— „ — Od P. Kanclerza W. K. do JP. Wojewody podlaskiego Hetmana polnego Koron — . —	56.
76.	Respons J. K. M. na Jnstrukcyą posłom Wdztwa Kijowskiego — . — . — .	56.
77.	List — Od P. Kanclerza W. K do P. Kaszt. Krakowskgo Hetm. W. K. — . — . — . —	58.
78.	— „ od P. kasztel. Krakowskiego do P. Kanclerza W. K. — . — . — . — .	58.
79.	— „ — Od p. Kanclerza do P. kasztel. Krakows. Het. p. K — . — . — . —	58.
80.	— „ — Od Xcia prymasa do Jmp. Kanclerza W. Kor. — . — . — . — . — . —	59.
81.	— „ — Od P. Kanclerza W. Kor. do Xcia Jmci prymasa — . — . — . — . — .	59.
82.	Supplex Memoriale Conventus Olivensis ad S. R. Mjstem contra Civtem Gedanense 14. Julij — .	60.
83.	A. S. R. Mjšte ad Magistratum Gedanensem pro parte Conventus Olivensis —	60.
84.	Opisanie burzenia y rabowania Collegium Thornisk. Soc. Jesu 17. Lipca 1724. — .	61.
85.	List — od Jmp. Kanclerza W. K. do Jmp. Sotohuba Lowczego Litt. — . — . — .	65.
86.	— „ Od JE. kr. Mci do Ur. Starosty Gostyńskiego — . — . — . — . — . —	66.

87.

Nr.	1724. Roku	Stron.
87.	List – Od JP. Kanclerza W. K. do Jm P. Kasztelana Krakowskiego Hetm. W. K. — .. —	66.
88.	— .. — Od JP. Kanclerza W. K. do Jm P. podskarbiego Wielki. Litewskgo — . — —	67.
89.	— .. — Od P. Kanclerza W. K. do Pana Kasztelana Krakowskgo Hetmana W. K —	67.
90.	— .. — Od Jm Krol. Mci do Jegoż Jw. Kasztel. Krakowskiego — . — . —	68.
91.	Supplex memoriale Secretarii Gedanensis ad Sacram Regiam Majestatem —	68.
92.	Odezwa Od Xcia Jmci prymasa na Seymiki Antecomicyalne — . — . —	70.
93.	List – Od JP. Kaszt. Krakowskiego Het. W. K. do P. Kanclerza W. K — . — . —	72.
94.	Lettre de S. A. le Castelan de Cracovie à S. E. le Feltmareschal Fleming — . —	72.
95.	Extrait de la Conference avec les Generaux touchant le Commendement — . —	73.
96.	List – Od P. Wojewody podlaskiego Hetm. pol. K. do P. Kancl. W. koro. ze Lwowa —	74.
97.	— .. — Kaszt. Krakowskiego do pana Kanclerza W. K. — . — . — . —	74.
98.	— .. — d: – d: — .. d: — na Seymiki Antecomicyalne — . — . — . —	75.
99.	— .. — d: – d: — d: — do JP. podkomorzego Warszawskiego — . — . — . —	76.
100.	— .. — Od p. Kanclerza W. K. do JP. podkomorzego N. — . — . — . —	76.
101.	— .. — Od JP. Barona pucheta do JP. Kanclerza W. Kor. z Rzymu — . — . —	77.
102.	Information faite au Roy au sujet de l'Eglise nacionale de S. Stanislas de Rome —	78.
103.	Prowizorowie y Rektor Kościoła nacyonalnego w Rzymie do P. Kanclerza W K — . — . —	81.
104.	Bulla Grzegorii XIII. papæ data super Ecclam Stæ Stanislai Nationis polonæ Romæ vitam -	85.
105	- List – JP. Kancle. W. K. do JP. Kaszt. Krakowskgo H. W. K. — . — . —	89.
106.	— .. — JP. Kancler W. K. do JP. Starosty Ostrzeszowskiego — . — . — . —	90.
107.	— .. — Do Jm P. Kanclerza W. K. od JP. Kasztelana Krakowski. H. W. K — . —	90.
108	— .. — Do Jego Krol. Mci od P. Kaszt. Krakowskgo H. W. K — . — . — . —	91.
109	— .. — Od Jegoż JP. Krakowskiego do Jm Pana Kanclerza W. K. — . — . — . —	92.
110.	— .. — od JP. Kanclerza W. K. do P. kasztel. Krakowskiego Het. W. K — . — . —	92.
111.	— .. — Od Jegoż p. Kanclerza do Wojewody podlaskgo Het. pol. Ko — . — . —	92.
112.	— .. — d: — .. d: — . - do JP. Barona puchetta — . — . — . — . —	93.
113.	Lettre de S. E. le grand Chancelier à S. E. Mgr le Comte Fleming Feldmarechal —	93.
114.	Instrukcya posłom przedseymowym Wdztwa Sandomirskgo do Króla — . —	94.
115.	Jm Panowie posłowie Wojewodz. Sandomirskiego do Jm Pana Kanclerza W. K. —	95.
116.	Jm P. Kanclerz W. K. do posłow Wdztwa Sandomir - z Kupisk — . — . — . —	95.
117.	S. E. le grand Chancelier de la Couronè à S. E. le Feldmareschal Fleming — . —	96.
118.	Respons od Jm Kr. Mci posłom Wdztwa Sandom. z Kancellaryi W. K. dany — . —	96.
119.	Xiąże Jmć Sanguszko Marszałek Nadworny W. X. Lit. do Króla Jmci — . —	97.
120.	List – do Jw: kasztela. Krakowskiego Het. W. K. od Króla Jmci — . — . —	98.
121.	— .. — do Ur. podkomorzego Koronn. od Króla Jmci z Warszawy — . — . — . —	99.
122.	— .. — do Jw: kasztela. Krakowskgo H. W. K. od Króla Jmci — . — . — . —	99.
123.	JP. Baron Puchet do Jm P. kanclerza W. K z Rzymu — . — . — . — . —	100.
124.	Expedycya przedseymowa in Anno 1724. : Deliberatorie Krola wydane w Warsza-	101.
125.	Universał na Seymiki Antecomicyalne wyd. w Warsza. 7. Julij 1724. — . —	102.
126	Universale ad Conventum generalem Terrar prussiæ — . — . — . — . —	103.
127.	List cyrkularny przedSeymowy od Krola do prymasa y Hetmanow Obojga Narod:	103.

N:	1724. Roku.	Str.
128.	List takiż do WW. Senatorow — . — . — . — . — . — . — . — . — . —	104.
129.	List takiż ad Equestrem Ordinem — . — . — . — . — . — . — . — . —	104.
130.	Copia Responsu xcia Jmci prymasa na Deliberatoria J: Krol. Mości — . — . —	104.
131.	d: — d: — Jm x: Biskupa Chełmińskgo d: — d: d: — . — . —	108.
132.	d: — d: — d: — d: Kamienieckiego d: — d: — d: — . —	109.
133.	— d: — d: — d: — d: Kujawskiego — d: — d: — d: — . — . —	110.
134.	— d: — „ d: — d: Arcy Biskupa Lwowskiego — d: — d: — d: — . —	112.
135.	— d: — „ d: — JWJP. Krakowskiego Het. W. K. — d: — d: — d: — . —	112.
136.	— d: — „ d: — JWJP. Wojewody Sieradzkiego — d: — „ d: — d: — . — . —	115.
137.	— d: — d: — JWJP. wojewody Ruskiego — d: — „ d: — d: — . — . —	116.
138	— d: — „ d: — JWJP. wojewody podolskiego — „ d: — „ d: — d: — . — . —	118.
139.	— d: — „ d: — JWJP. Wojewody Rawskiego — „ d: — „ d: — d: — „ — .	118.
140.	— d: — d: — JWJP. Kasztelana Bełzkiego — d: — d: — d: — d — .	119.
141.	— d: — „ d: — JWJP. Kasztelana Międzyrzeckiego d: — d: — d: — . —	121.
142.	— d: — d: — JWJP. Kasztelana Wiskiego — d: — d: — d: — . —	122
143.	— d — . — d: — JP. — Kasz. — Sądeckiego — d: — d: — d: — . —	122.
144.	— d. — . — d: — JP. Dąbskiego Marszałka Nadwor. Kor. — d: — d: — . —	123.
145.	List J: Krol. Mci do Urodzonego posła na Sejmik przedsejmowy — . — . — . — .	123.
146.	Credens Urodzonemu posłowi na Sejmik przedsejmowy — . — . — . — . —	124.
147.	Instrukcya posłowi J. K. M. na Sejmik przedsejmowy Województwa N. 21. sier. naznaczony —	124.
148.	Artykuł XV. Traktatu Nieyszładzkiego między Carem Jm. y Koroną Szwedzką — .	129.
149.	Instructio Nuntio S. R. M. ad Conventum Antecomitialē Terre prussiae, data ex Canc. Regia	130.
150	Invitatorie J. K. M. do Senatorow aby pd Sejmē na 2. niedzieli byli w Warszawie — . —	136.
151.	Dyaryusz Konferencyi przedsejmowey — . — . — . — . — . — . —	137.
152.	Dyaryusz Sejmu Walnego Warszaws. Sześciodzielnego 2. 8bris 1724. zaczętego.	141.
153.	Mowa JP. Kanclerza W. K. przed Zaczęciem Sprawy Toruńskiey — . — . — . — .	170.
154.	powitanie Izby poselskiey przez Jm Pana podskarbiego nadwornego Koronnego —
—	Marszałka Sejmu przeszłego na Sejmie Anno 1724. — . — . —	192.
155.	Oddawanie Laski przez Jmp. podskarbiego N. Kor. Jmp: Referendarzowi Koronn. —
	Marszałkowi obranemu — . — . — . — . — . — . — . —	194.
156.	Dziękowanie za Laskę Marszałkowską przez Jmp. Referendarza Koronnego — .	198.
157.	Mowa - Jmp. Referendarza Koro. Marszałka poselski. przy powitaniu Majestatu —	198.
158.	— „ — . Jmp. Marszałka poselskiego przy Upomnieniuiu o Vakanse — . —	201.
159.	— „ — Jw Jmp. Marszałka Wiel. Koronnego wokuiąc od Tronu Jm x: —
—	— Lipskiego do pieczęci mnieyszey Koronney — . — . — . — .	202.
160.	— „ — Jm xiędza Lipskiego Kantora Gnieznieńskiego Dziękuiąc za pieczęć mnieyszą —
—	— Koronną miana in Anno 1724. na Sejmie — . — . — . — . — .	203.
161.	— „ — Jmp. Referendarza Koronnego Marszałka poselskiego przy Taczeniuiu —
—	— z Senatem — . — . — . — . — . — . — . — .	204.
162.	Mowa Jegoż Jmp. Marszałka poselskiego przy pożegnaniu Izby — . —	204.

Nr.		Strони.
163.	Mowa Jego Jmpana Marszałka poselskiego przy pożegnaniu Senatu z Królem	—
—	— „ po Lwicie — . — . — . — . — . — . — . — .	204.
164.	Ultima Supplex Instantia do Assessorskich Ultimae Instantiae Sądów Jego Kró	—
	lewskiey Mości pana Naszego Miłościwego in Assistentia Jasnie Oświe=	—
	conych ex Senatorio, Jaśnie Wielmożnych ex Equestri Ordine Sędziow	—
	Miłos. Dobr. Nas. przeciw Kryminałom Toruńskim od Collegium To=	—
	ruńskiego S. J. przez jednego ex Eadem Societate Jesu ore publico	—
	die ultima Octobris 1724. wniesiona — . — . — . —	205.
165.	Decretum inter Collegium Societatis Jesu Torunse Actores, atque Magistratum	—
—	— et Communitatem Torunensem Citatos latum An. Dom. 1724. — . — .	210.
166.	Executio praefati Decreti — . — . — . — . — . — . — . — . —	229.
167.	Extractus Oblationis privilegii Serenissimi Sigismundi Regis poloniae patribus	—
	Bernardinis Thorunensibus Dati — . — . — . — . —	243.
168.	Mowa Jmpana Kanclerza W. K. po opublikowanym Dekrecie w Sprawie Toruń=	—
	skiey miana przy Sądach — . — . — . — . — . — .	245.
169.	Copia Listu Xięcia Jmci prymasa do Jmp. Krakowskiego — . — . — .	246.
170.	Reflexye na niektóre punkta propozycyi Jego Kro. Mci Seymowi teraźnieyszem	—
	do Deliberacyi podane — . — . — . — . — . — .	247.
171.	Copia Listu Xięcia Jmci podkanclerzego Lit. do Jmpana Kanclerza W. K. — .	249.
172.	punkta pretensyi moskiewskich — . — . — . — . — . — . — .	250.
173.	Desiderium Miasta Elbląga — . — . — . — . — . — . —	250.
174.	Memoriale praesidium Elbingense Concernens — . — . — . — . —	251.
175.	Ordynans Hetm. pol. Kor. Graffowi Hemingowi — . — . — . —	252.
176.	Copia Listu Jmpana Kanclerza W. Ko. do Jmpana Krakowskiego — . —	252.
177.	— D:o — d:o — Jmp. Rybińskiego Wdy Chełmins. do JP. Kanclerzu W. K. z Torunia	253.
178.	— D:o — d:o Jego Król. Mci do Comissarzow do Torunia za JP. Cernikiem —	254.
179.	Respons Jmp. Kanclerza W. K. do JP. Wojewody Chełminsk 10. Xbris 1724. — .	254.
180.	Copia Listu Jmp. Kanclerza W. K. do JP. Krakowskiego — — . — . —	254.
181.	— D:o — D:o Jmp. Kanclerzu W. K. do Jeymci pani Chorążyny Koronney — .	255.
182.	— D:o — D:o Jmp. Kanclerzu W. K. do Trybunału Koron. za Starogardem —	255.
183.	Copia Listu Jmpana Kanclerza W. Koronnego do Jmpana Wojewody Chełmiń=	—
	skiego za miastem gdańskim y do Jmp. podkomorzego Koronnego	—
	Similiter 13. dbr — . — . — . — . — . — . — .	256.
184.	Assekuracya pana Behne Sekretarza gdańskiego dana in Javorem	—
	Jchmciow pp. Jabłonowskich. — . — . — . — . — . —	256.
185.	Do Cara Jmci od Jego królewskiey Mości — . — . — . —	256.

N:	1724. Roku.	Karta
186.	Uniwersał JEgo Król. mći do grodow pogranicznych — . — . — . —	258.
187.	List JEgo Kr. mći do Starostow pogranicznych — . — . — —	258.
188.	Copia Listu JEgo Krol. m. do Jmp. Kasztelana Krakowskiego Hetmana W: Koronnego — . — . — . — . — . — . —	259.
189.	Do Cara Jmći od JEgo Krolew. mći — . — . — . — . —	260.
190.	Copia Literarum Regis in Prussia ad Serenissimum Regem Poloniae — . —	260.
191.	Responsorialium Copia Regi in Prussia ad suprascriptas Literas — . —	260.
192.	Copia Literarum S. Regiae Mtis ad Regem in Prussia favore Civitatis Caunensis	261.
193.	Copia Listu Jmp. Kanclerza W. K. do Jmp. Kasztelana Krakowskiego Hetmana = wielkiego Koronnego — . — . — . — . — . — .	262.
194.	Copia Listu Jmp. Kanclerza W. K. do Jmp. Wojewody podolskiego — . — .	262.
195.	Copia Listu JEgo Krolewskiey mości do Senatorow — . — . — . — .	262.
196.	Copia Literarum Regis in Prussia ad Serenum Regem Poloniae — .	263.
197.	Copia Listu JEgo Krol. mći do Jmp. Krakowskiego — . — . — . — .	264.
198.	D: — d: — d: — do Ur. Radonskiey Dobr Tuczna Possessorki — .	264.
199.	Copia Literarum Serenissimi Regis Poloniae ad Sanctissimum Pontificem = B e n e d i c t u m X III: — . — . — .	265.
200.	Copia Listu Jmx. Prowincyała Kapucyńskiego do X: Bielewicza Soc. Jes. — .	266.
201.	Dit: — Jmp. Kanclerza W. K. do Jmp. Krakowskiego — . — . — . —	266.
202.	Ad Illrmum et Excellmum Dnum Nuntium Apostolicum ab Illustrissimo et Excellmo Supremo Regni Cancellario — . — . — .	267.
203	Od Jmpana Kanclerza W: K: do Xięcia Jmći prymasa z Kupisk — . —	267.
204.	Copia Literarum Illrmi Dni Comitis de Fleming ad Illrmum et Excellmum Dominum Supremum Regni Cancellarium — . — . —	267.
205.	Copia Literarum Illustrissimi Domini Comitis de Fleming ad Eundem Illrmum et Excellmum Dominum Supr. Re. cancellarium — .	268.
206.	Extrait de la Lettre de Mr Lomaca — . — . — . — . — . —	269.
207.	Copie de la Lettre Du grand general de la Couronne au C. de Fleming — . —	269.
208.	Copie de la Reponse du Comte de Fleming au grand general de la Couronne -	270.
209.	Du Roi au Castellan de Cracovie — . — . — . — . — . —	271.
210.	Au Roy — . — . — . — . — . — . — . — . —	271.
211.	Ab Illrmo et Excellmo Supremo Regni Cancellario ad Illrmum D. Comitem Flemming — . — . — . — . — . — . —	271.
212.	Copia Listu Jmp. Sieniawskiego Kasztelana Krakowskiego Hetmana Wielk. Koronnego do JEgo Królewskiey mości — . —	272.
213.	Copia Listu JP. Wwdy podlask. Het. po. K. do Kaszt. Krak. Het. W: ko — —	274.

Nr	1724. Roku.	Stron.
214.	Respons od Jmp. Krakowskiego na Jenie List — . — . — . — .	276.
215.	Memoriale a nobilitate Furlandiae contra Rescripta S. Reg. Mtis —	276.
216.	Literae Sacrae Regiae Mtis ad Imperatorem — . — . — . — . — .	278.
217.	propozycya od Fromu na Seymie 1724. r. uczyniona przez JP. Kanclerza W. K	278.
218.	Breve Apostolicum ad Regem poloniae — . — . — . — .	281.
219.	protocollum Conferentiae Deputatorum ex Senatorio et Equestri Ordine	—
	ad Exclmum ac Rdmum Nuntium Aplicum 21. gbris 1724. Anno	281.
220.	puncta in negotio Abbatiarum ab Jllrmo et Rdmo Domino Santini	—
	Archeppo Trapezuntino Nuntio Aplico, Deputatis porrecta —	282.
221.	Responsum a Deputatis Ordinum Regni poloniae, ad puncta Jllustrmi	—
	et Rdmi Nuntij apostolici superiora, datum — . — .	283.
222.	Rationes Status excludentes propositiones insinuatas respectu Abba	—
	tum Claustralium de-novo erigendorum — . — . — .	283.
223.	Desideria palatinatuum et Terrarum Regni poloniae et M. D. Litae	—
	ad Jllustrissimum Excellm Legatum Sedis Apostolicae per Dele-	—
	gatos ex Stuba Nuntiorum Equestris Ordinis utriusque Gentis,	—
	sequentia, proponuntur Anno 1721. ex Limitatione Comitiorum	—
	Generalium Grodnensium — . — . — . — . — . —	287.
224.	Ad postulata utriusque Nationis polonae et Lithuanicae in postremo	—
	Congressu proposita Nuntii Apostolici Responsio — . —	290.
225.	postulata Cleri Secularis et Regularis Latini — . — . — .	296.
226.	postulata Cleri Rutheni Uniti — . — . — . — . — . —	296.
227.	Diarium Conferentiarum Statuum Regni cum Jllustrissimo et Excellmo	—
	Domino Francisco Carolo Wratislau à Mitrowitz Sacrae Cae	—
	sareae Majestatis Legato — . — . — . — . — .	297.
228.	plenipotentia Sacrae Caesareae Majestatis Eidem Jllrmo Comiti Wra	—
	tislaw Data — . — . — . — . — . — .	299.
229.	Literae Credentiales ad S. Regiam Mtem Dnum Clmtmum a Sacra	—
	Caesarea Majestate — . — . — . — . — .	300.
230.	Literae Credentiales ad Celsissimum Principem primatem Regni —	301.
231.	Literae Credentiales ad Senatum — . — . — . — . — . —	302.
232.	Literae Credentiales ad Stubam Equestris Ordinis — . —	302.

233.

N°
233.
234.
235.
236
23
238
23
24
24
24
24
24

Nr.	Roku 1724.	Strona
233.	puncta Ordinum Regni Poloniae per Deputatos in comitiis generalibus novissime expeditis Designatos in Conferentia publica exposita Satisfactionem Exigentia Die 28. Mensis novembris Anno Millesimo Septingentesimo Vigesimo Quarto Eidem Legato Caesareo porrecta — . — . — . — . —	306.
234.	Responsum, Quod Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Majestatis Minister Plenipotentiarius, ad puncta quae Ordinum Regni Poloniae Deputati in Conferentia publica die Vigesima Secunda Mensis novembris nuper exposuerunt, reddidit die Sexta Decembris Anno 1724. — . — . — . — . —	310.
235.	Gravamina Ratione Spoliorum et Invasionum — . — . — . — .	314.
236	Copia Responsoriarum ab Administratore Cameralis Scepusiensis Caesareae L. B. de Medwyanski ratione vasorum Vini ad justam mensurâ conficiendorum. 26. Julij 1724. ad Me L. B. de Martels Datarum — . — . — . — . — . — . —	317.
237	Gravamina contra Transgressores Limitum Silesiae — . — . —	319.
238.	Dit^o — circa lacsiones et damna quae Incolis et Subditis Sacrae Caesareae et Regiae Catholicae Majestatis in Hungaria et Silesia Degentibus Noviter illata sunt — . — . — . —	319.
239.	Gravamina contra receptionem profugorum — . — . — . —	321.
240.	Dyaryusz Konferencyi Stanow Rzeczypospolitey z Jaśnie Oświeconym Xięciem Jmcią Bazylim Dołhorukim pełnomocnym posłem Jego Carskiego Wieliczeństwa — . — . — . — . — . —	322.
241.	plenipotencya Xcia Dołhorukiemu dana — . — . — . — .	322.
242.	List Jego Carskgo Wstwa do Jego Kr. mci — . — . — . — . —	323.
243.	punkta przez Jdcia Jmci Bazylego Dołhorukiego posła na Konferencyi podane y czytane d. 29. 9bris — . — . — . — . — .	325.
244.	punkta od Jego Krolewskiey mci y całey Rzeczypospolitey Traktatem między Jego Kr. mcią y Rzecząpltą, a Jego Carskim Wieliczeństwem zawartym stwierdzone: tudzież pretensye nieraz na Conferencyach z Ministrami Jego Wstwa przy Boku Jego proponowane, przez różne Ablegacye poparte, y przez poselstwa pełnomocne ponowione, a obietnicami y deklaracyami Jego Carsk: Wstwa asekurowane: że	—

Skutek

Skutku niewzięty Swego, teraz Xięciu Jmci Dolhorukiemu Pełnomoc= — —
nemu Ministrowi na Conferencyi przez Delegatow Constytucyą ostat= — —
niego Seymu naznaczonych dla otrzymania zupełney Satysfakcyi, — —
podane w Warszawie — . — . — . — . — . — . — 328.

245. Recredentiales od Jego Krolew. mci do Cara Jmci Xięciu Bazylemu Dolhorukie — —
mu dane — . — . — . — . — . — . — . — 334

246. Respons. do Jego Kr. mci na List Cara Jmci — . — . — . — . — . — . 334.

247. Uniwersały do pogranicznych — . — — — . — . — . 336

248. Listy do pogranicznych Starostow — . — . — — . — . — . 336.

249. Conferentiae cum Ministris Aulae Berolinensis — . — . — . — 337.

250. Copia Literarum Serenissimi Regis Prussiae ad Sac. Reg. Mayestem — . 340.

251. Serenissimi Borussiae Regis Ablegati ad Sac. Regiam Mjstem Inclytamque — —
Poloniae Rempublicam Extraordinarii, ad Gravamina sibi trà — —
dita, Responsionem exhibent — . — . — . — . — . 341.

252 Rosponsa polonorum ad pretensiones Ablegatorum Borussiae Regis — . 347.

253. Praetensiones Varmienses Terrarumque Ciechanoviensis et nurensis — . — 357.

254. Puncta Conferentiae adjecta ratione Districtuum Leoburgensis et Bythovienſis — —
atque Capitaneatus Drahymensis — . — . — . — . — . 359.

255. Resolutio Dubiorum a Ministris Regis poloniae de Statu Leoburgenſi
per Extractum Protocolli factorum — . — . — . — . 361.

256. Actum in Caupona dicta Einsiedel coram Judicio Heilgenbeilensi — —
Delegato — . — . — . — . — . — . — 369

257. Status Causae excerptus ex actis Jnquisitionis ratione facti Su= —
multus in Taberna Einsiedel dicta — . — . — 371.

258. Memoriale per generosum Brackel Ordinis Equestris Curlandiae et Semi —
galliae plenipotentiarium Capitaneum Majorem Mitaviensem —
Sacrae Regiae Majestati porrectum — . — . — . — 372.

259. Extractum Diplomatis Appellatorij in Ducatu Prussiae, ad quod Curlandia —
se conformare debet. — . — . — . — . — . 374.

260 Duo Statuta Curlandiae — . — . — . — . — . — . 375.

261. Decretum Commissoriale contra Fratres Kochijos — . — . — 376.

262 Responsum ad Memoriale Sae Rae Mti D. n. C. per generosum Brackel —
Ord. Eq. Curl. et Semig. plnpm C. m. m. porrectum — . 378.

263.

264.

Nr.	Roku 1724.	Stronica
263.	Reflexiones ad petita Dñi Bracket Ordinis Equestris Curlandiae et Semi = gallicae plenipotentiarij — . — . — . — . — . — . — . —	— 379.
264.	Compendium Rescriptorum Sacr. Reg. Mtis emanatorum ex Cancellaria Regni et M. D. Litt.e pro parte Celsissimi Ducis Curland. Ferdinandi	— 380.

Во всей рукописи перенумеровано
и скрепленных листов девяносто
два страницы.

Секретарь Комитета Ф. Новицкий

—	
—	
—	
328.	
—	
334.	
334.	
336.	
336.	
337.	
340.	
—	
—	
341.	
347.	
357.	
—	
359.	
361.	
—	
369.	
—	
371.	
—	
—	
372.	
—	
374.	
375.	
376.	
—	
378.	